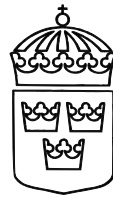

Regeringens proposition

2013/14:174

Genomförande av energieffektiviseringsdirektivet

Prop.
2013/14:174

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 13 mars 2014

Fredrik Reinfeldt

Annie Lööf
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas förslag på den lagstiftning som behövs för att genomföra det så kallade energieffektiviseringsdirektivet¹.

Propositionen innehåller också genomgångar och bedömningar av de artiklar som inte bedöms föranleda någon lagstiftning.

En lag om att stora företag ska göra en oberoende och kostnadseffektiv energikartläggning föreslås. Det finns också ett förslag om att frivilliga kvalificeringssystem för energitjänster ska införas.

Direktivet har ansetts kräva energimätning på lägenhetsnivå i vissa fall. Det föreslås därför att en ny lag införs med krav på den som äger eller uppför en byggnad eller utför en ombyggnad att se till att varje lägenhets användning av värme, kyla och tappvarmvatten kan mätas om detta är kostnadseffektivt. Skärpta krav ställs också på mätning av el och naturgas. Det föreslås skärpta krav för företag inom energisektorn när det gäller bl.a. utformningen av fakturor och debiteringen av kunderna.

I propositionen lämnas även förslag som syftar till att främja energieffektivisering när det gäller driften av el- och naturgasnäten.

För att främja utbyggnaden av bl.a. fjärrvärme och tillgodogörande av spillvärme föreslås det att en kostnads-nyttoanalys ska göras av företag som planerar att uppföra större elproduktionsanläggningar, industri-anläggningar och fjärrvärmenät.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s.1, Celex 32012L0027).

Prop. 2013/14:174 Dessutom föreslås vissa kompletterande ändringar med anledning av ett tidigare lagstiftningsarbete om industriutsläpp.
Bestämmelserna föreslås i huvudsak träda i kraft den 1 juni 2014.

1	Förslag till riksdagsbeslut	8
2	Lagtext	9
2.1	Förslag till lag om energikartläggning i stora företag	9
2.2	Förslag till lag om energimätning i byggnader	12
2.3	Förslag till lag om vissa kostnads-nyttanalyser på energiområdet	15
2.4	Förslag till lag om ändring i jordabalken	18
2.5	Förslag till lag om ändring i miljöbalken	20
2.6	Förslag till lag om ändring i bostadsrättslagen (1991:614)	22
2.7	Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)	24
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt	30
2.9	Förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)	31
2.10	Förslag till lag om ändring i fjärrvärmelagen (2008:263)	33
2.11	Förslag till lag om ändring i lagen (2012:838) om certifiering av vissa installatörer	35
3	Ärendet och dess beredning	37
4	Inledning	39
4.1	EU:s handlingsplan för energieffektivisering	39
4.2	Direktivet om energieffektivitet	40
4.3	Allmänt om förslagen till lagstiftning	40
5	Artiklarna 1 och 2	41
6	Artikel 3 – Ett vägledande mål	42
7	Artikel 4 – En nationell strategi för energieffektiviserande renovering av byggnader	47
8	Artiklarna 5 och 6 – Insatser för energieffektivisering i den offentliga sektorn	52
8.1	Åtgärder för ökad energieffektivitet i byggnader som ägs av statliga myndigheter	52
8.2	Statliga myndigheters inköp	58
8.3	Övriga åtgärder för ökad energieffektivitet i statliga myndigheter	61
8.4	Främjande av åtgärder för ökad energieffektivitet i kommuner och landsting	64
9	Artikel 7 – Kvotpliktssystem och alternativa styrmedel för energieffektivitet	66
10	Artikel 8.4–8.7 – En ny lag om energikartläggning för stora företag	75
10.1	Stora företag är skyldiga att göra en energikartläggning	75

10.2	Personen som gör energikartläggningen ska vara certifierad och oberoende	86
10.3	Energikartläggningens innehåll	90
10.4	Tillsyn och tillsynsmyndighet	95
10.5	Uppföljning och utvärdering	98
10.6	Överklagande	100
11	Artiklarna 8, 12, 16–18 – Främjandeåtgärder avseende information, energikartläggning och energitjänster	100
11.1	Övergripande bedömning av genomförandet av direktivets krav på främjandeåtgärder	100
11.2	Främjande av energikartläggningar	101
11.2.1	Främjande av energikartläggningar	101
11.2.2	Främjande av energikartläggningar i små och medelstora företag	102
11.2.3	Främjande genom användarupplösning, information och utbildning	106
11.2.4	Främjande av energitjänster	112
12	En möjlighet till frivillig certifiering av vissa energitjänster införs	117
13	Artiklarna 9, 10 och 11 – En ny lag om energimätning i byggnader	122
13.1	Bakgrund	122
13.2	Vad kräver direktivet? På vilken nivå ska mätning ske?	125
13.3	Värme, kyla och tappvarmvatten	126
13.3.1	Nybyggnad och större renoveringar	126
13.3.2	Befintlig bebyggelse	132
13.4	El och naturgas	135
13.5	Debitering vid fördelningsmätning	137
13.6	Särskilt om tredimensionella fastigheter	139
13.7	Tillsynen över att system för mätning på lägenhetsnivå installeras	139
13.8	Tillsynen bör finansieras genom avgifter	141
13.9	Överklagande	142
13.10	Nya föreskrifter om mätare behövs	142
14	Artiklarna 9.2 och 10.2 – Smart mätning	143
15	Artiklarna 10.1 och 10.3 samt bilaga VII – Debitering och energifakturor	145
15.1	Debitering baserad på uppmätt förbrukning	145
15.2	Faktureringsinformation	150
15.3	Information i avtal och på webbplatser	152
15.4	Rapportering av mätresultat	153
15.5	Artikel 11 Kostnaden för mätar- och faktureringsinformation	155
16	Artikel 14 – Främjande av effektiv värme och kyla	157
16.1	En ny lag om vissa kostnads-nyttanalyser på energiområdet	157
16.2	Skyldigheten att utföra en kostnads-nyttanalys	159

16.3	Vad en kostnads-nyttoanalys ska innehålla, hur den ska utföras och hur den ska redovisas	160
16.4	Undantag från skyldigheten att utföra en kostnads-nyttoanalys	162
16.5	Tillsyn.....	163
16.6	Överklagande.....	165
16.7	Slutsatserna i en kostnads-nyttoanalys ska redovisas vid tillståndsprovning enligt miljöbalken	166
16.8	Samarbete kring kostnads-nyttoanalys	169
16.9	Övriga delar av artikel 14	169
17	Artikel 15 – Energieffektivisering vid omvandling, överföring och distribution av energi.....	171
17.1	Energinätsföretagen.....	171
17.2	Inledande överväganden.....	172
17.2.1	Artikel 15.1.....	172
17.2.2	Artikel 15.2.....	173
17.2.3	Artikel 15.3.....	174
17.2.4	Artikel 15.4.....	174
17.2.5	Artikel 15.5.....	175
17.2.6	Artikel 15.6.....	178
17.2.7	Artikel 15.7.....	179
17.2.8	Artikel 15.8.....	180
17.2.9	Artikel 15.9.....	182
17.3	Förhandsprovningen av nättariffer	183
17.4	Effektivitetskrav för nättariffer.....	188
17.4.1	Bilaga XI till energieffektiviseringsdirektivet	188
17.4.2	Utformningen av nättariffer i Sverige.....	189
17.4.3	Bestämmelser om energieffektiva nättariffer	191
17.5	Tillgång till elnätet	196
17.6	Drifttjänster	200
17.6.1	Vissa utgångspunkter.....	200
17.6.2	Balanseringstjänster.....	201
17.6.3	Andra drifttjänster	206
17.7	Efterfrågesidan	208
17.7.1	Resurser på efterfrågesidan	208
17.7.2	Icke-diskriminerande behandling av efterfrågefleksibilitet.....	209
18	Artikel 19 – Åtgärder för att överbrygga särskilda hinder för energieffektivitet	211
19	Artikel 20 – Finansiering	215
20	Artikel 24 – Rapportering	218
21	Övriga artiklar	220
22	Kompletterande ändringar med anledning av ett tidigare lagstiftningsarbete om industriutsläpp	221
23	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	223

Prop. 2013/14:174	23.1	Ikraftträdande	223
	23.2	Övergångsbestämmelser	224
	24	Konsekvenser	227
	24.1	Inledning	227
	24.2	Företagen	227
	24.2.1	Elnätsföretagen	227
	24.2.2	Elleverantörerna	229
	24.2.3	Balansansvariga	229
	24.2.4	Naturgasnätsföretagen	229
	24.2.5	Naturgasleverantörerna	230
	24.2.6	Fjärrvärmeföretagen	230
	24.2.7	Fjärrvärme- och industriföretagen	231
	24.2.8	Bostadsrättsföreningar, kooperativa hyresrättsföreningar och fastighetsbolag	231
	24.2.9	Byggföretagen	233
	24.2.10	Stora företag som ska göra energikartläggningar	233
	24.2.11	Små och medelstora företag där genomförandet av energikartläggningar ska främjas	234
	24.2.12	Företag som utför energitjänster	235
	24.2.13	Ackrediterade certifieringsorgan	235
	24.3	Kommuner, myndigheter och domstolar	235
	24.3.1	Länsstyrelser, landsting och kommuner	235
	24.3.2	Statliga myndigheter i allmänhet	236
	24.3.3	Energimarknadsinspektionen	237
	24.3.4	Swedac	238
	24.3.5	Energimyndigheten	238
	24.3.6	Boverket	239
	24.3.7	Naturvårdsverket	240
	24.4	De allmänna förvaltningsdomstolarna	240
	24.5	Elkunder	241
	24.6	Naturgaskunder	242
	24.7	Fjärrvärmekunder	242
	24.8	Hyresgäster och bostadsrättsinnehavare	243
	24.9	Miljön	243
	24.10	Övrigt	243
	25	Författningskommentar	244
	25.1	Förslaget till lag om energikartläggning i stora företag	244
	25.2	Förslaget till lag om energimätning i byggnader	249
	25.3	Förslaget till lag om vissa kostnads-nyttanalyser på energiområdet	257
	25.4	Förslaget till lag om ändring i jordabalken	262
	25.5	Förslaget till lag om ändring i miljöbalken	264
	25.6	Förslaget till lag om ändring i bostadsrättslagen (1991:614)	266
	25.7	Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857)	268
	25.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt	279

25.9	Förslaget till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403).....	280
25.10	Förslaget till lag om ändring i fjärrvärmelagen (2008:263).....	283
25.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (2012:838) om certifiering av vissa installatörer.....	284
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012.....	286
Bilaga 2	Promemorians lagförslag	342
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser.....	370
Bilaga 4	Den kompletterande promemorians lagförslag	372
Bilaga 5	Sammanfattning av rapporten Förslag till nationell strategi för energieffektiviserande renovering av byggnader – Gemensamt uppdrag Energimyndigheten och Boverket.....	373
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanserna till Energimyndighetens och Boverkets rapport Förslag till nationell strategi för energieffektiviserande renovering av byggnader.....	376
Bilaga 7	Sammanfattning av rapporten Implementering av artikel 7 i energieffektiviseringsdirektivet – Energimyndighetens beräkningar och förslag.....	377
Bilaga 8	Förteckning över remissinstanserna till Energimyndighetens rapport Implementering av artikel 7 i energieffektiviseringsdirektivet – Energimyndighetens beräkningar och förslag.....	379
Bilaga 9	Lagrådsremissens lagförslag (delar av).....	381
Bilaga 10	Lagrådets yttrande.....	391
Bilaga 11	Kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003.....	394
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 mars 2014.	400
	Rättsdatablad.....	401

Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om energikartläggning i stora företag,
2. lag om energimätning i byggnader,
3. lag om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet,
4. lag om ändring i jordabalken,
5. lag om ändring i miljöbalken,
6. lag om ändring i bostadsrättslagen (1991:614),
7. lag om ändring i ellagen (1997:857),
8. lag om ändring i lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt,
9. lag om ändring i naturgaslagen (2005:403),
10. lag om ändring i fjärrvärmelagen (2008:263),
11. lag om ändring i lagen (2012:838) om certifiering av vissa installatörer.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om energikartläggning i stora företag

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Lagens syfte

1 § Denna lag syftar till att främja förbättrad energieffektivitet i stora företag.

Ord och uttryck

2 § I denna lag betyder

energieffektivitet: förhållandet mellan produktionen av prestanda, tjänster, varor eller energi och insatsen av energi,

energiekartläggning: ett systematiskt förfarande i syfte att få kunskap om den befintliga energianvändningen för en byggnad eller en grupp av byggnader, en industriprocess, en kommersiell verksamhet, en industrianläggning eller en kommersiell anläggning, eller privata eller offentliga tjänster och för att fastställa kostnadseffektiva åtgärder och rapportera om resultaten,

energiledningssystem: beståndsdelar i en plan som anger energieffektivitetsmål och en strategi för att nå det målet,

förbättrad energieffektivitet: en ökning av energieffektiviteten som ett resultat av tekniska, beteendemässiga eller ekonomiska förändringar,

stora företag: företag som sysselsätter minst 250 personer och som har en årsomsättning som överstiger 50 miljoner euro eller en balansslutning som överstiger 43 miljoner euro per år; företag ska definieras enligt avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag².

Skyldighet att göra energikartläggningar

3 § I stora företag ska en energikartläggning göras senast den 5 december 2015 och därefter minst vart fjärde år efter den föregående kartläggningen.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

² EUT L 124, 20.5.2003, s. 36 (Celex 32003H0361).

4 § I stora företag som har ett miljöledningssystem eller ett energiledningssystem behöver inte en energikartläggning enligt 3 § göras om

1. systemet har certifierats enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till denna lag, och

2. det inom systemet krävs att en energikartläggning motsvarande kartläggningen i 6 § och i anslutande föreskrifter ska göras.

Energikartläggningens genomförande

5 § Energikartläggningen enligt 3 § ska göras av en person som uppfyller de krav på kompetens och oberoende som har meddelats i anslutning till denna lag.

6 § En energikartläggning ska omfatta en ingående översyn av energianvändningen i företaget och förslag på kostnadseffektiva åtgärder såväl för att spara energi som för att effektivisera energianvändningen.

Resultatet av energikartläggningen ska redovisas i en rapport.

Skyldighet att spara uppgifter

7 § Företag som omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning ska spara rapporten och övriga uppgifter från kartläggningen i sju år från utgången av det kalenderår som uppgifterna avser.

Tillsyn och skyldighet att lämna uppgifter

8 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

9 § Företag som omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning ska på tillsynsmyndighetens begäran lämna de upplysningar och de handlingar som myndigheten behöver för tillsynen. Sådana företag ska även lämna de uppgifter som tillsynsmyndigheten begär för uppföljning och utvärdering.

10 § Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen.

Ett föreläggande får förenas med vite.

Bemyndigande

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. uppgifter för prövning av huruvida ett företag är att anse som ett stort företag,

2. certifiering enligt 4 § 1,

3. kompetens och oberoende enligt 5 §,

4. hur energikartläggningen ska göras och vilka uppgifter som ska redovisas i rapporten från kartläggningen, Prop. 2013/14:174
5. betydelsen av uttrycket kostnadseffektiva åtgärder i 6 §, och
6. vilka uppgifter som ska lämnas för uppföljning och utvärdering.

Överklagande

12 § Beslut om föreläggande enligt 10 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Lagens syfte

1 § Denna lag syftar till att energikostnader ska kunna fördelas efter faktisk energianvändning genom energimätning i enskilda lägenheter, varigenom incitamenten ökar för slutanvändare att minska energianvändningen i byggnader.

Mätning av el och naturgas vid uppförande av en byggnad och vid ombyggnad

2 § Den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad ska se till att varje lägenhets elförbrukning kan mätas.

Detsamma gäller i samband med en ombyggnad. Skyldigheten gäller då den som för egen räkning utför eller låter utföra ombyggnaden.

3 § Den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad ska se till att varje lägenhets naturgasförbrukning kan mätas.

Detsamma gäller i samband med en ombyggnad. Skyldigheten gäller då den som för egen räkning utför eller låter utföra ombyggnaden.

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheterna enligt 2 och 3 §§.

Mätning av värme, kyla och tappvarmvatten vid uppförande av en byggnad och vid ombyggnad

5 § Den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad ska se till att den energi som används för att påverka inomhusklimatet (värme eller kyla) i varje lägenhet kan mätas, om detta är kostnads-effektivt.

Detsamma gäller i samband med en ombyggnad, om detta är tekniskt genomförbart och kostnadseffektivt. Skyldigheten gäller då den som för egen räkning utför eller låter utföra ombyggnaden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om i vilka fall som kostnadseffektivitet respektive teknisk genomförbarhet ska anses föreligga, samt om vilka mätmetoder som ska tillämpas.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

6 § Den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad ska se till att varje lägenhets användning av tappvarmvatten kan mätas, om detta är kostnadseffektivt.

Detsamma gäller i samband med en ombyggnad, om detta är tekniskt genomförbart och kostnadseffektivt. Skyldigheten gäller då den som för egen räkning utför eller låter utföra ombyggnaden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om i vilka fall som kostnadseffektivitet respektive teknisk genomförbarhet ska anses föreligga.

Mätsystem i vissa fall för värme, kyla och tappvarmvatten i befintlig bebyggelse

7 § Den som äger en byggnad ska även i andra fall än som följer av 5 § se till att den energi som används för en lägenhets inomhusklimat kan mätas, om det är tekniskt genomförbart och kostnadseffektivt att installera system för individuell mätning och debitering.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om i vilka fall som kostnadseffektivitet respektive teknisk genomförbarhet ska anses föreligga, samt om vilka mätmetoder som ska tillämpas.

8 § Den som äger en byggnad ska även i andra fall än som följer av 6 § se till att en lägenhets förbrukning av tappvarmvatten kan mätas, om det är tekniskt genomförbart och kostnadseffektivt att installera system för individuell mätning och debitering.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om i vilka fall som kostnadseffektivitet respektive teknisk genomförbarhet ska anses föreligga.

Tredimensionella fastigheter

9 § Om en samfällighetsförening ansvarar för el-, naturgas-, värme-, kyl- eller tappvarmvattensystemet i ett byggnadskomplex som består av tredimensionella fastigheter, ska det som sägs i denna lag om ägaren till en byggnad i stället tillämpas på föreningen.

Tillsyn och tillsynsuppgifter

10 § Den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom plan- och byggområdet (byggnadsnämnden) har tillsyn över att de skyldigheter som anges i 2, 3 och 5–8 §§ fullgörs.

Regeringen får meddela föreskrifter om tillsyn enligt första stycket.

11 § Om system för individuell mätning ska installeras, ska byggnadsnämnden ge de upplysningar som behövs för att de skyldigheter som anges i 2, 3 och 5–8 §§ ska fullgöras och bestämma vilka handlingar som ska lämnas till nämnden.

Prop. 2013/14:174 **12 §** Den som har en skyldighet enligt 2, 3 och 5–8 §§ ska lämna byggnadsnämnden de handlingar och uppgifter i övrigt som behövs för nämndens tillsyn enligt 10 §.

13 § Byggnadsnämnden får besluta de förelägganden som behövs för att de skyldigheter som följer av 2, 3, 5–8 och 12 §§ ska fullgöras.
Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

14 § Kommunen får ta ut avgifter för sin tillsyn enligt 10 §.
Kommunen får meddela föreskrifter om avgifternas storlek.

Överklagande

15 § Byggnadsnämndens beslut om föreläggande enligt 13 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.
Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer i fråga om 5 och 6 §§, den 1 juni 2016 i fråga om 7 och 8 §§ och i övrigt den 1 juni 2014.

2.3 Förslag till lag om vissa kostnads-nyttanalyser på energiområdet Prop. 2013/14:174

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Lagens innehåll och syfte

1 § I denna lag finns bestämmelser om att kostnads-nyttanalyser ska utföras i vissa fall för att utreda potentialen för användning av hög-effektiv kraftvärme, fjärrvärme eller fjärrkyla och spillvärme från industrin.

Lagens syfte är att främja en effektiv energiförsörjning.

Ord och uttryck

2 § Med *omfattande uppgradering* avses i denna lag en sådan uppgradering vars kostnad överskrider 50 procent av investeringskostnaderna för en ny jämförbar anläggning.

Som en omfattande uppgradering avses dock inte installation av utrustning för avskiljning av koldioxid vid en förbränningsanläggning.

Skyldigheten att utföra en kostnads-nyttanalys

3 § En kostnads-nyttanalys enligt denna lag ska utföras vid planeringen av

1. en ny termisk elproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt,
2. en ny industrianläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt som genererar användbar spillvärme,
3. ett nytt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla, eller
4. en ny energiproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt inom ett befintligt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla.

En kostnads-nyttanalys ska även utföras vid planeringen av en omfattande uppgradering av en sådan befintlig anläggning som avses i första stycket 1, 2 och 4.

Kostnads-nyttanalysen ska utföras av den som bedriver eller avser att bedriva verksamheten i den anläggning som omfattas av analysen.

Vad en kostnads-nyttanalys ska innehålla

4 § En kostnads-nyttanalys ska innehålla en utvärdering av de kostnader och fördelar som skulle uppstå genom att i fråga om

1. en termisk elproduktionsanläggning driva anläggningen som en högeffektiv kraftvärmeanläggning,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

- Prop. 2013/14:174
2. en industrianläggning driva anläggningen så att spillvärme tillvaratas för elproduktion eller i ett nät för fjärrvärme eller fjärrkyla, eller
 3. ett nytt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla eller en energiproduktionsanläggning inom ett sådant nät utnyttja spillvärme från närliggande industrianläggningar.

Bemyndiganden

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. ytterligare föreskrifter om skyldigheten att utföra en kostnads-nyttanalys enligt 3 §,
2. föreskrifter om vad som avses med en högeffektiv kraftvärmeanläggning,
3. ytterligare föreskrifter om vad en kostnads-nyttanalys ska innehålla enligt 4 §,
4. föreskrifter om hur en kostnads-nyttanalys ska utföras,
5. föreskrifter om hur en kostnads-nyttanalys ska redovisas, och
6. föreskrifter om undantag från skyldigheterna i 3 och 4 §§.

Tillsyn

6 § Den myndighet som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

7 § Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen.

Ett föreläggande får förenas med vite.

Prövning av kostnads-nyttanalys

8 § Tillsynsmyndigheten ska pröva om en kostnads-nyttanalys uppfyller kraven i denna lag eller i föreskrifter meddelade med stöd av lagen.

Ett ärende om prövning av kostnads-nyttanalys ska handläggas skyndsamt.

9 § I ett fall som avses i 3 § får arbetet med att bygga eller uppgradera den planerade anläggningen inte påbörjas innan tillsynsmyndigheten har godkänt en kostnads-nyttanalys avseende anläggningen.

Avgifter

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för prövning och tillsyn enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Överklagande

Prop. 2013/14:174

11 § En tillsynsmyndighets beslut enligt 7 och 8 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

Härigenom föreskrivs¹ att 12 kap. 19 § jordabalken² ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2013/14:142 Föreslagen lydelse

12 kap.

19 §³

Hyran för bostadslägenheter ska vara till beloppet bestämd i hyresavtalet eller, om avtalet innehåller förhandlingsklausul enligt hyresförhandlingslagen (1978:304), i förhandlingsöverenskommelse.

Detta gäller dock inte ersättning för kostnader som hänför sig till lägenhetens uppvärmning, förseende med varmvatten eller elektrisk ström eller avgifter för vatten och avlopp

1. om hyresavtalet innehåller förhandlingsklausul och beräkningsgrunden för ersättningens storlek har fastställts genom en förhandlingsöverenskommelse eller genom ett beslut enligt 22 eller 25 § hyresförhandlingslagen,

2. om lägenheten är belägen i ett en- eller tvåfamiljshus eller inom en ägarlägenhetsfastighet, eller

3. om *kostnaden för nyttigheten* påförs hyresgästen efter individuell mätning.

Hyran för bostadslägenheter ska vara till beloppet bestämd i hyresavtalet eller, om avtalet innehåller förhandlingsklausul enligt hyresförhandlingslagen (1978:304), i förhandlingsöverenskommelse.

Detta gäller dock inte ersättning för kostnader som hänför sig till lägenhetens uppvärmning, *nedkylning*, förseende med varmvatten eller elektrisk ström eller avgifter för vatten och avlopp

3. *i fråga om avgifter för vatten och avlopp*, om *avgiften* påförs hyresgästen efter individuell mätning.

I fråga om bostadslägenheter, som hyrs ut i andra hand eller som upplåtaren innehar med bostadsrätt får det trots första stycket avtalas att hyran ska anknytas till den hyra, årsavgift eller avgift för andrandsupplåtelse som upplåtaren betalar.

Hyran för lokaler ska också vara till beloppet bestämd i avtalet till den del den inte omfattar ersättning som avses i första stycket andra meningen. Trots detta gäller dock förbehåll i avtalet om att hyran ska utgå med ett belopp som står i visst förhållande till hyresgästens rörelseintäkter eller som bestäms enligt en skriftlig överenskommelse mellan å ena sidan hyresvärden eller hyresvärden och en organisation av fastighetsägare, i vilken hyresvärden är medlem, och å andra sidan en organisation av hyresgäster. Om avtalet är träffat för bestämd tid och hyrestiden är minst tre år, gäller dessutom förbehåll om att hyran ska

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

² Jordabalken omtryckt 1971:1209.

³ Lydelse enligt prop. 2013/14:142.

utgå med belopp som bestäms enligt en annan beräkningsgrund än som Prop. 2013/14:174 nu har angetts.

Om en kostnad som hänför sig till lägenhetens uppvärmning, nedkylning eller förseende med varmvatten eller elektrisk ström kan påföras hyresgästen efter individuell mätning, ska beräkningen av ersättning för kostnaden, trots första och tredje styckena, ta sin utgångspunkt i den uppmätta förbrukningen.

Har avtal träffats i strid med första eller tredje stycket, ska hyran utgå med ett belopp som är skäligt med hänsyn främst till parternas avsikter och övriga förhållanden när avtalet träffades.

Har avtal träffats i strid med första, tredje eller fjärde stycket, ska hyran utgå med ett belopp som är skäligt med hänsyn främst till parternas avsikter och övriga förhållanden när avtalet träffades.

Om ogiltighet av avtal om hyra för bostadslägenhet i vissa fall när förhandlingsordning gäller finns bestämmelser i hyresförhandlingslagen.

1. Denna lag träder i kraft den 2 juli 2014.

2. Innehåller ett hyresavtal som har ingåtts före ikraftträdandet villkor som strider mot 12 kap. 19 § i dess nya lydelse, gäller villkoret mot hyresgästen till utgången av år 2016 eller, om avtalet inte kan sägas upp till upphörande vid den tidpunkten, till den senare tidpunkt då avtalet på grund av uppsägning tidigast kan frånträdas av båda parter.

Prop. 2013/14:174 2.5 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om miljöbalken
dels att 19 kap. 5 § ska ha följande lydelse,
dels att det i balken ska införas två nya paragrafer, 22 kap. 1 d och
25 g §§ av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

5 §²

I *ärenden* som prövas av
länsstyrelser eller *kommunala
nämnder* ska styrelsen eller
nämnden tillämpa bestämmelserna

1. i 22 kap. 1 § första stycket om
ansökans form och innehåll,

2. i 22 kap. 2 § om en ansökans ingivande och brister i den,

3. i 22 kap. 2 a § om prövningar som avses i 24 kap. 3, 5 och 8 §§,

4. i 22 kap. 3 § om kungörelses innehåll,

5. i 22 kap. 6 § om talerätt,

6. i 22 kap. 9 § om rätt att företräda fastighet,

7. i 22 kap. 12 § om sakkunniga,

8. i 3 kap. 4 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar om
undersökning på platsen,

9. i 22 kap. 25 § första stycket
1–3 och 5–11 *samt* andra stycket
sista meningen och tredje stycket
om tillståndsdoms innehåll,

10. i 22 kap. 26 § om särskild dom,

11. i 22 kap. 27 § första stycket, andra stycket andra meningen samt
tredje stycket första meningen om uppskjutna frågor och provisoriska
föreskrifter,

12. i 22 kap. 28 § första stycket första meningen om verkställighets-
förordnande, och

13. i 23 kap. 3 § när det gäller särskild överklagan i frågor om
sakkunniga som avses i 22 kap. 12 §.

I *ett ärende* som prövas av
länsstyrelsen eller *en kommunal
nämnd* ska styrelsen eller nämnden
tillämpa bestämmelserna

1. i 22 kap. 1 § första stycket
och 1 c och 1 d §§ om ansökans
form och innehåll,

9. i 22 kap. 25 § första stycket
1–3 och 5–11, andra stycket sista
meningen och tredje stycket *samt*
25 a–25 c, 25 f och 25 g §§ om
tillståndsdoms innehåll,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar) (EUT L 334, 17.12.2010, s. 17, Celex 32010L0075) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

² Senaste lydelse 2011:734.

I ärenden som rör lagring, återvinning eller bortskaffande av avfall gäller också de bestämmelser som anges i 22 kap. 25 a–25 c §§ om en tillståndsdoms innehåll.

22 kap.

1 d §

En ansökan om tillstånd till en anläggning där en kostnads-nyttanalyt ska utföras enligt 3 § lagen (2014:000) om vissa kostnads-nyttanalyser på energiområdet, ska utöver det som anges i 1 § första stycket innehålla

- 1. en redovisning av slutsatserna i en kostnads-nyttanalyt som godkänts enligt den lagen, och*
- 2. beslutet om godkännande av analysen enligt samma lag.*

Första stycket gäller även då ansökan avser ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 § första stycket.

25 g §

En dom som omfattar tillstånd till en sådan anläggning som avses i 1 d § ska dessutom innehålla en redovisning av slutsatserna i den kostnads-nyttanalyt vars slutsatser ska redovisas i ansökan om tillstånd till anläggningen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

2. Äldre föreskrifter gäller för mål och ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

Prop. 2013/14:174 2.6 Förslag till lag om ändring i bostadsrättslagen (1991:614)

Härigenom föreskrivs¹ att 7 kap. 14 § bostadsrättslagen (1991:614) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2013/14:142 Föreslagen lydelse

7 kap.
14 §²

Varje medlem ska betala en avgift till bostadsrättsföreningen i form av en insats när bostadsrätt upplåts till honom eller henne. Föreningen har dessutom rätt att ta ut en årsavgift för den löpande verksamheten samt, om det anges i stadgarna, upplåtelseavgift, överlåtelseavgift, pantsättningsavgift och avgift för andrahandsupplåtelse.

Om en kostnad som hänför sig till uppvärmning eller nedkylning av medlemmens lägenhet eller dess förseende med varmvatten eller elektrisk ström kan påföras medlemmen efter individuell mätning, ska beräkningen av årsavgiften, till den del avgiften avser ersättning för sådan kostnad, ta sin utgångspunkt i den uppmätta förbrukningen.

En beslutad insats kan ändras enligt 9 kap. 13 och 16 §§. Föreningen får i övrigt inte ta ut särskilda avgifter för åtgärder som föreningen ska vidta med anledning av denna lag eller någon annan författning.

Vid ombildning av hyresrätt till bostadsrätt får bostadsrättsföreningen inte ta ut upplåtelseavgift förrän efter en månad från den dag då föreningen erbjudit hyresgästen att få lägenheten upplåten med bostadsrätt. Intill dess sex månader förflutit räknat från dagen för erbjudandet, får avgiften högst motsvara ränta på insatsen enligt 5 § räntelagen (1975:635).

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

² Lydelse enligt prop. 2013/14:142.

Avgiften för andrahandsupplåtelse får för en lägenhet årligen motsvara högst tio procent av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. Om en lägenhet upplåts under en del av ett år, beräknas den högsta tillåtna avgiften efter det antal kalendermånader som lägenheten är upplåten.

1. Denna lag träder i kraft den 2 juli 2014.

2. I fråga om bostadsrättsföreningar som har bildats före ikraftträdandet gäller 7 kap. 14 § i sin äldre lydelse intill utgången av maj 2015.

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om ellagen (1997:857)

dels att 3 kap. 16 §, 4 kap. 1 § och 11 kap. 15 och 18 §§ samt rubriken närmast före 3 kap. 16 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas elva nya paragrafer, 3 kap. 7 a, 7 b, 10 a och 16 a §§, 5 kap. 7 a §, 8 kap. 3 a, 11 c och 14–16 §§ och 11 kap. 21 §, samt närmast före 3 kap. 16 a §, 8 kap. 14 § och 11 kap. 21 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

7 a §

En nätkoncessionshavare som är skyldig att ansluta en anläggning enligt 6 eller 7 § ska genomföra anslutningen inom skälig tid.

Anslutningsskyldigheten ska fullgöras inom två år från det att nätkoncessionshavaren har tagit emot en begäran om anslutning, om inte en längre tid är nödvändig med hänsyn till anslutningens omfattning och tekniska utformning eller det annars finns särskilda skäl.

7 b §

Ett företag som bedriver nätverksamhet ska ha standardiserade rutiner för anslutning av elproduktionsanläggningar. Sådana rutiner ska, så långt det är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa en snabb och enkel anslutning.

10 a §²

Rapportering av mätresultat och beräkningar enligt 10 § ska ske till den systemansvariga myndigheten, till berörda nätkoncessionshavare, elanvändare, elproducenter, balansansvariga och elleveran-

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

² Tidigare 10 a § upphävd genom 2003:117.

törer. På begäran ska rapportering ske till ett företag som elanvändaren eller elproducenten har utsett.

Anskaffande av el för att täcka nätförluster

Den som har nätkoncession skall anskaffa den el som är avsedd att täcka nätförluster på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Anskaffande av el som behövs för nätverksamheten

16 §³

Den som har nätkoncession får inte ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla el som är avsedd att täcka nätförluster eller behövs för driften av ledningsnätet med hänvisning endast till kraftslag.

Nätkoncessionshavaren ska anskaffa den el som är avsedd för sådana ändamål som anges i första stycket på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Efterfrågeflexibilitet

16 a §

Ett företag som bedriver nätverksamhet får inte ställa upp tekniska krav eller andra villkor som försvårar tillhandahållandet av tjänster i form av ändrad elförbrukning, om inte villkoret är motiverat med hänsyn till en säker, tillförlitlig och effektiv drift av ledningsnätet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka tekniska villkor som får ställas upp av nätföretagen när det gäller sådana tjänster som avses i första stycket.

³ Senaste lydelse 2005:404.

4 kap.

1 §⁴

Nätтарiffer ska vara objektiva och icke-diskriminerande.

Nätтарiffer ska vara objektiva och icke-diskriminerande. De ska utformas på ett sätt som är förenligt med ett effektivt utnyttjande av elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning.

I 5 kap. finns bestämmelser om fastställande av intäktsram.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om hur nätтарifferna ska utformas för att främja ett effektivt utnyttjande av elnätet eller en effektiv elproduktion och elanvändning.

I 5 kap. finns bestämmelser om fastställande av intäktsram.

5 kap.

7 a §

När intäktsramen bestäms ska hänsyn tas till i vilken utsträckning nätverksamheten bedrivs på ett sätt som är förenligt med eller bidrar till ett effektivt utnyttjande av elnätet. En sådan bedömning kan medföra en ökning eller minskning av vad som anses vara en rimlig avkastning på kapitalbasen.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om vad som avses med ett effektivt utnyttjande av elnätet.

8 kap.

3 a §

Den systemansvariga myndigheten får inte ställa upp krav som utesluter elproducenter från att tillhandahålla tjänster med anknytning till det övergripande systemansvaret med hänvisning endast till kraftslag. Myndigheten ska anskaffa sådana tjänster från

⁴ Senaste lydelse 2009:892.

elproducenter på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

11 c §

En balansansvarig, som använder någon annans produktionskapacitet särskilt för att fullgöra sina åtaganden enligt balansavtalet, får inte ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla sådan kapacitet med hänvisning endast till kraftslag. Den balansansvarige ska anskaffa kapacitet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Fakturering och debitering

14 §

Elleverantörer och nätföretag får inte debitera någon avgift för att tillhandahålla elanvändarna fakturor och faktureringsinformation om energianvändningen.

15 §

En elleverantörs debitering av kunderna ska avse uppmätta mängder.

Om elleverantören inte har fått tillgång till mätvärden, får debiteringen grundas på uppskattad förbrukning.

16 §

En elleverantörs faktura ska vara tydlig. Den ska innehålla information om den uppmätta förbrukningen och de aktuella elpriser som fakturan grundas på.

Om leveransavtalet förutsätter att mängden överförd el mäts per timme, får informationen göras tillgänglig via elleverantörens webbplats. Fakturan ska då hänvisa till att informationen finns.

Fakturering ska ske åtminstone varje kvartal.

11 kap.

15 §⁵

En elleverantör får inte missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt konsumenten har valt.

Om *en elleverantör eller* en nätkoncessionshavare tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsumenter, ska detta vara skäligt *och grundat på den förväntade förbrukningen.*

Om en nätkoncessionshavare tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsumenter, ska detta vara skäligt.

18 §⁶

Elleverantörer och nätkoncessionshavare som träffar avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om

1. konsumentens rättigheter,
2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål, *och*
3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning.

2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål,
3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning, *och*

4. oberoende användar-rådgivning, där konsumenterna kan få råd om tillgängliga energi-effektivitetsåtgärder och jämförelseprofiler.

På konsumentens begäran ska informationen lämnas på annat sätt.

Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska på eller i samband med fakturor till konsumenter och i reklam som vänder sig till konsumenter antingen lämna den information som följer av första stycket eller hänvisa till att informationen finns på webbplatsen och på begäran tillhandahålls på annat sätt.

Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska på eller i samband med fakturor till konsumenter och, *i de fall som anges i första stycket 1–3*, i reklam som vänder sig till konsumenter antingen lämna den information som följer av första stycket eller hänvisa till att informationen finns på webbplatsen och på begäran tillhandahålls på annat sätt.

⁵ Senaste lydelse 2011:712.

⁶ Senaste lydelse 2011:712.

21 §

Nätkoncessionshavare ska se till att konsumenterna får lämplig information i samband med installation av nya mätare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheterna enligt första stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

2. De nya bestämmelserna i 4 kap. 1 § första stycket andra meningen ska tillämpas vid en metodprovning enligt 4 kap. 1 a § första gången i fråga om nättariffer som gäller från och med det räkenskapsår som börjar den 1 januari 2015 eller närmast därefter.

3. De nya bestämmelserna i 5 kap. 7 a § tillämpas första gången i fråga om en tillsynsperiod som börjar efter utgången av år 2015.

Prop. 2013/14:174 2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:93)
om kooperativ hyresrätt

Härigenom föreskrivs¹ att 3 kap. 6 § lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

6 §

Den kooperativa hyresgästen *skall* betala den hyra som föreningen bestämmer. *Vad som sägs i 12 kap. 19 § jordabalken skall inte* tillämpas.

Den kooperativa hyresgästen *ska* betala den hyra som föreningen bestämmer. *I 12 kap. 19 § jordabalken ska endast fjärde stycket* tillämpas.

1. Denna lag träder i kraft den 2 juli 2014.

2. I fråga om kooperativa hyresrättsföreningar som har bildats före ikraftträdandet gäller 3 kap. 6 § i sin äldre lydelse intill utgången av maj 2015.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

2.9 Förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)

Prop. 2013/14:174

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om naturgaslagen (2005:403) dels att 8 kap. 18 § ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas fyra nya paragrafer, 3 kap. 7 a § och 7 kap. 13–15 §§, samt närmast före 7 kap. 13 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

7 a §

Rapporteringen av mätresultat enligt 7 § ska ske till den systembalansansvarige, till berörda andra företag som bedriver överföring, naturgaskunder, balansansvariga och leverantörer av naturgas. På begäran ska rapportering ske till ett företag som gasanvändaren har utsett.

Fakturering och debitering

7 kap.

13 §

En naturgasleverantör får inte debitera någon avgift för att tillhandahålla gasförbrukaren fakturor och faktureringsinformation om energianvändningen.

14 §

En naturgasleverantörs debitering av gasförbrukarna ska avse uppmätta mängder, om naturgasleverantören har tillgång till mätvärden.

Om naturgasleverantören inte har fått tillgång till mätvärden får debiteringen avse uppskattad förbrukning.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

15 §

En naturgasleverantörs faktura ska vara tydlig. Den ska innehålla information om den uppmätta förbrukningen och de aktuella gaspriser som fakturan grundas på.

Om leveransavtalet förutsätter att mängden överförd gas mäts per timme, får informationen göras tillgänglig via naturgasleverantörens webbplats. Fakturan ska då hänvisa till att informationen finns.

Fakturering ska ske åtminstone varje kvartal.

Fakturering ska erbjudas i elektronisk form.

8 kap.

18 §²

Naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas som tecknar avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om

1. konsumentens rättigheter,
2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål, *och*
3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning.

2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål,
3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning, *och*
4. *oberoende användarrådgivning, där konsumenterna kan få råd om tillgängliga energieffektivitetsåtgärder och jämförelseprofiler.*

Informationen ska på konsumentens begäran lämnas på annat sätt.

Naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas ska på eller i samband med fakturor till konsumenter antingen lämna den information som följer av första stycket eller hänvisa till att informationen finns på webbplatsen och på begäran tillhandahålls på annat sätt.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

² Senaste lydelse 2011:713.

2.10 Förslag till lag om ändring i fjärrvärmelagen (2008:263)

Prop. 2013/14:174

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om fjärrvärmelagen (2008:263) dels att 6 § ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 6 c och 6 d §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §²

Ett avtal om fjärrvärme ska innehålla uppgifter om

1. fjärrvärmeföretagets åtagande gentemot fjärrvärmekunden,
2. priset för fjärrvärmen och hur det bestäms,
3. var fjärrvärmekunden kan finna information om fjärrvärmeföretagets priser för fjärrvärme,
4. den tid som avtalet löper,
5. i fråga om avtal som löper under en viss tid, vad som gäller med avseende på förlängning av avtalet,
6. mätning av mängden levererad värmeenergi och rapportering av mätresultaten till kunden samt debitering av kunden,
7. avtalet tillåter fjärrvärmeföretaget att göra en ensidig ändring av ett avtalsvillkor och om förutsättningarna för att fjärrvärmeföretaget ska få göra en sådan ändring,
8. villkoren för uppsägning av avtalet,
9. fjärrvärmeföretagets ersättningsansvar om det inte uppfyller avtalet,
10. vem som svarar för kostnader för en återställning efter
 - a) en anslutning till fjärrvärmeverksamheten,
 - b) ett underhåll av rörledningarna, eller
 - c) ett borttagande av anslutningen,
11. möjligheten att begära förhandling och att ansöka om medling enligt denna lag.

11. möjligheten att begära förhandling och att ansöka om medling enligt denna lag, och

12. när det ingås med en konsument, hur fjärrvärmeföretaget på sin webbplats eller på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 6 d §.

6 c §

Ett fjärrvärmeföretag får inte debitera någon avgift för att tillhandahålla fjärrvärmekunderna

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

² Senaste lydelse 2011:934.

fakturor och faktureringsinformation om energianvändningen.

6 d §

Fjärrvärmeföretag som ingår avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om oberoende användarrådgivning där kunderna kan få råd om tillgängliga energieffektivitetsåtgärder och jämförelseprofiler.

På konsumentens begäran ska informationen lämnas på annat sätt.

Fjärrvärmeföretag ska på eller i samband med fakturor till konsumenter antingen lämna den information som följer av första stycket eller hänvisa till att informationen finns på webbplatsen och på begäran tillhandahålls på annat sätt.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

2.11 Förslag till lag om ändring i lagen (2012:838) om certifiering av vissa installatörer

Prop. 2013/14:174

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2012:838) om certifiering av vissa installatörer

dels att 3 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken till lagen samt 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse.

Lag om certifiering av vissa tjänster på energiområdet

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Frivillig certifiering får ske i fråga om installatörer av

1. små pannor och ugnar som drivs med biomassa,

2. solcells- och solvärmesystem,

3. system för ytnära jordvärme, eller

4. värmepumpar.

1 §

Syftet med denna lag är att införa system för frivillig certifiering av vissa tjänster på energiområdet.

2 §

Certifiering ska göras av någon som är ackrediterad för uppgiften i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 samt lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll. Certifiering får också göras av den som uppfyller motsvarande krav enligt bestämmelser i ett annat land inom Europeiska unionen eller

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka energitjänster som ska omfattas av system för frivillig certifiering och den närmare utformningen av sådana system.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG (EUT L 140, 5.6.2009, s. 16, Celex 32009L0028) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

Prop. 2013/14:174 *Europeiska ekonomiska sam-*
arbetsområdet.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

Genomförande av energieffektiviseringsdirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG, nedan omnämnt som direktivet eller energieffektiviseringsdirektivet, trädde i kraft i december 2012. Direktivet återges i *bilaga 1*.

En arbetsgrupp inom Regeringskansliet har utvecklat förslag och bedömningar om hur direktivet ska genomföras i Sverige. Arbetsgruppen har presenterat sina bedömningar i promemorian Förslag till genomförande av energieffektiviseringsdirektivet i Sverige, nedan benämnd ”promemorian”. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N/2013/2837/E). Näringsdepartementet har även tagit fram en kompletterande promemoria om frivillig certifiering av vissa energitjänster. Den kompletterande promemorian har remissbehandlats. Den kompletterande promemorians lagförslag finns i *bilaga 4*. Förteckningen över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2013/5637/RS).

Regeringen har uppdragit åt Boverket och Statens energimyndighet (Energimyndigheten) att utifrån bestämmelserna i direktivets artikel 4 utarbeta förslag till nationell strategi för att få till stånd investeringar i renoveringar som ökar energiprestandan i det nationella beståndet av bostadshus och kommersiella byggnader. Myndigheterna presenterade sitt förslag i rapporten Förslag till nationell strategi för energieffektiviserande renovering av byggnader. En sammanfattning av myndigheternas förslag finns i *bilaga 5*. Rapporten har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2013/5078/E).

Regeringen har även uppdragit åt Energimyndigheten att utarbeta förslag till genomförande av artikel 7 i direktivet. Energimyndigheten presenterade sitt förslag i rapporten Implementering av artikel 7 i energieffektiviseringsdirektivet – Energimyndighetens beräkningar och förslag. En sammanfattning av myndighetens förslag finns i *bilaga 7*. Rapporten har remissbehandlats. Tillsammans med underlaget från Energimyndigheten remitterades även en promemoria från Finansdepartementet med nya ekonomiska skattningar av priselasticiteter för användning av bensin och diesel i transportsektorn (Fi2013/1123). En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2013/602/E).

I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1, utg.omr. 21) avsatte regeringen medel för år 2013 och 2014 för att genomföra en bred extern utvärdering av befintliga styrmedel för energieffektivisering. Ett motiv var att ge underlag för genomförandet av energieffektiviseringsdirektivet. På uppdrag av Näringsdepartementet har Sweco Energuide gjort en utvärdering av ett 20-tal statliga styrmedel och insatser för energi-

Prop. 2013/14:174 effektivisering. Swecos rapport finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2014/861/E).

Kompletterande ändringar med anledning av ett tidigare lagstiftningsarbete om industriutsläpp

Regeringen beslutade den 18 oktober 2012 propositionen Nya regler för industriutsläpp (prop. 2012/13:35). I propositionen föreslog regeringen de lagändringar som var nödvändiga för genomföra industriutsläppsdirektivet, dvs. Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar).² Riksdagen antog regeringens förslag (bet. 2012/13:MJU5, rskr. 2012/13:101).

Sedan lagändringarna trädde i kraft den 7 januari 2013 har det framkommit att det finns ett behov av vissa kompletterande ändringar till följd av det tidigare lagstiftningsarbetet. Mot den bakgrunden har det i Regeringskansliet (Miljödepartementet) tagits fram ett förslag till ändringar. Länsstyrelserna, Naturvårdsverket, Skogsindustrierna, Svensk energi, Svensk fjärrvärme och Sveriges kommuner och landsting har under hand getts möjlighet att lämna synpunkter på förslaget. En sammanställning av de synpunkter som lämnats finns tillgänglig i Miljödepartementet (dnr M2014/2007/R).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 6 februari 2014 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns transumt återgivet i *bilaga 9*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 10*.

Regeringen har i enlighet med Lagrådets förslag gjort vissa förtydliganden i lagen om ändring i jordabalken samt lagen om ändring i bostadsrättslagen (1991:614). Detta redogörs för i avsnitt 13.5.

Lagrådet har haft vissa övergripande synpunkter på valet av normgivningsnivå. Regeringen behandlar dessa synpunkter i avsnitt 4.3.

I förhållande till lagrådsremissen har vissa redaktionella ändringar gjorts.

² EUT L 334, 17.12.2010, s. 17, Celex 32010L0075.

4.1 EU:s handlingsplan för energieffektivisering

Kommissionen presenterade år 2005 en grönbok om energieffektivisering (KOM (2005) 265 slutlig) i vilken det angavs en potential på mer än 20 procent effektivare energianvändning till år 2020. Hösten 2006 presenterade kommissionen ett förslag till en omfattande handlingsplan för energieffektivisering för att realisera effektiviseringspotentialen (KOM (2006) 545 slutlig), innehållande tio prioriterade handlingsområden och närmare 80 åtgärdsförslag på unionsnivå. Handlingsplanen för energieffektivisering har därefter utgjort en del av det klimat- och energipaket som kommissionen presenterade år 2007. Planen låg till grund för Europeiska rådets antagande i mars 2007 av de s.k. 20-20-20-målen för energieffektivisering, minskade växthusgasutsläpp och ökad andel förnybar energi. EU-målet för energieffektivisering är uttryckt som att den faktiska primärenergianvändningen i EU år 2020 ska vara 20 procent lägre än den beräknade primärenergianvändningen enligt en ”business-as-usual-prognos” som togs fram utifrån 2007 års förutsättningar. Den 10 november 2010 presenterades kommissionens meddelande Energi 2020: en strategi för konkurrenskraftig, hållbar och trygg energiförsörjning (KOM (2010) 639), den s.k. energistrategin. Energieffektivisering pekades ut som ett av fem prioriterade områden i denna strategi. I energistrategin föreslog kommissionen att initiativen för energieffektivisering skulle inriktas på de två sektorerna med störst energibesparingspotential: transporter och byggnader. För att fastighetsägare och lokala myndigheter lättare ska kunna finansiera renoveringsarbeten och energibesparande åtgärder skulle kommissionen lägga fram förslag till investeringsincitament och innovativa finansieringsinstrument. Inom den offentliga sektorn skulle energieffektiviteten beaktas vid upphandling av arbeten, tjänster och varor. Energieffektivitetscertifikat skulle inom energisektorn kunna utgöra ett incitament till att slutkunder investerar i energisnål teknik.

Mot bakgrund av energistrategin samt kraven i 2006 års handlingsplan för energieffektivisering presenterade kommissionen den 8 mars 2011 en kompletterande energieffektiviseringsplan (KOM (2011) 109). I denna handlingsplan utvecklas de förslag som presenterades i energistrategin. Handlingsplanen omfattade drygt 20 åtgärdsförslag inom sammanlagt sex huvudområden: den offentliga sektorn som föregångare, lågenergi-byggnader, energieffektivisering för konkurrenskraftig industri, ändamålsenligt finansieringsstöd, besparingar för konsumenterna och ramverk för rapportering av nationella åtgärder.

Förslagen i energistrategin och energieffektiviseringsplanen motiverades av att Kommissionen bedömt att EU:s mål att gå mot 20 procent effektivare energianvändning år 2020 inte kommer att nås. Enligt de prognoser som gjordes inför handlingsplanen kommer hittills beslutade åtgärder bara att leda till drygt 10 procent energieffektivisering.

4.2 Direktivet om energieffektivitet

Mot bakgrund av energieffektiviseringsplanen presenterade kommissionen den 22 juni 2011 ett förslag till nytt direktiv för energieffektivisering, varmed flera av åtgärderna i energieffektiviseringsplanen föreslogs bli juridiskt bindande. Det nya direktivet skulle ersätta dels Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/8/EG av den 11 februari 2004 om främjande av kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme på den inre marknaden för energi och om ändring av direktiv 92/42/EEG (i denna promemoria benämnt ”kraftvärmedirektivet”), dels Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/32/EG av den 5 april 2006 om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster och om upphävande av rådets direktiv 93/76/EEG (i denna promemoria benämnt ”energitjänstedirektivet”). Kommissionens förslag förhandlades och politisk enighet nåddes mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen i juni 2012, varefter det antogs av Europaparlamentet och rådet under hösten 2012. Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (i denna promemoria benämnt ”direktivet”, eller ”energieffektiviseringsdirektivet”) trädde i kraft den 4 december 2012.

Syftet med direktivet är att fastställa en gemensam ram för att främja energieffektivisering i unionen. Detta för att säkerställa att det av Europeiska rådet antagna målet om 20 procent primärenergibesparing år 2020 ska uppfyllas, men också till att bana väg för ytterligare energieffektivisering därefter. Det innehåller bestämmelser som syftar till att undanröja hinder och övervinna några av de marknadsmisslyckanden som hindrar effektivitet i tillförsel och användning av energi. Direktivet innehåller åtgärder inom samtliga delar av energisystemet, från energi-omvandling via transmission och distribution till slutlig användning, dock inte i transportsystemet.

4.3 Allmänt om förslagen till lagstiftning

Lagrådet framhåller i sitt yttrande att det finns flera fördelar med att utnyttja den delegeringsmöjlighet som ges i 8 kap. 3 § regeringsformen. *Lagrådet* anser att det bör övervägas om det finns tillräckliga skäl att i den utsträckning som föreslås i lagrådsremissen meddela bestämmelserna i lag.

Regeringen instämmer i *Lagrådets* uppfattning att det är en fördel att inte tynga en lagtext med en stor mängd detaljerade föreskrifter. Lagstiftning som i stor utsträckning innehåller bemyndiganden innebär dock att det blir svårare för riksdagen att överblicka konsekvenserna av lagens antagande. Avsaknaden av förarbeten skulle också kunna innebära att förutsebarheten i tillämpningen försvåras. Utgångspunkten vid valet av normgivningsnivå bör därför vara vilka intressekonflikter som i detta sammanhang kan uppstå (jfr bet. 2009/10:KU10 s. 105 f.). Som *Lagrådet* har påpekat brukar bestämmelser som innehåller pålagor av någon

betydelse för enskilda ofta meddelas i lag. Vid en intresseavvägning i fråga om valet av normgivningsnivå gör regeringen i detta fall den bedömningen att föreskrifterna bör ha lagform. Prop. 2013/14:174

5 Artiklarna 1 och 2

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om syfte och lista över definitioner behöver inte införlivas på annat sätt än att vissa definitioner tas med i den lagstiftning eller de förordningar genom vilka direktivet genomförs i svensk rätt.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte närmare berört bedömningen.

Direktivet

I artikel 1.1 anges syftet med direktivet. Det framgår bl.a. att direktivets mål är att fastställa en gemensam ram för åtgärder för främjande av energieffektivitet för att säkerställa att unionens överordnade mål om energieffektivitet på 20 procent för 2020 uppnås.

I artikel 1.2 anges att de krav som fastställs i direktivet är minimikrav och inte ska förhindra medlemsstaterna att upprätthålla eller införa strängare åtgärder, så länge som sådana åtgärder är förenliga med unionsrätten och medlemsstaten anmäler dem till kommissionen.

Artikel 2 innehåller en lista med 45 definitioner. Det framgår att definitionerna gäller i detta direktiv.

Skälen för regeringens bedömning: Som en allmän utgångspunkt kan anföras att medlemsstaterna är skyldiga att sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet. Artikel 1.1 riktar sig till medlemsstaterna, men får bedömas vara så pass allmänt hållen att den inte ställer några särskilda krav på åtgärder från medlemsstatens sida. I stället bör den ses som en allmän ingång till direktivet. Artikel 1.2 är en uppmaning till medlemsstaterna att iaktta vad som ändå gäller enligt EU-rätten.

När det gäller listan över definitioner kan det konstateras att det är med avseende på tolkningen av direktivet som denna är bindande. Den bör i sig inte förutsätta någon reglering från medlemsstatens sida. I den mån som definitionerna passar in i svensk rätt, och behövs för att exempelvis förtydliga innebörden och tillämpligheten i de lagar och andra författningar som införlivar direktivet, bör de tas med där.

Regeringens bedömning: Det av riksdagen år 2009 antagna målet om 20 procent effektivare energianvändning till år 2020 uppfyller direktivets krav på ett vägledande nationellt mål för energieffektivisering.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Energimyndigheten, Fastighetsägarna, Göteborg Energi, Högskolan i Dalarna, Jernkontoret, Innovations- och kemiindustrierna i Sverige, Näringslivets regelnämnd, Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme, Svenska Träbränsleföreningen och Svenskt Näringsliv* tillstyrker att det av riksdagen antagna målet om minskad energiintensitet utgör Sveriges vägledande mål. *Svensk Energi* och *Svenskt Näringsliv* framhåller särskilt betydelsen av ett energiintensitetsmål och inte ett mål som sätter ett tak för absolut energianvändning och en hämsko på ekonomin. Några remissinstanser, som *Kungliga Tekniska Högskolan (KTH), Umeå universitet, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Svensk bioenergiförening (Svebio), Sveriges Byggindustrier, Statens fastighetsverk* samt *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* tillstyrker ett energiintensitetsmål men anser att det finns skäl att höja ambitionsnivån.

Några remissinstanser, som *Energieffektiviseringsföretagen (EFF), Isoleringsfirmornas förening, Swedisol, Svensk Ventilation, Klimatkommunerna, Naturskyddsföreningen* och *Lunds universitet* är kritiska till målutformningen och ifrågasätter om det kommer att bidra till att EU:s gemensamma mål om minskad primärenergianvändning uppnås. De anser att ett nytt och mer ambitiöst mål ska tas fram baserat på den potential för energieffektivisering som finns i Sverige.

Även *Riksrevisionen* är kritiska till målutformningen och anför att regeringen bör föreslå riksdagen att förtydliga definitionen av målet om 20 procent effektivare energianvändning till år 2020. Särskilt anförts att begreppet ”tillförd energi” såsom täljaren i energiintensitetsmålet behöver preciseras. Riksrevisionen anser att målet så som det nu är formulerat inte tar hänsyn till verkliga energieffektiviseringsåtgärder, eftersom begreppet ”tillförd energi” även innefattar omvandlingsförluster inom främst kärnkraftsindustrin. Därtill anförts att all elproduktion bokförs i Sverige såsom tillförd energi, även om elen exporteras. Riksrevisionen anser att – om nuvarande målformulering behålls – uppföljningen behöver anpassas till att även avse verkliga effektiviseringsåtgärder.

Konjunkturinstitutet anser att det av riksdagen antagna målet är mer ambitiöst än vad direktivet kräver och att det inte behövs något vägledande energieffektiviseringsmål. Institutet anser att det räcker med ett klimatmål.

Direktivet

Enligt artikel 3.1 ska varje medlemsstat ange ett vägledande nationellt energieffektivitetsmål grundat på antingen primär- eller slutlig energianvändning, primär- eller slutlig energibesparing eller energiintensitet.

Medlemsstaterna ska anmäla dessa mål till kommissionen senast den 30 april 2013. När de gör detta ska de också uttrycka dessa mål som en absolut nivå av den primära och den slutliga energianvändningen 2020 och förklara hur och utifrån vilka data den har beräknats. När medlemsstaterna fastställer målen, ska de ta hänsyn till:

a) att unionens energianvändning 2020 inte ska vara högre än 1 483 Mtoe primärenergianvändning eller 1 086 Mtoe slutlig energianvändning,³

b) de åtgärder som anges i detta direktiv,

c) de åtgärder som antagits för att nå de nationella energibesparingsmål som antagits i enlighet med artikel 4.1 i direktiv 2006/32/EG, och

d) andra åtgärder för att främja energieffektiviteten inom medlemsstaterna och på unionsnivå.

När de fastställer dessa mål, får medlemsstaterna också beakta nationella omständigheter som påverkar primärenergianvändningen, såsom:

a) återstående potential för kostnadseffektiva energibesparingar,

b) BNP-utveckling och BNP-prognoser,

c) förändringar i importen och exporten av energi,

d) utveckling av alla förnybara energikällor, kärnenergi, avskiljning, och lagring av koldioxid, samt

e) s.k. tidiga åtgärder.

Punkterna 2 och 3 i artikel 3 berör kommissionen.

I artikel 2 definieras primärenergianvändning som den inhemska bruttoanvändningen, exklusive annan användning än energi. Slutlig energianvändning definieras som all energi som levereras till industrin, transporter, hushåll, tjänster och jordbruk. Undantag gäller för leveranser till energiomvandlingssektorn och energiindustrierna själva.

Skälen för regeringens bedömning

Det svenska målet om 20 procent minskad energiintensitet mellan 2008 och 2020 utgör Sveriges nationella vägledande mål för energieffektivitet

I artikel 3.1 sägs att varje medlemsstat ska ange ett vägledande nationellt energieffektivitetsmål. Målet ska anmälas till Europeiska kommissionen senast den 30 april 2013. Målet får uttryckas i termer av primär- eller slutlig energianvändning, primär- eller slutlig energibesparing eller energiintensitet. Medlemsstaterna ska ta hänsyn till ett antal faktorer när de fastställer dessa mål, däribland EU:s mål för energieffektivisering till år 2020. Medlemsstaterna får även beakta ett antal nationella omständigheter när de fastställer målen, däribland BNP-utveckling och BNP-prognoser, utveckling av förnybara energikällor och kärnkraft, samt s.k. tidiga åtgärder.

Riksdagen antog år 2009 ett nationellt mål om 20 procent effektivare energianvändning till år 2020 (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25, rskr. 2008/09:301). Målet uttrycks som ett sektorsövergripande mål om minskad energiintensitet om 20 procent mellan åren 2008 och 2020.

³ Med anledning av Kroatens medlemskap i Europeiska unionen har den i direktivet angivna nivån på unionens energianvändning år 2020 ändrats. EUT L 141, 28.5.2013, s. 28.

Prop. 2013/14:174 Enligt målet ska den svenska energiintensiteten, mätt som tillförd energi per BNP-enhet i fasta priser vara 20 procent lägre år 2020 än år 2008. Målet utgör en integrerad del av 2009 års energi- och klimatpolitiska beslut som utgår från Allianspartiernas energi- och klimatpolitiska överenskommelse. En effektivare energianvändning bidrar till regeringens vision som riksdagen ställt sig bakom att Sverige 2050 inte har några nettoutsläpp av växthusgaser. Målet om energieffektivitet har utformats med hänsyn till EU:s energieffektivitetsmål till 2020 samt med beaktande av nationella omständigheter såsom BNP-utveckling och klimatmål, och uppfyller de krav som ställs på vägledande nationella mål i artikel 3.1.

Därtill gäller att detta mål redan har anmälts till Europeiska kommissionen som det svenska målet för energieffektivisering inom ramen för det nationella reformprogram som tas fram i relation till EU:s tillväxtstrategi till år 2020, Europa 2020, och som avses i rådets rekommendation 2010/410/EU av den 13 juli 2010 om allmänna riktlinjer för medlemsstaternas och unionens ekonomiska politik.⁴ EU:s mål om 20 procent förbättrad energieffektivisering till år 2020 är, liksom EU:s övriga energi- och klimatmål till 2020, delmål inom ramen för unionens tillväxtstrategi. Det finns skäl att undvika att anmäla olika nationella mål. Det av riksdagen antagna målet har i enlighet med direktivets krav anmälts till kommissionen i april 2013.

Beräkning av absolut nivå av primär respektive slutlig energianvändning vid måluppfyllelse

I artikel 3.1 sägs att medlemsstaten, när den anmäler det vägledande nationella målet till kommissionen, också ska uttrycka målet som en absolut nivå av den primära och den slutliga energianvändningen år 2020 och förklara hur och utifrån vilka data den har beräknats.

Det svenska energieffektivitetsmålet är uttryckt som att mängden tillförd energi per BNP-enhet i fasta priser, dvs. energiintensiteten, ska vara 20 procent lägre år 2020 än år 2008. Termen tillförd energi används inte i energieffektiviseringsdirektivet. Här används i stället termen primärenergianvändning, definierad som den inhemska bruttoanvändningen, exklusive annan användning än energi. För att det svenska energiintensitetsmålet ska kunna jämföras med EU:s energieffektivitetsmål behöver täljaren i det svenska målet (dvs. tillförd energi) också utgöras av den inhemska bruttoanvändningen exklusive annan användning än energi (primärenergianvändningen). Med de termer som används i svensk officiell energistatistik motsvaras detta av total energitillförsel minus användning för utrikes transporter och icke-energiändamål. Omräkningen till primärenergi sker endast i syfte att underlätta redovisning till Europeiska kommissionen och påverkar inte styrningen av energianvändningen i Sverige, vilken fortsatt sker i beaktande av tillförd energi. Endast om den procentuella energieffektiviseringen inom de subtraherade användningsområdena är lika stor som motsvarande för den primära energianvändningen kommer ett mål i termer av primärenergi att sammanfalla med målet i termer av tillförd energi. De

⁴ EUT L 191, 23.7.2010, s. 28.

beräkningar som redovisas nedan har i enlighet med direktivets krav anmält till kommissionen i april 2013.

År 2008 uppgick den svenska primärenergianvändningen (enligt direktivets definition) till 534 TWh och BNP till 3263 miljarder SEK (2009 års priser). Detta gör att energiintensiteten var 164 Wh/SEK (BNP_{2009}). En reduktion av energiintensiteten med 20 procent ger en nivå på 131 Wh/SEK (BNP_{2009}) år 2020. Eftersom det svenska målet är ett intensitetsmål så går det inte att slå fast en nivå på primärenergianvändningen (tillförd energi) vid måluppfyllelse. Detta skulle kräva att Sverige anger ett mål för BNP-utvecklingen. I tabell 1 visas därför primärenergianvändning vid 20 procent reducerad energiintensitet för olika värden av genomsnittlig BNP_{2009} -utveckling under perioden 2008–2020.

Tabell 1. Primärenergianvändning år 2020 vid 20 procent reducerad energiintensitet för olika värden av genomsnittlig BNP-utveckling per år

Årlig BNP-tillväxt 2008–2020	BNP_{2009} 2020 [mrd SEK]	Energiintensitet [Wh/SEK]	Primärenergi- användning [TWh]
0,0%	3263	131	427
1,0%	3677	131	482
2,0%	4138	131	542
3,0%	4652	131	609
4,0%	5224	131	684
5,0%	5860	131	768

Den slutliga energianvändningen är den energi som används i slutanvändarledet, dvs. el, fjärrvärme, bränslen m.m. som används av industrin, transportsektorn, bostäder och service m.m. Skillnaden mellan tillförd och slutanvänd energi utgörs av omvandlings- och distributionsförluster samt användning för utrikes transporter och icke-energiändamål (som i detta fall redan är borträknade). Enligt den officiella statistiken (1983–2011) saknas ett konstant samband mellan slutanvänd och tillförd energi (primärenergianvändning). Däremot finns ett samband mellan slutlig energianvändning och den tillförda energin justerat med avseende på förluster i kärnkraften. Förhållandet mellan dem är så gott som konstant⁵, se ekvation 1. Kärnkraftsproduktionen, och följaktligen dess förluster, antas vara oberoende av tillväxttakt och slutlig energianvändning.

$$(1) \quad \frac{\text{Slutlig energianvändning}}{\text{Primärenergianvändning} - \text{kärnkraftsförluster}} = 0,90$$

För att justera den tillförda energin med avseende på kärnkraftsförluster antas tre alternativ för dessa förluster (se tabell 2). Alternativ 1 och 3 utgår från historiska min- och maxvärden⁶ på 97 respektive 152 TWh. Alternativ 2 utgör ett historiskt medelvärde⁷ på 131 TWh.

⁵ Standardavvikelse = 0,0086.

⁶ Min- och maxvärden för perioden 1986–2011 (de nyaste reaktorerna togs i drift 1985).

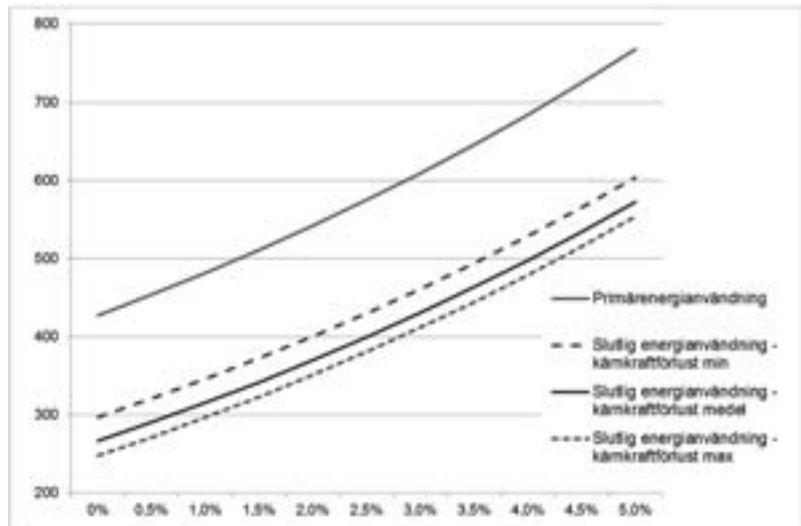
⁷ Medelvärde för perioden 1986–2011.

Tabell 2. Slutlig energianvändning år 2020 vid 20 procent reducerad energiintensitet för olika värden av genomsnittlig BNP-utveckling per år under perioden 2008–2020 och för olika scenarier beträffande kärnkraftsförluster

Årlig BNP-tillväxt 2008–2020	1. Kärnkraft min	2. Kärnkraft medel	3. Kärnkraft max
0%	297	267	248
1,0%	346	316	297
2,0%	401	370	351
3,0%	461	431	412
4,0%	529	498	479
5,0%	604	573	554

I figur 1 ges en sammanfattande illustration av den primära respektive slutliga energianvändningen år 2020 vid 20 procent reducerad energiintensitet år 2020 jämfört med år 2008 vid olika tillväxttakter.

Figur 1. Primär och slutlig energianvändning (TWh) år 2020 vid 20 procent reducerad energiintensitet för olika värden av genomsnittlig BNP-utveckling per år (%) och för olika scenarier beträffande kärnkraftsförluster

I tabellerna och diagrammet anges ett omfattande spann inom ytterligheter för långsiktig BNP-utveckling. För att få en indikation om hur stor energianvändningen kan komma att vara vid måluppfyllelse kan antaganden om framtida BNP-utveckling göras mot bakgrund av den historiska BNP-utvecklingen. Under perioden 2008–2012 steg BNP med i genomsnitt 1,4 procent per år. Under antagande att samma årliga tillväxttakt gäller även under perioden 2012–2020 så kommer BNP att uppgå till 3 855 miljarder SEK (2009 års priser) år 2020. För att det svenska energiintensitetsmålet ska nås behöver primärenergi-användningen indikativt vara 505 TWh eller lägre. Den slutliga energianvändningen skulle på motsvarande sätt och med utgångspunkt i det historiska medelvärdet för kärnkraftsförluster uppgå till högst 352 TWh.

7 Artikel 4 – En nationell strategi för energieffektiviserande renovering av byggnader

Prop. 2013/14:174

Regeringens bedömning: Regeringen avser att anta och regelbundet uppdatera en långsiktig strategi för att främja energieffektiviserande renovering av det nationella beståndet av bostadshus och kommersiella byggnader.

Promemorians bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker att en nationell strategi tas fram.

Energimyndighetens och Boverkets förslag: Strategin utgår från att det finns en påtaglig möjlighet att höja energieffektiviteten i byggnader om man utnyttjar de kommande renoveringstillfällena och att de styrmedel som redan finns på plats är viktiga för att fortsätta styra mot en effektivare energianvändning. Energiprisernas roll är central, men behöver kompletteras med informativa styrmedel. Myndigheterna föreslår att ett nationellt informationscentrum inrättas, att de regionala energikontoren och de kommunala energi- och klimatrådgivarna får ett utökat uppdrag att sprida information samt att en särskild informationsinsats riktas mot banker och låneinstitut.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser framhåller vikten av ökad och förbättrad information kring möjligheten till energieffektiviseringsåtgärder vid renoveringsinsatser. *Hyresgästföreningen* anser att ökade informationsinsatser behövs för att öka antalet kostnadseffektiva effektiviseringsåtgärder i bebyggelsen. *Bostadsrätterna* och *Svenska kyrkan* tillstyrker förslagen om informationsspridning. *Sveriges byggindustrier* och *Veidekke* är positiva till satsningar på informations-spridning men menar att gränsdragningen mellan statliga insatser och konsulttjänster behöver förtydligas. *Fortifikationsverket* tillstyrker förslaget om informations-satsningar, men ser svårigheter i att informationen verkligen kommer att nå ut. Även *Statens Fastighetsverk* varnar för att det finns en övertro på effekterna av informationsinsatser. *Naturvårdsverket* och *IVA* stöder förslagen om ökade informationsinsatser men menar att det inte kommer att vara tillräckligt utan kompletterande styrmedel. *Umeå universitet* är kritiska till förslagen om informationsinsatser och menar att dessa inte är särskilt innovativa.

Lunds universitet, *Energi- och miljötekniska föreningen*, *Byggherrarna*, *Svensk Energi och Isoleringsfirmornas förening* tillstyrker förslaget att inrätta ett informationscentrum för frågor om energieffektivisering och renovering. *SABO* tillstyrker förslaget och menar att det bör upprättas i nära samarbete med fastighetsbranschens aktörer. *Svensk ventilation* tillstyrker förslaget och menar att centret bör vara på nationell nivå. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* tillstyrker förslaget men menar att ytterligare analys om var centret ska placeras behövs. *Astma och Allergiförbundet*, *KOMIN (Kompetenscentrum för inomhusmiljö och hälsa)*, *IVL Svenska Miljöinstitutet* och *Swesiaq* är positiva till

Prop. 2013/14:174 ett informationscentrum men menar att det bör kompletteras med ett särskilt nationellt kompetenscentrum för inomhusmiljö. *KTH* avvisar ett nationellt informationscentrum med motiveringen att fler konkurrerande informationsspridare kan leda till högre kvalitet. *Fastighetsägarna* förespråkar en bättre samordning mellan redan befintliga initiativ i stället för ett nytt informationscentrum.

IVA och *Nationellt renoveringscentrum* menar att det nyligen etablerade "Nationellt renoveringscentrum" vid Lunds Tekniska Högskola (LTH) är en lämplig aktör för detta syfte och att det skulle vara både tids- och resurseffektivt jämfört med att inrätta ett helt nytt center. Även *SP*, *Formas* och *VVS-företagen* menar att en stor mängd aktörer redan finns knutna till "Nationellt renoveringscentrum" vid LTH och att detta bör samordnas med initiativet. *Passivhuscentrum Västra Götaland* anser att Passivhuscentrum bör driva informationscentrumets verksamhet. *Sveriges byggindustrier* menar att LÅGAN-programmets nätverk och Renoveringscentrum borde kopplas till satsningen och även *Veidekke* framhåller LÅGAN-programmets möjligheter att bidra till informations-spridning.

SKL tillstyrker en utökad satsning på regionala energikontor och kommunal energi- och klimatrådgivning. *Astma och Allergiförbundet* och *IVL Svenska Miljöinstitutet* vill komplettera energi- och klimatrådgivningen med information om risker för inomhusmiljön om energi-effektiviseringsåtgärder genomförs på fel sätt. *EnergiRådgivarna* och *SABO* stöder förstärkningen av energi- och klimatrådgivningen. *SP* menar att rådgivningen bör inriktas på fastighetsägare som har sökt bygglov med syfte att komma in tidigt i processen. *EnergiRådgivarna* menar att en utökad utbildningsinsats inriktad på lönsamhetskalkyler vore önskvärd. *IVA* menar att energi- och klimatrådgivarna behöver få bättre kompetens angående fastighetsrenoveringar. *HSB Riksförbund* framhåller vikten av att följa upp rådgivningen.

Hyresgästföreningen anser att det är positivt att banker och låneinstitut identifieras som viktiga aktörer. *Lunds universitet*, *Passivhuscentrum Västra Götaland*, *Naturskyddsföreningen*, *Svensk ventilation*, *VVS-företagen* och *Byggmaterialindustrierna* tillstyrker informationsinsatsen riktad till banker och låneinstitut. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* tillstyrker åtgärden, men menar att den bör kompletteras med insatser för att informationen ska omsättas till handling hos mottagaren. *Byggherrarna*, *Veidekke* och *Fastighetsägarna* tillstyrker förslaget men menar att även försäkringsbolag bör ta del av informationsinsatsen. *EnergiRådgivarna* och *HSB Riksförbund* tillstyrker förslaget, men vill även inkludera bostadsmäklare och bygglovshandläggare i satsningen. Även *Sveriges byggindustrier* menar att förslagets innehåll och målgrupp bör breddas. *Svensk Energi* stöder förslaget men menar att det bör utvecklas. *Svenska bankföreningen* menar att dess medlemmar i väldigt begränsad omfattning får in kreditansökningar för energieffektiviseringsåtgärder idag, men stöder trots detta en informationsinsats. *SABO* har inget emot förslaget, men menar att det skulle få begränsad effekt då det i dag snarare är ett problem att räkna hem energieffektiviseringsåtgärder än att låna pengar till dem.

Flertalet remissinstanser är positivt inställda till myndigheternas förslag om förbättrad information. Många remissinstanser är dock

kritiska till den föreslagna strategin i sin helhet och ifrågasätter om den föreslagna informationsinsatsen verkligen skulle ge så stor effekt som myndigheterna bedömer. *Statens fastighetsverk* och *EnergiRådgivarna* menar att analysen brister i kopplingen mellan energieffektivisering och miljöpåverkan. *Naturvårdsverket* menar att förslagen endast har analyserats med ett företagsekonomiskt perspektiv vilket gör att samhällsekonomiska värden riskerar att underskattas. *Byggmaterialindustrierna*, *Svensk ventilation*, *Naturskyddsföreningen*, *Swedisol* saknar ett samhällsekonomiska ekonomiskt perspektiv som exempelvis skulle belysa nyttor som energieffektivisering kan bidra till i form av ökad sysselsättning, ökad konkurrenskraft och minskad klimatpåverkan. *Svensk Energi* anser att myndigheterna har tagit fram gedigna underlag och gjort en omfattande analys, men menar att förslaget till strategi trots detta innehåller få förslag till styrmedel. *Länsstyrelsen i Dalarnas län*, *Byggmaterialindustrierna*, *EnergiRådgivarna*, *Naturskyddsföreningen*, *Swedisol* och *SKL* menar att strategin behöver kompletteras och bli mer ambitiös. *Sveriges byggindustrier* menar att förslagen till styrmedel är för få och ger för liten effekt. *Passivhuscentrum Västra Götaland*, *SABO*, *VVS-företagen* och *Naturskyddsföreningen* och *IVA* menar att strategin saknar mål och att förslagen som läggs fram inte är tillräckliga för att nå energieffektiviseringsmålet till år 2050. Även *Energi- och miljötekniska föreningen* undrar hur strategin förhåller sig till de mål som finns på området. *Fastighetsägarna* menar att de styrmedel som föreslås är svaga och inte kommer att ge någon väsentlig förändring av energianvändningen. *Naturskyddsföreningen* ifrågasätter att många förslag avfärdas i utredningen utan att ersättande förslag presenteras.

Ett flertal remissinstanser uttrycker att det finns ett behov av nya ekonomiska styrmedel för att öka omfattningen av energieffektiviserande renovering. *Energieffektiviseringsföretagen* anser att ett ekonomiskt styrmedel kopplat till genomförande av åtgärder behövs. *Hyresgästföreningen*, *Passivhuscentrum Västra Götaland*, *SABO* och menar att det bör övervägas att införa ett ROT-avdrag även för hyresfastigheter. *Statens fastighetsverk* och *Naturskyddsföreningen* menar att ett justerat ROT-avdrag som innefattar energieffektiviseringsåtgärder skulle kunna vara ett samhällsekonomiskt effektivt styrmedel. *Byggmaterialindustrierna*, *Swedisol*, *SKL* och *Svensk ventilation* anser att ett utvidgat ROT-avdrag bör införas eller åtminstone utredas. *EnergiRådgivarna* anser att ROT-avdraget bör kunna användas för att genomföra energideklarationer som inte är kopplade till ett försäljningstillfälle. *Sveriges byggindustrier* och *VVS-företagen* motsätter sig ett förändrat ROT-avdrag då dagens ROT-avdrag främst ger goda effekter i kampen mot svartarbete.

SABO menar att investeringsbidrag kan vara positiva, men att ett mer omfattande beslutsunderlag behövs för att bedöma en sådan åtgärd. *Astma och Allergiförbundet* vill inrätta en "klassrumspeng" för upprustning av skolor. *Passivhuscentrum Västra Götaland* vill se en investeringsfond för utsatta områden. Även *Hyresgästföreningen* anser att det borde inrättas ett slags investeringsstöd, en miljöpremie för satsningar på hållbar utveckling. *Villaägarnas Riksförbund* föreslår att ett skraddarsytt styrmedel för småhusägare som energieffektiviserar sina hus inrättas, ett stöd som är teknikneutralt och kopplas till varje hus unika egenskaper. Att koppla stödet till genomförande av åtgärder som

Prop. 2013/14:174 rekommenderas i energideklarationerna vore önskvärt. *Byggherrarna* och *Sveriges byggindustrier* menar att det är bra att strategin inte innehåller förslag till investeringsstöd och avstyrker dessa typer av styrmedel. *Lunds universitet* och *Veidekke* ställer sig tveksam till statliga subventioner av lönsamma åtgärder.

KTH, *HSB Riksförbund*, *Naturskyddsföreningen*, *Svensk ventilation* och *SKL* framhåller möjligheten till statliga lånegarantier. *IVA* menar att en kreditförsäkring bör utredas. *Svenska bankföreningen* ställer sig avvaktande till förslaget om statlig lånegaranti. *Passivhuscentrum Västra Götaland*, *Swedisol* och *Veidekke* framhåller möjligheten till att inrätta förmånliga lån till låg ränta för energieffektiviseringsåtgärder enligt tysk modell.

Energi- och miljötekniska föreningen, *Svensk ventilation*, *Sveriges byggindustrier*, *SKL*, *VVS-företagen* och *Veidekke* lyfter möjligheten till en skattefri underhållsfond kopplad till varje fastighet. Även *Isoleringsfirmornas förening* lyfter möjligheten till en skattefri renoveringsfond, men vill se vidare utredning av finansieringsinriktade styrmedel.

Byggmateriälindustrierna, *Sveriges byggindustrier*, *Svensk ventilation*, *Naturskyddsföreningen*, *Swedisol*, *Veidekke* och *VVS-företagen* anser att en differentierad fastighetsavgift bör kopplas till byggnadens energiprestanda, eller åtminstone att en sådan åtgärd bör utredas.

Fortifikationsverket, *Veidekke* och *Energi- och miljötekniska föreningen* lyfter vikten av kvalificerad personal och efterfrågar en utredning om hur utbildningarna riktade mot denna sektor kan stärkas. *Svensk ventilation*, *VVS-företagen* och *Lunds universitet* understryker behovet av kompetensutveckling och menar att en välutbildad arbetskraft kan vara utvecklingsdrivande. *Byggherrarna* menar att satsningar på kompetensutveckling är mycket angeläget, men saknar konkreta förslag till utbildningsinsatser i myndigheternas strategi. *Isoleringsfirmornas förening* pekar på det utbildningsgap som finns mellan utbildade ingenjörer och utbudet av studieplatser på universitet och högskolor.

Direktivet

Enligt artikel 4 ska varje medlemsstat fastställa en långsiktig strategi för att få till stånd investeringar i renovering av det nationella beståndet av bostadshus och kommersiella byggnader, både offentliga och privata. Strategin ska omfatta

- a) en översikt av det nationella byggnadsbeståndet, i lämpliga fall grundad på statistiska stickprov,
- b) identifiering av kostnadseffektiva renoveringsmetoder som är relevanta för byggnadstypen och klimatzonen,
- c) styrmedel och åtgärder som stimulerar kostnadseffektiv totalrenovering av byggnader, inbegripet totalrenovering som utförs etappvis,
- d) ett framtidsinriktat perspektiv som ska vägleda privatpersoner, byggindustrin och finansinstitut i deras investeringsbeslut,
- e) en evidensbaserad skattning av förväntade energibesparingar och fördelar i vidare bemärkelse.

En första version av strategin ska offentliggöras senast den 30 april 2014, därefter uppdateras vart tredje år samt föreläggas kommissionen som ett led i de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet.

Skälen för regeringens bedömning: Energi för uppvärmning, kylning, drift och belysning i bostäder och lokaler utgör enligt energistatistiken ungefär en tredjedel av den slutliga energianvändningen i Sverige. Åtgärder för ökad energieffektivitet i den befintliga bebyggelsen är avgörande för att effektivisera energianvändningen i sektorn som helhet. Det är även av betydelse för att kunna nå regeringens vision om att Sverige år 2050 har en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och inga nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären. Energieffektiviseringsdirektivets krav på en långsiktig strategi för byggnadsrenovering kompletterar således bestämmelserna i direktivet (2010/31/EU) om byggnaders energiprestanda⁸.

Boverket och Energimyndigheten har på uppdrag av regeringen utarbetat ett förslag till nationell strategi för energieffektiviserande renovering (dnr N2013/5078/E). Myndigheternas förslag tar sin utgångspunkt i antagandet att det finns en påtaglig möjlighet att höja energieffektiviteten i byggnader om man utnyttjar de kommande renoveringstillfällena. En effektiv energieffektivisering sker genom att få till stånd en väl fungerande marknad. Strategin utgår från de styrmedel som redan finns på plats och som är viktiga för att fortsätta styra mot en effektivare energianvändning. Enligt myndigheternas förslag är energiprisernas roll central, men prispåverkande styrmedel som energi- och koldioxidskatter behöver kompletteras med informativa styrmedel. De föreslår att staten griper in och med hjälp av en sammanhållen informationssatsning samlar och sprider utvecklingsfrämjande och kunskapshöjande information på ett effektivt sätt. Som ett nav i informationssatsningen föreslås att ett informationscentrum för frågor om energieffektivisering och renovering upprättas. Vidare föreslås att de regionala energikontoren och de kommunala energi- och klimatrådgivarna får utökade uppdrag att förmedla information till fastighetsägare. Därtill föreslås att en särskild informationsinsats riktas mot banker och låneinstitut.

Boverket och Energimyndigheten bedömer i sin rapport att energianvändningen per kvadratmeter kommer att minska med 20–30 procent till 2050 jämfört med 1995 om nuvarande styrmedel fortsätter. Om de av myndigheterna föreslagna informationssatsningarna genomförs bedöms förutsättningarna öka för en väl fungerande marknad (korrigering av marknadsmisslyckanden). Detta tillsammans med bidrag av bl.a. skärpta byggregler och ändrade energideklarationer beräknas medföra att energianvändningen minskar med ytterligare 5–10 procent till 2050. Myndigheterna bedömer vidare att ytterligare åtgärder, t.ex. att införa stimulansbidrag, endast leder till marginella förbättringar om åtgärderna riktas mot att förbättra byggnaders energiprestanda i samband med renovering. Myndigheterna bedömer att det tidigare energipolitiska målet om 50 procent minskad energianvändning per kvadratmeter till 2050 jämfört med 1995 därmed inte kommer att uppnås. För att nå det målet behöver renoveringstakten öka.

Som nämnts drar Boverket och Energimyndigheten slutsatsen att renoveringstakten behöver öka för att det tidigare energipolitiska målet

⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda (omarbetning). EUT L 153, 18.6.2010, s. 13.

Prop. 2013/14:174 om 50 procent minskad energianvändning per kvadratmeter till 2050 jämfört med 1995 ska kunna uppnås. Det uppmärksammas även av några remissinstanser. *Svensk ventilation*, *Naturskyddsföreningen*, *Astma och Allergiförbundet* samt *Byggherrarna* efterlyser förslag till åtgärder för hur renoveringstakten ska öka. Regeringen vill dock betona att utredningen inte har haft som mål att föreslå åtgärder som ökar renoveringstakten. Regeringen uppfattar att flera av de styrmedel som lyfts fram av remissinstanserna tangerar gränsen för det energipolitiska området och skulle leda till ökad energieffektivisering just genom att bidra till ökad renoveringstakt. Andra förslag kan eventuellt bidra till ökad energieffektivisering utan att renoveringstakten ökar. Det går dock inte att avgöra mot bakgrund av myndigheternas analys.

Regeringen är medveten om att direktivet ställer krav på att en första version av den nationella strategin ska antas och offentliggöras senast den 30 april 2014, men ser också att den tid som direktivet ger för att utarbeta den nationella strategin är mycket kort, särskilt med tanke på dess omfattning och betydelse. Regeringen betonar vikten av att basera en långsiktig nationell strategi på ett gediget underlag och avser att fortsätta arbetet med att ta fram en framåtblickande nationell strategi för energieffektiviserande renovering. För detta behövs i likhet med vad många remissinstanser framfört en bredare och djupare analys av olika styrmedel, men också andra frågor som t.ex. tillgången på kvalificerad personal.

8 Artiklarna 5 och 6 – Insatser för energieffektivisering i den offentliga sektorn

8.1 Åtgärder för ökad energieffektivitet i byggnader som ägs av statliga myndigheter

Regeringens bedömning: De byggnader som ägs av förvaltningsmyndigheter under regeringen, samt domstolarna, omfattas av kraven på renovering. Kraven i artikel 5 införlivas i svensk rätt på förordningsnivå.

En alternativ strategi i enlighet med artikel 5.6 bör väljas, varvid Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket bör åläggas att uppnå en kvantifierad energibesparing till utgången av år 2020.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet statliga myndigheter tillstyrker förslaget i sin helhet. *Statens fastighetsverk*, *Naturvårdsverket*, *Trafikverket* och *Konkurrensverket* tillstyrker särskilt förslaget att använda ett alternativ för att uppnå energibesparingar i statligt ägda byggnader, då det ger bättre utrymme för att kostnadseffektivt uppnå verkliga energibesparingar.

Klimatkommunerna, *Jönköpings kommun*, *Naturskyddsföreningen*, *Swedisol* och *Svensk ventilation* anser att det är viktigt att den statliga

sektorn är ett föredöme och att det är bra med ett konkret mål för energieffektivitet i statliga byggnader, men menar att målet skulle kunna vara betydligt mer ambitiöst. Även *Länsstyrelsen i Dalarnas län* anser att målet att minska energianvändningen med 7 procent till 2020 inte är tillräckligt ambitiöst utan bör vara 20 procent till 2020. *Svensk ventilation* menar även att statliga fastighetsägare har en viktig roll att visa på den fulla potentialen för effektivisering. *Energi-effektiviseringsföretagen (EFF)* anser att den statliga sektorns effekter att vara ett föredöme minskar genom att åtagandet flyttas till endast två statliga myndigheter och att de myndigheter som fått dessa åtaganden är exempel på myndigheter som länge arbetat strukturerat med energieffektivisering, vilket skulle kunna betyda att potentialen i dessa byggnader är lägre än i övriga byggnader. *Länsstyrelserna i Skåne och Norrbottens län* anser att alla statliga myndigheter som äger fastigheter ska omfattas av kravet på åtgärder. *Länsstyrelsen i Dalarnas län*, *Lunds universitet* och *Umeå universitet* anser att även fastigheter som ägs av statliga bolag ska omfattas. *Bostadsrätterna* anser att även om direktivet pekar ut statliga byggnader, bör rimligtvis samma regler gälla inom alla fastigheter ägda av samhället.

Direktivet

Av artikel 5.1 framgår att medlemsstaterna, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 7 i direktiv 2010/31/EU, ska säkerställa att 3 procent av den totala golvytan i uppvärmda och/eller kylda byggnader som ägs och utnyttjas av dess statliga myndigheter från och med den 1 januari 2014 renoveras varje år för att uppfylla minst de minimikrav avseende energiprestanda som den har fastställt med tillämpning av artikel 4 i direktiv 2010/31/EU. Takten på 3 procent ska beräknas utifrån den totala golvytan i byggnader med en total användbar golvyta på mer än 500 m² vilka ägs och utnyttjas av statliga myndigheter i berörda medlemsstater som den 1 januari varje år inte uppfyller de nationella minimikraven avseende energiprestanda som fastställts vid tillämpning av artikel 4 i direktiv 2010/31/EU. Den tröskeln ska sänkas till 250 m² från och med den 9 juli 2015.

I artikel 5.2 anges att medlemsstaterna får undanta vissa kategorier av byggnader från kraven som avses i punkt 1.

I artikel 5.3 och 5.4 finns närmare bestämmelser om hur renoveringstakten ska beräknas samt hur kravet på renoveringar kan flyttas över från ett år till ett annat.

Av punkten 5 följer att medlemsstaten ska upprätta och publicera en förteckning över de byggnader som anses omfattas av kravet enligt punkterna 1–4.

Av artikel 5.6 framgår att medlemsstaterna, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 7 i direktiv 2010/31/EU, får välja en alternativ strategi med avseende på punkterna 1–5, genom vilken de vidtar andra kostnadseffektiva åtgärder, bland annat totalrenoveringar och åtgärder för att få till stånd beteendeförändringar hos byggnadsanvändare, i syfte att senast 2020 i byggnader som kommer i fråga och som ägs och utnyttjas av statliga myndigheter åstadkomma energibesparingar vilka som minimum motsvarar vad som krävs enligt punkt 1, rapporterat på

Prop. 2013/14:174 årsbasis. Vid tillämpningen av den alternativa strategin får medlemsstaterna uppskatta den energibesparing som skulle föräntas av punkterna 1–4 genom att använda sig av lämpliga standardvärden för energianvändningen hos statliga myndigheters referensbyggnader före och efter renovering och uppskattningar av deras byggnadsbeståndets yta. Kategorierna av statliga myndigheters referensbyggnader ska vara representativa för beståndet av sådana byggnader. De medlemsstater som väljer den alternativa strategin ska senast den 31 december 2013 anmäla till kommissionen vilka alternativa åtgärder de planerar att vidta och visa hur de kommer att uppnå motsvarande förbättring av energiprestandan i byggnaderna i de statliga myndigheternas byggnadsbestånd.

Skälen för regeringens bedömning

Vilka byggnader omfattas?

För att avgöra omfattningen av direktivets krav och huruvida grundstrategin enligt artikel 5.1–5.5 eller en alternativ strategi enligt artikel 5.6 ska väljas måste de byggnader som ägs och används av statliga myndigheter identifieras. Viktigt i sammanhanget är vilka byggnader som ägs av statliga myndigheter och hur stor användbar golvyta de har. Det finns inga register som möjliggör en avgränsning till de byggnader som samtidigt ägs och utnyttjas av statliga myndigheter. Byggnader som utnyttjas av statliga myndigheter men ägs av andra fastighetsägare omfattas inte av direktivets krav på renovering. Bestämmelser om statliga myndigheter som hyresgäst finns i stället i direktivets artikel 6, som behandlas i avsnitt 8.2 om statliga myndigheters inköp.

I direktivets definitionslista i artikel 2 definieras begreppet statliga myndigheter som alla administrativa organ vilkas behörighet sträcker sig över en medlemsstats hela territorium. ”Total användbar golvyta” definieras som golvytan i en byggnad eller del av en byggnad där energi används för att påverka inomhusklimatet.

Viss vägledning för att avgöra vilka byggnader som omfattas av kravet ges av bilaga IV till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggtjänster, varor och tjänster, i vilken för varje medlemsstat listas vilka centrala statliga myndigheter som omfattas av nämnda direktiv. Detta direktiv omfattar även offentligt rättsliga organ, bl.a. statliga bolag som tillgodoser ett behov i det allmänna intresset, under förutsättning att behovet inte har industriell eller kommersiell karaktär. Ytterligare vägledning för att avgöra vilka byggnader som omfattas av kravet ges av definitionen av kategorin S.1311 Statliga myndigheter i Europeiska kommissionens riktlinjer för Eurostats insamling av data för det europeiska national- och regionalräkenskaps-systemet (ENS 95)⁹ i enlighet med rådets förordning (EG) nr 479/2009 av den 25 maj 2009 om tillämpningen av protokollet om förfarandet vid alltför stora underskott som är fogat till fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Av kommissionens riktlinjer framgår att statliga myndigheter utgörs av icke-vinstdrivande institutioner som

⁹ <http://circa.europa.eu/irc/dsis/nfaccount/info/data/esa95/en/een00081.htm>.

kontrolleras och huvudsakligen finansieras av staten och vars behörighet sträcker sig över hela det ekonomiska territoriet. Med denna utgångspunkt är staten inte begränsad till ett fåtal ministerier/departement, utan även de enheter som är direkt beroende av dem i form av myndighet (dvs. inte är helt självständiga) och finansiering omfattas.

Mot bakgrund av detta görs bedömningen att det är byggnader som ägs av domstolar och förvaltningsmyndigheter under regeringen som omfattas av kravet på renovering. Byggnader som ägs av statligt ägda bolag omfattas däremot inte av renoveringskravet. Med anledning av detta görs bedömningen att artikel 5 inte föranleder någon lagstiftning. Bestämmelserna bör således hanteras på förordningsnivå.

En alternativ strategi bör väljas

Kravet enligt artikel 5 punkterna 1–4 skulle kunna uppfyllas genom att samtliga berörda myndigheter åläggs ett renoveringskrav och själva får avgöra vilka byggnader som ska renoveras varje år. Ett alternativt sätt vore att regeringen eller den myndighet som regeringen bemyndigar får avgöra vilka byggnader som ska renoveras varje år. Som alternativ till strategin att varje år renovera motsvarande 3 procent av golvytan kan medlemsstaterna välja en alternativ strategi. En sådan strategi innebär flera olika åtgärder, inklusive djuprenoveringar och åtgärder för att förändra byggnadsanvändarnas beteende, för att sammantagna uppnå samma totala energibesparing under perioden 2014–2020 som skulle uppnås genom huvudalternativet enligt punkterna 1–4.

Av tabell 3 framgår att ett fåtal statliga myndigheter äger byggnader, samt att ägandet är ojämnt fördelat. Två myndigheter äger omkring 95 procent av byggnaderna och den totala golvytan. Övriga myndigheter äger endast ett fåtal byggnader.

Tabell 3. Statliga myndigheters energideklarerade byggnader och energi-användning^a (Källa: Boverket)

Myndighet	Antal byggnader	Total golvyta A_{temp} (m ²)	Total energi-användning (kWh/år)
Fortifikationsverket	264	696 770	130 817 790
Luftfartsverket	11	68 067	15 195 047
Naturvårdsverket	2	1 197	221 271
Sjöfartsverket	8	3 763	914 314
Statens fastighetsverk	433	897 683	139 570 376
Sveriges lantbruksuniversitet	7	2 580	529 075
Trafikverket	6	8 619	1 555 361
Summa	731	1 678 679	288 803

^a Tabellen inkluderar byggnader med yta större än 250 m² och med specifik energi-användning som överstiger minimikrav enligt Boverkets byggregler, BBR19. De kategorier av byggnader som anges i artikel 5.2 har undantagits.

Direktivet bör uppfyllas på ett kostnadseffektivt sätt. Kostnads-effektiviteten inbegriper dels effektiviteten som ligger i vilka åtgärder som kommer till stånd, dels effektiviteten i administrationen som byggs

Prop. 2013/14:174 upp för att hantera urval och rapportering. Att ställa krav på varje enskild myndighet att årligen renovera motsvarande 3 procent av golvytan tar inte hänsyn till den ojämna fördelningen av ägandet. Alla myndigheter utom Fortifikationsverket och Statens fastighetsverk skulle i princip behöva renovera hela sitt byggnadsbestånd inom sjuårsperioden, oavsett om det är motiverat av andra skäl eller inte. Myndigheter med få byggnader, eller byggnader med speciella förutsättningar, har färre alternativ bland åtgärder. Risken är stor att ett sådant system tvingar fram mindre lämpliga eller kostsamma åtgärder. Att i stället låta regeringen eller den myndighet som regeringen utser bestämma vilka byggnader som ska renoveras varje år, bedöms främja kostnadseffektiva åtgärder, men skulle leda till en omfattande administration. Det skulle behövas ett register över alla möjliga energibesparingsåtgärder i samtliga byggnader, samt uppskattade åtgärds-kostnader, för att årligen kunna rangordna bland åtgärdsförslagen.

För att främja kostnadseffektiva åtgärder och låga administrativa kostnader bör i stället en alternativ strategi väljas, där ett energisparbeting bestäms för statliga myndigheter som äger byggnader. Energisparbetinget ska enligt artikel 5.6 bestämmas utifrån hur stor energibesparing som skulle uppnås totalt sett mellan 1 januari 2014 och 31 december 2020, om motsvarande 3 procent av golvytan årligen renoveras till en nivå som motsvarar de nationella minimikraven för energiprestanda. Det årliga sparbetinget för hela kollektivet statligt ägda byggnader beräknas som 3 procent av skillnaden mellan summan av de aktuella byggnadernas nuvarande energianvändning och summan av vad deras energianvändning skulle vara om minimikraven i Boverkets byggregler (BBR)¹⁰ skulle uppfyllas. Den genomsnittliga energiprestandan för byggnader som ägs av statliga myndigheter är 172 kWh/m²/år. Den genomsnittliga energiprestandan för dessa byggnader om de hade uppfyllt kravet för nya byggnader enligt BBR19 är 108 kWh/m²/år, vilket ger en differens på ca 64 kWh/m²/år.

I tabell 4 redovisas en preliminär uppskattning av hur stort det kollektiva energisparbetinget skulle vara för statliga myndigheter som äger byggnader. Vid utgången av år 2020 ska åtgärder ha vidtagits som minskar energianvändningen i byggnader som ägs av statliga myndigheter med sammanlagt knappt 21 GWh, vilket motsvarar drygt 7 procent av dagens årliga energianvändning i dessa byggnader. Några remissinstanser, däribland *Länsstyrelsen i Dalarnas län*, *Naturskyddsföreningen*, *Svensk ventilation* och *Swedisol*, anser att detta mål inte är tillräckligt ambitiöst. Regeringen betonar att det angivna sparbetinget är en preliminär uppskattning och att målet kommer att revideras och skärpas i takt med att minimikraven på energihushållning i Boverkets byggregler skärps. Det är mot dessa nivåer som sparbetinget beräknas.

¹⁰ Beräkningarna vilar på antagandet att byggnaderna skulle uppfylla nybyggnadskraven i BBR efter renovering. Detta ger en liten överskattning då det är minimikraven som ska gälla och i dessa ingår ändringsreglerna (vilka inte går lika långt som nybyggnadsreglerna). Ändringsreglerna är konstruerade så att de ska följa den enskilda byggnadens förutsättningar och kan därför skilja sig mellan varje byggnad. Ett sätt skulle vara att göra ett generellt antagande om hur mycket lägre energiprestanda i förhållande till nybyggnadskraven, som skulle krävas enligt ändringsreglerna, och räkna mot denna nivå.

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att se över och skärpa energikraven med ambitionen att de nya kraven ska börja gälla från den 1 januari 2015. Därtill gäller att energikraven på byggnader som ägs och används av statliga och andra offentliga myndigheter kommer att skärpas ytterligare senast 1 januari 2019, då minimikraven ska motsvara kravnivån för s.k. nära-nollenergibyggnader.

Tabell 4. Energisparbeting i byggnader som ägs av statliga myndigheter

År	Akkumulerad besparing [MWh]
2014	3 219
2015	6 342
2016	9 371
2017	12 309
2018	15 160
2019	17 924
2020	20 606

Energisparbetinget bör fördelas på myndigheterna med det största fastighetsbeståndet

Energisparbetinget kan uppnås antingen genom att samtliga berörda myndigheter åläggs att genomföra åtgärder, eller genom att det fördelas mellan myndigheterna på olika sätt. Avgörande utgångspunkter för valet av strategi bör även i detta avseende vara hög kostnadseffektivitet och låg administration.

Även om en myndighet är friare vid en alternativ strategi som omfattar fler åtgärder än renoveringskrav, så uppkommer samma problematik som redogjorts för i avsnittet ovan. En myndighet med litet fastighetsbestånd kan tvingas till dyra och olönsamma åtgärder, och ett centralt system förutsätter en omfattande administration. Som nämnts har två av myndigheterna (Fortifikationsverket och Statens fastighetsverk) tillsammans större delen av byggnaderna och totala användbara golvytan. Detsamma gäller den totala energianvändningen. För att främja kostnadseffektiva åtgärder och låga administrativa kostnader bör uppfyllandet av energisparbetinget, som beräknas på samtliga myndigheters byggnader, fördelas på de största fastighetsägarna. Detta skulle innebära att Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket åläggs att sammantaget minska sin energianvändning med omkring 21 GWh, fram till år 2020. En fördel med detta angreppssätt är att det ger en minimal administration. Risken att tvinga fram olämpliga eller kostnadsineffektiva åtgärder kan också undvikas då dessa myndigheters bestånd bedöms vara tillräckligt stora för att ge tillräcklig flexibilitet för att kunna genomföra besparingen med kostnadseffektiva och lämpliga åtgärder. Ett antal remissinstanser anser att värdet av statliga myndigheter som fördöme minskar genom att sparbetinget fördelas på två istället för alla myndigheter som äger fastigheter. Med tanke på att de andra fem statliga myndigheter som äger byggnader har så få byggnader i sina bestånd bedömer regeringen att de positiva effekterna av att välja en annan strategi än den föreslagna inte väger upp de negativa effekterna.

Svensk ventilation menar att det är viktigt att staten tjänar som ett föredöme även genom att visa på metoder och objekt där man uppnår den fulla potentialen till energieffektivisering. Regeringen ser ingen motsättning mellan detta och den föreslagna inriktningen och menar att statliga myndigheter, men också statliga bolag, som äger fastigheter redan i dag gör mycket som driver på utvecklingen och spridningen av ny teknik, t.ex. genom sitt deltagande i beställargruppen Bebo och olika teknikupphandlingar.

Den närmare utformningen av bestämmelserna, inklusive fördelning av energibesparingsbetinget mellan Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket, kommer att övervägas i samband med att en förordning tas fram.

8.2 Statliga myndigheters inköp

Regeringens bedömning: Domstolar och förvaltningsmyndigheter under regeringen omfattas av kraven i artikel 6. Kraven införlivas i svensk rätt på förordningsnivå.

Promemorians bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Teknikföretagen* menar att offentlig upphandling behöver anpassas och bli mer driven utifrån energiaspekten. Den offentliga sektorn har en viktig roll att visa ny teknik i drift. *Konkurrensverket*, *Energimyndigheten* och *Länsstyrelsen i Norrbottens län* framhåller att det är viktigt att tolkningen av villkoren ”kostnadseffektivitet, ekonomisk genomförbarhet, hållbarhet i vidare bemärkelse, teknisk lämplighet samt tillräcklig konkurrens” beaktas och vägs mot varandra vid utformningen av förordningen. *Energimyndigheten* påpekar att tröskelvärdena kommer att medföra att en stor del av inköpen inte kommer att omfattas av kraven. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* anför att det borde ställas kompletterande krav på en livscykelkostnadsanalys. Även *Belysningsbranschen* framför att det är livscykelkostnaden för produkterna som ska avgöra om de är lönsamma. *Sveriges Kommuner och Landsting* anser att offentlig upphandling med energikrav bör utvecklas och att det finns behov av fortsatt stöd, metodutveckling och särskilda innovationsupphandlingar. Även Östersunds kommun påtalar behovet av stöd och metodutveckling.

Statens fastighetsverk anser att bedömningen om statliga myndigheters inköp av byggnader måste kompletteras med ”officiellt skydd eller särskilda arkitektoniska eller historiska värden” samt att denna formulering även bör inkluderas i den förordning som ska tas fram. *Fastighetsägarna Sverige* anser att kraven på inköp av byggnader med hög energiprestanda innebär krav även på fastighetsägare som inte är offentliga, eftersom även privata fastighetsägare tillhandahåller byggnader till myndigheter som omfattas av kraven. *Trafikverket* anser att förordningen som ska tas fram bör ha ett bredare fokus än på byggnader som statliga myndigheter hyr och den verksamhet som sker i dessa byggnader. *Länsstyrelsen i Skåne län* anser att de lagar och

förordningar som styr/föreslås styra arbete med energieffektivisering har alltför lite fokus på transporter och föreslår att tjänsteresor görs till en obligatorisk del av den offentliga sektorns energieffektiviseringsarbete.

Trafikverket anser även att det bör ges närmare vägledning om hur myndigheterna ska tillämpa direktivets krav mot bakgrund av det begränsade utbudet av däck som klarar de högsta klassificeringarna i samtliga kategorier vilket kräver avvägningar mellan säkerhet och energieffektivitet.

Direktivet

Av artikel 6.1, första stycket, framgår att medlemsstaterna ska se till att statliga myndigheter endast köper produkter, tjänster och byggnader med hög energieffektivitetsprestanda, förutsatt att detta är förenligt med kostnadseffektivitet, ekonomisk genomförbarhet, hållbarhet i vidare bemärkelse, teknisk lämplighet samt tillräcklig konkurrens i enlighet med vad som avses i bilaga III.

I andra stycket anges att den skyldighet som anges i första stycket ska gälla för avtal för inköp av varor, tjänster och byggnader under förutsättning att dessa avtals värde minst uppgår till de tröskelvärden som anges i artikel 7 i direktiv 2004/18/EG.

Av artikel 6.2 framgår att skyldigheten enligt artikel 6.1 inte gäller fullt ut för vissa kontrakt inom försvarsmakten.

Av artikel 6.4 framgår att medlemsstaterna får, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1, när det köps ett produktpaket vilket som helhet omfattas av en delegerad akt som antagits enligt direktiv 2010/30/EU, kräva att den samlade energieffektiviteten ska ha företräde framför energieffektiviteten hos enskilda produkter inom paketet, genom att köpa det produktpaket som uppfyller kriteriet att tillhöra den högsta energieffektivitetsklassen.

I artikel 2 definieras statliga myndigheter som alla administrativa organ vilkas behörighet sträcker sig över en medlemsstats hela territorium.

Skälen för regeringens bedömning: I direktivet ställs krav på medlemsstaterna att se till att statliga myndigheter endast köper varor, tjänster och byggnader med hög energiprestanda. I bilaga III till direktivet preciseras vilka typer av produkter som avses och vilka prestandanivåer som ska krävas. Detta görs genom referens till kriterier som etablerats genom EU-lagstiftning på området, däribland energimärkningsdirektivet (2010/30/EU), Energy-starförordningen (2006/1005/EG), däckmärkningsförordningen (1222/2009), ekodesign-direktivet (2009/125/EG) och direktivet (2010/31/EU) om byggnaders energiprestanda. Skyldigheten är dock föremål för ett antal villkor som anges i artikel 6.1 och gäller endast kontrakt för varor och tjänster vilkas värde minst uppgår till de tröskelvärden som fastställs i artikel 7 i direktivet (2004/18/EG) om offentlig upphandling. För köp och hyra av byggnader gäller inga tröskelvärden.

I direktivets artikel 2 definieras begreppet ”statliga myndigheter” som alla administrativa organ vilkas behörighet sträcker sig över en medlemsstats hela territorium. I avsnittet ovan redogörs för bedömningen att begreppet för svenskt vidkommande motsvarar förvaltningsmyndigheter under regeringen, samt domstolar, när det gäller kraven på renovering av

Prop. 2013/14:174 statliga myndigheters byggnader. Det finns inte i detta hänseende anledning att tolka begreppet annorlunda.

Det görs därför bedömningen att det är domstolar och förvaltningsmyndigheter under regeringen som omfattas av kraven kring inköp av varor, tjänster och byggnader med hög energiprestanda. Statligt ägda bolag omfattas däremot inte av kravet. Med anledning av detta görs bedömningen att direktivets bestämmelser inte föranleder någon lagstiftning. Kraven i artikel 6 bör införlivas i svensk rätt på förordningsnivå.

När statliga myndigheter gör inköp gäller i dag lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet eller förordningen (2009:1) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar och bilresor. Det kan finnas skäl för samordning av bestämmelser om miljö- och energikrav vid statliga myndigheters inköp.

Fastighetsägarna Sverige anser att kraven på inköp av byggnader med hög energiprestanda innebär krav även på fastighetsägare som inte är offentliga, eftersom även privata fastighetsägare tillhandahåller byggnader till myndigheter som omfattas av kraven. Regeringen delar denna tolkning och noterar att detta är ett av syftena med direktivets bestämmelser om statliga myndigheters inköp. I direktivets skäl 15 anges att den offentliga sektorn utgör en viktig drivkraft för att stimulera en marknadsomvandling mot mer effektiva produkter, byggnader och tjänster, samt för att åstadkomma förändringar av medborgarnas och företagets beteende när det gäller energianvändning.

Sveriges Kommuner och Landsting pekar på ett fortsatt behov av stöd och metodutveckling kring energikrav vid offentlig upphandling. Även *Energimyndigheten* påpekar detta i sitt remissyttrande. Mot bakgrund av bestämmelser i direktivets artikel 19.1 b har Energimyndigheten i samråd med Ekonomistyrningsverket, Kammarkollegiet, Naturvårdsverket, AB Svenska Miljöstyrningsrådet (Miljöstyrningsrådet) och Sveriges Kommuner och Landsting i relevanta delar, samt efter samråd med Statskontoret och Boverket, inventerat och analyserat förekomsten av eventuella hinder för energieffektivisering i offentliga organ, däribland hinder till följd av föreskrifter i lagar och andra författningar samt administrativ praxis rörande offentliga inköp (jfr avsnitt 18). Myndigheterna har funnit att hinder för offentliga inköp av energieffektiva produkter framförallt kan kopplas till bristande kunskap och kompetens eller strategiskt arbete, hinder som är genomgående inom alla sektorer och organisationer. Detta tyder på ett behov av stöd. Regeringen delar denna bedömning. Miljöstyrningsrådet bedriver ett mycket värdefullt och framgångsrikt arbete inom detta område. I budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1, utg. omr. 2) anför regeringen att stöd, information och vägledning om offentlig upphandling inklusive bl.a. miljöhänsyn ska koncentreras, förbättras och förstärkas. Regeringen ser ett fortsatt behov av utveckling av kriterier kring energikrav vid offentlig upphandling.

En annan problematik som framkommit i analysen av hinder för offentliga inköp av energieffektiva varor och tjänster är att flertalet statliga myndigheter tror att Kammarkollegiets statliga ramavtal redan omfattar relevanta energikrav, och att de därför inte själva behöver hantera energiaspekter vid avrop. Detta gör att en potential för energi-

effektivare varor och tjänster inom staten går förlorad. Kammarkollegiet har och kommer fortsatt att ha, som alla myndigheter, krav på att arbeta med energieffektivisering i den egna verksamheten. Det finns skäl att tydligare styra mot att de ska arbeta in energikrav i ramavtal. Alternativt behöver informationen om kravställande och ansvar förbättras och nå fram till avropande myndigheter.

Den närmare utformningen av bestämmelserna om statliga myndigheters inköp av varor, tjänster och byggnader med hög energiprestanda, liksom betydelsen av uttrycken kostnadseffektiv, ekonomisk genomförbarhet, hållbarhet i vidare bemärkelse, teknisk lämplighet samt tillräcklig konkurrens, bör övervägas i samband med att en förordning tas fram. Även en bedömning av hur de olika aspekterna ska viktas mot varandra bör i det sammanhanget diskuteras och tydliggöras.

8.3 Övriga åtgärder för ökad energieffektivitet i statliga myndigheter

Regeringens bedömning: Med syfte att tjäna som förebilder bör statliga myndigheter arbeta strategiskt och strukturerat med energieffektiviseringsfrågor. Statliga myndigheter bör inom ramen för sitt arbete med miljöledning anta en strategi med mål och handlingsplan för energieffektivisering samt årligen rapportera om sina framsteg. De närmare kraven utformas på förordningsnivå.

Promemorians bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Naturvårdsverket* och *Statens energimyndighet* anför att statliga myndigheters rapportering enligt olika artiklar bör samordnas. *Naturvårdsverket* menar vidare att det är viktigt att genomförandet av direktivet kopplas till förordningen (2009:907) om miljöledningssystem i statliga myndigheter. *Konsumentverket* ställer sig bakom de föreslagna strävandena att nå ökad energieffektivitet i statliga myndigheter och framför att dessa frågor lämpligen integreras inom ramen för statliga myndigheters arbete med miljöledningssystem.

Länsstyrelsen i Skåne län anser att de lagar och förordningar som styr/föreslås styra arbete med energieffektivisering har alltför lite fokus på transporter och föreslår att tjänsteresor görs till en obligatorisk del av den offentliga sektorns energieffektiviseringsarbete. *Trafikverket* efterfrågar ett helhetsgrepp när det gäller myndigheters energianvändning så att fokus lyfts från energianvändning i lokaler till myndighetens hela verksamhet och att detta bör genomsyra kommande regelverk.

Enligt artikel 5.7 ska medlemsstaterna uppmuntra offentliga organ, även på regional och lokal nivå, och offentligrättsliga organ för subventionerat boende att, med vederbörlig hänsyn tagen till deras respektive befogenheter och administrativa struktur,

a) anta en energieffektivitetsplan, fristående eller som en del av en bredare klimat- eller miljöplan, som innehåller specifika mål och åtgärder för energibesparing och energieffektivitet, i syfte att följa den förebild som statliga myndigheters byggnader utgör, i enlighet med artikel 5, punkterna 1, 5 och 6,

b) införa ett energiledningssystem, inklusive energikartläggningar, som en del av planens genomförande,

c) om lämpligt använda sig av energitjänsteföretag och avtal om energiprestanda för att finansiera renoveringar och genomföra planer för att bibehålla eller förbättra energieffektiviteten på lång sikt.

Av artikel 6.3 framgår att medlemsstaterna därtill ska uppmuntra offentliga organ att, när de upphandlar tjänster med ett betydande energiinslag, bedöma möjligheten att ingå långsiktiga avtal om energiprestanda som ger långsiktiga energibesparingar.

Skälen för regeringens bedömning: I direktivets skäl (nr 15) anges att den offentliga sektorn utgör en viktig drivkraft för att stimulera en marknadsomvandling mot mer effektiva produkter, byggnader och tjänster, samt för att åstadkomma förändringar av medborgarnas och företagens beteende när det gäller energianvändning. Dessutom kan en minskad energianvändning genom åtgärder för förbättrad energieffektivitet frigöra offentliga resurser för andra ändamål. Offentliga organ på nationell, regional och lokal nivå bör föregå med gott exempel när det gäller energieffektivitet. Statliga myndigheter utgör en viktig kategori bland de offentliga organen. I artikel 5.1–5.6 och artikel 6 manifesteras deras roll som förebild genom krav på renovering av byggnader som ägs av statliga myndigheter respektive krav på statliga myndigheter att köpa varor, tjänster och byggnader med hög energiprestanda.

I dag regleras vilka åtgärder statliga myndigheter ska vidta för att öka sin energieffektivitet i förordningen (2009:893) om energieffektiva åtgärder för myndigheter. Denna förordning har utformats mot bakgrund av bestämmelser i energitjänstedirektivet (2006/32/EG), som nu ersätts av energieffektiviseringsdirektivet. Det finns skäl att se över behovet av denna förordning. Vid inköp av fordon gäller förordningen (2009:1) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar och bilresor. Åtgärderna ska genomföras fortlöpande, exempelvis inom ramen för myndighetens miljöledningssystem för vilket bestämmelser återfinns i förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter. Vidare gäller att myndigheterna årligen ska rapportera sitt arbete med energieffektiva åtgärder till Statens energimyndighet.

Mot bakgrund av bestämmelser i energieffektiviseringsdirektivets artikel 5, punkterna 1–6, samt artikel 6, behöver de svenska bestämmelserna om åtgärder för energieffektivisering i statliga myndigheter utvecklas. Som framgår av avsnitt 8.1 om åtgärder för ökad energieffektivitet i byggnader som ägs av statliga myndigheter är det endast ett

fåtal statliga myndigheter som äger byggnader. De allra flesta myndigheter är hyresgäster. Krav avseende energiprestanda för statliga myndigheters hyreskontrakt för lokaler följer av bestämmelser i artikel 6 (se avsnitt 8.2). Dessa får effekt först när statliga myndigheter omförhandlar hyresavtal. För att på ett mer heltäckande och regelbundet sätt kunna tjäna som förebilder ska statliga myndigheter börja arbeta mer strategiskt och strukturerat med energieffektivisering. I jämförelse kan nämnas att det hittills ställts mer långtgående krav på kommuner och landsting som får statligt stöd för energieffektivisering än vad som ställts på statliga myndigheter.

De åtgärder som listas i artikel 5.7, särskilt punkterna a och b, är särskilt relevanta för att statliga myndigheter till fullo ska kunna spela rollen som förebild. För att statliga myndigheter framöver ska kunna spela rollen som föregångare ska de anta en strategi med mål och handlingsplan för energieffektivisering samt årligen rapportera om sina framsteg. Inköp av varor, tjänster och byggnader med hög energiprestanda ska ingå i handlingsplanen. Som framhållits av en del remissinstanser, inte minst *Naturvårdsverket*, bör statliga myndigheters arbete med och rapportering kring energieffektivisering bättre integreras med deras arbete med miljöledningssystem. Regeringen delar denna bedömning, och avser att tydliggöra kraven på energieffektivisering i förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter. Härigenom kommer det, vilket efterfrågats av vissa remissinstanser, att bli tydligare att statliga myndigheters arbete med energieffektivisering omfattar myndigheternas hela verksamhet. Det leder även till minskad administration, bl.a. genom att statliga myndigheter framöver bara kommer att behöva redovisa sin energianvändning m.m. till en myndighet. Utöver detta kan det finnas skäl att uppmuntra statliga myndigheter att om lämpligt använda sig av energitjänsteföretag och långsiktiga avtal om energiprestanda för att finansiera renoveringar och genomföra planer.

I propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi (prop. 2008/09:163) föreslogs att ett energieffektiviseringsråd skulle inrättas vid Energimyndigheten i syfte att stärka myndighetssamverkan och underlätta samordning av genomförande och uppföljning av åtgärder och styrmedel för att uppfylla av riksdagen antagna mål om energieffektivisering. Ett sådant råd har sedan dess inrättats. Rådets ledamöter utses av Energimyndigheten och i det ingår representanter för Tillväxtverket, Naturvårdsverket, Trafikverket, Jordbruksverket, Länsstyrelsen Halland, Boverket, Sveriges Kommuner och Landsting, Energi marknadsinspektionen och Energimyndigheten. Energimyndighetens generaldirektör är ordförande i rådet. Rådet har en fortsatt viktig roll vid genomförandet av energieffektiviseringsdirektivet. Rådet är en arena där strategiskt viktiga frågor lyfts för att stärka myndighetssamverkan och öka transparensen inom energieffektiviseringsområdet, bland annat inom statliga myndigheters inköp och åtgärder för ökad energieffektivitet i statliga myndigheter. Med anledning av koncentrationen av upphandlingsstöd till Konkurrensverket finns det skäl att låta även Konkurrensverket ingå i Energieffektiviseringsrådet.

8.4 Främjande av åtgärder för ökad energieffektivitet i kommuner och landsting

Regeringens bedömning: Det statliga stödet för energieffektivisering i kommuner och landsting bidrar till att uppmuntra åtgärder för ökad energieffektivitet.

Promemorians bedömning: Överensstämmer inte med regeringens.

Enligt bedömningen i promemorian bör kraven på motprestationer från kommuner och landsting i samband med en eventuell förlängning av statligt stöd för energieffektivisering utökas till att även omfatta krav på inköp av produkter, tjänster och byggnader med hög energiprestanda.

Remissinstanserna: *Energimyndigheten, Länsstyrelserna i Dalarnas, Hallands, Norrbottens, Stockholms och Västra Götalands län, Landstinget i Kalmar län, Västra Götalandsregionen, Klimatkommunerna, Sveriges Kommuner och Landsting, samt Boxholms, Eskilstuna, Fagersta, Jönköpings, Växjö och Östersunds kommun* framför att det är viktigt att energieffektiviseringsstödet till kommuner och landsting förlängs. *Energimyndigheten* och länsstyrelserna betonar betydelsen av länsstyrelsernas roll för regional samordning. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* föreslår att stödet till kommuner och landsting utökas så att det motsvarar åtminstone en heltidstjänst. *Sveriges Kommuner och Landsting, Klimatkommunerna, Västra Götalandsregionen* och flertalet kommuner motsätter sig att motsvarande upphandlingskrav som kommer att gälla för statliga myndigheter ska gälla för kommuner och landsting som motprestation för förlängt stöd.

Östersunds kommun ser gärna att ett statligt investeringsstöd för klimat- och energieffektiviseringsåtgärder införs liknande LIP och Klimp som fanns tidigare. *Sveriges Kommuner och Landsting* förordar ett nytt system som ersätter kommuner för åtgärder som effektiviserar energianvändningen och minskar utsläppen av växthusgaser, exempelvis en klimatmiljard.

Direktivet

I artikel 5.7 anges att medlemsstaterna ska uppmuntra offentliga organ, även på regional och lokal nivå att, med vederbörlig hänsyn tagen till deras respektive befogenheter och administrativa struktur,

a) anta en energieffektivitetsplan, fristående eller som en del av en bredare klimat- eller miljöplan, som innehåller specifika mål och åtgärder för energibesparing och energieffektivitet, i syfte att följa den förebild som statliga myndigheters byggnader utgör, i enlighet med artikel 5, punkterna 1, 5 och 6,

b) införa ett energiledningssystem, inklusive energikartläggningar, som en del av planens genomförande,

c) om lämpligt använda sig av energitjänsteföretag och avtal om energiprestanda för att finansiera renoveringar och genomföra planer för att bibehålla eller förbättra energieffektiviteten på lång sikt.

Av artikel 6.3 framgår att medlemsstaterna därtill ska uppmuntra offentliga organ på regional och lokal nivå, att med vederbörlig hänsyn tagen till respektive befogenheter och administrativa struktur följa

statliga myndigheters goda exempel genom att bara köpa produkter, tjänster och byggnader med hög energieffektivitetsprestanda. Medlemsstaterna ska även uppmuntra offentliga organ på regional och lokal nivå att, när de upphandlar tjänster med ett betydande energiinslag, bedöma möjligheten att ingå långsiktiga avtal om energiprestanda som ger långsiktiga energibesparingar.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artiklarna 5.7 och 6.3 ska medlemsstaten uppmuntra offentliga organ, även på regional och lokal nivå, att följa statliga myndigheters goda exempel i flera avseenden.

Mot bakgrund av bestämmelser i energitjänstedirektivet (2006/32/EG) ges sedan 2010 statligt stöd till kommuner och landsting för deras strategiska arbete med energieffektivisering i den egna verksamheten. Enligt förordningen (2009:1533) om statligt stöd till energieffektivisering i kommuner och landsting ska de kommuner och landsting som erhåller stöd (i) fastställa en strategi för energieffektivisering, (ii) aktivt arbeta för att genomföra strategin, och (iii) genomföra minst två av de åtgärder som framgår av förordningen (2009:893) om energieffektiva åtgärder för myndigheter (jfr avsnitt 8.3). Kommuner och landsting lämnar årligen en rapport till Statens energimyndighet över resultat och effekter av sitt arbete. Länsstyrelserna ger på uppdrag av Energimyndigheten stöd till kommuner och landsting i deras arbete. Kommunernas och landstingens arbete påverkas även av det stöd som ges av länsstyrelserna i arbetet med klimat- och energistrategier. Länsstyrelserna har sedan 2009 till uppgift att tillsammans med regionala aktörer och kommunerna utarbeta och genomföra regionala energi- och klimatstrategier. Länsstyrelserna i Dalarnas, Norrbottens och Skåne län har under perioden 2010–2013 haft i uppdrag att vara s.k. pilotlän för grön utveckling i syfte att ytterligare stärka länsstyrelsernas arbete. Länsstyrelserna redovisar årligen sitt arbete i sin årsredovisning, i vilken det också ingår hur man arbetat i förhållande till kommunerna. Särskild uppföljning av länsstyrelsernas arbete görs också av Energimyndigheten.

Den befintliga stödordningen motsvarar i hög grad direktivets krav i de delar som rör medlemsstaternas skyldighet att uppmuntra offentliga organ på lokal och regional nivå att anta en energieffektivitetsplan. Inrättandet av det statliga stödet för energieffektivisering har bidragit till att så gott som samtliga kommuner och landsting i Sverige på ett systematiskt och strategiskt sätt börjat arbeta med energieffektiviseringsfrågor. Sammanlagt 282 av 290 kommuner och 20 av 20 landsting har beviljats energieffektiviseringsstöd för perioden 2010–2014. Swecos utvärdering pekar på att stödet varit betydelsefullt för utvecklingen i kommunerna, men av mindre betydelse för utvecklingen i landstingen. *Landstinget i Kalmar* påpekar dock i sitt remissvar att stödet varit en betydande framgångsfaktor, inte minst genom att man kunnat anställa en energistrateg.

Som framgår av budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1, utg.omr. 21) finns det medel för det statliga stödet till energieffektivisering i kommuner och landsting till utgången av år 2014. Det kan i sammanhanget uppmärksammas att många kommuner och landsting, mot bakgrund av hur begreppet företag tillämpas i EU-rätten, kommer att omfattas av det föreslagna kravet på stora företag att genomföra energikartläggningar (se avsnitt 10.1). Genomförande av regelbundna energi-

Prop. 2013/14:174 kartläggningar motsvarar dock bara en mindre del av de åligganden som framgår av artikel 5.7. Regeringen avser att återkomma med en bedömning av hur det strategiska arbetet med energieffektivisering i kommuner och landsting samt mer övergripande på lokal och regional nivå kan främjas.

Beträffande frågan om att uppmuntra kommuner och landsting att följa statliga myndigheter och bara köpa varor och tjänster med hög energiprestanda (artikel 6.3) har regeringen förståelse för remissinstansernas invändning mot att ställa detta som krav vid eventuell förlängning av det statliga stödet för energieffektivisering. Regeringen delar den bedömning som görs av *Sveriges Kommuner och Landsting* och *Energimyndigheten* att det finns ett fortsatt behov av stöd och metodutveckling kring energikrav vid offentlig upphandling. Som anges i avsnitt 8.2 om statliga myndigheters inköp är det regeringens avsikt att stöd, information och vägledning om offentlig upphandling inklusive bl.a. miljöhänsyn ska koncentreras, förbättras och förstärkas. Detta samlade stöd ska utvecklas vid Konkurrensverket och finnas tillgängligt från den 1 juli 2014.

9 Artikel 7 – Kvotpliktssystem och alternativa styrmedel för energieffektivitet

Regeringens bedömning: En alternativ strategi i enlighet med artikel 7.9 bör väljas.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, som *Bostadsrätterna*, *Energimyndigheten*, *Föreningen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige (SveMin)*, *Innovations- och Kemiindustrierna i Sverige*, *Jernkontoret*, *Konjunkturinstitutet*, *Näringslivets regelnämnd*, *Oberoende elhandlare*, *Skogsindustrierna*, *Svensk energi*, *Svensk fjärrvärme*, *Svenska bioenergiföreningen (Svebio)*, *Svenskt näringsliv*, *Sveriges byggindustrier*, *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)*, *Swedisol*, *Teknikföretagen*, *Umeå kommun* och *Veidekke* tillstyrker att ett kvotpliktssystem inte införs utan att en alternativ strategi ska väljas.

Energieffektiviseringsföretagen (EFF), *Energirådgivarna*, *Klimatkommunerna*, *Kungliga Tekniska Högskolan (KTH)*, *Lunds universitet* och *Naturskyddsföreningen* avstyrker promemorians förslag och anser att ett kvotpliktssystem ska införas. *Energieffektiviseringsföretagen (EFF)* och *Energirådgivarna* anser att artikelns fokus, att man vill se affärsmodeller som fokuserar på energins nytta och inte på energin, bör behållas om man väljer en alternativ tolkning.

Energimyndighetens förslag: Energimyndigheten bedömer att beräkningen av Sveriges beting för energieffektivisering enligt artikel 7 bör bestämmas utgående från den sålda volymen energi inom sektorerna

bebyggelse och industri, dvs. transportsektorn bör undantas vid fastställandet av betinget. Sverige bör dessutom utnyttja möjligheten att ersätta 25 procent av betinget för nya åtgärder genom att räkna sig tillgodo åtgärder för energieffektivisering gjorda under perioden 2009–2013. Energimyndigheten föreslår därför att det kumulativa betinget för energieffektivisering för perioden 2014–2020 fastställs till 75,6 TWh i enlighet med Energimyndighetens beräkningar. Utöver detta ska åtgärder gjorda 2009–2013 resultera i effektiviseringar på minst 25,2 TWh.

Enligt utredningen täcker befintliga styrmedel för energieffektivisering ungefär halva betinget. Energimyndigheten anser att en framkomlig om än grov metod för att uppskatta effekterna av energi- och koldioxid-skatter är en icke-kumulativ metod, medan flera andra styrmedels effekter kan räknas kumulativt. Detta innebär att effekterna av statliga styrmedel för energieffektivisering måste fördubblas under perioden 2014–2020 för att uppfylla energieffektiviseringsdirektivets artikel 7. Enligt förslaget uppnås resterande del av betinget genom att i första hand utgå ifrån befintliga styrmedel, vilket bedöms vara det mest kostnads-effektiva tillvägagångssättet, eftersom man på så sätt kan utnyttja redan gjorda lärdomar och erfarenheter. Befintliga styrmedel utvecklas till att generera mer energieffektivisering som kan tillgodoräknas enligt energi-effektiviseringsdirektivet. Styrmedlen grupperas i paket riktade till näringsliv, fastighetssektorn samt den kommunala sektorn, inklusive landsting.

Remissinstanserna: *Konkurrensverket, Ekonomistyrningsverket, Statens väg- och transportforskningsinstitut, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Högskolan i Dalarna, Göteborgs kommun, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Svensk Fjärrvärme, VVS företagen och Sveriges byggindustrier, SABO, Svenska Bioenergiföreningen, Svenska Petroleum & Biodrivmedel Institutet (SPBI), Tillväxtverket, Boverket, Byggherrarna, Byggmaterialindustrierna, Fastighetsägarna, Kyl & Värmepump företagen, Svensk Ventilation, Isoleringsfirmornas förening och Swedisol* stöder Energimyndighetens beräkningar av och nivå på det kumulativa energisparbetinget. *Kungliga Tekniska Högskolan, Naturvårdsverket, Chalmers, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Hallands län, Växjö kommun, Simrishamns kommun, Kiruna kommun, Energieffektiviseringsföretagen (EFF), Energirådgivarna, Greenpeace, Naturskyddsföreningen och Världsnaturfonden (WWF)* vill se ett högre beting och mer ambitiösa mål och förslag. Några instanser menar att det kan vara bra att ta höjd när målnivån fastställs medan andra anser att betinget bör räknas konservativt, t.ex. *Jernkontoret* och *Skogsindustrierna* som anser att betinget bör sättas så lågt som möjligt och inte omfatta transportsektorns energianvändning, kol och koks som används inom stålindustrin samt att avräkning med 25 procent för tidigare gjorda åtgärder ska göras.

Många remissinstanser instämmer i vikten av att alla sektorer bidrar till energieffektiviseringsarbetet och *Svensk Fjärrvärme, VVS företagen* och *Sveriges byggindustrier* ifrågasätter motiveringen till varför transportsektorn inte inkluderas i genomförandet. *KTH, Simrishamns kommun, Kiruna kommun, Greenpeace* och *Naturskyddsföreningen* anser att förslaget att undanta transportsektorn från beräkningsunderlaget är

Prop. 2013/14:174 olämpligt och att den bör inkluderas i betinget, särskilt om effektiviseringar i transportsektorn ska räknas in i måluppfyllelsen och om ambitionen är att alla sektorer ska involveras. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* anser att det är bra att transportsektorn inte inkluderas men menar att transportsektorn då inte heller ska användas för att uppfylla målen i artikel 7. *Naturvårdsverket* anser att underlaget är bristfälligt gällande bedömningen att exkludera transportsektorn ur förslaget men gör dock ingen annan bedömning än Energimyndigheten angående att exkludera transportsektorn eftersom styrmedel för transportsektorn utreds i utredningen om fossilfri fordonstrafik och i underlag till färdplan 2050.

Beträffande bedömningar och förslag beträffande effekter av olika existerande styrmedel tillstyrker *Tillväxtverket* valet av styrmedel och beräkningar av effekterna. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* och *Länsstyrelsen i Hallands län* har inga invändningar avseende uppskattade effekter utan uppfattar dessa som rimliga. *Naturvårdsverket* instämmer med Energimyndigheten att det är rimligt att anta att det är kombinationen av skatter och andra styrmedel som ger en effekt vilket leder till att det finns en risk för dubbelräkning. *Konjunkturinstitutet* menar att beräkningsmetoderna för styrmedlens effekter är oklara. *Statens väg- och transportforskningsinstitut* finner inte att utredningen presenterar hållbara argument för att inte beräkna alla effekter kumulativt. *Handelshögskolan vid Göteborgs universitet* anser att det metodmässigt finns ett antal frågetecken kring hur effekter allokerats mellan olika styrmedel i de fall då det finns flera verksamma styrmedel som påverkar samma förbrukning. *Lunds universitet* anser att såväl beräkningen av energibesparingsbetinget som enskilda styrmedels effekter kan ifrågasättas på många punkter. Analys av beräkningarna når i flera fall inte upp till de kriterier som fastställs i EED. Dessutom måste man hantera de problem med dubbelräkning som kan uppstå. *Svenskt Näringsliv* och *Skogsindustrierna* anser att det är centralt att reda ut hur skatternas effekt får inkluderas enligt direktivet.

Beträffande bedömningar och förslag till nya och/eller utvecklade styrmedel anser *Statens fastighetsverk*, *Länsstyrelsen i Stockholms län*, *Länsstyrelsen i Skåne län*, *Länsstyrelsen i Västra Götalands län*, *Länsstyrelsen i Dalarnas län*, *Länsstyrelsen i Hallands län*, *Göteborgs kommun*, *Malmö kommun*, *Växjö kommun*, *Simrishamns kommun*, *KTH*, *Swedisol*, *Tekniska verken i Linköping*, *Byggmaterialindustrierna*, *E.ON*, *Energirådgivarna*, *Oberoende elhandlare*, *Hyresgästföreningen*, *Svensk Fjärrvärme*, *Svensk Ventilation* och *SABO* att grundtanken att bygga på befintliga styrmedel är god och ställer sig bakom Energimyndighetens implementeringsförslag.

Energieffektiviseringsföretagen, *E.ON*, *Chalmers* och *Uppsala universitet* ifrågasätter att Energimyndigheten inte gjort någon beräkning av eller en kommenterat effektiviseringspotentialen som finns i Sverige och inom vilka sektorer som det är särskilt angeläget att genomföra åtgärder. *E.ON*, *Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI)*, *Skogsstyrelsen*, *Statskontoret*, *Svensk energi* och *Svensk fjärrvärme* efterlyser bedömning av kostnaden för respektive styrmedel så att verkningsgraden för de olika åtgärderna kan bedömas.

Ett antal remissinstanser, däribland *Svensk energi*, *Svenskt näringsliv* och *Fastighetsägarna*, anser att det finns stor osäkerhet kring effekterna

av de nya och utvecklade styrmedel som föreslås. Flera av förslagen är utvecklade. Frågetecken reses kring rimligheten i bedömningarna kring fastighetspaketet och det föreslagna systemet med frivilliga åtaganden för energibolag.

Direktivet

Kvotpliktssystem

I artikel 7.1 anges att medlemsstaterna som utgångspunkt ska inrätta ett kvotpliktssystem för energieffektivitet. Detta system ska säkerställa att energidistributörer och/eller företag som säljer energi i detaljistledet, som utses som kvotpliktiga parter och som bedriver verksamhet inom de olika medlemsstaternas territorium, senast den 31 december 2020 uppnår målet med en ackumulerad energibesparing i slutanvändningsledet. Målet ska åtminstone motsvara nya besparingar varje år från den 1 januari 2014 till och med den 31 december 2020 på 1,5 % av den energi som säljs årligen till slutanvändare från alla energidistributörer eller alla företag som säljer energi i detaljistledet, som genomsnitt för den senaste treårsperioden före den 1 januari 2013. Den energi som säljs och som används i transporter får helt eller delvis undantas vid denna beräkning. Medlemsstaterna ska bestämma hur den beräknade mängden av sådana nya besparingar som avses i andra stycket ska fördelas över perioden.

I artikel 7.2 anges att medlemsstaterna får införa det årliga energisparbetinget gradvis, samt att beräkningen får ske på visst sätt och med olika lättnadsregler.

Av artikel 7.3 framgår att lättnadsreglerna i punkten 2 kan kombineras, men att de sammantaget inte får minska behovet av nya åtgärder för energibesparing i slutanvändarledet med mer än 25 procent.

I artikel 7.4 anges hur varje medlemsstat, på grundval av objektiva och icke-diskriminerande kriterier, ska utse kvotpliktiga parter. Dessa ska utses bland energidistributörer och/eller företag som säljer energi i detaljistledet. Mängden energibesparingar som krävs för att fullgöra skyldigheten ska uppnås av de kvotpliktiga parterna bland slutanvändarna, eller, om medlemsstaterna så beslutar, med hjälp av certifierade besparingar från andra parter.

I artikel 7.5 anges hur medlemsstaterna ska uttrycka mängden energibesparingar som krävs av varje kvotpliktig part. De omvandlingsfaktorer som anges i bilaga IV ska då tillämpas.

I enlighet med artikel 7.6 ska medlemsstaterna se till att de besparingar som följer av punkterna 1, 2 och 9 i denna artikel och artikel 20.6 beräknas i enlighet med punkterna 1 och 2 i bilaga V. Medlemsstaterna ska införa system för mätning, kontroll och verifiering, inom ramen för vilka minst en statistiskt signifikant andel och ett representativt urval av de åtgärder för förbättrad energieffektivitet som införs av de kvotpliktiga parterna verifieras. Denna mätning, kontroll och verifiering ska göras oberoende av de kvotpliktiga parterna.

Av artikel 7.7 framgår vissa närmare bestämmelser om hur kvotpliktsystemet får utformas. Medlemsstaterna får härvid bl.a. tillåta de kvotpliktiga parterna att räkna med besparingar som uppnåtts av andra kvotpliktiga parter eller godkända organ. Systemet får alltså utformas

Prop. 2013/14:174 med möjligheter till att överlåta besparingar. Det framgår också hur kvotplikten och åtgärderna får flyttas mellan olika år.

Enligt artikel 7.8 ska medlemsstaterna en gång om året publicera de energibesparingar som uppnåtts av varje kvotpliktig part eller av varje delkategori av kvotpliktiga parter och sammanlagt inom ramen för kvotpliktssystemet.

Alternativet

Enligt artikel 7.9 får medlemsstaterna, som ett alternativ till att inrätta ett kvotpliktssystem för energieffektivitet enligt punkt 1, välja att vidta andra policyåtgärder för att uppnå energibesparingar hos slutanvändarna, förutsatt att sådana policyåtgärder uppfyller de kriterier som anges i punkterna 10 och 11. De årliga nya energibesparingar som uppnås genom sådana åtgärder ska vara likvärdiga med den mängd nya energibesparingar som krävs enligt punkterna 1, 2 och 3. Under förutsättning att likvärdigheten upprätthålls får medlemsstaterna kombinera kvotpliktssystem med alternativa policyåtgärder, inbegripet nationella program för energieffektivitet. De policyåtgärder som avses får omfatta, men är inte begränsade till, följande policyåtgärder eller kombinationer av dessa:

a) Energi- eller koldioxidskatter som leder till en minskad slutlig energianvändning.

b) Finansieringssystem och finansieringsinstrument eller skatteincitament som leder till användning av energieffektiv teknik och ger minskad slutlig energianvändning.

c) Regleringar eller frivilliga avtal som leder till användning av energieffektiv teknik och ger minskad slutlig energianvändning.

d) Standarder och normer som syftar till att förbättra energieffektiviteten hos produkter och tjänster, inklusive byggnader och fordon, med undantag för sådana som är obligatoriska och tillämpliga i medlemsstaterna enligt unionsrätten.

e) Energimärkningssystem, med undantag för sådana som är obligatoriska och tillämpliga i medlemsstaterna enligt unionsrätten.

f) Yrkesutbildning och utbildning, inklusive energirådgivningsprogram, som leder till användning av energieffektiv teknik och ger en minskad slutlig energianvändning.

Medlemsstaterna ska senast den 5 december 2013 till kommissionen anmäla vilka policyåtgärder de planerar att vidta för de ändamål som avses i första stycket och i artikel 20.6, i enlighet med den ram som anges i punkt 4 i bilaga V, och visa hur de skulle uppnå den mängd besparingar som krävs. För de policyåtgärder som avses i andra stycket och i artikel 20.6, ska det i denna anmälan visas hur kriterierna i punkt 10 har uppfyllts. För andra policyåtgärder än de som avses i andra stycket eller i artikel 20.6, ska medlemsstaterna förklara hur en motsvarande nivå med avseende på besparing, övervakning och verifiering uppnås. Kommissionen får föreslå förändringar under tre månader efter anmälan.

Av artikel 7.10 framgår ett antal kriterier för de policyåtgärder som vidtas i enlighet med punkt 9 andra stycket och artikel 20.6. Det framgår bl.a. att minst två mellanliggande perioder ska föreskrivas fram till den 31 december 2020 för uppföljning. Det framgår att mängden energi-

besparingar ska fastställas på ett tydligt sätt och att den mängden ska uttryckas antingen som slutlig energianvändning eller primärenergieanvändning. Vidare ska ett kontroll- och övervakningssystem införas.

Enligt artikel 7.11 ska medlemsstaterna se till att de skatter, regleringar och frivilliga avtal som åberopas som alternativ till kvotpliktssystemet, uppfyller vissa kriterier. Det anges även att medlemsstaterna ska se till att övriga policyåtgärder som avses i punkt 9 andra stycket och de nationella energieffektivitetsfonder som avses i artikel 20.6 uppfyller kriterierna.

Enligt artikel 7.12 ska medlemsstaterna se till att energibesparingar inte räknas dubbelt i de fall där inverkan av policyåtgärder eller enskilda åtgärder överlappar varandra.

Skälen för regeringens bedömning

En alternativ strategi väljs

Av artikeln framgår att medlemsstaterna får välja att inrätta ett kvotpliktssystem för energieffektivitet alternativt vidta andra policyåtgärder (dvs. styrmedel) för att uppnå energibesparingar hos slutanvändarna. Om alternativa styrmedel väljs gäller att de uppfyller de kriterier som anges i punkterna 10 och 11. De årliga nya energibesparingar som uppnås genom sådana åtgärder ska vara likvärdiga med den mängd nya energibesparingar som krävs enligt punkterna 1, 2 och 3. Under förutsättning att likvärdigheten upprätthålls får medlemsstaterna kombinera kvotpliktssystem med alternativa policyåtgärder, inbegripet nationella program för energieffektivitet.

Statens energimyndighet (Energimyndigheten) har vid två tillfällen utrett om kvotpliktssystem för energieffektivitet är ett lämpligt styrmedel i Sverige.¹¹ Myndigheten har, mot bakgrund av följande skäl, kommit fram till att ett sådant system inte bör införas i Sverige:

- Samhällsekonomisk effektivitet: Vita certifikat syftar inte till att korrigera något marknadsmisslyckande som inte redan hanteras av något annat styrmedel. För att vita certifikat ska vara ett samhällsekonomiskt effektivt styrmedel behöver även det så kallade energieffektiviseringsgapet kunna bestämmas, vilket Energimyndigheten inte anser är möjligt.

- Effekter på energianvändningen: Vita certifikat premierar genomförande av åtgärder, inte effekt på energianvändningen per se. Det är den *bedömda* effekten av åtgärderna som summeras till kvoten, varför det finns en skillnad mellan reell effekt och certifierad effekt.

- Kostnadseffektivitet mot de klimat- och energipolitiska målen för år 2020: vita certifikat har små möjligheter att uppnå dessa mål på ett kostnadseffektivt sätt.

- Samverkan med andra styrmedel: Vita certifikat som omfattar eleffektivisering kommer att påverka och påverkas av EU ETS och elcertifikat. Energimyndigheten bedömer det som osannolikt att vita

¹¹ Statens energimyndighet (2010) Vita certifikat – något för Sverige? ER 2010:34. Statens energimyndighet (2012) Konsekvenser av kvotplikt för energieffektivisering. Kan ett svenskt kvotpliktssystem ge mindre energianvändning? ER 2012:07.

Prop. 2013/14:174 certifikat kan hållas additionella till dessa styrmedel. Vita certifikat riskerar även att överlappa både energiskatter och bidrag.

Mot bakgrund av ovanstående bör alternativa styrmedel i enlighet med artikel 7.9 väljas som grund för att uppnå det energisparmål som avses i artikel 7.1. Bedömningen har tillstyrkts av en majoritet av de remissinstanser som yttrat sig i frågan.

Energisparbetingets storlek och hur det uppnås

I enlighet med direktivets krav anmälde Sverige den 5 december 2013 en plan för genomförande av artikel 7 (dnr N2013/5035/E (delvis)) till kommissionen. I planen anges hur stort det kumulativa energisparbetinget bedöms vara, vilka policyåtgärder som avses tillämpas för att uppnå det kumulativa energisparbetinget samt bedömningar av hur stora effekterna blir från de olika policyåtgärderna. Kommissionen får enligt direktivet föreslå förändringar i planen inom tre månader från anmälan. Regeringen konstaterar att kommissionen inte har lämnat några synpunkter på Sveriges plan inom denna tremånadersperiod. Det är i sammanhanget relevant att notera att medlemsstaterna får lägga till och/eller ta bort policyåtgärder fram till utgången av 2020. Den slutliga bedömningen av om medlemsstaterna uppfyller bestämmelserna i artikeln görs mot bakgrund av deras rapportering av den kumulativa energibesparingen för hela perioden, vilket sker i april 2022.

Av Sveriges anmälan till kommissionen framgår att mängden ackumulerad energibesparing som Sverige avser att uppnå under perioden 1 januari 2014 till och med 31 december 2020 preliminärt bedöms uppgå till 106 TWh. Detta är högre än de knappt 76 TWh som Energimyndigheten föreslog. Regeringen delar den bedömning som gjorts av bl.a. *Svensk Fjärrvärme, VVS företagen, Sveriges byggindustrier, Kungliga Tekniska Högskolan, Simrishamns kommun, Kiruna kommun, Greenpeace, Naturskyddsföreningen* och *Naturvårdsverket* att det kan ifrågasättas att transportsektorn inte räknas med i underlaget för att bestämma sparbetingets storlek om effekter av styrmedel och åtgärder i transportsektorn ska tillgodoräknas. Regeringen avser att inkludera den energi som sålts och använts i transportsektorn i underlaget för att beräkna mängden energibesparing.

Beträffande styrmedel hänvisar den till kommissionen anmälda planen till 2009 års energiproposition (prop. 2008/09:163, sid. 81), i vilken regeringen angav att den svenska politiken för energieffektivisering baseras på principerna att:

- styrmedel bör vara generella och inte bundna till specifika tekniker,
- priserna ska ge rätt (eller önskad) information,
- sökkostnader reduceras genom att information tas fram och sprids, samt
- barriärer kan undanröjas, t.ex. genom att det befintliga regelverket justeras.

De statliga insatserna riktas både mot användning och tillförsel av energi och inriktas mot att stödja den effektivisering som sker spontant i samhället och till följd av styrmedel anpassade till marknadens mekanismer. Statens roll bedöms därmed vara att identifiera och undan-

röja marknadsmisslyckanden, främst externa effekter och brist på information. Prop. 2013/14:174

Dagens styrmedelsportfölj för energieffektivisering är följaktligen mycket bred och omfattar generella ekonomiska styrmedel, såsom energi- och koldioxidskatter samt utsläppshandel, såväl som mer riktade administrativa styrmedel som reglerar t.ex. krav på tillstånd för att bedriva miljöfarlig verksamhet och krav på energiprestanda och energimärkning för energirelaterade produkter och byggnader. Därtill tillämpas diverse kompletterande insatser som på olika sätt avser att åtgärda informationsbrister på marknaden och öka medvetenheten och kunskapen om samt legitimiteten hos olika (teknik- och/eller beteenderelaterade) åtgärder för energieffektivisering och energibesparing. Som exempel kan nämnas statligt stöd till kommunal energi- och klimatrådgivning, statligt stöd för energikartläggning i mindre företag, regionala klimat- och energistrategier, nätverksaktiviteter och teknikupphandling samt andra åtgärder för tidig marknadsintroduktion. Kombinationen av ekonomiska marknadsbaserade styrmedel och kompletterande och riktade informationsinsatser bedöms ha goda förutsättningar för att en samhälls-ekonomiskt effektiv energieffektivisering ska uppnås.

Enligt artikel 7.12 ska medlemsstaterna se till att energibesparingar inte räknas dubbelt i de fall där inverkan av styrmedel (policyåtgärder) och enskilda åtgärder överlappar varandra. Regeringen avser att tillämpa en bred uppsättning av styrmedel som kompletterar varandra. De faktiska åtgärder som vidtas för att effektivisera energianvändningen sker till följd av att dessa styrmedel samverkar.

Energi- och koldioxidskatterna höjer energipriserna. Skatterna ger genom sin styrsignal ett incitament till energianvändare att vidta energibesparande åtgärder för att minska/effektivisera sin energianvändning. I vissa fall kan åtgärderna vara enkla att införa och vidta, men ofta saknas mer detaljerad kunskap om vilka åtgärder som kan vidtas såväl som vilka åtgärder som är lämpliga i det enskilda fallet. Informationen om möjliga och lämpliga åtgärder är ofta asymmetrisk, vilket innebär att den slutliga energianvändaren och därmed den som ska genomföra (köpa) åtgärderna ofta är i informationsunderläge gentemot de som säljer energieffektiv teknik eller andra lösningar för energieffektivisering. Oftast räcker därför inte den styrsignal som energipriset ger. Energianvändare som reagerar på prissignaler påverkas även av andra styrmedel. Genom stöd för energikartläggning kan slutanvändarna skaffa sig bättre kunskap om var åtgärder bör vidtas. Opartiska råd om lämpliga åtgärder kan erhållas från en kommunal energi- och klimatrådgivare.

Såväl energikartläggningsstödet som den kommunala energi- och klimatrådgivningen följs upp löpande genom återrapporteringskrav och undersökningar. Därmed går det att få en god bild av vilka åtgärder och energibesparingseffekter dessa insatser leder till. Energimyndigheten har beräknat att t.ex. stödet för energieffektivisering i kommuner och landsting kan leda till en ackumulerad energibesparing på 10 TWh under perioden 2014–2020.¹² Energimyndigheten har vidare bedömt att

¹² Statens energimyndighet (2013) Implementering av artikel 7 i energi-effektiviseringsdirektivet – Energimyndighetens beräkningar och förslag, ER 2013:04.

Prop. 2013/14:174 bidraget till ackumulerad energibesparing under perioden 2014–2020 uppgår till 0,5 TWh från stödet till energikartläggning och knappt 14 TWh från den kommunala energi- och klimatrådgivningen. Det går däremot inte att utesluta dubbelräkning av effekter om de rapporterade effekterna av de olika styrmedlen skulle summeras. Risken för dubbelräkning blir större om effekter av skatter, som beräknas top-down, summeras med effekter av andra styrmedel, som beräknas bottom-up. Flera remissinstanser har påtalat att Energimyndighetens förslag innebär en mycket stor risk för dubbelräkning av olika styrmedels effekter.

För att helt undvika risken för dubbelräkning av energibesparing från olika kompletterande styrmedel avser regeringen att se på och beräkna effekterna av olika styrmedel som ett paket. Då utgångspunkten för den svenska politiken för energieffektivisering är att påverkan på prissignaler genom tillämpning av generella ekonomiska styrmedel är det grundläggande styrmedlet kommer den samlade effekten av de styrmedel som tillämpas i Sverige beräknas enligt den metodik som direktivet anger för beräkning av effekter av energi- och koldioxidskatter. Effekter av de övriga, kompletterande styrmedlen kommer således inte att följas upp och beräknas separat när det gäller uppföljning av artikel 7. Effekten av dem inkluderas i bedömningen av skatternas effekter. De kommer däremot att följas upp för andra ändamål. Den samlade mängden ackumulerad energibesparing till följd av svenska styrmedel under perioden 2014–2020 bedöms uppgå till 134 TWh. De effekter som beräknas uppnås med skatterna ska inte ses som en effekt enbart av skatterna. Utan de kompletterande styrmedlen hade skatternas effekt och bidrag till energibesparing utifrån direktivets bestämmelser varit lägre.

Ovan angivna synsätt tillämpas enbart för genomförande av artikel 7. Regeringen anser att det är det av riksdagen antagna målet om 20 procent minskad energiintensitet till 2020 som är styrande för energieffektiviseringspolitiken.

10 Artikel 8.4–8.7 – En ny lag om energikartläggning för stora företag

10.1 Stora företag är skyldiga att göra en energikartläggning

Regeringens förslag: I stora företag ska en energikartläggning göras senast den 5 december 2015 och därefter minst vart fjärde år efter den föregående kartläggningen. Om företaget har ett miljöledningssystem eller ett energiledningssystem, behöver inte en sådan energikartläggning göras om systemet har certifierats enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen om energikartläggning i stora företag, och om det inom systemet krävs att en energikartläggning som motsvarar kraven i den lagen och i anslutande föreskrifter ska göras.

Med stora företag avses företag som sysselsätter minst 250 personer och som har en årsomsättning som överstiger 50 miljoner euro eller en balansomsättning som överstiger 43 miljoner euro per år. Företag ska definieras enligt avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag.

Med energikartläggning avses ett systematiskt förfarande i syfte att få kunskap om den befintliga energianvändningen för en byggnad eller en grupp av byggnader, en industriprocess, en kommersiell verksamhet, en industrianläggning eller en kommersiell anläggning eller privata eller offentliga tjänster och för att fastställa kostnads-effektiva åtgärder och rapportera om resultaten.

Med energieffektivitet avses förhållandet mellan produktionen av prestanda, tjänster, varor eller energi och insatsen av energi. Med energiledningssystem avses beståndsdelar i en plan som anger energieffektivitetsmål och en strategi för att nå det målet och med förbättrad energieffektivitet avses en ökning av energieffektiviteten som ett resultat av tekniska, beteendemässiga eller ekonomiska förändringar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om uppgifter för prövning av huruvida ett företag är att anse som ett stort företag och om certifiering av energi- och miljöledningssystem.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Förslaget om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om uppgifter för prövning av huruvida ett företag är att anse som ett stort företag fanns inte med i den remitterade promemorian.

Remissinstanserna: Fortifikationsverket, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac), Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Hallands län, Jönköpings kommun, Östersunds kommun, Fagersta kommun, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Göteborg Energi, Svensk Fjärrvärme och Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (SABO) tillstyrker förslaget om att stora företag ska göra energikartläggningar. Svensk Elbrukarförening ek. för. anser att det är orimligt av EU att vart

fjärde år avkräva stora företag dyra energiutredningar och att risken är stor för att det bara blir skrivbordsprodukter som levereras. *Svensk energi* anser att alternativa system till energikartläggningar bör undersökas och konsekvensanalyseras. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* och *SKL* anser att kraven på energikartläggningar ska regleras i miljöbalken i stället för i en ny lag. *Borlänge kommun* framför att företag som är tillståndspliktiga enligt miljöbalken kan ha krav på att genomföra energikartläggningar i sina villkor och att det är viktigt att tydligt ange hur detta ska hanteras i de två lagarna för att undvika dubbelreglering. *Länsstyrelsen i Skåne län* anser att det även bör ställas krav på energikartläggning för verksamheter som är tillståndspliktiga enligt miljöprövningsförordningen (2013:251). *Naturvårdsverket*, *Länsstyrelsen i Gotlands län*, *Länsstyrelsen i Dalarnas län*, *Borlänge kommun* och *Energikontoren Sverige* anser att kravet på energikartläggning även ska gälla för företag med hög energiförbrukning som inte uppfyller definitionen för stora företag. *Naturvårdsverket* anser att kravet på att göra en energikartläggning även bör ställas i miljöledningsförordningen så att rapportering sker till Naturvårdsverket inom ramen för miljöledningsarbetet.

Energi- och miljötekniska föreningen, *Fastighetsägarna*, *Byggherrarna* och *Svensk fjärrvärme* anser att det bör ske en samordning mellan energikartläggningar och energideklarationer. *Fastighetsägarna* och *Byggherrarna* anser att det även bör ske en samordning med den obligatoriska ventilationskontrollen. *Statens fastighetsverk* anser att kopplingen mellan energikartläggningar och energideklarationer ska förtydligas. *SABO* anser att upprättande av energideklaration ska tillgodose kravet på energikartläggning i den del som avser företagets fastigheter. *Sveriges Byggindustrier* avstyrker förslaget avseende byggnader eftersom det blir en överlappning med kravet på energideklarationer och framför att det bör utredas om byggnader kan undantas från kravet på energikartläggning under förutsättning att en energideklaration har upprättats.

Svensk energi och *Svensk fjärrvärme* framför att balansomslutningskriteriet och kriteriet om antalet anställda i definitionen av stora företag borde tolkas så att båda ska vara uppfyllda för att lagen ska bli tillämplig. *SWETIC* anger att man uppfattar definitionen som ”företag eller organisationer som sysselsätter minst 250 personer eller har en årsomsättning på minst 50 miljoner euro eller har en balansomslutning på minst 43 miljoner euro per år”. *Konjunkturinstitutet* anser inte att det är tydligt vad som avses med ekonomisk verksamhet och att det bör vara möjligt att föreslå en annan definition av sådan verksamhet eftersom direktivet inte slår fast vilken definition som ska gälla. *Fastighetsägarna* efterfrågar ett tydliggörande kring tidpunkten för bedömning av tröskelvärdena. *Svensk energi* anser att det behövs ett tydliggörande av gränsvärdena, som anges i euro, och kopplingen till svenska kronor samt ett klargörande om huruvida krav på energikartläggning ställs på koncernnivå eller dotterföretagsnivå. *Svensk fjärrvärme* anser att definitionen av större företag är otydlig och att gränsvärdena bör anges i kronor samt att det bör räcka med en energikartläggning för en koncern. *SWETIC* anser att det behöver tydliggöras vad som krävs för att de företag som har miljö- eller energiledningssystem kan bli undantagna från kravet på energikartläggning. *Svenska Petroleum och Biodrivmedel*

Institutet (SPBI) anser att kravet på energikartläggning innebär dubbla styrmedel eftersom raffinaderierna är med i utsläppsrättshandeln vilket ger verksamhetsutövaren ett val att genomföra åtgärder eller att köpa utsläppsrätter. *Svensk energi* anser att elnätsföretag bör undantas från kravet på energikartläggning då de omfattas av energi-effektiviseringskraven i artikel 15. *Svensk fjärrvärme* anser att energitjänsteavtal bör kunna ersätta krav på energikartläggning om energitjänsten omfattar motsvarande krav som i en energikartläggning. *Svensk energi* anser att undantag från kravet på att göra en energikartläggning ska kunna göras om det finns ett certifierat energitjänsteavtal.

Växjö kommun framför att det är ont om tid till den 5 december 2015 då den första kartläggningen ska vara gjord.

Direktivet

Av artikel 8.4 framgår att medlemsstaterna ska se till att företag som inte är små eller medelstora blir föremål för en oberoende och kostnadseffektiv energibesiktning, som görs av en kvalificerad och/eller ackrediterad expert eller som genomförs och övervakas av oberoende myndigheter enligt nationell lagstiftning, senast den 5 december 2015 och minst vart fjärde år efter den föregående energikartläggningen.

Enligt artikel 8.5 framgår att energikartläggningar ska anses uppfylla kraven i punkt 4 om de är utförda på ett oberoende sätt, på grundval av minimikriterier som baseras på direktivets bilaga VI, och genomförs i enlighet med frivilliga avtal mellan intresseorganisationer och ett organ som utsetts och övervakas av den berörda medlemsstaten, eller av andra organ till vilka de behöriga myndigheterna har delegerat ansvaret i fråga eller av kommissionen samt att tillträde för marknadsaktörer som erbjuder energitjänster ska baseras på transparenta och icke-diskriminerande kriterier.

I artikel 8.6 anges att företag som inte är små eller medelstora företag och som tillämpar ett energiledningssystem eller miljöförvaltningssystem som har certifierats av ett oberoende organ i enlighet med tillämpliga europeiska eller internationella standarder, ska undantas från kravet på energikartläggning, förutsatt att medlemsstaterna säkerställer att det berörda förvaltningssystemet inbegriper en energikartläggning på grundval av minimikriterier som baseras på direktivets bilaga VI.

I artikel 2 definieras små och medelstora företag som företag enligt definitionen i avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag. Det anges även i definitionen att kategorin mikroföretag samt små och medelstora företag (SMF-kategorin) utgörs av företag som sysselsätter färre än 250 personer och vilkas årsomsättning inte överstiger 50 miljoner EUR eller vilkas balansomslutning inte överstiger 43 miljoner EUR per år.

Enligt definitionen i artikel 2 är energikartläggning ett systematiskt förfarande i syfte att få adekvat kunskap om den befintliga energianvändningsprofilen för en byggnad eller en grupp av byggnader, en industriprocess, kommersiell verksamhet, industrianläggning eller kommersiell anläggning eller privata eller offentliga tjänster, fastställa

Prop. 2013/14:174 och kvantifiera kostnadseffektiva energibesparingsmöjligheter samt rapportera resultaten. I artikel 2 definieras även uttrycken energieffektivitet, förbättrad energieffektivitet och energiledningssystem. Med energieffektivitet avses förhållandet mellan produktionen av prestanda, tjänster, varor eller energi och insatsen av energi. Med energiledningssystem avses en uppsättning sammanhängande eller interagerande element i en plan som anger energieffektivitetsmål och en strategi för att nå det målet och med förbättrad energieffektivitet avses en ökning av energieffektiviteten som ett resultat av tekniska, beteendemässiga och/eller ekonomiska förändringar.

Skälen för regeringens förslag

Benämningen energikartläggning bör användas

I direktivet används genomgående benämningen energibesiktning för det förfarande som ska ge kunskap om energianvändningen i byggnader, processer eller verksamheter. I Sverige har ordet energikartläggning sedan flera år använts med samma innebörd som ordet energibesiktning har enligt direktivet. Benämningen energikartläggning är därför väl känd och inarbetad och bör användas i de svenska författningar genom vilka direktivets krav avseende energibesiktningar ska genomföras.

En ny lag om energikartläggning bör tas fram

Direktivet ställer krav på att medlemsstaterna ska se till att företag som inte är små eller medelstora blir föremål för en oberoende och kostnadseffektiv energikartläggning. Kraven i direktivet rör förhållandet mellan enskilda och det allmänna på ett sådant sätt att de måste genomföras genom lagstiftning. Regeringens bedömning är att en ny lag om energikartläggning i stora företag bör tas fram med anledning av genomförandet av direktivet. Vissa detaljerade bestämmelser, exempelvis om energikartläggningarnas innehåll, bör genomföras på förordningsnivå och i myndighetsföreskrifter med stöd av bemyndiganden i den nya lagen.

Syftet med lagen bör vara att främja förbättrad energieffektivitet i stora företag. Uttrycken energieffektivitet och förbättrad energieffektivitet bör definieras i enlighet med direktivet. Med energieffektivitet avses, enligt direktivet, förhållandet mellan produktionen av prestanda, tjänster, varor eller energi och insatsen av energi och med förbättrad energieffektivitet avses en ökning av energieffektiviteten som ett resultat av tekniska, beteendemässiga eller ekonomiska förändringar.

Ett flertal remissinstanser tillstyrker förslaget att införa en lag om energikartläggning i stora företag. *Svensk Elbrukarförening ek. för.* anser dock att det är orimligt av EU att vart fjärde år avkräva stora företag dyra energitredningar och att risken är stor för att det bara blir skrivbordsprodukter som levereras. *Svensk energi* anser att alternativa system till energikartläggningar bör undersökas och konsekvensanalyseras. Regeringen konstaterar dock att som medlemsland i Europeiska unionen har Sverige en skyldighet att genomföra direktivet och genomförandet måste göras i enlighet med vad som anges i artiklarna. Det går således inte att välja bort att ställa krav på att stora företag ska göra energikartläggningar

och det går inte heller att införa ett annat system än det som anvisas i direktivet.

Länsstyrelsen i Dalarnas län och *Sveriges kommuner och landsting* anser att kraven på energikartläggningar ska regleras i miljöbalken i stället för i en ny lag. *Länsstyrelsen i Skåne län* anser att det även bör ställas krav på energikartläggning för verksamheter som är tillståndspliktiga enligt miljöprövningsförordningen som ansluter till miljöbalken. Regeringen delar inte remissinstansernas uppfattning i dessa delar. Det är storleken på företaget som avgör om det finns en skyldighet att göra en kartläggning, inte verksamhetens art. Detta följer av direktivet. Det finns därför inte sådana kopplingar till miljöbalken som skulle motivera att bestämmelserna om energikartläggning infördes där. *Borlänge kommun* framför att företag som är tillståndspliktiga enligt miljöbalken kan ha krav på att genomföra energikartläggningar i sina villkor och att det är viktigt att tydligt ange hur detta ska hanteras i de två lagarna för att undvika dubbelreglering. I denna fråga är regeringens uppfattning att det blir svårt att reglera hur en eventuell samordning av kraven ska göras. Det går inte att göra något avsteg ifrån kraven i den föreslagna lagen eftersom det är styrt av ett direktiv när och hur kartläggningarna ska göras. Om ett krav på kartläggning följer av ett miljötillstånd har det också sitt specifika syfte. Det enda rimliga är att varje företag gör en bedömning av vilka samordningsmöjligheter som finns mellan de olika kraven på att göra energikartläggningar som de eventuellt kan träffas av. *Naturvårdsverket* anser att kravet på att göra en energikartläggning även bör ställas i miljöledningsförordningen så att rapportering sker till Naturvårdsverket inom ramen för miljöledningsarbetet. Miljöledningsförordningen har dock till största delen en annan målgrupp än den som omfattas av de nu föreslagna reglerna om energikartläggning i stora företag och det är därför inte lämpligt att införa några bestämmelser om energikartläggning i den förordningen.

Naturvårdsverket, *Länsstyrelsen i Skåne län*, *Länsstyrelsen i Gotlands län*, *Länsstyrelsen i Dalarnas län*, *Borlänge kommun* och *Energikontoren Sverige* anser att kravet på energikartläggning även ska gälla för företag med hög energiförbrukning som inte uppfyller definitionen för stora företag. Regeringen anser dock inte att det är rimligt att ställa obligatoriska krav på energikartläggning som går längre än direktivet. Det kan också framhållas att det i denna proposition föreslås främjandeåtgärder för att energikartläggningar ska göras även i små och medelstora företag (jfr avsnitt 11.2.2).

Energikartläggningar och energideklarationer

Flera remissinstanser har haft synpunkter på kopplingarna mellan energikartläggningar och energideklarationer. *Energi- och miljötekniska föreningen*, *Fastighetsägarna*, *Byggherrarna* och *Svensk fjärrvärme* anser att det bör ske en samordning mellan energikartläggningar och energideklarationer. *Fastighetsägarna* och *Byggherrarna* anser att det även bör ske en samordning med den obligatoriska ventilationskontrollen. *Statens fastighetsverk* anser att kopplingen mellan energikartläggningar och energideklarationer ska förtydligas. *SABO* anser att upprättande av energideklaration ska anses tillgodose kravet på energi-

Prop. 2013/14:174 kartläggning i den del som avser företagets fastigheter. *Sveriges Byggindustrier* avstyrker förslaget avseende byggnader eftersom det blir en överlappning med kravet på energideklarationer och anser att det bör utredas om byggnader kan undantas krav på energikartläggning under förutsättning att en energideklaration har upprättats.

När det gäller frågan om hur regleringen av kravet på energikartläggningar förhåller sig till kravet på energideklarationer kan det konstateras att det finns två direktiv med olika tidsintervall som är styrande. Dels är det energieffektiviseringsdirektivet, där krav ställs på att en energikartläggning ska upprättas vart fjärde år, dels är det direktivet om byggnaders energiprestanda, där det anges att en energideklaration är giltig i tio år. Även kravspecifikationer för energikartläggningarna respektive energideklarationerna skiljer sig åt i de båda direktiven liksom omfattningen av det som ska deklarerats eller kartläggas. Det är därför inte möjligt att genom reglering medge några undantag eller samordna kraven på det sätt som remissinstanserna föreslår. Varje företag får i stället ta ställning till vilka samordningsmöjligheter som finns och försöka utnyttja dessa på bästa sätt exempelvis genom att säkerställa att energikartläggningen även uppfyller kraven för energideklarationer. Denna bedömning gäller även för synpunkten som *Fastighetsägarna* och *Byggherrarna* framfört att det bör ske en samordning med den obligatoriska ventilationskontrollen.

Stora organisationer träffas av kravet

Enligt direktivet är det stora företag som ska göra en energikartläggning. Som närmare utvecklas nedan kan beteckningen företag även avse organisationer som i allmänhet inte benämns företag i Sverige, exempelvis offentliga och ideella organisationer, däribland stat, kommun och landsting.

Direktivets definition av stora företag

Vad som avses med stora företag definieras inte i direktivet. I direktivets texter anges att det är företag som inte är små eller medelstora som ska göra energikartläggningar. Det finns en definition av små och medelstora företag. Utifrån den kan man motsatsvis utläsa att stora företag är sådana företag som sysselsätter minst 250 personer och som har en årsomsättning som överstiger 50 miljoner euro eller en balansomslutning som överstiger 43 miljoner euro per år.

Företagsbegreppet

För att veta vilka som ska omfattas av kravet på att göra energikartläggningar måste man inledningsvis fastställa vad som är ett företag. I direktivets definition av små och medelstora företag anges att det är definitionen av begreppet företag i avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (*bilaga 11*) som ska gälla. I förslaget till definition av stora företag i denna proposition anges detta uttryckligen.

Enligt artikel 1 i kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 är ett företag varje enhet, oberoende av juridisk form, som bedriver en ekonomisk verksamhet.

Ekonomisk verksamhet

Vad som avses med ekonomisk verksamhet definieras varken i direktivet eller i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003. *Konjunkturinstitutet* har framfört att det därför bör vara möjligt att föreslå en annan definition av ekonomisk verksamhet än den som redovisas i den remitterade promemorian. Regeringens uppfattning är dock att bedömningen om vad som avses med ekonomisk verksamhet i promemorian ska kvarstå eftersom den ansluter till unionsrättslig praxis. I punkt 21 i arbetsdokumentet till artikel 8 som bifogas Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om genomförande av direktivet om energieffektivitet, vägledning från kommissionen, anges också att med ekonomisk verksamhet avses varje verksamhet som består i att erbjuda varor eller tjänster på en viss marknad¹³. På statsstöds- och konkurrensområdet finns flera domar från EU-domstolen som definierar begreppet på samma sätt¹⁴. Det saknar betydelse att verksamheten bedrivs utan vinstsyfte¹⁵. Eftersom uttrycket ekonomisk verksamhet har samma innebörd som redovisats på statsstöds- och konkurrensområdet innebär det att även bestämmelserna i konkurrenslagen (2008:579) kan vara vägledande. I 1 kap. 5 § konkurrenslagen (2008:579) anges att med företag avses sådana fysiska eller juridiska personer som bedriver verksamhet av ekonomisk eller kommersiell natur, dock inte verksamhet som består i myndighetsutövning. Vad som avses med verksamhet av ekonomisk eller kommersiell natur framgår av 1 kap. 1 § konkurrenslagen, dvs. produktion av och handel med varor, tjänster och andra nyttigheter. Avsikten är att företagsbegreppet enligt konkurrenslagen ska ha samma innebörd som enligt EU-rätten. Detta anges i propositionen Ny konkurrenslagstiftning (prop. 1992/93:56, s. 66 f.). Frågan om företagsbegreppet har behandlats även i regeringens proposition Genomförande av transparensdirektivet (prop. 2005/05:140, s. 38 f.). Av sistnämnda proposition framgår att även stat, kommuner och landsting kan räknas som företag eftersom definitionen av företagsbegreppet är vidsträckt. Frågan om tillämpning av företagsbegreppet på verksamhet i sådana organ beskrivs i den nämnda propositionen på s. 40 f. Bedömningarna i ovan nämnda propositioner görs i förhållande till den nu upphävda konkurrenslagen (1993:20) men är fortfarande relevanta då de aktuella bestämmelserna har samma utformning i den nya konkurrenslagen som i den upphävda lagen.

¹³ Mål 118/85, kommissionen mot Italien, REG 1987, s. 2599, punkt 7; mål C-35/96, kommissionen mot Italien, REG 1998, s. I-3851, CNSD, punkt 36; mål C-309/99 Wouters, REG 2002, s. I-1577, punkt 46.

¹⁴ EU-domstolens dom den 12 september 2000 i de förenade målen C-180/98–C-184/98, Pavlov m.fl., REG 2000, s. I-6451, punkt 75.

¹⁵ EU-domstolens dom den 21 september 1999 i mål C-67/96, Albany, REG 1999, s. I-5751, punkt 85.

När storleken på ett företag ska bedömas framgår det av definitionen att antalet personer som sysselsätts är av betydelse liksom årsomsättningen eller balansomslutningen. *Svensk energi* och *Svensk fjärrvärme* anger att balansomslutningskriteriet och kriteriet för antalet anställda borde tolkas så att båda ska vara uppfyllda för att lagen ska bli tillämplig. *SWETIC* anger att man uppfattar definitionen som ”företag eller organisationer som sysselsätter minst 250 personer eller har en årsomsättning på minst 50 miljoner euro eller har en balansomslutning på minst 43 miljoner euro per år”. Mot bakgrund av ordalydelsen i direktivets definition är regeringens bedömning att såväl personalstyrkan som ett av de finansiella beloppen måste vara uppfyllda, dvs. antingen ska årsomsättningen eller balansomslutningen överstiga respektive angivet belopp. Detta går också att utläsa av avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag och av punkten 22 i arbetsdokumentet till artikel 8 som bifogas Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om genomförande av direktivet om energieffektivitet, vägledning från kommissionen.

Konjunkturinstitutet, Statens fastighetsverk, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Fastighetsägarna Svensk energi och *Svensk fjärrvärme* efterfrågar ett tydliggörande kring tidpunkten för bedömning av tröskelvärdena. Utgångspunkterna för bedömning av tröskelvärden finns i avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003. Av denna framgår bl.a. att uppgifterna för beräkning av personalstyrka och finansiella belopp ska hämtas från det senaste godkända räkenskapsåret och beräknas på årsbasis. *Svensk energi* anser även att det behövs ett tydliggörande av gränsvärdena, som anges i euro, och kopplingen till svenska kronor. *Svensk fjärrvärme* anser att gränsvärdena inte bör anges i euro utan i kronor. När det gäller frågan om vilken valuta som tröskelvärdena ska anges i är regeringens bedömning att det bör vara euro. Det är utgångspunkten i direktivet och ett alternativ kan inte vara att ange ett fast belopp i svenska kronor om direktivet ska genomföras på ett korrekt sätt. Det kan dock finnas behov av förtydligande bestämmelser beträffande exempelvis valutakurs. De bör i så fall finnas på lägre nivå än i lag. Mot bakgrund av vad remissinstanserna framfört bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer därför få bemyndigande att meddela föreskrifter om uppgifter för prövningen av om ett företag är stort eller inte. Ett sådant förslag till bemyndigande fanns inte med i den remitterade promemorian.

Företag som ska beaktas vid beräkning av personalstyrkan och de finansiella beloppen

För att det ska gå att bedöma om ett företag är ett stort företag måste man även veta vilka typer av företag som ska beaktas när antalet anställda eller de finansiella tröskelvärdena ska bestämmas. Det kan exempelvis förekomma att företag som är små eller medelstora i Sverige genom verksamhet i andra länder är att anse som stora företag och därigenom kommer att omfattas av kravet på att göra en energikartläggning. I artikel

3 i avdelning 1 i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag finns riktlinjer för hur bedömningar i dessa avseenden ska göras. Det ska i enlighet med dessa fastställas om ett företag är ett fristående företag, partnerföretag eller ett anknutet företag.

Svensk energi anser att det bör klargöras om kravet på energikartläggning ska ställas på koncernnivå eller på dotterföretagsnivå. *Svensk fjärrvärme* anser att det bör räcka med en energikartläggning för en koncern. Regeringen konstaterar att om kravet på energikartläggning riktas mot ett stort företag som är en koncern så ska kartläggningen omfatta all verksamhet inom koncernen. Kartläggningen ska utmyнна i en rapport.

Stora organisationer i Sverige som träffas av kravet på att göra energikartläggning

Enligt direktivets definition av stora företag finns det ca 1 500 företag i Sverige med minst 250 anställda som kan komma att träffas av kravet på att göra en energikartläggning. De företag som ingår i den gruppen är aktiebolag, ekonomiska föreningar, stiftelser, statliga enheter, kommuner, landsting, trossamfund och ideella föreningar. En översiktlig analys av målgruppen visar att det är mindre än 30 procent (ca 310) av de stora företagen som tillhör den tillverkande industrin och att övriga stora företag dominerar i antal (792). De största branscherna räknat i antalet företag är de tillverkande företagen och handelssektorn. Antalet statliga enheter, kommuner, landsting, trossamfund och ideella föreningar som kan komma att ingå i gruppen stora företag är drygt 400. Eftersom kravet i direktivet har en bred målgrupp är det troligt att sektorer som tidigare inte arbetat med energikartläggningar och energieffektivisering i någon större omfattning kommer att träffas av kravet.

Hur ofta ska energikartläggningar göras?

Den första kartläggningen ska göras senast den 5 december 2015 och därefter ska kartläggningar göras minst vart fjärde år efter den föregående kartläggningen. Om en energikartläggning har gjorts efter direktivets ikraftträdande men innan 5 december 2015 räknas tiden för fyraårsperioden från datumet då energikartläggningen gjordes. *Växjö kommun* har framfört att det är ont om tid till den 5 december 2015. Eftersom direktivet reglerar när den första kartläggningen senast ska vara gjord är detta dock inget som medlemsstaterna kan påverka.

De företag som har certifierade energi- eller miljöledningssystem får undantas och i stället göra energikartläggningar inom ramen för systemet

Stora företag som har ett energiledningssystem eller ett miljöledningssystem kan enligt direktivet under vissa förutsättningar få undantas från lagens krav på att göra en energikartläggning vart fjärde år. Förutsättningarna är dels att energiledningssystemet eller miljöförvaltnings-systemet har certifierats av ett oberoende organ enligt europeiska eller internationella standarder, dels att det säkerställs att det berörda systemet inbegriper upprättandet av en energikartläggning i enlighet med kraven i

Prop. 2013/14:174 direktivets bilaga VI (artikel 8.6). Möjligheten till undantag innebär således inte att de berörda företagen slipper göra en energikartläggning. De ska i stället göra den inom ramen för energi- eller miljöledningsarbetet.

I direktivet har uttrycket energiledningssystem definierats. En definition med samma innehåll bör därför föras in i den föreslagna lagen. Det finns däremot ingen definition av uttrycket miljöledningssystem i direktivet. Regeringen bedömer inte heller att det finns skäl att ta fram en sådan definition. Som redovisats ovan finns ett krav på att både energi- och miljöledningssystemen ska vara certifierade enligt europeiska eller internationella standarder. Innebörden av uttrycket miljöledningssystem kommer att bli tydlig genom den standard som blir vägledande.

För att genomföra direktivets krav på att energi- eller miljöledningssystemet ska vara certifierat av ett oberoende organ enligt europeiska eller internationella standarder är inriktningen att det ska krävas att certifieringen av systemet utförs av ett ackrediterat certifieringsorgan. En sådan ordning säkerställer en hög kvalitet och innebär en kontroll av oberoendet hos certifieringsorganet. Det bör således vara ett ackrediterat certifieringsorgan som ska ha certifierat de energi- eller miljöledningssystem som kan komma i fråga för undantag från det generella kravet på att göra en energikartläggning som föreslås i lagen. En bestämmelse om detta bör finnas i föreskrifter på lägre nivå än lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få ett bemyndigande att meddela föreskrifter om vilka krav som ska ställas på certifiering av energi- och miljöledningssystem.

Att systemet ska vara certifierat enligt europeiska eller internationella standarder bör säkerställas genom att en bestämmelse med hänvisning till aktuella standarder finns i de certifieringsordningar som styr certifieringen.

De företag som har certifierade energiledningssystem (exempelvis enligt ISO 50001) ska redan i dag upprätta en energikartläggning inom ramen för systemet. Kraven vid certifieringen av systemet måste därför anpassas så att det säkerställs att energikartläggningen upprättas i enlighet med nationella minimikriterier baserade på bilaga VI till direktivet. Detta innebär att en ny certifieringsordning måste tas fram för energiledningssystem där energikartläggningar ska ingå. Certifieringsordningen bör tas fram på myndighetsnivå. Det är Energimyndigheten som lämpligen bör få ett bemyndigande att utarbeta föreskrifter för att säkerställa att energikartläggningen utförs på ett sådant sätt att kraven i bilaga VI uppfylls.

När det gäller företag som har miljöledningssystem är det inte givet att en energikartläggning upprättas på samma sätt som när det gäller energiledningssystemen. Standarder för miljöledningssystem (t.ex. ISO 14001) ställer inte några specifika krav på genomförande av energikartläggning. Energifrågan hanteras i stället vanligtvis som en betydande miljöaspekt. För att företag med miljöledningssystem ska kunna undantas från kraven på energikartläggning enligt den nya lagen måste därför, som förut nämnts, en ny certifieringsordning tas fram så att en energikartläggning upprättad enligt direktivets minimikriterier baserade på bilaga VI alltid görs. På samma sätt som när det gäller energiledningssystemen bör en

sådan certifieringsordning tas fram av Energimyndigheten i form av myndighetsföreskrifter.

Inom ramen för tillsynen av lagen om energikartläggning i stora företag får tillsynsmyndigheten kontrollera att de stora företag som åberopar att de inte behöver göra energikartläggningar enligt 4 § i den föreslagna lagen har de certifierade energiledningssystem eller miljöledningssystem som krävs och att dessa inbegriper att en energikartläggning görs på föreskrivet sätt.

SWETIC har framfört att det behöver tydliggöras vad som krävs för att de företag som har miljö- eller energiledningssystem ska kunna bli undantagna från kravet på energikartläggning. Den övergripande inriktningen på kraven har redovisats ovan. De mer detaljerade kraven kommer dock, som nämnts, att framgå av förordning eller myndighetsföreskrifter som meddelas i anslutning till lagen. Enligt planeringen ska sådana föreskrifter finnas på plats till dess att lagen träder i kraft, vilket enligt förslaget är den 1 juni 2014.

Några remissinstanser har framfört synpunkter när det gäller övriga möjligheter till undantag från kravet på att göra en energikartläggning. *Svensk energi* anser att elnätsföretag bör undantas från kravet på energikartläggning då de omfattas av energieffektiviseringskraven i artikel 15 i direktivet. *SPBI* anser att kravet på energikartläggning innebär dubbla styrmedel eftersom raffinaderierna är med i utsläppsrättshandeln vilket ger verksamhetsutövaren ett val att genomföra åtgärder eller att köpa utsläppsrätter. Regeringen kan dock konstatera att det regleras i direktivet, artikel 8.5 och 8.6, vilka möjligheter till undantag som finns (jfr nedan avseende artikel 8.5). Regleringen är uttömmande. Några ytterligare undantag kan därför inte införas.

Artikel 8.5

I artikel 8.5 anges, i korthet, att energikartläggningar ska anses uppfylla kraven i punkt 4 om de genomförs i enlighet med frivilliga avtal mellan intresseorganisationer och ett särskilt utsett organ som övervakas av medlemsstaten eller av ett organ som fått det ansvaret. *Svensk fjärrvärme* har framfört att energitjänsteavtal bör kunna ersätta krav på energikartläggning om energitjänsten omfattar motsvarande krav som i en energikartläggning. *Svensk energi* anser att undantag ska kunna göras om det finns ett certifierat energitjänsteavtal. I Sverige finns dock inget system som direkt och fullt ut motsvarar den ordning med bl.a. nationell övervakning som beskrivs i artikel 8.5, även om man möjligen skulle kunna anse att det befintliga programmet för energieffektivisering (PFE) har vissa likheter med ett sådant system. Regeringen bedömer inte heller att det finns skäl att inrätta någon ordning som överensstämmer med artikel 8.5. Behovet av alternativ tillgodoses genom att de företag som har certifierade energi- eller miljöledningssystem får undantas på så sätt att de i stället får göra energikartläggningar inom ramen för det systemet. Artikel 8.5 är därför inte aktuell att genomföra i Sverige.

10.2 Personen som gör energikartläggningen ska vara certifierad och oberoende

Regeringens förslag: Energikartläggningen ska göras av en person som uppfyller de krav på kompetens och oberoende som har meddelats i anslutning till lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kompetens och oberoende.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens. Regeringens bedömning när det gäller oberoende skiljer sig från bedömningen i den remitterade promemorian.

Remissinstanserna: *Konjunkturinstitutet, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Hallands län och Göteborgs kommun* anser inte att experten måste vara oberoende. *Järfälla kommun, Växjö kommun, Fagersta kommun, Fastighetsägarna och Byggherrarna* framför att en anställd i en fristående enhet i samma koncern bör få göra energikartläggningen. *E.ON Sverige AB, Jernkontoret och Föreningen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige (SveMin)* anser att det är viktigt att kompetensen inom bolagen utnyttjas och att direktivet tillåter att kartläggningarna får göras av interna experter. *Innovations- och kemiindustrierna i Sverige AB (IKEM)* framför att det är inom företagen som expertisen finns. *Svensk Energi* anser att oberoendet inte ska tolkas för strikt så att valmöjligheterna för energitjänsteleverantörer minskar och medför merkostnader. *Skogsindustrierna* framför att den mest högkvalitativa besiktningen och genomgången av företagens anläggningar görs av kompetent personal inom företaget. *Föreningen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige (SveMin)* anför att energianvändningen inom gruv- och mineralnäringen är mycket komplex och kräver kunskap om det enskilda företagens processer och verksamheter. *Svensk fjärrvärme* anser att energikartläggningen bör få göras av interna experter. *Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet (SPBI)* framför att energikartläggningar inom en komplex processindustri kräver en helt annan typ av kompetens än den som behövs när det gäller att kartlägga byggnader. *Svenska Träbränsleföreningen* anser att företag som inte har energi- eller miljöledningssystem bör tillåtas använda ackrediterade experter från det egna företaget. *Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (SABO)* tillstyrker att energikartläggningen ska utföras av en person som är certifierad och oberoende, men delar inte bedömningen att experten inte ska få vara anställd hos eller anlitad av företaget. *Vattenfall* anser att en övertolkning gjorts av direktivet när det gäller besiktningsutövarens oberoende och att en energileverantör eller energitjänsteleverantör inte ska hindras från att utföra energikartläggningstjänsten.

Fortum framför att certifieringen bör vara internationellt erkänd. *Teknikföretagen* anser att det måste förtydligas hur tillgång och kompetens på certifierade utförare av kartläggningarna ska säkerställas.

Av artikel 8.4 framgår att medlemsstaterna ska se till att företag som inte är små eller medelstora företag blir föremål för en oberoende och kostnadseffektiv energikartläggning som görs av en kvalificerad och/eller ackrediterad expert eller som genomförs och övervakas av oberoende myndigheter enligt nationell lagstiftning senast den 5 december 2015 och minst vart fjärde år efter den föregående energikartläggningen.

I artikel 8.1 anges i korthet att medlemsstaterna ska främja alla slutanvändares tillgång till högkvalitativa och kostnadseffektiva energibesiktningar och att sådana energibesiktningar får göras av interna experter eller energibesiktningsmän, under förutsättning att den berörda medlemsstaten har infört ett system för kvalitetssäkring och kvalitetskontroll som i lämpliga fall kan inbegripa ett årligt slumpmässigt urval av minst en statistiskt signifikant procentandel av samtliga energibesiktningar som de gör.

Skälen för regeringens förslag

Personcertifiering och krav på särskild sakkunskap

Direktivet anger att energikartläggningarna som genomförs i stora företag ska göras av en kvalificerad och/eller ackrediterad expert eller genomföras och övervakas av oberoende myndigheter enligt nationell lagstiftning. Det alternativ som är lämpligt att införa i Sverige är att kartläggningarna ska göras av en kvalificerad och/eller ackrediterad expert. Sådana krav finns redan inom ramen för energideklarationssystemet där det i lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader anges att en energideklaration ska upprättas av en oberoende expert, dvs. en person som är oberoende i förhållande till sin uppdragsgivare och har särskild sakkunskap om energianvändning och inomhusmiljö i byggnader. I förordningen (2006:1592) om energideklaration för byggnader finns närmare bestämmelser om vad särskild sakkunskap innebär. Kravet på särskild sakkunskap tillgodoses genom att den person som ska upprätta energideklarationer har certifierats för uppgiften för viss tid av ett ackrediterat certifieringsorgan.

SWETIC har framfört att det behöver sättas tydliga och tillräckligt höga krav på kompetens för de personer som ska utföra energikartläggningarna. Regeringen bedömer att det är lämpligt att anknyta till reglerna om personcertifiering som finns i energideklarationssystemet och ställa motsvarande krav på sakkunskap för personerna som ska göra energikartläggningar. Det ger en enhetlighet och stabilitet på marknaden och gör att de som redan i dag arbetar med energideklarationer för byggnader kan bredda sin kompetens och erbjuda fler tjänster. Detta har betydelse, inte minst för glesbygden. Direktivets krav på kompetens bör därför genomföras genom krav på att personer som ska göra energikartläggningar ska vara certifierade av ett ackrediterat organ.

Detaljerade bestämmelser om sakkunskapen bör dock inte finnas i lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få ett bemyndigande att meddela föreskrifter om krav för kompetens. *Fortum* har framfört att certifieringen bör vara internationellt erkänd. Denna synpunkt kommer att tas om hand inom ramen för förordningsarbetet.

Prop. 2013/14:174 Inriktningen är att en s.k. ömsesidighetsklausul ska tas in i förordningen genom vilken kvalifikationer hos personer från länder inom EU eller EES erkänns.

De närmare krav som ska uppfyllas av den som vill bli certifierad kommer att framgå av en certifieringsordning. Certifieringsordningarna för energikartläggningar och för energideklarationer kommer att skilja sig åt eftersom energikartläggningarna omfattar mer än byggnadens energianvändning, exempelvis verksamhetsenergi och transporter. Certifieringsordningarna bör därför hanteras av olika myndigheter. Boverket hanterar certifieringsordningen för energideklarationer i dag och det bör bli Energimyndigheten som hanterar certifieringsordningen för energikartläggningar. Det bör säkerställas att det finns lättillgänglig information om hur kraven ser ut för respektive certifieringsordning och vilka kompletteringar som behövs för att en certifierad person både ska kunna göra energideklarationer för byggnader och energikartläggningar för stora företag.

Teknikföretagen har framfört att man anser att det måste förtydligas hur tillgång och kompetens på certifierade utförare av kartläggningarna ska säkerställas. Regeringens bedömning är att det kommer att finnas kompetens för att möta behovet. Genom det regelverk som nu tas fram skapas en efterfrågan på marknaden vilket torde ge ett intresse för certifiering. Inte minst bör ett sådant intresse finnas hos de personer som i dag är certifierade för att göra energideklarationer och som genom ytterligare en certifiering kan bredda sitt arbetsfält. Den möjlighet för företag att använda personcertifierade interna experter för att göra energikartläggningar som redovisas nedan kommer också att öka tillgången på kompetens på marknaden.

Krav på oberoende

I direktivet anges att företagen ska bli föremål för en oberoende energikartläggning. I den remitterade promemorian tolkades detta som att det är experten som gör kartläggningen som ska vara oberoende i förhållande till sin uppdragsgivare. Den bedömningen har inte ändrats. Det angavs dock i promemorian att inriktningen därför var att företaget inte skulle kunna anlita egen personal för att göra energikartläggningen. Flera remissinstanser har haft synpunkter på detta och med olika motiveringar ansett att det ska gå att använda interna experter vid upprättandet av energikartläggningar. Det har bl.a. framförts av *SPBI* att energikartläggningar inom en komplex processindustri kräver en kompetens som ofta endast finns i företaget. *E.ON Sverige AB*, *Jernkontoret*, *SveMin* och *Vattenfall* framför även att direktivet skulle ge utrymme för tolkningen att det skulle vara möjligt att använda interna experter. Regeringens uppfattning är dock att texten i direktivet explicit endast tar upp möjligheten att använda interna experter i förhållande till frivilliga energikartläggningar (artikel 8.1) och inte energikartläggningar i stora företag.

Efter det att promemorian varit ute på remiss har emellertid Europeiska kommissionen i punkt 35 i arbetsdokumentet till artikel 8 som bifogas Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om genomförande av direktivet om energieffektivitet, vägledning från

kommissionen, angivit att den möjlighet att låta interna experter eller energibesiktningmän utföra energikartläggningar som finns enligt artikel 8.1 även ska gälla för energikartläggningar i stora företag förutsatt att medlemsstaten har infört ett system för kvalitetssäkring och kvalitetskontroll. Det anges också i vägledningen att kvalitetssäkringssystemet får vara detsamma för interna och externa experter. Vidare uttalar kommissionen att när interna experter gör energikartläggningar innebär kravet på oberoende att de inte får vara direkt delaktiga i den verksamhet de kartlägger.

Kommissionens uttalanden öppnar en möjlighet att ändra inriktning i förhållande till bedömningen i den remitterade promemorian. Enligt regeringens uppfattning ska det därför, i enlighet med vad flera remissinstanser önskat, vara möjligt att låta interna experter göra energikartläggningar. Oberoendet hos dessa ska säkerställas genom bestämmelser om kvalitetssäkring och kvalitetskontroll där inriktningen bör vara personcertifiering. Det bör även säkerställas att experterna inte är direkt delaktiga i den verksamhet som de kartlägger. Bestämmelser i dessa avseenden bör finnas i förordning. Ett förslag till bemyndigande behandlas nedan.

Regeringens bedömning blir således att såväl externa som interna experter som har personcertifierats bör få göra energikartläggningar. Vissa av kraven för att en intern expert ska vara oberoende har redan behandlats. Utöver dessa bör inriktningen vara att varken interna eller externa experter kan anses vara oberoende om de är närstående till ägaren av företaget. En extern expert bör inte heller anses vara oberoende om personen har haft eller kommer att ha uppdrag i företaget eller är kommersiellt, ekonomiskt eller på något annat sätt beroende av den som anlitar honom eller henne. Skälet är att bedömningarna av vilka energieffektiviseringsåtgärder som bör genomföras inte får vara riktade mot lösningar som inte är de mest effektiva eller lämpliga på grund av att experten vill sälja en viss vara eller tjänst. *Vattenfall* har framfört att en övertolkning har gjorts av direktivet när det gäller besiktningens utövarns oberoende och att en energileverantör eller energitjänsteleverantör inte ska hindras från att utföra energikartläggningstjänsten. Regeringen delar till viss del den synpunkt som framförts och anser att nämnda leverantörer inte automatiskt ska diskvalificeras från att utföra energikartläggningar. Inriktningen bör därför vara att sådana aktörer inte ska få anlitas om det finns risk för att bedömningarna i energikartläggningen påverkas.

På samma sätt som beträffande certifieringen bör detaljerade regler om oberoende finnas i regelverk på lägre nivå än lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få ett bemyndigande att meddela sådana föreskrifter. Den närmare utformningen av bestämmelserna om oberoende kommer således att övervägas i samband med att en förordning tas fram.

Regeringens förslag: En energikartläggning ska omfatta en ingående översyn av energianvändningen i företaget. Kartläggningen ska innehålla förslag på kostnadseffektiva åtgärder såväl för att spara energi som för att effektivisera energianvändningen. Resultatet av energikartläggningen ska redovisas i en rapport.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur energikartläggningen ska göras, om vilka uppgifter som ska redovisas i rapporten från kartläggningen och om betydelsen av uttrycket kostnadseffektiva åtgärder.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Jernkontoret* anser att endast interna transporter bör omfattas. *Svensk energi* tillstyrker förslaget om energikartläggningens innehåll men gör tolkningen att kriterierna i bilaga VI inte är bindande utan endast en utgångspunkt. *Föreningen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige (SveMin)* anser att det bör klargöras vad som avses med transporter och att det bör preciseras i lagen när livscykelanalyser ska användas samt att de endast bör användas i undantagsfall. *Vattenfall* anger att man är tveksam till att inkludera hela energianvändningen enligt direktivets bilaga VI, utifrån nyttan för företagen, genomförandeförmågan samt inrapporteringskravet av konkurrenskänslig information till en tillsynsmyndighet. *Vattenfall* framför att om kartläggningskravet kan begränsas till byggnader kan de nämnda utmaningarna hanteras lättare vid genomförandet. *Teknikföretagen* anser att det finns oklarheter som rör exakt vilka företag och transporter som omfattas.

Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län och *SWETIC* anser att det behövs klargöras vad som är att betrakta som kostnadseffektiva åtgärder och framför att EU:s definitioner på området borde kunna vara utgångspunkt för en lämplig definition samt att det är särskilt viktigt att definiera vad som ska vara avskrivningstiden för olika åtgärder. *Stockholms kommun, Sveriges kommuner och Landsting* och *Klimatkommunerna* anser att åtgärder bör identifieras utifrån bästa möjliga teknik snarare än kostnadseffektivitet.

Energieffektiviseringsföretagen (EFF), Energirådgivarna, Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet (SPBI) anser att om energikartläggningar ska utföras utifrån ett livscykelperspektiv, och inte ett lönsamhetsperspektiv, så krävs styrmedel så som att samhället står för kostnaden eller utformar subventioner. *Tekniska verken i Linköping AB* föreslår att lagen följs upp med kompletterande styrmedel som direkt stimulerar till investeringar i energieffektivitet.

Svensk bioenergiförening (Svebio) anser att Sverige bör tillämpa möjligheten i artikel 8.7 som anger att varje företag ska bedöma möjligheten att ansluta till fjärrvärme eller fjärrkyla och ange om företaget har möjlighet att konvertera från fossilt till förnybart bränsle eller genomföra någon annan lösning som reducerar klimatpåverkan.

SWETIC stöder förslaget om att det bör vara obligatoriskt med platsbesök i samband med energikartläggningen. *Naturskyddsföreningen*

anser att om det inte blir krav på platsbesök riskerar kartläggningarna att helt sakna praktisk betydelse för effektiviseringsåtgärder. Prop. 2013/14:174

Direktivet

Enligt definitionen i artikel 2 är energibesiktning (energikartläggning) ett systematiskt förfarande i syfte att få adekvat kunskap om den befintliga energianvändningsprofilen för en byggnad eller en grupp av byggnader, en industriprocess, kommersiell verksamhet, industrialanläggning eller kommersiell anläggning eller privata eller offentliga tjänster, fastställa och kvantifiera kostnadseffektiva energibesparingsmöjligheter samt rapportera om resultaten.

Enligt artikel 8.1 ska medlemsstaterna främja alla slutanvändares tillgång till högkvalitativa och kostnadseffektiva energibesiktningar. Av tredje stycket framgår att medlemsstaterna ska fastställa transparenta och icke-diskriminerande minimikriterier för energibesiktningar med utgångspunkt i bilaga VI, i syfte att garantera en hög kvalitet på energibesiktningarna och energiledningssystemen.

Av artikel 8.6 framgår i korthet att energikartläggningar som genomförs inom ramen för ett energiledningssystem eller miljöledningssystem ska baseras på minimikriterier i direktivets bilaga VI för att berättiga till undantag.

Av artikel 8.7 framgår att energikartläggningar kan vara fristående eller utgöra en del av en bredare miljörevision samt att medlemsstaterna får kräva att det i energikartläggningarna ska ingå en bedömning av den tekniska och ekonomiska genomförbarheten när det gäller anslutning till ett befintligt eller planerat nät för fjärrvärme eller fjärrkyla.

Av bilaga VI framgår att energikartläggningar ska

a) basera sig på aktuella, uppmätta och spårbara operativa data om energianvändning och (för el) användningsprofiler,

b) omfatta en ingående översyn av energianvändningsprofilen hos byggnader eller grupper av byggnader, industriprocesser eller industri-anläggningar, inbegripet transport,

c) när så är möjligt, bygga på en analys av livscykelkostnaderna i stället för på enkla återbetalningsperioder i syfte att ta hänsyn till långsiktiga besparingar, restvärden för långsiktiga investeringar och diskonton, och

d) vara proportionella och tillräckligt representativa för att kunna ge en tillförlitlig bild av den totala energiprestandan och göra det möjligt att på ett tillförlitligt sätt identifiera de viktigaste möjligheterna till förbättringar.

Det framgår vidare av bilagan att energikartläggningar ska möjliggöra detaljerade och validerade beräkningar för de föreslagna åtgärderna så att tydlig information fås om potentiella besparingar samt att de uppgifter som används vid energikartläggningarna ska kunna lagras för historisk analys och uppföljning av resultat.

Energikartläggningens innehåll

I direktivet finns detaljerade anvisningar i flera artiklar om vad energikartläggningar ska innehålla. I definitionen av energibesiktning (energi-kartläggning) ställs krav på innehållet i kartläggningarna liksom i artikel 8.1, 8.6 och 8.7. Det finns ingen uttrycklig koppling till bilaga VI när det gäller energikartläggningar i stora företag (artikel 8.4). *Svensk energi* gör tolkningen att kriterierna i bilaga VI inte är bindande utan endast en utgångspunkt. *Vattenfall* anger att man är tveksam till att inkludera hela energianvändningen enligt direktivets bilaga VI, utifrån nyttan för företagen, genomförandeförmågan samt inrapporteringskravet av konkurrenskänslig information till en tillsynsmyndighet och framför att om kartläggningskravet kan begränsas till byggnader kan de nämnda utmaningarna hanteras lättare vid genomförandet. Inledningsvis gör regeringen bedömningen att kartläggningskravet inte kan begränsas till byggnader såsom *Vattenfall* framfört eftersom direktivet inte öppnar för den möjligheten. När det gäller bilaga VI gör regeringen bedömningen att bilagan är tillämplig när det gäller energikartläggningar i stora företag eftersom det anges att den utgör minimikriterier för energibesiktningar. Den är dessutom uttryckligen tillämplig för stora företag som har energi eller miljöförvaltningssystem (artikel 8.6) och för de frivilliga energikartläggningarna (artikel 8.1). Att bilaga VI är tillämplig vid energikartläggning i stora företag anges också i punkt 37 i arbetsdokumentet till artikel 8 som bifogas Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om genomförande av direktivet om energieffektivitet, vägledning från kommissionen.

När det gäller innehållet i en energikartläggning går det sammanfattningsvis att utläsa följande av artikel 8.1, 8.6 och 8.7 samt bilaga VI. En energikartläggning ska innehålla både uppgifter om byggnadens eller byggnadernas energianvändning och verksamhetsenergi. Transporternas energianvändning ska ingå. Alla uppgifter ska vara aktuella och spårbara samt uppmätta där detta är möjligt. Översynen ska vara ingående och åtgärdsförslagen ska, när det är möjligt, bygga på en analys av livscykelkostnaderna. Kostnadseffektiva energibesparingsmöjligheter ska anges och kartläggningen ska ge en tillförlitlig bild av den totala energiprestandan och göra det möjligt att identifiera de viktigaste möjligheterna till förbättringar. Eventuellt genomförda förbättringar ska enligt direktivet rapporteras, vilket genomförs genom förslagen om uppföljning och utvärdering (jfr avsnitt 10.5).

Flertalet av direktivets krav på energikartläggningens innehåll bör genomföras på förordningsnivå eller genom myndighetsföreskrifter. Vissa centrala delar av kraven bör dock framgå av lagen. Det handlar om att energikartläggningen ska omfatta en ingående översyn av energianvändningen i företaget och förslag på kostnadseffektiva åtgärder såväl för att spara energi som för att effektivisera energianvändningen. Det bör också framgå av lagen att energikartläggningen ska utmynna i en rapport.

När det gäller bestämmelser om innehållet i rapporten från energikartläggningen kommer de att vara detaljerade. Det är därför lämpligt att de finns på lägre nivå än i lag. Regeringen eller den myndighet som

regeringen bestämmer bör därför få ett bemyndigande att meddela sådana föreskrifter.

Jernkontoret, *SveMin*, och *Teknikföretagen* anser att det är oklart vilka transporter som ska ingå. Denna fråga får hanteras i samband med att en förordning tas fram. I punkterna 47 och 48 i arbetsdokumentet till artikel 8 som bifogas Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om genomförande av direktivet om energieffektivitet, vägledning från kommissionen, finns dock vissa anvisningar. Det anges att en energibesiktning exempelvis kan omfatta samtliga anläggningar på ett företag inklusive alla system som använder energi eller pannanläggningen, en eller flera produktionslinjer eller företagets kontor, fordonspark eller interna transportsystem. Det anges vidare att besiktningarna kan ha olika detaljnivå, till exempel beroende på om resultaten måste vara tillräckligt exakta för att kunna utgöra underlag för investeringsbeslut, eller om det är nödvändigt att besöka en andel av liknande anläggningar inom samma företag. Kommissionen framför dock att friheten att anpassa både omfattning, gränsdragning och detaljnivå inte får komma i konflikt med kravet på att göra en representativ bedömning av den totala energiprestandan och att identifiera och prioritera möjligheter till energibesparing. Till exempel nämns att ett företag vars transporter står för den största energianvändningen inte får välja att utesluta just den delen vid en energibesiktning. Det anges dock att det inte finns något krav på att ett företag ska inkludera transporttjänsteleverantörers energianvändning (om sådana tjänster köps in från ett annat företag) och att den särskilda europeiska standarden för energibesiktningar av transporter kan utgöra en användbar vägledning. Slutligen lämnas information om att standarden gäller både aktörer vars verksamhet enbart utgörs av transporter och offentliga och privata bolag vars verksamhet i viss utsträckning omfattar transporter.

Obligatoriskt platsbesök

Det bör finnas detaljerade bestämmelser om förfarandet vid energikartläggningar. Dessa bör dock inte finnas i lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få ett bemyndigande att meddela sådana föreskrifter.

I samband med att bestämmelser om förfarandet tas fram bör frågan om obligatoriskt platsbesök hanteras. *SWETIC* och *Naturskyddsföreningen* har framfört att det bör införas ett krav på obligatoriskt platsbesök. Regeringens uppfattning är att det är mycket som talar för att ett sådant krav bör införas inte minst mot bakgrund av att kostnadseffektiva åtgärder ska föreslås. Det torde vara svårt för en extern expert att komma med rekommendationer utan att ha besökt företaget, i synnerhet när det gäller verksamhetsenergi där det finns någon form av tillverkning. I normalfallet blir det säkert gängse ordning med platsbesök oavsett om det finns en sådan bestämmelse eller inte. Eftersom energikartläggningarna kan bidra till energieffektivisering är det dock viktigt att säkerställa att de överlag håller en hög kvalitet. Detta torde även ligga i företagets intresse. I möjligaste mån bör man därför se till att kartläggningarna inte blir skrivbordsprodukter. Frågan om obligatoriskt platsbesök och eventuella undantagsmöjligheter från ett

Prop. 2013/14:174 sådant krav kommer att övervägas vidare i samband med att en förordning tas fram. I sammanhanget bör nämnas att det inte ställs uttryckliga krav på platsbesök i direktivet men detta utgör å andra sidan inget hinder eftersom det anges i artikel 1.2 att kraven i direktivet är minimikrav och att medlemsstaterna inte är förhindrade att införa strängare krav, förutsatt att dessa anmäls till kommissionen.

Artikel 8.7

I direktivets artikel 8.7 anges att medlemsstaterna får kräva att det i energikartläggningen ska ingå en bedömning av den tekniska och ekonomiska genomförbarheten när det gäller anslutning till ett befintligt eller planerat nät för fjärrvärme eller fjärrkyla. *Svebio* anser att Sverige bör tillämpa möjligheten i artikel 8.7 som anger att varje företag ska bedöma möjligheten att ansluta till fjärrvärme eller fjärrkyla och ange om företaget har möjlighet att konvertera från fossilt till förnybart bränsle eller genomföra någon annan lösning som reducerar klimatpåverkan. Ställningstagandet i den remitterade promemorian var att något sådant generellt krav inte är aktuellt att införa i Sverige. Den bedömningen kvarstår. Däremot kan det bli aktuellt att införa en bestämmelse i förordning eller myndighetsföreskrifter om att en bedömning av möjligheten till anslutning till fjärrvärme eller fjärrkyla ska ingå där det är lämpligt.

Kostnadseffektiva energibesparingsmöjligheter

Enligt direktivet ska kostnadseffektiva energibesparingsmöjligheter fastställas och kvantifieras vid energikartläggningen. *Stockholms kommun, Sveriges kommuner och Landsting* och *Klimatkommunerna* anser att åtgärder bör identifieras utifrån bästa möjliga teknik snarare än kostnadseffektivitet. Regeringens bedömning är att direktivet ställer krav på kostnadseffektivitet och den utgångspunkten kan därför inte väljas bort. Däremot finns inget hinder för att även beakta bästa möjliga teknik när åtgärder ska rekommenderas. *Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län* och *SWETIC* har framfört att det behöver klargöras vad som är att betrakta som kostnadseffektiva åtgärder. I regeringens proposition *Vägen till mer effektiva energideklarationer* (prop. 2011/12:120, s. 62) gjorde regeringen bedömningen att uttrycket tekniskt möjlig och ekonomiskt rimlig bedömdes vara ett samlat uttryck som är vedertaget i befintlig bygglagstiftning och som det är motiverat att använda även som approximation för kostnadseffektiva rekommendationer. Inriktningen bör vara att uttrycket kostnadseffektiv ska betyda samma sak när det gäller energikartläggningar som när det gäller energideklarationer för byggnader. En förtydligande bestämmelse om innebörden av uttrycket bör dock finnas i förordning eller i myndighetsföreskrifter. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få ett bemyndigande att meddela föreskrifter om betydelsen av uttrycket kostnadseffektiv.

EFF, Energirådgivarna, och *SPBI* anser att om energikartläggningar ska utföras utifrån ett livscykelperspektiv, och inte ett lönsamhetsperspektiv, så krävs styrmedel så som att samhället står för kostnaden eller utformar subventioner. I direktivets bilaga VI anges att när så är

möjligt ska energikartläggningarna bygga på en analys av livscykelkostnaderna i stället för på enkla återbetalningsperioder i syfte att ta hänsyn till långsiktiga besparingar, restvärden för långsiktiga investeringar och diskonton. Av detta framgår att livscykelkostnaderna ska vara utgångspunkt endast när så är möjligt. I punkt 45 i arbetsdokumentet till artikel 8 som bifogas Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om genomförande av direktivet om energieffektivitet, vägledning från kommissionen, anges att syftet med riktlinjen i bilaga VI c, om att kartläggningen ska bygga på en analys av livscykelkostnaderna i stället för på enkla återbetalningsperioder, har tagits fram i syfte att ta hänsyn till långsiktiga besparingar, restvärden för långsiktiga investeringar och diskonton och att detta är av särskild betydelse i de fall då kartläggningen behöver vara av en sådan kvalitet att den kan utgöra grund för investeringsbeslut. Kommissionen anger att det blir allt vanligare att koppla stöd inom ramen för finansiella instrument till utförandet av en energibesiktning och om ytterligare finansiella indikatorer, så som diskonterad återbetalning, internränta eller avkastning på investerat kapital inkluderas i analysen kan det bidra till att öka förtroendet hos investerare och därmed underlätta tillgången till finansiering.

Tekniska verken i Linköping AB föreslår att lagen följs upp med kompletterande styrmedel som direkt stimulerar till investeringar i energieffektivitet. Bedömningar om vilka främjandeåtgärder som kan bli aktuella när det gäller små och medelstora företag redovisas i avsnitt 11.2. Frågan om hur energieffektivisering i energiintensiv industri kan främjas i framtiden bereds inom Regeringskansliet.

10.4 Tillsyn och tillsynsmyndighet

Regeringens förslag: Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att de skyldigheter som följer av lagen och av föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

De företag som omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning ska på tillsynsmyndighetens begäran lämna de upplysningar och de handlingar som myndigheten behöver för tillsynen. Sådana företag ska även spara rapporten och övriga uppgifter från kartläggningen i sju år från utgången av det kalenderår som uppgifterna avser.

Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Göteborgs kommun, Östersunds kommun, Borlänge kommun* och *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* anser att tillsynsansvaret ska ges till tillsynsmyndigheterna enligt miljöbalken och att Energimyndigheten blir tillsynsvägladande. *Länsstyrelsen i Hallands län, Fagersta kommun* och *Svensk fjärrvärme* tillstyrker att

Prop. 2013/14:174 Energimyndigheten får uppgiften som tillsynsmyndighet. *Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (SABO)* föreslår att regeringen överväger att göra Boverket till tillsynsmyndighet. *Svensk Energi* anser att Energimyndigheten inte ska ges rätt att ta ut tillsynsavgift för sitt arbete. *Göteborgs kommun* anför att tillsynen måste kunna avgiftsfinansieras. *Jernkontoret* anser att det är viktigt att kraven på rapportering inte blir en stor börda för företagen och framför att stickprovskontroller borde vara tillräckligt. *Energikontoren Sverige* anser att tillsynsmyndigheten ska upprätta en databas till vilken det ska vara obligatoriskt för stora företag att rapportera sina energidata. *Naturvårdsverket* har framfört att frågan om offentlighet och sekretess bör behandlas och att man anser att huvudregeln bör vara att energikartläggningarna ska vara offentliga handlingar för att möjliggöra informationsutbyte.

Direktivet

Av artikel 13 framgår att medlemsstaterna ska fastställa bestämmelser om sanktioner som ska tillämpas vid överträdelser av de nationella bestämmelser som antas i enlighet med artiklarna 7–11 och 18.3, och vidta nödvändiga åtgärder för att se till att de tillämpas. De föreskrivna sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. De ska anmälas till kommissionen senast den 5 juni 2014. Medlemsstaterna ska även utan dröjsmål anmäla eventuella senare ändringar som påverkar bestämmelserna till kommissionen.

Skälen för regeringens förslag

Tillsyn

Det åligger medlemsstaterna att fastställa bestämmelser om sanktioner för företag som inte följer bestämmelserna om energikartläggningar. Ett system för tillsyn måste därför inrättas och en särskild tillsynsmyndighet utses.

Regeringens bedömning är att tillsyn bör utövas över att de skyldigheter som följer av lagen eller av föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs. Detta innebär att myndighetens tillsyn främst bör omfatta kontroll av att en energikartläggning har utförts. Även oberoendet hos den certifierade person som har utfört kartläggningen bör omfattas av tillsynen liksom att kartläggningen har utförts på det sätt som reglerna anvisar. När det gäller de stora företag som åberopar att de inte behöver göra energikartläggningar enligt den föreslagna lagen för att de har certifierade energiledningssystem eller miljöledningssystem bör tillsynen omfatta en kontroll av att företagen har sådana energiledningssystem eller miljöledningssystem som krävs och att dessa inbegriper att en energikartläggning görs på föreskrivet sätt.

Jernkontoret har framfört att det är viktigt att kraven på rapportering inte blir en stor börda för företagen och framför att stickprovskontroller borde vara tillräckligt. I den remitterade promemorian angavs att tillsynen över att kartläggningen har utförts på det sätt som reglerna anvisar främst torde ske genom stickprovskontroller. Den utgångspunkten har inte förändrats. Att kartläggningarna har utförts på ett sätt som överensstämmer med reglerna kommer även att säkerställas genom

Tillsynsmyndighet

Tillsynsmyndighet bör utses av regeringen och det bör framgå på förordningsnivå vilken myndighet som avses. I den remitterade promemorian angavs att mycket talar för att Energimyndigheten bör utses till tillsynsmyndighet för systemet med energikartläggningar. *Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Göteborgs kommun, Östersunds kommun, Borlänge kommun* och *Sveriges Kommuner och Landsting* anser i stället att tillsynsansvaret bör ges till tillsynsmyndigheterna enligt miljöbalken och anser att Energimyndigheten bör bli tillsynsvägleddande. Regeringen bedömer dock att inriktningen fortfarande är att tillsynen bör ligga hos en central myndighet inte minst mot bakgrund av kraven på rapportering. *SABO* föreslår i sitt remissyttrande att regeringen ska överväga att göra Boverket till tillsynsmyndighet. Såsom redovisades i den remitterade promemorian hade det kunnat finnas samordningsvinster med en gemensam tillsyn för energikartläggningar och energideklarationer för byggnader. Boverket är i dag tillsynsmyndighet för energideklarationer. När det gäller energikartläggningar kan dock annat än byggnadernas energianvändning komma att behöva kartläggas, exempelvis verksamhetsenergi och transporter, vilket måste beaktas vid val av tillsynsmyndighet.

Svensk Energi anser att Energimyndigheten inte ska ges rätt att ta ut tillsynsavgift för sitt arbete. *Göteborgs kommun* anför att tillsynen måste kunna finansieras genom avgifter. Som framgår av konsekvensanalysen är bedömningen att tillsynen bör rymmas inom befintliga ramar om det blir Energimyndigheten som utses till tillsynsmyndighet. Någon avgiftsfinansiering är i dagsläget inte aktuell.

Uppgiftsskyldighet för företagen

För att en effektiv tillsyn ska kunna utövas bör det införas krav på att den som träffas av tillsynen på myndighetens begäran ska lämna de upplysningar och de handlingar som behövs. *Energikontoren Sverige* anser att tillsynsmyndigheten ska upprätta en databas till vilken det ska vara obligatoriskt för stora företag att rapportera sina energidata. Frågan om hur rapporteringen ska göras är en fråga som får övervägas i samband med att föreskrifter på lägre nivå än lag tas fram.

Regeringen bedömde i den remitterade promemorian att det är viktigt att de företag som omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning ska spara information om kartläggningen samt rapporten som den utmynnar i. Denna bedömning kvarstår. Uppgifterna bör sparas i sju år från utgången av det kalenderår som de avser. Tidpunkten överensstämmer dels med hur länge räkenskapsmaterial ska sparas enligt bokföringslagen (1999:1078), dels med den generella dokumentationsskyldighet som följer av 9 kap. 1 § skatteförfarandeförordningen (2011:1261), vilket torde underlätta för företagen.

Tillsyn i kombination med möjligheten att meddela vitesförelägganden bedöms vara en tillräckligt effektiv sanktion för att bestämmelserna i

Prop. 2013/14:174 fråga om energikartläggningar ska följas. Allmänna bestämmelser om bl.a. vitets storlek finns i lagen (1985:206) om viten. Någon sanktionsavgift, exempelvis en förseningsavgift, finns det inte behov av eftersom det inte finns något krav på att kartläggningarna ska lämnas in till myndigheten när de har upprättats.

Offentlighet och sekretess

Naturvårdsverket har framfört att frågan om offentlighet och sekretess bör behandlas och att man anser att huvudregeln bör vara att energikartläggningarna ska vara offentliga handlingar för att möjliggöra informationsutbyte. Det kan konstateras att energikartläggningarna inte ska skickas in till tillsynsmyndigheten. Det är därför upp till varje företag hur man vill hantera kartläggningarna när det gäller informationsutbyte med andra aktörer. De uppgifter som myndigheten inhämtar vid tillsynen omfattas, enligt regeringens bedömning, av gällande sekretessbestämmelser. I 30 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, finns bestämmelser om sekretess för enskild i verksamhet som avser tillsyn m.m. i fråga om näringslivet. I 23 § i nämnt kapitel finns bestämmelser om sekretess som gäller i en statlig myndighets verksamhet som består i bl.a. tillsyn med avseende på produktion, handel, transportverksamhet eller näringslivet i övrigt. Sekretessen omfattar dels uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs, dels uppgift om andra ekonomiska eller personliga förhållanden för den som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för myndighetens verksamhet. Sekretessen gäller i den utsträckning regeringen meddelar föreskrifter om det. Enligt 9 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) och punkt 9 i bilagan till förordningen gäller sekretess som avses i 30 kap. 23 § OSL i Energimyndighetens tillsynsverksamhet.

10.5 Uppföljning och utvärdering

Regeringens förslag: De företag som omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning ska lämna de uppgifter som tillsynsmyndigheten begär för uppföljning och utvärdering.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas för uppföljning och utvärdering.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svensk energi* avstyrker förslaget om uppföljning och utvärdering och framför att det föreslagna kravet på uppgiftslämning är mer långtgående än vad direktivet kräver. *Skogsindustrierna* anser att det är oklart hur rapporteringen ska göras i företag med miljö- och energiledningssystem.

I artikel 2 definieras energibesiktning (energikartläggning) som ett systematiskt förfarande i syfte att få adekvat kunskap om den befintliga energianvändningsprofilen för en byggnad eller en grupp av byggnader, en industriprocess, kommersiell verksamhet, industrianläggning eller kommersiell anläggning eller privata eller offentliga tjänster, och för att fastställa och kvantifiera kostnadseffektiva energibesparingsmöjligheter samt rapportera om resultaten.

Det framgår av bilaga VI till direktivet att energikartläggningar ska möjliggöra detaljerade och validerade beräkningar för de föreslagna åtgärderna så att tydlig information fås om potentiella besparingar samt att de uppgifter som används vid energikartläggningarna ska kunna lagras för historisk analys och uppföljning av resultat.

Skälen för regeringens förslag: Det följer av definitionen av energibesiktning (energikartläggning) i direktivet att resultaten av kostnadseffektiva energibesparingsmöjligheter ska rapporteras. De företag som omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning bör därför kunna åläggas att redovisa de besparingsmöjligheter som framkommer vid kartläggningen. Föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas bör dock finnas på lägre nivå än i lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få ett bemyndigande att meddela sådana föreskrifter. Bemyndigandet bör utformas så att myndigheten kan begära in även andra uppgifter som kan bli aktuella för uppföljning och utvärdering, exempelvis vid en samhällsekonomisk utvärdering. Detta bör göras även mot bakgrund av att det framgår av bilaga VI till direktivet att de uppgifter som används vid energikartläggningarna ska kunna lagras för historisk analys och uppföljning av resultat.

Svensk energi avstyrker förslaget om uppföljning och utvärdering och framför att det föreslagna kravet på uppgiftslämning är mer långtgående än vad direktivet kräver. Som förslaget till lagbestämmelse är utformat är det tillsynsmyndigheten som ska begära in uppgifter utifrån bestämmelser i förordning och i myndighetsföreskrifter. Regeringen har således ännu inte tagit ställning till vilka uppgifter som ska kunna begäras in. Utgångspunkten måste vara rapporterings- och uppföljningskraven i direktivet. Bedömningen är att rapporteringskraven tar sikte på kostnadseffektiva energibesparingsmöjligheter och i bilaga VI anges även att uppgifterna som används vid energikartläggningarna ska kunna lagras för historisk analys och uppföljning av resultat. Regeringens utgångspunkt är att kraven ska begränsas till sådana uppgifter som är nödvändiga för rapportering enligt direktivet.

Skogsindustrierna anser att det är oklart hur rapporteringen ska göras i företag med miljö- och energiledningssystem. Regeringens bedömning är att tillsynsmyndigheten även ska kunna begära uppgifter från dessa företag. De omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning även om denna görs inom ramen för energi- eller miljöledningssystemet.

Regeringens förslag: Beslut om föreläggande får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har haft synpunkter på förslaget.

Direktivet

Direktivet innehåller inga bestämmelser om överklagande.

Skälen för regeringens förslag: Tillsynsmyndighetens beslut om föreläggande bör få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd bör krävas vid överklagande till kammarrätten.

11 Artiklarna 8, 12, 16–18 – Främjandeåtgärder avseende information, energikartläggning och energitjänster

11.1 Övergripande bedömning av genomförandet av direktivets krav på främjandeåtgärder

Regeringens bedömning: Direktivet ställer krav på medlemsstaterna att främja energikartläggning och energitjänster samt energi-effektivisering även på andra sätt än genom bindande lagstiftning eller certifiering och andra kvalificeringssystem. Bestämmelser med en sådan innebörd återfinns i artiklarna 8, 12, 16, 17 och 18. Övergripande kan konstateras att Sverige redan nu har på plats åtgärder och program som uppfyller direktivets syfte i dessa avseenden.

Promemorians bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Till övervägande del gör remissinstanserna samma övergripande bedömning som regeringen. Huvuddragen i remissinstansernas synpunkter redovisas i anslutning till förslagen och bedömningarna nedan.

11.2.1 Främjande av energikartläggningar

Regeringens bedömning: Energimyndigheten bör få i uppdrag att ta fram riktlinjer för energikartläggningar för olika typer av slutanvändare. Riktlinjerna bör utgå från de kravnivåer som finns i bilaga VI och bör även omfatta krav på experterna som ska göra energikartläggningarna.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Energimyndigheten* tillstyrker förslaget om att myndigheten ska få i uppdrag att ta fram riktlinjer för olika typer av.

Direktivet

Medlemsstaterna ska främja alla slutanvändares tillgång till högkvalitativa och kostnadseffektiva energikartläggningar, som utförs på ett oberoende sätt av kvalificerade och/eller ackrediterade experter i enlighet med kvalificeringskriterier, eller genomförs och övervakas av oberoende myndigheter enligt nationell lagstiftning.

Energikartläggningarna får göras av interna experter eller energikartläggningsmän, under förutsättning att den berörda medlemsstaten har infört ett system för kvalitetssäkring och kvalitetskontroll som i lämpliga fall kan inbegripa ett årligt slumpmässigt urval av minst en statistiskt signifikant procentandel av samtliga energikartläggningar som de gör.

I syfte att garantera en hög kvalitet på energikartläggningarna och energiledningssystemen ska medlemsstaterna fastställa transparenta och icke-diskriminerande minimikriterier för energikartläggningar med utgångspunkt i bilaga VI.

Energikartläggningarna ska inte innehålla klausuler som förhindrar att besiktningens resultat överförs till en kvalificerad eller ackrediterad leverantör av energitjänster, förutsatt att kunden inte motsätter sig detta.

Av bilaga VI framgår att energikartläggningar ska

a) basera sig på aktuella, uppmätta och spårbara operativa data om energianvändning och (för el) användningsprofiler,

b) omfatta en ingående översyn av energianvändningsprofilen hos byggnader eller grupper av byggnader, industriprocesser eller industri-anläggningar, inbegripet transport,

c) när så är möjligt, bygga på en analys av livscykelkostnaderna i stället för på enkla återbetalningsperioder i syfte att ta hänsyn till långsiktiga besparingar, restvärden för långsiktiga investeringar och diskonton,

d) vara proportionella och tillräckligt representativa för att kunna ge en tillförlitlig bild av den totala energiprestandan och göra det möjligt att på ett tillförlitligt sätt identifiera de viktigaste möjligheterna till förbättringar.

Det framgår vidare av bilagan att energikartläggningar ska möjliggöra detaljerade och validerade beräkningar för de föreslagna åtgärderna så att tydlig information fås om potentiella besparingar samt att de uppgifter

Prop. 2013/14:174 som används vid energikartläggningarna ska kunna lagras för historisk analys och uppföljning av resultat.

Skälen för regeringens bedömning

Benämningen energikartläggning bör användas

I direktivet används genomgående benämningen energibesiktning för det förfarande som ska ge kunskap om energianvändningen i byggnader, processer eller verksamheter. I Sverige har ordet energikartläggning sedan flera år använts med samma innebörd som ordet energibesiktning har i direktivet. Benämningen energikartläggning är därför väl känd och inarbetad och bör användas i de svenska författningar som ska genomföra direktivets krav avseende energibesiktningar och även beträffande sådana främjandeåtgärder som avses i detta avsnitt.

Högkvalitativa och kostnadseffektiva energikartläggningar ska främjas

Det åligger medlemsstaterna att allmänt främja tillgången på energikartläggningar, som är högkvalitativa och kostnadseffektiva, för slutanvändare av energi. Något generellt tvingande krav på att energikartläggningar ska göras rör det sig således inte om, men däremot ska det säkerställas att alla slutanvändare som vill eller är skyldiga att göra en energikartläggning ska kunna få tillgång till en kostnadseffektiv sådan med hög kvalitet. Kravet på att medlemsstaterna ska främja energikartläggningar som är kostnadseffektiva och håller hög kvalitet avser alla slutanvändare av energi. Med slutanvändare avses en fysisk eller juridisk person som köper energi för egen slutanvändning. Tvingande krav att genomföra energikartläggningar avser, som framgått tidigare, endast stora företag.

Ett lämpligt sätt att genomföra artikeln är att ge Energimyndigheten i uppdrag att ta fram riktlinjer för energikartläggningar och göra dessa lättillgängliga på myndighetens webbplats. Dessa riktlinjer bör då ha anpassats för olika typer av slutanvändare. Riktlinjerna bör utgå från de kravnivåer som finns i bilaga VI och bör även omfatta de krav på experter som direktivet ställer. Reglerna för energikartläggningar för stora företag bör i dessa delar kunna utgöra modell för riktlinjerna (jfr avsnitt 10.2 och 10.3). Energimyndigheten tillstyrker ett sådant förslag.

11.2.2 Främjande av energikartläggningar i små och medelstora företag

<p>Regeringens bedömning: Utöver de bindande krav som ställs i direktivet om energikartläggning i stora företag finns bestämmelser om att medlemsstaterna ska främja energikartläggningar i små och medelstora företag och öka medvetenheten hos hushåll om fördelarna med energikartläggningar. Dessa bestämmelser i direktivet tillgodoses genom styrmedel som finns på plats redan i dag, exempelvis stöd till energikartläggningar.</p>
--

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens Prop. 2013/14:174 bedömning

Remissinstanserna: *Naturvårdsverket* och *Klimatkommunerna* tillstyrker att energikartläggningar i små och medelstora företag även fortsättningsvis främjas. *Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac)* framför att man förutsätter att certifiering av dem som ska göra energikartläggningar inom ramen för energikartläggningsstödet till små och medelstora företag ska göras under ackreditering. *Länsstyrelsen i Skåne län* anser att begreppet ”främjande av energikartläggningar” för små och medelstora företag skärps till att omfatta att krav på energikartläggning kan ställas av tillsynsmyndigheten vid behov. Länsstyrelsen ställer sig också positiv till att en certifiering av dem som ska utföra kartläggningarna ska krävas. *Länsstyrelsen Västra Götalands län* anser att det nuvarande ekonomiska stödet för energikartläggningar bör förlängas. *Länsstyrelsen i Gotlands län* framför att det är angeläget att även mycket små företag kan få statens stöd för energieffektivisering antingen genom att gränsen för vilka företag som kan söka energikartläggningsstödet sänks eller genom att resurserna till den kommunala energi- och klimatrådgivningen ökas. *Länsstyrelsen i Hallands län* understryker vikten av att energikartläggningarna utgår från en livscykelanalys och inte enbart korta återbetalningstider. Länsstyrelsen anför att stödet för energikartläggningen borde kunna utvidgas till att även omfatta de åtgärder som kartläggningen identifierar och kunna beviljas även företag som förbrukar mindre än 500 000 kWh per år. *Västra Götalandsregionen* anser att det befintliga energikartläggningsstödet är för omfattande och tungrott och menar att enklare standardiserade energironder, som genomförs av en certifierad energitjänsteleverantör skulle vara en bättre väg för att hjälpa små och medelstora företag att komma igång med energieffektiviseringsarbetet. *Växjö kommun* anser att det bör övervägas att se över hur man kan öka motivationen för små och medelstora företag att effektivisera sin energianvändning. Kommunen framför också att det är viktigt att säkerställa hög kvalitet på kartläggningarna och att det är viktigt med uppföljning av resultaten samt att det också vore önskvärt om det fanns någon form av krav på genomförande av de energieffektiviseringsförslag som kartläggningsrapporten innehåller. *Fagersta kommun* delar uppfattningen att direktivets krav är genomförda genom befintliga stöd till små och medelstora företag. *Energikontoren Sverige* ser positivt på att stödet till energikartläggningar bedöms tillgodose direktivet och att den kommunala klimat- och energirådgivningen bedöms tillgodose direktivets artikel 12.1 och framför att det är viktigt att de regionala energikontorens kompetens tas till vara i den fortsatta utvecklingen av såväl stödet till energikartläggning som den kommunala klimat- och energirådgivningen. *Göteborg Energi* är positivt till att främja energikartläggningar även för små och medelstora företag samt hushållen och framför att det är bra om energikartläggningscheckarna finns kvar. *Lantbrukarnas riksförbund* anser det vara viktigt att de två stödssystem som nu är i bruk, Energikartläggningscheckarna och Energikollen hos Jordbruksverket, finns kvar eftersom systemen bidrar till att fler lantbruksföretag får bättre kunskap om sin el- och dieselanvändning. *Innovations- och Kemiindustrierna i Sverige (IKEM)* tillstyrker förslagen

Prop. 2013/14:174 och anser att energikartläggningscheckar är ändamålsenliga, men att certifieringskrav inte bör gälla när företaget genomför en kartläggning med egen personal. Det finns enligt IKEM flera webbaserade hjälpmedel till stöd för företagen som kan vara ändamålsenliga för att finna den information som företagen är betjänta av i det första steget. Det skulle enligt IKEM vara intressant att utreda en utökad energikartläggningscheck för mer utvecklade fortsatta åtgärder. *Skogsindustrierna* anser att energikartläggning är en bra utgångspunkt för att systematiskt arbete med energieffektivisering och stöder därför förslag som underlättar denna typ av kartläggning. Vidare framhålls att intresset från Skogsstyrelsens medlemsföretag bedöms öka om energikartläggningscheckarnas värde kunde utökas. Även *Föreningen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige (SveMin)* är positiv till energikartläggningscheckarna och framhåller att intresset bland medlemsföretagen skulle vara större om checkarnas värde kunde utökas. *Svensk Energi* instämmer övergripande i Näringsdepartementets bedömning gällande främjande-åtgärder avseende information, energikartläggning och energitjänster. *Svensk Bioenergiförening (Svebio)* anser att de befintliga stöden, energikartläggningscheckarna och energikollen, måste förlängas för att direktivet ska kunna anses genomfört och att stöden bör utökas till att omfatta även mindre företag med liten energianvändning. *Svenska Träbränsleföreningen* anser att det är önskvärt att aktiviteten med energikartläggningar ökar och att Energimyndighetens system med energikartläggningscheckar är bra samt att regeringen bör säkra ett ökat ekonomiskt stöd till detta fram till 2020. *Teknikföretagen* ifrågasätter behovet av att små och medelstora företag som vill genomföra kartläggningar ska ställas inför krav på certifierade experter. I stället bör egna initiativ uppmuntras med stöd och information.

Konjunkturinstitutet anser att är otydligt vad som avses med direktivets skrivning om att branschorganisationer ska uppmärksamma företagen på hur energiledningssystem ska kunna underlätta och att sådana otydligheter försvårar införandet av effektiva styrmedel.

Direktivet

I artikel 8.2 anges att medlemsstaterna ska utarbeta program som uppmuntrar små och medelstora företag att låta genomföra energikartläggningar och därefter genomföra rekommendationerna från dessa kartläggningar. Vidare sägs att medlemsstaterna får, på grundval av transparenta och icke-diskriminerande kriterier och utan att det påverkar tillämpningen av unionsrätten på området statligt stöd, inrätta stödprogram för små och medelstora företag, även om de har ingått frivilliga avtal, för att täcka kostnaderna för en energikartläggning och för genomförande av ytterst kostnadseffektiva rekommendationer från energikartläggningarna, förutsatt att de föreslagna åtgärderna genomförs.

Medlemsstaterna ska uppmärksamma små och medelstora företag, bland annat genom deras branschorganisationer, på konkreta exempel på hur energiledningssystem skulle kunna underlätta för deras företag.

I artikel 2.26 definieras små och medelstora företag som företag enligt definitionen i avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt

små och medelstora företag. Det anges även i definitionen att kategorin mikroföretag samt små och medelstora företag (SMF-kategorin) utgörs av företag som sysselsätter färre än 250 personer och vilkas årsomsättning inte överstiger 50 miljoner EUR eller vilkas balansomslutning inte överstiger 43 miljoner EUR per år.

Skälen för regeringens bedömning

Stöd till energikartläggning

Sedan början av 2010 kan små och medelstora företag inom olika sektorer söka bidrag hos Energimyndigheten för att genomföra energikartläggningar. Stöd ges i enlighet med förordningen (2009:1577) om statligt stöd till energikartläggning till företag med en energianvändning om minst 500 MWh per år eller med minst 100 djurenheter. Enligt tidigare beslut om finansiering skulle anslaget för detta stöd upphöra vid utgången av 2014. Sedan 2012 driver Jordbruksverket programmet Energikollen, varmed även mindre lantbruksföretag kan söka bidrag för att få hjälp med energikartläggning. Anslaget för detta stöd sträcker sig dock enbart till och med 2013.

I budgetpropositionen för 2014 framgår att insatser för energieffektivisering kommer att genomföras med stöd från EU:s regionalfond inom ramen för ett nationellt regionalfondsprogram 2014 – 2020. Det tillförs årligen 40 miljoner kr för syftet. Avsikten är att insatser för energikartläggning i små och medelstora företag ska ingå i detta program. Ett flertal remissinstanser, däribland *Naturvårdsverket*, *Klimatkommunerna*, *Länsstyrelsen Västra Götalands län*, *Fagersta kommun*, *Göteborg Energi*, *Lantbrukarnas riksförbund*, *IKEM*, *Skogsindustrierna*, *SveMin*, *Svensk energi*, *Svebio* och *Svenska Trädbränsleförbundet* framför i sina remissvar att det är angeläget att stödet till energikartläggningar fortsätter.

Krav på certifiering av dem som ska göra energikartläggningarna bör ställas inom ramen för ett fortsatt energikartläggningsstöd. Ett sådant krav innebär i sig att tillgången på energikartläggningar med god kvalitet främjas liksom marknaden för energitjänster. Utgångspunkten för kravnivåerna bör vara desamma som för de personer som ska göra energikartläggningar i stora företag, jfr avsnitt 10.2. *Länsstyrelsen i Skåne län* och *Swedac* tillstyrker krav på certifiering av dem som ska utföra kartläggningarna. *Växjö kommun* framför i sitt remissvar att det är viktigt att kartläggningarna håller hög kvalitet. Här kan konstateras att *Teknikföretagen* har ifrågasatt behovet av certifierade experter vid energikartläggning i små och medelstora företag. *IKEM* anser inte att certifiering behövs när ett företag gör en energikartläggning med egen personal. Regeringen menar emellertid att certifieringen är ett viktigt instrument för att säkerställa energikartläggningar av hög kvalitet.

När det gäller utformningen av ett fortsatt stöd har flera remissinstanser haft synpunkter bl.a. *Länsstyrelsen i Hallands län*, *Länsstyrelsen i Skåne län*, *Länsstyrelsen i Gotlands län*, *Västra Götalandsregionen* och *Växjö kommun*. Dessa synpunkter får beaktas när de närmare förutsättningar för stödet ska utarbetas.

Energimyndigheten har i dag väl utvecklade kontakter med branschorganisationer, inklusive med små och medelstora företag. Energimyndigheten arbetar mycket i nätverk där företag deltar. I sådana nätverk sprider Energimyndigheten bland annat information om energiledningssystem. *Konjunkturinstitutet* anser att det är otydligt vad som avses med direktivets skrivning om att branschorganisationer ska uppmärksamma företagen på hur energiledningssystem ska kunna underlätta och att sådana otydligheter försvårar införandet av effektiva styrmedel. Följande kan konstateras. Energimyndigheten försöker utnyttja olika principiellt möjliga vägar att nå företagen: genom nationella nätverk, seminarier, via regionala och lokala nätverk, länsstyrelser, via kommuner och i teknikutvecklingsprojekt för att nämna några exempel. I samtliga dessa sammanhang ingår information om energiledningssystem. Inom ramen för projektet ENIG har myndigheten tagit fram ett förenklat, webbaserat energiledningssystem som även används inom temaområdet näringsutveckling inom Uthållig kommun.

11.2.3 Främjande genom användaruppläsning, information och utbildning

Regeringens bedömning: Direktivet ställer i flera artiklar krav på insatser för information, utbildning och rådgivning av slutanvändare av energi, däribland hushåll. Verksamhet med sådana insatser bedrivs redan i dag i form av kommunal energi- och klimatrådgivning, nätverk som har etablerats av Energimyndigheten m.m. Den samlade bedömningen är att inga nya lagstiftningsinitiativ krävs eftersom befintlig verksamhet uppfyller kraven.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning

Remissinstanserna: *Energimyndigheten* föreslår att anslagen för den kommunala klimatrådgivningen ökas, och anför att bl.a. de föreslagna bestämmelserna om kontaktinformation om oberoende användarrådgivning i ellagen, naturgaslagen och fjärrvärmelagen leder till ökade behov. *Naturvårdsverket* tillstyrker att kommunal energi- och klimatrådgivning används för att genomföra direktivets artiklar om information och rådgivning. Verket framför även att Energimyndigheten bör ges i uppdrag att ta fram underlag och kompetensstöd till kommunala energi- och klimatrådgivare. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* anser att energi- och klimatrådgivningen är bra och bör fortsätta men eftersom mycket information om energieffektivisering redan finns på internet behöver rådgivarnas arbetssätt och uppgifter utvecklas och samordnas med miljötillsynen. *Länsstyrelsen i Hallands län* ser de kommunala energi- och klimatrådgivarna som mycket viktiga och resurserna för verksamheten föreslås förstärkas när kraven nu ökar i samband med direktivgenomförandet. *Västra Götalandsregionen* tillstyrker särskilt en förlängning av stödet till kommunal energi- och klimatrådgivning, som anses vara en viktig kompetensbank för medborgarna. *Göteborgs*

kommun anser att energieffektiviseringsstödet till kommunerna och utvecklingen av den kommunala energi- och klimatrådgivningen är positiv och bör finnas kvar. Kommunen tillstyrker bedömningen att energirådgivningen bör hanteras av kommunerna och inte av energibolagen. *Östersunds kommun* ser positivt på en förlängning av den kommunala energi- och klimatrådgivningen, men framför att mer långsiktiga villkor är önskvärt. *Värnamo kommun* delar promemorians bedömning när det gäller de kommunala energi- och klimatrådgivarna, men påpekar att stödet bör vara mer långsiktigt för att kommunerna ska kunna bygga upp kompetens samt behålla personalen. Kommunen anser att storleken på stödet bör ökas för att uppfylla direktivets krav. *Fagersta kommun* tillstyrker att direktivets krav på information och utbildning kan uppfyllas med befintliga styrmedel, bl.a. energi- och klimatrådgivning. *Borlänge kommun* delar promemorians bedömningar när det gäller främjandeåtgärderna, men anser att rapporteringskraven för energieffektiviseringsstödet till kommuner och landsting måste förtydligas och samköras med andra register för att undvika dubbelrapportering. Kommunen anser att det föreslagna uppdraget till Energimyndigheten att utforma insatser för banker och andra finansinstitut är mycket viktigt, så att framförallt bostadsrättsföreningar och små fastighetsägare får möjlighet att vidta energieffektiviseringsåtgärder. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* tillstyrker en fortsatt satsning på energi- och klimatrådgivning och efterlyser mer långsiktiga villkor för verksamheten. *Klimatkommunerna* är positiva till att den befintliga energi- och klimatrådgivningen får fortsätta och utvecklas. *Bostadsrätterna* anser att information och rådgivning är det absolut viktigaste och mest framgångsrika medel som behandlas i promemorian eftersom det där ofta finns brister och luckor som hindrar att energieffektiverade åtgärder vidtas. *Bostadsrätterna* framför vidare att även om lokala och regionala energirådgivare i dag gör bra insatser handlar det också om att bygga upp kunskaper och erfarenheter till en sådan nivå att standardsvaren inte enbart handlar om att vända sig till en konsultorganisation för fortsatt rådgivning. *Energikontoren* är positiva till en dubbling av anslagen för energi- och klimatrådgivningen, men ser i samband med detta gärna att Energimyndigheten sätter tydliga målbilder. *Energikontoren* efterlyser ett enhetligt och strukturerat verktyg för att rapportera resultat efter åtgärdsförslag (energieffektivisering), oavsett målgrupp. *Energikontoren* Sverige ser positivt på att evenemang som Skånes Energiting, Energiting Sydost och Energisessionen i Västra Götaland (m.fl.) bedöms bidra till att tillgodose artikel 17.2 i direktivet men vill poängtera att om regionala marknadsorienterade evenemang ska arrangeras på området under perioden 2014–2020, är det en förutsättning att finansiella medel anslås. *Konjunkturinstitutet* anser att energirådgivningens potentiella förtjänster framhålls på ett relativt okritiskt sätt och att det vore oklokt att ”permanenta” vissa styrmedel när kommissionen såväl som regeringen höjt frågan om energieffektiviseringsmålets ”vara eller inte vara”. *Konsumentverket* framför att om det skapas en samlad elektronisk informationstjänst för konsumenter på sätt som Utredningen om framtidens stöd till konsumenter har föreslagit i sitt betänkande *Konsumenten i centrum* (SOU 2012:43) bör den även innehålla information från Energimyndigheten om energieffektivisering som ett

Prop. 2013/14:174 komplement till den kommunala energi- och klimatrådgivningen. *Riksantikvarieämbetet* framför att det finns ett stort behov av utbildning och informationsinsatser samt av att sammanställa och sprida kunskap om energieffektivisering i kulturhistoriskt värdefulla byggnader och att kunskapen och kompetensen i dessa frågor behöver stärkas. *Energi-rådgivarna* anser att branscher som snickeri och VVS behöver genomföra utbildningsinsatser för att exempelvis hantverkare på ett bättre sätt än i dag ska ta till vara energieffektiviseringspotentialen i samband med renoveringar m.m. *Teknikföretagen* är positiva till satsningar på barn och ungdomar och förslaget att ge Energimyndigheten i uppdrag att samverka med finansieringsinstitut för finansiering av energieffektiviserande åtgärder. *VVS-företagen* menar att det redan nu saknas utbildade tekniker och ingenjörer och att denna brist riskerar att bli en flaskhals för att uppnå energimålen. *Svensk Ventilation* har framfört liknande synpunkter.

Direktivet

I artikel 8.3 sägs att medlemsstaterna ska utarbeta program för att höja medvetenheten bland hushåll om fördelarna med energikartläggningar genom lämpliga rådgivningstjänster. Medlemsstaterna ska också uppmuntra utbildningsprogram för kvalificering av dem som ska göra energikartläggningarna för att underlätta tillräcklig tillgång på experter.

I artikel 12.1 sägs att medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att främja och möjliggöra att små energianvändare, däribland hushållskunder, använder energi på ett effektivt sätt. Dessa åtgärder får ingå i en nationell strategi. Med avseende på tillämpningen av 12.1 ska åtgärderna omfatta en eller flera av de aspekter som sedan nämns i 12.2 a eller b. I punkten a nämns en rad instrument och åtgärder som ska främja ett förändrat beteende, som får omfatta: skatteincitament, tillgång till finansiering, bidrag eller subventioner; informations spridning, projektmodeller eller aktiviteter på arbetsplatsen, medan det i punkten b talas om olika sätt att engagera användare m.fl. vid installationer av smarta mätare genom kommunikation om kostnadseffektiva förändringar i fråga om energianvändningar som är lätta att göra respektive information om energieffektiviseringsåtgärder.

I artikel 17.1 sägs att medlemsstaterna ska se till att informationen om tillgängliga energieffektiviseringsmekanismer och de finansiella och rättsliga ramarna tydligt redovisas och på bred front sprids till alla berörda marknadsaktörer som användare, konstruktörer, arkitekter, ingenjörer, miljörevisorer, energibesiktningmän och installatörer av byggnadselement enligt definitionen i direktivet om byggnaders energiprestanda. Vidare sägs att medlemsstaterna ska uppmuntra tillhandahållandet av information till banker och andra finansinstitut om möjligheter att delta i finansieringen av åtgärder för energieffektivisering.

Den andra punkten i artikeln innehåller krav på medlemsstaterna att skapa lämpliga förutsättningar för marknadsaktörer att tillhandahålla adekvat och riktad information samt rådgivning till energianvändare om energieffektivitet.

Punkterna 17.3 och 17.5 riktar sig till kommissionen. Däremot ingår bestämmelser som riktar sig till medlemsstaterna i 17.4 där det sägs att medlemsstaterna ska, tillsammans med berörda aktörer bl.a. lokala och regionala myndigheter, främja lämpliga initiativ för information, utbildning m.m. riktad till medborgarna om fördelarna med energi-effektivisering och hur man praktiskt kan gå till väga.

Skälen för regeringens bedömning

Genom den kommunala energi- och klimatrådgivningen genomförs kravet på rådgivningstjänster

I Sverige finns i dagsläget den kommunala energi- och klimatrådgivningen som utgör ett väl etablerat styrmedel för information- och rådgivningstjänster i hushåll och mindre företag. Arbetet regleras genom bestämmelser i förordningen (1997:1322) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning. Huvuddelen av de åtgärder som kan komma att behöva genomföras för att höja medvetenheten kan göras genom en riktad återkommande insats genom den kommunala energi- och klimatrådgivningen, förstärkt genom pressmeddelanden och information via upparbetade kanaler. Regeringen konstaterar att flertalet remissinstanser som uttalat sig om den kommunala klimat- och energi- rådgivningen har en positiv uppfattning om denna. bl.a. *Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Hallands län, Västra Götalandsregionen, Göteborgs kommun, Östersunds kommun, Fagersta kommun, SKL, Klimatkommunerna, Bostadsrätterna och Energikontoren*. Vissa av instanserna har uppfattningen att den statliga finansieringen bör förstärkas bl.a. *Energimyndigheten, Länsstyrelsen i Hallands län och Energikontoren*. Flera remissinstanser har efterlyst mer långsiktiga förutsättningar för rådgivningen däribland *Östersunds kommun, Värnamo kommun och SKL*. Regeringen konstaterar att det i budgetpropositionen för 2014 föreslås en finansiering av anslaget 1:2 Regionala och lokala insatser för energi-effektivisering m.m. till och med 2017. Regeringens sammantagna bedömning är således att den kommunala energi- och klimatrådgivningen kan användas för att uppfylla de krav som ställs i artikel 8.3.

Konjunkturinstitutet anser att energirådgivningens potentiella förtjänster framhålls på ett relativt okritiskt sätt och att det vore oklokt att ”permanenta” vissa styrmedel när kommissionen såväl som regeringen höjt frågan om energieffektiviseringsmålet ”vara eller inte vara”. När det gäller de synpunkter som Konjunkturinstitutet framfört om energi- och klimatrådgivningen anser regeringen att det är mycket viktigt med en hög additionalitet och kostnadseffektivitet i rådgivningen. Mot bakgrund av den utvärdering av statliga insatser för energieffektivisering som Sweco har gjort anser regeringen även att det är viktigt att förvaltningen av rådgivningen förbättras.

Utbildningsprogram för experter

Enligt direktivet ska medlemsstaterna uppmuntra utbildningsprogram för kvalificering av dem som ska göra energikartläggningarna för att underlätta tillräcklig tillgång på experter. Det finns i dag olika former av

Prop. 2013/14:174 yrkesutbildningsprogram i offentlig och privat regi för energiexperter. Det kan finnas skäl att kartlägga och analysera tillgången på sådana program liksom antalet personer som utbildas och vilket söktryck dessa program har. På lite längre sikt (4–10 år) har bland annat energibranschen uppmärksammat ett mycket stort kommande behov av utbildad arbetskraft, särskilt av tekniker och ingenjörer. Det torde även gälla för yrkeskategorin energikartläggare/energiexperter. *VVS-företagen* och *Svensk Ventilation* framför att det redan nu saknas utbildade tekniker och ingenjörer och att bristen riskerar att bli en flaskhals för att uppnå energimålen. *Energirådgivarna* anser att branscher som snickeri och VVS behöver genomföra utbildningsinsatser för att exempelvis hantverkare på ett bättre sätt än i dag ska ta till vara energieffektiviseringspotentialen i samband med exempelvis renoveringar.

Den så kallade Teknikdelegationen lämnade sitt betänkande i april 2010 med förslag på hur samhället kan öka barns och ungdomars intresse för teknik och naturvetenskap. Delegationen menade bland annat att det finns en klyfta mellan vad samhället behöver och vad samhället levererar genom skolsystemet. Alltför få elever inriktar sig på naturvetenskapliga och tekniska ämnen, vilket i sin tur enligt delegationen leder till att rekryteringsbasen till spetskompetens blir alltför liten.

På längre sikt finns därför skäl att koppla ihop insatserna för att svara mot kraven i artikel 8 med övriga satsningar för att öka barns och ungdomars intresse för naturvetenskap, teknik, energi- och klimatfrågor. Energimyndigheten har haft ett sådant uppdrag sedan 2008, som sedan år 2010 ingår i energieffektiviseringsprogrammet 2010–2014. Det är motiverat att Energimyndigheten fortsätter arbetet med att öka barns och ungdomars medvetenhet om energieffektivisering och klimatfrågor, i samspel med skolans styrande dokument. *Teknikföretagen* anser att denna satsning är positiv.

Främjande av effektiv energianvändning för små energianvändare

När det gäller genomförandet av bestämmelserna i artikel 12 kan det konstateras att den kommunala klimat- och energirådgivningen även väl uppfyller de bestämmelser som anges i 12.1 om att främja att små energianvändare, däribland hushållskunder, använder energi på ett effektivt sätt. Bland de typer av initiativ som nämns att medlemsstaterna kan välja för att genomföra 12.1 är den kommunala energi- och klimatrådgivningen att se som en form av informationsspridning.

I anslutning till artikel 12 är det också viktigt att notera att det i Sverige sedan lång tid tillbaka finns energiskatter. Dessa utgör ett grundläggande och viktigt ekonomiskt incitament för bland annat hushåll att använda energi på ett rationellt och effektivt sätt. Sverige tillämpar således även instrumentet skatteincitament för att uppfylla de krav som ställs i 12.1.

Bedömningen är att artikel 12 inte föranleder någon helt ny åtgärd från riksdag och regering. Det befintliga systemet med kommunal energi- och klimatrådgivning svarar redan i dag mot kraven i direktivet, tillsammans med de omfattande centrala informations- och kommunikationsaktiviteter som Energimyndigheten genomför inom ramen för nuvarande uppdrag.

Rådgivningsverksamheten utvecklas kontinuerligt. Satsningen på regional samordning av rådgivarna genom de regionala energikontoren är en viktig framgångsfaktor som bland annat ökar genomslag och effektivitet i verksamheten. Energimyndighetens omfattande utbildningsprogram och informationsmaterial ger verktyg och en viss styrning.

Det finns dock anledning att ytterligare vidareutveckla rådgivningsverksamheten och i viss mån öka statens styrning av den. Det finns även anledning att vidareutveckla uppföljningen av dess resultat. Den utvärdering av statliga insatser för energieffektivisering som nyligen genomförts ger betydelsefullt underlag i detta avseende.

Det är erkänt svårt att entydigt följa upp effekterna av informations- och kommunikationsaktiviteter i form av såväl ändrat beteende som konkreta åtgärder hos mottagarna. Energimyndigheten prövar för närvarande olika metoder för att komma så långt som möjligt. En första långtidsuppföljning av energi- och klimatrådgivning till hushåll ger vid handen att ca 80 procent av de som fått personlig rådgivning vidtagit åtgärder vilket gett exempel på en genomsnittlig besparing på ca 9 000 kWh per hushåll, vilket måste betraktas som en stor besparing. En fjärdedel av dessa personer anger att kommunens energi- och klimatrådgivare haft störst betydelse för besluten.

Ovanstående uppföljning genomfördes via intervjuer med ett begränsat urval, och är därför att betrakta som fallstudier. Resultatet är inte statistiskt säkerställt, men det ger en indikation på energi- och klimatrådgivningens möjligheter. Energimyndigheten arbetar för närvarande med utvecklingen av metoder för att följa upp effekterna av energi- och klimatrådgivningen. Det är viktigt att vara medveten om att den direkta effekten av energi- och klimatrådgivningen kan sägas vara att minska transaktionskostnader för medborgarna att genomföra energieffektiviserande åtgärder, medan själva effektiviseringen uppstår i ett senare led när en åtgärd genomförs. Många av de som vänder sig till de kommunala rådgivarna har beslutat sig för att vidta någon åtgärd, men de vänder sig till rådgivarna för att kunna besluta vad de ska göra, dvs. vilken eller vilka åtgärd(er) de ska vidta.

Spridning av information om energieffektiviseringsmekanismer

När det gäller genomförandet av artikel 17 kan följande konstateras. Information om energieffektiviseringsåtgärder finns redan i dag tillgänglig för relevanta aktörer, exempelvis via Energimyndighetens webbplatser, myndighetens olika nätverk av marknadsaktörer (BELOK, BEBO, BELIVS, HYLOK, ENIG etc.), offentliga aktörer (Uthållig kommun, energieffektiva myndigheter etc.) och de kommunala energi- och klimatrådgivarna med flera. Flera remissinstanser har lämnat synpunkter på hur informationen om energieffektivisering ska kunna utvecklas bl.a. *Energikontoren, Konsumentverket* och *Riksantikvarieämbetet*.

I direktivet anges också att medlemsstaterna ska uppmuntra tillhållandet av information till banker och andra finansinstitut om möjligheter att delta i finansieringen av åtgärder för energieffektivisering. Det finns i dag ingen information eller andra insatser riktade

Prop. 2013/14:174 specifikt till banker och finansieringsinstitut. Energimyndigheten bör ges i uppdrag att utforma insatser som gör att de involveras enligt direktivets syfte. *Teknikföretagen* är positiva att Energimyndigheten får ett sådant uppdrag och *Borlänge kommun* framhåller att det föreslagna uppdraget till Energimyndigheten att utforma insatser för banker och andra finansinstitut är mycket viktigt, så att framförallt bostadsrättsföreningar och små fastighetsägare får möjlighet att vidta energieffektiviseringsåtgärder.

I punkten 17.2 anges att medlemsstaterna ska skapa förutsättningar för marknadsaktörer att tillhandahålla information. För det första kan det konstateras att det i dag inte finns några hinder för berörda aktörer att informera och ge rådgivning till konsumenter. Dessutom arrangeras på Energimyndighetens och andra offentliga aktörers initiativ olika former av konferenser och mötesplatser där aktörer, inklusive marknadsaktörer, ges möjlighet att informera, exempelvis Energimyndighetens konferens Energiutblick som har ett stort deltagande från alla samhällssektorer. De regionala energikontoren med flera arrangerar liknande evenemang, till exempel Skånes Energiting, Energiting Sydost och Energisessionen i Västra Götaland. *Energikontoren Sverige* framför i sitt remissvar att man ser positivt på att sådana evenemang som bedöms bidra till att tillgodose artikel 17.2 i direktivet men vill poängtera att om regionala marknadsorienterade evenemang ska arrangeras på området under perioden 2014–2020, är det en förutsättning att finansiella medel anslås. Regeringen gör följande bedömning. Som framgår i avsnitt 19 om finansiering så prioriteras insatser för energieffektivisering under perioden 2014–2020 inom ramen för strukturfonderna. Regeringen har i budgetpropositionen för 2014 anslagit 40 miljoner kronor årligen som statlig medfinansiering av ett nationellt program för energieffektivisering med stöd av EU:s regionalfond under perioden 2014–2020. Därutöver kommer insatser för energieffektivisering att genomföras inom ramen för de åtta regionala strukturfondsprogrammen.

Punkten 17.4 är redan genomförd i Sverige genom Energimyndighetens arbete för informationsspridning och kunskapsuppbyggnad och genom den av staten finansierade kommunala energi- och klimatrådgivningen.

11.2.4 Främjande av energitjänster

Regeringens bedömning: I artikeln sägs bland annat att medlemsstaterna ska främja energitjänstemarknaden och företags tillgång till denna marknad genom informationsåtgärder, stöd till den offentliga sektorn samt, om så är lämpligt, stöd till att marknaden fungerar på ett korrekt sätt. Energimyndighetens verksamhet inbegriper redan i dag det slags åtgärder som direktivet ställer krav på. Denna verksamhet ska fortsätta och vid behov utvecklas för ytterligare ökad ändamålsenlighet.

Energitjänstemarknaden bedöms fungera väl. Det finns dock skäl att även fortsättningsvis följa utvecklingen inte minst mot bakgrund av att marknaden expanderar. Genom Konkurrensverkets verksamhet och den svenska konkurrenslagstiftningen uppfylls kraven i artikel 18.3.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens Prop. 2013/14:174 bedömning.

Remissinstanserna: *Göteborgs kommun* anser att kommunala energitjänsteaktörer bör ges möjlighet att agera på den nationella energitjänstemarknaden. *Bostadsrätterna* påtalar att man inte delar promemorians något positiva beskrivning av läget i Sverige när det gäller åtgärder inom energitjänstesidan och framför att många kunder upplever att de av principiella skäl inte vill ta råd från sin leverantör och att det många gånger är svårt att finna oberoende leverantörer inom energiområdet. *Energieffektiviseringsföretagen (EFF)* framför att energitjänsterna måste utvecklas så att man fokuserar på nyttan (inte energin), på genomförandet (som kan ta tid och innehålla flera komponenter/tjänster) och på kompetens, vilket fordrar någon form av certifiering. *Svensk Energi* instämmer i ansatsen att främja marknaden för energitjänster och stöder regeringens inriktning att främja efterfrågan på energitjänster genom att på olika sätt stimulera marknadens aktörer att identifiera sin egen potential av kostnadseffektiva energieffektiviseringsåtgärder. *Svensk Energi* anser att statens roll är att stärka beställarkompetensen, exempelvis bistå flerbostadshusägare (som bostadsrättsföreningar) att göra energieffektiva renoveringar av byggnader. *Svensk energi* anser vidare att reglerna om offentlig säljverksamhet i konkurrenslagen som började gälla den 1 januari 2010 har skapat osäkerhet hos kommunalt ägda energiföretag i fråga om rätten att sälja energitjänster. *Svensk energi* anser att allt tyder på att det är tillåtet, trots sparsam rättspraxis, men att osäkerheten bör lösas lagstiftningsvägen.

Direktivet

I artikel 18.1 sägs att medlemsstaterna ska främja energitjänstemarknaden och små och medelstora företags tillgång till denna marknad genom att sprida information om tillgängliga energitjänsteavtal och klausuler som bör ingå i sådana samt om finansiella instrument av olika slag som kan ge stöd för projekt inom energieffektivisering. Vidare ska medlemsstaterna uppmuntra utvecklingen av kvalitetsmärkningar, bl.a. via branschorganisationer och det ska finnas en förteckning över tillgängliga leverantörer av energitjänster som är kvalificerade och/eller certifierade i enlighet med artikel 16. En sådan förteckning kan antingen tillhandahållas av medlemsstaten eller så kan medlemsstaten tillhandahålla ett gränssnitt där leverantörer av energitjänster kan ge information. Det sägs vidare att medlemsstaten ska stödja den offentliga sektorn när det gäller att gå igenom erbjudanden om tjänster, bl.a. genom att tillhandahålla modeller för avtal om energiprestanda. Slutligen sägs i punkten att medlemsstaterna ska tillhandahålla en kvalitativ översyn inom ramen för den nationella planen för energieffektivisering om hur energitjänstemarknaden utvecklas.

I artikel 18.2 anges att medlemsstaterna ska ge stöd för att energitjänstemarknaden ska fungera på ett korrekt sätt och räknar därefter upp ett antal sätt som detta kan göras, om medlemsstaten bedömer det som lämpligt. Åtgärderna handlar bl.a. om att fastställa kontaktpunkter där slutanvändare kan få ta del av den information som avses i 18.1; vid behov avlägsna legala och andra hinder för avtal om energiprestanda och

Prop. 2013/14:174 andra former av energitjänster; överväga att inrätta eller utse en oberoende mekanism, t.ex. en ombudsman för att säkerställa effektiv hantering av klagomål m.m. som uppstår i samband med energitjänst-avtal.

I artikel 18.3 sägs att medlemsstaterna ska se till att energidistributörer, systemansvariga för distributionssystem och företag som säljer energi i detaljistledet, avhåller sig från aktiviteter som kan hindra efterfrågan på och leveransen av energitjänster eller andra åtgärder för att förbättra energieffektiviteten, eller hindra utvecklingen av marknader för sådana tjänster eller åtgärder.

Skälen för regeringens bedömning

Spridning av information som kan främja energieffektivisering

Arbete med information kring energitjänster bedrivs redan i dag av Energimyndigheten, även om frågan om kvalitetsmärkning är ny och ställer krav på ytterligare analys och arbete. Därmed bedöms att punkterna 18.1 a. och 18.1 b i huvudsak tillgodoses genom befintlig verksamhet. Energimyndigheten ska genomföra en analys av hur bestämmelserna om kvalitetsmärkning på lämpligast sätt kan genomföras och efter rapportering av det uppdraget bedriva en sådan verksamhet, inom befintliga ramar.

När det gäller 18.1 c anges i direktivet att medlemsstaterna ska tillgängliggöra för allmänheten och regelbundet uppdatera en förteckning över tillgängliga leverantörer av energitjänster som är kvalificerade och/eller certifierade eller tillhandahålla ett gränssnitt där leverantörer av energitjänster själva kan ge information. Detta bedöms lämpligen genomföras genom att Energimyndigheten ges det övergripande ansvaret att tillhandahålla ett gränssnitt för leverantörerna så att de själva kan komma in med det slags information som efterfrågas i punkten i direktivet. Gränssnittet bör även kunna användas av certifieringsorgan som certifierar energitjänster. Energimyndigheten arbetar i dagsläget även med att främja viss samverkan mellan företagen inom energitjänsteområdet. Inom ramen för samverkan bör en uppgift vara att se till att förteckningar sammanställs och publiceras för alla energitjänsteområden, även tjänster som inte är aktuella för certifiering. Om det av något skäl inte skulle visa sig möjligt att få en sådan samverkan till stånd kommer Energimyndigheten att få rollen att samordna sammanställningen av uppgifter om de leverantörer som inte är föremål för certifiering. Arbetet med genomförandet av artikel 18.1 c kommer att behöva ske i samverkan mellan Energimyndigheten, Boverket och Swedac.

Regeringen noterar de synpunkter som framförts av *Svensk Energi* angående det offentliga roll på marknaden på energitjänster. Regeringen delar den synpunkt som framförts av *Svensk Energi* att inriktningen bör vara att främja efterfrågan på energitjänster genom att på olika sätt stimulera marknadens aktörer att identifiera sin egen potential av kostnadseffektiva energieffektiviseringsåtgärder. Energimyndighetens arbete har inriktningen att stimulera ett samarbete inom branschen. Om ett sådant samarbete inleds avgörs formen för samarbetet av de berörda företagen själva.

Avseende det som sägs om stöd till den offentliga sektorn i artikel 18.1 d bedriver Energimyndigheten vissa sådana insatser i dag och det arbetet kommer att fortsätta på ett sådant sätt att direktivets bestämmelser genomförs.

Även bestämmelserna enligt 18.1 e om att följa utvecklingen för energitjänstemarknaden uppfylls i dag genom befintlig verksamhet i myndighetens regi. Det kan i detta avseende finnas utvecklingsmöjligheter när det gäller hur information kan samlas in och sammanställas. Till exempel skulle det vara önskvärt om energitjänsters andel av genomförda offentliga upphandlingar skulle kunna bli lättare att spåra än i dag. Det är naturligt att Energimyndigheten i dialog med övriga berörda aktörer ser över sådana frågor i den fortsatta verksamheten och återkommer till regeringen om det skulle finnas skäl till ändringar i något avseende för att verksamheten ska kunna bli än mer ändamålsenlig.

Stöd för energimarknadens funktion

Enligt 18.2 ska medlemsstaterna stödja marknaden för energitjänster så den fungerar på ett korrekt sätt men bara om så är lämpligt. Det finns således ett utrymme för respektive medlemsstat att bedöma lämpligheten i de förslag som sedan räknas upp i artikeln och som redovisas nedan.

När det gäller att fastställa och offentliggöra kontaktpunkter där slutanvändare kan få information om energitjänster bedöms det lämpligt att ha sådana kontaktpunkter. Det kan dock konstateras att Energimyndigheten i sin verksamhet redan har etablerat olika kontaktpunkter där slutanvändare kan ta del av information om energitjänster. Det finns, som nämnts ovan, en rad nätverk för företag inom vilka information om energitjänster kan tillhandahållas. För hushåll kan information om att sådana tjänster finns i princip tillhandahållas av de kommunala energi- och klimatrådgivarna. På Energimyndighetens hemsida finns information om energitjänster.

Beträffande behovet av att vidta åtgärder för att avlägsna lagstiftningshinder och andra hinder för energitjänster kan följande konstateras. Vid genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/32/EU om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster angavs att det inte fanns några hinder för energitjänstemarknadens funktion men att Sverige hade för avsikt att fortlöpande följa hur marknaden fungerar. Energimyndigheten har på regeringens uppdrag gjort en fördjupad analys av konkurrensförhållandena mellan olika delar av energitjänstemarknaden. Analysen redovisas i rapporten Finns det konkurrenshinder på marknaden för energitjänster? (ER 2012:26). Rapporten har baserats på företagens uppfattningar och bygger på enkätundersökningar och intervjuer. Sammanfattningsvis anser ca en tredjedel av de tillfrågade företagen att det finns hinder på energitjänstemarknaden. Upphandlingslagstiftningen anses vara ett hinder. Flera aktörer anger att de väljer att inte vara med i upphandlingarna bl.a. eftersom de inte vågar eller för att upphandlingsförfarandet uppfattas som omständligt. Det redovisas också att det finns en rådande osäkerhet om vilka energitjänster ett kommunalägt företag får erbjuda. Detta hinder påtalas främst av kommunalägda företag. Det är den s.k. lokaliseringsprincipen i kommunallagen (1991:900) och bestämmelsen om ingripande mot

Prop. 2013/14:174 konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet i konkurrenslagen (2008:579) som lyfts fram samt avsaknaden av vägledande rättspraxis på området.

Det kan dock konstateras att de hinder som påtalats av vissa aktörer och som redovisas i rapporten är av sådant slag att det inte är aktuellt att vidta åtgärder. Det kan också konstateras att energitjänstemarknaden bedöms fungera väl av majoriteten av företag. Den sammantagna bedömningen utifrån direktivets krav blir därför att det inte finns några lagstiftningshinder och att marknaden bedöms fungera väl. Det finns dock skäl att även fortsättningsvis följa utvecklingen inte minst mot bakgrund av att marknaden expanderar.

Den ovan redovisade bedömningen i fråga om lagstiftningshinder och marknads funktion är identisk med den som gjordes i den promemoria som remitterades. *Göteborgs kommun, Bostadsrätterna* och *EFF* har framfört synpunkter på energimarknadens funktion. *Svensk Energi* har framfört synpunkter på behovet av lagstiftningsåtgärder. Regeringens bedömning är emellertid att, i likhet med det som angavs i promemorian, de framförda synpunkterna inte ger skäl till åtgärder i form av ny lagstiftning. Regeringen konstaterar att det fortsatta uppdraget till Energimyndigheten ger möjlighet att löpande fånga upp fortsatta erfarenheter och även, om framtida erfarenheter skulle göra att det visar sig motiverat, ta upp frågan om regelverkets utformning till ny prövning.

I fråga om att utse en oberoende ombudsman för att hantera klagomål och utomrättsliga tvister om energitjänsteavtal bedöms det inte lämpligt för Sveriges del att vidta denna åtgärd. Det har inte framkommit att det finns problem avseende energitjänster som skulle motivera att införa tvistlösningsmekanismer av utomrättslig karaktär. Bedömningen är att åtgärder, utöver den konsumenträttsliga lagstiftning som finns jämte regelverket på avtalsrättens område, inte är nödvändiga.

När det gäller att ge oberoende mellanhänder möjlighet att medverka till att stimulera marknadsutveckling på efterfråge- och tillgångssidan har sådana aktörer redan i dag stor möjlighet att främja utvecklingen av marknaden för energitjänster. Som exempel har flera av de regionala energikontoren arbetat med frågan, och nu diskuteras en ytterligare satsning inom området, i samarbete med Energimyndigheten. EU:s nyss påbörjade kampanj för energitjänster hanteras i Sverige av ett regionalt energikontor, med stöd från Energimyndigheten. Några ytterligare åtgärder utöver den verksamhet som Energimyndigheten redan bedriver i dag behöver inte genomföras.

Direktivets krav på åtgärder för effektiv konkurrens

Medlemsstaterna ska enligt artikel 18.3 se till att energidistributörer, systemansvariga för distributionssystem och företag som säljer energi i detaljistledet, avhåller sig från aktiviteter som kan hindra efterfrågan på och leveransen av energitjänster eller andra åtgärder för att förbättra energieffektiviteten, eller hindra utvecklingen av marknader för sådana tjänster eller åtgärder, däribland att stänga marknaden för konkurrenter eller missbruka en dominerande ställning. Det kan konstateras att Konkurrensverket redan i dag har uppgiften att uppmärksamma hinder mot en effektiv konkurrens i offentlig och privat verksamhet. Detta anges

i förordningen (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket. Bland verkets uppgifter ingår att ingripa mot överträdelser av förbuden mot konkurrensbegränsande samarbete och missbruk av dominerande ställning som finns i konkurrenslagen (2008:579) och i EUF-fördraget. Den verksamhet som artikel 18.3 tar sikte på omfattas av Konkurrensverkets uppgifter. Några ytterligare åtgärder för att genomföra artikel 18.3 bedöms inte vara nödvändiga för genomförandet av direktivet.

12 En möjlighet till frivillig certifiering av vissa energitjänster införs

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka energitjänster som ska omfattas av system för frivillig certifiering och den närmare utformningen av sådana system.

Bemyndigandet som finns i den nuvarande lagen ska utgå.

Promemorians förslag: Överensstämmer inte med regeringens.

Remissinstansernas synpunkter på promemorian: *Fortifikationsverket, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac), Växjö kommun, Göteborgs kommun, Fagersta kommun, Borlänge kommun, Svensk energi, Svensk fjärrvärme och Tekniska verken i Linköping AB* stöder promemorians förslag om att ett system för frivillig certifiering av energitjänster införs. *Svensk energi* framför att det är viktigt att personer på energibolag också kan certifiera sig. *Energimyndigheten* ifrågasätter om inte promemorians förslag om två certifieringssystem – ett för kartläggning och ett för drift och underhåll samt serviceavtal – innebär mer administration under både upprättande och drift av systemen.

Förslaget i den kompletterande promemorian: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstansernas synpunkter på den kompletterande promemorian: *Boverket, Statens energimyndighet, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac)* och *Svensk energi* stöder förslaget till ändring i lagen om (2012:838) om certifiering av vissa installatörer. *Energimyndigheten* instämmer i bedömningen att ett frivilligt system behöver elasticitet för att kunna anpassas till utvecklingen av energitjänster inom energitjänsteområdet. *Boverket* anser att det är oklart vad som menas med ”andra personcertifieringar” och att regelutvecklingen i byggsammanhang går mot att kräva certifiering av ackrediterade organ. *Boverket* framför också att det inte går att utläsa av promemorian om kravet på ackreditering för vissa installatörer ska fortsätta att gälla. *Swedac* framför att man inte anser att det finns någon anledning att ändra bedömningen i promemorian om att certifiering av energitjänsterna drift och underhåll och serviceavtal bör ske under ackreditering och att det förslaget bör genomföras fast på lägre nivå än i

Prop. 2013/14:174 lag. Swedac framför också att det faktum att det ännu inte finns några organ som har ackrediterat sig för att certifiera installatörer inte behöver vara ett tecken på att systemet inte fungerar. *Svensk energi* anser att det nya förslaget innebär en större flexibilitet inom ramen för ett kommande system för certifiering av energitjänster och framför att de vill vara med i den fortsatta dialogen om hur ett system kan utformas så att det leder till den kvalitetshöjning som är meningen och att det är viktigt att energibolagen och/eller deras anställda också kan bli föremål för certifiering.

Direktivet

Av artikel 16.1 framgår att en medlemsstat som anser att den nationella nivån av teknisk kompetens, objektivitet och tillförlitlighet är otillräcklig ska se till att det senast den 31 december 2014 finns certifierings- och/eller ackrediteringssystem och/eller motsvarande kvalificeringssystem, inbegripet, när så är nödvändigt, lämpliga utbildningsprogram, som görs eller är tillgängliga för leverantörer av energitjänster, energibesiktningar, energiansvariga och installatörer av energirelaterade byggnadselement enligt definitionen i artikel 2.9 i direktiv 2010/31/EU.

Medlemsstaterna ska, enligt 16.2, se till att de system som avses i punkt 1 tillhandahåller transparens för användarna, är pålitliga och bidrar till nationella energieffektivitetsmål.

Av 16.3 framgår att medlemsstaterna ska göra de certifierings- och/eller ackrediteringssystem eller motsvarande kvalificeringssystem som avses i punkt 1 tillgängliga för allmänheten och samarbeta sinsemellan och med kommissionen när det gäller jämförelser mellan och erkännande av systemen.

Enligt 16.4 ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att göra användarna uppmärksamma på att kvalificerings- och/eller certifieringssystem finns tillgängliga i enlighet med artikel 18.1.

Skälen för regeringens förslag

Ett frivilligt certifieringssystem bör införas för vissa energitjänster

Energimyndigheten har på uppdrag av regeringen undersökt hur artikel 16 kan genomföras i Sverige. Uppdraget har redovisats i rapporten *Certifiering av leverantörer av energitjänster* (ER 2013:11). Energimyndigheten bedömer i rapporten att det kan anses förekomma sådana brister på marknaden att direktivets bestämmelser om att det ska finnas kvalificeringssystem blir tillämpliga. Sammanfattningsvis ser Energimyndigheten en varierande kompetensnivå på marknaden samt ett behov av kompetenshöjningar inom alla energitjänstegrupper. Myndigheten konstaterar också att det finns en försiktigt positiv syn bland marknadens aktörer om att ett certifieringssystem kan fungera kompetenshöjande och efterfrågas under förutsättning att det blir rätt utformat.

Det kan således konstateras att det finns behov av att införa kvalificeringssystem i enlighet med direktivet. Energimyndigheten föreslår i ovan nämnda rapport att det kvalificeringssystem som ska införas bör vara personcertifiering av de personer som ska utföra den aktuella tjänsten. Energimyndighetens bedömning framstår som rimlig.

Möjlighet till frivillig personcertifiering bör därför införas för, i vart fall, några av de energitjänster som nämns i rapporten.

Energimyndigheten föreslår att ett frivilligt certifieringssystem införs för energitjänsterna energianalys, energirådgivning, energikartläggningar, drift och underhåll samt serviceavtal. Bedömningen i den remitterade promemorian var att ett frivilligt certifieringssystem inte behöver omfatta alla dessa tjänster. Den bedömningen grundade sig på att det redan föreslås certifieringssystem för personer som ska göra energikartläggningar med anledning av de krav som direktivet ställer när energikartläggningar ska göras i stora företag eller när stöd ska lämnas för energikartläggningar i små och medelstora företag och att det certifieringssystemet även kommer att kunna användas av aktörer på marknaden som inte omfattas av tvingande krav på certifiering. Det angavs också att frågorna om energianalys och energirådgivning torde ingå i de certifieringsordningar som kommer att tas fram för energikartläggningar och att det därför inte heller finns behov av att ta fram särskilda certifieringssystem för dessa tjänster. Det konstaterades i promemorian att det däremot kan finnas behov av frivilliga certifieringssystem för de energitjänster som Energimyndigheten benämner drift och underhåll samt serviceavtal. Inriktningen på bedömningarna i promemorian kvarstår. I enlighet med vad som redovisas nedan bör det dock vara regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer som avgör vilka energitjänster som ska omfattas av ett frivilligt certifieringssystem.

Regeringen bör få bestämma vilka energitjänster som ska omfattas av frivillig certifiering och om utformningen av certifieringssystem

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör således få bestämma vilka energitjänster som ska omfattas av frivillig certifiering. Detta ställningstagande avviker från bedömningen i den första remitterade promemorian där sådana bestämmelser i stället föreslogs på lagnivå. Skälet för ändringen är att ett system med frivillig certifiering behöver en elasticitet för att kunna anpassas till utvecklingen av tjänster på energiområdet. Det kan exempelvis uppstå behov av att utöka tjänsterna som bör omfattas och det bör kunna ske utan alltför långa ledtider. Bedömningen är att ett bemyndigande krävs i lag eftersom kraven som ställs vid en certifiering kan anses innebära skyldigheter för den enskilde. *Boverket, Statens energimyndighet, Swedac och Svensk energi* stöder förslaget till ändring.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör även få bestämma den närmare utformningen av frivilliga certifieringssystem. Sådana bestämmelser bör dock inte finnas i lag eftersom de kan behöva förändras och anpassas med kortare tidsramar än vad som krävs vid en lagändring. Detta ställningstagande avviker också från bedömningen i den först remitterade promemorian där bestämmelser om personcertifiering under ackreditering föreslogs på lagnivå. Även denna ändring får stöd av de remissinstanser som har yttrat sig över den kompletterande promemorian.

Bakgrunden till att inställningen har ändrats i förhållande till den först remitterade promemorian är att det har visat sig finnas svårigheter med

Prop. 2013/14:174 att hitta certifieringssystem som fungerar och är intressanta för marknaden. I samband med genomförandet av artikel 14.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor infördes ett system för frivillig certifiering av vissa installatörer av el och värme från förnybara energikällor genom lagen (2012:838) om certifiering av vissa installatörer. I den lagen ställs krav på personcertifiering under ackreditering för vissa uppräknade installatörer. Energimyndigheten som har till uppgift att utvärdera systemet har dock nyligen redovisat i rapporten Certifieringssystemet för installatörer av småskaliga anläggningar för förnybar energi (N2013/5579/E) att inget företag hittills har ackrediterat sig som certifieringsorgan vilket innebär att det i nuläget inte är möjligt att certifiera sig som installatör enligt lagen. *Swedac* framför i och för sig i sitt remissyttrande att det faktum att det ännu inte finns några organ som har ackrediterat sig för att certifiera installatörer inte behöver vara ett tecken på att systemet inte fungerar. Regeringens bedömning är dock att utvärderingen från Energi-myndigheten visar på att det kan behöva av att anpassa reglerna för certifiering inom rimliga tidsgränser och att detaljerade bestämmelser om certifieringssystem därför bör finnas i förordning i stället för i lag med den ökade flexibilitet som detta innebär.

I den kompletterande promemorian angavs att utgångspunkten för förordningsbestämmelserna bör vara personcertifiering under ackreditering men att även andra personcertifieringar torde kunna bli aktuella. *Boverket* anser att det är oklart vad som menas med ”andra personcertifieringar”. Det som avsågs var framförallt branschcertifieringar och syftet med formuleringen var främst att kommunicera en öppenhet i fråga om de bedömningar som behöver göras framöver.

De nya reglerna införs i lagen (2012:838) om certifiering av vissa installatörer

Eftersom det inte bör finnas flera lagregleringar om frivillig certifiering för olika energitjänster bör det nu aktuella förslaget, med anledning av genomförandet av energieffektiviseringsdirektivet, införas i den befintliga lagen (2012:838) om certifiering av vissa installatörer. Denna lag togs fram som en del av genomförandet av det s.k. förnybartdirektivet¹⁶. Den nuvarande regleringen av frivillig certifiering för installatörer som finns i den lagen bör flyttas ned på förordningsnivå och ett generellt bemyndigande att meddela föreskrifter om certifiering av energitjänster bör införas i lagen. Bemyndigandet som finns i 3 § i den nuvarande lagen föreslås utgå. Lagen bör även byta namn så att det blir tydligt att fler energitjänster ryms i regleringen.

¹⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG (EUT L 140, 5.6.2009, s. 16, Celex 32009L0028).

Även om det föreslås bli regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer som kommer att ta fram föreskrifter om vilka energitjänster som ska omfattas av frivillig certifiering och utformningen av ett sådant certifieringssystem finns det vissa utgångspunkter som kan redovisas för det arbetet.

Frivillig certifiering kommer även fortsättningsvis att kunna ske i fråga om installatörer av små pannor och ugnar som drivs med biomassa, solcells- och solvärmesystem, system för ytnära jordvärme eller värmepumpar. Att det ska finnas system för frivillig certifiering av dessa installatörer är ett krav enligt artikel 14.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor. *Boverket* har framfört att det inte går att utläsa av promemorian om kravet på ackreditering för vissa installatörer ska fortsätta att gälla. Som angavs i promemorian är regeringens bedömning att det finns skäl att analysera den närmare utformningen av systemet för certifiering av vissa installatörer i samband med förordningsarbetet mot bakgrund av de uppgifter som Energimyndigheten redovisat i rapporten Certifieringssystemet för installatörer av småskaliga anläggningar för förnybar energi (N2013/5579/E).

Mot bakgrund av behovsanalysen som Energimyndigheten gjort med anledning av artikel 16 i energieffektiviseringsdirektivet är utgångspunkten också att det ska finnas frivilliga certifieringssystem för olika former av driftavtal.

Swedac har framfört att förslaget i den tidigare remitterade promemorian att införa frivillig personcertifiering under ackreditering för energitjänsterna drift och underhåll, samt serviceavtal, bör genomföras. Denna synpunkt kommer att tas i beaktande vid framtagandet av förordningen. Även det *Boverket* har anfört om att regelutvecklingen i byggsammanhang går mot att kräva certifiering av ackrediterade organ kommer att övervägas. *Svensk energi* framför att de vill vara med i den fortsatta dialogen om hur ett system kan utformas så att det leder till den kvalitetshöjning som är meningen och att det är viktigt att energibolagen och/eller deras anställda också kan bli föremål för certifiering. Regeringens avsikt är att framtagandet av en förordning ska ske i dialog med de aktörer som berörs däribland de remissinstanser som deltog vid remitteringen av den kompletterande promemorian.

13 Artiklarna 9, 10 och 11 – En ny lag om energimätning i byggnader

13.1 Bakgrund

Hur ser dagens energilagstiftning ut när det gäller kraven på mätning av överförd energi?

När det gäller de energislag som omfattas av direktivet är överföring och leverans av el reglerat i ellagen (1997:857), överföring och leverans av naturgas reglerat i naturgaslagen (2005:403) och överföring och leverans av fjärrvärme reglerat i fjärrvärmelagen (2008:263). Fjärrkyla är en ny företeelse som är under utbyggnad på den svenska marknaden. Än så länge är överföring och leverans av fjärrkyla oreglerad. Energi-marknadsinspektionen har dock fått i uppdrag att kartlägga marknaden och inspektionen redovisade i november 2013 sitt uppdrag till regeringen i rapporten Kartläggning av marknaden för fjärrkyla, EI R2013:18 (N2013/5486/E)

Någon reglering kring leverans och mätning av tappvarmvatten finns inte utan det är byggnadsägaren som med en varmvattenberedare värmer upp det vatten som tillförs byggnaden till den temperatur som krävs. En relativt omfattande reglering kring installationerna för vatten finns dock i Boverkets byggregler (BBR 2011:6, avsnitt 6:6). Enligt denna reglering ställs funktionskrav avseende bl.a. tappvarmvattnets temperatur och kvalitet.

De närmare bestämmelserna om mätning av överförd el finns i 3 kap. 10 § ellagen samt i förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el. Lagen och förordningen kompletteras av Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om mätning, beräkning och rapportering av överförd el (EIFS 2011:3). När det gäller naturgas finns mättningsbestämmelser i 3 kap. 7 § naturgaslagen, i 17 och 17 a §§ naturgasförordningen (2006:1043) och i Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om mätning och rapportering av överförd naturgas samt anmälan om leverans och balansansvar (EIFS 2008:1). Principerna för överföring och mätning av den överförda energin är desamma för båda energislagen. För att bedriva överföring av energin krävs som huvudregel tillstånd, s.k. koncession (2 kap. 1 § ellagen och 2 kap. 1 § naturgaslagen). De företag som beviljas koncession, alltså elnätsföretag och gasnätsföretag, får inte sälja energin till slutkunderna utan har att bygga och driva näten. Det är också elnätsföretagen och gasnätsföretagen som ansvarar för att mäta såväl den energi som tillförs nätet (inmatningspunkt) som den energi som tas ut från nätet (uttagspunkt). Mätuppgifterna från t.ex. en uttagspunkt rapporteras sedan till bl.a. uttagskunden och det leveransföretag som kunden ingått leveransavtal med. Det är nätföretagen som installerar och äger den mätutrustning som krävs för att mäta och rapportera energiuttaget i varje uttagspunkt.

Någon närmare reglering kring var en uttagspunkt ska ligga finns inte i dag. I den utsträckning som överföring får ske utan koncession efter en uttagspunkt kan därför den som innehar abonnemanget i uttagspunkten ta

ut den energimängd som mäts av nätföretaget och överföra energin vidare. Gasledningarna i en byggnad är inte koncessionspliktiga. Undantag från kravet på nätkoncession för överföring av el finns i förordningen (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen. Enligt 5 § får överföring av el ske utan koncession på ett internt nät inom en byggnad. Av 24 § följer att överföringen får ske även för annans räkning. Det finns därmed utifrån dagens reglering inte någonting som hindrar t.ex. en bostadsrättsförening från att förlägga en uttagpunkt vid anslutningen till byggnaden och ingå ett elnätsabonnemang kollektivt för de boende i byggnaden. Det är sedan upp till föreningen om man fördelar kostnaderna för elen med hjälp av elmätare – som då införskaffas och ägs av föreningen – eller på helt andra grunder, t.ex. efter andelstalen i föreningen. I sammanhanget bör också nämnas att det inte är nätbolaget som äger det interna elnätet eller gasnätet i någon annans byggnad. Av 2 kap. 2 § jordabalken följer att sådana ledningar och rörstammar utgör byggnadstillbehör.

Riksdagen har beslutat om ändringar i fjärrvärmelagen (2008:263) som ännu inte trätt i kraft (prop. 2010/11:73, bet. 2010/11:NU18, rskr. 2010/11:307). Enligt 6 a § är ett fjärrvärmeföretag från den 1 januari 2015 skyldigt att mäta mängden levererad värmeenergi och dess fördelning över tiden. Mätningen ska ske månadsvis och debitering av kunden får bara ske utifrån uppmätt förbrukning. Även om begreppet uttagpunkt inte används är lagstiftningen kring mätning uppbyggd på samma sätt som el- och naturgaslagen. Fjärrvärmelagen reglerar förhållandet mellan fjärrvärmeföretaget och kunden som ingått avtal om leverans av fjärrvärme. När det gäller flerbostadshus eller hus med flera användningsområden är det vanligtvis den som äger byggnaden som ingår avtalet med fjärrvärmeföretaget.

Hyres- och bostadsrättsregleringen

I Sverige är det vanligt att hyresgäster och bostadsrättshavare tecknar egna avtal med en elleverantör. I dessa fall är hyresvärden eller bostadsrättsföreningen inte inblandad i mätning och debitering av lägenhetsinnehavarens elförbrukning.

När det gäller uppvärmning och förbrukning av varmvatten är det tvärtom ovanligt att lägenhetsinnehavaren tecknar ett eget avtal med en leverantör. I stället är det oftast hyresvärden eller bostadsrättsföreningen som ingår ett sådant avtal och fördelar värmen och varmvattnet vidare till lägenhetsinnehavarna. Det finns inget lagkrav på individuell mätning och debitering.

Huvudregeln vid hyra av en bostadslägenhet är att hyran ska vara till beloppet bestämd i hyresavtalet eller i en förhandlingsöverenskommelse, se 12 kap. 19 § jordabalken (hyreslagen). Detta förbud mot rörlig hyra är dock inte undantagslöst vad gäller ersättning för kostnader som hänför sig till lägenhetens uppvärmning, förseende med varmvatten eller elektrisk ström eller avgifter för vatten och avlopp.

Under vissa förutsättningar behöver således ersättningen för dessa kostnader, som till stor del är hänförliga till hyresgästens energiförbrukning, inte vara till beloppet bestämd i förväg. Bland annat gäller

Prop. 2013/14:174 detta om kostnaden för nyttigheten påförs hyresgästen efter individuell mätning.

Även vid lokalhyra är huvudregeln enligt 19 § hyreslagen att hyran ska vara till beloppet bestämd i avtalet. Vad gäller ersättning för de nämnda nyttigheterna kan hyran dock bestämmas på annat sätt, t.ex. genom individuell mätning.

I bostadsrättsföreningar är det föreningen som avgör hur hög årsavgift (i praktiken ofta månadsavgift) som ska tas ut av medlemmarna, se 7 kap. 14 § bostadsrättslagen (1991:614). Avgiften ska täcka kostnaderna för den löpande verksamheten. Kostnader för vatten, el och fastighetens uppvärmning anses utgöra sådana kostnader, se prop. 1971:12 s. 140. På motsvarande sätt ska en medlem i en kooperativ hyresrättsförening betala den hyra som föreningen bestämmer, se 3 kap. 6 § lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt.

Direktivet

Enligt artikel 9.1 ska medlemsstaterna se till att slutanvändare av el, naturgas, fjärrvärme, fjärrkyla och varmvatten för hushållsbruk, så långt det är tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och proportionerligt i förhållande till möjliga energibesparingar, har individuella mätare som till ett konkurrenskraftigt pris korrekt visar slutanvändarens faktiska energianvändning och ger information om faktisk användningstid.

En sådan individuell mätare till konkurrenskraftigt pris ska alltid tillhandahållas när:

a) en befintlig mätare byts ut, förutsatt att detta är tekniskt möjligt och kostnadseffektivt i förhållande till den beräknade sparpotentialen på lång sikt,

b) när en ny inkoppling görs i en ny byggnad eller större renoveringar genomförs, enligt direktiv 2010/31/EU.

Enligt artikel 9.3 andra stycket ska i flerfamiljshus och byggnader med flera användningsområden som har en central värme-/kylkälla, eller som försörjs från ett fjärrvärmenät eller från en central källa som försörjer flera byggnader, senast den 31 december 2016 individuella mätare ha installerats för att mäta användningen av värme eller kyla eller varmvatten i varje enhet, när detta är tekniskt genomförbart och kostnadseffektivt. När användning av individuella mätare inte är tekniskt genomförbar eller kostnadseffektiv för värmemätning, ska individuella värmekostnadsfördelare användas för att mäta användningen i respektive radiator, om inte medlemsstaten i fråga visar att det inte skulle vara kostnadseffektivt att installera sådana värmekostnadsfördelare. I dessa fall får alternativa kostnadseffektiva metoder för mätning av användningen övervägas.

13.2 Vad kräver direktivet? På vilken nivå ska mätning ske?

Prop. 2013/14:174

Regeringens bedömning: Direktivet kräver i vissa fall mätning av el, naturgas, värme, kyla och tappvarmvatten på en nivå som motsvarar det svenska lägenhetsbegreppet. En ny lag om energimätning i byggnader bör införas.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Bedömningen i promemorian tillstyrks av bl.a. *Konkurrensverket*, *Sveriges Advokatsamfund*, och *Konsumentverket*. Även *SABO*, och *Göteborgs Energi* tillstyrker bedömningen men är som anges nedan kritiska till att skarpa krav för värmemätning införs för nybyggnation och större renoveringar. *Byggherrarna*, *Svensk Energi*, *Svensk Fjärrvärme*, *Hyresgästföreningen* och *Fastighetsägarna* avstyrker bedömningen. De kritiska remissinstanserna hänvisar i första hand till den bedömning som regeringen gjorde när direktiv 2006/32/EG av den 5 april 2006 om effektiv slutanvändning av energi och energitjänster och om upphävande av rådets direktiv 93/76/EG (energitjänstedirektivet) genomfördes. *Riksförbundet Bostadsrätterna Sverige* ifrågasätter om installationskrav i stället bör föras in i det befintliga byggregelverket. *Svensk Energi* och *Svensk Fjärrvärme* argumenterar med utgångspunkt i att artikel 9.1 i energieffektiviseringsdirektivet enbart reglerar förhållandet mellan energibolagen och deras befintliga kunder. Många remissinstanser uttalar sig inte närmare om bedömningen i promemorian, men är negativa till att införa krav på individuell mätning och debitering av värme. Detta utvecklas under avsnitt 13.3.

Skälen för regeringens bedömning: Som redogjorts för i avsnittet ovan finns redan bestämmelser som avser nätbolagens skyldigheter att mäta överförd energi för samtliga sektorer som omfattas av direktivet, förutom fjärrkyla och tappvarmvatten. Bestämmelserna reglerar förhållandet mellan nätbolagen och uttagskunden, men säger inte något om huruvida uttagskunden får överföra energin vidare. Första stycket i artikel 9.1 ålägger medlemsstaterna att se till att "slutanvändaren" i vissa situationer tillhandahålls en individuell mätare. Enligt energieffektiviseringsdirektivets definitionslista i artikel 2 är slutanvändaren en fysisk eller juridisk person som köper energi för egen slutanvändning. Terminologin i direktivet är inte överensstämmande eftersom det i bestämmelsen i artikel 9.3 andra stycket i stället framgår att individuella mätare i vissa fall ska ha installerats för att mäta värme, kyla eller varmvatten i varje "enhet". Av betydelse vid tolkningen är även direktivets skäl, särskilt skälen 28 30, av vilka det framgår att det är uppvärmning av individuella lägenheter som diskuteras. Sammantaget framstår det därmed som att direktivet i vissa situationer kräver individuell mätning på en annan nivå än vad som krävs enligt dagens energilagstiftning. Alldeles oavsett om man som *Svensk Energi* och *Svensk Fjärrvärme* argumenterat skulle utgå från att artikel 9.1 enbart reglerar förhållandet mellan energibolagen och deras kunder, tar den i energieffektiviseringsdirektivet tillkomna bestämmelsen i artikel 9.3 sikte på varje enhet. Det ligger nära till hands att bedöma att den nivå som direktivet tar sikte på

Prop. 2013/14:174 med uttryck som ”slutanvändare” eller ”enhet” i praktiken motsvarar det svenska lägenhetsbegreppet. Sammanfattningsvis krävs det därför ny lagstiftning i de fall där direktivet kräver individuell mätning.

En lagreglering av dessa krav har ingen självklar plats i någon befintlig lagstiftning. Frågor om mätning av överförd energi behandlas i flera olika författningar, såsom t.ex. ellagen och naturgaslagen. När det gäller en byggnads tappvarmvatten är frågan om mätning oreglerad, men det finns bestämmelser om bl.a. tappvarmvattnets kvalitet i plan- och byggregelverket. *Riksförbundet Bostadsrätterna Sverige* har ifrågasatt om inte installationskrav bör ställas i byggregelverket i stället för en ny lagstiftning. Som framgår av nästa avsnitt föreslår emellertid regeringen, till skillnad från förslagen i promemorian, att installationskraven avseende värme, kyla och tappvarmvatten även för nybyggnation och ombyggnad ska vara begränsade till vissa särskilda fall. Mot denna bakgrund bedöms att det är lämpligt att införa kraven i en ny lagstiftning.

13.3 Värme, kyla och tappvarmvatten

13.3.1 Nybyggnad och större renoveringar

Regeringens förslag: Den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad ska se till att den energi som används för att påverka inomhusklimatet (värme eller kyla) i varje lägenhet, liksom lägenhetens förbrukning av tappvarmvatten, kan mätas, i de fall detta är kostnadseffektivt.

Detsamma gäller i samband med en ombyggnad, om detta är tekniskt möjligt och kostnadseffektivt. Skyldigheten gäller då den som för egen räkning utför eller låter utföra ombyggnaden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om i vilka fall som kostnadseffektivitet respektive teknisk genomförbarhet ska anses föreligga, samt om vilka mätmetoder som ska tillämpas.

Promemorians förslag: Överensstämmer inte med regeringens. Enligt förslaget i promemorian ska den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad vid en installation av värme, kyla eller tappvarmvatten till en lägenhet se till att den energi som används för att påverka inomhusklimatet i lägenheten, liksom lägenhetens förbrukning av tappvarmvatten, kan mätas. Detsamma gällde vid en installation av värme, kyla eller tappvarmvatten till en lägenhet eller en väsentlig ändring av en befintlig installation i samband med en ombyggnad. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fick meddela föreskrifter om undantag från skyldigheterna.

Remissinstanserna: En majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig har avstyrkt eller varit negativa till förslaget så som det formulerats i promemorian. Bland de remissinstanser som tillstyrker förslaget eller är positiva finns *Boverket*, *Fortifikationsverket*, *Konkurrensverket*, *Energimyndigheten*, och *Konsumentverket*. *Konsumentverket* påpekar dock en risk för att ett fritt val av temperatur kan leda till att konsumenterna höjer temperaturen. Även leverantörsföreningen *Svensk*

Förening för Förbrukningsmätning av Energi tillstyrker förslaget. *Naturskyddsföreningen* är ”försiktigt positiv” till att införa krav på värmemätning, under förutsättning att det görs på rätt sätt och kombineras med andra styrmedel. *Sveriges advokatsamfund* anser att förslaget i promemorian är långtgående med skarpa installationskrav vid nybyggnation och ombyggnad, men delar promemorians rättsliga analys av vad direktivet kräver. *Kammarrätten i Jönköping* anser det svårt att bedöma om den valda lösningen med byggnadslagstiftningens ombyggnadsbegrepp är tillräcklig för att uppfylla direktivets krav, men delar uppfattningen att det är rimligt att använda ett i svensk rätt redan känt begrepp. *Riksförbundet Bostadsrätterna Sverige* anser förslaget vara godtagbart utifrån direktivet, men ifrågasätter om inte installationskraven ska föras in i byggregelverket.

Bland remissinstanser som avstyrker förslaget eller är negativa till det finns branschföreningarna *Svensk Energi och Svensk Fjärrvärme*. Även *Byggherrarna*, *Byggmaterialindustrierna*, *Sveriges Byggindustrier*, *Fastighetsägarna*, *Hyresgästföreningen*, *HSB Riksförbundet*, *Fortum Power and Heat AB (Fortum)*, *E.ON Sverige AB*, *Riksbyggen AB*, *Kyl & Värmepumpföretagen*, *VVS-företagen*, *Svenskt Näringsliv* och *Tekniska Verken i Linköping AB* hör till de remissinstanser som avstyrker eller uttrycker sig negativt till att skarpa krav ställs på individuell mätning av främst värme. *Sveriges Allmännyttiga Bostadsbolag (SABO)* är positiva till den föreslagna lösningen i stort och tillstyrker den föreslagna lagen om energimätning i byggnader, men är kritiskt till att det införs skarpa krav på installation av mätare för värme och kyla vid nybyggnation och ombyggnad. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län*, *Västerbottens läns landsting*, *Göteborgs*, *Stockholms*, *Jönköpings*, *Eskilstunas*, *Växjö*, *Söderköpings* och *Värnamos kommuner* är negativa till att det ställs lagkrav på att mäta värme och kyla på lägenhetsnivå, eller i vart fall till att kraven är absoluta vid nybyggnation och ombyggnad. Även *Tillväxtverket*, *Statens väg- och transportforskningsinstitut*, *Kungliga Tekniska Högskolan* hör till de som pekar på problem med främst värmemätning och är negativa till att det i lag ställs skarpa installationskrav för mätare.

När det gäller individuell mätning och därpå följande debitering av värme eller kyla kan de negativa remissinstansernas argumentation sammanfattas enligt följande. Bland de remissinstanser som argumenterar på detta sätt kan nämnas *SABO*, *HSB Riksförbundet*, *Hyresgästföreningen* och *Svensk Fjärrvärme*. Eftersom värmeförbrukningen sedan lång tid tillbaka varit inkluderad i hyran eller den schablonbaserade avgiften till bostadsrättsföreningen, har också byggnaderna kommit att utformas för att minimera den totala energianvändningen. Det är den som äger byggnaden som betalar för energin och därmed har de fulla incitamenten för att genomföra energieffektiviserande åtgärder i exempelvis klimatskal och ventilationssystem. Det finns inte heller någon anledning för hyresvärden att med dagens hyressättning höja temperaturen mer än till en normal acceptabel nivå i enlighet med Socialstyrelsens råd, och det finns därför inte någon övertemperatur i svenska bostäder eller någon större energibesparing att göra. Byggnaderna är däremot inte anpassade för att minimera värmeöverföringen inom klimatskalet, dvs. mellan lägenheterna. Detta medför att

Prop. 2013/14:174 det kan uppstå en rättviseproblematik mellan hyresgästerna eller de boende i en bostadsrättsförening. En lägenhet som ligger mitt i byggnaden kan kraftigt sänka temperaturen på radiatorerna, men i stället tillgodogöra sig värmen från kringliggande lägenheter. Närliggande lägenheter kan då få en ökad värmeförbrukning enbart som en följd av att grannlägenheten har sänkt temperaturen. En övergång till individuell mätning och debitering skulle kräva att resurser används till värmeisolering mellan lägenheterna, innerväggarna skulle behöva bli tjockare och uppta del av boytan.

Vid en övergång till individuell mätning och debitering sker en överföring av energieffektiviseringsincitamenten från ägaren av byggnaden till de boende. De boende har enbart möjlighet att utifrån ändrat beteende spara energi, exempelvis genom att stänga fönster, medan byggnadsägaren har långt större möjligheter att uppnå verkliga energibesparingar.

Installation av mät- och debiteringssystem blir kostsamt och tränger undan möjligheterna att genomföra andra åtgärder, som skulle kunna leda till en större energibesparing. Installationskostnaderna har av flera remissinstanser, bl.a. *SABO* och *HSB Riksorganisationen*, ansetts vara högre än vad som uppskattats i promemorian.

Flera remissinstanser har hänvisat till egna negativa erfarenheter av att ha installerat individuell mätning och debitering för värme, samt uppgett att energibesparingen inte blivit så stor som man önskat, eller att energi-användningen t.o.m. ökat marginellt. Bland dem finns bl.a. *Stockholms kommun*, *Göteborgs kommun*, *Eskilstuna kommun*, *SABO* och *HSB Riksorganisationen*.

När det gäller den rättsliga analysen av direktivets krav anser *Svensk Fjärrvärme* och *Svensk energi* att bestämmelsen i artikel 9.1 ska tolkas som att den enbart reglerar förhållandet mellan energibolagen och deras befintliga kunder, och att det därför saknas anledning att reglera mätning på lägenhetsnivå. Flera remissinstanser, bland dem *Svensk Fjärrvärme*, *Svensk Energi*, *SABO*, *Riksbyggen*, *Hyresgästföreningen*, *HSB Riksorganisationen*, *Fastighetsägarna*, *Fortum*, *Göteborgs kommun*, *Byggherrarna* och *Statens väg- och transportforskningsinstitut* argumenterar för att det inledande stycket i artikel 9.1 ska anses vägledande för tillämpningen av hela bestämmelsen. Installationskrav ska därför inte i något fall ställas med mindre än att det är tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och proportionerligt i förhållande till möjliga energibesparingar. Det föreslås därför särskilt att även nybyggnads- och ombyggnadssituationen ska begränsas av kostnadseffektivitet och teknisk möjlighet, samt att Boverket får i uppdrag att utreda vad som ska gälla.

När det gäller individuell mätning av varmvatten så påpekar flera av remissinstanserna att problematiken inte är densamma som för värmemätning. *Söderköping*, *Eskilstunas*, *Järfällas*, *Växjö* och *Jönköpings kommuner* är positiva till krav på varmvattenmätning. Även *SABO* hänvisar till egna erfarenheter och anför att dessa huvudsakligen är positiva när det gäller varmvattenmätning. Bl.a. *HSB Riksförbundet*, *Svensk energi*, *Svensk fjärrvärme*, *Byggherrarna* och *Fastighetsägarna* är negativa även till varmvattenmätning. Särskilt anför att kostnaderna för att installera mätsystem och debitera de boende kommer att bli större än värdet av den minskade energianvändningen, samt att det är

Skälen för regeringens förslag

Kostnadseffektivitet och teknisk genomförbarhet

Förslaget i promemorian har avstyrkts av en majoritet av de remissinstanser som yttrat sig i frågan. De kritiska remissinstanserna har framför allt argumenterat utifrån att konsekvenserna av förslaget kan bli negativa, kostsamma och att förslaget inte nödvändigtvis leder till en minskad energianvändning.

Syftet med direktivet i detta avsnitt är att för den enskilde genom mätning, information och debitering tydliggöra den faktiska förbrukningen av en rad energislag. Genom en ökad medvetenhet om sin energianvändning får den enskilde en möjlighet att påverka sin situation, minska sina utgifter och i förlängningen spara energi. Regeringen instämmer i direktivets ambition i detta avseende. Samtidigt delar regeringen de kritiska remissinstansernas farhågor om att skarpa installationskrav som inte tar hänsyn till kostnadseffektivitet kan leda till svårbedömda effekter.

Förslaget i den remitterade promemorian utgick från tolkningen att medlemsstaten enligt direktivet var skyldig att kräva installation av mätare även för värme, kyla och tappvarmvatten vid uppförande av en ny byggnad samt genomförande av en större renovering.

Remissinstanserna har också argumenterat utifrån en rättslig analys av direktivet. De har därvid pekat på en rad oklarheter som finns och anfört att det finns ett tolkningsutrymme som bör utnyttjas. Särskilt har det framhållits att artikelns inledande skrivningar om bl.a. kostnadseffektivitet måste få genomslag när installationskraven övervägs.

Frågan är då om det utifrån direktivets krav finns utrymme för regeringen att nu göra en annan bedömning än den som redovisats i promemorian.

Regeringen kan konstatera att direktivet förhandlats av Sverige och andra medlemsstater utifrån att kostnads-nyttöverbäganden skulle få genomslag för varje situation. Den bestämmelse som föranlett promemorians bedömning att skarpa installationskrav ska ställas upp är andra stycket i artikel 9.1. Bestämmelsen i artikel 9.1. infördes ursprungligen genom direktiv 2006/32/EG av den 5 april 2006 om effektiv slutanvändning av energi och energitjänster och om upphävande av rådets direktiv 93/76/EG (energitjänstedirektivet). Den har alltså varit i kraft under ett antal år. Det har framkommit att flera medlemsstater hittills inte har genomfört den genom att vid varje nybyggnation och större renovering kräva installation av individuella mätare för värme, kyla och tappvarmvatten. Det är oklart vilket rättsförhållande den är ägnad att reglera och bestämmelsen tar sin utgångspunkt i att proportionalitet och teknisk möjlighet ska beaktas. Det måste också framhållas att artikel 9.1 inte ställer något krav på installation av mätare, utan att mätare ska tillhandahållas. Enligt språkversionen i energitjänstedirektivet skulle mätare ”erbjudas”.

Prop. 2013/14:174 Om artikel 9.1 genomförs i enlighet med förslaget i promemorian skulle det medföra kännbara kostnader för aktörerna. Nyttan av åtgärderna är svårbedömda.

Alldeles oavsett vilket rättsförhållande artikel 9.1 skulle reglera när den först infördes så föranleder bestämmelsen i artikel 9.3 att ny lagstiftning nu måste införas med krav på mätarinstallation på lägenhetsnivå för de fall detta är tekniskt möjligt och kostnadseffektivt. Det framstår även i detta sammanhang som naturligt att ställa särskilda krav vid uppförande av nya byggnader och genomförande av större renoveringar. Bestämmelsen i artikel 9.1 andra stycket bör då enligt regeringen tolkas utifrån den inledande skrivningen om teknisk möjlighet, ekonomisk rimlighet och proportionalitet. Till skillnad från det förslag som redovisades i promemorian föreslår regeringen att installationskraven för värme, kyla och tappvarmvatten bör begränsas på så sätt att kostnadseffektiviteten ska beaktas även vid nybyggnation och större renoveringar. Förslaget innefattar då även ett genomförande av artikel 9.1 när det gäller värme, kyla och tappvarmvatten. Hur förslaget bör genomföras utvecklas närmare i avsnitten nedan.

Plan- och bygglagstiftningens ombyggnadsbegrepp bör användas i stället för direktivets ”större renoveringar”

I direktivet används termen större renovering med hänvisning till den definition som begreppet har i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda (förkortat energiprestandadirektivet). Enligt artikel 2.10 i energiprestandadirektivet avses med större renovering renovering av en byggnad där a) totalkostnaden för renoveringen av klimatskalet eller byggnadens installationssystem överstiger 25 procent av byggnadens värde, exklusive värdet av den mark där byggnaden är belägen, eller b) mer än 25 procent av klimatskalets yta renoveras.

I plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, används inte termen större renovering. I PBL används i stället andra termer såsom nybyggnad, ombyggnad, tillbyggnad och ändring av en byggnad. Med termen ombyggnad avses enligt 1 kap. 4 § PBL ändring av en byggnad som innebär att hela byggnaden eller en betydande och avgränsbar del av byggnaden påtagligt förnyas. *Kammarrätten i Jönköping* har ifrågasatt om ombyggnadsbegreppet verkligen motsvarar de fall som skulle omfattas av direktivets ”större renoveringar”. Regeringen anser dock att det är rimligt att anta att en större renovering enligt direktivet omfattas av begreppet ombyggnad enligt PBL, i vart fall när det handlar om alternativet att totalkostnaden för renoveringen av klimatskalet eller byggnadens installationssystem överstiger 25 procent av byggnadens värde, exklusive värdet av den mark där byggnaden är belägen. Vidare kan det antas underlätta rättstillämpningen om redan befintliga termer används i så stor utsträckning som möjligt. Mot denna bakgrund bör PBL:s ombyggnadsbegrepp användas i den nya lagstiftningen i stället för direktivets ”större renoveringar”.

Installationskravet ska vara begränsat till nybyggnationer där det är kostnadseffektivt, samt ombyggnader där det är kostnadseffektivt och tekniskt genomförbart

I promemorian föreslogs att installationskraven för nybyggnation och ombyggnad skulle vara skarpa, men begränsade på så sätt att kraven skulle göras gällande vid en installation eller en väsentlig ändring av en befintlig installation av bl.a. värme, kyla och tappvarmvatten till en lägenhet (jfr 6 kap. 5 § plan- och byggförordningen [2011:338]). När hänsyn ska tas till kostnadseffektivitet och teknisk möjlighet vid avgränsningen av installationskraven, saknas det anledning att begränsa lagtexten på det sättet som föreslagits i promemorian. Kraven bör i stället ta sin utgångspunkt i när en byggnad uppförs, respektive när en ombyggnad genomförs.

Vid uppförandet av en byggnad kan man naturligtvis välja att uppföra den på en rad olika sätt. En precisering av att installation av mätutrustning skulle vara tekniskt genomförbar fyller då inte någon funktion. I stället är det en bedömning av kostnadseffektiviteten som får avgöra i vilka fall installation av mätutrustning ska krävas vid uppförandet av en byggnad.

När det däremot gäller utförandet av en ombyggnad så kan det finnas sådana ombyggnationer som inte alls inkluderar åtgärder avseende byggnadens energiförsörjning. Installationskravet bör därför begränsas till fall av kostnadseffektivitet och teknisk möjlighet.

Föreskrifter ska meddelas på lägre nivå om i vilka fall som kraven ska gälla

En lång rad remissinstanser har föreslagit att Boverket får i uppdrag att utreda i vilka fall som installationskraven ska gälla, på samma sätt som föreslagits för befintlig bebyggelse i promemorian. Regeringen delar den bedömningen och anser det lämpligt att de närmare föreskrifterna kan meddelas på lägre nivå än lag. En lagstiftning som helt skulle överlåta till t.ex. den som uppför byggnaden att bedöma om installationen är kostnadseffektiv skulle leda till en mycket osäker rättstillämpning. Förutom installationskraven bör därför lagen innehålla bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om i vilka fall som kostnadseffektivitet respektive teknisk genomförbarhet ska anses föreligga, samt vilka mätmetoder som ska tillämpas. Med mätmetoder avses i detta sammanhang den uppräknade som finns i direktivets artikel 9.3, nämligen tillflödesmätning, värmekostnadsfördelare och andra mätmetoder.

Kravet bör riktas mot den som för egen räkning låter uppföra byggnaden eller genomföra ombyggnaden

En byggnad kan uppföras och ändras av olika personer. I PBL är det t.ex. inte närmare preciserat vem som kan få ett bygglov för en nybyggnad eller en ändring av en befintlig byggnad. Lagens olika krav riktas ofta mot den som vidtar en viss åtgärd och inte mot en viss på förhand bestämd person. I PBL används bl.a. begreppet ”byggherre”. Med byggherre avses enligt 1 kap. 4 § PBL den som för egen räkning utför eller låter utföra projekterings-, byggnads-, rivnings- eller markarbeten.

Prop. 2013/14:174 På liknande sätt används i lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader uttrycket ”den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad”. När det gäller direktivets krav på mätare är det inte nödvändigtvis ägaren till fastigheten eller byggnaden i fråga som är den som bör se till att mätare installeras. I stället bör sådana installationskrav riktas mot den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad respektive den som för egen räkning utför eller låter utföra en ombyggnad.

13.3.2 Befintlig bebyggelse

Regeringens förslag: Den som äger en byggnad ska se till att den energi som används för en lägenhets inomhusklimat (värme och kyla) liksom en lägenhets förbrukning av tappvarmvatten kan mätas, om det är tekniskt genomförbart och kostnadseffektivt att installera system för individuell mätning och debitering. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om i vilka fall som kostnadseffektivitet respektive teknisk genomförbarhet ska anses föreligga, samt om vilka mätmetoder som ska tillämpas.

Förslaget i promemorian: Överensstämmer i stort med regeringens. I förslaget i promemorian framgick inte uttryckligen att föreskrifterna ska avse även mätmetoder. Bemyndigandet formulerades delvis annorlunda.

Remissinstanserna: Många remissinstanser har varit generellt negativa till att det alls införs krav på värmemätning och mätning av kyla på lägenhetsnivå. Detta redogörs för i avsnittet om nybyggnation ovan. Av de remissinstanser som särskilt yttrat sig över förslaget när det gäller att genomföra artikel 9.3 så har flera annars negativa remissinstanser tillstyrkt eller varit positiva till förslaget och bedömningen. Bland de som varit positiva till förslaget och bedömningen i just denna del finns bl.a. *Hyresgästföreningen Riksförbundet, SABO, och Sveriges Kommuner och Landsting. Leverantörsföreningen Svensk Förening för Förbrukningsmätning av Energi (SFFE)* anser dock att förslaget måste formuleras om för att motsvara direktivets krav. Enligt SFFE bör det i enlighet med direktivet framgå att huvudregeln ska vara att mätare installeras även i befintlig bebyggelse. SFFE anför att direktivet anger att medlemsstaten måste visa när det inte är kostnadseffektivt. Vidare uppges att kostnaderna för mätarinstallationer i befintlig bebyggelse – särskilt värmekostnadsfördelare – minskat kraftigt under senare år.

Skälen för regeringens förslag: Utöver vad som angetts om nybyggnad och ombyggnad så innehåller direktivet krav som omfattar befintlig bebyggelse. Artikel 9.3 andra stycket innebär en nyhet i förhållande till tidigare direktiv med krav på mätning. Enligt bestämmelsen, som även tar sikte på befintlig bebyggelse, ska individuella mätare ha installerats senast den 31 december 2016 för att mäta värme, kyla eller tappvarmvatten i varje enhet, när detta är tekniskt genomförbart och kostnadseffektivt. När användning av individuella mätare inte är tekniskt genomförbar eller kostnadseffektiv för värmemätning, ska individuella värmekostnadsfördelare användas för att mäta användningen i respektive radiator, om inte medlemsstaten i fråga visar att det inte skulle vara

kostnadseffektivt att installera sådana värmekostnadsfördelare. I dessa fall får alternativa kostnadseffektiva metoder för mätning av användningen övervägas. Kraven omfattar samtliga uppvärmnings- och kylkällor, även sådana som finns centralt i byggnaden eller sådana som t.ex. en fastighetsägare installerat för att försörja flera byggnader.

Regeringen har tidigare gjort bedömningen att det utifrån den förväntade energibesparingspotentialen jämfört med de kostnader som uppstår för byggnadsägare inte funnits tillräckliga skäl för att införa ett generellt krav på individuell mätning och debitering av värme (prop. 2008/09:163 s. 134). Det finns inte skäl att göra en ny bedömning och genomföra direktivet genom att kräva mätning och debitering på lägenhetsnivå. Detta skulle drabba enskilda byggnadsägare oskäligt hårt eftersom rörstammar för tappvarmvatten och uppvärmning ofta leds in och ut ur lägenheterna på flera ställen. I många byggnader skulle installation av individuella mätare därför t.o.m. kräva att rören dras om. Det är inte sannolikt att värdet av den förväntade energibesparingen i sådana fall uppväger kostnaden för installationen, ens på lång sikt. Detta gäller särskilt vid installation av flödesmätare. Som *Svensk Förening för Förbrukningsmätning av Energi* har framhållit så finns det numera modernare mätmetoder, där en s.k. värmekostnadsfördelare svetsas på varje radiator utan att rören dras om. Mätmetoden finns också uttryckligen omnämnd i artikel 9.3. Denna mätmetod kan i sig inte medföra någon ny bedömning på central nivå, men ska naturligtvis tas med i beaktande när kostnadseffektiviteten bedöms enligt vad som anges nedan.

En sådan generell bedömning som regeringen tidigare gjort framstår inte som tillräcklig för att införa det krav som nu tillkommit i artikel 9.3. Medlemsstaten är skyldig att ta fram bindande regler som motsvarar direktivet. Det krävs därför regler som ser till att mätare för värme, kyla och tappvarmvatten installeras även i befintlig bebyggelse, i de fall detta är tekniskt möjligt och kostnadseffektivt.

Ett alternativ är att låta de enskilda byggnadsägarna utreda kostnadseffektiviteten. En sådan ordning framstår dock som administrativt svårhanterlig och mycket kostsam både för enskilda byggnadsägare och den myndighet som skulle tilldelas uppdraget att gå igenom och bedöma samtliga utredningar.

Det föreslås i stället att kravet när det gäller befintlig bebyggelse införs genom att det på central nivå utreds och bedöms i vilka fall det blir kostnadseffektivt respektive tekniskt genomförbart att installera individuella mätare. Den föreslagna lösningen har särskilt tillstyrkts av remissinstanser som är direkt berörda, bland dem *SABO* och *Hyresgästföreningen Riksförbundet*. En bestämmelse med ett generellt krav på installation av individuella mätare för värme, kyla och tappvarmvatten, när detta är tekniskt möjligt och kostnadseffektivt, kan meddelas i lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör samtidigt bemyndigas att meddela föreskrifter om för vilka fall som kostnadseffektivitet respektive teknisk genomförbarhet ska anses föreligga, samt om vilka mätmetoder som ska tillämpas. Det bör i lagtexten förtydligas att bemyndigandet avser även mätmetoderna.

Eftersom kraven i denna del inte har samband med uppförandet av byggnaden eller genomförandet av en ombyggnad, kan kravet inte riktas

Prop. 2013/14:174 mot byggherren. Det bör i stället vara riktat mot den som äger byggnaden.

Närmare om vad som behöver utredas

Ett krav på att installera mätsystem i befintlig bebyggelse kan drabba enskilda byggnadsägare hårt. Det är därför viktigt att frågan om i vilken typ av bebyggelse det är effektivt att göra sådana installationer utreds noggrant. Först när utredningen är genomförd finns närmare förutsättningar för att meddela föreskrifter om vilken typ av bebyggelse kravet bör omfatta. Detta bör uttryckas på sådant sätt att regeringen ges möjlighet att meddela föreskrifter om i vilka fall som kostnadseffektivitet respektive teknisk genomförbarhet ska anses föreligga. Regeringen bör ges möjligheten att delegera föreskrifträtten på området till den myndighet som regeringen bestämmer.

Direktivet kräver att bedömningen av vad som är tekniskt möjligt och kostnadseffektivt ska avse tre olika steg. I första hand ska därför utredningen, som görs av Boverket, bedöma för vilka fall som krav ska ställas på installation av mätsystem som mäter tillförd värme- eller kylenergi. Vidare ska bedömningen avse för vilken typ av byggnader eller i vilka fall som krav ska ställas på att installera värmekostnadsfördelare. Utredningen bör också överväga om det alls finns skäl att för någon typ av bebyggelse ställa krav på temperaturmätning (komfortmätning) eller andra alternativa mätmetoder och därpå följande debitering.

När det gäller mätning av tappvarmvatten bör utredningen överväga i vilka fall som kostnadseffektivitet respektive teknisk genomförbarhet ska anses föreligga, om kravet ska kopplas samman med krav på installation av värmemätningssystem eller i något fall gälla självständigt.

Mätning vid värmeväxlaren eller leveranspunkten

Av artikel 9.3 första stycket följer att mätning ska ske vid värmeväxlaren eller leveranspunkten när en byggnad försörjs med värme, kyla eller varmvatten från ett fjärrvärmenät eller från en central källa som försörjer flera byggnader. Bestämmelsen bedöms inte föranleda någon ny reglering. Kravet i artikeln motsvaras av den regel som finns sedan tidigare i Boverkets byggregler (BBR 2011:6, avsnitt 9:7). Bedömningen i promemorian har inte ifrågasatts av remissinstanserna.

Byte av mätare i befintlig bebyggelse

I promemorian föreslogs att den som äger en byggnad ska överväga om det är tekniskt möjligt och kostnadseffektivt att installera mätare för varje lägenhet, i samband med att en befintlig mätare för fjärrvärme, fjärrkyla, el, gas eller tappvarmvatten byts ut. Förslaget har kritiserats av bl.a. *Svensk Fjärrvärme* och *SABO* för att leda till oklarheter vid tillämpningen. Regeringen kan konstatera att den aktuella bestämmelsen i direktivet (artikel 9.1 b) är mycket otydlig, och att inte heller kommissionen i sina tolkningsmeddelanden har föreslagit något sätt för medlemsstaterna att genomföra bestämmelsen på. En alternativ tolkning som har förts fram är att bestämmelsen egentligen handlar om byte av befintliga system för individuell mätning. Eventuella genomförande-

åtgärder skulle i sådana fall omformuleras till att avse förbud mot avinstallation av individuella mätare. Tills vidare föreslås inte några nya bestämmelser. Prop. 2013/14:174

13.4 El och naturgas

Regeringens förslag: Den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad ska se till att varje lägenhets elförbrukning eller naturgasförbrukning kan mätas.

Detsamma gäller i samband med en ombyggnad. Skyldigheten gäller då den som för egen räkning utför eller låter utföra ombyggnaden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten.

Promemorians förslag: Stämmer delvis överens med regeringens. Enligt förslaget i promemorian skulle den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad vid en installation av el eller naturgas till en lägenhet se till att den som använder lägenheten kan ingå abonnemang med det elnätsföretag som har koncessionen i området, eller med en naturgasdistributör.

Detsamma skulle gälla vid en installation av el eller naturgas till en lägenhet eller en väsentlig ändring av en befintlig installation i samband med en ombyggnad. Skyldigheten gällde då den som för egen räkning utför eller låter utföra ombyggnaden.

Remissinstanserna: *Vattenfall AB, E.ON Sverige AB och Göteborg Energi AB* tillstyrker särskilt den i promemorian föreslagna lösningen att byggherren ska se till att lägenhetsinnehavaren kan ingå nätabonnemang. *Tekniska verken i Linköping AB* är positivt till förslaget. *Bl.a. Eskilstunas, Jönköpings och Växjö's kommuner* är positiva till att krav på elmätning införs. *Svensk Energi* avstyrker förslaget. *Hyresgästföreningen, Sveriges Allmännyttiga Bostadsbolag, Sveriges Byggingustrier, Leverantörsföreningen för Individuell Mätning och Debitering (LIMD), HSB Riksförbund och Fortum Power and Heat AB (Fortum)* förespråkar i stället att direktivet genomförs på så sätt att även fastighetsägarens fördelningsmätning tillåts. Remissinstanserna hänvisar bl.a. till att direktivet inte kräver mer än att mätning ska ske, och att utbyggnaden av egenproducerad el i flerbostadshus kan försvåras, om varje lägenhets elanvändning ska mätas från det koncessionspliktiga elnätet.

Skälen för regeringens förslag

El

Som redogjorts för ovan är bedömningen att direktivet ställer krav på tillhandahållande av individuella mätare vid nybyggnad och vid ombyggnad, vid en installation av värme, kyla eller tappvarmvatten till en lägenhet, men att kraven bör begränsas till fall av kostnadseffektivitet och teknisk möjlighet. Kraven på tillhandahållande av individuella

Prop. 2013/14:174 mätare omfattar även som utgångspunkt el och naturgas. Redan i dag har de allra flesta elkonsumenterna egna elabonnemang och därmed mätning av elförbrukningen. När det gäller de elkonsumenterna som får sin elförsörjning via kollektiva elabonnemang finns inte någon statistik kring hur många som får förbrukningen uppmätt av fastighetsägaren och faktureringen grundad på hur mycket el som förbrukats.

Det kan konstateras att det finns två olika vägar att gå för att säkerställa att elanvändare tillhandahålls individuella mätare vid nybyggnation och större renovering. På samma sätt som för värme, kyla och tappvarmvatten skulle den som uppför en byggnad eller låter genomföra en ombyggnad kunna se till att fördelningsmätning sker, i de fall de som använder lägenheterna inte har möjlighet att ingå nätabonnemang. En sådan lösning har förespråkats av bl.a. *Sveriges Byggindustrier*, *SABO*, *LIMD*, *HSB Riksförbund* och *Fortum*.

Ett annat sätt på vilket direktivet kan genomföras är att ålägga den som uppför en byggnad att se till att de som kommer att använda lägenheterna kan ingå nätabonnemang. Den lösningen – som också föreslogs i promemorian – har förespråkats av främst de stora elnätsbolagen *Vattenfall AB*, *E.ON Sverige AB* och *Göteborgs Energi AB*. I en tidigare utredning konstaterades att ungefär 90–95 procent av alla slutanvändare i flerbostadshus redan har individuella nätabonnemang (SOU 2008:110 s. 375). I utredningen angavs dock att utvecklingen sedan 1990-talet gått mot en allt större utbredning av kollektiva elabonnemang. Regeringen har tidigare uttalat att en sådan utveckling bör brytas, eftersom den motverkar en lönsam effektiv energianvändning (prop. 2008/09:163 s. 134). Tidigare undersökningar har visat på att elanvändningen minskar med 20 procent vid en övergång till individuell elmätning. Som ytterligare skäl anfördes att fler lägenhetskunder får möjlighet att byta elleverantör och får konsumenträttigheter enligt ellagen.

Regeringen konstaterar att syftet med direktivet i detta avseende är att slutkunden ska få reda på hur mycket energi som förbrukas, och i förlängningen debiteras därefter. Detta syfte uppnås naturligtvis även med fördelningsmätning och den förändring i hyres- och bostadsrättslagstiftningen som föreslås i avsnitt 13.5. Regeringen håller med remissinstanserna om att det finns goda skäl för att låta den som uppför byggnaden eller genomför ombyggnaden själv få välja hur mätkravet ska uppfyllas. Särskilt vore det olyckligt om en reglering för att främja energieffektivitet skulle få till följd att utbyggnaden av fastighetsgemensamma mikroproduktionsanläggningar för förnybar el försvåras.

Till skillnad från installation av mätutrustning för värme, kyla och varmvatten så är installation av elmätare ganska enkel, och några rättviseproblem uppstår inte bland de som använder lägenheterna. Det saknas mot den bakgrunden anledning att begränsa installationskraven på motsvarande sätt som föreslagits för värme, kyla och tappvarmvatten. Regeringen har tidigare bedömt att installationskrav för elmätare bör ställas upp vid nybyggnation och ändring (prop. 2008/09:163 s. 132). Det saknas anledning att göra en ny bedömning, men installationskravet kan begränsas till att avse ombyggnadsfallen.

Lägenheter kan användas både som bostad och lokal. I promemorian föreslogs möjligheter till undantag och pekades på den problematiska situationen att en lägenhet – exempelvis på en flygplatsterminal – ligger

långt från det koncessionspliktiga elnätet. Med den nu föreslagna lösningen att även fördelningsmätning tillåts, uppkommer inte samma problematik. En möjlighet att föreskriva om undantag bör finnas kvar, men dessa kan förväntas bli begränsade.

Det förekommer i dag att lägenheter, såväl bostadslägenheter som lokaler, inte försörjs med el. Även i t.ex. flerbostadshus bör det finnas en möjlighet att inreda lägenheter helt utan elförsörjning. I sådana fall kan det naturligtvis inte finnas någon skyldighet att för den aktuella lägenheten förbereda elmätning.

Särskilt om naturgas

Naturgas förekommer på den svenska marknaden i ganska begränsad utsträckning. Gasen används i flerbostadshus och byggnader med flera användningsområden främst för matlagning, men det förekommer också att gasen leds in i lägenheterna och där används för uppvärmning. Så gott som samtliga lägenheter som försörjs med naturgas på sådant sätt lär i dag ha ett eget abonnemang. För att säkerställa att mätning sker även vid nybyggnad och ombyggnad bör på samma sätt som för el den som uppför en byggnad åläggas att se till att lägenhetens gasförbrukning kan mätas.

Undantag för mätning av naturgas finns i dag i Energimarknadsinspektionens föreskrifter (EIFS 2008:1) och gäller i praktiken de kunder som försörjs med gas för matlagning. En möjlighet till motsvarande undantag finns i direktivets bilaga VII. Det kan därför förväntas att undantag beslutas även utifrån den nya lagen för kunder som förses med gas för matlagningsändamål.

13.5 Debitering vid fördelningsmätning

Regeringens förslag: Om det finns möjlighet till individuell mätning ska ersättning för kostnader som är hänförliga till en hyresgästs eller bostadsrättshavares energiförbrukning beräknas med utgångspunkt i den uppmätta förbrukningen.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Lagrådsremissens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens. Enligt förslaget i lagrådsremissen skulle kostnader som är hänförliga till en hyresgästs eller bostadsrättshavares energiförbrukning beräknas utifrån den faktiska förbrukningen.

Lagrådet: Lagrådet har anmärkt på att lagtexten synes stå i konflikt med författningskommentaren.

Remissinstanserna: Få remissinstanser har särskilt kommenterat förslaget i denna del. *SABO* tillstyrker förslaget och framhåller att det framstår som naturligt att direktivets krav på debitering utifrån faktisk förbrukning införs i gällande lagstiftning på nyttjanderättens område. *SABO* anser att debiteringskravet inte bör träffa hyresförhållanden där fastighetsägaren installerat temperaturgivare i lägenheten i syfte att optimera driften och hålla en jämn temperatur i fastigheten eftersom den faktiska förbrukningen då inte mäts, utan endast befintlig temperatur. *Hyresgästföreningen Riksförbundet* avstyrker förslaget och framhåller att

det är viktigt att fastighetsägare inte utsätts för ett absolut krav att debitera energi bara för att mätning sker. Särskilt anförs att en bra energieffektiviseringsåtgärd som blir allt vanligare är att temperatur mäts för varje lägenhet för att optimera värmesystemen. Denna åtgärd bör kunna fortgå utan att krav på debitering utfaller. *Svensk Energi* anser att en analys kan behövas för att avgöra om hyresvärden blir skattskyldig avseende energiskatt på el, samt att det är oklart hur transaktionerna ska bedömas ur ett mervärdesskatteperspektiv.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 10.1 och punkt 1.1 i bilaga VII till direktivet följer att slutanvändare av energi minst en gång per år ska debiteras utifrån sin faktiska energiförbrukning, om detta är tekniskt möjligt och ekonomiskt försvarbart.

Direktivets krav på debitering utifrån faktisk förbrukning när fördelningsmätning har skett, bör enligt regeringen inordnas i gällande lagstiftning på hyresrättens och bostadsrättens område. Som framgår av avsnitt 13.1. finns det i dag inte något krav på att en lägenhetsinnehavare som har en individuell mätare installerad också debiteras för sin förbrukning. Lagreglerna möjliggör endast att så sker. Detta kan inte anses tillräckligt för att Sverige ska leva upp till direktivets krav.

Det föreslås därför att det i hyreslagen, bostadsrättslagen och lagen om kooperativ hyresrätt införs regler som anger att ersättning för kostnader som hänför sig till energiförbrukning ska beräknas med utgångspunkt i den uppmätta förbrukningen, om det finns möjlighet till individuell mätning. I de fall det har installerats individuella mätare ska mätvärdena således användas som underlag för debiteringen. I de flesta fall torde så ske redan i dag även om det kan förekomma att energiförbrukningen mäts individuellt utan koppling till debitering. *SABO* och *Hyresgästföreningen Riksförbundet* har framfört synpunkten att det förekommer temperaturmätning på lägenhetsnivå enbart för att optimera driften av värmesystemen. Med den utformning av lagtexten som regeringen föreslår är det emellertid när kostnaden kan påföras efter individuell mätning som kravet ska gälla. Ett sådant installerat energioptimerande system som inte alls lämpar sig för debitering på lägenhetsnivå skulle enligt regeringens mening knappast omfattas av kravet.

Reglerna bör inte kräva att den uppmätta energiförbrukningen ensam läggs till grund för det belopp som debiteras. Särskilt vad gäller kostnader för uppvärmning kan det ju ofta finnas anledning att beakta även andra faktorer. För att tillgodose *Lagrådets* synpunkter i denna del bör detta tydliggöras även i lagtexten. Kravet bör utformas på så sätt att beräkningen av hyran eller avgiften ska ta sin utgångspunkt i den uppmätta förbrukningen.

För att regleringen ska leva upp till direktivets krav bör den omfatta kostnader som är hänförliga till lägenhetens uppvärmning, nedkylning eller förseende med varmvatten eller elektrisk ström.

Som redogjorts för ovan finns redan i dag inom hyresrätten en möjlighet att beräkna hyran utifrån uppmätt förbrukning. Den ändring som nu föreslås bör i sig inte medföra någon ändring i skatterättsligt hänseende för dem som beräknar hyran utifrån uppmätt förbrukning.

Regeringens förslag: Om en samfällighetsförening ansvarar för el-, naturgas-, kyl-, värme- eller tappvarmvattensystemet i ett byggnads-komplex som består av tredimensionella fastigheter, ska det som gäller ägaren till en byggnad i stället tillämpas på föreningen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte haft några synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Byggnadsbegreppet täcker även sådana delar av byggnader som hör till tredimensionella fastigheter (jfr prop. 2005/06:145 s. 137 och 2008/09:91 s. 109). En lagstiftning som tar sikte på byggnader blir därför också tillämplig på ägarlägenhetsfastigheter och andra tredimensionella fastigheter.

För tredimensionella fastigheter inrättas ofta en gemensamhetsanläggning som ska tillgodose fastigheternas behov av t.ex. el, vatten och avlopp. När det gäller ägarlägenhetsfastigheter förvaltas gemensamhetsanläggningen av en samfällighetsförening, se 20 a § lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter. Förvaltning genom samfällighetsförening kan även förekomma när det gäller andra tredimensionella fastigheter.

I dessa fall bör samfällighetsföreningen anses motsvara byggnadens ägare och ansvara för att utrustning för individuell mätning installeras. Finns det ingen sådan förening blir de enskilda fastighetsägarna ansvariga.

13.7 Tillsynen över att system för mätning på lägenhetsnivå installeras

Regeringens förslag: Den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom plan- och byggområdet (byggnadsnämnden) har tillsyn över att skyldigheter som avser installation av mätsystem på lägenhetsnivå fullgörs.

Om system för individuell mätning ska införas ska byggnadsnämnden ge de upplysningar som behövs för att de skyldigheterna ska fullgöras och bestämma vilka handlingar som ska lämnas till nämnden.

Den som har en skyldighet enligt lagen ska lämna byggnadsnämnden de handlingar och uppgifter i övrigt som behövs för nämndens tillsyn.

Byggnadsnämnden får meddela de förelägganden som behövs för att de skyldigheter som följer av lagen ska fullgöras. Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Östersunds kommun* och *Jönköpings kommun* tillstyrker särskilt att tillsynen ska utövas av de kommunala byggnads-

Prop. 2013/14:174 nämnderna. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anser att förhållandet till plan- och bygglagen behöver förtydligas.

Skälen för regeringens förslag: Det kan inledningsvis konstateras att det följer av artikel 13 i direktivet att medlemsstaterna ska fastställa bestämmelser om sanktioner som ska tillämpas vid överträdelser av nationella regler som grundar sig på bl.a. de artiklar som behandlar mätning och debitering av energi. Även från ett nationellt perspektiv är det naturligtvis av vikt att ett ändamålsenligt sanktionssystem införs. Lämpligen bör en myndighet utses för att utöva tillsyn över att skyldigheterna enligt lagen fullgörs. Sanktionerna bör bestå i att myndigheten ges möjlighet att utfärda de förelägganden som behövs för att skyldigheterna ska fullgöras, samt att sådana förelägganden får förenas med vite.

Frågan är då om det är lämpligt att tillsynen ska utövas av en central förvaltningsmyndighet. Det kan konstateras att en central tillsynsfunktion skulle förutsätta tillgång till ganska omfattande registeruppgifter, uppgifter som endast delvis finns tillgängliga i dag genom exempelvis fastighetsregister och register över energideklarationer. Registren skulle behöva kompletteras med skyldigheter för byggherrar och byggnadsägare att centralt lämna uppgifter om bl.a. mätarinstallation. Administrationen av en sådan lösning skulle bli omfattande.

En bättre ordning är att ålägga de kommunala nämnder som fullgör uppgifter enligt plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, att utöva tillsyn även över att den nya lagens krav på installation av mätar-system fullgörs. Genom bygglovs- och anmälningsprocessen i PBL, kommer byggnadsnämnden att få kännedom om i vart fall nya byggnader och ombyggnader. Åtgärder som kräver lov eller anmälan får inte påbörjas innan byggnadsnämnden har gett ett startbesked (10 kap. 3 § PBL). Vidare krävs normalt i dessa fall att byggnadsnämnden har gett ett slutbesked innan byggnaden får tas i bruk (10 kap. 4 § PBL). När en ansökan om lov eller en anmälan ges in till byggnadsnämnden har nämnden möjlighet att kontrollera om åtgärden medför att individuell mätning ska införas i byggnaden och möjlighet att se till att de handlingar som behövs för prövningen i frågan om startbesked ges in till nämnden (10 kap. 19 och 22 §§ PBL).

Byggnadsnämnden bör enligt lagen ges möjlighet att meddela de förelägganden som behövs för att skyldigheterna enligt lagen ska fullgöras. Det bör finnas en möjlighet att förena sådana förelägganden med vite. I lagen bör också införas en särskild skyldighet att till byggnadsnämnden lämna de handlingar och uppgifter i övrigt som behövs för nämndens tillsyn enligt lagen. Ett tillsynsärende behöver naturligtvis inte ha samband med ett pågående ärende enligt PBL. Även när ett ärende handläggs parallellt med en prövning enligt PBL kan det finnas handlingar som nämnden behöver, men inte skulle anses motiverade att begära in enligt ovan nämnda bestämmelser i PBL. *Länsstyrelsen i Stockholms län* har efterfrågat ett tydliggörande av förhållandet mellan tillämpningen av den föreslagna lagen och PBL. Regeringen anser att ett tillsynsärende enligt den föreslagna lagen om energimätning i byggnader inte ska påverka prövningen enligt PBL. Brister som uppmärksammas enligt lagen om energimätning i byggnader ska alltså inte medföra att t.ex. ett sådant start- eller slutbesked som omnämns ovan vägras.

Regeringens förslag: Kommunen får ta ut avgifter för sin tillsyn. Kommunen får meddela föreskrifter om avgifternas storlek.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Fastighetsägarna* avstyrker förslaget och påpekar att man redan har en börda av avgifter för olika typer av tillsyn som ofta inte samordnas. *Östersunds kommun* påtalar särskilt behovet av möjligheten att avgiftsfinansiera den nya tillsynsuppgiften. *Göteborgs kommun* anser dock att det bör förtydligas när och hur avgiften ska tas ut.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har uttalat att tillsynsuppgifter som utgångspunkt bör finansieras genom avgifter (se skr. 2009/10:79 s. 19 f). Principen bör gälla även i de fall som en tillsynsuppgift åläggs kommunala organ. Det bör då vara kommunen som beslutar om avgiftsuttaget (a. skr. s. 22). Enligt 8 kap. 3 b § kommunallagen (1991:900) får kommunerna ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. För tjänster eller nyttigheter som kommunerna är skyldiga att tillhandahålla får de bara ta ut avgifter om det är särskilt föreskrivet. Enligt 8 kap. 3 c § får kommunerna inte ta ut högre avgifter än vad som svarar mot kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som kommunen tillhandahåller (självkostnaden). Till viss del kommer kommunens uppgifter såsom de beskrivits i avsnittet ovan att vara finansierade genom det avgiftsuttag som regleras i 12 kap. 8 § plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL. Kommunen har rätt att ta ut avgift för alla åtgärder som normalt ingår i ärenden eller efter bygganmälan (prop. 2009/10:170 s. 351). I samtliga fall där det handlar om åtgärder som är lov- eller anmälningspliktiga krävs också ett startbesked från kommunens byggnadsnämnd (10 kap. 3 § PBL). När nämnden beslutar om startbesked har den en skyldighet att upplysa om relevanta krav i annan lagstiftning (10 kap. 24 § PBL). För att nämnden ska kunna lämna behövliga upplysningar om de krav som den föreslagna lagen om energimätning i byggnader ställer upp måste den aktuella åtgärden granskas och det kan tänkas att nämnden behöver begära in vissa handlingar, t.ex. för prövningen av om det är fråga om en ombyggnad. Dessa arbetsuppgifter bör kunna anses som normala i ett ärende om startbesked och därmed bör avgiften enligt PBL kunna omfatta sådana kostnader.

Fastighetsägarna har avstyrkt förslaget och ansett att kommunerna bör hantera tillsynsärendena utan avgiftsfinansiering. Regeringen instämmer dock i den bedömning som redovisats i promemorian och som har tillstyrkts av kommunerna. För att tillsynen ska kunna bedrivas effektivt måste viss möjlighet till ett avgiftsuttag finnas. När det gäller tillsynsärenden som bedrivs enligt den nya lagen behövs därför en särskild bestämmelse som ger kommunen (kommunfullmäktige) möjlighet att besluta om avgift. Avgiften bör tas ut av den som ett tillsynsärende riktar sig mot. Det är upp till den enskilda kommunen att besluta om och hur en avgift ska tas ut. Som anförts ovan är det regeringens uppfattning att hanteringen i normalfallet kan samordnas med processen enligt PBL. Det

Prop. 2013/14:174 bör därför inte i särskilt många fall finnas anledning att inleda tillsynsrenden enligt den nya lagen.

13.9 Överklagande

Regeringens förslag: Byggnadsnämndens beslut om föreläggande får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.
Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Enligt promemorian fick enbart förelägganden som förenats med vite överklagas.

Remissinstanserna: *Länsstyrelsen i Stockholm* tillstyrker förslaget under förutsättning att eventuella förelägganden ska ske utan att påverka start- och slutbesked, annars bör överklagande ske till mark- och miljödomstol. *Kammarrätten i Jönköping* ifrågasätter om det inte vore lämpligare att låta byggnadsnämndens beslut om föreläggande som förenats med vite överklagas till mark- och miljödomstol.

Skälen för regeringens förslag: Det finns skäl för att låta byggnadsnämndens beslut om förelägganden överklagas. Till skillnad från förslaget i promemorian anser inte regeringen att överklagandemöjligheten ska vara begränsad till vitessanktionerade förelägganden. Som närmare redogjorts för i avsnitt 13.7 är det inte meningen att brister enligt den nya lagen ska påverka en prövning enligt plan- och bygglagen (2010:900). Regeringen anser att överklagande lämpligen bör ske till allmän förvaltningsdomstol och att det bör krävas prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten. Andra beslut bör inte kunna överklagas.

13.10 Nya föreskrifter om mätare behövs

Regeringens bedömning: Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) bör ges i uppdrag att ta fram föreskrifter om mätare som används för fördelning och debitering av kostnader inom en byggnad för värme, kyla, varmvatten och el.

Promemorians bedömning: Överensstämmer i stort med regeringens. I promemorians bedömning omnämndes inte elmätare.

Remissinstanserna: *Riksförbundet Bostadsrätterna Sverige* anser att föreskrifter om mätare bör tas fram på EU-nivå.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen har enligt 2 § lagen (1992:1514) om måttenheter, mätningar och mätdon en möjlighet att utfärda föreskrifter om bl.a. krav på och kontroll av mätdon, när detta är befogat. Regeringen har i 7 § förordningen (1993:1066) om måttenheter, mätningar och mätdon uppdragit åt Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) att meddela sådana föreskrifter. Swedac har meddelat sådana föreskrifter för bl.a. elmätare och värmemätare. Av föreskrifterna framgår att dessa inte omfattar fördelningsmätning. Eftersom det nu föreslås bli ett lagkrav avseende installation av mätare

samt att debitera energikostnader på lägenhetsnivå, bör krav ställas på mätarnas funktion och noggrannhet. Swedac bör därför ges i uppdrag att meddela sådana föreskrifter.

Enligt 4 § utövas tillsynen enligt den lagen av den myndighet som regeringen bestämmer. Det följer också av paragrafen att regeringen, eller efter regeringens bemyndigande tillsynsmyndigheten, får meddela föreskrifter om avgifter för kontroll av mätton som omfattas av myndighetens tillsyn. Om Swedac utfärdar föreskrifter följer därför att myndigheten utövar tillsyn över den metrologiska funktionen av de mätare som installerats. Viss samordning sker redan på EU-nivå, och Swedac bör ta i beaktande de rekommendationer som kommissionen utfärdar.

Till skillnad från förslaget i promemorian så föreslår regeringen att fördelningsmätning av el tillåts även vid nybyggnation och ombyggnad. Detta bör uppmärksammas även när Swedacs uppdrag preciseras.

14 Artiklarna 9.2 och 10.2 – Smart mätning

Regeringens förslag: Nätkoncessionshavare ska se till att elanvändarna får lämplig information i samband med installation av nya mätare. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheten.

Regeringens bedömning: Förordningen om mätning, beräkning och rapportering av överförd el eller Energimarknadsinspektionens föreskrifter bör ändras beträffande de elanvändare vars förbrukning mäts per timme.

Inriktningen ska vara att elmätare förses med öppet gränssnitt för energi- och systemtjänster.

Promemorians förslag och bedömning: Motsvarar regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: De remissinstanser som yttrat sig tillstyrker promemorians förslag till genomförande. *Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac)* påpekar att det finns EU-rättsliga aspekter att beakta om regeringen senare ställer funktionskrav på exempelvis öppet gränssnitt för elmätare. *Oberoende elhandlare* stöder inriktningen mot smart mätning och öppet gränssnitt, men önskar att det redan nu slås fast att samtliga elanvändare ska vara timmätta, något som borde kunna ske till årsskiftet 2015/16. Även *Svensk Bioenergiförening* anser att det finns starka skäl för att utveckla timmätning och debitering därefter.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Artiklarna 9.2 och 10.2 innehåller bestämmelser med särskilda krav som ska ställas på mätare, informationssystem och faktureringsystem i den mån som medlemsstaterna installerar smarta mätare för naturgas och el i enlighet med direktiven 2009/72/EG och 2009/73/EG. Enligt bilaga I till dessa direktiv skulle medlemsstaten göra en bedömning av kostnader och nyttor med att införa system med smarta mätare. Enligt elmarknadsdirektivet skulle, om bedömningen ledde till att sådana system skulle introduceras, medlemsstaterna se till att 80 procent av konsumenterna har

Prop. 2013/14:174 smarta mätare senast år 2020. För naturgas fanns inte någon sådan tidsgräns.

Som redogörs för närmare i avsnitt 13.1 är kraven för mätning av naturgas inte lika högt ställda som för mätning av el. Vad gäller gasmarknadsdirektivet har regeringen uttalat att det inte var påkallat med några lagstiftningsåtgärder för smarta mätare för gas (prop. 2010/11:70 s. 143). För att kunna införa kraven enligt gasmarknadsdirektivet lät regeringen Energimarknadsinspektionen utreda frågan om huruvida krav skulle ställas på att installera smarta mätare. Av den rapport som presenterades för regeringen (Smarta mätare i det svenska naturgas-systemet EI R 2012:1) framgick sammanfattningsvis att krav på installation av smarta mätare skulle medföra mycket stora kostnader. Rapporten har inte föranlett regeringen att göra något nytt uttalande om att smarta mätare för naturgas ska installeras. Artiklarna 9.2 och 10.2 bör därför inte föranleda någon ytterligare reglering när det gäller naturgas.

När det gäller el genomfördes inte någon motsvarande ekonomisk bedömning. I stället uttalade regeringen att införandet av månadsvis mätning innebar att Sverige redan uppfyllde kraven på utrullning av smarta mätare enligt elmarknadsdirektivet (prop. 2010/11:70 s. 55). Regeringen utvecklade inte resonemanget, men det kan konstateras att den reform som genomfördes under åren 2006-2009 med en övergång från årsvis mätning till månadsvis mätning föranlett att moderna fjärravlästa mätare installerats i så gott som samtliga uttagspunkter. De alla flesta mätare som installerats möjliggör t.ex. tvåvägskommunikation och kan hantera timvärden. Någon definition av smarta mätare fanns inte på EU-nivå när elmarknadsdirektivet genomfördes.

Det kan sammanfattningsvis konstateras att de krav som ställs enligt svensk rätt för mät- och rapporteringssystemen när det gäller uttagspunkter med ett säkringsabonnemang upp till 63 ampere, inte motsvarar de krav som nu ställs på smart mätning enligt energieffektiviseringsdirektivet. Exempelvis förutsätter bestämmelserna i artikel 9.2 a) och 10.2 b) att systemen hanterar mätvärden på timbasis. I dag mäts för de allra flesta uttagspunkter den överförda elen månadsvis. Även om de installerade mätarna i stor utsträckning klarar av att hantera timvärden skulle en övergång till att hantera timvärden för samtliga uttagspunkter i insamlings-, överförings- och eventuellt även avräkningsystemen, förutsätta ganska omfattande investeringar och uppgraderingar för elnätsbranschen.

På den svenska elmarknaden gäller sedan den 1 oktober 2012 emellertid att även konsumenter, oavsett hur stor elförbrukningen är, har en möjlighet att få timmätning. Enligt 3 kap. 11 § andra stycket ellagen (1997:857) får den elanvändare som ingått ett avtal om leverans av el som förutsätter att mängden överförd el ska mätas per timme, inte debiteras merkostnader för detta (se prop. 2011/12:98, Timmätning för aktiva elkonsumenter). Från den 1 april 2013 gäller enligt 6 och 18 a §§ förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el att nätkoncessionshavarna är skyldiga att även inom avräkningsystemen rapportera dessa elanvändares förbrukning per timme. För dessa elanvändare, liksom för elanvändare med säkringsabonnemang som överstiger 63 ampere, finns inga större problem med att anpassa systemen så att de fullt ut motsvarar direktivets krav. De närmare

bestämmelserna om mätning och rapportering finns förutom i ovan nämnd förordning i Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om mätning, beräkning och rapportering av överförd el (EIFS 2011:3). Direktivets krav avseende smart mätning bör genomföras genom att förordningen eller föreskrifterna anpassas, för de elanvändare som övergår till timmätning. Exempelvis behövs bestämmelser som motsvarar direktivets artikel 9.2 d och artikel 10.2 a och b. Ett införande av smart mätning på elmarknaden skulle med en sådan lösning ske successivt, på ett sätt som förutsetts både i bilaga I till elmarknadsdirektivet och i artikel 9.2 i energieffektiviseringsdirektivet.

Vid ett successivt införande av smart mätning i Sverige blir bestämmelsen i artikel 9.2 e tillämplig. Enligt denna ska medlemsstaterna kräva att kunderna får lämplig information i samband med installationen av smarta mätare. Någon sådan skyldighet finns inte i dag och en bestämmelse med detta innehåll bör därför införas i ellagen. Eftersom det i första hand är sådana elanvändare som omfattas av ellagens konsumentbegrepp som inte har timmätning är det lämpligt att bestämmelsen placeras i 11 kap. ellagen.

Vid ett successivt införande av smart mätning bör en tidsplan för en fortsatt övergång till timmätning övervägas, precis som *Oberoende Elhandlare* och *Svensk Bioenergiförening* framfört i detta sammanhang. Riksdagen har vid flera tillfällen uttalat att utvecklingen mot allt fler timmätta elkonsumenter bör fortsätta (se senast rskr. 2011/12:64). Det bör fortsatt övervägas vilka krav som ska ställas på de mätare som installeras. Samtidigt bör det övervägas om avräkningen även fortsättningsvis ska ske genom s.k. schablonavräkning. Kraven på elmätarna bör utformas med beaktande av vad som krävs enligt artikel 9.2 a och b och 10.2 b. Vidare bör inriktningen vara att införa ett standardiserat och öppet gränssnitt för elmätare, även om det, vilket *Swedac* påpekat, finns EU-rättsliga aspekter att beakta både när det gäller den metrologiska funktionen och när det gäller hur mätvärden ska hanteras på ett säkert sätt.

15 Artiklarna 10.1 och 10.3 samt bilaga VII – Debitering och energifakturor

15.1 Debitering baserad på uppmätt förbrukning

Regeringens förslag: En elleverantörs debitering av kunderna ska avse uppmätta mängder, om elleverantören har tillgång till mätvärden. Om mätvärden saknas, får debiteringen avse uppskattad användning.

En naturgasleverantörs debitering av gasförbrukarna ska avse uppmätta mängder, om leverantören har tillgång till mätvärden. Om mätvärden saknas, får debiteringen avse uppskattad användning.

Bestämmelsen i 11 kap. 15 § ellagen ändras i den del den avser förskottsbetalning för elleverantörer.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. En elleverantörs debitering av kunderna skulle avse uppmätta mängder. En naturgasleverantörs debitering av gasförbrukarna skulle avse uppmätta mängder, om leverantören har tillgång till mätvärden. Om en gasförbrukare som själv ska rapportera mätvärden inte har gjort det, får debiteringen avse uppskattad användning.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, som *Sveriges Advokatsamfund*, *Svensk Energi*, *Vattenfall AB* och *Oberoende Elhandlare* påpekar att förslagen i dessa delar måste samordnas med ett eventuellt genomförande av förslagen i rapporten Enklare för kunden – förslag som ökar förutsättningarna för en nordisk slutkundsmarknad (EI R2013:09). Vattenfall AB och Svensk Energi anser att direktivet bör anses omfatta även nätföretagen i detta avseende, och att eventuella krav bör riktas mot både leverantörer och nätföretag. Vattenfall AB och Svensk Energi anser att den speciella situationen där elhandelsföretaget inte har tillgång till mätvärden ska undantas från ett krav på debitering efter faktisk förbrukning, samt att bestämmelserna inte ska omöjliggöra för företagen att begära deposition från den konsument som uppvisat betalningssvårigheter tidigare och därför kan ha svårt att ingå avtal med en ny elleverantör. *Naturskyddsföreningen* är positiv till att kopplingen mellan förbrukningen och priset blir tydligare för kunden, men anser det otydligt huruvida det blir möjligt att debitera fasta avgifter med promemorians förslag. Föreningen förespråkar i det avseendet ett uttryckligt förbud. *Energigas Sverige* anser att ett undantag för att mäta kunder som använder gas för matlagning bör föras in i naturgaslagen.

Direktivet

Av artikel 10.1 framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att slutanvändarna senast den 31 december 2014 får tillgång till korrekt faktureringsinformation baserad på faktisk användning i enlighet med punkt 1.1 bilaga VII, i de fall det är tekniskt möjligt och ekonomiskt försvarbart. Skyldigheten kan fullgöras med hjälp av system med självavläsning. Särskilda krav gäller i de fall som medlemsstaterna installerar system med smarta mätare för el och naturgas. Faktureringen ska inte baseras på uppskattad användning eller en schablonavgift, annat än när slutanvändaren inte har uppgett någon mätaravläsning för ett visst faktureringsintervall.

Skälen för regeringens förslag

Allmänt

Till att börja med ålägger således direktivet i denna del medlemsstaten att utreda i vilken utsträckning som det är tekniskt möjligt och ekonomiskt försvarbart att se till att mät- och faktureringsystem säkerställer att faktureringsinformation som baseras på faktisk användning, kan tillställas slutanvändarna. I den mån som systemen klarar av detta, får debiteringen som huvudregel inte baseras på uppskattad användning eller schablon.

I Sverige gäller sedan 2009 att samtliga elkunders förbrukning ska mätas åtminstone månadsvis. För uttagkunder med ett säkringsabonnemang överstigande 63 ampere sker elmätningen på timbasis, liksom för de elkonsumenter som ingått ett elavtal som förutsätter att mängden överförd el mäts per timme. Kraven avseende mätning och rapportering har medfört att i stort sett samtliga elmätare är moderna fjärravlästa mätare och att insamling och rapportering av mätvärden sker med automatik. Redan i dag får kunden tillgång till sina mätvärden via internet eller den faktura som elnätsföretagen tillställer kunden för elnätsavgiften (6 kap. 8 § i Energimarknadsinspektionens föreskrifter EIFS 2011:3, ändrade genom EIFS 2012:2). Elnätsföretagen rapporterar också mätvärdena till den elleverantör som levererat el i uttagpunkten, dvs. det företag som kunden ingått ett elhandelsavtal med. Samtliga elhandelsföretag har därför redan tillgång till de uppgifter som behövs. Vanligtvis sker nu också debiteringen av kunderna utifrån den uppmätta förbrukningen. Enligt gällande standardavtal (EL 2012 K) ska debitering som huvudregel avse uppmätta värden. Vissa elhandelsföretag på marknaden har dock valt att i större eller mindre utsträckning inte koppla samman priset med den uppmätta förbrukningen fullt ut. Så har skett genom att exempelvis lägga till en fast månadsavgift, som inte haft något samband med kundens elförbrukning.

Frågan om ett lagstadgat krav avseende debitering efter faktisk förbrukning har övervägts tidigare (se prop. 2010/11:70 s. 90 f.). Regeringen fann då inte tillräckliga skäl för att gå vidare med ett sådant förslag. När nu energieffektiviseringsdirektivet kräver en övergång till debitering baserad på insamlade mätvärden, om det är tekniskt möjligt och ekonomiskt försvarbart, finns det skäl för att göra en ny bedömning. En bestämmelse som träffar elhandelsföretagen bör införas i 8 kap. ellagen. Den kan med fördel utformas med fjärrvärmelagens motsvarande bestämmelse som förebild.

Som *Naturskyddsföreningen* påpekat så innebär ett krav på att debitera utifrån den uppmätta förbrukningen att fakturabeloppet ska baseras på förbrukningen för den enskilda kunden. En fast avgift som saknar samband med förbrukningen skulle naturligtvis innebära ett avsteg från en sådan debiteringsmodell. Det saknas dock anledning att formulera lagtexten som förbud mot de debiteringsmodeller som kan tänkas förekomma. I stället bör kravet utformas just som ett krav på att debiteringen ska avse uppmätta mängder.

Svensk Energi och *Vattenfall AB* har anfört att elleverantörerna är helt utlämnade till elnätsföretagen när det gäller leveranserna av mätvärden och att det förekommer att dessa pga. tekniska skäl saknas när fakturorna ska sammanställas. Enligt *Svensk Energi* och *Vattenfall AB* är det bättre, även för kunden, om fakturan ändå får skickas i den situationen och att avstämning då kan ske i efterkommande faktura. Direktivet tar visserligen upp problematiken med avsaknad av mätvärden enbart för den situationen att kunden själv ska läsa av mätaren och har underlåtit att rapportera. Eftersom situationen i praktiken blir densamma när mätvärdesinhämtningen inte fungerar pga. tekniska problem – vilket el- och gashandelsföretaget inte kan påverka – framstår det som en rimlig

Prop. 2013/14:174 tolkning av direktivet att tillåta preliminär debitering även i den situationen. Lagtexten bör därför formuleras med ett undantag just för den situationen. Det ligger i sakens natur att även el- eller gashandelsföretaget bör försöka påskynda inhämtningen av mätvärden och att korrigering i normalfallet bör kunna ske i den efterföljande fakturan.

Som flera remissinstanser, bl.a. *Sveriges Advokatsamfund*, *Svensk Energi och Oberoende Elhandlare* påpekat så skulle flera av bestämmelserna behöva omarbetas och samordnas vid en övergång till en s.k. elhandlarcentrisk modell i enlighet med vad Energimarknadsinspektionen föreslagit i rapporten EI R2013:09. Rapporten bereds emellertid vidare inom Regeringskansliet, vilket tills vidare får den följderna att elhandelsföretagen respektive elnätsföretagen bör hanteras åtskilda när det gäller vilka krav som ska ställas på debitering och fakturors utformning. Det blir med den utgångspunkten inte lämpligt att som *Svensk Energi* och *Vattenfall AB* tolka direktivet som att kraven måste ställas även på elnätsföretagen. Elnätsföretagens utformning av tariffer behandlas särskilt i artikel 15 i direktivet, och något krav på att utforma tarifferna enbart utifrån uppmätt förbrukning finns inte i den artikeln.

Det föreslås, liksom i promemorian, att 11 kap. 15 § andra stycket ellagen upphävs, eftersom ett krav på att debitera utifrån uppmätt förbrukning i praktiken omöjliggör system för förskottsbetalningar. *Svensk Energi* och *Vattenfall AB* har i det sammanhanget anfört att det vore olämpligt att undanröja möjligheten för elhandlare att begära säkerhet från de konsumenter som tidigare haft svårt att betala för sig och därför kan ha svårt att ingå nya elavtal. Regeringen delar uppfattningen att det mycket väl kan finnas goda skäl för en elhandlare att begära viss säkerhet i en sådan situation. En sådan lösning kan också som påpekats hjälpa den enskilde konsumenten att komma ut på elmarknaden och välja elleverantör. Problematiken har – såvitt framkommit – hanterats på ett seriöst sätt av marknaden med bl.a. reglering i gällande standardavtal. Regeringen gör dock bedömningen att ett krav på att debitera elleveranserna utifrån uppmätt förbrukning inte hindrar en elleverantör från att begära säkerhet. En säkerhet ska som regel lämnas åter och utgör inte ett hinder mot att själva debiteringen av elleveransen utgår från uppmätt förbrukning. Någon justering av lagtexten jämfört med den som föreslagits i promemorian bedöms därför inte behövas.

Naturgas

Även naturgasleverantörerna bör i den utsträckning som faktureringsuppgifterna finns tillgängliga åläggas att debitera utifrån uppmätta värden. I jämförelse med elmarknaden så är mätningen av naturgas när det gäller hushållskunder inte lika utvecklad. Enligt gällande mätföreskrifter (EIFS 2008:1) behöver mätning inte ske alls för uttagskunder som använder naturgas enbart för matlagning, s.k. spiskunder. Dessa kunder får i stället debiteras med en fast årsavgift. Energimarknadsinspektionen har i en rapport angett att den tillkommande kapitalkostnaden för att installera fjärravlästa mätare för kunder med en förbrukning understigande 1,2 MWh skulle uppgå till 10 850 kr (EI R 2012:1). De totala tillkommande kostnaderna har bedömts uppgå till 2 440 kr per

mät punkt och år, eller 244 öre/KWh vid en förbrukning på 1 MWh per år. Detta ska jämföras med det genomsnittliga priset om ungefär 110 öre/KWh som en kund med naturgas för matlagningsändamål betalat under senare år (EI R2012:1, s. 20). Det framstår som klart att det inte är ekonomiskt försvarbart att i nuläget installera mätare och säkerställa faktureringsuppgifter grundade på förbrukningen för dessa kunder. Detta bör i lagtexten framgå genom att skyldigheten att debitera utifrån uppmätta värden begränsas till att avse de kunder för vilka naturgasleverantören får tillgång till mätvärden.

För kunder med en förbrukning understigande 300 MWh per år får mätningen i dag ske årsvis (2 kap. 4 § EIFS 2008:1). Detta har föranlett att många kunder fortfarande har att själva avläsa förbrukningen och rapportera denna. Även för dessa kunder förutsätter direktivet att debitering avser uppmätta och rapporterade värden, men öppnar uttryckligen upp för att debiteringen får ske utifrån antingen en uppskattning eller schablon om kunden inte har rapporterat. Det föreslås att möjligheten att debitera i denna situation enligt svensk rätt begränsas till att avse uppskattad förbrukning. Det är rimligt att företagen utifrån t.ex. historisk förbrukning gör en uppskattning för det enskilda fallet.

På samma sätt som för elkunder så förekommer det i undantagsfall att tekniken för automatisk insamling av mätvärden brister. Gashandelsföretagen saknar naturligtvis möjlighet att åtgärda problemet på egen hand. Även i den situationen bör det ges utrymme för att skicka en faktura. I normalfallet bör då avstämning kunna ske i den efterkommande fakturan.

En bestämmelse med ovan beskrivet innehåll kan införas i 7 kap. 14 § naturgaslagen. Bestämmelsen bör omfattas av tillsyn.

Energigas Sverige har anfört att ett undantag från att mäta vissa kunder borde hanteras på lagnivå, men tills vidare gör regeringen bedömningen att föreskrifter om mätning av naturgas bör hanteras på lägre nivå än lag, och att det bemyndigande som redan finns i 3 kap. naturgaslagen bör utnyttjas på samma sätt som hittills.

Till skillnad från när det gäller el kommer det att finnas vissa möjligheter till förskottsdebitering, nämligen för de kunder som inte har mätning. Den bestämmelse i 8 kap. 15 § naturgaslagen, som haft en motsvarighet i ellagen, bör därför finnas kvar.

Fjärrvärme

Riksdagen har beslutat om ändringar i fjärrvärmelagen (2008:263) som ännu inte trätt i kraft (prop. 2010/11:73, bet. 2010/11:NU18, rskr. 2010/11:307). Från den 1 januari 2015 gäller enligt 6 a och 6 b §§ fjärrvärmelagen att ett fjärrvärmeföretag är skyldigt att mäta mängden överförd värmeenergi. Debiteringen ska avse uppmätta mängder och äga rum åtminstone fyra gånger per år, om inte kunden och fjärrvärmeföretaget avtalat annat. Direktivet kräver i denna del korrekt faktureringsinformation och debitering utifrån denna från den 31 december 2014. Någon ytterligare reglering av fjärrvärmeföretagen behövs därför inte i denna del.

Enligt förslaget kommer debiteringen av värme och varmvatten även när mätare har installerats att i första hand hanteras inom ramen för hyres- och bostadsrättsregleringen. Det saknas anledning att ta fram särskilda bestämmelser om debitering i detta avseende. Även om en lägenhetskund i framtiden får möjlighet att ingå avtal med fjärrvärmeföretaget omfattas detta av fjärrvärmelagen.

15.2 Fakturering och information

Regeringens förslag: Elleverantörernas och naturgasleverantörernas fakturor ska vara tydliga och innehålla information om den uppmätta förbrukningen och de aktuella energipriserna som fakturan grundas på.

Om energianvändaren ingått ett leveransavtal som förutsätter mätning per timme, får informationen tillhandahållas via företagets webbplats. Fakturan ska då hänvisa till informationen.

Fakturering ska ske åtminstone varje kvartal.

Fakturering ska erbjudas i elektronisk form.

Regeringens bedömning: För elnätsföretagen och företag som bedriver överföring av naturgas kan anpassningar till direktivets krav ske på förordnings- och föreskriftsnivå.

De närmare föreskrifter som kommer att meddelas kring mätning och debitering för fjärrvärmeföretagen bör anpassas för att tillgodose direktivets krav.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Energigas Sverige* anser att faktureringskravet åtminstone för kunder med schablondebitering ska begränsas till direktivets minimikrav, dvs. en gång per år. *Vattenfall AB* anser att kravet att fakturan ska vara tydlig bör preciseras och omformuleras. När det gäller kravet att tillhandahålla elektronisk faktura framhålls att det är kundens bank som måste erbjuda tjänsten, och att det är orimligt om elhandlarna ska bygga upp sådana tjänster i egen regi.

Direktivet

Enligt direktivets artikel 10.3 b ska medlemsstaterna se till att slutanvändaren kan välja elektronisk faktureringsinformation och e-faktura och att de får en klar och tydlig förklaring på hur fakturan har upprättats, särskilt om fakturorna inte är grundade på faktisk användning. Vidare följer av artikel 10.3 c att medlemsstaterna ska se till att lämplig information görs tillgänglig med fakturan som ger slutanvändarna en heltäckande redovisning av de aktuella energikostnaderna, i enlighet med bilaga VII till direktivet.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Kraven i denna del avser i första hand energileveranserna och inte överföringen av energin. När det gäller elnätsföretagen och de företag som bedriver överföring av naturgas så har de en skyldighet att rapportera mätvärden, men inte att beräkna tarifferna på den uppmätta volymen. Tills vidare är bedöm-

ningen att någon ny reglering inte behöver ske på lagnivå. Dock bör en översyn ske av tillämpliga föreskrifter (EIFS 2011:3 och 2008:1) och eventuellt en anpassning göras till direktivets krav i denna del.

För elleverantörer och gashandelsföretagens del är faktureringen av kunderna oreglerad. I avsnitt 15.1 föreslås att debiteringen ska avse uppmätt förbrukning. Utifrån direktivets krav bör även en reglering ske av fakturans utformning, hur ofta fakturering ska ske samt att fakturering ska erbjudas i elektronisk form. En sådan reglering lär inte medföra några betydande anpassningssvårigheter för företagen. Gällande standardavtal, som tillämpas av en stor majoritet av företagen på marknaden, motsvarar i stort de krav som bör finnas i lag för att direktivet ska anses genomfört.

Minimikravet avseende fakturering enligt energieffektiviseringsdirektivet är en gång per år (bilaga VII, 1.1). För att företagen inte ska behöva invänta betalning under alltför lång tid är dock bedömningen att rapporteringskraven i föreskrifterna bör skärpas till att avse varje kvartal. Många kunder som rapporterar själva lär göra detta via internet, och det framstår inte som oskäligt att de ska göra så en gång per kvartal. Även ur konsumentens synpunkt är det viktigt att debitering kan ske med lämpliga intervall eftersom system som bygger på avstämningsfakturer inte kommer att vara tillåtna. Regeringen anser att fakturering motsvarande minimikravet en gång per år skulle omfatta alltför stora belopp för den enskilde. *Energigas Sverige* har anfört att ett krav på debiteringsintervall i vart fall för de kunder som saknar mätning kan begränsas till en gång per år. Regeringens bedömning är att det finns goda skäl för att hålla ihop lagstiftningen och i detta avseende ställa samma faktureringskrav, oavsett hur kundernas förbrukning mäts och debiteras. Ett krav på att fakturera en gång per kvartal framstår som rimligt även ur konsument-skyddsperspektivet.

Ett minimikrav enligt direktivet är att kunderna ska få information om hur fakturan upprättats. I detta ligger rimligen att energianvändningen och priset ska anges. När det gäller kunder som har ett avtal som förutsätter att den överförda energin mäts per timme, skulle kravet i denna del medföra att mer än 700 poster med förbrukning och pris behöver anges på en månadsfaktura. Det är rimligt att kravet begränsas på så sätt att företagen får göra informationen tillgänglig via webben, och i fakturan hänvisa till hur kunden får del av uppgifterna.

Bestämmelser med detta innehåll kan lämpligen införas i 8 kap. ellagen respektive 7 kap. naturgaslagen.

När det gäller fjärrvärmeföretagen så har riksdagen redan beslutat om en reglering av företagens debitering av kunderna. Bestämmelsen, som införts som 6 b § i fjärrvärmelagen, träder i kraft den 1 januari 2015. Även om regleringen i fjärrvärmelagen sker på en mindre detaljerad nivå så har det varit avsikten att verkställighetsföreskrifter i denna del kommer att meddelas av regeringen (prop. 2010/11:73 s. 19). Bedömningen är att direktivets krav i denna del såvitt avser fjärrvärmeföretagen kan tillgodoses genom de föreskrifter som regeringen kommer att meddela.

Fortum har invänt mot lagtextens formulering i promemorian när det gäller kraven på fakturans tydlighet, men ett krav på tydlighet i fakturorna ger enligt regeringens bedömning åtminstone viss möjlighet för tillsynsmyndigheten att ingripa om ett företag t.ex. utformar

Prop. 2013/14:174 fakturorna medvetet missvisande. Kravet på fakturorna bör omfatta även att de är tydliga. *Fortum* har också invänt mot att det i enlighet med direktivtexten uppställs ett krav på att tillhandahålla e-faktura till kunderna och anfört att det bör anges exempelvis att det är tillräckligt om bolaget samarbetar med åtminstone en bank om e-faktura. Ett sådant krav bör dock enligt regeringens bedömning inte föranleda att elhandlarna ska behöva starta egen bankverksamhet. Lagtexten har i promemorian utformats så att fakturering ska erbjudas i elektronisk form. I detta ligger rimligen att det erbjuds alternativ till en pappersfaktura, något som inte bör medföra större anpassningssvårigheter.

15.3 Information i avtal och på webbplatser

Regeringens förslag: Elleverantörer, nätkoncessionshavare, naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas och som ingår avtal med konsumenterna ska, utöver vad som redan gäller, på sina webbplatser lämna information om oberoende användarrådgivning där kunderna kan få råd om tillgängliga energi-effektivitetåtgärder och jämförelseprofiler för energianvändningen. Informationen ska på begäran lämnas på annat sätt. Företagen ska hänvisa till informationen i avtalen och på fakturorna.

Fjärrvärmeföretag ska lämna motsvarande information på sina webbplatser samt hänvisa till denna i avtal och fakturor som ingår med och riktas till konsumenterna.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Enligt förslaget i promemorian fanns en skyldighet att hänvisa till informationen även i reklam.

Remissinstanserna: *Vattenfall AB* och *Svensk Energi* föreslår att en myndighet, t.ex. *Statens energimyndighet*, får i uppdrag att på sin webbsida lämna den aktuella informationen med t.ex. kontaktuppgifter för kommunernas klimat- och energirådgivare, och att elleverantörerna i sin tur kan hänvisa till den webbsidan, så att inte informationen tynger fakturan i onödan. *Vattenfall AB* och *Svensk Energi* anför vidare att lagtexten bör omformuleras så att skyldigheten att hänvisa till informationen inte omfattar reklam. *Svensk Fjärrvärme* anser att reglering inte behövs utan att direktivet kan genomföras i standardavtal.

Skälen för regeringens förslag: Den avslutande delen av bilaga VII, punkten 1.3 innehåller skarpa krav för medlemsstaten. Till skillnad från övriga delar av bilagan finns en skrivning som begränsar kraven på så sätt att det handlar om avtal, fakturor och webbplatser som riktar sig mot enskilda kunder. Begreppet finns inte definierat i direktivet, men kan i sammanhanget tolkas som motsvarande konsumentbegreppet i ellagen. Ett liknande krav gällande det i punkten 1.3 i bilagan finns även i artikel 3.9 c och bilaga I i elmarknadsdirektivet som är en del av det tredje inre marknads paketet. Kravet avsåg då information om bl.a. konsumenträttigheter, klagomålshantering och tvistlösning. Kraven införlivades i svensk rätt genom bestämmelserna i 11 kap. 13, 14 och 18 §§ ellagen (se prop. 2010/11:70 s. 87 f.). Enligt bestämmelserna ska elleverantörer och

nätkoncessionshavare lämna ganska omfattande konsumentrelaterad information på sina webbplatser. I själva avtalen som ingås, liksom i fakturorna, så är det tillräckligt med hänvisningar till den ytterligare information som ska finnas på webbplatserna. Motsvarande bestämmelser för naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas har införts i 8 kap. 13, 14 och 18 §§ naturgaslagen. Det enklaste sättet för att införliva de nu tillkommande kraven när det gäller information om bl.a. energieffektivitetsåtgärder blir därför att lägga till kraven i 11 kap. 18 § ellagen respektive 8 kap. 18 § naturgaslagen. I bestämmelsen i 8 kap. 18 § naturgaslagen bör även en skyldighet att hänvisa till informationen i fakturor läggas till. Någon sådan skyldighet fanns inte enligt tredje inreklamningspaketet och har inte införts i svensk rätt. Som *Svensk Energi* och *Fortum* har anfört så kan dock skyldigheten att hänvisa till den nya informationen begränsas när det gäller reklam. En skyldighet att även i reklam hänvisa till viss information finns enligt elmarknadsdirektivet, men inte enligt energieffektiviseringsdirektivet. Lagtexten bör formuleras utifrån denna skillnad. Däremot bedömer regeringen att direktivet kräver att företagen själva redovisar informationen på sin webbplats och hänvisar till denna i fakturorna.

När det gäller fjärrvärmeföretagen så omfattas de inte av det tredje inreklamningspaketet, och någon motsvarande lagstiftning finns inte på plats. Lämpligast införs en bestämmelse med motsvarande system, som begränsas till att omfatta de krav som omfattas av energieffektiviseringsdirektivet. Det bör vara tillräckligt att själva informationen, som kan vara ganska omfattande, anges på webbplatsen och att hänvisning till denna sker i avtalen och på fakturorna.

15.4 Rapportering av mätresultat

Regeringens förslag: Nätkoncessionshavare ska rapportera mätresultat och beräkningar till den systemansvariga myndigheten, till berörda nätkoncessionshavare, elanvändare, elproducenter, balansansvariga och elleverantörer. På begäran ska rapportering ske till ett företag som elanvändaren eller elproducenten utsett.

Företag som bedriver överföring av naturgas ska rapportera mätresultat och beräkningar till den systembalansansvarige, till berörda andra företag som bedriver överföring, gasanvändare, balansansvariga och naturgasleverantörer. På begäran ska rapportering ske till ett företag som gasanvändaren har utsett.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Oberoende elhandlare* tillstyrker särskilt rapporteringsskyldigheten. *Tekniska verken i Linköping AB* påpekar att rapportering av mätvärden till tredje part ofta sker redan i dag på kundens begäran, samt att det kan behöva utredas vidare vilka former som ska gälla för delgivning av mätuppgifterna. Vissa remissinstanser, som *Vattenfall AB*, anför att skyldigheten att rapportera mätresultat bör överföras till elhandlarna, om regeringen skulle välja att gå vidare och

Prop. 2013/14:174 införa en elhandlarcentrisk marknadsmodell. *Vattenfall AB* tillstyrker förslaget att elanvändarna ska få mätdata rapporterade till av dem utsett företag, men betonar vikten av att den personliga integriteten beaktas vid hantering av mätdata.

Skälen för regeringens förslag: Av direktivets artikel 10 punkten 3 a följer en skyldighet för medlemsstaten att se till att information på slutanvändarens energifaktura och historiska användning görs tillgänglig för en av denne utsedd leverantör av energitjänster.

Trots bestämmelsens utformning och hänvisning till energifakturan är det fråga om sådana uppgifter som innehas av mätaroperatörerna, dvs. elnätsbolagen och de företag som bedriver överföring av naturgas. Regeringen har tidigare – när det gäller el – bedömt att det kan finnas skäl för att underlätta för nya aktörer, även utanför energibranschen, att komma in på marknaden genom att kunden på ett enkelt sätt ska kunna överlåta sina mätdata (prop. 2010/11:153 s. 21 f.). Regeringen ansåg vidare att det bör övervägas om ett öppet gränssnitt för elmätarna bör införas för att på ett enklare sätt kunna överföra information. En sådan övergång skulle emellertid i stor utsträckning föranleda mätarbyten och måste genomföras med god framförhållning. Till att börja med bör därför direktivets krav i denna del genomföras genom en skyldighet för nätkoncessionshavarna och de företag som bedriver överföring av naturgas att rapportera mätvärden till en av kunden utsedd leverantör av energitjänster.

De närmare bestämmelserna om rapportering av mätvärden finns på förordnings- och föreskriftsnivå (förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el, samt Energimarknadsinspektionens föreskrifter EIFS 2011:7 och EIFS 2008:1). Den nu föreslagna skyldigheten innebär dock ett nytt åliggande för nätkoncessionshavarna och naturgasföretagen att rapportera till andra företag. En sådan skyldighet bör utformas med beaktande även av direktivets krav i artikel 9.2 d). Av författningstekniska skäl bör ett sådant åliggande meddelas i lag. Rapporteringsskyldigheten för företagen är enligt den lagreglering som nu finns mycket allmänt hållen. Lämpligen kan en ny bestämmelse införas i ellagen respektive naturgaslagen som räknar upp den rapporteringsskyldighet som ska gälla. Någon ändring i sak, utöver den ovan beskrivna, är då inte avsedd. Som *Tekniska verken i Linköping AB* och *Vattenfall AB* anfört så kan det finnas skäl att utreda vidare vilket format som uppgifterna ska lämnas enligt, och även i det sammanhanget noggrant beakta integritetsskyddsaspekten. De närmare bestämmelserna om rapporternas utformning m.m. bör liksom i dag meddelas i förordning och föreskrifter. Om regeringen vid senare tillfälle skulle föreslå en övergång till en elhandlarcentrisk modell kan det först då bli aktuellt att överväga att såsom *Vattenfall AB* begärt överföra rapporteringsskyldigheten till elhandlarna.

Enligt artikel 10.3 e ska medlemsstaten kräva att slutanvändaren på begäran snabbt och på ett lättbegripligt sätt ges information som gör att avtal kan jämföras på likvärdig grund. En rapporteringsskyldighet gentemot uttagskunden finns som nämnts redan i dag för nätkoncessionshavare och företag som bedriver överföring av naturgas. Det bör övervägas om ytterligare precisering kan ske på förordningsnivå.

15.5 Artikel 11 Kostnaden för mätar- och faktureringsinformation

Regeringens förslag: Elhandelsföretagen, elnätsföretagen, gashandelsföretagen, gasnätsföretagen och fjärrvärmeföretagen förbjuds att debitera någon avgift för tillhandahållande av fakturor och faktureringsinformation om energianvändningen.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Enligt förslaget i promemorian var förbudet riktat enbart mot elhandelsföretag, gashandelsföretag och fjärrvärmeföretag.

Remissinstanserna: *Naturskyddsföreningen* är positiv till förslaget att förbjuda fakturaavgifter och anser att det leder till en tydligare koppling mellan pris och förbrukning. *Svensk Energi, Oberoende elhandlare, E.ON Sverige AB, Fortum Power and Heat AB (Fortum) och Vattenfall AB* är negativa till ett förbud mot fakturaavgifter och framhåller att ett sådant förbud skulle motverka en fortsatt övergång från pappersfaktura till e-faktura. Slutresultatet kan enligt dem därför bli en ökad energianvändning, i strid med direktivets syfte. *Fortum* anser att promemorians bedömning att ett nätföretag pga. tariffregleringen inte får ta ut fakturaavgifter bygger på ett missförstånd.

Direktivet

Av artikel 11.1 i energieffektiviseringsdirektivet följer att medlemsstaterna ska se till att slutanvändarna får alla sina fakturor och faktureringsinformation om energianvändning utan kostnad och att slutanvändarna kostnadsfritt och på lämpligt sätt även kan få tillgång till uppgifter om sin användning. Kraven i bestämmelsen riktar sig till samtliga energislag som direktivet omfattar.

Skälen för regeringens förslag: När det gäller slutanvändarnas tillgång till uppgifter om sin användning är det fråga om sådana uppgifter som innehas av mätaroperatörerna, enligt svensk rätt alltså elnätsföretagen, gasnätsföretagen och fjärrvärmeföretagen. Elnätsföretagen och gasnätsföretagen är enligt 3 kap. 10 § ellagen respektive 3 kap. 7 § naturgaslagen skyldiga att mäta och rapportera förbrukningsuppgifter. Någon särskild avgift tas inte ut för detta, utan kostnaden ska liksom övriga kostnader täckas av tarifferna.

Elhandelsföretagen, gashandelsföretagen och fjärrvärmeföretagen är i dag oförhindrade att debitera fakturaavgifter. För att tillgodose direktivets krav måste därför bestämmelser införas med innebörden att företagen förbjuds att debitera kunderna särskilt för tillhandahållande av fakturor och faktureringsinformation om energianvändning. Förbuden bör begränsas på så sätt att det endast är ordinarie fakturor som omfattas. Även om frågan inte uppmärksammas i direktivet så är det en rimlig tolkning att företagen även fortsättningsvis måste få en möjlighet att

Prop. 2013/14:174 debitera dröjsmålsavgifter och inkassoavgifter i enlighet med nu gällande lagstiftning.

Flera företrädare för de berörda företagen, som *Svensk Energi* och *Oberoende Elhandlare*, liksom *Fortum*, *E.ON Sverige AB* och *Vattenfall AB* framhåller i sina remissvar att många företag premierar de kunder som väljer e-faktura på så sätt att den faktureringen är gratis, medan en pappersfaktura debiteras. Ett förbud mot fakturaavgifter kan därför enligt dem försvåra en eftersträvanvärd övergång till e-fakturering. Bl.a. *E.ON Sverige AB*, *Fortum* och *Oberoende Elhandlare* menar därför att direktivet kan tolkas som att företagen fortfarande bör få ta ut avgift för pappersfakturer. Regeringen konstaterar emellertid att direktivet tydligt anger en skyldighet för medlemsstaten att se till att slutanvändarna får bl.a. alla sina fakturer utan kostnad. Något sådant tolkningsutrymme finns knappast att det skulle vara möjligt att skilja mellan pappersfakturer och e-fakturer i detta avseende. Det kan vidare konstateras att kommissionen uppmärksammat problematiken, och i sina tolkningsmeddelanden framhållit att förbudet träffar både e-fakturering och fakturering i pappersformat.

I promemorian angavs att tariffregleringen hindrar nätföretagen från att debitera fakturaavgifter. *Fortum* har anfört att uttalandet bygger på en missuppfattning. Regeringen kan konstatera att de lagbestämmelser som finns när det gäller nättariffernas utformning kräver att dessa ska vara objektiva och icke-diskriminerande (4 kap. 1 § ellagen och 6 kap. 2 § naturgaslagen). Som *Fortum* antytt lär det utifrån dagens bestämmelser inte finnas något hinder mot att nätföretagen debiterar fakturaavgifter inom de ramar som sätts genom tariffregleringen. Förbudet mot att debitera fakturaavgifter bör därför omfatta även nätföretagen.

Det finns i dag bestämmelser av innebörden att elhandelsföretag och gashandelsföretag inte får missgynna en konsument utifrån det betalningssätt som konsumenten har valt (11 kap. 15 § ellagen, 8 kap. 15 § naturgaslagen). Bestämmelserna infördes för att genomföra delar av det s.k. tredje inreklamningspaketet (prop. 2010/11:70 s. 90 f., s. 173). Det bör naturligtvis övervägas om bestämmelserna ska upphävas, om det införs ett förbud mot att ta ut fakturaavgifter. Bestämmelserna är dock direktivsstyrda, och det kan inte uteslutas att det skulle ske ett missgynnande av vissa konsumenter på något annat sätt än genom fakturaavgifterna. Tills vidare är därför bedömningen att bestämmelserna i den delen bör finnas kvar.

Av artikel 11.2 följer att medlemsstaterna trots förbudet mot att debitera fakturaavgifter får tillåta att kostnader för mätning, beräkning och fakturering av den individuella användningen av värme och kyla får överföras på slutanvändarna om kostnaderna är rimliga. Eftersom debiteringen av sådana kostnader föreslås hanteras inom ramen för hyreslagstiftningen och bostadsrättslagen finns det inte skäl för att föreslå någon särskild reglering som tar sikte på dessa kostnader.

Nya bestämmelser med förbud mot att debitera avgifter för tillhållande av fakturer och faktureringsinformation om energianvändningen föreslås införas i 8 kap. 14 § ellagen, i 7 kap. 13 § naturgaslagen och i 5 a § fjärrvärmelagen. Av artikel 13 framgår att medlemsstaterna ska fastställa bestämmelser om sanktioner vid överträdelser av nu aktuella

16 Artikel 14 – Främjande av effektiv värme och kyla

16.1 En ny lag om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet

Regeringens bedömning: En ny lag om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet bör införas.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller avstått från att lämna synpunkter på förslaget. Ett antal remissinstanser har haft synpunkter på vissa delar av förslaget. Dessa synpunkter redovisas under respektive avsnitt. *Länsstyrelsen i Skåne län* och *Länsstyrelsen i Dalarnas län* är positiva till krav på kostnads-nyttoanalyser men avstyrker förslaget om särskild lagstiftning och förordar att reglering ska ske i miljöbalken. *Svenska Trädbränsleföreningen* anser att kravet på kostnads-nyttoanalyser ska anses uppfyllt genom redovisningen i miljötillståndsansökan. *Vattenfall*, *Bostadsrätterna* och *Svensk Bioenergiförening* anser att behovet av en reglering kan ifrågasättas. *Vattenfall* framhåller även att en viktig del av en konkurrensutsatt elmarknad är producenternas fria investeringsbeslut baserat på kommersiella överväganden. *Naturskyddsföreningen* är positiv till främjande av effektiv värme och kyla men ifrågasätter lagförslaget praktiska betydelse.

Skälen för regeringens bedömning

Direktivets krav

Enligt artikel 14.5 första stycket i energieffektiviseringsdirektivet ska medlemsstaterna se till att en kostnads-nyttoanalys i enlighet med del 2 i bilaga IX utförs efter den 5 juni 2014 när

a) en ny termisk elproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt planeras, för att utvärdera kostnaderna och fördelarna med att driva anläggningen som en högeffektiv kraftvärmeanläggning,

b) en befintlig termisk elproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt genomgår omfattande uppgradering, för att utvärdera kostnaderna och fördelarna med att omvandla den till en högeffektiv kraftvärmeanläggning,

c) en industrianläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt som genererar spillvärme vid en lämplig temperaturnivå planeras eller genomgår en omfattande uppgradering, för att utvärdera kostnaderna och fördelarna med att utnyttja spillvärme för att tillgodose en ekonomiskt motiverad efterfrågan, inklusive genom kraftvärme, och med att ansluta den anläggningen till ett nät för fjärrvärme och fjärrkyla,

Prop. 2013/14:174 d) ett nytt nät för fjärrvärme och fjärrkyla planeras eller, inom ett befintligt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla, en ny energiproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt planeras, eller en sådan befintlig anläggning ska genomgå en omfattande uppgradering, för att utvärdera kostnaderna och fördelarna med att utnyttja spillvärme från närliggande industrianläggningar.

Med kraftvärme avses i direktivet samtidig framställning i en och samma process av värmeenergi och elenergi eller mekanisk energi (artikel 2.30).

Högeffektiv kraftvärme definieras i direktivet som kraftvärme som uppfyller de kriterier som anges i bilaga II till direktivet (artikel 2.34).

Med omfattande uppgradering avses i direktivet en uppgradering vars kostnad överskrider 50 procent av investeringskostnaderna för en ny jämförbar enhet (artikel 2.44).

Behovet av en ny lag

Svensk rätt innehåller inga bestämmelser som motsvarar kraven i artikel 14.5. Det är därför nödvändigt att införa sådana genom lagstiftning. Regeringen bedömer inte att det finns någon befintlig lag där de aktuella bestämmelserna har en naturlig hemvist. Att som vissa av remissinstanserna ansett endast införa kraven i miljöbalken skulle innebära risk för ett otydligt regelverk och att analyserna bedöms utifrån ett regelverk med ett annat syfte än artikel 14.5 i energieffektiviseringsdirektivet. De nya bestämmelserna bör därför införas i en egen lag.

Bemyndiganden

Lagen bör enligt regeringens mening endast innehålla de grundläggande reglerna i de frågor som regleras i direktivet. Innehållet i lagen bör sedan fyllas ut med föreskrifter i förordning. Det framstår också som ändamålsenligt att genomföra de delar av direktivet som är av detaljerad art och av mer teknisk karaktär genom föreskrifter på myndighetsnivå. Regeringens förslag om vilka föreskrifter som bör meddelas i lag respektive i förordning och på myndighetsnivå tas upp nedan i varje särskilt avsnitt.

Regeringens förslag: En kostnads-nyttoanalys enligt den nya lagen ska utföras vid planeringen av

1. en ny termisk elproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt, eller en omfattande uppgradering av en sådan befintlig anläggning,

2. en ny industrianläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt som genererar användbar spillvärme, eller en omfattande uppgradering av en sådan befintlig anläggning,

3. ett nytt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla, eller

4. en ny energiproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt inom ett befintligt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla, eller en omfattande uppgradering av en sådan befintlig anläggning.

En kostnads-nyttoanalys ska utföras av den som bedriver eller avser att bedriva verksamheten i den anläggning som omfattas av analysen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om skyldigheten att utföra en kostnads-nyttoanalys.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Jönköping* anser att förslaget innebär en alltför omfattande föreskriftsrätt för myndigheten.

Skälen för regeringens förslag

När en kostnads-nyttoanalys ska utföras

I föregående avsnitt redovisas de fall då enligt artikel 14.5 i energi-effektiviseringsdirektivet en kostnads-nyttoanalys ska utföras. Kraven i den nya lagen bör utformas i enlighet med de krav som ställs i direktivet. När det är fråga om nya anläggningar anges att en analys ska utföras när anläggningen planeras. Detta till skillnad från befintliga anläggningar där det anges att en analys ska genomföras när uppgraderingen sker. Det ligger dock närmast till hands att tolka direktivet så att skyldigheten i båda fallen uppkommer i planeringsfasen, då syftet med analysen får antas vara att den ska tjäna som underlag för verksamhetsutövarens beslut i fråga om anläggningens utformning.

Vem som ska utföra en kostnads-nyttoanalys

Direktivet pekar inte ut vem som ska utföra en kostnads-nyttoanalys. Det får dock antas att liknande analyser utförs redan i dag av företag som planerar att driva eller som driver en verksamhet av de slag som avses i artikeln. Det framstår därför som naturligt att skyldigheten att utföra en kostnads-nyttoanalys läggs på just verksamhetsutövaren. Ett annat skäl är att förslaget i propositionen även innebär att slutsatserna i en kostnads-nyttoanalys ska utgöra underlag vid en tillståndsprocess enligt miljöbalken. Skyldigheten att ansöka om tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken ligger på den som avser att bedriva eller som bedriver verksamheten (jfr 2 kap. 1 § miljöbalken).

Lagens bestämmelser bör kompletteras med mer detaljerade föreskrifter om skyldigheten att utföra en kostnads-nyttoanalys. Det föreslås därför att regeringen eller efter regeringens bemyndigande, den myndighet som regeringen bestämmer, ska ges rätt att meddela sådana föreskrifter.

Kammarrätten i Jönköping anser att myndigheten enligt förslaget i promemorian ges en alltför långtgående föreskriftsrätt.

För att säkerställa att kravet på kostnads-nyttobedömningar tillämpas konsekvent på anläggningarna bör detaljerad vägledning ges. Detta sker lämpligen på lägre normnivå. Den närmare utformningen och fördelningen av bestämmelserna kommer att övervägas i samband med att en förordning tas fram.

16.3 Vad en kostnads-nyttoanalys ska innehålla, hur den ska utföras och hur den ska redovisas

Regeringens förslag: En kostnads-nyttoanalys ska innehålla en utvärdering av de kostnader och fördelar som skulle uppstå genom att

- i fråga om en termisk elproduktionsanläggning driva anläggningen som en högeffektiv kraftvärmeanläggning,
- i fråga om en industrianläggning driva anläggningen så att spillvärme tillvaratas för elproduktion eller i ett nät för fjärrvärme eller fjärrkyla, eller
- i fråga om ett nytt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla och i fråga om en energiproduktionsanläggning inom ett befintligt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla, utnyttja spillvärme från närliggande industri-anläggningar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om vad en kostnads-nyttoanalys ska innehålla, om hur en sådan analys ska utföras, och föreskrifter om hur en kostnads-nyttoanalys ska redovisas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kungliga Tekniska Högskolan* anser att det bör förtydligas att det är analyser utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv som ska göras. *Svenskt Näringsliv*, *Svensk Fjärrvärme* och *Teknikföretagen* anser att kostnads-nyttoanalysen ska ha ett företagsekonomiskt perspektiv. *Kyl- och värmepumpföretagen* anser att kostnads-nyttoanalyser bör kunna öppna för besparingskrav och andra högeffektiva lösningar än utnyttjande av fjärrvärme och fjärrkyla. *Svensk Torv* betonar vikten av att det i föreskrifterna regleras att sameldning av torv och trädränslen ska redovisas som en möjlighet att effektivisera energisystemet.

Skälen för regeringens förslag

Vad som bör framgå av lagen

Som redovisats i avsnitt 16.1 framgår av artikel 14.5 att en kostnads-nyttoanalys ska innehålla en utvärdering av kostnader och fördelar med

att driva en anläggning eller ett nät på ett förmodat mer energieffektivt sätt, exempelvis genom högeffektiv kraftvärme. Denna grundläggande princip bör komma till uttryck i lagen.

Vad som bör läggas fast i förordning eller myndighetsföreskrifter

I bilaga IX del 2 till direktivet anges följande principer för vad en kostnads-nyttoanalys enligt artikel 14.5 ska innehålla:

Om en anläggning för endast elproduktion eller en anläggning utan värmeåtervinning planeras, ska det göras en jämförelse mellan den planerade anläggningen eller den planerade uppgraderingen och en likvärdig anläggning som producerar samma mängd el eller värme, men som återvinner spillvärme och levererar värme genom högeffektiv kraftvärme och/eller nät för fjärrvärme och fjärrkyla.

Inom en given geografisk gräns ska bedömningen ta hänsyn till den planerade anläggningen och samtliga lämpliga befintliga eller potentiella efterfrågepunkter för värme som kan försörjas från denna, med beaktande av rationella möjligheter (t.ex. teknisk genomförbarhet och avstånd).

Systemgränsen ska omfatta den planerade anläggningen och värmelasten, såsom byggnad(er) och industriprocesser. Inom denna systemgräns ska den totala kostnaden för tillhandahållande av värme och el fastställas för båda fallen och jämföras.

Värmelasten ska inbegripa befintlig värmelast, såsom en industri-anläggning eller ett befintligt fjärrvärmesystem, och även, i stadsområden, den värmelast och de kostnader som skulle vara aktuella om en grupp av byggnader eller en del av en stad försågs med och/eller anslöts till ett nytt fjärrvärmenät.

Kostnads-nyttoanalysen ska baseras på en beskrivning av den planerade anläggningen och jämförelseanläggningen (jämförelseanläggningarna), däribland elektrisk och termisk kapacitet, i tillämpliga fall, bränsletyp, planerad användning och antalet planerade driftstimmar per år, plats och efterfrågan på el och värme. Vid jämförelsen ska efterfrågan på termisk energi och de typer av uppvärmning och kylning som används av närliggande efterfrågepunkter för värme beaktas. Jämförelsen ska omfatta infrastrukturkostnaderna för den planerade anläggningen och jämförelseanläggningen.

Kostnads-nyttoanalyser enligt artikel 14.5 ska inbegripa en ekonomisk analys som omfattar en finansiell analys som återspeglar de verkliga kassaflödestransaktioner som följer av investering i och drift av enskilda anläggningar.

Projekt med positivt kostnads-nyttoreultat är de där summan av de diskonterade fördelarna i den ekonomiska och finansiella analysen överskrider summan av de diskonterade kostnaderna (kostnads-nyttöverskott).

Några remissinstanser har berört frågan om vilket perspektiv kostnads-nyttoanalysen ska ha. Regeringen vill därvid understryka att utgångspunkten för kostnads-nyttoanalysen är den som anges i direktivet och den nu aktuella bilagan. De principer som redovisats ovan bör lämpligen läggas fast i föreskrifter på lägre normnivå. Det föreslås därför ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om hur en kostnads-nyttoanalys ska utföras och om vad den ska innehålla.

I den aktuella bilagan till direktivet anges också att medlemsstaterna ska fastställa riktlinjer för metoden, antagandena och tidshorisonten för den ekonomiska analysen. Även sådana principer bör läggas fast i förordning eller myndighetsföreskrifter med stöd av det föreslagna bemyndigandet.

Slutligen finns det ett behov av att införa bestämmelser om hur en kostnads-nyttoanalys ska redovisas. Som framgår av avsnitt 16.7 ska nämligen slutsatserna i en sådan analys användas som underlag vid tillståndsprövning enligt miljöbalken. Nu aktuella föreskrifter kan lämpligen meddelas i förordning eller som myndighetsföreskrifter. Därför föreslås ett bemyndigande för regeringen, eller efter regeringens bemyndigande den myndighet som regeringen bestämmer, att meddela sådana föreskrifter.

16.4 Undantag från skyldigheten att utföra en kostnads-nyttoanalys

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela sådana föreskrifter om undantag från skyldigheten att utföra en kostnads-nyttoanalys som är förenliga med direktivet.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svensk Fjärrvärme* anser att fjärrvärmeproduktionsanläggningar med få drifttimmar bör undantas från kraven på kostnads-nyttoanalys och att de tröskelvärden som föreslås i Energimyndighetens rapport ER 2013:09 ska användas.

Skälen för regeringens förslag

Artikel 14.6

Av artikel 14.6 i energieffektiviseringsdirektivet följer att medlemsstater från artikel 14.5 får undanta

a) de toppbelastnings- och reservanläggningar för elproduktion som planeras vara i drift 1 500 drifttimmar per år som ett rullande medelvärde över en period av fem år, baserat på ett kontrollförfarande som medlemsstaterna fastställt i syfte att se till att detta undantagskriterium uppfylls,

b) kärnkraftsanläggningar, och

c) anläggningar som behöver vara placerade nära en geologisk lagringsplats som godkänts inom ramen för Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/31/EG av den 23 april 2009 om geologisk lagring av koldioxid och ändring av rådets direktiv 85/337/EEG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG och 2008/1/EG samt förordning (EG) nr 1013/2006.

Enligt artikel 14.6 andra stycket får medlemsstaterna också fastställa tröskelvärden, uttryckta som mängden tillgänglig nyttiggjord spillvärme, efterfrågan på värme eller avstånden mellan industrianläggningar och

fjärrvärmenäten, i syfte att undanta enskilda anläggningar från Prop. 2013/14:174 bestämmelserna i artikel 14.5 första stycket c och d.

Av artikel 14.6 andra stycket följer också att medlemsstaterna ska anmäla undantag som beslutats enligt artikeln till kommissionen senast den 31 december 2013, och därefter alla senare ändringar av dem.

Bemyndigande att föreskriva undantag

Det finns skäl för Sverige att utnyttja de möjligheter till undantag och tröskelvärden som direktivet anger. Sveriges avsikt att besluta om undantag och tröskelvärden har anmälts enligt artikel 14.6 andra stycket till kommissionen. Bestämmelserna bör lämpligen meddelas i förordning eller myndighetsföreskrifter. Den nya lagen bör därför innehålla ett sådant normgivningsbemyndigande. Den närmare utformningen av undantagen kommer att övervägas i samband med att en förordning tas fram. Synpunkterna som har inkommit i denna del kommer att beaktas i det sammanhanget.

16.5 Tillsyn

Regeringens förslag: Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att de skyldigheter som följer av lagen eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen följs. I tillsynen ska ingå att pröva om en kostnads-nyttoanalys uppfyller kraven i lagen eller i föreskrifter meddelade med stöd av lagen.

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter som omfattas av tillsynen.

Ett föreläggande får förenas med vite.

Innan en kostnads-nyttoanalys har godkänts av tillsynsmyndigheten ska arbetet med att bygga eller uppgradera den planerade anläggningen inte få påbörjas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för prövning och tillsyn enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Naturvårdsverket* anser att det bör övervägas om länsstyrelserna bör ges ansvaret som tillsynsmyndighet alternativt få ta del av analysen och lämna synpunkter på denna. *Länsstyrelsen i Gotlands län* anser att det bör framgå vilken myndighet som ska vara tillsynsmyndighet. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* anser att processen för kostnads-nyttoanalyser är för komplicerad och att det inte bör krävas att analysen godkänns av en separat tillsynsmyndighet. *Svensk Fjärrvärme* anser att Energimyndigheten bör utses till tillsynsmyndighet men avstyrker att avgiftsfinansiering sker av tillsynsverksamheten.

Direktivets krav

Enligt artikel 14.7 i energieffektiviseringsdirektivet ska medlemsstaterna besluta om de tillståndskriterier som avses i artikel 7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (elmarknadsdirektivet) eller motsvarande kriterier i syfte att

- a) beakta resultatet av den heltäckande bedömning som avses i artikel 14.1,
- b) säkerställa att kraven i artikel 14.5 uppfylls, och
- c) beakta resultatet av den kostnads-nyttoanalys som avses i artikel 14.5.

Tillsyn och prövning

I artikel 7 i elmarknadsdirektivet finns bestämmelser om tillståndsförfarande för ny produktionskapacitet för el. Här anges att medlemsstaterna vid anläggning av ny produktionskapacitet ska använda ett tillståndsförfarande som ska genomföras enligt objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier. Vidare ska medlemsstaterna fastställa kriterier för beviljandet av tillstånd som bl.a. ska ta hänsyn till miljöskydd, markanvändning och energieffektivitet. Artikel 7 har i svensk rätt genomförts genom i huvudsak miljöbalken och plan- och bygglagen (2010:900).

Som kommer att utvecklas närmare i avsnitt 16.7 innebär förslaget i denna proposition att artikel 14.7 c i energieffektiviseringsdirektivet ska genomföras genom att resultatet av en kostnads-nyttoanalys ska utgöra underlag för en tillståndsprocess enligt miljöbalken. Ett sätt att genomföra artikel 14.7 b i direktivet skulle naturligtvis vara att prövningsmyndigheten enligt miljöbalken ska pröva om en kostnads-nyttoanalys har utförts enligt lagens krav. Mot detta talar syftet med en sådan analys, nämligen att i början av en planeringsfas utgöra ett underlag för verksamhetsutövarens beslut om den planerade anläggningens utformning. Det blir helt enkelt för sent i processen om prövningen av om kostnads-nyttoanalysen är riktigt utförd sker först i samband med ett förfarande om miljötillstånd.

Ett ändamålsenligt genomförande bedöms i stället vara att en myndighet som regeringen bestämmer utövar tillsyn över efterlevnaden av lagen, och att myndigheten som ett led i tillsynen har att pröva att en kostnads-nyttoanalys har utförts på ett riktigt sätt. Att en myndighet vid en sådan prövning har godkänt analysen bör vara ett krav för att den ska få användas vid en tillståndsprocess eller i ett anmälningsförfarande enligt miljöbalken. För att säkerställa att den som har att utföra en kostnads-nyttoanalys uppfyller sin skyldighet bör arbetet med att bygga eller uppdatera den planerade anläggningen inte få påbörjas, innan en kostnads-nyttoanalys har godkänts av tillsynsmyndigheten. Detta naturligtvis under förutsättning att även andra prövningar gällande verksamheten har avslutats, exempelvis enligt miljöbalken. Kravet på en godkänd kostnads-nyttoanalys, som ifrågasatts av *Länsstyrelsen i*

Dalarnas län, bedöms nödvändigt för att säkerställa att direktivets krav på att analysen ska beaktas uppfylls. Prop. 2013/14:174

Kravet i artikel 14.7 a om att beakta resultatet av den heltäckande bedömningen som avses i 14.1 får behandlas när den bedömningen är klar (jfr avsnitt 16.9).

Tillsynsmyndighet

Regeringen föreslås således utse en tillsynsmyndighet. Den myndighet som ska komma i fråga kommer därför att pekas ut i en förordning. Regeringen delar *Svensk Fjärrvärmes* uppfattning att mycket talar för att Energimyndigheten är bäst lämpad för att bli tillsynsmyndighet. Vid valet måste beaktas såväl möjligheten att hålla tillräcklig kompetens som kravet på en enhetlig och effektiv beslutsprocess.

Avgifter

Regeringen delar promemorians uppfattning att det är rimligt att en del av kostnaderna för prövningen av en kostnads-nyttoanalys och den övriga tillsynen enligt den nya lagen ska bäras av de aktörer på energiområdet som berörs av lagstiftningen. Regeringen avvisar därför *Svensk Fjärrvärmes* förslag att verksamheten finansieras genom förvaltningsanslag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få rätt att meddela föreskrifter om avgifter för prövning och tillsyn enligt lagen eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

16.6 Överklagande

Regeringens förslag: Tillsynsmyndighetens beslut om föreläggande ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Detta gäller även tillsynsmyndighetens beslut vid prövning av en kostnads-nyttoanalys. Prövningstillstånd krävs för överklagande till kammarrätten.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Inga synpunkter har framförts.

Skälen för regeringens förslag: Direktivet innehåller inga bestämmelser om överklagande. Tillsynsmyndighetens beslut om föreläggande bör dock få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Detta gäller även tillsynsmyndighetens beslut vid prövning av en kostnads-nyttoanalys. Prövningstillstånd bör i båda fallen krävas för överklagande till kammarrätten.

16.7 Slutsatserna i en kostnads-nyttoanalys ska redovisas vid tillståndsprovning enligt miljöbalken

Regeringens förslag: En ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till en anläggning av sådant slag att en kostnads-nyttoanalys ska utföras ska innehålla

1. en redovisning av slutsatserna i en kostnads-nyttoanalys som godkänts enligt lagen om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet, och

2. beslutet om godkännande av analysen enligt samma lag.

Motsvarande ska även gälla då en ansökan avser ändringstillstånd enligt miljöbalken.

I ett mål där en ansökan ska innehålla en redovisning av slutsatserna i en kostnads-nyttoanalys ska en dom som omfattar tillstånd till miljöfarlig verksamhet innehålla en sådan redovisning.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker eller har ingen invändning mot promemorians förslag. *Mark- och miljööverdomstolen* avstyrker förslaget om ändring av miljöbalken och framför att det inte finns något sakligt behov av ändringarna eftersom det redan följer av balken att en kostnads-nyttoanalys av det slag som avses i förslaget ska finnas med i miljökonsekvensbeskrivningen som ett underlag för provning enligt 2 kap. 5 § miljöbalken. Domstolen anser även att det framstår som olämpligt att göra tillståndsprovningen beroende av att det finns en godkänd kostnads-nyttoanalys eftersom det kan innebära en onödig förlängning av den tid det tar för en verksamhetsutövare att få sitt projekt provat enligt miljöbalken. *Naturvårdsverket* avstyrker förslaget om ändring i miljöbalken och framför att det bör klargöras att den föreslagna lagen inte förhindrar tillstånds- och tillsynsmyndigheter att göra självständiga provningar samt att slutsatserna i analysen inte bör redovisas i domen. *Svensk Fjärrvärme, E.ON Sverige AB, Fortum Power and Heat AB (Fortum)* och *Göteborgs Energi* framhåller att det kan finnas vissa problem med att lämna ut företagshemliga uppgifter i samband med en kostnads-nyttoanalys och varnar även för utdragna tillståndsprocesser. *Jernkontoret* ifrågasätter förslaget att kostnads-nyttoanalysen ska ingå som en del i tillståndsansökan för industrianläggningar enligt miljöbalken. *Innovations- och kemiindustrierna i Sverige* och *Teknikföretagen* betonar vikten av att handläggningstiderna på miljöområdet inte förlängs. *Svenskt Näringsliv* ifrågasätter kopplingen till miljöbalken och framhåller vikten av att tillståndsprocessen inte fördröjs.

Skälen för regeringens förslag: Som framgått ovan anger artikel

14.7 c i energieffektiviseringsdirektivet att medlemsstaterna ska besluta om de tillståndskriterier som avses i artikel 7 i elmarknadsdirektivet eller motsvarande kriterier i syfte att beakta resultatet av den kostnads-nyttoanalys som avses i artikel 14.5. Som nämnts ovan har artikel 7 i elmarknadsdirektivet genomförts i svensk lag genom bl.a. miljöbalken.

Miljöbalkens mål är enligt 1 kap. 1 § att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Miljöbalken ska bl.a. tillämpas så att hushållningen med energi främjas. Miljöbalkens mål kan därmed sägas ligga i linje med energieffektiviseringsdirektivets syfte som handlar om att förbättra energieffektiviteten inom Europeiska unionen (se artikel 1).

I 9 kap. miljöbalken finns bestämmelser om tillstånds- och anmälningsplikt för miljöfarlig verksamhet. I miljöprövningsförordningen (2013:251) finns föreskrifter om vilka anläggningar som är tillståndspliktiga respektive anmälningspliktiga.

De anläggningar som i Sverige motsvarar de elproduktionsanläggningar, industrianläggningar och energiproduktionsanläggningar (som utgör en del av ett nät för fjärrvärme eller fjärrkyla) som avses i artikel 14.5 kommer i praktiken vara åtminstone anmälningspliktiga. Detta gäller även ändringar i sådana anläggningar som motsvarar en omfattande uppgradering i direktivets mening. De nu aktuella anläggningarna är nämligen konstruerade med förbränningsanläggningar med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt, eller i fallet med energiproduktionsanläggningar för fjärrkyla, med värmepumpar eller kylanläggningar (jfr 21 kap. miljöprövningsförordningen).

Redovisningen av en kostnads-nyttoanalys bör enligt regeringens mening därför kopplas till miljöbalken och inte till något annat tillståndsförfarande. Kopplingen till miljöbalkens tillståndsprövning kan ske på olika sätt. Två övergripande förslag är att antingen säkerställa att kostnads-nyttoanalysen blir en del av den miljökonsekvensbeskrivning som verksamhetsutövaren ska genomföra eller koppla den direkt till miljötillståndsprövningen. *Mark- och miljööverdomstolen* anser att den föreslagna ändringen av miljöbalken är obehövlig eftersom det redan följer av balken att en kostnads-nyttoanalys av det slag som avses i förslaget ska finnas med i miljökonsekvensbeskrivningen som ett underlag för prövning enligt 2 kap. 5 § miljöbalken. Regeringen kan se att det finns fördelar med att koppla det nya regelverket till reglerna om miljökonsekvensbeskrivningar i miljöbalken. Det finns potentiella synergieffekter med en sådan lösning då aktören genomför miljökonsekvensbeskrivningen i samråd med intressenter och ofta redovisar alternativa vägar att nå syftet med anläggningen. Mot en sådan lösning talar dock att miljökonsekvensbeskrivningen har ett annat syfte än att väga kostnad mot nytta och att bestämmelsen om miljökonsekvensbeskrivningar är under omarbetning såvitt avser vilka verksamheter som ska omfattas av kravet.

Mot denna bakgrund delar regeringen promemorians bedömning att ett lämpligt genomförande av artikel 14.5 och 14.7 är att slutsatserna i en kostnads-nyttoanalys används som underlag i en tillståndsprövning enligt miljöbalken eller vid ett förfarande om anmälan. Det bör därför införas ett krav i 22 kap. miljöbalken att den som ansöker om tillstånd till miljöfarlig verksamhet, eller om att få ändra en sådan verksamhet, ska redovisa slutsatserna i en kostnads-nyttoanalys i fall där en sådan ska utföras. Vid sidan av de aktuella slutsatserna bör det även införas krav på att ansökan ska innehålla det beslut genom vilken en tillsynsmyndighet har godkänt analysen. Ett motsvarande krav bör införas i 25 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd i fråga om vad

Prop. 2013/14:174 en anmälan ska innehålla. De aktuella kraven har bedömts som nödvändiga för att säkerställa att ett beaktande av analysen görs i enlighet med kravet i direktivet. Förfarandet innebär inte att tillstånds- och tillsynsmyndigheter förhindras att vidta åtgärder vid andra prövningar enligt t.ex. miljöbalken.

Flera remissinstanser har framhållit att det kan finnas problem med att lämna ut företagshemligheter i samband med en kostnads-nyttoanalys. Regeringen betonar därvid att det är *slutsatserna* i en kostnads-nyttoanalys som ska användas som underlag i tillståndsprövningen eller vid ett förfarande om anmälan. Slutsatserna är enligt regeringens bedömning tillräckligt för att resultatet av kostnads-nyttoanalysen ska kunna beaktas i enlighet med artikel 14.7.

Slutsatserna i en kostnads-nyttoanalys kommer att utgöra en del av det underlag som en myndighet har att ta ställning till vid behandlingen av en ansökan om tillstånd eller en anmälan enligt 9 kap. miljöbalken och därvid ge ledning om hur den planerade anläggningen ska bedömas utifrån hänsynsregeln i 2 kap. 5 § miljöbalken om hushållning med energi. Det bedöms därför vara lämpligt att slutsatserna i en kostnads-nyttoanalys också redovisas i en dom som omfattar tillstånd i ett mål där en ansökan ska innehålla en redovisning av sådana slutsatser.

I artikel 14.8 anges att medlemsstaterna får undanta enskilda anläggningar från kravet att, i enlighet med de tillståndskriterier och motsvarande kriterier som avses i artikel 14.7, genomföra alternativ vars fördelar är större än kostnaderna, om det finns tvingande rättsliga, äganderättsliga eller ekonomiska skäl till detta. I dessa fall ska de berörda medlemsstaterna förelägga kommissionen en motiverad anmälan av sitt beslut inom tre månader efter att ha fattat det.

Artikel 14.7 talar emellertid endast om att resultatet av en kostnads-nyttoanalys ska *beaktas* inom ramen för ett tillstånds-förfarande, och alltså inte som det antyds i artikel 14.8 att det skulle finnas en skyldighet att bygga en anläggning på ett visst sätt till följd av ett visst utfall i en kostnads-nyttoanalys. Det svenska genomförandet innebär därför inte att någon sådan skyldighet införs. Mot den bakgrunden saknas det skäl att införa bestämmelser om undantag av det slag som anges i artikel 14.8.

Flera remissinstanser har uttryckt oro för att förslagen i promemorian kan innebära att miljö-tillståndsprocessen fördröjs. Eftersom kostnads-nyttoanalysen ska göras i ett tidigt stadium vid planering av en ny anläggning förväntar sig regeringen dock inte att beslutsprocessen senarelägger tillståndsprövningen i någon väsentlig mening. Anledningen är att företag bör anses agera rationellt och enligt företagsekonomiskt sunda principer. Inför varje nyinvesteringstillfälle görs i allmänhet en fullständig kostnads-nyttoanalys med avsikt att beräkna det företagsekonomiskt mest lönsamma investeringsalternativet oavsett om det i lagen finns krav på sådana analyser eller inte. För de fall där en ofullständig kostnads-nyttoanalys hade gjorts innebär regleringen ökad möjlighet till lönsamhet genom att säkerställa att alla investeringsalternativ beaktas. Regeringen vill också framhålla att det av den nya lagen ska framgå att ärenden om prövning av kostnads-nyttoanalys ska handläggas skyndsamt.

Regeringens bedömning: Det finns inte skäl att införa en skyldighet för företag att samarbeta kring kostnads-nyttoanalyser.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsstyrelsen i Hallands län* och *Länsstyrelsen i Dalarnas län* anser att det bör övervägas att föreskriva en skyldighet att samarbeta då det inte alltid är självklart att berörda företag vill samarbeta.

Skälen för regeringens bedömning: Av artikel 14.5 tredje stycket energieffektiviseringsdirektivet följer att medlemsstaterna får kräva att den kostnads-nyttoanalys som avses i artikel 14.5 första stycket c och d ska genomföras i samarbete med de företag som ansvarar för driften av näten för fjärrvärme och fjärrkyla.

Regeringen delar promemorians bedömning att det kan antas ligga i berörda företags eget intresse att samarbeta med den som har att utföra en kostnads-nyttoanalys. Att föreskriva en sådan skyldighet i lag bedöms för närvarande därför inte vara nödvändigt.

16.9 Övriga delar av artikel 14

Regeringens bedömning: Artikel 14.1–14.4 har föranlett ett uppdrag till Energimyndigheten och kräver för närvarande inga genomförandeåtgärder i lag.

Artikel 14.10 och 14.11 kräver inga genomförandeåtgärder i lag.

Promemorians bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Svensk Fjärrvärme, Vattenfall och Innovations- och kemiindustrierna i Sverige* anser att det är viktigt att den nya lagen om kostnads-nyttoanalyser samordnas med förslaget om reglerat tillträde till fjärrvärmenäten.

Skälen för regeringens bedömning

Artikel 14.1–14.4

I artikel 14.1 i energieffektiviseringsdirektivet uppställs ett krav på att medlemsstaterna senast den 31 december 2015 ska genomföra och anmäla till kommissionen en heltäckande bedömning av potentialen för tillämpning av högeffektiv kraftvärme samt effektiv fjärrvärme och fjärrkyla, som innehåller de upplysningar som anges i bilaga VIII till direktivet.

Enligt artikel 14.2 ska medlemsstaterna anta strategier som uppmanar till att i beräkningen på lokal och regional nivå vederbörligen beakta potentialen för användning av effektiva värme- och kylsystem, i synnerhet sådan som använder sig av högeffektiv kraftvärme.

Av artikel 14.3 följer att vid den bedömning som avses i artikel 14.1 ska medlemsstaterna för det egna territoriet utföra en kostnads-

Prop. 2013/14:174 nyttoanalys som grundar sig på klimatförhållanden, ekonomisk genomförbarhet och teknisk lämplighet i enlighet med del 1 i bilaga IX. Kostnads-nyttoanalysen ska enligt artikeln kunna underlätta kartläggningen av och genomförandet av de mest resurs- och kostnadseffektiva lösningarna för att tillgodose behoven av värme och kyla.

I artikel 14.4 anges att om det av den bedömning som avses i artikel 14.1 och den analys som avses i artikel 14.3 framgår att det finns potential för tillämpning av högeffektiv kraftvärme och/eller effektiv fjärrvärme och fjärrkyla där fördelarna är större än kostnaderna, ska medlemsstaterna vidta adekvata åtgärder för utveckling av en effektiv infrastruktur för fjärrvärme och fjärrkyla och/eller för att hantera utvecklingen av högeffektiv kraftvärme och användning av värme och kyla från spillvärme och förnybara energikällor i enlighet med artikel 14.1, 14.5 och 14.7.

Av artikel 14.4 framgår också att om det av den bedömning som avses i 14.1 och den analys som avses i 14.3 inte framgår att det finns potential vars fördelar är större än kostnaderna, inbegripet de administrativa kostnaderna för utförandet av den kostnads-nyttoanalys som avses i 14.5, får den berörda medlemsstaten undanta anläggningar från kraven i denna punkt.

Regeringen har uppdragit åt Energimyndigheten att genomföra den heltäckande bedömning som avses i 14.1 och lämna förslag på åtgärder som Sverige kan vara skyldigt att vidta med anledning av artiklarna 14.2 och 14.4. Uppdraget har redovisats av Energimyndigheten i rapporten ER 2013:24. I rapporten påvisas att det finns återstående potentialer för expansion av fjärrvärme, fjärrkyla och kraftvärme. Potentialen för tillkommande fjärrvärme har t.ex. beräknats till 4 TWh till 2020 och 8 TWh till 2030. Totalt sett beräknas emellertid värmeleveranserna nettominuska med 4 TWh till 2030. Rapporten är för närvarande föremål för remittering. Regeringen avser att återkomma med förslag om adekvata åtgärder i enlighet med kraven i direktivet, men vill redan nu avisera att en proposition avseende reglerat tillträde till fjärrvärmenäten avses att lämnas till riksdagen under våren.

Artikel 14.10

I artikel 14.10 i energieffektiviseringsdirektivet uppställs ett krav på medlemsstaterna att säkerställa att ursprunget till el som produceras från högeffektiv kraftvärme kan garanteras enligt objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier som fastställs av varje medlemsstat. Enligt artikeln ska detta ske på grundval av de harmoniserade referensvärden för effektivitet som avses i led f i bilaga II till direktivet och ursprungsgarantin ska uppfylla kraven och innehålla åtminstone den information som anges i bilaga X till direktivet. Artikel 14.10 anger vidare att medlemsstaterna ska ömsesidigt erkänna varandras ursprungsgarantier och att en vägran att erkänna en ursprungsgaranti måste baseras på objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier. Av artikel 14.10 framgår också att medlemsstaterna ska anmäla en sådan vägran till kommissionen och ange skälen, och om en part vägrar att erkänna en ursprungsgaranti får kommissionen anta ett beslut som tvingar den vägrande parten att erkänna den, i synnerhet när det gäller de objektiva,

transparenta och icke-diskriminerande kriterier på vilka ett sådant erkännande baseras. Prop. 2013/14:174

Svensk rätt innehåller redan bestämmelser om ursprungsgarantier för el som i allt väsentligt svarar mot de krav som uppställs i artikel 14.10 i energieffektiviseringsdirektivet. Dessa finns i lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el och i förordningen (2010:853) om ursprungsgarantier för el. Några ändringar i lagen bedöms inte vara nödvändiga. Däremot kan vissa mindre ändringar behöva göras i den nämnda förordningen med anledning av direktivet.

Artikel 14.11

Enligt artikel 14.11 i energieffektiviseringsdirektivet ska medlemsstaterna se till att allt tillgängligt stöd för kraftvärme är förenat med villkoret att elproduktionen har sitt ursprung i högeffektiv kraftvärme och att spillvärmerna används effektivt för att uppnå primärenergibesparingar. Offentligt stöd till kraftvärme och fjärrvärmeproduktion och fjärrvärmenät ska omfattas av regler för statligt stöd, om så är tillämpligt.

I dag ges inget stöd till kraftvärme i Sverige. Enligt förordningen (2003:564) om bidrag till åtgärder för en effektiv och miljöanpassad energiförsörjning får dock statligt stöd i form av bidrag lämnas till företag i syfte att främja en effektiv och miljöanpassad energiförsörjning, energieffektivisering samt för att stimulera upphandling av effektivare energiteknik. Möjligen behöver förordningen anpassas till direktivets krav i denna del.

17 Artikel 15 – Energieffektivisering vid omvandling, överföring och distribution av energi

17.1 Energinätsföretagen

I artikel 15 i energieffektiviseringsdirektivet finns bestämmelser om omvandling, överföring och distribution av energi. Bestämmelserna i artikeln tar sikte på el- och naturgasnäten.

I energieffektiviseringsdirektivet används i fråga om energinätsföretagen samma terminologi som i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (elmarknadsdirektivet) och direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (gasmarknadsdirektivet). Det betyder att nätföretagen betecknas som ”systemansvariga för överföringssystem” (artikel 2.29) och ”systemansvariga för distributionsystem” (artikel 2.21). Dessa termer används inte i den svenska lagstiftningen på området och har inte heller fått någon spridning bland aktörerna på energimarknaderna. En systemansvarig i elmarknads-

Prop. 2013/14:174 direktivets mening får inte heller förväxlas med den systemansvariga myndighet som avses i 8 kap. 1 § ellagen (1997:857), även om rollen som systemansvarig myndighet innehas av Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) som samtidigt är systemansvarig för överförings-systemet.

Med systemansvarig för överföringssystemet avses på elområdet den aktör som ansvarar för driften av stamnätet. I ellagen används beteckningen stamnätsföretag. De systemansvariga för distributions-systemen är de företag som ansvarar för driften av region- och lokalnät. I det följande kommer de systemansvariga företagen genomgående att betecknas som nätföretag. Termen systemansvarig för överförings- eller distributionssystem kommer uteslutande att användas när innehållet i energieffektiviseringsdirektivet återges mer eller mindre ordagrant. På några ställen motiverar sammanhanget att termen ”nätkoncessions-havare” eller motsvarande används i stället för nätföretag.

På naturgasområdet betecknas enligt 1 kap. 7 a § naturgaslagen (2005:403) en systemansvarig för överföringssystem som transmissions-nätsoperatör. Det finns vidare företag som bedriver distribution av naturgas. Med hänsyn till att naturgasen har en förhållandevis underordnad plats i artikel 15 i energieffektiviseringsdirektivet kommer dock dessa företag att behandlas endast i en mycket begränsad omfattning i det följande.

17.2 Inledande överväganden

17.2.1 Artikel 15.1

Regeringens bedömning: Energieffektiviseringens betydelse bör tydliggöras i förordningen med instruktion för Energimarknadsinspektionen. För att genomföra artikel 15.1 i energieffektiviseringsdirektivet bör det vidare införas nya föreskrifter i fråga om utformningen och förhandsregleringen av nättariffer.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte berört bedömningen särskilt.

Skälen för regeringens bedömning

Energimarknadsinspektionens verksamhet

I artikel 15.1 i energieffektiviseringsdirektivet finns bestämmelser som avser tillsynen över el- och gasnätsföretagen.

Medlemsstaterna ska enligt artikel 15.1 första stycket i energieffektiviseringsdirektivet se till att nationella energitillsynsmyndigheter fäster tillräcklig uppmärksamhet vid energieffektivitet när de genomför sina tillsynsuppgifter enligt elmarknadsdirektivet och gasmarknadsdirektivet avseende sina beslut om driften av gas- och elinfrastruktur.

I Sverige fungerar den nätmyndighet som regeringen utsett enligt ellagen, dvs. Energimarknadsinspektionen, som nationell tillsynsmyndighet enligt elmarknadsdirektivet. I egenskap av nätmyndighet

utövar Energimarknadsinspektionen tillsyn över efterlevnaden av de föreskrifter genom vilka direktivet genomförs i svensk rätt. Energimarknadsinspektionen är även tillsynsmyndighet enligt naturgaslagen och utövar tillsyn över att de bestämmelser som har sin grund i gasmarknadsdirektivet följs i Sverige. När det gäller Energimarknadsinspektionens tillsyn är det tveksamt om det krävs särskilda bestämmelser för att säkerställa att myndigheten fäster tillräcklig uppmärksamhet vid energieffektivitet. Avgörande är i stället hur energieffektiviteten behandlas i de föreskrifter som omfattas av Energimarknadsinspektionens tillsyn. Det är dock lämpligt att tydliggöra energieffektiviseringens betydelse genom en bestämmelse i förordningen (2007:1118) med instruktion för Energimarknadsinspektionen.

Nättarifferna

Medlemsstaterna ska enligt artikel 15.1 andra stycket i direktivet i synnerhet se till att nationella energitillsynsmyndigheter, genom att utarbeta nättariffer och regleringar, inom ramen för elmarknadsdirektivet och med beaktande av kostnaderna och fördelarna med varje åtgärd, ger incitament för nätoperatörer att göra systemtjänster tillgängliga för nätanvändare som gör det möjligt för dem att genomföra åtgärder för förbättrad energieffektivitet i samband med den fortsatta idriftsättningen av smarta nät. Dessa systemtjänster får enligt artikel 15.1 tredje stycket fastställas av den systemansvarige och får inte påverka systemets säkerhet negativt. Det är tveksamt om det svenska regelverket på området ger direkta incitament för nätföretagen att göra systemtjänster tillgängliga för nätanvändarna. Det bör därför införas bestämmelser om sådana incitament. När det gäller artikel 15.1 andra och tredje styckena redovisas överväganden och förslag i avsnitt 17.3.

I artikel 15.1 fjärde stycket i energieffektiviseringsdirektivet anges att på elområdet ska medlemsstaterna se till att nätregleringen och nättariffer uppfyller kriterierna i direktivets bilaga XI, med hänsyn tagen till de riktlinjer och koder som utarbetats enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003. I bilaga XI finns särskilda energieffektiviseringskriterier för elnät. I dessa delar krävs lagstiftning för att direktivet ska anses genomfört i Sverige. Närmare överväganden och förslag med anledning av dessa bestämmelser redovisas i avsnitt 17.4.

17.2.2 Artikel 15.2

Regeringens bedömning: Det krävs i nuläget inga ytterligare åtgärder för att genomföra artikel 15.2 i energieffektiviseringsdirektivet.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte berört bedömningen särskilt.

Skälen för regeringens bedömning: I artikel 15.2 i energieffektiviseringsdirektivet anges att medlemsstaterna senast den 30 juni 2015 ska se till att

a) energieffektivitetspotentialen för deras infrastruktur för gas och el bedöms, särskilt rörande överföring, distribution, belastningsstyrning och interoperabilitet, samt anslutning till energiproduktionsanläggningar, inbegripet möjligheter för mikrogeneratorer att få tillträde,

b) konkreta åtgärder och investeringar identifieras för införandet av kostnadseffektiva förbättringar av energieffektiviteten i nätinfrastrukturen, med en tidtabell för införandet.

Mot bakgrund av kraven i artikel 15.2 i energieffektiviseringsdirektivet har regeringen gett Statens energimyndighet (Energimyndigheten) i uppdrag att göra de angivna bedömningarna och identifieringarna (dnr N2012/6226/E). I uppdraget ingår att genom en nära dialog verka för att de förslag som Energimyndigheten lämnar är sådana som även Energi-marknadsinspektionen kan ställa sig bakom. Uppdraget ska avrapporteras till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 30 juni 2014. Några ytterligare åtgärder med anledning av artikel 15.2 i direktivet är inte nödvändiga i nuläget.

17.2.3 Artikel 15.3

Regeringens bedömning: Artikel 15.3 i energieffektiviseringsdirektivet kräver inga åtgärder.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte berört bedömningen särskilt.

Skälen för regeringens bedömning: Medlemsstaterna får enligt artikel 15.3 i energieffektiviseringsdirektivet tillåta komponenter i system och tariffstrukturer med ett socialt syfte för nätbunden energiöverföring och distribution, förutsatt att de störande effekterna på överförings- och distributionssystem hålls på ett nödvändigt minimum och inte är oproportionerliga mot det sociala syftet.

Artikel 15.3 i energieffektiviseringsdirektivet motsvarar artikel 10.2 i energitjänstedirektivet. Någon skyldighet för en medlemsstat att vidta åtgärder med anledning av bestämmelsen finns inte. Det saknas också skäl att i detta sammanhang överväga införandet av komponenter med ett socialt syfte i system och tariffstrukturer.

17.2.4 Artikel 15.4

Regeringens bedömning: För att genomföra artikel 15.4 i energieffektiviseringsdirektivet bör det införas nya föreskrifter dels om förhandsprövningen av nättariffer, dels om utformningen av de kunds specifika nättarifferna.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte berört bedömningen särskilt.

Skälen för regeringens bedömning: Medlemsstaterna ska enligt artikel 15.4 i energieffektiviseringsdirektivet säkerställa avlägsnandet av

sådana incitament i överförings- och distributionstariffer som inverkar menligt på den totala effektiviteten (inklusive energieffektivitet) i framställningen av, överföringen av, distributionen av och försörjningen med el, eller incitament som kan hämma deltagande av laststyrning i samband med balanseringstjänster och upphandlingen av tilläggstjänster. Med total effektivitet avses i direktivet den årliga summan av produktionen av el och mekanisk energi och nyttiggjord värme dividerad med den bränslemängd som använts för den värme som producerats genom en kraftvärmeprocess och den totala produktionen av el och mekanisk energi (artikel 2.35).

Medlemsstaterna ska vidare se till att nätoperatörerna ges incitament att förbättra effektiviteten i fråga om infrastrukturens utformning och drift och, inom ramen för elmarknadsdirektivet, att tariffer gör det möjligt för leverantörerna att förbättra användarnas deltagande i systemens effektivitet, inklusive aktivering av laststyrning beroende på de nationella omständigheterna.

Kraven i artikel 15.4 i energieffektiviseringsdirektivet bör i Sverige genomföras dels inom ramen för förhandsprövningen av nättariffer, dels genom nya bestämmelser om utformningen av de kundspecifika nättarifferna. Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 17.3 och 17.4.3.

17.2.5 Artikel 15.5

Regeringens bedömning: Det är nödvändigt att införa föreskrifter som säkerställer att elnätsföretagen uppfyller kraven i bilaga XII till energieffektiviseringsdirektivet. I övrigt krävs inga nya genomförandeåtgärder med anledning av artikel 15.5 i direktivet.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svenska Bioenergiföreningen (Svebio)* vill framhålla att småskalig biokraftproduktion blir ett allt mer intressant alternativ även i Sverige. Svebio har vidare anfört att med tanke på att det nu utvecklas en lång rad tekniker för småskalig elproduktion, både med bioenergi, sol, vind och småskalig vattenkraft, borde man med anledning av direktivet göra en systematisk kartläggning av vilka villkor för anslutning som erbjuds och, om nödvändigt, på vilket sätt man kan stärka den enskilde elproducentens ställning.

Skälen för regeringens bedömning

Garanterat tillträde

I artikel 15.5 i energieffektiviseringsdirektivet finns bestämmelser om tillträde till elnätet.

I artikel 15.5 första stycket föreskrivs följande. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 16.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG (förnybartdirektivet) och med beaktande av artikel 15 i elmarknadsdirektivet och behovet av att säkerställa värmeförsörjningens kontinuitet, ska medlems-

Prop. 2013/14:174 staterna med förbehåll för kraven rörande upprätthållande av nätets tillförlitlighet och säkerhet och på grundval av transparenta och icke-diskriminerande kriterier som fastställs av behöriga nationella myndigheter, se till att systemansvariga för överföringssystem och distributionssystem när de ansvarar för utleveransen av elproduktionsanläggningar inom deras territorium

a) garanterar överföring och distribution av el från högeffektiv kraftvärme,

b) tillhandahåller prioriterad eller garanterad tillgång till nätet för el från högeffektiv kraftvärme, och

c) vid utleverans av el prioriterar el från högeffektiv kraftvärme, i den mån en säker drift av det nationella elsystemet medger detta.

När det gäller de aktuella kraven kan det till en början finnas skäl att redogöra för hur ansvaret för utleverans (inmatningsordningen) är ordnat i Sverige.

I Sverige och i Norden styrs inmatningen av den nordiska elbörsen Nord Pool Spot och dess regelverk i kombination med de implicita auktioner som ligger till grund för verksamheten vid elbörsen. Detta innebär att den produktionsvolym som bjuds ut till pris som köparna är villiga att betala kommer att produceras. Producenterna matar från sina produktionsanläggningar in den kraft som sålts på nätet. Producenterna avgör själva vilka anläggningar som ska producera och i vilken ordning de ska nyttjas inom ramen för Nord Pool Spots regelverk. Som ett resultat av den implicita handeln finns det därmed inte ett behov av en inmatningsordning för olika kraftslag. Stannätsföretaget garanterar att den handlingskapacitet som tilldelats Nord Pool Spot kan realiseras på marknaden. Den momentana kraftbalansen hanteras på reglerkraftmarknaden (se avsnitt 17.6.2).

De svenska elnätsföretagen har således inte ett sådant ansvar för utleverans som anges i artikel 15.5 första stycket i energieffektiviseringsdirektivet (jfr prop. 2002/03:85 s. 27 och prop. 2009/10:128 s. 50 f.).

När det gäller tillträdet till nätet kan vidare följande anmärkas. Av 3 kap. 6 och 7 §§ ellagen framgår att den som har nätkoncession är skyldig att på skäligena villkor ansluta en elektrisk anläggning till sin ledning eller sitt ledningsnät. Anslutning kan vägras bara om det finns särskilda skäl. Enligt 3 kap. 9 § ellagen är den som har nätkoncession skyldig att på skäligena villkor överföra el för annans räkning.

Sammanfattningsvis innebär det anförda att bestämmelserna i artikel 15.5 första stycket i energieffektiviseringsdirektivet redan är genomförda i Sverige. *Svebio* har anförts att man med anledning av direktivet borde göra en systematisk kartläggning av vilka villkor för anslutning som erbjuds och, om nödvändigt, på vilket sätt man kan stärka den enskilde elproducentens ställning. En sådan kartläggning är dock inte nödvändig för att genomföra direktivet.

Rangordning

I artikel 15.5 andra stycket i energieffektiviseringsdirektivet föreskrivs följande. Medlemsstaterna ska se till att bestämmelser som avser rangordningen av de olika prioriteringar avseende tillgång och utleverans

som görs inom deras elsystem tydligt förklaras i detalj och offentliggörs. När medlemsstaterna ger prioriterad tillgång eller utleverans för högeffektiv kraftvärme får de fastställa rangordningar mellan, och inom olika typer av, förnybar energi och högeffektiv kraftvärme, och de ska under alla omständigheter se till att den prioriterade tillgången eller utleveransen för energi från variabla förnybara energikällor inte hindras.

Som redan antytts finns det inte skäl att i Sverige införa bestämmelser om prioriterad tillgång eller leverans för högeffektiv kraftvärme. Det som sägs i artikel 15.5 andra stycket i energieffektiviseringsdirektivet om rangordningen mellan energikällor saknar därför relevans för svenska förhållanden.

Energieffektivitetskrav för nätföretag

I artikel 15.5 tredje stycket i energieffektiviseringsdirektivet finns bestämmelser som gäller utöver de skyldigheter som fastställs i första stycket. Elnätsföretagen ska sålunda uppfylla kraven i energieffektiviseringsdirektivets bilaga XII. I dessa delar svarar inte det svenska nationella regelverket fullt ut mot vad som föreskrivs i direktivet. Överväganden och förslag med anledning av bilagan redovisas i avsnitt 17.5.

Småskalig kraftvärme

I artikel 15.5 fjärde stycket i energieffektiviseringsdirektivet finns bestämmelser om småskalig kraftvärme.

Medlemsstaterna får enligt artikel 15.5 fjärde stycket första meningen i energieffektiviseringsdirektivet i synnerhet underlätta anslutningen till nätsystemet av el som producerats från högeffektiv kraftvärme från småskalig kraftvärme och mikrokraftvärmepannor. Något krav på medlemsstaten att införa lagstiftning eller vidta åtgärder finns inte i denna del.

I artikel 15.5 fjärde stycket andra meningen i direktivet anges att medlemsstaterna, när så är lämpligt, ska vidta åtgärder för att uppmuntra nätverksoperatörer att anta en enkel ”installations- och informationsprocess” för installationen av mikrokraftvärmepannor för att förenkla och förkorta tillståndsförfarandet för privatpersoner och installatörer. Frågan är till en början om det är lämpligt att vidta sådana åtgärder. Bestämmelsen tar sikte på kraftvärmeproduktion från mikrokraftvärmepannor. Sådan produktion är främst förekommande i länder med väl utbyggda gasnät, t.ex. Storbritannien och Tyskland. I Sverige finns i stället ett väl utbyggt fjärrvärmenät och ett relativt litet gasnät.

Svebio har framhållit att småskalig bi kraftproduktion blir ett allt mer intressant alternativ även i Sverige. I dag förekommer dock mikrokraftvärmepannor endast i begränsad omfattning i Sverige. Mot den bakgrunden framstår det inte i nuläget som motiverat att vidta några åtgärder med anledning av artikel 15.5 fjärde stycket i energieffektiviseringsdirektivet.

Regeringens bedömning: För att genomföra artikel 15.6 i energieffektiviseringsdirektivet bör det införas föreskrifter som uttryckligen säkerställer att operatörer av högeffektiv kraftvärme kan erbjuda nätföretagen drifttjänster.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svensk Energi* ifrågasätter vilken annan el än el för täckande av nätförluster som elnätsföretagen köper.

Skälen för regeringens bedömning

Drifttjänster

I artikel 15.6 första stycket i energieffektiviseringsdirektivet finns bestämmelser som syftar till att underlätta för operatörer av högeffektiv kraftvärme att erbjuda drifttjänster till nätföretagen. Om inte annat följer av kraven rörande upprätthållande av nätets tillförlitlighet och säkerhet ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att, då detta är tekniskt och ekonomiskt genomförbart med tanke på driftsättet för den högeffektiva kraftvärmeanläggningen, säkerställa att operatörer av högeffektiv kraftvärme kan erbjuda balanseringstjänster och andra drifttjänster till systemansvariga för överföringssystem eller systemansvariga för distributionssystem. Systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem ska se till att sådana tjänster ingår som en del av en anbudsprocess för tjänster som är transparent, icke-diskriminerande och öppen för granskning.

I Sverige finns inga nationella föreskrifter som uttryckligen säkerställer att operatörer av högeffektiv kraftvärme kan erbjuda nätföretagen drifttjänster på det sätt som anges i artikel 15.6 första stycket i energieffektiviseringsdirektivet. Nätföretagen utgör visserligen upphandlande enheter enligt 2 kap. 20 § lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF). Av 1 kap. 24 § LUF framgår att upphandlande enheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt utföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas. Lagen innehåller emellertid undantag som bl.a. gäller kontrakt som avser leveranser av energi till nätföretag (1 kap. 21 § 2 LUF). Det betyder att lagen inte är tillämplig när operatörer av högeffektiv kraftvärme tillhandahåller sådana drifttjänster som innebär att nätföretagen köper el för driften av nätet.

Med hänsyn till det anförda kan det finnas skäl att i ellagen föra in bestämmelser som tar sikte på sådana drifttjänster som tillhandahålls av elproducenter, under alla förhållanden när sådana tjänster inte omfattas av upphandlingslagstiftningen. Det kan vidare finnas andra hinder än sådana som specifikt är knutna till upphandlingsförfarandet. När det gäller de åtgärder som behöver vidtas med anledning av de aktuella kraven i energieffektiviseringsdirektivet hänvisas till de överväganden och förslag som redovisas i avsnitt 17.6.

I artikel 15.6 andra stycket i energieffektiviseringsdirektivet anges att när det är lämpligt får medlemsstaterna kräva att systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem uppmuntrar till placering av högeffektiv kraftvärme nära områden med efterfrågan genom att sänka anslutnings- och systemanvändningsavgifterna.

Det som sägs i artikel 15.6 om placering av högeffektiv kraftvärme innefattar inget krav att en medlemsstat ska vidta åtgärder. Följande kan dock anmärkas.

Enligt 4 kap. 9 § ellagen får nättariffen för överföring av el på en stamledning utformas med hänsyn till var på nätkoncessionshavarens ledningsnät en anslutningspunkt är belägen. Tariffen för inmatning på stamnätet är lägre ju längre söderut i landet inmatningen sker medan det motsatta gäller för uttag från stamnätet. Skälet till detta är följande. Huvuddelen av landets produktionsanläggningar finns i norra Sverige, varför inmatningen av el är koncentrerad dit. Eftersom befolkningstätheten är störst i södra delen av landet sker huvuddelen av uttagen av el där. Då överföringskapaciteten från norra till södra Sverige inte är obegränsad har stamnettariffen fått den nämnda utformningen för att stimulera inmatning och något begränsa uttag i södra Sverige.

I 4 kap. 8 § ellagen finns särskilda bestämmelser om nättariffen för regionledning. I paragrafens första stycke anges att på en regionledning ska inom varje normalt spänningsintervall nättariffen utformas utifrån nätkoncessionshavarens kostnader för samtliga regionledningar i hela landet som kan hänföras till respektive spänningsintervall. Enligt andra stycket ska dock den del av de beräknade kostnaderna som utgörs av betalning för överföring på stamnätet och andra regionledningar beaktas samlat endast för nätkoncessionshavarens samtliga regionledningar inom en och samma region. På detta sätt kommer den lägesberoende stamnettariffen att få genomslag även på region- och lokalnätstarifferna.

Det är vidare tillåtet för ett regionnätstföretag att ha avståndsberoende överföringstariffer för inmatning av el från ett kraftverk (jfr 4 kap. 5 § ellagen).

Sammanfattningsvis har således tariffregleringen fått en utformning som skapar incitament att, när så även i övrigt är lämpligt, bygga produktionsanläggningar nära elanvändarna.

17.2.7 Artikel 15.7

Regeringens bedömning: Artikel 15.7 i energieffektiviseringsdirektivet kräver inga åtgärder.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte berört bedömningen särskilt.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 15.7 i energieffektiviseringsdirektivet får medlemsstaterna tillåta att producenter av el från högeffektiv kraftvärme som vill ansluta sig till nätet använder ett anbudsförfarande för anslutningsarbetet.

Prop. 2013/14:174 Sverige har tidigare avstått från att införa regler om anbudsförfaranden med anledning av motsvarande bestämmelser i förnybartdirektivet (se prop. 2002/03:85 s. 28 och prop. 2009/10:128 s. 54). Följande bedömning, som gjordes i samband med genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/77/EG av den 27 september 2001 om främjande av el producerad från förnybara energikällor på den inre marknaden för el (EUT L 283, 27.10.2001, Celex 32001L0077), kan i allt väsentligt anföras även i fråga om artikel 15.7 i energieffektiviseringsdirektivet.

Den svenska lagstiftningen bygger på att nätinnehavaren själv svarar för anslutningsarbetet. Han kan därvid utföra arbetet i egen regi eller anlita en entreprenör. Oavsett på vilket sätt nätinnehavaren har utfört anslutningsarbetet har producenten, om han är missnöjd med den avgift han skall betala för anslutningen, alltid rätt att begära prövning av avgiftens skälighet hos nätmyndigheten. Om producenten är missnöjd med nätmyndighetens beslut har han alltid rätt att överklaga beslutet hos allmän förvaltningsdomstol.

Lagstiftningen innehåller alltså flera spärar mot att producenter skall behöva betala oskäligen höga avgifter för sin anslutning. Det skulle därmed inte medföra några nämnvärda förbättringar för producenterna om de fick rätt att själva svara för upphandlingen. Regeringen avstår därför från att föreslå sådana lagändringar.

17.2.8 Artikel 15.8

Regeringens bedömning: Det bör införas en bestämmelse i förordningen med instruktion för Energimarknadsinspektionen som tydliggör att inspektionen ska uppmuntra resurser på efterfrågesidan att delta på elmarknaden. Det bör även införas föreskrifter som säkerställer att nätföretagen behandlar leverantörer av laststyrning på ett icke-diskriminerande sätt. Vidare bör Energimarknadsinspektionen sammanställa och offentliggöra de tekniska villkor som finns för deltagande av laststyrning på de aktuella marknaderna.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *NODA Intelligent Systems AB* anser att även laststyrning och efterfrågeflexibilitet avseende fjärrvärme måste uppmärksammas.

Skälen för regeringens bedömning

Tillsynsmyndigheten ska uppmuntra resurser på efterfrågesidan

Medlemsstaterna ska enligt artikel 15.8 första stycket i energieffektiviseringsdirektivet se till att nationella energitillsynsmyndigheter uppmuntrar resurser på efterfrågesidan, såsom laststyrning, att delta vid sidan av försörjning på grossist- och detaljmarknader. Det är lämpligt att tydliggöra detta genom en bestämmelse i förordningen med instruktion för Energimarknadsinspektionen. Myndigheten kan fullgöra uppgiften på en rad olika sätt, bl.a. genom informationsåtgärder kring mätutrustning. I övrigt är inga särskilda lagstiftningsåtgärder motiverade specifikt med

anledning av artikel 15.8 första stycket i direktivet. Det väsentliga är i stället hur de övriga kraven i punkten genomförs i nationell lagstiftning.

NODA Intelligent Systems AB anser att även laststyrning och efterfrågeflexibilitet avseende fjärrvärme måste uppmärksammas. Regeringen kan konstatera att kraven i artikel 15.8 i energieffektiviseringsdirektivet tar sikte på elområdet. Det saknas underlag för att inom ramen för genomförandet av direktivet ta upp frågor om andra former av laststyrning och efterfrågeflexibilitet.

Leverantörer av laststyrning ska behandlas icke-diskriminerande

I artikel 15.8 andra stycket i energieffektiviseringsdirektivet föreskrivs att medlemsstaterna, med förbehåll för tekniska begränsningar som är förenade med nätförvaltningen, ska se till att systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem, genom att uppfylla kraven för balanserings- och tilläggstjänster, behandlar leverantörer av laststyrning, inbegripet aggregatorer, på ett icke-diskriminerande sätt på grundval av deras tekniska resurser.

Nätföretagen ska sålunda vara skyldiga att behandla leverantörer av laststyrning på ett icke-diskriminerande sätt när de anskaffar tjänster knutna till driften av elnätet. När det gäller upphandling av sådana tjänster är utgångspunkten att lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster tillämplig (jfr avsnitt 17.2.6). I upphandlingssituationer är det visserligen tänkbart att värdet av de aktuella tjänsterna ligger under direktupphandlingsgränsen i 15 kap. 3 § LUF eller att något annan undantagsbestämmelse medför att lagens bestämmelser om upphandlingsförfarandet inte ska tillämpas på ett kontrakt. Det kan dock inte anses vara ett krav enligt artikel 15.8 andra stycket att införa nya bestämmelser om upphandlingsförfarandet.

Kraven i artikel 15.8 andra stycket i energieffektiviseringsdirektivet kan ha betydelse även i andra sammanhang än vid nätföretagens upphandling av tjänster, t.ex. när nätföretagen utformar tekniska system som används i nätverksamheten. Det bör därför införas bestämmelser som uttryckligen säkerställer icke-diskriminering när nätföretagen utformar systemen för balansering av näten. Överväganden och förslag i anslutning till artikel 15.8 andra stycket i energieffektiviseringsdirektivet redovisas i avsnitt 17.7.2.

Delta på marknader för balanserings- och reservsystem

I artikel 15.8 tredje stycket i energieffektiviseringsdirektivet finns bestämmelser om villkoren för att delta på marknader för systemtjänster. Med förbehåll för tekniska begränsningar som är förenade med nätförvaltningen ska medlemsstaterna främja tillgång till och deltagande av laststyrning på marknader för balanserings- och reservsystem samt andra systemtjänster, bland annat genom att kräva att nationella tillsynsmyndigheter eller, när så krävs enligt deras tillsynssystem, systemansvariga för överföringssystem eller systemansvariga för distributionssystem i nära samarbete med tjänsteleverantörer på efterfrågesidan och användare, fastställer tekniska villkor för deltagande på dessa marknader på grundval av de tekniska kraven för dessa

Prop. 2013/14:174 marknader och laststyrningsresurserna. Sådana specifikationer ska inkludera deltagande av aggregatorer.

Det finns inte något uttalat behov av lagstiftning som särskilt syftar till att genomföra kraven i artikel 15.8 tredje stycket i energieffektiviseringsdirektivet. Kraven kan i stor utsträckning anses tillgodosedda genom åtgärder som är aktuella av andra anledningar, t.ex. införandet av smarta mätare och utökade möjligheter till timdebitering.

Det saknas dock bestämmelser som tillgodoser direktivets krav att det ska fastställas tekniska villkor. Ett lämpligt sätt att genomföra detta krav är att Energimarknadsinspektionen sammanställer och offentliggör de tekniska villkor som finns för deltagande av laststyrning på de aktuella marknaderna. En bestämmelse om detta bör införas i myndighetens instruktion.

17.2.9 Artikel 15.9

<p>Regeringens bedömning: Några särskilda genomförandeåtgärder är inte nödvändiga med anledning av artikel 15.9 i energieffektiviseringsdirektivet.</p>
--

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte berört bedömningen särskilt.

Skälen för regeringens bedömning: I artikel 15.9 första stycket i energieffektiviseringsdirektivet föreskrivs att i samband med rapporteringen enligt direktiv 2010/75/EU, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 9.2, ska medlemsstaterna överväga att ta med information om energieffektivitetsnivåer för bränsleförbränningsanläggningar med en total installerad tillförd effekt på 50 MW eller mer, mot bakgrund av relevant bästa tillgängliga teknik som utarbetats i överensstämmelse med direktiv 2010/75/EU och Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/1/EG av den 15 januari 2008 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar (EUT L 24, 29.1.2008, s. 8, Celex 32008L0001).

I artikel 15.9 andra stycket anges att medlemsstater får uppmuntra operatörer av anläggningar som avses i första stycket att förbättra sin årliga genomsnittliga nettodriftsverkningsgrad.

Det som föreskrivs i artikel 15.9 i energieffektiviseringsdirektivet är inte av sådan karaktär att några särskilda genomförandeåtgärder är nödvändiga.

Regeringens förslag: När intäktsramen bestäms i samband med förhandsprövningen av elnätsnättarifferna ska hänsyn tas till i vilken utsträckning nätverksamheten bedrivs på ett sätt som är förenligt med eller bidrar till ett effektivt utnyttjande av elnätet. En sådan bedömning ska kunna medföra en ökning eller minskning av vad som anses vara en rimlig avkastning på kapitalbasen.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten ska få meddela föreskrifter om vad som avses med ett effektivt utnyttjande av elnätet.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Jönköping* har anfört att genom förslaget ges nätmyndigheten vida befogenheter att bestämma över regelverket. En alltför omfattande föreskriftsrätt är enligt kammarrätten problematisk i de fall då myndigheten agerar som enskilds motpart vid domstolsprövningar. Kammarrätten bedömer vidare att det även från konstitutionell synpunkt är tveksamt med en sådan långtgående delegation av normgivningsmakten till en förvaltningsmyndighet. *Förvaltningsrätten i Linköping* har, med i huvudsak samma utgångspunkter som kammarrätten, anfört att det kan finnas skäl att i stället tydliggöra relevanta begrepp direkt i aktuell lagstiftning eller tillhörande förordning alternativt att tolkningen av vissa betydande rekvisit i stället överläts till rättstillämpningen. Förvaltningsrätten anser vidare att det, när det gäller samordningen mellan 5 kap. 7 § ellagen och den föreslagna bestämmelsen, bör komma till uttryck redan i lagtexten att ”myndigheten vid bedömning enligt denna bestämmelse även ska ta hänsyn till en samtida bedömning gjord enligt 7 §”. *Svenska kraftnät* har påpekat att man inte kan bortse från det faktum att förutsättningarna skiljer sig mellan Svenska kraftnät och andra nätägare. *Fastighetsägarna Sverige* har uppmanat regeringen att noggrant kvantifiera vilken ekonomisk nytta övergången till smarta nät verkligen har för kunderna innan justering av intäktsramen medges. *Svensk Energi* har anfört att regeringen i sammanhanget bör utreda hur bestämmelserna för intäktsramen bör utformas så att större satsningar på bl.a. smarta elnät och på energieffektiviserings-tjänster kan främjas. *Fortum Power and Heat AB (Fortum)* har anfört att föreskriftsrätten bör vara tydligt avgränsad. Enligt Fortum är det oklart vad förslaget kommer att innebära i praktiken. Resultat av åtgärder för ett effektivt utnyttjande av elnätet kommer att vara svåra att mäta. Fortum anser att nätägarna måste bli kompenserade för tillkommande kostnader såsom ökade administrativa kostnader och investeringar via intäktsregleringen. Fortum kan konstatera att nuvarande beslutad kostnadsram inte ger nödvändig kostnadstäckning. För det fall kostnadsminskningar blir aktuella ska intäktsramen inte reduceras mer än den faktiska kostnadsminskningen. *Vattenfall AB* är tveksamt till att elnätsföretagens intäktsramar ska påverkas av hur företagets kunder valt att agera.

Direktivet

Medlemsstaterna ska enligt artikel 15.1 andra stycket i energieffektiviseringsdirektivet se till att nationella energitillsynsmyndigheter, genom att utarbeta nättariffer och regleringar, inom ramen för elmarknadsdirektivet och med beaktande av kostnaderna och fördelarna med varje åtgärd, ger incitament för nätoperatörer att göra systemtjänster tillgängliga för nätanvändare som gör det möjligt för dem att genomföra åtgärder för förbättrad energieffektivitet i samband med den fortsatta idriftsättningen av smarta nät. I artikel 15.4 andra meningen föreskrivs vidare att medlemsstaterna ska se till bl.a. att nätföretagen ges incitament att förbättra effektiviteten i fråga om infrastrukturens utformning och drift. När det gäller genomförandet av energieffektiviseringsdirektivet i Sverige är det lämpligt att hantera dessa krav i ett sammanhang.

Tariffregleringen

I Sverige finns de centrala bestämmelserna om förhandsprövning av nättariffer i 5 kap. ellagen. Viktiga kompletterande föreskrifter finns i förordningen (2010:304) om fastställande av intäktsram enligt ellagen (1997:857), den s.k. kapitalbasförordningen.

Förhandsprövningen är utformad på ett sätt som syftar till att nätföretagens intäkter från nätverksamheten ska täcka skäliga kostnader för att bedriva verksamheten och ge en rimlig avkastning på det kapital som krävs för driften (5 kap. 6 § ellagen). Som skäliga kostnader ska anses kostnader för en ändamålsenlig och effektiv drift av en nätverksamhet med likartade objektiva förutsättningar (5 kap. 8 § första stycket ellagen). Det kapital som krävs för att bedriva verksamheten (kapitalbasen) ska beräknas med utgångspunkt i de tillgångar nätföretaget använder för att bedriva nätverksamheten (5 kap. 9 § första stycket ellagen).

Närmare föreskrifter om hur kapitalbasen ska beräknas finns i 7–12 §§ kapitalbasförordningen. Enligt huvudregeln ska en anläggningstillgång som ingår i kapitalbasen åsättas ett nuanskaftervärde som motsvarar ett normvärde för en anläggningstillgång som är i huvudsak likadan som den tillgång som ingår i kapitalbasen (9 § kapitalbasförordningen). Ett sådant normvärde ska beräknas med utgångspunkt i den investeringsutgift en nätkoncessionshavare skulle ha för att förvärva eller tillverka en anläggningstillgång under tillsynsperioden på ett kostnadseffektivt sätt med tillbörlig hänsyn till sådana förutsättningar som nätkoncessionshavaren inte själv kan påverka.

Systemtjänster

Enligt energieffektiviseringsdirektivet måste förhandsprövningen få en utformning som ger nätföretagen incitament att göra systemtjänster tillgängliga för nätanvändare. Systemtjänsterna ska göra det möjligt för användarna att genomföra åtgärder för förbättrad energieffektivitet i samband med den fortsatta idriftsättningen av smarta nät.

Termen ”systemtjänst” definieras inte i energieffektiviseringsdirektivet. På andra ställen i artikel 15 används emellertid termen på ett

sätt som visar att det som avses är tjänster som anskaffas av nätföretagen och är knutna till nätdriften, framför allt balanseringen av elnätet. Det kan mot den bakgrunden vara svårt att tolka termen såsom den används i artikel 15.1 i direktivet. Av sammanhanget måste emellertid anses framgå att det som avses är att nätföretagen ska uppmuntras att göra det möjligt för nätanvändarna att utnyttja nätets kapacitet på ett effektivare sätt, t.ex. genom efterfrågefleksibilitet, eller att göra energitjänster tillgängliga.

Ett exempel på vad nätföretagen kan göra i detta sammanhang är att tillhandahålla s.k. smarta mätsystem, som möjliggör realtidsmätning. En elanvändare kan med hjälp av sådan utrustning kontinuerligt anpassa sitt effektuttag. Ett annat exempel är en funktion hos nätet som tillåter laststyrning. En möjlighet är att nätföretaget erbjuder nätkunder avtal som innebär att företaget kan styra lasten i olika delar av elnätet vid tidpunkter då en nåtadel är särskilt ansträngd. Frågor om laststyrning behandlas närmare i avsnitt 17.7.

Den nuvarande tariffregleringen i Sverige kan inte anses utgöra något hinder för utvecklingen av sådana tjänster som avses i artikel 15.1 andra stycket i energieffektiviseringsdirektivet. Det är dock tveksamt om regleringen ger direkta incitament för nätföretagen att göra sådana tjänster tillgängliga för nätanvändarna. Det bör därför införas bestämmelser om incitament i det regelverk som styr förhandsprövningen av nättariffer.

Infrastrukturens utformning och drift

Nätföretagen ska vidare ges incitament att förbättra effektiviteten i fråga om infrastrukturens utformning och drift. I Sverige finns inte skäl att hålla detta krav åtskilt från det som föreskrivs i energieffektiviseringsdirektivet i fråga om incitament att göra systemtjänster tillgängliga för nätanvändare. Det bör därför vara möjligt för nätmyndigheten att inom ramen för förhandsprövningen ge nätföretagen incitament att bedriva nätverksamheten på ett sätt som främjar ett effektivt utnyttjande av elnätet.

Fortum har anfört att nätägarna måste bli kompenserade för tillkommande kostnader såsom ökade administrativa kostnader och investeringar via intäktsregleringen. Enligt Fortum ger nuvarande beslutad kostnadsram inte nödvändig kostnadstäckning. Fortum har vidare anfört att för det fall kostnadsminskningar blir aktuella ska intäktsramen inte reduceras mer än den faktiska kostnadsminskningen. Enligt regeringens bedömning har de synpunkter som Fortum har lämnat i denna del främst relevans för frågan om hur det gällande regelverket bör tillämpas. Någon ny lagstiftning är inte nödvändig för att säkerställa att nätföretagen får täckning för skäligena kostnader för att bedriva nätverksamheten. När det gäller kostnadsminskningar kan särskilt noteras att det finns utrymme för att tillgodoräkna ett nätföretag skäligena kostnader som överstiger de faktiska kostnaderna om verksamheten bedrivs på ett effektivt sätt (se prop. 2008/09:141 s. 104).

Investeringar eller resultat?

En särskild fråga är om nätmyndighetens prövning bör vara inriktad på de investeringar som nätföretagen gör eller på de uppnådda resultaten.

Prop. 2013/14:174 Den förstnämnda inriktningen innebär att ett nätföretag kan belönas för investeringar som kan antas bidra till en ökad energieffektivisering. En sådan lösning ställer stora krav på nätmyndigheten när det gäller att på förhand avgöra om en investering kan antas ha de önskade resultaten. En särskild nackdel är att nätmyndigheten på detta sätt kommer att styras in på en bedömning av enskilda komponenter snarare än det samlade utfallet.

Det framstår alltså som mer ändamålsenligt att det är de uppnådda resultaten som ger utslag vid fastställandet av intäktsramen enligt 5 kap. ellagen. Även en sådan ordning är dock förenad med tillämpnings-svårigheter. *Vattenfall AB* har också pekat på att följderna kan bli att elnätsföretagens intäktsramor påverkas av hur företagets kunder valt att agera. En förutsättning för att en resultatinriktad prövning ska vara möjlig är att det finns objektiva kriterier för att mäta resultat. Regeringen bedömer att det är rimligt att nätkundernas faktiska beteende ingår som en del av underlaget för en sådan bedömning men att det inte kan vara den enda faktorn av betydelse. Som utvecklas närmare nedan kan de antydda tillämpningssvårigheterna hanteras bl.a. genom att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar kompletterande föreskrifter.

Utformningen av nya bestämmelser om incitament

Det framstår som lämpligt att utforma de nya bestämmelserna om incitament med 5 kap. 7 § första stycket ellagen som förebild. Där föreskrivs att när intäktsramen bestäms ska hänsyn tas till kvaliteten i nätkoncessionshavarens sätt att bedriva nätverksamheten. En sådan bedömning kan medföra en ökning eller minskning av vad som anses vara en rimlig avkastning på kapitalbasen. På motsvarande sätt bör det vara möjligt för nätmyndigheten att ta hänsyn till i vilken utsträckning nätkoncessionshavaren bedriver sin verksamhet på ett sätt som främjar ekonomiskt motiverad energieffektivisering.

Några remissinstanser har pekat på konkreta frågeställningar som kan vara av betydelse för bedömningen av vad som bidrar till eller annars är förenligt med ett effektivt utnyttjande av elnätet. *Svenska kraftnät* har framhållit att förutsättningarna skiljer sig mellan Svenska kraftnät och andra nätägare. *Fastighetsägarna Sverige* har efterlyst en kvantifiering av vilken ekonomisk nytta övergången till smarta nät har för kunderna. *Svensk Energi* har anfört att regeringen bör utreda hur bestämmelserna för intäktsramen bör utformas för att främja större satsningar på bl.a. smarta elnät och energieffektiviseringstjänster. Regeringen bedömer att de aktuella synpunkterna inte har avgörande betydelse för utformningen av den föreslagna lagbestämmelsen men att det som remissinstanserna har pekat på är omständigheter som bör kunna beaktas såväl när kompletterande föreskrifter utarbetas (se nedan) som när bestämmelserna tillämpas av nätmyndigheten och domstolarna.

Förvaltningsrätten i Linköping har anfört att det i bestämmelsen bör komma till uttryck att nätmyndigheten även ska ta hänsyn till en samtida bedömning gjord enligt 5 kap. 7 § ellagen. Regeringen bedömer dock att inte är nödvändigt med en sådan precisering. Av bestämmelsernas ordalydelse följer att justeringen av intäktsramen inte kan bli så stor att

den inkräktar på den skäliga kostnadstäckningen (jfr prop. 2008/09:141 s. 103). Utrymmet för en justering begränsas således på ett sådant sätt att nätmyndigheten vid tillämpningen av någon av bestämmelserna även måste ta hänsyn till om intäktsramen ska minskas med tillämpning av den andra bestämmelsen.

Föreskrifter på en lägre normnivå

Som *Fortum* har framhållit kan resultat av åtgärder för ett effektivt utnyttjande av elnätet vara svåra att mäta. En förutsättning för att effektiviteten ska kunna påverka intäktsramen på det sätt som föreslås i propositionen är att resultaten dels går att mäta med någon objektiv mätmetod, dels värdera. De närmare kriterierna för en sådan bedömning är dock inte av sådan karaktär att de bör föras in i lagen. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten bör därför kunna meddela detaljerade föreskrifter om vad som avses med ett effektivt utnyttjande av elnätet.

Kammarrätten i Jönköping och *Förvaltningsrätten i Linköping* har pekat på frågan om i vilken utsträckning regeringen, genom subdelegation, bör överlåta till nätmyndigheten att meddela föreskrifter i frågan snarare än att själv reglera frågorna i förordning. *Fortum* har anfört att föreskriftsrätten bör vara tydligt avgränsad.

Om riksdagen med stöd av 8 kap. 3 § första stycket regeringsformen bemyndigar regeringen att meddela föreskrifter i ett visst ämne, kan riksdagen också, enligt 8 kap. 10 § regeringsformen, medge att regeringen bemyndigar en förvaltningsmyndighet eller en kommun att meddela föreskrifter i ämnet. Någon särskild begränsning av möjligheten till sådan subdelegation framgår inte av regeringsformen. Det finns dock förarbetsuttalanden som pekar på att en viss restriktivitet bör iakttas (se t.ex. prop. 1973:90 s. 320).

De föreslagna bestämmelserna har utformats med 5 kap. 7 § ellagen som förebild. Enligt 5 kap. 7 § tredje stycket får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddela föreskrifter om vad som avses med kvaliteten i nätkoncessionshavarens sätt att bedriva nätverksamheten. Regeringen har i 15 § kapitalbasförordningen bemyndigat Energimarknadsinspektionen att meddela föreskrifter i ämnet. Energimarknadsinspektionen har med stöd av bemyndigandet meddelat föreskrifter om vad som avses med kvaliteten i nätkoncessionshavarens sätt att bedriva nätverksamheten vid fastställande av intäktsram (EIFS 2011:1). Regeringen bedömer inte att det när det gäller utrymmet för subdelegation finns någon viktig principiell skillnad mellan dessa föreskrifter och föreskrifter om vad som avses med ett effektivt utnyttjande av elnätet.

17.4.1 Bilaga XI till energieffektiviseringsdirektivet*Kostnadsbaserade nättariffer*

I punkten 1 i bilaga XI till energieffektiviseringsdirektivet föreskrivs att nättarifferna ska vara kostnadsbaserade i förhållande till de kostnadsbesparingar i näten som uppnåtts genom åtgärder på efterfrågesidan och laststyrning och distribuerad produktion, däribland besparingar från sänkta leveranskostnader eller till följd av nätinvesteringar och en mer optimal nät drift.

Med nättariff avses i ellagen avgifter och övriga villkor för överföring av el och för anslutning till en ledning eller ett ledningsnät (1 kap. 5 § ellagen). Den grundläggande bestämmelsen om utformningen av de kundspecifika nättarifferna finns i 4 kap. 1 § ellagen, där det anges att nättariffer ska vara objektiva och icke-diskriminerande. Kravet på objektivitet syftar till en korrekt fördelning av det totala avgiftsbeloppet enligt tariffen mellan berörda kunder och kundkategorier. Avgifterna får vara olika mellan olika kundkategorier men de olika avgiftsnivåerna måste någorlunda reflektera de kostnader som nätföretaget har för respektive kundkategori. (Se prop. 2004/05:62 s. 268.)

Som angetts i avsnitt 17.3 ska elnätsföretagens samlade intäkter från nätverksamheten täcka kostnader för en ändamålsenlig och effektiv drift av verksamheten (5 kap. 6 och 8 §§ ellagen). Regleringen innebär bl.a. det ska ställas krav på effektivitet på nätföretagen när det gäller påverkbara kostnader.

Av det anförda framgår att tariffregleringen redan i dag kan sägas vara kostnadsbaserad i vissa avseenden. I samband med genomförandet av energieffektiviseringsdirektivet är det dock inte tillräckligt att tarifferna utformas på ett sätt som svarar mot kostnaderna för en ändamålsenlig och effektiv drift och fördelar dessa mellan kundkategorier. De kostnadsbesparingar som görs genom energieffektiviseringsåtgärder bör tydligare återspeglas i avgifterna för de kunder som aktivt bidrar till att sådana besparingar kan göras. En av tariffens funktioner är då att ge styrsignaler till nätkunderna så att utnyttjandet av nätet blir optimalt i förhållande till den existerande kapaciteten och den varierande efterfrågan på nättjänsten. I avsnitt 17.4.2 finns en beskrivning av hur utformningen av nättariffer kan påverka användningen av näten. Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 17.4.3.

Hinder för systemtjänster m.m.

I punkten 2 i bilaga XI anges att nätreglering och nättariffer inte ska hindra nätoperatörer eller energiåterförsäljare från att ställa till förfogande systemtjänster för laststyrningsåtgärder, efterfrågestyrning och distribuerad produktion på organiserade elmarknader, i synnerhet

a) slutanvändarnas överföring av last från högtrafik till lågtrafik, med hänsyn tagen till tillgången på förnybar energi, energi från kraftvärme och distribuerad produktion,

b) energibesparingar till följd av laststyrning från distribuerade användare genom energiaggregatorer,

- c) minskad efterfrågan till följd av energieffektivitetsåtgärder som genomförs av energitjänsteleverantörer, däribland energitjänsteföretag,
- d) anslutning och utleverans från produktionskällor med låga voltal,
- e) anslutning av produktionskällor från en plats som ligger närmare användningen,
- f) lagring av energi.

I samband med denna bestämmelse ska termen ”organiserade elmarknader” inkludera OTC-marknader och elbörser för handel av energi, kapacitet, balanseringstjänster och tilläggstjänster inom alla tidsramar, däribland marknader för terminshandel, dagen före-handel och handel under leveransdygnet.

Det är tveksamt om den tariffreglering som finns i dag kan sägas hindra sådana tjänster som anges i punkten 2. Det är emellertid viktigt att det inte råder någon tvekan om att Sverige har infört bestämmelser som svarar mot direktivets krav. I detta sammanhang bör hänsyn tas även till det krav som anges i artikel 15.4 i energieffektiviseringsdirektivet. De närmare övervägandena redovisas i avsnitt 17.4.3.

Dynamisk prissättning

Enligt punkten 3 i bilaga XI får nättariffer eller tariffer i detaljistledet stödja dynamisk prissättning med koppling till efterfrågan från slutanvändare, såsom tidsdifferentierade tariffer, pris för kritisk högttrafik, realtidspris och högttrafikrabatter.

Det svenska regelverket tillåter att nättariffer och elpriser utformas på det sätt som anges i punkten 3. Någon lagstiftning som särskilt tar sikte på det som sägs där är inte nödvändig.

17.4.2 Utformningen av nättariffer i Sverige

Hur nättariffer utformas i praktiken

I Sverige regleras nättarifferna dels genom en intäktsram som sätter en gräns för nätföretagens samlade intäkter genom avgifter för överföring av el och anslutning till elnät, dels genom bestämmelser om hur nättarifferna ska utformas på kundnivå. När det gäller intäktsramen finns överväganden och förslag i avsnitt 17.3.

Som nämnts i avsnitt 17.4.1 finns det bestämmelser om utformningen av nättarifferna i 4 kap. ellagen. Lagstiftningen har dock lämnat ett stort utrymme för nätföretagen att själva utforma de kundspecifika nättarifferna. Med nättariff avses i ellagen villkor för såväl överföring av el som anslutning till en ledning eller ett ledningsnät.

I detta avsnitt behandlas nättariffer som avser överföringen av el. I Sverige är det vanliga att en sådan nättariff har en fast och en rörlig avgiftsdel. Den rörliga delen innebär att nätkunden debiteras efter effektuttag eller överförd energi. För nätkunder med effektabonnemang kan det finnas fyra avgiftsdelar: fast avgift, effektagift, energiavgift och avgift för uttag av reaktiv effekt.

En nättariff kan vara enhetlig eller tidsdifferentierad. I det sistnämnda fallet varierar avgiftsnivåerna på de rörliga komponenterna (effekt respektive energi) mellan olika perioder under året, medan avgiftsnivån inte förändras över tid vid en enhetlig tariff. Skillnaden i avgiftsnivå

Prop. 2013/14:174 mellan perioderna är av avgörande betydelse för nätkundens incitament att anpassa sitt uttag.

Säkringstariff

I dag är det vanligt att hushållskunder har en säkringstariff, som innebär att den fasta delen av nättariffen finansierar en del av nätföretagets kapacitetskostnader. Vid en säkringstariff har nätkunden betalat i förväg för att kunna ta ut en viss maximal effekt. Tar nätkunden ut mindre effekt minskar inte kostnaden. Den delen av tariffen är i stället fast så länge kunden inte ändrar säkringsstorlek. Inom ramen för säkringens kapacitet innebär det att marginalkostnaden för att ta ut effekt är noll för nätkunden. Kan nätkunden hålla sig inom säkringens kapacitetsgräns, finns det inga incitament att hushålla med effekt. Säkringstariffen debiteras normalt med samma belopp varje månad. Avgiften ger således ingen styrning till att ta ut lägre effekt under de perioder under året då elnätet är som högst belastat. Eftersom det är det maximala effektuttaget som är avgörande för dimensioneringen av nätet, är det framför allt elanvändningen under sådana perioder som bestämmer hur stora investeringar som behöver göras i nätet. En säsongsbaserad tariff skulle bättre spegla detta samband.

I säkringstariffen har den energirelaterade överföringsavgiften hittills oftast varit enhetlig, men det finns elnätsföretag som erbjuder nätkunder en tidsdifferentiering på energiavgiften. Energiavgiften syftar till att finansiera nätförluster och rörliga avgifter mot överliggande nät, men inom ramen för en säkringstariff bidrar energiavgiften även till att finansiera en del av kapacitetskostnaden.

Effektariff

En effektariff innebär att en del av nätkundens avgift beror på det faktiska uttaget av effekt under en period. I likhet med säkringstariffen syftar effektariffen till att återspegla elnätsföretagets kostnader. Effektariffen är till skillnad från säkringstariffen påverkbar och kan bidra till att minska effektopparna i elnäten. Detta gäller särskilt om effektagiften (kr/kW) är olika hög under låg- respektive höglasttid. För att nätkunden ska kunna debiteras efter det faktiska effektuttaget krävs i idealfallet timmätning. Kunden kan då debiteras efter det eller de högsta timvärdena under en period, vanligtvis en månad. Det innebär att nätkunden får betala för den kapacitet nätkunden upptar i nätet. På detta sätt skapas incitament för elanvändarna att hålla nere effektuttaget när elnätet är som högst belastat.

Det finns olika sätt att bestämma debiteringsunderlaget för uttagen effekt. Som exempel kan nämnas den högsta medeleffekten under en timme (kWh/h) för en debiteringsperiod. Ett annat alternativ är ett medelvärde av exempelvis de tre eller fem högsta timvärdena i en debiteringsperiod. Med flera debiteringsgrundade värden blir en tillfällig effektopp (hög medeleffekt under en enskild timme) inte lika kännbar för nätkunden. Ytterligare en variant är att ta ut effektariffen enbart under dagtid, dvs. under de timmar då elnätet är som högst belastat, för att ge kunden incitament att flytta effektuttaget till tider när belastningen är lägre.

En del elnätsföretag har redan börjat gå över från säkringstariffer till effektbaserade tariffer, och fler förväntas göra det. En övergång från säkringsabonnemang till en effektbaserad nättariff innebär att den fasta avgiften i huvudsak svarar mot kundsärkostnader, såsom kostnaderna för mätning, fakturering och kundtjänst. Huvuddelen av den fasta avgiften (säkringsavgiften) övergår i stället till en effektbaserad avgift, som är rörlig.

Effektabonnemang

I en gränspunkt mellan två nätföretag (över- och underliggande nät) tillämpas vanligen ett s.k. effektabonnemang, där det underliggande nätet abonnerar på ett visst maximalt effektuttag över året. Överskrids detta effektuttag tillkommer en extra avgift.

Incitament till en effektivare nätanvändning

Det finns ett visst utrymme för att genom nättarifferna ge nätanvändarna incitament att utnyttja elnätet på ett mer effektivt sätt. Framför allt finns det utrymme för att uppmuntra användarna att jämna ut sitt uttag över tiden.

En nätkund med låg utnyttjningstid (kWh/år) och ett högt effektuttag får en högre nätkostnad med en effekttariff i jämförelse med en säkringstariff. En övergång till effekttariff innebär å andra sidan att en nätkund som inte har utnyttjat hela den kapacitet som rymts inom säkringsabonnemanget får en lägre kostnad, förutsatt att elanvändningen inte ändras.

Tariffer med en större påverkbar del knuten till effektuttag eller överförd energi innebär att nätkunden får en större möjlighet att påverka sin nätkostnad. För de nätkunder som anpassar sin elanvändning innebär detta en lägre nätkostnad, medan det för dem som inte kan eller vill anpassa sin elanvändning kan innebära en högre kostnad. En tidsdifferentierad tariff ger större möjlighet till kostnadsbesparing för den aktiva nätkunden i jämförelse med en enhetlig tariff.

Elnätskostnaden utgör en mindre del av totalkostnaden för el (ungefär en femtedel för en villa med en elförbrukning på 20 000 kWh/år). Priset på elen har därför större betydelse som incitament att anpassa elanvändningen. Nättariffen bör dock vara kostnadsriktig i sin utformning och ge styrsignaler i riktning mot en effektiv drift och utveckling av elnäten. På sikt gynnar det alla kunder om nätet kan utvecklas på ett effektivt sätt.

17.4.3 Bestämmelser om energieffektiva nättariffer

Regeringens förslag: Nättariffer ska utformas på ett sätt som är förenligt med ett effektivt utnyttjande av elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten ska få meddela föreskrifter om hur nättarifferna ska utformas för att främja ett effektivt utnyttjande av elnätet eller en effektiv elproduktion och elanvändning.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svenska kraftnät* har framhållit att regelverket kring tariffstrukturen bör ta hänsyn till att nätens kapacitet dimensioneras efter den maximala belastning som kan uppstå inklusive det s.k. redundanskravet. En ordning, inklusive ekonomiska styrmedel, som inte utgår från detta faktum är enligt Svenska kraftnät riskabel med hänsyn till driftsäkerheten. *Vattenfall AB* anser att nya krav på nättarifferna bör harmoniseras med arbetet som pågår parallellt med införande av en elhandlarcentrisk modell i Sverige inför en gemensam nordisk slutkundsmarknad. Lagförslaget bör med hänsyn till såväl elnätsföretag som kunder ge möjlighet att under en övergångstid införa tariffer med en ny utformning. *Vattenfall* anser att utvecklingen mot en ny tariffstruktur bör ske successivt och baseras på valmöjligheter för kunderna och att det är väsentligt att lagändringen även ger möjlighet att testa nya utformningar av elnätstariffer. *E.ON Sverige AB (E.ON)* anser att det mest avgörande för att skapa ökad kundmakt och effektivt utnyttjande av elnäten är att ersätta abonnemangsavgifter som enbart baseras på säkringsklass med en effekttariff (uttagsavgift) för högsta timvärde varje månad. *Naturskyddsföreningen* menar att man har en möjlighet att integrera vissa delar av förslaget om nättariffer med förslagen i artikel 9–11 om mätning och debitering genom att helt slopa nätavgiften och ha ett rörligt timbaserat pris på el.

När det gäller normgivningsbemyndigandet har *Kammarrätten i Jönköping* anfört att genom förslaget ges nätmyndigheten vida befogenheter att bestämma över regelverket. En alltför omfattande föreskriftsrätt är enligt kammarrätten problematisk i de fall då myndigheten agerar som enskilds motpart vid domstolsprövningar. Kammarrätten bedömer vidare att det även från konstitutionell synpunkt är tveksamt med en sådan långtgående delegation av normgivningsmakten till en förvaltningsmyndighet. *Svensk Energi* anser att det ska framgå av lag hur tariffer ska utformas och föreslår därför att även kravet att tariffen ska främja ett effektivt utnyttjande av nätet anges i lag i en generellt hållen bestämmelse. *Fortum* har förordat att det i lagen ska föreskrivas att nättariffer ska vara objektiva, icke-diskriminerande och utformade så att de bidrar till ett effektivt utnyttjande av kapaciteteten i elnätet och att det inte bör tas ytterligare föreskrifter avseende tariffernas utformning. *Vattenfall* är tveksamt till att det ges möjlighet till föreskriftsrätt avseende utformning av nättariffer. *Tekniska verken i Linköping AB* har framhållit att den exakta utformningen av föreskrifterna är av stor vikt och att de bör tas fram i nära samverkan med branschens aktörer.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av lagstiftning

Det finns i den gällande svenska ellagstiftningen inget uttryckligt förbud mot tariffer som inverkar menligt på den totala effektiviteten. Det bör därför införas bestämmelser som säkerställer att energieffektiviseringsdirektivet genomförs i Sverige även i denna del. De nya bestämmelserna bör svara mot de krav som ställs på utformningen av nättarifferna i såväl artikel 15.1 fjärde stycket som artikel 15.4 i direktivet.

När det gäller incitament att förbättra effektiviteten i fråga om infrastrukturens utformning och drift måste kraven i direktivet anses vara genomförda genom det förslag som redovisas i avsnitt 17.3.

Enligt punkten 1 i bilaga XI till energieffektiviseringsdirektivet ska nättarifferna vara kostnadsbaserade i förhållande till de kostnadsbesparingar i näten som uppnåtts genom åtgärder på efterfrågesidan och laststyrning och distribuerad produktion. Av punkten 2 framgår att nättarifferna inte får hindra att nätföretag eller elleverantörer ställer till förfogande systemtjänster för laststyrningsåtgärder, efterfrågestyrning och distribuerad produktion på organiserade elmarknader. Som redan nämnts i avsnitt 17.4.1 ska kraven i bilaga XI punkt 2 i synnerhet gälla vissa närmare angivna åtgärder som syftar till energieffektivisering.

Laststyrning

Laststyrning innebär att elanvändarnas förbrukning anpassas till elproduktionen, exempelvis på så sätt att kunderna minskar sin förbrukning vid hög belastning av elnätet eller vid tidpunkter då spotpriset på el är högt. Syftet med laststyrning är inte primärt att minska den samlade förbrukningen utan att jämna ut den över tiden. En styrning av lasten innebär ett effektivare utnyttjande av befintlig produktionskapacitet och kan även bidra till att nyinvesteringar i kraftproduktion kan senareläggas.

När det gäller laststyrning nämns i bilaga XI särskilt slutanvändarnas överföring av last från högtrafik till lågtrafik och energibesparingar till följd av laststyrning från distribuerade användare genom energiaggregatorer.

Enligt artikel 15.4 i energieffektiviseringsdirektivet ska medlemsstaterna säkerställa avlägsnandet av incitament som kan hämma deltagande av laststyrning i samband med balanseringstjänster och upphandlingen av tilläggstjänster.

Minskad efterfrågan till följd av energieffektiviseringsåtgärder

I bilaga XI nämns vidare minskad efterfrågan till följd av energieffektiviseringsåtgärder som genomförts av energitjänsteleverantörer, däribland energitjänsteföretag.

Med en leverantör av energitjänster avses i energieffektiviseringsdirektivet en fysisk eller juridisk person som levererar energitjänster eller andra åtgärder för att förbättra energieffektiviteten i en slutanvändares anläggning eller lokaler (artikel 2.24). Med energitjänst avses den fysiska vinst, nytta eller fördel som erhålls genom en kombination av energi med energieffektiv teknik eller med åtgärder, som kan inbegripa den drift, det underhåll och den kontroll som krävs för tillhandahållande av tjänsten, som tillhandahålls på grundval av ett avtal och som under normala förhållanden påvisats leda till kontrollerbar och mätbar eller uppskattningsbar förbättring av energieffektivitet eller primärenergi-besparingar (artikel 2.7).

Elproduktion och lagring

I bilaga XI i energieffektiviseringsdirektivet framhålls vidare särskilt anslutning och utleverans från produktionskällor med låg spänning, anslutning av produktionskällor från en plats som ligger närmare

Prop. 2013/14:174 användningen och lagring av energi. Små produktionsanläggningar, liksom lagring av energi, kan spela en roll vid balanseringen av nätet och göra det möjligt att utnyttja kapaciteten i detta på ett mer effektivt sätt.

Systemtjänster

Kraven i bilaga XI punkten 2 i direktivet avser nättariffernas förhållande till möjligheterna att göra systemtjänster tillgängliga. Någon definition av vad som är en systemtjänst finns inte i direktivet. I samband med bilaga XI avses dock främst tjänster som gör det möjligt att upprätthålla balansen mellan inmatning och uttag av el.

En lagbestämmelse om energieffektiva nättariffer

Energieffektiviseringsdirektivets krav tar sikte på avlägsnandet av incitament som motverkar den totala effektiviteten. I denna del kan direktivet genomföras genom att det i ellagen föreskrivs att nättarifferna ska utformas på ett sätt som är förenligt med ett effektivt utnyttjande av elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning. På detta sätt säkerställs att tarifferna inte utgör hinder för sådana systemtjänster som avses i bilaga XI till direktivet eller innehåller incitament som kan hämma deltagande av laststyrning i samband med balanseringstjänster och upphandlingen av tilläggstjänster. I promemorian föreslås därför att en sådan lagbestämmelse förs in i 4 kap. 1 § första stycket ellagen.

Svenska kraftnät har framhållit att regelverket kring tariffstrukturen bör ta hänsyn till att nätens kapacitet dimensioneras efter den maximala belastning som kan uppstå. Enligt regeringens bedömning kan ett sådant krav som nu föreslås inte antas medföra några svårigheter i detta avseende. En hög driftsäkerhet måste anses vara en grundförutsättning för ett effektivt utnyttjande av elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning.

Vattenfall AB har anfört att nya krav på nättarifferna bör harmoniseras med det arbete som pågår parallellt med införandet av en elhandlarcentrisk modell i Sverige inför en gemensam nordisk slutkundsmarknad. Med hänsyn till att energieffektiviseringsdirektivet ska vara genomfört senast den 5 juni 2014 saknas emellertid förutsättningar för en sådan samordning när det gäller de förslag till lagändringar som lämnas i propositionen.

Vattenfall har även framhållit att lagen bör ge möjlighet till en successiv övergång till en ny tariffstruktur och ge möjlighet att testa nya utformningar av nättariffer. Regeringen bedömer att lagförslaget är fullt förenligt med en sådan övergång som Vattenfall har förordat. Förslaget innebär inte att en viss tariffstruktur föreskrivs utan att incitament som direkt motverkar effektivitet måste avlägsnas. Det finns således ingenting som hindrar att nätföretagen prövar olika lösningar i fråga om vilken tariffstruktur som bäst främjar energieffektivisering.

Nättariffer som främjar energieffektivisering

Genom den föreslagna lagbestämmelsen uppfylls i huvudsak energieffektiviseringsdirektivets krav att medlemsstaterna ska säkerställa avlägsnandet av sådana incitament i tarifferna som inverkar menligt på den totala effektiviteten, inklusive energieffektivitet, i framställningen

av, överföringen av, distributionen av och försörjningen med el. Som antytts i avsnitt 17.4.2 finns emellertid utrymme för att genom nättarifferna skapa tydligare incitament för elanvändarna att jämna ut sitt uttag över tiden. Det måste anses vara i linje med energieffektiviseringsdirektivets syfte att, i den utsträckning det är lämpligt, skapa incitament till sådana energieffektiviseringsåtgärder, liksom till en i övrigt effektivare elanvändning.

Svensk Energi och *Fortum* har förordat lösningar som innebär att det i ellagen föreskrivs att nättariffen ska främja eller bidra till effektivitet. Det framstår emellertid som mindre lämpligt att i lag införa en allmän bestämmelse som syftar till att på ett mer direkt sätt främja ett effektivt utnyttjande av elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning. Det kan inte förutsättas att det alltid är möjligt att genom utformningen av nättariffen bidra till en sådan allmänt beskriven effektivitet bl.a. med hänsyn till att nätföretagen inte i förväg kan veta hur kunderna kommer att anpassa sig till nya incitament. Regeringen bedömer också att en allmänt hållen bestämmelse är svår att tillämpa i praktiken även för nätmyndigheten, som ska utöva tillsyn över efterlevnaden. För att sådana bestämmelser ska kunna få ett meningsfullt innehåll krävs ett förhållandevis stort mått av detaljreglering, så att det är tydligt för aktörerna vilka krav som ska vara uppfyllda för att nättarifferna ska anses främja energieffektivisering. Vidare förändras förutsättningarna för energieffektivisering i användarledet med hänsyn till exempelvis i vilken takt andelen timmätta elanvändare växer. Det kan i praktiken visa sig svårt att anpassa regelverket till sådana förändrade förutsättningar om detta måste ske genom lagändringar.

Med hänsyn till det anförda framstår det som lämpligt att regeringen eller nätmyndigheten får möjlighet att meddela föreskrifter om hur nättarifferna ska utformas för att främja ett effektivt utnyttjande av elnätet eller en effektiv elproduktion och elanvändning. Några remissinstanser har ställt sig tveksamma till en sådan föreskriftsrätt. En möjlighet att i förordning eller myndighetsföreskrifter reglera utformningen av tariffer är dock inte någonting nytt. När det gäller elnätstarifferna fanns det exempelvis i 4 kap. 1 § ellagen, i dess lydelse före den 1 januari 2012, ett bemyndigande till regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten att meddela sådana föreskrifter. Regeringen bedömer inte att det finns några starka principiella skäl som talar mot att det införs en möjlighet att meddela föreskrifter i ämnet.

Kammarrätten i Jönköping har pekat på frågan om i vilken utsträckning regeringen, genom subdelegation, bör överlåta till nätmyndigheten att meddela föreskrifter i frågan snarare än att själv reglera frågorna i förordning. Frågan behandlas även i avsnitt 17.3. Föreskrifter om nättariffernas utformning kräver noggranna överväganden. Regeringen bedömer att frågan om vilken normgivningskompetens som bör överlämnas till Energimarknadsinspektionen bör avgöras sedan det har tagits fram ett underlag för föreskrifterna. I det sammanhanget är det, som *Tekniska verken i Linköping AB* har framhållit, nödvändigt att inhämta synpunkter från de aktörer som berörs av föreskrifterna. Det finns även skäl att beakta de driftsäkerhetsaspekter som *Svenska kraftnät* har nämnt i sitt remissyttrande.

I propositionen föreslås att ett normgivningsbemyndigande förs in i 4 kap. 1 § ellagen.

E.ON och *Naturskyddsföreningen* har lämnat konkreta förslag i frågan om hur nättarifferna bör utformas. Sådana synpunkter kan beaktas i samband med att regeringen eller nätmyndigheten meddelar föreskrifter i ämnet.

Förhandsprövning

I 4 kap. 1 a § ellagen föreskrivs att en nätkoncessionshavare inte får ingå avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät förrän de metoder som har använts för att utforma avtalsvillkoren har prövats av nätmyndigheten. Nätmyndigheten ska godkänna metoderna, om de kan antas leda till att avtalen uppfyller de krav som anges i 4 kap. 1 § första stycket. Prövningen ska dock inte omfatta metoder för att utforma avgifter för överföring av el och för anslutning.

Förslaget i promemorian medför att förhandsprövningen enligt 4 kap. 1 a § ellagen kommer att omfatta även de nya kraven på förenlighet med ett effektivt utnyttjande av kapaciteten i elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning. *Svensk Energi* har ifrågasatt hur detta hänger ihop och hur ett sådant metodgodkännande ska fungera i praktiken. I den delen kan hänvisas till förarbetena till den aktuella bestämmelsen (prop. 2011/12:77 s. 23–25 och 53). I normalfallet kan en förhandsprövning ske genom att nätmyndigheten granskar de standardvillkor som nätföretagen använder för att utforma avtalen med enskilda kunder.

I avsnitt 23.2 finns överväganden och förslag i fråga om övergångsbestämmelser.

17.5 Tillgång till elnätet

Regeringens förslag: En nätkoncessionshavare som är skyldig att ansluta en anläggning ska genomföra anslutningen inom skäligen tid. Anslutningsskyldigheten ska fullgöras inom två år från det att nätkoncessionshavaren har tagit emot en begäran om anslutning, om inte en längre tid är nödvändig med hänsyn till anslutningens omfattning och tekniska utformning eller det annars finns särskilda skäl.

Ett företag som bedriver nätverksamhet ska ha standardiserade rutiner för anslutning av elproduktionsanläggningar. Sådana rutiner ska, så långt det är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa en snabb och enkel anslutning.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorians förslag anges dock att anslutningen ska genomföras skyndsamt och används begreppet ”ansökan om anslutning”.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Jönköping* anser att det vore lämpligare att använda begreppet ”begäran om anslutning” eftersom en ansökan normalt görs till en myndighet. *Statens energimyndighet* har tillstyrkt förslaget men anfört att det inte i tillräcklig omfattning tar bort

de hinder som finns för anslutning. *Svensk Energi* vill understryka att det inte alls är ovanligt att ett anslutningsärende kan ta mer än två år utan att koncessionshavaren bidragit till tidsomfattningen. Att det görs en generös bedömning av ”särskilda skäl” måste möjliggöras för att denna bestämmelse ska fungera med verkligheten. *Vattenfall AB* har anfört att kravet på två år är rimligt för anslutningar till områdeskoncessionerade elnät men för kort tid för anslutning till linjekoncessionerade elnät. Lämplig tid för linjekoncessionerade elnät behöver enligt *Vattenfall* utredas ytterligare. Även *E.ON* har betonat vikten av att kravet på 24 månaders anslutningsskyldighet även tar hänsyn till faktorer som ligger utanför nätkoncessionshavarens kontroll. Enligt *E.ON* ska starttidpunkten utgå från beställningstidpunkten för anslutningen och inte från ansökningstidpunkten. Vidare anser *E.ON* att förslaget att en anslutning ska ske ”skyndsamt” bör ändras till ”inom skälig tid”. Även om det påtalas att bestämmelserna ska tillåta längre anslutningstider om det finns motiverade skäl, anser *E.ON* att myndigheternas ledtider också måste ses över för att möjliggöra snabbare anslutningsprocesser i framtiden. *E.ON* har efterfrågat överväganden i frågan om huruvida den föreslagna regleringen kan leda till ökad administration och prövningsärenden. *Tekniska verken i Linköping AB* har noterat att förslagen sannolikt inte innebär några förändringar för huvuddelen av branschens aktörer.

Skälen för regeringens förslag

Energieffektivitetskrav för nätföretag

Som framgått i avsnitt 17.2.5 ska elnätsföretagen uppfylla kraven i energieffektiviseringsdirektivets bilaga XII.

Nätföretagen ska enligt bilagan

a) fastställa och offentliggöra sina standardregler för fördelningen av kostnader för tekniska anpassningar, till exempel nätanslutningar och nätförstärkningar, förbättrad nät drift och regler för icke-diskriminerande genomförande av nätkoder, som behövs för att integrera nya producenter som matar in el producerad från högeffektiv kraftvärme i det sammankopplade nätet,

b) till nya producenter av el producerad från högeffektiv kraftvärme som vill ansluta sig till systemet tillhandahålla heltäckande och nödvändig information, däribland

i) en heltäckande och detaljerad uppskattning av kostnaderna för anslutningen,

ii) en rimlig och exakt tidtabell för att ta emot och bearbeta begäran om nätanslutning,

iii) en rimlig indikativ tidtabell för en föreslagen nätanslutning; anslutningsprocessen bör inte ta längre än 24 månader med beaktande av vad som är praktiskt möjligt och icke-diskriminerande,

c) tillhandahålla standardiserade och förenklade rutiner för anslutning av producenter av distribuerad högeffektiv kraftvärme som underlättar nätanslutningen.

Standardreglerna som avses i led a ska baseras på objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier, som tar särskild hänsyn till alla de kostnader och fördelar som förknippas med anslutningen av producenterna till nätet. De kan omfatta olika typer av anslutning.

Kravet att nätföretagen ska fastställa och offentliggöra standardregler för fördelningen av kostnader för tekniska anpassningar svarar i stora drag mot det som föreskrivs i artikel 16.3 och 16.6 i direktiv 2009/28/EG. Regeringen konstaterade i samband med genomförandet av direktiv 2009/28/EG att uttrycket ”standardregler” inte förekommer i lagstiftningen på elområdet (prop. 2009/10:128 s. 62). Med standardregler borde förstås principerna för hur kostnaderna för teknisk anpassning ska fördelas vid anslutning till elnätet.

Mot bakgrund av de aktuella kraven i direktiv 2009/28/EG föreskrivs i 4 kap. 13 § ellagen att den som har nätkoncession ska offentliggöra principer för hur kostnaderna för teknisk anpassning ska fördelas vid anslutning till elnätet.

När det gäller kravet att standardreglerna ska baseras på objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier måste detta anses genomfört genom 4 kap. 1 § första stycket ellagen. Av den bestämmelsen följer att villkoren för anslutning ska vara objektiva och icke-diskriminerande. Av intresse i sammanhanget är även 4 kap. 9 a § ellagen, där det anges att en nättariff för anslutning till en ledning eller ett ledningsnät ska utformas så att nätkoncessionshavarens skäliga kostnader för anslutningen täcks. Anslutningspunktens geografiska läge och den avtalade effekten i anslutningspunkten ska särskilt beaktas.

Med hänsyn till de bestämmelser som redan finns om utformningen av villkor för anslutning och offentliggörande av principer för hur kostnaderna för teknisk anpassning ska fördelas måste kraven i fråga om standardregler anses genomförda i Sverige.

Heltäckande och nödvändig information

Kraven i punkten b i bilaga XII till energieffektiviseringsdirektivet svarar i huvudsak mot det som föreskrivs i artikel 16.5 första stycket i direktiv 2009/28/EG i fråga om anslutning av nya producenter av energi från förnybara energikällor. Med anledning av de kraven infördes bestämmelser om tidsplaner i 4 kap. 12 § ellagen. Bestämmelserna gäller för anslutning av produktionsanläggningar i allmänhet, alltså även högeffektiv kraftvärme.

När det gäller kravet på en heltäckande och detaljerad uppskattning av kostnaderna för anslutningen måste det anses genomfört genom 4 kap. 11 § ellagen (jfr prop. 2009/10:128 s. 58).

I punkten b anges emellertid också att anslutningsprocessen inte bör ta längre än 24 månader med beaktande av vad som är praktiskt möjligt och icke-diskriminerande. Något motsvarande krav finns inte i den svenska ellagstiftningen. Regeringen föreslår därför att det ska införas en bestämmelse i 3 kap. ellagen om att en nätkoncessionshavare som är skyldig att ansluta en anläggning ska genomföra anslutningen inom skälig tid. Utgångspunkten bör vara att anslutningsskyldigheten, i linje med vad som anges i direktivet, ska fullgöras inom två år från det att anslutningsprocessen har inletts. *E.ON* har detta sammanhang anført att startpunkten bör vara beställningstidpunkten för anslutningen. Som *Kammarrätten i Jönköping* har framhållit är det lämpligt att använda termen ”begäran om anslutning”.

Det står klart att det i många fall, inte minst när det gäller anslutningen av större anläggningar till stam- och regionnäten, inte är möjligt att genomföra anslutningen inom två år. Detta är också någonting som flera remissinstanser, bl.a. *Svenska kraftnät* och *Svensk Energi*, har framhållit. Det bör därför av bestämmelserna framgå att en längre tid är godtagbar när det är motiverat med hänsyn till anslutningens omfattning och tekniska utformning eller det annars finns särskilda skäl. *Vattenfall AB* har anfört att lämplig tid för anslutning till linjekoncessionerade elnät behöver utredas ytterligare. Vad som är en godtagbar tid för anslutning av stora anläggningar till stam- och regionnät är dock en fråga som måste avgöras utifrån förhållandena i det enskilda fallet. Det framstår därför inte som lämpligt att i lagtext eller på annat sätt ange bestämda tidsgränser för en sådan anslutning. Det har inte framkommit några särskilda skäl att anta att nätföretagen inte redan i allmänhet genomför anslutningar på ett sätt som är förenligt med den föreslagna bestämmelsen. Som *Tekniska verken i Linköping AB* har noterat kommer förslaget sannolikt inte att innebära några förändringar för huvuddelen av branschens aktörer.

E.ON har efterfrågat överväganden i frågan om den föreslagna regleringen kan leda till ökad administration och prövningsärenden. Med hänsyn till vad som just har anförts bedömer regeringen att det saknas anledning att befara sådana konsekvenser.

Standardiserade och förenklade rutiner

Det finns i dag i Sverige inte något uttryckligt krav att nätföretagen ska tillhandahålla standardiserade och förenklade rutiner för anslutning av producenter av distribuerad högeffektiv kraftvärme som underlättar nätanslutningen. Det är därför motiverat med lagstiftning för att det inte ska råda någon tvekan om att Sverige har genomfört energieffektiviseringsdirektivet i denna del. Regeringen föreslår därför att det i ellagen ska föreskrivas att ett företag som bedriver nätverksamhet ska ha standardiserade rutiner för anslutning av elproduktionsanläggningar. Sådana rutiner ska, så långt det är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa en snabb och enkel anslutning.

Som anmärkts ovan omfattar kravet på tidsplaner produktionsläggningar i allmänhet, alltså inte endast sådana som avses i de aktuella EU-direktiven. På motsvarande sätt framstår det som lämpligt att bestämmelsen om standardiserade och förenklade rutiner gäller för produktionsanläggningar i allmänhet.

Andra åtgärder för att ta bort hinder för anslutning

Statens energimyndighet har anfört att förslaget inte i tillräcklig omfattning tar bort de hinder som finns för anslutning med hänvisning till att s.k. tröskeeffekter i dag är ett stort hinder för en effektivare transmission och distribution av energi. Myndigheten noterar dock att frågan om tröskeeffekter inte tas upp direkt i energieffektiviseringsdirektivet.

Några särskilda åtgärder för att undanröja tröskeeffekter är inte nödvändiga för att genomföra energieffektiviseringsdirektivet. Regeringen har dock tidigare redovisat bedömningen att ett vidare-

Prop. 2013/14:174 utvecklat system med s.k. förtida delning av nätförstärkningskostnaden för storskaliga produktionsanläggningar för förnybar el bör införas i syfte att en elproducent endast ska betala en sådan del av kostnaden för den nödvändiga nätförstärkningen som motsvarar varje producents andel av den totala anslutningskapaciteten (prop. 2009/10:128 s. 65). Regeringen har i budgetpropositionen för 2014 redogjort för sin avsikt att införa ett system med förtida delning av nätförstärkningskostnaden (prop. 2013/14:1 Uo 21 s. 54 f.).

E.ON anser att myndigheternas ledder måste ses över för att möjliggöra snabbare anslutningsprocesser i framtiden. Regeringen konstaterar att det alltid är angeläget att säkerställa att tillståndsärenden handläggs så snabbt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. Det finns också bestämmelser om handläggningstider i 10 § elförordningen (2013:208). Det krävs dock inga särskilda åtgärder i denna fråga för att genomföra energieffektiviseringsdirektivet.

17.6 Drifttjänster

17.6.1 Vissa utgångspunkter

I artikel 15.6 i energieffektiviseringsdirektivet finns bestämmelser om balanseringstjänster och andra drifttjänster. Kraven i punkten syftar till att säkerställa att producenter av högeffektiv kraftvärme kan erbjuda nätföretagen sådana tjänster.

Balanseringstjänster är nödvändiga för att nätföretagen ska kunna upprätthålla balansen mellan inmatning och utmatning, vilket är en förutsättning för en välfungerande nät drift. I Sverige ansvarar Svenska kraftnät för att balansen upprätthålls mellan produktion och förbrukning av el. En beskrivning av hur detta går till finns i avsnitt 17.6.2. Även andra nätföretag än Svenska kraftnät kan vara i behov av drifttjänster från elproducenter. De frågorna behandlas i avsnitt 17.6.3.

Drifttjänster kan tillhandahållas av andra än elproducenter. Syftet med artikel 15.6 i energieffektiviseringsdirektivet är dock att göra det möjligt för en viss grupp av elproducenter att erbjuda nätföretagen tjänster. Frågan är då vilka åtgärder som är motiverade i Sverige för att säkerställa detta.

Verksamhet som består av tillhandahållande eller drift av fasta publika nät i samband med produktion, transport eller distribution av gas, värme, el eller dricksvatten eller leverans av gas, värme eller dricksvatten till sådana nät omfattas av lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster. Svenska kraftnät, som är en statlig förvaltningsmyndighet, och övriga nätföretag är upphandlande enheter enligt den lagen (se 1 kap. 4 § och 2 kap. 20 och 21 §§ LUF). Som noterats i avsnitt 17.2.6 finns det emellertid i 1 kap. 21 § LUF ett särskilt undantag för leveranser av energi till nätföretag. Den lagstiftningen är således inte tillämplig när det gäller drifttjänster som innebär att nätföretagen köper el för driften av nätet.

I artikel 15.8 i energieffektiviseringsdirektivet finns bestämmelser som tar sikte på en annan kategori av tjänsteleverantörer, nämligen sådana som tillhandahåller efterfrågeflexibilitet (se avsnitt 17.7).

Regeringens förslag: Den systemansvariga myndigheten ska inte få ställa upp krav som utesluter elproducenter från att tillhandahålla tjänster med anknytning till det övergripande systemansvaret med hänvisning endast till kraftslag. Myndigheten ska anskaffa sådana tjänster från elproducenter på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

En balansansvarig, som använder någon annans produktionskapacitet särskilt för att fullgöra sina åtaganden enligt balansavtalet, ska inte få ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla sådan kapacitet med hänvisning endast till kraftslag. Den balansansvarige ska anskaffa kapacitet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Svensk Energi* har avstyrkt förslaget i den del som inte gäller skyldigheter för elnätsföretag. *Vattenfall AB* anser att bestämmelsen om fullgörandet av balansansvaret är otydlig och skapar frågor som behöver förtydligas.

Skälen för regeringens förslag

Den systemansvariga myndigheten

Det är nödvändigt att kontinuerligt hålla balans mellan produktion och förbrukning i ett kraftsystem. Ett mått på hur väl balansen i elsystemet hålls är frekvensen. Inmatning och uttag är i balans när frekvensen är stabil. Frekvensen ska hållas nära 50,0 Hz.

Enligt 8 kap. 1 § ellagen ska regeringen utse en systemansvarig myndighet, som har det övergripande ansvaret för att elektriska anläggningar samverkar driftsäkert så att balans inom hela eller delar av landet kortsiktigt upprätthålls mellan produktion och förbrukning av el. Svenska kraftnät är systemansvarig myndighet. Den systemansvariga myndigheten är i formell mening inte identisk med den aktör som i energieffektiviseringsdirektivet benämns systemansvarig för överförings-systemet, dvs. stamnätsföretaget (se avsnitt 17.1). Svenska kraftnät innehar emellertid båda rollerna, och i praktiken är det övergripande systemansvaret en integrerad del i stamnätsverksamheten.

Svenska kraftnät säkerställer att balansen hålls genom att handla med balanskraft genom primär- och sekundärreglering. Primärregleringen avser systemets förmåga att svara på plötsliga last- eller produktionsvariationer. Med sekundärreglering kan balansen i det nationella elsystemet grovt ställas in för att åstadkomma reglerutrymme för primärreglering. Sekundärregleringen syftar också till att återställa frekvensen till 50,0 Hz, se till att det integrerade tidsfelet inte blir för stort samt ersätta utnyttjad primärreserv.

Balansansvar

Det är Svenska kraftnäts ansvar att se till att det hela tiden råder elbalans i Sverige. Svenska kraftnät har emellertid inte ansvaret för att det finns

Prop. 2013/14:174 tillräckligt med produktion för att möta förbrukningen i landet. Det ansvaret vilar i stället på de företag som är balansansvariga.

Med balansansvar avses enligt 8 kap. 4 § första stycket ellagen att någon åtar sig ett ekonomiskt ansvar för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i de uttagspunkter för vilka man ansvarar. I syfte att tillförsäkra att det alltid finns en balansansvarig för alla elleveranser föreskrivs också att en elleverantör endast får leverera el i uttagspunkter där någon åtagit sig balansansvaret. Av 8 kap. 4 § första stycket ellagen framgår vidare att ett åtagande om balansansvar ska göras genom ett avtal med den systemansvariga myndigheten. Den balansansvarige är i de flesta fall en elleverantör. Det finns dock även företag som specialiserat sig på att sköta balansansvaret.

De balansansvariga har ansvar för att på timbasis skapa balans mellan sin tillförsel och förbrukning genom att planera produktionen, om sådan finns, eller genom att köpa och sälja el genom handel med andra balansansvariga och på elbörsen. Balansavvikelser regleras ekonomiskt i efterhand genom balansavräkningen. Eftersom det är ekonomiskt ofördelaktigt att inte vara i balans ligger det i de balansansvarigas intresse att nätet tillförs lika mycket el som kunderna förväntas förbruka.

I det avtal som tecknas mellan Svenska kraftnät och de balansansvariga företagen åtar sig de balansansvariga att fullgöra sitt balansansvar, dvs. att planera för och affärsmässigt åstadkomma timbalans mellan tillförsel och uttag av el. I avtalet definieras balansansvar som balansansvarigas planeringsmässiga ansvar för att balans råder mellan tillförsel och avsättning av el i varje elområde, dels för egen produktion och förbrukning, dels för egna ingångna avtal om köp och försäljning av el.

Balansreglering

Inom Svenska kraftnät finns en balanstjänst, som sköter den fysiska balansregleringen för Sveriges del inom det nordiska kraftsystemet. Balanstjänsten utgör således det nödvändiga ledet mellan den timvisa balanseringen som de balansansvariga företagen utför och den fysiska balanseringen av produktion och förbrukning som ständigt måste ske. Fysisk balans innebär att inmatad och uttagen el väger jämt. För att sköta detta tar Svenska kraftnät regleringstjänster i anspråk, vilka mot ersättning erbjuds av aktörer som disponerar lämpliga anläggningar.

Den balansansvarige kan handla med el för att uppnå fysisk balans fram till alldeles före varje leveranstimme. Med leveranstimme avses den timme då en i avtal bestämd fysisk leverans av energi sker. Handeln kan ske direkt med en annan aktör, på spotmarknaden eller på justeringsmarknaden. Handeln på spotmarknaden avser det följande dygnet, medan handeln på justeringsmarknaden är s.k. intra-day-handel, där bud kan läggas senast en timme före leverans.

Med ledning av handeln på spotmarknaden, som bedrivs på elbörsen Nord Pool Spot, kan aktörerna på elmarknaden göra sina produktionsplaner för nästa dygn och lämna information om produktionsplaner och handel till Svenska kraftnät. Planerna och handeln ska motsvara de balansansvarigas förbrukningsprognos. Planerna utgör underlag för Svenska kraftnät att planera driften av det nationella elsystemet.

Energi som utbyts med Svenska kraftnät före eller under leveranstimmen – dels för upp- och nedreglering i syfte att återställa den momentana balansen, dels för att avlasta flaskhalsar – kallas för reglerkraft. En balansansvarig med reglerobjekt, som utgörs av produktions- eller förbrukningsanläggningar, kan delta på reglerkraftmarknaden genom att lämna upp- eller nedregleringsbud per timme till den nordiska reglerlistan eller genom att hålla anläggningar tillgängliga som reserver för ansträngda systemdriftsituationer.

Leveranstimmen

När leveranstimmen börjar, tar Svenska kraftnät över ansvaret för balanshanteringen. Trots noggranna prognoser och planer som de balansansvariga lämnar uppstår obalanser under leveranstimmen. Mindre obalanser finjusteras genom att produktionen i ett antal kraftverk automatiskt ökas eller minskas (primärreglering). I ett avtal om driften av det sammankopplade nordiska kraftsystemet anges hur stor reglereffekt som varje land ska ha i beredskap för denna automatiska reglering.

Utöver primärregleringen tar Svenska kraftnät löpande emot anbud på volym (effekt i MW) och pris (kr/MWh) från sådana balansansvariga som är beredda att inom tio minuter öka eller minska den produktion eller förbrukning som de har balansansvar för (sekundärreglering).

Kostnaderna för att reglera och hålla balansen i systemet prissätts för varje leveranstimme. Kostnaden för varje balansansvarigs obalans beräknas sedan i balansavräkningen, som Svenska kraftnät ansvarar för.

Prissättningen

Svenska kraftnät och de aktörer som har motsvarande funktion i Danmark, Finland och Norge övervakar tillsammans balansen i hela det nordiska elsystemet. Svenska kraftnät arrangerar anbuden för balansreglering i prisordning och bildar tillsammans med de övriga nordiska systemansvariga en ”trappa” (merit order) för varje leveranstimme. När det sedan krävs åtgärder för att justera elbalansen, aktiverar balanstjänsten det mest fördelaktiga budet.

Prissättningen är olika för primär- och sekundärreglering. Priset för sekundärreglering bestäms av det högst antagna budet vid uppregering, då Svenska kraftnät köper el, eller det lägsta vid nedreglering, då Svenska kraftnät säljer el. Regleringspriset gäller som pris för alla de bud som har valts ut för att reglera balansen. Primärreglering kan erbjudas Svenska kraftnät genom bud under handel som äger rum under de två dagar som föregår driftdygnet.

Närmare om förutsättningarna för olika kraftslag

Förutsättningarna för att delta i handeln reglerkraftmarknaden regleras i balansavtalet. Svenska kraftnät har även meddelat föreskrifter om driftsäkerhetsteknisk utformning av produktionsanläggningar (SvKFS 2005:2).

Som redan nämnts indelas produktionen i reglerobjekt. Ett reglerobjekt kan bestå av en enda anläggning eller av flera anläggningar med liknande egenskaper. Det finns reglerobjekt för varje kraftslag: vindkraft, vattenkraft, kärnkraft, gasturbin- och dieselpkraft och övrig värmekraft.

Prop. 2013/14:174 Beroende på storlek tas hänsyn till elnätets utformning vid etableringen. De reglerobjekt som används för frekvensregleringen ska vara realtids-mätta. Produktionsanläggningar som ingår i den automatiska frekvens-regleringen ska ingå i egna reglerobjekt. Även sådan produktion som inte ingår i reglerkraftmarknaden tillhör reglerobjekt och ingår i Svenska kraftnäts kapacitetsberäkningar. De balansansvariga är skyldiga att rapportera produktionsplaner för alla typer av produktionsanläggningar.

Den balansansvarige lämnar bud för upp- eller nedreglering per reglerobjekt. Ett sådant bud ska omfatta reglering om minst 5 MW i elområde Malmö (SE4) och minst 10 MW i övriga Sverige (SE1–SE3). Vid budgivningen ska den balansansvarige ange aktiveringstid och regleringstid. Vid sekundärregleringen krävs att aktiveringstiden är 5–10 minuter. Det inträffar också att Svenska kraftnät bedömer att reglermarknadens kapacitet inte räcker till för att eliminera riskabla driftsituationer. I ett sådant fall kan reglerobjekt med längre aktiveringstid behöva tas i bruk vid sidan av den normala reglermarknadens prioriteringsordning.

I balansavräkningen avräknas produktionsbalanskraften per elområde som uppmätt produktion minus planerad produktion. Balanskraften beräknas således aggregerat per elområde oavsett kraftslag genom att Svenska kraftnät summerar mätvärden och produktionsplaner för den balansansvarige.

Behovet av lagstiftning

Sverige är enligt artikel 15.6 i energieffektiviseringsdirektivet skyldigt att vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att producenter av högeffektiv kraftvärme kan erbjuda balanseringstjänster. Sådana tjänster ska ingå som en del av en anbudsprocess för tjänster som är transparent, icke-diskriminerande och öppen för granskning.

Marknaden för balanseringstjänster är i Sverige genom indelningen i reglerobjekt organiserad på ett sådant sätt att inget kraftslag missgynnas med hänsyn till insatsenergin. I stället är det de tekniska förutsättningarna för reglering som är avgörande för deltagande i reglermarknaden. Högeffektiv kraftvärme behandlas efter samma kriterier som gäller all annan produktion. Producenten kan under normala konkurrensförhållanden erbjuda de balansansvariga balanserings- eller andra systemtjänster oberoende av kraftslag.

För att Sverige ska anses ha genomfört energieffektiviseringsdirektivet i denna del kan det dock inte anses vara tillräckligt att förhållandena i praktiken lever upp till direktivets krav. För att genomföra direktivet krävs enligt regeringens bedömning att det även av lagstiftningen tydligt framgår att producenter av högeffektiv kraftvärme kan erbjuda balanseringstjänster. Som redan antytts gäller upphandlingslagstiftningen inte när Svenska kraftnät köper el för driften av nätet (se avsnitt 17.2.6 och 16.6.1). När det gäller de balansansvariga finns det anledning att anta att ett flertal aktörer inte omfattas av upphandlingslagstiftningen.

Utformningen av lagbestämmelser

När det gäller utformningen av lagbestämmelser kan det till en början konstateras att det inte finns skäl att endast behandla högeffektiv

kraftvärme. En bestämmelse bör i stället syfta till att säkerställa lika villkor, så långt det är möjligt med beaktande av de tekniska förutsättningarna, för alla elproducenter oavsett kraftslag. *Vattenfall AB* har påpekat att det remitterade förslaget innebär att det inte går att säga nej till att köpa produktion eller kapacitet som inte är förnybar. Regeringen konstaterar att det i många sammanhang är motiverat att förnybar elproduktion prioriteras. De praktiska förutsättningarna för att göra sådana prioriteringar på balansmarknaden är dock begränsade. Regeringen bedömer därför att det som *Vattenfall* har anfört får anses vara av underordnad betydelse.

Som framgått ovan kan en elproducent medverka på balansmarknaden antingen i egenskap av balansansvarig eller genom att sälja el till en sådan. Producentens motpart kan således vara såväl den systemansvariga myndigheten som ett privat företag. *Svensk Energi* har anfört att energieffektiviseringsdirektivet endast tar sikte på elnätsföretagen. Någon sådan begränsning framgår dock inte av direktivets ordalydelse. Kraven i artikel 15.6 i energieffektiviseringsdirektivet avser visserligen möjligheten för vissa elproducenter att erbjuda nätföretagen tjänster. Det betyder dock inte med automatik att genomförandet i Sverige endast behöver ta sikte på nätföretagens skyldigheter. Enligt artikel 15.6 första meningen i direktivet ska medlemsstaterna vidta ”lämpliga åtgärder” för att säkerställa att operatörer av högeffektiv kraftvärme kan erbjuda balanseringstjänster och andra driftstjänster till nätföretagen. Frågan är därför vilka krav som bör ställas på balansmarknadens samtliga aktörer.

En balansansvarig har träffat ett balansavtal med Svenska kraftnät. I 8 kap. 4 a § första stycket ellagen anges att villkoren i balansavtalen ska vara objektiva och icke-diskriminerande. Detta kan anses vara tillräckligt för att i huvudsak säkerställa att elproducenter som själva ingår balansavtal med Svenska kraftnät får tillträde till marknaden på ett sådant sätt som anges i artikel 15.6 i energieffektiviseringsdirektivet. En ny bestämmelse bör därför främst ta sikte på elproducenter som inte själva är balansansvariga.

Som redan antytts måste hänsyn tas till att olika kraftslag har varierande tekniska förutsättningar för att tillhandahålla balanseringstjänster. Av artikel 15.6 i energieffektiviseringsdirektivet framgår att hänsyn måste tas till vad som är tekniskt och ekonomiskt genomförbart med tanke på driftsättet för den högeffektiva kraftvärmeanläggningen. Förslaget i propositionen tar mot denna bakgrund sikte på villkor som kan utesluta elproducenter från att tillhandahålla tjänster med hänvisning endast till kraftslag. Det betyder att det även i fortsättningen ska vara möjligt att ställa upp krav exempelvis på att elproduktionen ska gå att planera. Ett krav på förutsebarhet gör det svårare för bl.a. vindkraftsproducenter att tillhandahålla tjänster. Ett sådant villkor måste dock vara tillåtet om det är sakligt motiverat.

När det gäller den systemansvariga myndigheten bör en bestämmelse säkerställa att myndigheten inte vidtar åtgärder som utesluter elproducenter från att tillhandahålla tjänster med anknytning till det övergripande systemansvaret med hänvisning endast till kraftslag. Det bör också anges att myndigheten, när den själv anskaffar sådana tjänster från elproducenter, ska göra det på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Det bör vidare föreskrivas att sådana balansansvariga som använder någon annans produktionskapacitet för att fullgöra sina åtaganden enligt balansavtalet inte får ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla sådan kapacitet med hänvisning endast till kraftslag. I likhet med den systemansvariga myndigheten ska den balansansvarige anskaffa kapacitet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt. Vattenfall AB har pekat på att det bör förtydligas vilka marknader som bestämmelsen avser. Regeringen bedömer att det bör framgå av bestämmelsen att det som avses är situationer när en balansansvarig anskaffar kapacitet särskilt för att fullgöra sina åtaganden enligt balansavtalet.

Vattenfall har även anfört att det behöver klargöras vad som avses med ett ”öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt”. I den frågan hänvisas till författningskommentaren.

17.6.3 Andra drifttjänster

Regeringens förslag: Den som har nätkoncession ska inte få ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla el som är avsedd att täcka nätförluster eller behövs för driften av ledningsnätet med hänvisning endast till kraftslag. Nätkoncessionshavaren ska anskaffa den el som är avsedd för sådana ändamål på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svenska kraftnät* har anfört att formuleringarna är sådana att det inte tydligt framgår att nätägaren är skyldig att anskaffa den el som behövs för att täcka nätförlusterna och att anskaffa de systemtjänster som krävs för nätdriften. Det är heller inte enbart elenergi som anskaffas för systemtjänster, utan nätkoncessionshavaren anskaffar även kapacitet för att säkerställa nätdriften. *Svensk Energi* har ifrågasatt behovet av den föreslagna bestämmelsen med hänvisning till att det i praktiken inte torde vara annat än nätförluster som nätföretaget köper.

Skälen för regeringens förslag

Marknaden för andra drifttjänster än balanseringstjänster

I avsnitt 17.6.2 har de tjänster som tar sikte på balanseringen av det nationella elnätet inom ramen för det övergripande systemansvaret behandlats. Kraven i artikel 15.6 gäller emellertid även andra drifttjänster. Ett nätföretag kan även utanför balansmarknaden ha anledning att utnyttja tjänster som tillhandahålls av en elproducent för att underlätta driften av elnätet, t.ex. för att säkerställa spänningsstabilitet. Ett nätföretag kan träffa avtal med en elproducent, som åtar sig att hålla reservkapacitet tillgänglig. Sådan reservkapacitet kan i dag utgöras av exempelvis gasturbiner eller reservkraftsdiesel.

Behovet av lagstiftning

I 3 kap. 1 a § ellagen finns grundläggande bestämmelser om åtskillnad mellan nätverksamhet å ena sidan och produktion av och handel med el å

den andra. Ett nätföretag får inte bedriva produktion av eller handel med el. Trots förbudet får dock produktion av el bedrivas tillsammans med nätverksamheten, om produktionen uteslutande är avsedd att täcka nätförluster eller sker tillfälligt i syfte att ersätta utebliven el vid elavbrott. I 3 kap. 16 § ellagen anges vidare att den som har nätkoncession ska anskaffa den el som är avsedd att täcka nätförluster på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt. Den bestämmelsen har tillkommit med hänvisning bl.a. till att upphandlingslagstiftningen innehåller undantag när det gäller el för driften av nätet (se prop. 2004/05:62 s. 70).

Att ett nätföretag anskaffar el för att täcka nätförluster är således inte att betrakta som handel med el. Förbudet mot handel med el hindrar inte heller att ett nätföretag träffar avtal om andra drifttjänster med elproducenter. Frågan är snarare i vilken utsträckning sådana avtal kan anses innebära att nätföretaget anskaffar el.

Enligt 1 § lagen (2003:436) om effektreserv ska Svenska kraftnät skapa en effektreserv bl.a. genom att ingå avtal med elproducenter om att ställa ytterligare produktionskapacitet till förfogande. I det sammanhanget sker upphandlingen i enlighet med lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster. Att ingå avtal om reservkapacitet likställs i detta sammanhang inte med att träffa sådana avtal om leveranser av energi som är undantagna från lagens tillämpning enligt 1 kap. 21 § 2 LUF. Även andra drifttjänster kan omfattas av bestämmelserna i den redan gällande upphandlingslagstiftningen. Som antytts i avsnitt 17.2.8 är den lagstiftningen tillämplig även när nätföretag som inte är myndigheter anskaffar tjänster knutna till driften av elnätet.

I den utsträckning som lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster är tillämplig finns inget uttalat behov av genomförandeåtgärder i fråga om de aktuella drifttjänsterna. Det gäller bl.a. kapacitet som nätföretaget anskaffar för att säkerställa nätdriften. Det kan emellertid i praktiken ibland visa sig svårt att dra en tydlig linje mellan vad som är leveranser av el respektive exempelvis tillhandahållande av reservkapacitet. Svensk Energi har ifrågasatt behovet av den föreslagna bestämmelsen med hänvisning till att det i praktiken inte torde vara annat än nätförluster som nätföretaget köper. För att det inte ska råda tvivel om att Sverige har genomfört direktivet i fråga om drifttjänster bör det dock införas en lagreglering som tar sikte även på det fallet att ett nätföretag i något annat sammanhang anskaffar el som behövs för driften av ledningsnätet.

Utformningen av en bestämmelse

Inte heller när det gäller drifttjänster som tillhandahålls utanför balansmarknaden finns skäl att endast behandla högeffektiv kraftvärme. Regleringen bör få en utformning som i stora drag svarar mot det förslag som redovisas i avsnitt 17.6.2 i fråga om balanseringstjänster. De nödvändiga bestämmelserna kan införas genom ändringar i 3 kap. 16 § ellagen. Regeringen föreslår mot denna bakgrund dels att den som har nätkoncession inte ska få ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla el som är avsedd att täcka nätförluster eller behövs för driften av ledningsnätet med hänvisning endast till kraftslag, dels att

Prop. 2013/14:174 nätkoncessionshavaren ska anskaffa den el som är avsedd för sådana ändamål på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Svenska kraftnät har anfört att det inte tydligt framgår att nätägaren är skyldig att anskaffa den el som behövs för att täcka nätförlusterna och att anskaffa de systemtjänster som krävs för nätdriften. Bestämmelser om sådana skyldigheter är dock inte nödvändiga för att genomföra energi-effektiviseringsdirektivet.

17.7 Efterfrågesidan

17.7.1 Resurser på efterfrågesidan

Vad är resurser på efterfrågesidan?

Resurser på efterfrågesidan utgörs av de möjligheter som finns att utnyttja näten på ett mer effektivt sätt genom en anpassning av energi-användningen.

I energieffektiviseringsdirektivet nämns särskilt laststyrning (demand response) som ett exempel på en resurs på efterfrågesidan. Laststyrning innebär i detta sammanhang att en slutförbrukare ändrar sin elanvändning till följd av marknadssignaler eller mot särskild ersättning. Marknadssignaler kan utgöras exempelvis av förändringar i elpriset över tiden. En slutförbrukare kan vidare åta sig att minska sin elförbrukning mot ersättning, antingen ensam eller genom en aggregator. I Sverige används även termen ”efterfrågefleksibilitet” som en motsvarighet till det engelska uttrycket ”demand response”. I det följande kommer termen efterfrågefleksibilitet att användas i större utsträckning än laststyrning med hänsyn till att den har bedömts svara bättre mot det faktiska språkbruket i Sverige.

Det finns även andra resurser på efterfrågesidan än efterfrågefleksibilitet. Hit hör småskalig elproduktion för eget bruk och åtgärder som syftar till att öka energieffektiviteten hos slutförbrukaren.

Efterfrågefleksibilitet och energieffektivisering

Efterfrågefleksibilitet kan bidra till ett mer effektivt utnyttjande av elnäten, t.ex. genom att minska förbrukningen när belastningen är stor eller att underlätta balanseringen av sådan förnybar elproduktion som är svår att planera i förväg, såsom vindkraft.

I skälen till energieffektiviseringsdirektivet anförs bl.a. följande när det gäller laststyrning (skäl 44).

Laststyrning är ett viktigt verktyg för att förbättra energieffektiviteten, eftersom den gör att användare eller tredje parter som de utnämnt ges betydligt större möjligheter att göra något åt sin användning och faktureringsinformation och därmed tillhandahåller en mekanism för minskad eller omlagd användning, som leder till energibesparingar såväl för slutanvändaren som vid produktionen, överföringen och distributionen av energi tack vare bättre utnyttjande av nät och produktionsanläggningar.

En sådan leverantör av laststyrning som avses i artikel 15.8 i energieffektiviseringsdirektivet kan vara en kund som i ett avtal har godkänt att ett nätföretag kan använda kundens last för t.ex. balanseringsändamål. Leverantören kan, med hänsyn tagen till behov och spänningsnivå, vara en enskild kund, t.ex. en villaägare eller innehavaren av en industrianläggning, men även ett kollektiv av kunder med en aggregator som mellanhand. Med aggregator avses i energieffektiviseringsdirektivet en tjänsteleverantör på efterfrågesidan som lägger samman kortvariga användarlaster för att sälja eller auktionera ut dem på organiserade energimarknader (artikel 2.45).

17.7.2 Icke-diskriminerande behandling av efterfrågefleksibilitet

Regeringens förslag: Ett företag som bedriver nätverksamhet ska inte få ställa upp tekniska krav eller andra villkor som försvårar tillhandahållandet av tjänster i form av ändrad elförbrukning, om inte villkoret är motiverat med hänsyn till en säker, tillförlitlig och effektiv drift av ledningsnätet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilka tekniska villkor som får ställas upp av nätföretagen när det gäller sådana tjänster.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svensk Energi* har ifrågasatt behovet av normgivningsbemyndigandet. *NODA Intelligent Systems AB* anser att även laststyrning och efterfrågefleksibilitet avseende fjärrvärme måste uppmärksammas.

Skälen för regeringens förslag

Direktivets krav

I artikel 15.8 andra stycket i energieffektiviseringsdirektivet anges att medlemsstaterna, med förbehåll för tekniska begränsningar som är förenade med nätförvaltningen, ska se till att systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem, genom att uppfylla kraven för balanserings- och tilläggstjänster, behandlar leverantörer av laststyrning, inbegripet aggregatorer, på ett icke-diskriminerande sätt på grundval av deras tekniska resurser.

Behovet av genomförandeåtgärder

Som antytts i avsnitt 17.2.8 kan kraven i artikel 15.8 andra stycket i energieffektiviseringsdirektivet i viss utsträckning anses genomförda genom lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster. Nätföretagen är enligt den lagen skyldiga att vid upphandlingar behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt (1 kap. 24 § LUF).

Prop. 2013/14:174 Kraven i artikel 15.8 andra stycket i energieffektiviseringsdirektivet får dock anses omfatta även andra frågor än nätföretagens upphandling av tjänster. Det finns ingen lagstiftning i Sverige som uttryckligen säkerställer att nätföretagen utformar systemen för balansering av näten på ett sätt som tillåter leverantörer av laststyrning att erbjuda tjänster. Det finns därför ett visst lagstiftningsbehov.

NODA Intelligent Systems AB har anfört att även laststyrning och efterfrågefleksibilitet avseende fjärrvärme måste uppmärksammas. De aktuella kraven i energieffektiviseringsdirektivet tar emellertid endast sikte på förhållandena på elmarknaden. Det saknas förutsättningar att i detta sammanhang ta upp frågor om efterfrågefleksibilitet avseende fjärrvärme.

Utformningen av en bestämmelse

I direktivet finns ingen definition av leverantör av laststyrning. Med hänsyn till syftet med de aktuella kraven bör en sådan leverantör anses vara den som erbjuder tjänster i form av ändrad elförbrukning. Det har då ingen betydelse om leverantören handlar med sin egen eller någon annans förbrukning. Något ytterligare förtydligande kan därför inte anses nödvändigt för att även aggregatorer ska omfattas av den aktuella bestämmelsen.

För att leverantörer av laststyrning ska kunna medverka på den aktuella marknaden på ett meningsfullt sätt krävs att nätdriften lever upp till vissa krav på funktionalitet i fråga om exempelvis mätning. Nätföretagen bör därför inte kunna välja tekniska lösningar eller annars ställa upp villkor som försvårar tillhandahållandet av tjänster i form av ändrad elförbrukning. Undantag måste dock kunna göras om det är motiverat med hänsyn till en säker, tillförlitlig och effektiv drift av ledningsnätet. Det görs ju också i direktivet förbehåll för tekniska begränsningar som är förenade med nätdriften. Regeringen föreslår att en bestämmelse om detta införs i 3 kap. ellagen.

Tekniska villkor

I nuläget saknas förutsättningar för att med säkerhet bedöma vilken roll efterfrågefleksibilitet kommer att spela på marknaden för systemtjänster i framtiden. Förutsättningarna kan förändras med hänsyn till bl.a. utvecklingen av smarta elnät. Det är därför inte lämpligt att i propositionen föreslå mer detaljerade föreskrifter om de tekniska villkoren för deltagande av efterfrågefleksibilitet på den aktuella marknaden. Sådana föreskrifter kan vidare antas vara av sådan karaktär att det är lämpligt att de meddelas i form av myndighetsföreskrifter.

Svensk Energi har ifrågasatt behovet av ett normgivningsbemyndigande. Regeringen bedömer emellertid att det kan visa sig vara motiverat att införa preciserade föreskrifter. Det bör därför finnas en möjlighet att i förordning eller myndighetsföreskrifter införa bestämmelser om vilka tekniska villkor som får ställas upp av nätföretagen när det gäller efterfrågefleksibilitet. Regeringen föreslår därför att det införs ett bemyndigande till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela sådana föreskrifter.

Regeringens bedömning: Förekomsten av regleringsmässiga och icke-regleringsmässiga hinder för energieffektivisering har analyserats i enlighet med kraven i direktivet.

Förekomsten av delade incitament mellan fastighetsägare och hyresgäster utgör inte ett sådant problem jämfört med andra hinder för energieffektivisering i bebyggelsen att särskilda åtgärder krävs.

Förekomsten av hinder för energieffektivisering i den offentliga sektorn kopplat till lagstiftning och praxis rörande offentliga inköp respektive ekonomistyrning är begränsad och utgör inte ett sådant problem jämfört med andra hinder att särskilda åtgärder krävs.

Resultaten av analyserna kommer att redovisas till kommissionen i Sveriges nationella handlingsplan för energieffektivisering.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning i fråga om att resultat av analyser ska redovisas till kommissionen. Däremot fanns inga resultat att redogöra för i promemorian.

Remissinstanserna: *Konjunkturinstitutet* framför att det är viktigt att skilja mellan marknadshinder, som på något sätt hindrar energieffektivisering och marknadsmislyckanden, som genererar en ekonomiskt ineffektiv nivå på energianvändningen och att det bara är vid marknadsmislyckanden som styrmedel kan vara befogade ur ett samhälls-ekonomiskt perspektiv. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* anser att det är viktigt att det beslutas om incitament som överbryggar hinder med delat ansvar mellan fastighetsägare och hyresgäst. *Göteborg Energi* framhåller vikten av att den som ska genomföra en åtgärd får del av det ekonomiska resultat som åtgärden skapar.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) anser att kommunala energiföretag bör kunna erbjuda energieffektiviseringstjänster utanför kommungränsen genom undantag från lokaliseringsprincipen.

Direktivet

Av artikel 19.1 framgår att medlemsstaterna ska utvärdera och, om nödvändigt, vidta lämpliga åtgärder för att undanröja regleringsmässiga och icke-regleringsmässiga hinder för energieffektivisering, utan att det påverkar de grundläggande principerna om medlemsstaternas förmögenhetsrätt och hyreslagstiftning, särskilt när det gäller:

a) uppdelningen av incitament mellan ägaren och hyresgästen till en byggnad eller mellan ägare, i syfte att säkerställa att parterna inte avskräcks från att göra effektivitetshöjande investeringar som de annars skulle ha gjort på grund av att de inte individuellt kommer att erhålla de fullständiga fördelarna, eller på grund av att det saknas regler för uppdelning av kostnader och fördelar mellan dem, inbegripet nationella regler och åtgärder som reglerar beslutsprocesser i andelsägd egendom,

b) föreskrifter i lagar och andra författningar samt administrativ praxis, rörande offentliga inköp samt årsbudgetar och redovisning, i syfte att

Prop. 2013/14:174 säkerställa att enskilda offentliga organ inte avskräcks från att göra investeringar som ska förbättra energieffektivitet och minimera förväntade livscykelkostnader och från att långsiktigt använda avtal om energiprestanda och avtal om andra externa finansieringsmekanismer.

Sådana åtgärder för att avlägsna hinder kan innefatta tillhandahållande av incitament, upphävande eller ändring av tillämpliga föreskrifter i lagar och andra författningar, antagande av riktlinjer och tolkningsmeddelanden eller förenkling av administrativa förfaranden. Åtgärderna kan kombineras med tillhandahållande av utbildning samt specifik information om och tekniskt stöd för energieffektivitet.

I punkten 2 sägs att den utvärdering av hinder och åtgärder som avses i punkt 1 ska anmälas till kommissionen i den första nationella handlingsplanen för energieffektivitet som avses i artikel 24.2. Kommissionen ska uppmuntra spridande av nationell bästa praxis i detta avseende.

Skälen för regeringens bedömning

Tidigare krav

Direktivet ställer krav på medlemsstaterna att utvärdera och, om nödvändigt, vidta lämpliga åtgärder för att undanröja regleringsmässiga och icke-regleringsmässiga hinder för energieffektivisering, dels när det gäller uppdelningen av incitament mellan ägaren och hyresgästen till en byggnad eller mellan ägare, dels när det gäller regelverk och praxis rörande inlöp och ekonomistyrning i offentliga organ.

Mot bakgrund av bestämmelser i artikel 9.1 i energitjänstedirektivet¹⁷ genomförde Energieffektiviseringsutredningen den 19 augusti 2008 en hearing i syfte att inventera hinder i lagstiftning och rättstillämpning mot energieffektiviserande åtgärder. Företrädare för ett hundratal myndigheter, organisationer och företag bjöds in att medverka. Ungefär hälften av dessa, med en tämligen jämnt spridd representation mellan bostäder och service, industri- och transportsektorerna, deltog i hearingen. Vid hearingen identifierades inte några problem med gällande lagar och andra författningar som var av sådan art att de onödigtvis eller i oproportionerlig utsträckning hämmade eller begränsade åtgärder för förbättrad energieffektivitet.

Energieffektiviseringsutredningens analys av eventuella lagstiftningsmässiga hinder för energieffektivisering gjordes för närmare fem år sedan. Därtill hade den inte det specifika fokus som krävs enligt bestämmelserna i artikel 19.1 energieffektiviseringsdirektivet. Det finns således skäl att inventera och analysera, samt vid behov vidta lämpliga åtgärder för att undanröja eventuella regleringsmässiga och/eller icke-regleringsmässiga hinder för energieffektivisering.

Delade incitament

Regeringen har i regleringsbrev för 2013 uppdragit åt Boverket och Statens energimyndighet att analysera eventuella hinder för energi-

¹⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/32/EG av den 5 april 2006 om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster och om upphävande av rådets direktiv 93/76/EG.

prestandahöjande investeringar i befintliga byggnader som följer av uppdelningen av incitament mellan fastighetsägare och hyresgäster eller mellan ägare i andelsägd egendom. I uppdraget ingick även att analysera eventuella hinder för energiprestandahöjande investeringar i nya byggnader som följer av uppdelningen av incitament mellan byggherrar och fastighetsägare om fastigheter byggs för förvaltning eller försäljning. Myndigheterna överlämnade sin rapport *Analys av delade incitament för energieffektivisering*, Boverket rapport 2013:32, till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i december 2013 (dnr N2013/5794/E).

En generell slutsats av myndigheternas analys är att delade incitament bedöms utgöra ett relativt litet problem jämfört med andra hinder såsom finansieringsproblem och kunskapsrelaterade hinder. Studien ger dessutom belägg för att delade incitament utgör ett – vid en internationell jämförelse – begränsat problem på den svenska marknaden. En avgörande förklaring till det torde vara att hyresavtal baserade på varmhyra dominerar i Sverige. I Europa är annars kallhyra vanligast, med undantag för i Finland. Med varmhyra menas att energikostnaden är satt utifrån schablon och inkluderad i hyran. Vid kallhyra baseras i stället debiteringen på uppmätt förbrukning. Kallhyra ger brukaren incitament att hushålla med energianvändningen men har nackdelen att fastighetsägarens incitament att energieffektivisera urholkas. Energiprestandaförbättrande investeringar kan därför utebli, vilket ger upphov till delade incitament av typen investeringsproblem. Vid varmhyra är det i stället brukarnas incitament som urholkas, vilket skapar s.k. användningsproblem. Myndigheternas bedömning är att det främst är användningsproblem som förekommer i Sverige och att detta generellt sett är ett mindre hinder för energieffektivisering jämfört med investeringsproblem. De föreslår inga specifika åtgärder för att hantera förekomsten av delade incitament, men noterar att en generell lösning på delade incitament är ett ökat samarbete mellan de aktörer som förhandlar och tecknar avtal om energiprestandaförbättrande investeringar och löpande energikostnader specifikt eller som del i en större förhandling.

Regeringen bedömer mot bakgrund av myndigheternas analys att inga åtgärder behöver vidtas för att överbrygga förekomsten av delade incitament. Resultaten av myndigheternas analys kommer att redovisas till kommissionen i Sveriges nationella handlingsplan för energieffektivisering.

Offentlig sektor

Regeringen har den 5 maj 2013 uppdragit åt Statens energimyndighet att, i samråd med Ekonomistyrningsverket, Kammarkollegiet, Naturvårdsverket, Miljöstyrningsrådet och Sveriges Kommuner och Landsting i relevanta delar, samt efter samråd med Statskontoret och Boverket, inventera och analysera förekomsten av eventuella hinder för energieffektivisering i offentliga organ. Eventuella hinder till följd av föreskrifter i lagar och andra författningar samt administrativ praxis, rörande offentliga inköp samt årsbudgetar och redovisning ska analyseras särskilt. I uppdraget ingår att redovisa vilka insatser som vidtas i dag för att motverka identifierade hinder. Uppdraget rapporterades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i februari 2014 (dnr

Prop. 2013/14:174 N2014/1122/E, Inventering och analys av hinder för energieffektivisering i offentliga organ – med fokus på offentliga inköp, årsbudgetar och redovisning, Energimyndigheten rapport ER 2014:06).

Myndigheternas inventering visar att det finns många olika typer av hinder för energieffektivisering i den offentliga sektorn.

De största hindren för energieffektivisering inom *kommuner och landsting* omfattar bland annat organisation, såsom brister i att samverka mellan förvaltningar, att upprätta styrdokument för energikrav i upphandling eller att prioritera tillräckligt med tid för arbetet. Ett ytterligare stort hinder är inom kompetens, exempelvis hur energikrav kan ställas i upphandling, samt inom ekonomistyrning, där metod för budgetering kan utgöra ett hinder. Vid en värdering av hinder av aktörerna själva hamnar ekonomi samt organisation och struktur högst.

Vad gäller offentlig upphandling så anger en av fyra kommuner att de saknar styrdokument för energikrav i upphandlingen, och över tre av fyra kommuner och landsting anser att de saknar kompetens för att ställa energikrav vid upphandlingar. Ungefär hälften av kommunerna och landstingen följer sällan eller aldrig upp de energikrav som ställts i samband med upphandling och inköp.

Närmare hälften av kommunerna som besvarat en enkät anser att deras budgetmetod utgör ett hinder för energieffektiva åtgärder. Det handlar om allt för kortsiktiga budgetar i förhållande till långsiktiga åtgärder, samt att det ofta förekommer en centraliserad budget på hög detaljeringsnivå. Detta medför att samma beslutsprocesser som för en stor investering, exempelvis ett äventyrsbad, även gäller för mindre investeringar såsom energiåtgärder. Andra hinder inom ekonomi rör val av kalkylmetoder, som kan gynna eller hämma energiåtgärder i olika omfattning.

Hinder inom *kommunala bostadsbolag* omfattar flera ekonomiska aspekter, bland annat ekonomiskt risktagande, hyresgästers betalningsförmåga, samt tolkning av begreppet lönsamhet, men även hinder inom upphandling och lagstiftning, samt eventuellt kommande krav på individuell mätning och debitering av värme.

Energiekrav vid upphandling, samt uppföljning av ställda krav, är vanligare i bostadsbolag än i kommuner och landsting. Dock föreligger liknande hinder som i kommun- och landstingssektorn även för bolagen.

Hinder som lyfts som betydande av bolagen är bland annat ovilja eller oförmåga bland hyresgäster att betala hyreshöjningar, något som är en stor utmaning vid renovering av miljonprogramområdenas bostäder. De lyfter även eventuella kommande krav på individuell mätning och debitering av värme. Det sistnämnda riskerar att minska drivkrafter och incitament för energieffektiva åtgärder hos bostadsbolagen, samtidigt som hyresgästen, som i det fallet betalar värmen, har begränsade möjligheter att genomföra åtgärder i fastigheten.

Det finns också exempel på bostadsbolag som upplever en motsättning i lagstiftningens krav på affärsmässighet kontra de krav som ställs på deras samhällsansvar. Den generella uppfattningen är dock att lagen tillåter ett långsiktigt förvaltande och genomförande av energiåtgärder.

Hinder inom *statliga myndigheter* omfattar bland annat brister i prioritering av strategiskt energiarbete samt hinder inom kunskap och uppföljning, exempelvis av att ställa och följa upp upphandlingskrav. Det

omfattar även avsaknad av tydliga energikrav i statliga ramavtal, och brister i hur avropande myndigheter uppfattar sin roll och sitt ansvar vid avrop från ramavtalen. Vidare saknas ekonomiska medel för att genomföra lönsamma åtgärder i bidragsfastigheter hos Statens fastighetsverk.

Inom upphandlingsområdet avropar många statliga myndigheter från Kammarkollegiets ramavtal, och flertalet av de avropande myndigheterna tror att energiaspekter redan har tagits hänsyn till i avtalen. I stället jobbar Kammarkollegiet ofta med kravkataloger där den avropande myndigheten har stor möjlighet att ställa ytterligare krav vid avrop, exempelvis energikrav. Här behöver informationen om kravställande och ansvar utvecklas.

Hinder som är direkt kopplade till lagstiftning och praxis inom offentliga inköp respektive ekonomistyrning är begränsade. Dock kan lagstiftningen tolkas på olika sätt i olika organisationer, vilket kan föranleda att energieffektiva åtgärder hindras. Organisationen kan också avstå energieffektiviseringsåtgärder på grund av osäkerheter i hur lagstiftningen ska tolkas, vilket i sin tur ofta kan härledas till brister i kompetens inom organisationen. Detta gäller framför allt att ställa energikrav i upphandling. Lagen om offentlig upphandling upplevs som komplex, svår och tidskrävande. Exempelvis anger 4 av 10 kommuner att krånglig lagstiftning och risk för överprövning är anledningen till att hälften av kommunerna upplever att det är ganska eller mycket svårt att ställa energikrav vid inköp. I dagsläget finns också en problematik kring bokföring av kostnader i kommuner och landsting, där stora underhållskostnader ska bokföras direkt som kostnader, vilket i sin tur kan leda till att organisationer kan komma att redovisa underskott. Hindret upphävs dock troligtvis i och med kommande regler kring komponentavskrivning, som beräknas träda i kraft från och med 2015.

Regeringen bedömer mot bakgrund av myndigheternas analys att inga åtgärder behöver vidtas för att överbrygga hinder kopplade till lagstiftning och praxis inom offentliga inköp, årsbudgetar och årsredovisning. Analysen ger dock ett värdefullt underlag för hur stödet till statliga myndigheter, kommuner och landsting för inköp av energieffektiva varor och tjänster kan utvecklas (jfr avsnitt 8.2). Resultaten av myndigheternas analys kommer att redovisas till kommissionen i Sveriges nationella handlingsplan för energieffektivisering.

19 Artikel 20 – Finansiering

Regeringens bedömning: Direktivets krav förväntas i huvudsak att uppfyllas genom befintliga stödåtgärder.

Insatser för energieffektivisering prioriteras under perioden 2014–2020 inom ramen för strukturfonderna.

Energimyndigheten ges i uppdrag att utforma informationsinsatser som gör att banker och andra finansinstitut ökar sitt engagemang för ökad energineffektivisering.

Promemorians bedömning: Överensstämmet med regeringens.

Remissinstanserna: *Statens fastighetsverk* anser att det nuvarande ROT-avdraget bör justeras till ett E-ROT-avdrag (energi ROT) som en del av en nationell renoveringsstrategi och att detta skulle ge lönsamma investeringar och många arbetstillfällen och ge nödvändig marginal för att klara direktivets mål. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* och *Högskolan i Dalarna* föreslår tillskapande av kreditgarantier för att begränsa mindre fastighetsägares risker vid beslut om energiåtgärder samt att ROT-avdraget omformas så att det uttryckligen bidrar till energieffektivisering, även i bostadsrättsföreningar. *Länsstyrelserna i Dalarnas, Skåne och Stockholms län* anser att finansiering inom ramen för strukturfonderna är bra men att inriktningen bör vara att finansiera nya insatser, inte befintliga nationella stöd eller åtgärder direkt kopplade till energieffektiviseringsdirektivet. Dessa bör ses som ett komplement och ska inte ersätta andra resurser. *Länsstyrelsen Västra Götalands län* anser att ett särskilt stimulanspaket behövs för att genomföra direktivet.

Direktivet

Enligt artikel 20.1 ska medlemsstaterna, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, underlätta inrättandet av finansieringsmekanismer eller använda befintliga sådana för åtgärder för att förbättra energieffektiviteten i syfte att maximera fördelarna med flerdubbla finansieringsflöden.

Av punkt 4–7 framgår att medlemsstaterna får (i) inrätta en nationell energieffektivitetsfond, vars syfte ska vara att ge stöd till nationella energieffektivitetsinitiativ, (ii) tillåta att skyldigheterna enligt artikel 5.1 uppfylls genom årliga bidrag till den nationella energieffektivitetsfonden till ett belopp som motsvarar de investeringar som krävs för att uppfylla dessa skyldigheter, (iii) föreskriva att kvotpliktiga parter kan fullgöra sina skyldigheter enligt artikel 7.1 genom att årligen till den nationella energieffektivitetsfonden betala ett belopp som motsvarar de investeringar som krävs för att uppfylla dessa skyldigheter, samt (iv) utnyttja sina intäkter från årliga utsläppstilldelningar enligt beslut nr 406/2009/EG för utvecklingen av innovativa finansieringsmekanismer som ska förverkliga det mål som anges i artikel 5 om att förbättra energiprestandan i byggnader.

Punkterna 2 och 3 riktar sig till kommissionen.

Skälen för regeringens bedömning: Direktivet ställer krav på medlemsstaterna att underlätta inrättandet av finansieringsmekanismer eller att använda befintliga sådana för åtgärder för att förbättra energieffektiviteten i syfte att maximera fördelarna med flerdubbla finansieringsflöden.

Det finns i dagsläget ett flertal finansieringsmekanismer som kan tillämpas av olika aktörer för att förbättra energieffektiviteten i olika delar av energisystemet. Den stora merparten av investeringarna bedöms täckas av lån eller eget kapital.

Staten bidrar på olika sätt med stöd som underlättar för olika aktörer att genomföra energieffektiviserande åtgärder. Som exempel kan nämnas det statliga stödet för energikartläggning som ger företag inom olika sektorer

möjlighet att få bidrag till 50 procent av kostnaderna för en energikartläggning, maximalt 30 000 kronor per företag (se även avsnitt 11.2). Ett annat exempel är det statliga stödet till teknikupphandling och marknadsintroduktion av ny energieffektiv teknik i bostäder och lokaler, livsmedelsbutiker, tillverkningsindustri och transportsektorn. Det s.k. ROT-avdraget ger möjlighet för privatpersoner att få en skattereduktion på 50 procent av arbetskostnaden för reparation, underhåll, ombyggnad och tillbyggnad av en bostad (småhus, bostadsrätt och ägarlägenhet). Detta inkluderar energieffektiviserande åtgärder. Staten ger även stöd till installation av nätanslutna solcellssystem och solel/solvärmehybridssystem. Stöd ges med maximalt 35 procent av investeringskostnaden med ett tak på 1,5 miljoner kronor per solcellssystem. För att ge ytterligare incitament till produktion av förnybar el från mindre produktionsanläggningar, t.ex. solcellssystem, föreslår regeringen en skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el (prop. 2013/14:151).

Inom EU finns olika program som kan ge stöd till energieffektivisering. De flesta program ger endast stöd för forskning/utveckling/demonstration eller ett s.k. tekniskt stöd för att förbereda storskaliga investeringar. Programmen skiljer sig åt eftersom de ger stöd för olika typer av åtgärder, har olika krav på deltagande och villkor samt olika ansökningsförfaranden och beslutsinstanser. De nuvarande EU-programmen löpte ut 2013, varefter en ny programperiod tar vid 2014–2020. Värt att notera är att insatser för energieffektivisering kommer att prioriteras inom ramen för strukturfonderna. Regeringen har i budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1, utg.omr. 21) anslagit 40 miljoner kronor årligen som statlig medfinansiering av ett nationellt program för energieffektivisering med stöd av EU:s regionalfond under perioden 2014–2020. Därutöver kommer insatser för energieffektivisering att genomföras inom ramen för de åtta regionala strukturfondsprogrammen.

Som behandlas i avsnitt 11 om främjande genom användarupplysning, information och utbildning främjar staten på olika sätt tillhandahållande av information om energieffektivisering för hushåll, offentliga aktörer, industriföretag m.fl., exempelvis via Energimyndighetens webbplatser, myndighetens olika nätverk av marknadsaktörer, offentliga aktörer och de kommunala energi- och klimatrådgivarna. Däremot finns i dag ingen information eller andra insatser riktade specifikt till banker och finansinstitut. Eftersom denna målgrupp är viktig och särskilt pekats ut bör Energimyndigheten ges i uppdrag att utforma informationsinsatser som gör att banker och andra finansinstitut ökar sitt engagemang för ökad energienergieffektivisering.

Punkterna 4–6 inbegriper ingen skyldighet utan en möjlighet för medlemsstaterna att inrätta en nationell energieffektiviseringsfond samt att tillåta att skyldigheter enligt artikel 5.1 och artikel 7.1 fullgörs genom årliga bidrag till den nationella energieffektivitetsfonden. Den svenska energieffektiviseringspolitiken bör inte finansieras genom fonder, utan genom statsbudgeten som fastställs i behandlingen av de årliga budgetpropositionerna. Därutöver bedömer regeringen i avsnitt 8.1 om renovering av statligt ägda byggnader att Sverige i enlighet med den möjlighet som ges i artikel 5.6 ska tillämpa en alternativ strategi för att

Prop. 2013/14:174 uppfylla skyldigheterna enligt artikel 5.1. På motsvarande sätt bedömer regeringen i avsnitt 9 att Sverige ska tillämpa alternativa styrmedel enligt artikel 7.9 för att uppfylla skyldigheter enligt artikel 7.1.

Punkten 7 inbegriper ingen skyldighet utan en möjlighet för medlemsstaterna att utnyttja sina intäkter från årliga utsläppstilldelningar enligt beslut nr 406/2009/EG för utvecklingen av innovativa finansieringsmekanismer som ska förverkliga det mål som anges i artikel 5 om att förbättra energiprestandan i byggnader. Som framgår av avsnitt 8.1 om renovering av statligt ägda byggnader bedöms de åtgärder som behövs för att nå det energisparkrav som följer av artikel 5 vara självfinansierande alternativt finansieras genom höjda lokalhyror.

20 Artikel 24 – Rapportering

Regeringens bedömning: Den årliga rapportering som ska ske enligt direktivet kan i huvudsak baseras på tillgänglig statistik, medan framför allt rapporteringen av de nationella handlingsplanerna kan komma att kräva nya uppföljnings- och rapporteringssystem. Energimyndigheten bör få samordnande ansvar för dessa system.

Promemorians bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslogs även att Boverket skulle få ansvar för uppföljning av energieffektiviseringsåtgärder i statligt ägda byggnader.

Remissinstanserna: *Statens fastighetsverk* anser att det finns samordningsvinster om Energimyndigheten även får ansvar för uppföljningen av energiprestanda i de statliga byggnaderna. *Svensk Fjärrvärme* framhåller vikten av framförhållning inför de utökade rapporteringskraven avseende statistik för t.ex. fjärrkyla.

Direktivet

Av artikel 24.1 framgår att medlemsstaterna senast den 30 april varje år från och med 2013 ska rapportera om framstegen när det gäller att nå de nationella energieffektivitetsmålen, i enlighet med del 1 i bilaga XIV. Rapporten får ingå i de nationella reformprogram som avses i rådets rekommendation 2010/410/EU av den 13 juli 2010 om allmänna riktlinjer för medlemsstaternas och unionens ekonomiska politik.¹⁸

I artikel 24.2 anges att medlemsstaterna senast den 30 april 2014, och vart tredje år därefter, ska lämna in nationella handlingsplaner för energieffektivitet. De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska omfatta betydande åtgärder för att förbättra energieffektiviteten och förväntade och/eller uppnådda energibesparingar, inklusive sådana vid leverans, överföring och distribution av energi, och slutanvändning av energi i syfte att uppnå de nationella energieffektivitetsmål som avses i

¹⁸ EUT L 191, 23.7.2010, s. 28.

artikel 3.1. De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska kompletteras med uppdaterade uppskattningar av den förväntade totala primärenergianvändningen 2020, samt en uppskattning av nivån på primärenergianvändningen i de sektorer som anges i del 1 i bilaga XIV.

Enligt artikel 24.6 ska medlemsstaterna, före den 30 april varje år, till kommissionen lämna statistik över nationell el- och värmeproduktion från hög- och lågeffektiv kraftvärme, i enlighet med den metod som anges i bilaga I, i förhållande till den totala värme- och elproduktionen. De ska också lämna årsstatistik för värme- och elproduktion från kraftvärme samt bränslen för kraftvärme, och för fjärrvärme- och fjärrkylproduktionen och fjärrvärme- och fjärrkylkapaciteten, i förhållande till den totala värme- och elproduktionen och värme- och elkapaciteten. Medlemsstaterna ska lämna statistik om primärenergibesparingar som uppnåtts genom användning av kraftvärme i enlighet med den metod som anges i bilaga II.

Punkterna 3–5 och 7–11 riktar sig till kommissionen.

Skälen för regeringens bedömning: Direktivet ställer krav på medlemsstaterna att med olika intervall rapportera framsteg när det gäller att nå de nationella energieffektivitetsmålen, betydande åtgärder för att förbättra energieffektiviteten samt statistik över nationell el- och värmeproduktion från hög- och lågeffektiv kraftvärme.

Som framgår av bilaga XIV, del 1, innebär den årliga rapporteringen enligt artikel 24.1 i huvudsak rapportering av ett antal indikatorer som grund för uppföljning av framstegen mot det nationella vägledande energieffektivitetsmålet. Dessa uppgifter finns tillgängliga i befintlig energi- och ekonomisk statistik. Den första årsrapporten ska även innehålla beräkningar av absolut nivå av den primära och den slutliga energianvändningen år 2020 vid måluppfyllelse. Sveriges första årsrapport enligt artikel 24.1 har överlämnats till kommissionen. Den andra årsrapporten och rapporterna därefter ska även innefatta uppdateringar av viktiga lagstiftningsområden, samt uppgifter om utvecklingen av energiprestanda i byggnader som ägs av statliga myndigheter.

Den årliga rapporteringen av statistik över nationell el- och värmeproduktion från hög- och lågeffektiv kraftvärme i enlighet med artikel 24.6 ska ske från och med april 2015. Den motsvarar i hög grad den rapportering som i dag sker enligt direktiv 2004/8/EG om främjande av högeffektiv kraftvärme, för vilken Energimyndigheten ansvarar.

Som framgår av bilaga XIV, del 2, ska de nationella handlingsplanerna innehålla omfattande information om såväl mål och strategier för energieffektivisering som uppskattningar av besparingar/effektivisering av både primär och slutlig energianvändning. Därtill ska rapporterna innehålla specifik information som rör genomförandet av energieffektiviseringsdirektivet. Den första och andra nationella handlingsplanen, vilka ska rapporteras i april 2014 respektive april 2017, ska även innehålla bedömningar av måluppfyllelse i enlighet med artikel 4.1 i energitjänstedirektivet (2006/32/EG). Det kan komma att krävas nya nationella uppföljnings- och rapporteringssystem för att samla in de uppgifter som ska rapporteras i de nationella handlingsplanerna. Energimyndigheten bör få ett samordnande ansvar för dessa system. Det finns dock skäl att effektivisera statliga myndigheters rapportering av energianvändning och energieffektiviserande åtgärder, t.ex. genom att bara rapportera detta i

Prop. 2013/14:174 myndigheternas rapportering kring miljöledning, vilken sker till Naturvårdsverket och Regeringskansliet (jfr avsnitt 8.2 med bedömning om övriga åtgärder för ökad energieffektivitet i statliga myndigheter). Detta bör även gälla den särskilda rapportering som kommer att krävas av Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket med avseende på åtgärder för ökad energiprestanda i byggnader som ägs av statliga myndigheter (jfr avsnitt 8.1). Med anledning av Energimyndighetens roll som övergripande ansvarig för uppföljning av energieffektiviseringspolitiken och framtagande av underlag för den nationella rapporteringen till kommissionen är det av vikt att Energimyndigheten får tillgång till de rapporter som statliga myndigheter redovisar till Naturvårdsverket.

21 Övriga artiklar

I detta avsnitt följer en kortfattad genomgång av de artiklar i direktivet som inte har berörts särskilt i avsnitten ovan.

I [artikel 13](#) anges att medlemsstaterna ska fastställa bestämmelser om sanktioner som ska tillämpas vid överträdelser av de nationella bestämmelser som ska antas i enlighet med artiklarna 7–11 och 18.3, och vidta nödvändiga åtgärder för att se till att de tillämpas. De föreskrivna sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna ska anmäla dessa bestämmelser till kommissionen senast den 5 juni 2014 och utan dröjsmål till kommissionen anmäla eventuella senare ändringar som påverkar dem. Bedömningar och förslag till bestämmelser om sanktioner har presenterats i samband med förslag och bedömningar kring genomförande av artiklarna 7–11 och 18.3.

Enligt [artikel 21](#) ska de omvandlingsfaktorer som anges i bilaga IV gälla vid jämförelse av energibesparingar och omvandling till en jämförbar enhet, om inte användning av andra omvandlingsfaktorer kan motiveras. Mot bakgrund av förslagen och bedömningarna som presenteras i denna promemoria om hur direktivet ska genomföras i Sverige kommer inte artikel 21 att i dagsläget föranleda några särskilda lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder. I den mån det finns eller kommer att finnas behov, exempelvis i de lagar som föreslås eller förordningar som aviseras, kommer omvandlingsfaktorerna enligt bilaga IV eller andra motiverade omvandlingsfaktorer att finnas med.

[Artikel 22 och 23](#) innehåller bestämmelser om delegerade akter och om utövande av delegering. Dessa riktar sig huvudsakligen till kommissionen, men även till Europaparlamentet och rådet.

[Artikel 25](#) riktar sig till kommissionen och innehåller bestämmelser om att kommissionen ska inrätta en webbplatsform för att främja det praktiska nationella, regionala och lokala arbetet för att genomföra direktivet.

[Artikel 26](#) riktar sig till kommissionen och preciserar att kommissionen ska biträdas av en kommitté.

[Artikel 27](#) innehåller bestämmelser om ändringar av direktiv 2009/125/EG och direktiv 2010/30/EU, samt om upphävanden av

direktiv 2006/32/EG och direktiv 2004/8/EG. Mot bakgrund av bedömningarna som presenteras i denna promemoria om hur artikel 6 i direktivet ska genomföras i Sverige kommer artikel 27 inte att föranleda några särskilda lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder.

Artikel 28 innehåller bestämmelser om införlivande. Här anges att medlemsstaterna senast den 5 juni 2014 ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. Vidare anges att, trots vad som sägs i första stycket, ska medlemsstaterna sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artiklarna 4, 5.1 första stycket, 5.5, 5.6, 7.9 sista stycket, 14.6, 19.2, 24.1 och 24.2 samt punkt 4 i bilaga V senast de datum som där anges. Med undantag för genomförande av artikel 7 redovisas i denna promemoria förslag till lagar samt bedömningar i övrigt beträffande hur direktivets bestämmelser ska genomföras i Sverige. Förslag till genomförande av artikel 7 har tagits fram av Energimyndigheten. Myndighetens förslag har remitterats separat.

Artikel 29 anger direktivets ikraftträdande.

Artikel 30 anger att direktivet riktar sig till medlemsstaterna.

22 Kompletterande ändringar med anledning av ett tidigare lagstiftningsarbete om industriutsläpp

Regeringens förslag: En ansökan om ändringstillstånd hos en länsstyrelse eller kommunal nämnd ska innehålla en redogörelse för gällande tillstånd och villkor samt de uppgifter som behövs för bedömning av ändringens omfattning och dess påverkan på människors hälsa och miljön.

Ett beslut av en länsstyrelse eller en kommunal nämnd som omfattar tillstånd till en förbränningsanläggning med en tillförd installerad effekt på minst 50 megawatt ska innehålla uppgifter om de förfaranden som ska följas vid driftstörning i reningsutrustningen.

Skälen för regeringens förslag

Krav på ansökan om ändringstillstånd hos en länsstyrelse eller en kommunal nämnd

Enligt 22 kap. 1 c § miljöbalken ska en ansökan hos en mark- och miljödomstol om ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 § tredje stycket innehålla en redogörelse för gällande tillstånd och villkor samt de uppgifter enligt 1 § första stycket 1–8 som behövs för bedömning av ändringens omfattning och dess påverkan på människors hälsa och miljön. I förarbetena till bestämmelsen anges att den återspeglar att innehållet i ansökan om ändringstillstånd ska ta sin utgångspunkt i det gällande tillståndet. De uppgifter som anges i 1 § första stycket 1–8 behöver endast ingå i en ansökan om ändringstillstånd i den utsträckning som uppgifterna skiljer sig från vad som redovisats i samband med det gällande tillståndet. Bestämmelsen infördes för att underlätta prövningen av mål om ändringstillstånd (prop. 2012/13:35 s. 64 och 72).

Prop. 2013/14:174 Ärenden om ändringstillstånd prövas även av länsstyrelserna i första instans. Det bör därför införas en bestämmelse som motsvarar 22 kap. 1 c § miljöbalken i fråga om förfarandet i länsstyrelsen.

I 19 kap. 5 § miljöbalken anges vilka processuella regler för mark- och miljödomstolarnas prövning som ska gälla för länsstyrelsernas och de kommunala nämndernas prövning av miljöfarlig verksamhet. Bestämmelsen bör kompletteras med en hänvisning till 22 kap. 1 c § miljöbalken.

Krav på beslut av en länsstyrelse eller en kommunal nämnd

I kapitel III i industriutsläppsdirektivet finns bestämmelser om förbränningsanläggningar. Bestämmelserna i kapitlet ska enligt artikel 28 endast tillämpas på förbränningsanläggningar med en sammanlagd installerad tillförd effekt på 50 megawatt eller mer, oavsett vilket bränsle som används. Av artikel 37 följer att medlemsstaterna ska säkerställa att det av tillstånden för sådana förbränningsanläggningar som omfattas av kapitel III framgår vilka förfaranden som ska följas om reningsutrustningen fungerar dåligt eller havererar. Direktivets krav på vad ett tillstånd ska innehålla har genomförts med 22 kap. 25 f § miljöbalken

(a. prop. s. 48 f.). I förarbetena till bestämmelsen anges att tillstånd till sådana förbränningsanläggningar som avses i artikel 37 prövas av en mark- och miljödomstol i första instans och att rättsligt bindande instruktioner för hur domstolarna ska utforma sina domar därför behöver tas in i lag (a. prop.). Remissinstanserna berörde inte det förslag som låg till grund för propositionens förslag.

Ärenden om tillstånd till sådana förbränningsanläggningar som nu är i fråga prövas inte enbart av mark- och miljödomstolarna. Länsstyrelsen prövar i första instans frågan om tillstånd till förbränningsanläggningar med en total installerad tillförd effekt av 50 megawatt eller mer (jfr 21 kap. 6 § miljöprövningsförordningen). För att leva upp till artikel 37 i industriutsläppsdirektivet bör därför en bestämmelse som motsvarar 22 kap. 25 f § miljöbalken införas avseende förfarandet i länsstyrelsen.

I 19 kap. 5 § miljöbalken anges vilka processuella regler för mark- och miljödomstolarnas prövning som ska gälla för länsstyrelsernas och de kommunala nämndernas prövning av miljöfarlig verksamhet. Bestämmelsen bör kompletteras med en hänvisning till 22 kap. 25 f § miljöbalken.

23 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Prop. 2013/14:174

23.1 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagen om energikartläggning i stora företag, lagen om vissa kostnads-nyttanalyser på energiområdet, lagen om ändring i miljöbalken, lagen om ändring i ellagen, lagen om ändring i naturgaslagen, lagen om ändring i fjärrvärmelagen och lagen om ändring i lagen om certifiering av vissa installatörer träder i kraft den 1 juni 2014.

Lagen om ändring i jordabalken, lagen om ändring i bostadsrättslagen och lagen om ändring i lagen om kooperativ hyresrätt träder i kraft den 2 juli 2014.

Lagen om energimätning i byggnader träder i kraft den 1 juni 2014, förutom kraven avseende att i befintlig bebyggelse mäta energin för en lägenhets inomhusklimat om detta är tekniskt möjligt och kostnadseffektivt, samt kraven att i vissa fall av nybyggnation och ombyggnation mäta energin för lägenhetens inomhusklimat och lägenhetens förbrukning av tappvarmvatten. Det förstnämnda kravet ska gälla från den 1 juni 2016 och det senare från den dag som regeringen bestämmer.

Promemorians förslag: Överensstämmer i stort med regeringens. Enligt promemorian skulle ett krav på att mäta energin för en lägenhets inomhusklimat, liksom förbrukningen av tappvarmvatten, vid nybyggnation och ombyggnation gälla från den 1 juni 2014.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte särskilt berört ikraftträdandet.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 28 framgår att medlemsstaterna som utgångspunkt ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 5 juni 2014. De föreslagna nya lagarna, liksom ändringar i befintliga lagar, bör därför som utgångspunkt träda i kraft den 1 juni 2014.

När det gäller ändringarna i lagen om certifiering av vissa installatörer skulle det vara möjligt att enligt artikel 16 i direktivet sätta bestämmelserna i kraft först den 31 december 2014. Enligt regeringens bedömning bör ändå ikraftträdandet vara den 1 juni 2014 främst av det skälet att de ändrade reglerna även påverkar ett befintligt system för certifiering.

Bestämmelserna i den föreslagna lagen om energimätning i byggnader bör träda i kraft den dagen, med undantag av bestämmelser om skyldighet för byggnadsägare att i befintlig bebyggelse installera system för mätning på lägenhetsnivå av värme, kyla och tappvarmvatten, om detta är tekniskt möjligt och kostnadseffektivt, och om motsvarande skyldighet vid nybyggnation och ombyggnad. Enligt direktivet ska mätare vara installerade i befintlig bebyggelse den 31 december 2016 och paragrafen bör träda i kraft den 1 juni samma år. Till skillnad från förslaget i promemorian ska även kraven avseende nybyggnation och ombyggnad begränsas till vissa fall, som får anges närmare på

Prop. 2013/14:174 förordnings- eller föreskriftsnivå. Ett första steg är att Boverket får utreda i vilka fall det är kostnadseffektivt och tekniskt möjligt att kräva mätarinstallation. En sådan utredning kan förväntas slutföras under senare delen av 2014. Det är lämpligt att kraven får träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Det finns vad gäller lagen om ändring i jordabalken, lagen om ändring i bostadsrättslagen (1991:614) samt lagen om ändring i lagen (2002:693) om kooperativ hyresrätt skäl för att samordna ikraftträdandet med förslagen i regeringens proposition Ökad uthyrning av bostadsrättslägenheter (prop. 2013/14:142).

23.2 Övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Villkor i ett hyresavtal som strider mot 12 kap. 19 § jordabalken i dess nya lydelse gäller mot hyresgästen till utgången av år 2016 eller, om avtalet inte kan sägas upp till upphörande vid den tidpunkten, till den senare tidpunkt då avtalet på grund av uppsägning tidigast kan frånträdas av båda parter.

I fråga om bostadsrättsföreningar och kooperativa hyresrättsföreningar som har bildats före ikraftträdandet gäller äldre regler om årsavgift respektive hyra intill utgången av maj 2015.

De nya bestämmelserna om utformningen av nättariffer ska tillämpas vid en metodprövning första gången i fråga om nättariffer som gäller från och med det räkenskapsår som börjar den 1 januari 2015 eller närmast därefter.

De nya bestämmelserna om förhandsprövningen av nättariffer ska tillämpas första gången i fråga om en tillsynsperiod som börjar efter utgången av 2015.

De nya bestämmelserna i miljöbalken om att en ansökan och en dom i vissa fall ska innehålla en redovisning av slutsatserna i en kostnads-nyttoanalys enligt den nya lagen om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet, ska inte tillämpas på mål eller ärenden som inte har avgjorts vid ikraftträdandet.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens.

Remissinstanserna: *SABO* och *Svensk Fjärrvärme* anser att det behövs övergångsbestämmelser när det gäller installationskraven för mätare vid nybyggnation och ombyggnad. Det anförs att det bör förtydligas om kraven gäller även byggnader som har beviljats startbesked inom byggprocessen.

Skälen för regeringens förslag

Hyresrätt, bostadsrätt och kooperativ hyresrätt

På hyres- och bostadsrättsens område är utgångspunkten att ny lagstiftning blir tillämplig på hyresavtal som har ingåtts före ikraftträdandet samt på bostadsrätter och kooperativa hyresrätter som har upplåtits före ikraftträdandet (jfr prop. 2001/02:41 s. 65, prop.

När det gäller tillämpningen av den nya regeln i 12 kap. 19 § jordabalken om att ersättningen för vissa slag av energiförbrukning ska beräknas utifrån den faktiska förbrukningen, bör hyresvärdar och hyresgäster vars avtal strider mot den nya regeln emellertid ges rimlig tid att förhandla fram nya villkor.

Det behövs därför en övergångsbestämmelse som anger att ett villkor som strider mot 12 kap. 19 § i dess nya lydelse gäller mot hyresgästen till utgången av år 2016. Om avtalet inte kan sägas upp till upphörande vid den tidpunkten, bör det i stället gälla till den senare tidpunkt då avtalet tidigast kan frånträdas av båda parter (jfr prop. 1983/84:137 s. 143 f.).

På motsvarande sätt bör bostadsrättsföreningar och kooperativa hyresrättsföreningar ges rimlig tid att anpassa sina stadgar till de nya reglerna om att årsavgiften respektive hyran ska beräknas utifrån uppmätt förbrukning, i den del avgiften eller hyran avser ersättning för energikostnader.

I övergångsbestämmelser bör det därför anges att för bostadsrättsföreningar och kooperativa hyresrättsföreningar som har bildats före ikraftträdandet gäller äldre regler om årsavgift respektive hyra intill utgången av maj 2015. Eftersom redan de nu gällande reglerna ger en förening utrymme att beräkna ersättning för energikostnader utifrån uppmätt förbrukning, hindrar inte en sådan övergångsbestämmelse en förening från att ändra sina stadgar före utgången av maj 2015.

Metodprovning av avtalsvillkor

I 4 kap. 1 a § ellagen föreskrivs att en nätkoncessionshavare inte får ingå avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät förrän de metoder som har använts för att utforma avtalsvillkoren har prövats av nätmyndigheten. Nätmyndigheten ska godkänna metoderna, om de kan antas leda till att avtalen uppfyller de krav som anges i 4 kap. 1 § första stycket. Provningsen ska dock inte omfatta metoder för att utforma avgifter för överföring av el och för anslutning.

Förslaget i propositionen medför att metodprovningen enligt 4 kap. 1 a § ellagen kommer att omfatta även de nya kraven på förenlighet med ett effektivt utnyttjande av elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning (se avsnitt 17.3). Nätmyndigheten kan dock behöva tid efter ikraftträdandet för att pröva ansökningar om godkännande med tillämpning av de nya kraven. Det bör därför i en övergångsbestämmelse anges att de nya bestämmelserna om utformningen av nättariffer ska tillämpas vid en metodprovning första gången i fråga om nättariffer som gäller från och med det räkenskapsår som börjar den 1 januari 2015 eller närmast därefter.

Förhandsprovning av nättariffer

I propositionen föreslås att det när intäktsramen bestäms i samband med förhandsprovningen av elnätstarifferna ska tas hänsyn till i vilken utsträckning nätverksamheten bedrivs på ett sätt som är förenligt med eller bidrar till ett effektivt utnyttjande av kapaciteten i elnätet (se avsnitt

Prop. 2013/14:174 17.3). En sådan bedömning ska kunna medföra en ökning eller minskning av vad som anses vara en rimlig avkastning på kapitalbasen.

Det är inte lämpligt att tillämpa den nya bestämmelsen på en sådan tillsynsperiod som redan har påbörjats vid ikraftträdandet. De tillsynsperioder som för närvarande löper tar slut först vid utgången av 2015. De nya bestämmelserna om förhandsprövningen av nättariffer bör därför tillämpas första gången i fråga om en tillsynsperiod som börjar efter denna tidpunkt.

Slutsatserna i en kostnads-nyttanalyt

I propositionen föreslås att slutsatserna i en kostnads-nyttanalyt i vissa fall ska redovisas i en ansökan om tillstånd till en verksamhet enligt miljöbalken. Förslaget innebär även att sådana slutsatser i vissa fall ska redovisas i en dom. För att inte de nya kraven ska försena processer som pågår vid ikraftträdandet föreslås en övergångsbestämmelse som innebär att ändringarna inte ska tillämpas på mål eller ärenden som påbörjas men inte avgjorts vid ikraftträdandet.

Energimätning i byggnader

Som *SABO* och *Svensk Fjärrvärme* har anfört kan det finnas behov av övergångsregler när det gäller vissa krav på mätarinstallation. Särskilt för mätare av värme, kyla och tappvarmvatten vid nybyggnation och ombyggnad bör det anges hur kraven förhåller sig till de olika momenten i plan- och byggprocessen. Med den nu föreslagna lösningen kommer de närmare kraven att preciseras på lägre nivå än lag, och även en övergångsproblematis bör tas om hand i detta sammanhang.

När det gäller mätare för el och gas är installationen enklare. I stort sett samtliga ny- och ombyggnationer lär planeras utifrån att mätare finns eller ska installeras. Det är inte orimligt att kräva mätarinstallation för samtliga byggnader som inte vid lagens ikraftträdande redan beviljats slutbesked enligt 10 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900). Övergångsbestämmelser behövs då inte i den delen.

Debitering, fakturering och information

Förslagen i propositionen om debitering, fakturering och information kommer att påverka hur avtalen mellan t.ex. energileverantörer och deras kunder utformas. Bestämmelserna bör endast tillämpas på avtal som har ingåtts efter ikraftträdandet. Detta följer av allmänna principer och gäller oavsett om det uttrycks i en övergångsbestämmelse eller inte. Några övergångsbestämmelser behöver därför inte införas i den delen.

24.1 Inledning

I detta kapitel redovisas en bedömning över vilka konsekvenser förslagen i propositionen kan innebära. Genom de föreslagna bestämmelserna ska energieffektiviseringsdirektivet genomföras i svensk rätt. Medlemsstaterna är skyldiga att sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att genomföra direktivet i nationell rätt. Flera av direktivets krav rör förhållandet mellan enskilda, eller mellan enskilda och det allmänna på ett sådant sätt att de måste genomföras genom lagstiftning. Med stöd av bemyndiganden bör dock vissa delar av direktivet genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag, både på förordningsnivå och genom myndighetsföreskrifter. Det är således nödvändigt med reglering för att genomföra direktivet. Den föreslagna regleringen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Tidpunkten för ikraftträdande är anpassad till ikraftträdande som förutsätts enligt direktivet.

Nedan redovisas bedömningar av hur olika intressenter berörs av förslagen i propositionen. Vissa intressenter berörs av olika delar av genomförandeåtgärderna och därför redovisas artikelvis hur dessa intressenter berörs av förslagen i propositionen.

24.2 Företagen

24.2.1 Elnätsföretagen

Artiklarna 9–11

Förslagen i propositionen som rör genomförandet av artiklarna 9–11 i direktivet innebär vissa nya åligganden för elnätsföretagen.

Elnätsföretagen föreslås bli skyldiga att på begäran från kunden rapportera kundens mätresultat till ett företag som kunden hänvisar till. Vidare ska elnätsföretaget på sin webbplats lämna information om kontaktinformation om oberoende användarrådgivning. Elnätsföretagen ska även se till att konsumenterna får lämplig information i samband med installation av nya elmätare. Elnätsföretagen förbjuds att debitera någon fakturaavgift.

De nya bestämmelserna för elnätsföretagen bör huvudsakligen inte innebära något större merarbete för elnätsföretagen eftersom bestämmelserna i princip endast bör innebära mindre justering av redan i dag fungerande rutiner som elnätsföretagen tillämpar. Bedömningen är därför att förslagen inte bör innebära några kostnader för elnätsföretagen. Ett elnätsföretag driver dock sin verksamhet med nätkoncession, vilket innebär att företaget i princip har ett legalt monopol. Detta får till följd att de eventuellt ökade administrativa kostnaderna inte påverkar elnätsföretagets avkastning totalt sett, eftersom företaget har rätt att slå ut kostnaderna på samtliga kunder inom ett redovisningsområde.

Förslagen i propositionen som rör genomförandet av artikel 15 i energi-effektiviseringsdirektivet innebär vissa nya åligganden för elnätsföretagen.

Elnätsföretagen ska genomföra en anslutning till elnätet skyndsamt, som huvudregel inom två år från det att en ansökan om anslutning gjorts. Vidare ska elnätsföretagen ha standardiserade rutiner för anslutning av produktionsanläggningar. Elnätsföretagen ska anskaffa den el som behövs för driften av ledningsnätet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt. Elnätsföretagen får inte ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla el som är avsedd att täcka nätförluster eller behövs för driften av ledningsnätet med hänvisning endast till kraftslag. Slutligen ska nättarifferna utformas på ett sätt som är förenligt med ett effektivt utnyttjande av kapaciteten i elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning. Vid bestämmande av elnätsföretagens intäktsram ska hänsyn tas till i vilken utsträckning nätverksamheten bedrivs på ett sätt som är förenligt med eller bidrar till ett effektivt utnyttjande av kapaciteten i elnätet.

De nya bestämmelserna för elnätsföretagen bör i princip inte medföra något större merarbete för elnätsföretagen eftersom den nya regleringen innebär en reglering av rutiner som företagsamma och drivna elnätsföretag troligtvis redan i dag tillämpar i sin verksamhet. Bedömningen är därför att förslagen inte bör innebära några kostnader för elnätsföretagen. Eftersom ett elnätsföretag driver sin verksamhet med nätkoncession, vilket innebär att företaget i princip har ett legalt monopol, är huvudregeln även att eventuella nya kostnader får slås ut på samtliga kunderna inom ett redovisningsområde. Den nya regleringen innebär också att det blir möjligt för elnätsföretagen att få en höjd avkastning vid bedömningen av elnätsföretagens intäktsramar. Detta under förutsättningen att elnätsföretaget bedriver sin nätverksamhet på ett sätt som är förenligt med eller bidrar till ett effektivt utnyttjande av kapaciteten i elnätet.

Särskilt om Affärsverket svenska kraftnät

De förslag som nämnts om artikel 15 ovan träffar alla elnätsföretag, inklusive Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät). Det finns dock ett förslag som träffar Svenska kraftnät i dess speciella roll som systemansvarig myndighet. Det aktuella förslaget är att den systemansvariga myndigheten inte ska få ställa upp krav som utesluter elproducenter från att tillhandahålla tjänster med anknytning till det övergripande systemansvaret med hänvisning endast till kraftslag. Myndigheten ska anskaffa sådana tjänster från elproducenter på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

I praktiken bör den föreslagna bestämmelsen inte medföra att Svenska kraftnät behöver göra några ändringar i sin verksamhet. Några särskilda kostnader kan därför inte antas uppkomma för Svenska kraftnät.

24.2.2 Elleverantörerna

Förslagen i propositionen som rör genomförandet av artiklarna 9–11 i energieffektiviseringsdirektivet innebär vissa nya krav för elleverantörerna.

Elleverantörerna får inte debitera någon avgift för att tillhandahålla kunderna fakturor och faktureringsinformation. Elleverantörens debitering av kunderna ska även avse uppmätta mängder el. Vidare ska elleverantörers faktura vara tydlig, innehålla information om den uppmätta förbrukningen och aktuella priser, ske åtminstone varje kvartal samt erbjudas i elektronisk form. Slutligen ska elleverantörerna på sin webbplats lämna information om kontaktinformation om oberoende användarrådgivning.

De nya bestämmelserna för elleverantörerna bör i det stora hela inte innebära några nya uppgifter för elleverantörerna eftersom den nya regleringen bör avse uppgifter som elleverantörer redan i dag gör, t.ex. redovisar priser och förbrukningsstatistik, eller på enkelt sätt kan tillämpa i sin verksamhet, t.ex. att fakturera efter faktisk förbrukning. Den nya uppgiften att lämna ytterligare information på sin webbplats bör endast medföra en ringa kostnad för elleverantörerna.

24.2.3 Balansansvariga

Förslagen i propositionen som rör genomförandet av artikel 15 i energieffektiviseringsdirektivet innebär vissa nya skyldigheter för de företag, oftast elleverantörer, som agerar som balansansvariga på den svenska elmarknaden.

Förslaget innebär att en balansansvarig, som använder någon annans produktionskapacitet för att fullgöra sina åtaganden enligt balansansvaret, inte får ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla sådan kapacitet med hänvisning endast till kraftslag. Den balansansvarige ska vidare anskaffa kapacitet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Det kan förutsättas att de balansansvariga företagen redan i dag bedriver sin verksamhet på ett sätt som i praktiken svarar mot de nya kraven. Bestämmelserna kan därför inte antas medföra några särskilda kostnader för företagen.

24.2.4 Naturgasnätsföretagen

Förslagen i propositionen som rör genomförandet av artiklarna 9–11 i energieffektiviseringsdirektivet innebär vissa nya åligganden för företagen som bedriver överföring av naturgas (naturgasnätsföretagen).

Naturgasnätsföretagen föreslås bli skyldiga att på begäran från kunden rapportera kundens mätresultat till ett företag som kunden hänvisar till. Vidare ska naturgasnätsföretaget på sin webbplats lämna information om kontaktinformation om oberoende användarrådgivning. Naturgasnätsföretagen förbjuds att debitera någon fakturaavgift.

De nya bestämmelserna för naturgasnätsföretagen bör huvudsakligen inte medföra något större merarbete för naturgasnätsföretagen eftersom

Prop. 2013/14:174 bestämmelserna i princip endast bör innebära mindre justering av i dag redan fungerande rutiner som naturgasnätsföretagen tillämpar. Bedömningen är därför att förslagen inte bör innebära några kostnader för naturgasnätsföretagen. Ett naturgasnätsföretag har även i princip ett legalt monopol för sin verksamhet där det är reglerat vilka avgifter som naturgasnätsföretaget får ta ut. Detta får till följd att eventuellt ökade administrativa kostnader inte påverkar naturgasnätsföretagets avkastning totalt sett, eftersom företaget har rätt att slå ut kostnaderna på samtliga kunder.

24.2.5 Naturgasleverantörerna

Förslagen i propositionen som rör genomförandet av artiklarna 9–11 i energieffektiviseringsdirektivet innebär vissa nya åligganden för naturgasleverantörerna.

Naturgasleverantörerna får inte debitera någon avgift för att tillhandahålla kunderna fakturor och faktureringsinformation. Naturgasleverantörens debitering av kunderna ska som huvudregel avse uppmätta mängder gas. Vidare ska naturgasleverantörers faktura vara tydlig, innehålla information om den uppmätta förbrukningen och aktuella priser, ske åtminstone varje kvartal samt erbjudas i elektronisk form. Slutligen ska naturgasleverantörerna på sin webbplats lämna information om kontaktinformation om oberoende användarrådgivning.

De nya bestämmelserna för naturgasleverantörerna bör i det stora hela inte innebära några nya uppgifter för naturgasleverantörerna eftersom den nya regleringen bör avse uppgifter som naturgasleverantörer redan gör, t.ex. redovisar priser och förbrukningsstatistik, eller på enkelt sätt kan tillämpa i sin verksamhet, t.ex. att fakturera efter faktisk förbrukning eller särredovisa en faktureringsavgift. Den nya uppgiften att lämna ytterligare information på sin webbplats bör endast innebära en ringa kostnad för naturgasleverantörerna.

24.2.6 Fjärrvärmeföretagen

Förslagen i propositionen som rör genomförandet av artiklarna 9–11 i energieffektiviseringsdirektivet innebär vissa nya åligganden för fjärrvärmeföretagen.

Fjärrvärmeföretagen får inte debitera någon avgift för att tillhandahålla kunderna fakturor och faktureringsinformation. Vidare ska fjärrvärmeföretagen på sin webbplats lämna information om kontaktinformation om oberoende användarrådgivning. På fakturan ska det även finnas en upplysning om att informationen kan hittas på webbplatsen alternativt kan informationen lämnas i samband med faktureringen eller på begäran tillhandahållas på annat sätt.

Den nya bestämmelsen om att inte debitera en faktureringsavgift bör inte innebära någon större omställning för fjärrvärmeföretagen eftersom fjärrvärmeföretagen på ett enkelt sätt kan tillämpa bestämmelsen i sin verksamhet, förutsatt att de i dag särredovisar en faktureringsavgift. Den nya uppgiften att lämna ytterligare information på sin webbplats och fakturan bör endast innebära ett mindre merarbete för fjärrvärme-

företagen. Förslagen bör därför innebära en ringa kostnad för fjärrvärme-företagen som till huvuddelen bör vara av engångskaraktär.

Prop. 2013/14:174

24.2.7 Fjärrvärme- och industriföretagen

Förslagen i propositionen som rör genomförandet av artikel 14 i energi-effektiviseringsdirektivet innebär vissa nya åtaganden för fjärrvärme- och industriföretagen.

Förslagen innebär att i vissa fall ska fjärrvärme- och industriföretag utföra en kostnads-nyttoanalys för att utreda potentialen för användning av högeffektiv kraftvärme, fjärrvärme eller fjärrkyla och spillvärme från industrin enligt en ny lag, lagen (2014:000) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet.

Införandet av en bestämmelse som innebär att en kostnads-nyttoanalys ska utföras vid uppförande eller uppgradering av fjärrvärme- och fjärrkylanläggningar innebär att möjligheten att ta till vara på spillvärme uppmärksammas i större utsträckning än tidigare. Det kan vara spillvärme som tidigare varit okänd för fjärrvärmeföretaget eller som av en eller annan anledning betraktats som omöjlig att använda.

Införandet av en bestämmelse för industriföretag att göra en kostnadsnyttoanalys vid uppförande eller uppgradering av termiska elproduktionsanläggningar innebär att möjligheten att uppgradera befintlig elproduktion till en effektivare anläggning i form av kraftvärme uppmärksammas. I praktiken kommer dock detta troligtvis att få mycket liten inverkan i Sverige eftersom nästan alla termiska elproduktionsanläggningar över 20 MW är av typen kärnkraft eller reservkraft som det är möjligt att undanta enligt energieffektiviseringsdirektivet. Troligtvis kommer regeringen att utnyttja denna möjlighet genom att föreskriva om undantag i en förordning. Sveriges avsikt att utnyttja de möjligheter till undantag som direktivet anger har anmälts till kommissionen.

Om företaget inte skulle ha för avsikt att göra en kostnads-nyttoanalys i samband med att man planerar nya större produktionsanläggningar eller större uppgraderingar av befintliga anläggningar, bör det dock för de flesta företagen bli en i sammanhanget marginell kostnad att ta fram dessa kostnads-nyttoanalyser. Skälet till detta är att de flesta företagen redan i dag bör ha nästan all de data i sina system som krävs för att göra analysen och att det därför bör vara lätt för företagen att lägga till variabler av typen spillvärme när de gör sina beräkningar. För de företag som inte har enkel tillgång till dessa uppgifter kan kostnaden att ta fram en analys bli större, uppskattningsvis 100 000–500 000 kr.

24.2.8 Bostadsrättsföreningar, kooperativa hyresrättsföreningar och fastighetsbolag

Förslagen i propositionen som rör genomförandet av artiklarna 9–11 i direktivet innebär vissa nya åligganden för bostadsrättsföreningar, kooperativa hyresrättsföreningar och fastighetsbolag i egenskap av hyresvärdar.

Enligt förslaget ska bostadsrättsföreningar, kooperativa hyresrättsföreningar och fastighetsbolag i egenskap av hyresvärdar debitera

Prop. 2013/14:174 medlemmarna eller hyresgästerna efter uppmätt förbrukning för kostnader för lägenhetens uppvärmning, nedkylning eller förseende med varmvatten eller elektrisk ström, om kostnaden kan debiteras efter individuell mätning.

De föreslagna nya bestämmelserna i jordabalken, bostadsrättslagen och hyresregleringen bör inte innebära några nya uppgifter för bostadsrättsföreningar, kooperativa hyresrättsföreningar och hyresvärdar, eftersom de redan i dag lär fördela energikostnaderna för förbrukningen av olika energislag mellan berörda medlemmar eller hyresgäster, om de har tillgång till mätuppgifter på lägenhetsnivå. Den årliga kostnaden för att driva ett mät- och debiteringssystem har uppgetts variera mellan 350 och 800 kr per lägenhet och år. Kostnaden är naturligtvis avhängig av vilket system som installeras och hur många lägenheter som omfattas.

Kraven på att installera mätsystem i en byggnad har i den föreslagna nya lagen om energimätning i byggnader riktats mot den som för egen räkning uppför en byggnad eller låter genomföra en ombyggnation. Kraven har dock begränsats till att avse de situationer där det anses föreliggande kostnadseffektivitet. Efter att en utredning kring befintlig bebyggelse genomförts, kan det också komma att riktas krav mot den som äger en byggnad. Dessa krav kan naturligtvis komma att omfatta bostadsrättsföreningar, kooperativa hyresrättsföreningar och fastighetsbolag. En uppskattning är att merkostnaderna uppgår till ca 2 500–5 000 kr per lägenhet för att uppföra byggnaderna eller genomföra ombyggnaderna på så sätt att det blir möjligt att mäta värme, kyla och tappvarmvatten på lägenhetsnivå. Denna kostnad avser kostnaden för att köpa och installera mätare och system för att överföra uppgifter.

När det gäller installation i befintlig bebyggelse går det inte att nu ange någon kostnad. Kostnaden för flödesmätare kan bli avsevärt högre än i samband med nybyggnation eller ombyggnad. Kostnaden för att installera värmekostnadsfördelare får utvärderas under utredningen. Det ankommer därför på regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att utreda och avgränsa kraven till att enbart omfatta de typbyggnader där installationskostnaden är så pass låg att det är kostnadseffektivt att installera mät- och debiteringssystem.

Bostadsrättsföreningar, kooperativa hyresrättsföreningar och fastighetsbolag köper vanligtvis in energin för lägenheternas uppvärmning, nedkylning eller förseende med varmvatten, och kommer enligt förslaget även att kunna göra så efter installation av mät- och debiteringssystem. Det bör därför framhållas att artikel 9 har utformats utifrån kommissionens antagande att det inte råder någon tvekan om att värdet av energibesparingen överstiger installationskostnaden vid åtminstone nybyggnation och större renoveringar. Kommissionen har härvid åberopat såväl externa studier som en egen konsekvensanalys. Förslagen i propositionen avser att begränsa tillämpningen till de fall där det efter en utredning utifrån svenska förhållanden konstaterats att det föreligger kostnadseffektivitet. På lite längre sikt bör därför företagen och föreningarna som kan komma att omfattas av installationskraven mer än tjäna in den initiala kostnad som investeringen medför.

Fördelningen av värdet av att kunna minska sin energianvändning kommer i förlängningen att fastställas inom ramen för hyresavtalen eller stadgarna i en bostadsrättsförening.

24.2.9 Byggföretagen

Förslagen i propositionen som rör genomförandet av artiklarna 9–11 i direktivet innebär vissa nya skyldigheter för den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad, eller utför en ombyggnad, av en byggnad som indelas i lägenheter. Även ett byggföretag kan ikläda sig rollen som byggherre och blir därmed den som kraven riktas mot. Det blir då det företaget som har att initialt bära kostnaden för att installera mät- och debiteringssystem i byggnaden. Enligt förslaget ska byggherren i vissa fall se till att varje lägenhets användning av tappvarmvatten, värme och kyla ska kunna mätas. I enlighet med vad som anges i avsnittet ovan kan denna uppskattas till 2 500–5 000 kr per lägenhet. Denna kostnad avser kostnaden för att köpa och installera mätare. Förslagen i promemorian har dock begränsats till att avse de fall där det efter en utredning konstaterats att det föreligger kostnadseffektivitet.

Vad gäller energislagen el och naturgas är kraven inte villkorade av kostnadseffektivitet. Kraven kan dock i praktiken uppfyllas genom att lägenhetsinnehavaren får möjlighet att teckna nätabonnemang, vilket knappast är en fördyring.

Ett byggföretag lär kunna föra kostnaden för att installera mätsystem vidare. Om byggföretaget låter uppföra byggnaden med avsikt att sälja den bör en byggnad med mät- och debiteringssystem kunna betinga ett annat pris. Om ombyggnaden genomförs på annans uppdrag tas naturligtvis kostnaden med vid beräkningen av priset för uppdraget.

Även om det är en större kostnad för att utföra detta arbete bör det poängteras att de flesta nybyggnationer eller ombyggnationer redan i dag genomförs på så sätt att det är möjligt att mäta varje lägenhets energiförbrukning, t.ex. vid dragning av stammar för vatten och värme i byggnaderna. Vidare uppförs byggnader redan i dag på sådant sätt att det installeras eller på enkelt sätt är möjligt att installera individuella mätare i byggnaderna för tappvarmvatten och värme.

24.2.10 Stora företag som ska göra energikartläggningar

Förslagen i propositionen som rör genomförandet av artikel 8 i energieffektiviseringsdirektivet innebär vissa nya skyldigheter för stora företag.

Förslaget är att stora företag ska göra en energikartläggning som ska omfatta en ingående översyn av energianvändningen i företaget enligt en ny lag om energikartläggning av stora företag. Kartläggningen ska innehålla förslag på kostnadseffektiva energibesparingsåtgärder såväl för att spara energi som för att effektivisera energianvändningen. Resultatet av energikartläggningen ska redovisas i en rapport. Stora företag som i dag har certifierade energi- och miljöledningssystem har redan upprättat en energikartläggning och de kan därmed få undantag från kravet att upprätta en separat energikartläggning.

Med stora företag avses företag som sysselsätter minst 250 personer och som har en årsomsättning som överstiger 50 miljoner euro eller en balansomslutning som överstiger 43 miljoner euro per år. Företagsbegreppet behandlas i avsnitt 5.1.

Det finns ca 1 500 företag i Sverige med minst 250 anställda och dessa företag kan därmed komma att träffas av definitionen av stora företag i den föreslagna bestämmelsens mening. De företag som ingår i gruppen är aktiebolag, ekonomiska föreningar, stiftelser, statliga enheter, kommuner, landsting, trossamfund och ideella föreningar. En översiktlig analys av målgruppen visar att det är mindre än 30 procent (ca 310) av de stora företagen som tillhör den tillverkande industrin och att gruppen övriga stora företag dominerar i antal (792). Antalet statliga enheter, kommuner, landsting, trossamfund och ideella föreningar som kan komma att ingå i gruppen stora företag är drygt 400. Eftersom kravet i direktivet har en bred målgrupp är det därför troligt att sektorer som tidigare inte arbetat med energikartläggningar och energieffektivisering i någon större omfattning kommer träffas av kraven i förslagen.

Som framgått ovan kommer det att finnas ett undantag från kravet på separat energikartläggning för de företag som har energi- och miljöledningssystem. För dessa företag innebär de nya bestämmelserna rimligen ingen stor förändring i sak. Företagen som i dag ingår i programmet för energieffektivisering (PFE) har certifierade energiledningssystem som gör att de skulle räknas till denna grupp. Kraven för att även efter sitt avslutade deltagande i programmet kunna få undantag från att göra en separat energikartläggning är att det fortfarande finns ett energiledningssystem. Energiledningssystemet måste vara certifierat enligt den nya certifieringsordning som tas fram med anledning av direktivet.

De företag som utövar s.k. egenkontroll enligt miljöbalken kommer inte kunna åberopa detta som en grund för undantag från kravet på energikartläggning. Sådana system berättigar som redan nämnts till undantag från kravet på att göra en separat energikartläggning. För alla företag som kommer att genomföra energikartläggningar, oavsett om det sker inom ramen för ett befintligt energi- eller miljöledningssystem eller med hjälp av en certifierad energiexpert, kommer det att kunna finnas positiva effekter i form av en förbättrad kunskap om företagets energi-användning och möjligheter till effektiviseringar som kan spara pengar.

För de företag som behöver göra en energikartläggning bör kostnaderna skilja sig åt beroende på om det är energiintensivt företag eller ett icke energieffektivt företag som utför kartläggningen. Om det är frågan om ett icke energiintensivt företag, t.ex. ett tjänsteföretag, kan kostnaden uppskattas till 60 000–100 000 kr. Om det är frågan om ett energiintensivt företag kan kostnaden uppskattas till 100 000–200 000 kr. Som framgår ovan är det dock troligt att ett stort antal energiintensiva företag genom sitt deltagande i PFE redan har infört ett energiledningssystem. Detta innebär att de kommer att göra en energikartläggning inom ramen för energiledningssystemet.

24.2.11 Små och medelstora företag där genomförandet av energikartläggningar ska främjas

Små och medelstora företag träffas inte av något obligatoriskt krav på att göra energikartläggning. Däremot uppmanas medlemsstaterna i artikel 8 att främja att sådana företag genomför såväl kartläggningar som

rekommendationerna om energieffektiviserande åtgärder som redovisas i kartläggningarna. I dag har små och medelstora företag möjlighet att ansöka om ekonomiskt stöd enligt förordningen (2009:1577) om statligt stöd till energikartläggning. Medel till stödet finns anslagna t.o.m. år 2014. Stöd enligt förordningen kan lämnas med högst 30 000 kr.

24.2.12 Företag som utför energitjänster

Förslagen i propositionen som rör genomförandet av artiklarna 8, 16 och 18 i energieffektiviseringsdirektivet innebär att marknaden för företag som utför energitjänster främjas. Det obligatoriska kravet på att energikartläggningar i stora företag ska göras vart fjärde år får sannolikt störst betydelse eftersom det medför att marknaden blir större för företag med kompetens att utföra sådana kartläggningar.

24.2.13 Ackrediterade certifieringsorgan

Direktivet anger att energikartläggningar som genomförs i stora företag ska göras av en kvalificerad och/eller ackrediterad expert. Som framgår av avsnitt 10.2 bör direktivet genomföras genom att det ställs krav på att personer som ska göra energikartläggningar ska vara certifierade av ett ackrediterat certifieringsorgan. Det finns även förslag på införande av ett frivilligt certifieringssystem för vissa energitjänster (jfr avsnitt 12). Sammantaget är bedömningen att de ovan beskrivna åtgärderna medför att de ackrediterade certifieringsorganen kommer att anlitas i högre utsträckning för att göra personcertifieringar och att de därigenom kommer att få en större marknad.

24.3 Kommuner, myndigheter och domstolar

24.3.1 Länsstyrelser, landsting och kommuner

Artikel 5–6

Det åligger staten att uppmuntra kommuner och landsting att följa statliga myndigheters goda exempel att energieffektivisera sin verksamhet. I dag har kommuner och landsting möjlighet att ansöka om ekonomiskt stöd enligt förordningen (2009:1533) om statligt stöd till energieffektivisering i kommuner och landsting, varmed kraven för dessa är frivilliga.

Artikel 8

Förslagen i propositionen som rör genomförandet av artikel 8 kan innebära vissa nya skyldigheter för större landsting och kommuner att genomföra energikartläggningar.

Förslagen i propositionen som rör genomförandet av artikel 9 i direktivet innebär vissa nya tillsynsuppgifter för de kommunala nämnder som har uppgifter inom plan- och byggområdet (byggnadsnämnden).

Förslaget är att byggnadsnämnderna blir tillsynsmyndighet för installationskraven i den nya lagen (2014:XXX) om energimätning i byggnader. Byggnadsnämnderna kommer härvid att ha tillsyn över att byggherrar vid nybyggnation eller ombyggnad i vissa fall har gjort sådana installationer som möjliggör att varje lägenhets förbrukning av värme, kyla och varmvatten kan mätas. Vid nybyggnation eller ombyggnad omfattar tillsynen att lägenhetens förbrukning av el och naturgas kan mätas. Tillsynen omfattar även den som äger en byggnad som inte är föremål för ändringsåtgärder. Ägaren till byggnaden ska i vissa särskilda fall ska ha gjort motsvarande installationer för mätning av värme, kyla och tappvarmvatten.

De nya uppgifterna förväntas bli ganska begränsade och kommer i viss utsträckning att kunna hanteras inom ramen för plan- och byggprocessen. Den verksamheten är finansierad med avgifter enligt 12 kap. 8 § plan- och bygglagen (2010:900) (PBL). När ett tillsynsärende enligt den nya lagen inleds kommer kommunen inte att kunna få kostnadstäckning genom avgifterna i PBL. I den nya lagen om energimätning i byggnader föreslås därför att kommunen ska få ta ut en avgift i tillsynsärendet.

Artikel 14

Förslagen i propositionen som rör genomförandet av artikel 14 i energieffektiviseringsdirektivet påverkar förfarandet för mark- och miljödomstolarna, länsstyrelserna och kommunerna i fråga om tillståndsgivning och handläggningen av anmälningar om miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken och miljöprövningsförordningen (2013:251).

Förslaget innebär att vid en ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet ska ansökan innehålla en redovisning av slutsatserna i en kostnads-nyttoanalys som tas fram enligt lagen (2014:000) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet och kostnads-nyttoanalysen kommer därmed att utgöra en del av prövningsmyndighetens beslutsunderlag. Förslaget innebär även att när en kostnads-nyttoanalys ska utföras i ett fall där tillstånd enligt miljöbalken inte krävs, resultatet av kostnads-nyttoanalysen ska redovisas i en anmälan om miljöfarlig verksamhet. En ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet prövas av mark- och miljödomstolen i vissa fall och av länsstyrelsen i andra fall. En anmälan om miljöfarlig verksamhet ska ges in till länsstyrelsen i vissa fall och till kommunal nämnd i andra fall.

Det merarbete som förslaget kommer medföra bedöms vara ytterst begränsat och kommer inte medföra något behov av att ytterligare resurser tillförs.

24.3.2 Statliga myndigheter i allmänhet

Förslagen i promemorian som rör genomförandet av artiklarna 5–6 i direktivet berör i huvudsak domstolar och förvaltningsmyndigheter under regeringen. Dessa har, om de har 25 eller fler anställda, redan i dag krav

på sig enligt förordningen (2009:893) om energieffektiva åtgärder för myndigheter att vidta åtgärder för ökad energieffektivitet, ett arbete som sker inom ramen för befintliga medel. Det föreslås att dessa krav utökas något, särskilt i relation till den offentliga upphandlingen och den interna ledningen. Samtidigt föreslås att arbetet för ökad energieffektivitet ska integreras med myndigheternas miljöledningsarbete. Det bedöms inte föranleda behov av ytterligare medel.

Förslagen som rör genomförandet av artikel 8 kan innebära vissa nya skyldigheter för större myndigheter att genomföra energikartläggningar, såvida de inte har certifierade miljöledningssystem.

Två myndigheter, *Statens fastighetsverk* och *Fortifikationsverket*, kommer att påverkas i större utsträckning än andra myndigheter genom att de föreslås åläggas krav att genomföra åtgärder som ökar energiprestandan i de byggnader som ägs av myndigheterna. Sådana åtgärder är förknippade med investeringskostnader. Myndigheterna kan dock täcka eventuellt ökade kostnader genom ökade hyresintäkter.

För att uppnå regeringens vision om att Sverige år 2050 har en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och inga nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären är det grundläggande att uppnå en ökad energieffektivitet i hela samhället inklusive den offentliga sektorns verksamhet. Energieffektivisering av offentligt ägda byggnader och ökade krav på energiprestanda vid offentlig upphandling är åtgärder som både minskar energianvändningen och kan bidra till att uppfylla klimatmål och andra miljömål på kort och lång sikt. Åtgärderna har ofta låg risk och hög kostnadseffektivitet, inte minst mot bakgrund av förväntat ökande energipriser.

24.3.3 Energimarknadsinspektionen

Förslagen i propositionen som rör genomförandet av artiklarna 9–11 och 15 i energieffektiviseringsdirektivet innebär att Energimarknadsinspektionen delvis får nya tillsynsuppgifter enligt ellagen, naturgaslagen och fjärrvärmelagen.

Vad gäller de nya tillsynsuppgifterna för Energimarknadsinspektionen ingår de nya uppgifterna i de flesta fallen i redan befintligt större regelverk, t.ex. bestämmelserna om elnätsföretagens och naturgasföretagens skyldighet att skicka mätvärden och bestämmelserna om prövning av elnätsavgifterna. De helt nya tillsynsuppgifterna som Energimarknadsinspektionen föreslås få, t.ex. att naturgasleverantörs faktura ska vara tydlig, innehålla information om den uppmätta förbrukningen och aktuella priser eller att fjärrvärmeföretagen på sin webbplats ska lämna information om kontaktinformation om oberoende användarrådgivning, är bestämmelser som berörda aktörer inte kommer att ha några svårigheter att följa, förutsatt att de inte redan i dag gör det vilket torde vara fallet för de flesta berörda företagen.

Förslagen i propositionen i denna del har alltså liten betydelse för Energimarknadsinspektionens totala resursbehov. De kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Artikel 8

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) kommer enligt förslagen i denna proposition att ackreditera certifieringsorgan som kan certifiera personer som ska göra energikartläggningar och personer som ska utföra energitjänster.

Kravet på att anlita en person som är certifierad av ett ackrediterat certifieringsorgan bör, enligt förslagen och bedömningarna i denna proposition, vara obligatoriskt vid upprättande av energikartläggningar i stora företag. Genom att marknaden för nämnda energitjänster genom det obligatoriska kravet som beskrivits ovan blir större kan det antas att fler personer vill certifiera sig för att kunna utföra tjänsterna och därmed måste anlita ett ackrediterat certifieringsorgan. Det kan i sin tur innebära ett visst ökat intresse för att ackreditera sig som certifieringsorgan. Swedac kan således behöva ackreditera fler certifieringsorgan vilket innebär utökade arbetsuppgifter i samband med själva ackrediteringen men även i fråga om fortlöpande tillsyn av certifieringsorganen.

Swedac berörs dock enbart av förslagen avseende ackreditering av certifieringsorgan. Förslagen i propositionen torde ha liten betydelse för Swedac:s totala resursbehov.

Artiklarna 9–11

I avsnittet som rör förslagen för genomförandet av artiklarna 9–11 i energieffektiviseringsdirektivet redovisas en bedömning att Swedac bör ta fram nya föreskrifter kring fördelningsmätare. Swedac får därmed delvis nya tillfälliga arbetsuppgifter till följd av införandet av direktivet.

Regeringen har därför beslutat om att Swedac ska få ytterligare 2 miljoner kr i anslag för 2014 för att utföra de utvidgade arbetsuppgifter som tillkommer med anledning av genomförandet av energieffektiviseringsdirektivet (dnr N2013/5888/E).

24.3.5 Energimyndigheten

Artiklarna 5 och 6

Energimyndigheten bedriver redan i dag verksamhet med att samordna och stödja arbetet med energieffektivisering i statliga myndigheter respektive kommuner och landsting. Förändringarna som blir aktuella till följd av direktivet handlar i allt väsentligt om att det tillkommer utvecklade behov av information, råd och uppföljning kring offentliga organs inköp av energieffektiva varor och tjänster. Arbeta med uppföljning och sammanställning av statliga myndigheters insatser kring energieffektivisering kommer att kvarstå, även om rapporteringen framöver kommer att ske till Naturvårdsverket i stället för till Energi-myndigheten. Sammantaget är bedömningen att konsekvenserna för Energimyndighetens verksamhet och finansiering av densamma inte ska behöva vara mer omfattande än att det ryms inom befintliga ramar för denna.

Energimyndigheten kommer att få i uppgift att ta fram certifieringsordningar för certifiering av personer som ska göra energikartläggningar och utföra energitjänster. Under förutsättning att Energimyndigheten utses till tillsynsmyndighet innebär förslagen i denna proposition att Energimyndigheten även får nya tillsynsuppgifter (jfr avsnitt 5.4).

Bedömningen är att högst en årsarbetskraft kommer att behövas för de nya uppgifter som Energimyndigheten ska få enligt förslagen. Mot denna bakgrund är bedömningen att tillsynen, trots att det i princip är en ny uppgift, bör kunna rymmas inom Energimyndighetens befintliga resurser och kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Artikel 14

Under förutsättning att Energimyndigheten utses till tillsynsmyndighet innebär förslagen i promemorian som rör genomförandet av artikel 14 i energieffektiviseringsdirektivet att Energimyndigheten får nya tillsynsuppgifter.

Som framgår av förslaget till en ny lag (2014:000) om vissa kostnadsnyttoanalyser på energiområdet förutses att en viss tillsyn ska ske över de kostnadsnyttoanalyser som genomförs. Främst kommer de nya arbetsuppgifterna avse att pröva om de kostnadsnyttoanalyser som kommer genomföras med anledning av lagen, uppfyller kraven som uppställs i lagen. Bedömningen är dock att det endast är ett fåtal ärende som kommer att prövas av Energimyndigheten per år. De nya arbetsuppgifterna har alltså liten betydelse för Energimyndighetens totala resursbehov. De kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Artikel 24

I avsnittet som rör bedömningar för genomförande av artikel 24 om rapportering föreslås att Energimyndigheten bör få det samordnande ansvaret för att ta fram underlag för Sveriges rapportering i enlighet med direktivet. Energimyndigheten har redan i dag ansvar för att följa upp energieffektiviseringspolitiken. Detta inkluderar uppföljning och rapportering enligt Energitjänstedirektivet och Kraftvärmedirektivet, vilka nu ersätts av Energieffektiviseringsdirektivet. De nya rapporteringskraven innebär framförallt en tätare rapportering av befintliga statistik, men även att viss ny information ska tas fram. Sammantaget är bedömningen att konsekvenserna för Energimyndighetens verksamhet avseende rapportering och finansiering av densamma inte ska behöva vara mer omfattande än att det ryms inom befintliga ramar för denna.

24.3.6 Boverket

Artiklarna 9–11

I avsnittet som rör förslagen för genomförandet av artiklarna 9–11 i energieffektiviseringsdirektivet redovisas att Boverket bör ges i uppdrag att utreda för vilka fall det kan anses vara tekniskt genomförbart och kostnadseffektivt att installera system för individuell mätning av värme, kyla och tappvarmvatten. Uppdraget avser både nybyggnationer,

Prop. 2013/14:174 ombyggnationer och befintlig bebyggelse som inte är föremål för ändringsåtgärder. I uppdraget ligger även att föreslå den ytterligare reglering som krävs för att uppfylla direktivets krav i denna del.

Således är det ett omfattande uppdrag som Boverket kommer att få i denna del och det är inom ett område där Boverket inte tidigare har haft utredningsuppdrag. Regeringen har därför beslutat att Boverket ska få ytterligare 5 miljoner kr i anslag för 2014 för att utföra denna arbetsuppgift (dnr N2013/5888/E).

24.3.7 Naturvårdsverket

I avsnitten som rör bedömningar för genomförande av artiklarna 6 och 24 anges att statliga myndigheters rapportering kring energieffektivisering bör integreras med rapporteringen av myndigheternas miljöledningsarbete. Myndigheterna rapporterar till Naturvårdsverket.

Bedömningen i promemorian torde ha liten betydelse för Naturvårdsverkets totala resursbehov. De kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

24.4 De allmänna förvaltningsdomstolarna

Artikel 8

Förslagen i propositionen som rör genomförandet av artikel 8 berör allmänna förvaltningsdomstolar. Som framgår av förslaget till en ny lag om energikartläggning i stora företag införs ett tvingande krav för stora företag att göra energikartläggningar. Om kravet inte uppfylls kan tillsynsmyndigheten besluta om föreläggande som får förenas med vite. Enligt förslaget ska beslut om förelägganden få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd bör krävas för överklagande till kammarrätten.

Cirka 1 500 företag kommer att beröras av kravet på att göra energikartläggningar. Detta kan jämföras med det liknande krav som finns i lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader och som omfattar flera hundratusen byggherrar och byggnadsägare. Inom ramen för sistnämnda system finns möjlighet att överklaga ett föreläggande som förenats med vite på samma sätt som föreslås i denna promemoria. Hittills har inga ärenden överklagats enligt lagen om energideklaration för byggnader. Detta redovisas i regeringens proposition Vägen till mer effektiva energideklarationer (prop. 2011/12:120 s. 74). Även om det i nämnda proposition anges att tillsynen inte varit så effektiv som man önskat så väntar man sig endast en marginell ökning av antalet överklaganden när tillsynen blir bättre till följd av ändrade bestämmelser i den lagen.

Mot bakgrund av detta är bedömningen att förslagen endast kommer att leda till ett fåtal överklaganden och att några ytterligare resurser därför inte behöver tillföras de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Förslagen i promemorian som rör genomförandet av artikel 9 i energieffektiviseringsdirektivet berör till viss del de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Som framgår av förslaget till ny lag (2014:000) om energimätning i byggnader ska beslut om förelägganden kunna överklagas. Prövningsstillstånd bör krävas för överklagande till kammarrätten.

I vart fall under åren 2014-2016 kommer nämndens tillsyn att vara begränsad till situationer vid ny- och ombyggnation. Regeringen har föreslagit att installationskraven även vid ny- och ombyggnation genom föreskrifter ska begränsas till att avse de fall där kostnadseffektivitet och teknisk möjlighet föreligger. Innan föreskrifterna har tagits fram går det därför inte att uppskatta hur många ny- eller ombyggnationer som kommer att omfattas av lagen. Antalet tillsynsärenden enligt den nya lagen kan förväntas bli få, men avhängigt hur föreskrifterna kommer att utformas. Av tillsynsärendena kan endast ett fåtal förväntas överklagas till domstol. På samma sätt går det inte att i detta skede närmare bedöma konsekvenserna när det gäller möjliga överklaganden till följd av installationskrav i befintlig bebyggelse.

Bedömningen är därför tills vidare att några ytterligare resurser inte behöver tillföras de allmänna förvaltningsdomstolarna med anledning av detta förslag.

Artikel 14

Även enligt förslaget till en ny lag (2014:000) om vissa kostnadsnyttoanalyser på energiområdet ska vissa beslut av tillsynsmyndigheten kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd bör krävas för överklagande till kammarrätten.

Bedömningen är att den nya lagen endast kommer att leda till att ett fåtal ärenden prövas av tillsynsmyndigheten per år. Erfarenhetsmässigt är det i sin tur endast ett mindre antal ärenden som prövas av tillsynsmyndigheten som överklagas till domstol.

Mot bakgrund av detta är därför bedömningen att några ytterligare resurser inte behöver tillföras de allmänna förvaltningsdomstolarna med anledning av detta förslag.

24.5 Elkunder

Förslagen i propositionen påverkar elkundens relation till elnätsföretagen och till elleverantören.

Vad gäller elkundens relation till elnätsföretagen finns det förslag i propositionen som rör genomförandet av artiklarna 9–11 och 15 i energieffektiviseringsdirektivet som innebär vissa nya åligganden för elnätsföretagen.

Som framgår ovan under avsnitt 24.2.1 gör regeringen bedömningen att förslagen i denna del inte bör innebära omfattande kostnader för elnätsföretagen. Om förslagen skulle innebära kostnader för elnätsföretagen kommer elnätsföretagen att ha rätt att slå ut kostnader på samtliga

Prop. 2013/14:174 kunder inom ett redovisningsområde. För den enskilda kunden skulle detta innebära en högst marginell höjning av elnätsavgiften.

Vad gäller elkundens relation till elleverantören finns det förslag i propositionen som rör genomförandet av artiklarna 9–11 i energieffektiviseringsdirektivet som innebär vissa nya åligganden för elleverantörerna.

Som framgår ovan under avsnitt 24.2.2 gör regeringen bedömningen att förslagen i denna del endast innebär ringa kostnader för elleverantörerna. Om elleverantörerna väljer att ta ut den kostnaden på kunderna bör det medföra en mycket marginell höjning av elkostnaderna.

Det bör poängteras att ett av huvudsyftena med energieffektiviseringsdirektivet är att ge kunderna möjlighet att kunna påverka sin förbrukning.

24.6 Naturgaskunder

Förslagen i propositionen påverkar både naturgaskundens relation till naturgasnätsföretagen och till naturgasleverantören.

Vad gäller gaskundens relation till naturgasnätsföretagen finns det förslag i propositionen som rör genomförandet av artiklarna 9–11 i energieffektiviseringsdirektivet som innebär vissa nya åligganden för naturgasnätsföretagen.

Som framgår ovan under avsnitt 24.2.4 gör regeringen bedömningen att förslagen i denna del inte bör innebära omfattande kostnader för naturgasnätsföretagen. Om förslagen skulle innebära kostnader för naturgasnätsföretagen kommer de att ha rätt att slå ut kostnader på samtliga kunder. För den enskilda kunden skulle detta innebära en högst marginell höjning av naturgasnätsavgiften.

Vad gäller naturgaskundens relation till naturgasleverantören finns det förslag i propositionen som rör genomförandet av artiklarna 9–11 i energieffektiviseringsdirektivet som innebär vissa nya åligganden för naturgasleverantörerna.

Som framgår ovan under avsnitt 24.2.5 gör regeringen bedömningen att förslagen i denna del endast innebär ringa kostnader för naturgasleverantörerna. Om naturgasleverantörerna väljer att ta ut den kostnaden på kunderna bör det en mycket marginell höjning av naturgaskostnaderna.

Det bör poängteras att ett av huvudsyftena med energieffektiviseringsdirektivet är att ge kunderna möjlighet att kunna påverka sin förbrukning.

24.7 Fjärrvärmekunder

Förslagen i propositionen påverkar fjärrvärmekundens relation till fjärrvärmeföretagen. Förslagen till genomförandet av artiklarna 9–11 i energieffektiviseringsdirektivet innebär vissa nya åligganden för fjärrvärmeföretagen.

Som framgår ovan under avsnitt 24.2.6 gör regeringen bedömningen att förslagen i denna del endast innebär ringa kostnader för fjärrvärmeföretagen. Om fjärrvärmeföretagen väljer att ta ut den kostnaden på

kunderna bör det innebära en mycket marginell höjning av fjärrvärmekostnaderna. Prop. 2013/14:174

Det bör poängteras att ett av huvudsyftena med energieffektiviseringsdirektivet är att ge kunderna möjlighet att kunna påverka sin förbrukning.

24.8 Hyresgäster och bostadsrättsinnehavare

Förslaget som följer av införandet av artiklarna 9–11, om att mätare ska installeras för att göra det möjligt för hyresgäster och bostadsrättsinnehavare att få individuell mätning av sin förbrukning av vissa energislag, innebär fördelar för den som använder lägenheten. Individuell mätning kommer att leda till att hyresgäster och bostadsrättsinnehavare får större möjligheter att påverka sin förbrukning av de energislag som individuell mätning införs för. Hyresgästen och bostadsrättsinnehavaren kommer därmed att ha möjlighet att få lägre kostnader för förbrukningen av dessa energislag, jämfört med om energiförbrukningen debiteras med ett fast belopp. Den hyresgäst eller bostadsrättsinnehavare som minskar sin förbrukning kommer således att få direkt genomslag genom minskade kostnader för sin förbrukning.

24.9 Miljön

Syftet med förslagen i propositionen, och energieffektiviseringsdirektivet, är att öka energieffektiviteten inom Sverige och EU för att uppnå nationella och europeiska energieffektiviseringsmål till 2020. Dessa har sitt huvudsakliga fokus på minskad och/eller mer effektiv primärenergianvändning. Detta kan minska belastningen på miljön, dels i form av lägre uttag av naturresurser, dels i form av minskade utsläpp av föroreningar från energiomvandling. Vidare för att uppnå regeringens vision om att Sverige 2050 har en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och inga nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären är det grundläggande att uppnå en ökad energieffektivitet i hela samhället. Insatserna kan även bidra till samhällsekonomiska intäkter t.ex. i form av minskade kostnader för luftkvalitetsrelaterad ohälsa.

24.10 Övrigt

Förslagen i propositionen kommer inte särskilt att påverka brottsligheten, det brottsförebyggande arbetet, sysselsättningen och den offentliga servicen i olika delar av landet, jämställdheten mellan kvinnor och män eller möjligheten att nå de integrationspolitiska målen.

25 Författningskommentar

25.1 Förslaget till lag om energikartläggning i stora företag

Lagens syfte

1 § Denna lag syftar till att främja förbättrad energieffektivitet i stora företag.

I lagens inledande paragraf anges syftet med lagen.

Ord och uttryck

2 § I denna lag betyder

energieffektivitet: förhållandet mellan produktionen av prestanda, tjänster, varor eller energi och insatsen av energi,

energieffektivitet: ett systematiskt förfarande i syfte att få kunskap om den befintliga energianvändningen för en byggnad eller en grupp av byggnader, en industriprocess, en kommersiell verksamhet, en industrianläggning eller en kommersiell anläggning, eller privata eller offentliga tjänster och för att fastställa kostnads-effektiva åtgärder och rapportera om resultaten,

energieffektivitetssystem: beståndsdelar i en plan som anger energieffektivitetsmål och en strategi för att nå det målet,

förbättrad energieffektivitet: en ökning av energieffektiviteten som ett resultat av tekniska, beteendemässiga eller ekonomiska förändringar,

stora företag: företag som sysselsätter minst 250 personer och som har en årsomsättning som överstiger 50 miljoner euro eller en balansomsättning som överstiger 43 miljoner euro per år; företag ska definieras enligt avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag.

I paragrafen definieras uttrycken energieffektivitet, energikartläggning, energieffektivitetssystem, förbättrad energieffektivitet och stora företag. Dessa uttryck bestäms med utgångspunkt i direktivets definitioner.

Vilka företag som är stora ska bestämmas motsatsvis utifrån den definition av små och medelstora företag som finns i direktivet. Stora företag är därför företag som inte är små eller medelstora.

Inledningsvis bör man ta ställning till om en verksamhet som bedrivs är ett företag eller inte. Det framgår av definitionen att bedömningen ska göras enligt bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (*bilaga 11*).

Enligt ovan nämnda bilaga är ett företag varje enhet, oberoende av juridisk form, som bedriver ekonomisk verksamhet. Vad som avses med ekonomisk verksamhet definieras varken i direktivet eller i bilagan. I punkt 21 i arbetsdokumentet till artikel 8 som bifogas Meddelande från

kommissionen till Europaparlamentet och rådet om genomförande av direktivet om energieffektivitet, vägledning från kommissionen, anges att med ekonomisk verksamhet avses varje verksamhet som består i att erbjuda varor eller tjänster på en viss marknad¹⁹. På statsstöds- och konkurrensområdet finns flera domar från EU-domstolen som definierar begreppet på samma sätt²⁰. Det saknar betydelse att verksamheten bedrivs utan vinstsyfte²¹. Eftersom uttrycket ekonomisk verksamhet har samma innebörd som redovisats på statsstöds- och konkurrensområdet innebär det att även bestämmelserna i konkurrenslagen (2008:579) kan vara vägledande. I 1 kap. 5 § konkurrenslagen (2008:579) anges att med företag avses sådana fysiska eller juridiska personer som bedriver verksamhet av ekonomisk eller kommersiell natur, dock inte verksamhet som består i myndighetsutövning. Vad som avses med verksamhet av ekonomisk eller kommersiell natur framgår av 1 kap. 1 § konkurrenslagen dvs. produktion av och handel med varor, tjänster och andra nyttigheter. Avsikten är att företagsbegreppet enligt konkurrenslagen ska ha samma innebörd som enligt EU-rätten. Detta anges i propositionen Ny konkurrenslagstiftning (prop. 1992/93:56, s. 66 f). Frågan om företagsbegreppet har behandlats även i regeringens proposition Genomförande av transparensdirektivet (prop. 2005/05:140, s. 38 f). Av sistnämnda proposition framgår att även stat, kommuner och landsting kan räknas som företag eftersom definitionen av företagsbegreppet är vidsträckt. Frågan om tillämpning av företagsbegreppet på verksamhet i sådana organ beskrivs i den nämnda propositionen på s. 40 f. Bedömningarna i nämnda propositioner görs i förhållande till den nu upphävda konkurrenslagen (1993:20) men är fortfarande relevanta då de aktuella bestämmelserna har samma utformning i den nya konkurrenslagen som i den upphävda lagen.

När storleken på ett företag ska bedömas är antalet personer som sysselsätts av betydelse liksom antingen årsomsättningen eller balansomslutningen. Anvisningar för bedömningen av såväl personalstyrkan som tröskelvärdena finns i avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003. Där finns också utgångspunkter för bedömningen av om ett företag är ett fristående företag, partnerföretag eller ett anknutet företag. Detta har betydelse bl.a. om företaget bedriver verksamhet i flera länder.

I 11 § finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om uppgifter för prövning av huruvida ett företag är att anse som ett stort företag.

Övervägandena finns i avsnitt 10.1.

¹⁹ Mål 118/85, kommissionen mot Italien, REG 1987, s. 2599, punkt 7; mål C-35/96, kommissionen mot Italien, REG 1998, s. I-3851, CNSD, punkt 36; mål C-309/99 Wouters, REG 2002, s. I-1577, punkt 46.

²⁰ EU-domstolens dom den 12 september 2000 i de förenade målen C-180/98–C-184/98, Pavlov m.fl., REG 2000, s. I-6451, punkt 75.

²¹ EU-domstolens dom den 21 september 1999 i mål C-67/96, Albany, REG 1999, s. I-5751, punkt 85.

3 § I stora företag ska en energikartläggning göras senast den 5 december 2015 och därefter minst vart fjärde år efter den föregående kartläggningen.

Paragrafen anger hur ofta en energikartläggning ska göras och har utformats i enlighet med de tidsintervaller som anges i direktivet. De fyra åren ska räknas från datumet för den senast gjorda energikartläggningen. Om en energikartläggning har gjorts efter direktivets ikraftträdande men innan 5 december 2015 räknas tiden för fyraårsperioden från datumet då energikartläggningen gjordes.

Övervägandena finns i avsnitt 10.1.

4 § I stora företag som har ett miljöledningssystem eller ett energiledningssystem behöver inte en energikartläggning enligt 3 § göras om

1. systemet har certifierats enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till denna lag, och

2. det inom systemet krävs att en energikartläggning motsvarande kartläggningen i 6 § och i anslutande föreskrifter ska göras.

Av paragrafen framgår att i stora företag där det finns ett miljöledningssystem eller ett energiledningssystem behöver inte en energikartläggning enligt 3 § göras. Detta gäller dock endast under vissa förutsättningar. Den ena förutsättningen är att miljöledningssystemet eller energiledningssystemet har certifierats. I direktivet ställs krav på att certifieringen ska ske enligt europeiska eller internationella standarder. Föreskrifter om hur certifieringen ska göras kommer att finnas i föreskrifter på lägre nivå än lag. I 11 § finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om certifiering enligt 4 § 1.

Den andra förutsättningen är att det inom ledningssystemet finns krav på att en energikartläggning ska göras. Kartläggningen inom systemet ska göras på motsvarande sätt som anges i 6 § och i de föreskrifter som har meddelats i anslutning till den paragrafen. Det finns dock inget krav på att kartläggningen ska utföras av en certifierad och oberoende person. Det är i stället certifieringen av systemet som ska säkerställa kvaliteten på kartläggningen.

Övervägandena finns i avsnitt 10.1.

Energikartläggningens genomförande

5 § Energikartläggningen enligt 3 § ska göras av en person som uppfyller de krav på kompetens och oberoende som har meddelats i anslutning till denna lag.

I paragrafen anges att energikartläggningen enligt 3 § ska göras av en person som uppfyller de krav på kompetens och oberoende som har meddelats i anslutning till lagen. Kravet på oberoende utesluter inte att

företagen får använda intern personal för att göra energikartläggningar. I 11 § får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigande att meddela föreskrifter om kompetens och oberoende. Bestämmelser om kunskapskrav och vad oberoendet innebär kommer således att finnas på förordningsnivå och i myndighetsföreskrifter.

Övervägandena finns i avsnitt 10.2.

6 § En energikartläggning ska omfatta en ingående översyn av energianvändningen i företaget och förslag på kostnadseffektiva åtgärder såväl för att spara energi som för att effektivisera energianvändningen.

Resultatet av energikartläggningen ska redovisas i en rapport.

Av paragrafens *första stycke* framgår att en energikartläggning ska omfatta en ingående översyn av energianvändningen i företaget och förslag på kostnadseffektiva åtgärder såväl för att spara energi som för att effektivisera energianvändningen.

I *andra stycket* anges att resultatet av energikartläggningen ska redovisas i en rapport.

Mer detaljerade bestämmelser om hur energikartläggningen ska göras och vilka uppgifter som ska redovisas i rapporten från kartläggningen samt om betydelsen av uttrycket kostnadseffektiv kommer att finnas på förordningsnivå och i myndighetsföreskrifter. Utgångspunkten för dessa bestämmelser är innehållet i direktivets bilaga VI där det bl.a. framgår att energikartläggningen ska ge en tillförlitlig bild av den totala energiprestandan och göra det möjligt att identifiera de viktigaste möjligheterna till förbättringar.

Bemyndigande finns i lagens 11 §.

Övervägandena finns i avsnitt 10.3.

Skyldighet att spara uppgifter

7 § Företag som omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning ska spara rapporten och övriga uppgifter från kartläggningen i sju år från utgången av det kalenderår som uppgifterna avser.

Av paragrafen framgår att rapporten från energikartläggningen och andra uppgifter från kartläggningen ska sparas i sju år från utgången av det kalenderår som uppgifterna avser. Att uppgifterna ska sparas i sju år överensstämmer dels med hur länge räkenskapsmaterial ska sparas enligt bokföringslagen (1999:1078) dels med den generella dokumentations-skyldigheten som följer av 9 kap. 1 § skatteförfarandeförordningen (2011:1261). Med övriga uppgifter från kartläggningen avses uppgifter som har ett samband med de bedömningar som görs, exempelvis beräkningsunderlag som verifierar uppgifterna.

Övervägandena finns i avsnitt 10.4.

Tillsyn och skyldighet att lämna uppgifter

8 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

Av paragrafen framgår att den myndighet som ska vara tillsynsmyndighet kommer att pekats ut i förordning.

Övervägandena finns i avsnitt 10.4.

9 § Företag som omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning ska på tillsynsmyndighetens begäran lämna de upplysningar och de handlingar som myndigheten behöver för tillsynen. Sådana företag ska även lämna de uppgifter som tillsynsmyndigheten begär för uppföljning och utvärdering.

I paragrafen anges att de företag som omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning på tillsynsmyndighetens begäran ska lämna de upplysningar och de handlingar som myndigheten behöver för tillsynen. Det som avses är i första hand rapporten från kartläggningen men det kan även vara exempelvis beräkningsunderlag och andra uppgifter som verifierar rapportens innehåll. I paragrafen anges att företag som omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning även ska lämna de uppgifter som tillsynsmyndigheten begär för uppföljning och utvärdering. Företag som gör energikartläggningar enligt både 3 och 4 §§ omfattas av kravet. I 11 § finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas för uppföljning och utvärdering.

Övervägandena finns i avsnitt 10.4 och 10.5.

10 § Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen.

Ett föreläggande får förenas med vite.

I paragrafens *första stycke* anges att tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen. Av *andra stycket* framgår att ett föreläggande får förenas med vite. Allmänna bestämmelser om bl.a. vitets storlek finns i lagen (1985:206) om viten.

Övervägandena finns i avsnitt 10.4.

Bemyndigande

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

- 1. uppgifter för prövning av huruvida ett företag är att anse som ett stort företag,**
- 2. certifiering enligt 4 § 1,**
- 3. kompetens och oberoende enligt 5 §,**
- 4. hur energikartläggningen ska göras och vilka uppgifter som ska redovisas i rapporten från kartläggningen,**

**5. betydelsen av uttrycket kostnadseffektiva åtgärder i 6 §, och
6. vilka uppgifter som ska lämnas för uppföljning och utvärdering.**

I paragrafen finns bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om uppgifter för prövning av om ett företag är stort eller inte, krav för certifiering enligt 4 § 1, kompetens och oberoende enligt 5 §, hur energikartläggningen ska göras och vilka uppgifter som ska redovisas i rapporten från kartläggningen, betydelsen av uttrycket kostnadseffektiva åtgärder i 6 §, och vilka uppgifter som ska lämnas för uppföljning och utvärdering. Detaljerade bestämmelser i dessa avseenden kommer således att finnas i förordning eller i myndighetsföreskrifter.

Övervägandena finns i avsnitt 10.1, 10.2, 10.3 och 10.5.

Överklagande

12 § Beslut om föreläggande enligt 10 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I paragrafens *första stycke* anges att tillsynsmyndighetens beslut om föreläggande får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Av *andra stycket* framgår att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Övervägandena finns i avsnitt 10.6.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

Övervägandena finns i avsnitt 23.1.

25.2 Förslaget till lag om energimätning i byggnader

Lagens syfte

1 § Denna lag syftar till att energikostnader ska kunna fördelas efter faktisk energianvändning genom energimätning i enskilda lägenheter, varigenom incitamenten ökar för slutanvändare att minska energianvändningen i byggnader.

I paragrafen anges syftet med lagen.

Mätning av el och naturgas vid uppförande av en byggnad och vid ombyggnad

2 § Den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad ska se till att varje lägenhets elförbrukning kan mätas.

Detsamma gäller i samband med en ombyggnad. Skyldigheten gäller då den som för egen räkning utför eller låter utföra ombyggnaden.

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på att i vissa fall se till att varje lägenhets elförbrukning kan mätas. Bestämmelserna införs mot bakgrund av artikel 9.1 andra stycket b i energieffektiviseringsdirektivet.

Skyldigheten kan i praktiken fullgöras på två sätt. Den som uppför eller låter uppföra byggnaden kan själv se till att elmätare installeras som möjliggör elmätning för varje lägenhet. Genom en sådan installation uppkommer en skyldighet för hyresvärden att debitera hyran till den del den avser elanvändning utifrån uppmätt förbrukning (jfr 12 kap. 19 § fjärde stycket jordabalken). Den som uppför eller låter uppföra en byggnad kan också fullgöra skyldigheten genom att kontakta det elnät-företag som innehar koncession för det område där byggnaden är belägen, och därigenom se till att varje lägenhetsinnehavare får möjlighet att ingå nätabonnemang, jfr 2 kap. 2 § ellagen (1997:857). Skyldigheten uppfylls då genom att elnät-företaget i enlighet med 3 kap. 10 § ellagen mäter respektive uttagspunkt.

I *första stycket* regleras kravet vid uppförande av en byggnad. Kravet riktas mot den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad och gäller samtliga byggnader som kommer att indelas i lägenheter.

I *andra stycket* regleras kravet vid en ombyggnad. Vägledning för vad som menas med begreppet ombyggnad kan hämtas från 1 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900) och förarbetena till den paragrafen (prop. 2009/10:170 s. 147 f.). Kravet riktas mot den som för egen räkning utför eller låter utföra en ombyggnad och gäller då samtliga lägenheter i byggnaden.

Övervägandena finns i avsnitt 13.4.

3 § Den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad ska se till att varje lägenhets naturgasförbrukning kan mätas.

Detsamma gäller i samband med en ombyggnad. Skyldigheten gäller då den som för egen räkning utför eller låter utföra ombyggnaden.

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på att i vissa fall se till att varje lägenhets naturgasförbrukning kan mätas. Bestämmelserna införs mot bakgrund av artikel 9.1 andra stycket b i energieffektiviseringsdirektivet.

Skyldigheten förväntas fullgöras genom att den som uppför eller låter uppföra byggnaden kontaktar det naturgasföretag som överför gas till byggnaden och ser till att lägenhetsinnehavarna kan ingå nätabonnemang. Naturgasföretaget har då en skyldighet att mäta förbrukningen i uttagspunkten i enlighet med gällande mätregler. Paragrafen utesluter dock inte att den som uppför eller låter uppföra byggnaden själv ser till att gasmätare installeras för varje lägenhet. För viss överföring av naturgas kan det förutses att Regeringen kommer att besluta om undantag enligt 4 §.

I *första stycket* regleras kravet vid uppförande av en byggnad. Kravet riktas mot den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad och gäller samtliga byggnader som kommer att indelas i lägenheter.

I *andra stycket* regleras kravet vid en ombyggnad. Vägledning för vad som menas med begreppet ombyggnad kan hämtas från 1 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900) och förarbetena till den paragrafen (prop. 2009/10:170 s. 147 f.). Kravet riktas mot den som för egen räkning utför eller låter utföra en ombyggnad och gäller då samtliga lägenheter i byggnaden.

Övervägandena finns i avsnitt 13.4.

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheterna enligt 2 och 3 §§.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från de skyldigheter som följer av 2 och 3 §§. Dessa undantag kan förväntas bli begränsade. Energieffektiviseringsdirektivet medger undantag från kraven på mätning när det gäller överföring av naturgas för matlagningsändamål. Ett motsvarande undantag finns också i dag i energimarknadsinspektionens föreskrifter om mätning (EIFS 2008:1) och Regeringen avser att besluta om undantag även enligt denna lag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.4.

Mätning av värme, kyla och tappvarmvatten vid uppförande av en byggnad och vid ombyggnad

5 § Den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad ska se till att den energi som används för att påverka inomhusklimatet (värme eller kyla) i varje lägenhet kan mätas, om detta är kostnadseffektivt.

Detsamma gäller i samband med en ombyggnad, om detta är tekniskt genomförbart och kostnadseffektivt. Skyldigheten gäller då den som för egen räkning utför eller låter utföra ombyggnaden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om i vilka fall som kostnadseffektivitet respektive teknisk genomförbarhet ska anses föreligga, samt om vilka mätmetoder som ska tillämpas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på att i vissa fall införa individuell mätning av värme och kyla i en byggnad. Bestämmelserna införs mot bakgrund av artikel 9.1 och artikel 9.3 i energieffektiviseringsdirektivet.

I *första stycket* regleras kravet på individuell mätning vid uppförande av en byggnad. Kravet riktas mot den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad och gäller samtliga lägenheters energianvändning avseende värme och kyla i byggnaden, i de fall detta är kostnadseffektivt. Det är inte den som uppför eller låter uppföra

Prop. 2013/14:174 byggnaden som själv ska avgöra om kostnadseffektivitet föreligger, utan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas enligt *tredje stycket* att meddela föreskrifter om i vilka fall som kostnadseffektivitet respektive teknisk genomförbarhet ska anses föreligga, alltså för vilka nybyggnationer som kraven i praktiken ska gälla.

I *andra stycket* regleras kravet på individuell mätning vid en ombyggnad. Vägledning för vad som menas med begreppet ombyggnad kan hämtas från 1 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900) och förarbetena till den paragrafen (prop. 2009/10:170 s. 147 f.). Kravet riktas mot den som för egen räkning utför eller låter utföra en ombyggnad. Även för ombyggnationer ska kraven vara begränsade till att avse de situationer där det är kostnadseffektivt att installera mätutrustningen. Ytterligare en begränsning är att installationen ska vara tekniskt möjlig. Det är regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer som enligt *tredje stycket* får meddela föreskrifter om detta.

I tredje stycket bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att både för situationerna nybyggnad och ombyggnad meddela föreskrifter om för vilka fall som kostnadseffektivitet ska anses föreligga. För ombyggnadssituationen avser bemyndigandet även teknisk genomförbarhet. Det finns enligt bemyndigandet en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva särskilt om mätmetoder och därmed kostnadseffektivitet och teknisk genomförbarhet för respektive mätmetod. Med mätmetod avses i detta sammanhang den uppräknade som finns i artikel 9.3 i direktivet, individuella mätare (tillflödesmätning), värmekostnadsfördelare respektive andra mätmetoder.

Övervägandena finns i avsnitt 13.3.1.

6 § Den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad ska se till att varje lägenhets användning av tappvarmvatten kan mätas, om detta är kostnadseffektivt.

Detsamma gäller i samband med en ombyggnad, om detta är tekniskt genomförbart och kostnadseffektivt. Skyldigheten gäller då den som för egen räkning utför eller låter utföra ombyggnaden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om i vilka fall som kostnadseffektivitet respektive teknisk genomförbarhet ska anses föreligga.

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på att i vissa fall införa individuell mätning av tappvarmvatten i en byggnad. Bestämmelserna införs mot bakgrund av artikel 9.1 och artikel 9.3 i energieffektiviseringsdirektivet. Paragrafen avser individuell mätning av tappvarmvatten i byggnader med en central källa som försörjer två eller flera lägenheter. Om installationen till lägenheten enbart avser kallvatten och lägenhetsinnehavaren själv har att värma vattnet, krävs inte mätning av vattenförbrukningen.

I *första stycket* regleras kravet på individuell mätning vid uppförande av en byggnad. Kravet riktas mot den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad och gäller vid en installation av tappvarmvatten till en lägenhet, i de fall detta är kostnadseffektivt. Det är regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer som enligt *tredje stycket*

bemyndigas att meddela föreskrifter om i vilka fall som kostnadseffektivitet respektive teknisk genomförbarhet ska anses föreligga, alltså för vilka nybyggnationer som kraven i praktiken ska gälla.

I *andra stycket* regleras kravet på individuell mätning vid en ombyggnad. Vägledning för vad som menas med begreppet ombyggnad kan hämtas från 1 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900) och förarbetena till den paragrafen (prop. 2009/10:170 s. 147 f.). Kravet riktas mot den som för egen räkning utför eller låter utföra en ombyggnad. Även för ombyggnationer ska kraven vara begränsade till att avse de situationer där det är kostnadseffektivt att installera mätutrustningen. Ytterligare en begränsning är att installationen ska vara tekniskt möjlig. Det är regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer som enligt *tredje stycket* får meddela föreskrifter om detta.

I tredje stycket bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att både för situationerna nybyggnad och ombyggnad meddela föreskrifter om för vilka fall som kostnadseffektivitet ska anses föreligga. För ombyggnadssituationen avser bemyndigandet även teknisk genomförbarhet.

Övervägandena finns i avsnitt 13.3.1.

Mätsystem i vissa fall för värme, kyla och tappvarmvatten i befintlig bebyggelse

7 § Den som äger en byggnad ska även i andra fall än som följer av 5 § se till att den energi som används för en lägenhets inomhusklimat kan mätas, om det är tekniskt genomförbart och kostnadseffektivt att installera system för individuell mätning och debitering.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om i vilka fall som kostnadseffektivitet respektive teknisk genomförbarhet ska anses föreligga, samt om vilka mätmetoder som ska tillämpas.

Paragrafen har införts för att tillgodose kraven i artikel 9.3 i energi-effektiveringsdirektivet. Det följer av direktivet att mätsystem för värme och kyla ska installeras även i befintlig bebyggelse som inte genomgår en ombyggnad, om det är tekniskt genomförbart och kostnadseffektivt att genomföra installationen. Kraven på mätarinstallation i dessa fall riktas mot den som äger byggnaden. Det är inte ägaren till byggnaden som behöver göra en individuell lönsamhetskalkyl, utan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kommer med stöd av bemyndigandet i andra stycket att utreda och utfärda föreskrifter om för vilka fall som kostnadseffektivitet respektive teknisk genomförbarhet ska anses föreligga, alltså för vilka fall som kraven i praktiken ska gälla.

Prop. 2013/14:174 Det finns enligt bemyndigandet en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva särskilt om mätmetoder och därmed kostnadseffektivitet och teknisk genomförbarhet för respektive mätmetod. Med mätmetod avses i detta sammanhang den uppräkningsmetod som finns i artikel 9.3 i direktivet, individuella mätare (tillflödesmätning), värmekostnadsfördelare respektive andra mätmetoder.

Övervägandena finns i avsnitt 13.3.2.

8 § Den som äger en byggnad ska även i andra fall än som följer av 6 § se till att en lägenhets förbrukning av tappvarmvatten kan mätas, om det är tekniskt genomförbart och kostnadseffektivt att installera system för individuell mätning och debitering.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om i vilka fall som kostnadseffektivitet respektive teknisk genomförbarhet ska anses föreligga.

Paragrafen har införts för att tillgodose kraven i artikel 9.3 i energi-effektiveringsdirektivet. Det följer av direktivet att mätsystem för tappvarmvatten ska installeras även i befintlig bebyggelse som inte genomgår en ombyggnad, i de fall som installation är tekniskt genomförbar och kostnadseffektiv. Kraven på mätarinstallation i dessa fall riktas mot den som äger byggnaden. Det är inte ägaren till byggnaden som behöver göra en individuell lönsamhetskalkyl, utan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kommer med stöd av bemyndigandet i *andra stycket* att utreda och utfärda föreskrifter om för vilka fall som kostnadseffektivitet respektive teknisk genomförbarhet ska anses föreligga, alltså för vilka fall som kraven i praktiken ska gälla.

Övervägandena finns i avsnitt 13.3.2.

Tredimensionella fastigheter

9 § Om en samfällighetsförening ansvarar för el-, naturgas-, värme-, kyl- eller tappvarmvattensystemet i ett byggnadskomplex som består av tredimensionella fastigheter, ska det som sägs i denna lag om ägaren till en byggnad i stället tillämpas på föreningen.

I paragrafen behandlas det fallet att det i ett byggnadskomplex som består av tredimensionella fastigheter finns en samfällighetsförening som ansvarar för el-, gas-, värme-, kyl- eller tappvarmvattensystemet. Det som sägs i lagen om ägaren till en byggnad ska då avse föreningen.

Ett byggnadskomplex består i detta sammanhang av flera tredimensionella fastigheter, t.ex. ägarlägenheter. En samfällighetsförening kan ansvara för el-, gas-, värme-, kyl- eller tappvarmvattensystemet i byggnadskomplexet bl.a. om den förvaltar en gemensamhetsanläggning eller annan samfällighet som omfattar ett sådant system. Paragrafen medför att samfällighetsföreningen i stället för ägarna till de enskilda tredimensionella fastigheterna anses vara byggnadens ägare i lagens mening.

Övervägandena finns i avsnitt 13.6.

10 § Den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom plan- och byggnadsområdet (byggnadsnämnden) har tillsyn över att de skyldigheter som anges i 2, 3 och 5–8 §§ fullgörs.

Regeringen får meddela föreskrifter om tillsyn enligt första stycket.

Paragrafen innehåller i *första stycket* en bestämmelse om att det är byggnadsnämnden som har tillsyn över att de skyldigheter som anges i 2, 3, och 5–8 §§ fullgörs.

Genom bygglovs- och anmälningsprocessen i plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, kommer byggnadsnämnden att få kännedom om i vart fall sådana nybyggnationer och ombyggnationer som avses i 2, 3, 5 och 6 §§. Åtgärder som kräver lov eller anmälan får inte påbörjas innan byggnadsnämnden har gett ett startbesked (10 kap. 3 § PBL). Vidare krävs normalt i dessa fall att byggnadsnämnden har gett ett slutbesked innan byggnaden får tas i bruk (10 kap. 4 § PBL). När en ansökan om lov eller en anmälan ges in till byggnadsnämnden har nämnden möjlighet att kontrollera om åtgärden medför att individuell mätning ska införas i byggnaden och möjlighet att se till att de handlingar som behövs för prövningen i frågan om startbesked ges in till nämnden (10 kap. 19 och 22 §§ PBL). Nämnden kan då begära att det ges in sådana handlingar som visar om det är fråga om sådana fall där det krävs att individuell mätning införs (jfr 11 §). När byggnadsnämnden sedan meddelar ett startbesked ska nämnden i startbeskedet bestämma vilka handlingar som ska lämnas till nämnden inför beslut om slutbesked och ge upplysningar om krav enligt annan lagstiftning, i den mån sådana upplysningar behövs (10 kap. 24 § 4 och 5 PBL). Härigenom har nämnden möjlighet att se till både att den som utför åtgärden blir medveten om de krav som finns på individuell mätning och att sådana handlingar ges in till nämnden som visar att individuell mätning har införts i byggnaden (jfr 11 §).

Om system för individuell mätning och debitering ska införas utan att frågan har uppkommit i samband med att någon sådan byggåtgärd ska utföras som kräver lov eller anmälan enligt PBL, kan byggnadsnämnden enligt 11 § ge de upplysningar som behövs för att de skyldigheter som anges i lagen ska fullgöras och bestämma vilka handlingar som ska lämnas till nämnden.

I *andra stycket* lämnas ett bemyndigande till regeringen att meddela föreskrifter om tillsyn enligt första stycket.

Övervägandena finns i avsnitt 13.7.

11 § Om system för individuell mätning ska installeras, ska byggnadsnämnden ge de upplysningar som behövs för att de skyldigheter som anges i 2, 3 och 5–8 §§ ska fullgöras och bestämma vilka handlingar som ska lämnas till nämnden.

I paragrafen regleras byggnadsnämndens skyldighet att upplysa om lagens krav på införande av system för individuell mätning. Det finns i 10 kap. 24 § 4 plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, en skyldighet för nämnden att upplysa om krav i annan lagstiftning.

Prop. 2013/14:174 Upplysningsskyldigheten i denna paragraf kompletterar upplysnings-skyldigheten enligt PBL. Vidare regleras nämndens möjlighet att i dessa fall se till att sådana handlingar lämnas till nämnden som behövs för nämndens prövning i frågan. Även i detta avseende kan paragrafen ses som ett komplement till PBL, eftersom byggnadsnämnden normalt sett bör få tillgång till behövliga handlingar inom ramen för startbeskeds- och slutbeskedsprocessen enligt PBL (jfr kommentaren till 10 §). En uttrycklig skyldighet att lämna handlingar till byggnadsnämnden finns i 14 §.

Övervägandena finns i avsnitt 13.7.

12 § Den som har en skyldighet enligt 2, 3 och 5–8 §§ ska lämna byggnadsnämnden de handlingar och uppgifter i övrigt som behövs för nämndens tillsyn enligt 10 §.

I paragrafen regleras en uppgiftsskyldighet för den som har en skyldighet enligt 2, 3 och 5–8 §§. Uppgiftsskyldigheten avser de handlingar och uppgifter i övrigt som behövs för nämndens tillsyn enligt 10 §. Byggnadsnämnden får enligt 13 § meddela de förelägganden som behövs för att uppgiftsskyldigheten ska fullgöras.

Övervägandena finns i avsnitt 13.7.

13 § Byggnadsnämnden får besluta de förelägganden som behövs för att de skyldigheter som följer av 2, 3, 5–8 och 12 §§ ska fullgöras. Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

I paragrafen regleras byggnadsnämndens möjlighet att meddela de förelägganden som behövs för att de skyldigheter som följer av 2, 3, 5–8 och 12 §§ ska fullgöras. Ett sådant föreläggande får förenas med vite. Närmare bestämmelser om föreläggande och utdömande av vite finns i lagen (1985:206) om viten.

Övervägandena finns i avsnitt 13.7.

14 § Kommunen får ta ut avgifter för sin tillsyn enligt 10 §. Kommunen får meddela föreskrifter om avgifternas storlek.

Av paragrafen följer att kommunen får ta ut avgifter för sin tillsyn. Avgifterna får bara avse tillsynsärenden som bedrivs enligt denna lag och ska betalas av den som tillsynsärendet riktar sig mot. Övriga uppgifter får finansieras genom de avgifter som får beslutas enligt 12 kap. 8 § plan- och bygglagen (2010:900).

I *andra stycket* lämnas ett bemyndigande för kommunen (kommunfullmäktige) att besluta om hur stora tillsynsavgifterna ska vara.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.

Överklagande

15 § Byggnadsnämndens beslut om föreläggande enligt 13 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om överklagande. Det är endast de beslut som omnämns som får överklagas.

Av *andra stycket* framgår att det krävs prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten.

Övervägandena finns i avsnitt 13.9.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer i fråga om 5 och 6 §§, den 1 juni 2016 i fråga om 7 och 8 §§, och i övrigt den 1 juni 2014.

Lagen träder i kraft den dag som regeringen bestämmer i fråga om installationskrav vid nybyggnation och ombyggnad för värme, kyla och tappvarmvatten. När det gäller de nya kraven på måtarinstallation som enligt 7 och 8 §§ i vissa fall kommer att ställas på den som äger en byggnad, gäller dessa från och med den 1 juni 2016. I övrigt träder lagen i kraft den 1 juni 2014.

Övervägandena finns i avsnitt 23.1.

25.3 Förslaget till lag om vissa kostnads- nyttoanalyser på energiområdet

Lagens innehåll och syfte

1 § I denna lag finns bestämmelser om att kostnads-nyttoanalyser ska utföras i vissa fall för att utreda potentialen för användning av högeffektiv kraftvärme, fjärrvärme eller fjärrkyla och spillvärme från industrin.

Lagens syfte är att främja en effektiv energiförsörjning.

I paragrafen anges lagens syfte och tillämpningsområde. Genom lagen genomförs artikel 14.5 och 14.7 b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (energieffektiviseringsdirektivet).

Övervägandena finns i avsnitt 16.1.

Ord och uttryck

2 § Med omfattande uppgradering avses i denna lag en sådan uppgradering vars kostnad överskrider 50 procent av investeringskostnaderna för en ny jämförbar anläggning.

Som en omfattande uppgradering avses dock inte installation av utrustning för avskiljning av koldioxid vid en förbränningsanläggning.

I paragrafen finns en definition av termen omfattande uppgradering. Definitionen svarar mot definitionen av omfattande uppgradering i artikel 2.44 i energieffektiviseringsdirektivet med den begränsning som följer av undantaget i *andra stycket*. Den utrustning som där avses är sådan som används för avskiljning av koldioxid inför dess geologiska lagring.

Undantaget svarar mot undantaget i artikel 14.5 andra stycket i energi-effektiviseringsdirektivet.

Skyldigheten att utföra en kostnads-nyttoanalys

3 § En kostnads-nyttoanalys enligt denna lag ska utföras vid planeringen av

- 1. en ny termisk elproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt,**
- 2. en ny industrialanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt som genererar användbar spillvärme,**
- 3. ett nytt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla, eller**
- 4. en ny energiproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt inom ett befintligt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla.**

En kostnads-nyttoanalys ska även utföras vid planeringen av en omfattande uppgradering av en sådan befintlig anläggning som avses i första stycket 1, 2 och 4.

Kostnads-nyttoanalysen ska utföras av den som bedriver eller avser att bedriva verksamheten i den anläggning som omfattas av analysen.

Enligt *första stycket* uppkommer skyldigheten att utföra en kostnads-nyttoanalys vid planeringen av en ny anläggning av det slag som anges i punkterna 1–4.

Med planering avses den inledande fasen av det utrednings- och förberedelsearbete som föregår verksamhetsutövarens beslut om den aktuella anläggningens utformning och driftsparametrar.

Enligt *punkten 1* ska en kostnads-nyttoanalys utföras när en ny termisk elproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt planeras. Med termisk elproduktionsanläggning avses i bestämmelsen ett kraftverk som producerar el genom en värmealstrande process utan att överskottsvärmen tas till vara. Bestämmelsen omfattar exempelvis inte vattenkraft, vindkraft, vågkraft eller elproduktion med solceller.

I *punkten 2* anges att en kostnads-nyttoanalys ska utföras vid planering av en industrialanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt. Endast industrialanläggningar som genererar användbar spillvärme omfattas av bestämmelsen. Med spillvärme avses värme som uppstår som en restprodukt vid industriell tillverkning. Enligt bestämmelsen ska det vara fråga om användbar spillvärme. Tröskelvärden för vad som är användbar spillvärme kan anges i underordnade föreskrifter. Om anläggningens förmåga att generera spillvärme inte når

upp till dessa tröskelvärden omfattas anläggningen inte av bestämmelsens tillämpningsområde.

Enligt *punkten 3* ska en kostnads-nyttoanalys utföras när ett nytt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla planeras. Med nät avses även den anläggning som används för att producera fjärrvärmen eller fjärrkylan. En utbyggnad av ett befintligt nät är inte ett nytt nät i bestämmelsens mening.

Enligt *punkten 4* ska en kostnads-nyttoanalys utföras när inom ett befintligt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla en ny energiproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt planeras.

I *andra stycket* anges att en sådan analys även ska utföras vid planeringen av en omfattande uppgradering av en befintlig anläggning av det slag som avses i punkterna 1, 2 och 4. I 2 § finns en definition av begreppet omfattande uppgradering.

Av *tredje stycket* framgår att det är utövaren av verksamheten i den planerade anläggningen som ska utföra kostnads-nyttoanalysen. Med utövaren av verksamheten avses den som ansvarar för verksamheten enligt miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 16.2.

Vad en kostnads-nyttoanalys ska innehålla

4 § En kostnads-nyttoanalys ska innehålla en utvärdering av de kostnader och fördelar som skulle uppstå genom att i fråga om

- 1. en termisk elproduktionsanläggning driva anläggningen som en högeffektiv kraftvärmeanläggning,**
- 2. en industrianläggning driva anläggningen så att spillvärme tillvaratas för elproduktion eller i ett nät för fjärrvärme eller fjärrkyla, eller**
- 3. ett nytt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla eller en energiproduktionsanläggning inom ett sådant nät utnyttja spillvärme från närliggande industrianläggningar.**

I paragrafen anges att en kostnads-nyttoanalys ska innehålla en utvärdering av kostnader och fördelar med att i stället för att driva en anläggning på det sätt som planerats, driva den på något av de sätt som anges i punkterna 1–3. Syftet med analysen är att utvisa om en sådan drift skulle vara lönsam. De fördelar som avses är således av ekonomisk natur.

Punkten 1 gäller för en kostnads-nyttoanalys som avser en ny elproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt, eller en omfattande uppgradering av en sådan anläggning. Analysen i denna punkt ska utgå från ett scenario där den nya anläggningen eller den uppgraderade anläggningen drivs som en högeffektiv kraftvärmeanläggning. I 5 § finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad som avses med termen högeffektiv kraftvärmeanläggning.

Punkten 2 gäller för en kostnads-nyttoanalys som avser en ny industrianläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt eller en omfattande uppgradering av en sådan anläggning. Kostnads-nyttoanalysen ska i sådana fall avse ett scenario där den nya anläggningen eller den uppgraderade anläggningen drivs så att spillvärme

Prop. 2013/14:174 tillvaratas för elproduktion eller i ett nät för fjärrvärme eller fjärrkyla för att tillgodose en efterfrågan som inte överstiger behovet av värme eller kyla och som annars skulle tillgodoses på marknadsvillkor genom andra energiframställningsprocesser än kraftvärme.

Punkten 3 gäller för en kostnads-nyttoanalys som avser ett nytt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla eller inom ett sådant nät en ny energiproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt eller en omfattande uppgradering av en sådan anläggning. Kostnads-nyttoanalysen ska i sådana fall avse ett scenario där spillvärme från närliggande industrianläggningar utnyttjas.

Övervägandena finns i avsnitt 16.3.

Bemyndiganden

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. ytterligare föreskrifter om skyldigheten att utföra en kostnads-nyttoanalys enligt 3 §,

2. föreskrifter om vad som avses med en högeffektiv kraftvärmeanläggning,

3. ytterligare föreskrifter om vad en kostnads-nyttoanalys ska innehålla enligt 4 §,

4. föreskrifter om hur en kostnads-nyttoanalys ska utföras,

5. föreskrifter om hur en kostnads-nyttoanalys ska redovisas, och

6. föreskrifter om undantag från skyldigheterna i 3 och 4 §§.

Paragrafen innehåller bemyndiganden.

I *punkten 1* finns ett bemyndigande att meddela ytterligare föreskrifter om skyldigheten att utföra en kostnads-nyttoanalys. Sådana kan exempelvis avse frågan om hur stor produktion av spillvärme en industrianläggning ska ha för att den ska anses producera användbar spillvärme i den aktuella paragrafens mening. Övervägandena finns i avsnitt 16.2.

I *punkten 2* finns ett bemyndigande om föreskrifter om vad som ska avses med termen högeffektiv kraftvärmeanläggning. I artikel 2.30 och 2.34 i energieffektiviseringsdirektivet definieras termerna kraftvärme respektive högeffektiv kraftvärme.

I *punkterna 3 och 4* finns bemyndiganden avseende föreskrifter om vad en kostnads-nyttoanalys ska innehålla respektive hur den ska utföras. Föreskrifter om hur en analys ska utföras kan exempelvis ange att en kostnads-nyttoanalys ska beräknas utifrån värden som tillhandahålls av en myndighet. Övervägandena finns i avsnitt 16.3.

I *punkten 5* finns ett bemyndigande avseende föreskrifter om hur en kostnads-nyttoanalys ska redovisas.

Punkten 6 innehåller ett bemyndigande avseende undantag från skyldigheterna i 3 och 4 §§. Artikel 14.6 i energieffektiviseringsdirektivet innehåller bestämmelser som ger medlemsstaterna rätt att undanta vissa anläggningar från skyldigheten att utföra kostnads-nyttoanalyser. Utrymmet för regeringen eller en myndighet att meddela

föreskrifter om sådana undantag är därför begränsat till de fall som anges där. Övervägandena finns i avsnitt 16.4. Prop. 2013/14:174

Tillsyn

6 § Den myndighet som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

I paragrafen anges att det är regeringen som bestämmer vilken myndighet som ska utöva tillsyn över lagen och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen. Det kommer således att framgå av förordning vilken myndighet som avses.

Övervägandena finns i avsnitt 16.5.

7 § Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen.

Ett föreläggande får förenas med vite.

Av paragrafen framgår att tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen samt att ett föreläggande får förenas med vite. Bestämmelser om bl.a. vitets storlek finns i lagen (1985:206) om viten.

Övervägandena finns i avsnitt 16.5.

Prövning av kostnads-nyttoanalys

8 § Tillsynsmyndigheten ska pröva om en kostnads-nyttoanalys uppfyller kraven i denna lag eller i föreskrifter meddelade med stöd av lagen.

Ett ärende om prövning av kostnads-nyttoanalys ska handläggas skyndsamt.

I paragrafen anges att tillsynsmyndigheten ska pröva om en kostnads-nyttoanalys har utförts i enlighet med kraven i lagen eller i föreskrifter meddelade med stöd av lagen.

I *andra stycket* anges att ett ärende om prövning av en kostnads-nyttoanalys ska handläggas skyndsamt.

Övervägandena finns i avsnitt 16.5.

9 § I ett fall som avses i 3 § får arbetet med att bygga eller uppgradera den planerade anläggningen inte påbörjas innan tillsynsmyndigheten har godkänt en kostnads-nyttoanalys avseende anläggningen.

I paragrafen anges att arbetet med att bygga eller uppgradera en anläggning som planeras enligt 3 § inte får påbörjas innan en kostnads-nyttoanalys angående anläggningen har godkänts av tillsynsmyndigheten.

Övervägandena finns i avsnitt 16.5.

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för prövning och tillsyn enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Paragrafen innehåller bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avgifter för prövning och tillsyn enligt lagen eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Övervägandena finns i avsnitt 16.5.

Överklagande

11 § En tillsynsmyndighets beslut enligt 7 och 8 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Enligt paragrafen får ett beslut som tillsynsmyndigheten meddelar med stöd av 7 och 8 §§ överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Av *andra stycket* följer att det krävs prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten.

Övervägandena finns i avsnitt 16.6.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

Lagen träder i kraft den 1 juni 2014.

25.4 Förslaget till lag om ändring i jordabalken

12 kap.

19 § Hyran för bostadslägenheter ska vara till beloppet bestämd i hyresavtalet eller, om avtalet innehåller förhandlingsklausul enligt hyresförhandlingslagen (1978:304), i förhandlingsöverenskommelse. Detta gäller dock inte ersättning för kostnader som hänför sig till lägenhetens uppvärmning, *nedkylning*, förseende med varmvatten eller elektrisk ström eller avgifter för vatten och avlopp

1. om hyresavtalet innehåller förhandlingsklausul och beräkningsgrunden för ersättningens storlek har fastställts genom en förhandlingsöverenskommelse eller genom ett beslut enligt 22 eller 25 § hyresförhandlingslagen,

2. om lägenheten är belägen i ett en- eller tvåfamiljshus eller inom en ägarlägenhetsfastighet, eller

3. i fråga om avgifter för vatten och avlopp, om avgiften påförs hyresgästen efter individuell mätning.

I fråga om bostadslägenheter som hyrs ut i andra hand eller som upplåtaren innehar med bostadsrätt får det trots första stycket

avtalas att hyran ska anknytas till den hyra, årsavgift eller avgift för andrahandsupplåtelse som upplåtaren betalar.

Hyran för lokaler ska också vara till beloppet bestämd i avtalet till den del den inte omfattar ersättning som avses i första stycket andra meningen. Trots detta gäller dock förbehåll i avtalet om att hyran ska utgå med ett belopp som står i visst förhållande till hyresgästens rörelseintäkter eller som bestäms enligt en skriftlig överenskommelse mellan å ena sidan hyresvärden eller hyresvärden och en organisation av fastighetsägare, i vilken hyresvärden är medlem, och å andra sidan en organisation av hyresgäster. Om avtalet är träffat för bestämd tid och hyrestiden är minst tre år, gäller dessutom förbehåll om att hyran ska utgå med belopp som bestäms enligt en annan beräkningsgrund än som nu har angetts.

Om en kostnad som hänför sig till lägenhetens uppvärmning, nedkylning eller förseende med varmvatten eller elektrisk ström kan påföras hyresgästen efter individuell mätning, ska beräkningen av ersättning för kostnaden, trots första och tredje styckena, ta sin utgångspunkt i den uppmätta förbrukningen.

Har avtal träffats i strid med första, tredje eller fjärde stycket, ska hyran utgå med ett belopp som är skäligt med hänsyn främst till parternas avsikter och övriga förhållanden när avtalet träffades.

Om ogiltighet av avtal om hyra för bostadslägenhet i vissa fall när förhandlingsordning gäller finns bestämmelser i hyresförhandlingslagen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hyran. Reglerna för vad som gäller då energiförbrukning kan mätas individuellt ändras.

I *första stycket* läggs ersättning för kostnader som hänför sig till lägenhetens nedkylning till i uppräknningen av ersättningsposter som i vissa fall inte behöver vara till beloppet bestämda. Avsikten är att termen nedkylning ska omfatta alla åtgärder för nedkylning av en lägenhet som innefattar överföring av energi.

Första stycket andra meningen 3 innebär att hyran inte behöver vara till beloppet bestämd i ett avtal eller en förhandlingsöverenskommelse till den del hyran avser ersättning för avgifter för vatten och avlopp, om avgiften påförs hyresgästen efter individuell mätning. Detta överensstämmer med vad som hittills gällt. Övriga nyttigheter som räknas upp i första meningen omfattas däremot inte längre av punkten 3, utan av fjärde stycket.

Av det nya *fjärde stycket*, som gäller både bostadslägenheter och lokaler, följer att beräkningen av ersättning för en kostnad som hänför sig till lägenhetens uppvärmning, nedkylning eller förseende med varmvatten eller elektrisk ström ska ta sin utgångspunkt i den uppmätta förbrukningen, om kostnaden kan påföras hyresgästen efter individuell mätning. En förutsättning är att tekniska möjligheter till mätning föreligger i det enskilda fallet.

Att beräkningen ska ta sin utgångspunkt i uppmätt förbrukning innebär inte att hänsyn inte kan tas till andra faktorer. Parterna bör t.ex. kunna avtala om att sådant som lägenhetens placering i byggnaden och antalet fönster ska beaktas när ersättningen för värmeförbrukning bestäms.

Prop. 2013/14:174 Bestämmelsen förutsätter dock att utgångspunkt tas i den uppmätta förbrukningen.

I *femte stycket* läggs en hänvisning till fjärde stycket till. Om avtal har träffats i strid med den nya regeln ska hyran i stället utgå med ett belopp som är skäligt med hänsyn främst till parternas avsikter och övriga förhållanden när avtalet träffades. En tvist mellan parterna får prövas på samma sätt som andra tvister enligt bestämmelsen (jfr prop. 1973:23 s. 117 f.)

Övervägandena finns i avsnitt 13.5.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 2 juli 2014.

2. Innehåller ett hyresavtal som har ingåtts före ikraftträdandet villkor som strider mot 12 kap. 19 § i dess nya lydelse, gäller villkoret mot hyresgästen till utgången av år 2016 eller, om avtalet inte kan sägas upp till upphörande vid den tidpunkten, till den senare tidpunkt då avtalet på grund av uppsägning tidigast kan frånträdas av båda parter.

I *första punkten* finns en bestämmelse om ikraftträdande.

I *andra punkten* finns en övergångsbestämmelse som omfattar de hyresavtal som har ingåtts före ikraftträdandet. Villkor i dessa avtal och som strider mot 12 kap. 19 § i dess nya lydelse gäller mot hyresgästen åtminstone till utgången av år 2016. Om det följer av avtalet att detta inte kan sägas upp till den tidpunkten, får villkoren tillämpas till den senare tidpunkt då avtalet kan frånträdas av båda parter.

Av 7 kap. 7 § följer att en överenskommelse om förlängning av upplåtelse tiden i ett hyresavtal gäller som en ny upplåtelse, om inte förlängningen sker på grund av lag eller med stöd av en bestämmelse i avtalet. Ett hyresavtal som efter ikraftträdandet förlängs utan att det följer av lag eller av avtalet, är alltså att anse som ett nytt avtal, på vilket övergångsbestämmelsen inte är tillämplig.

Övervägandena finns i avsnitt 23.1 och 23.2.

25.5 Förslaget till lag om ändring i miljöbalken

19 kap.

5 § I ett ärende som prövas av länsstyrelsen eller en kommunal nämnd ska styrelsen eller nämnden tillämpa bestämmelserna

1. i 22 kap. 1 § första stycket och 1 c och 1 d §§ om ansökans form och innehåll,

2. i 22 kap. 2 § om en ansökans ingivande och brister i den,

3. i 22 kap. 2 a § om prövningar som avses i 24 kap. 3, 5 och 8 §§,

4. i 22 kap. 3 § om kungörelses innehåll,

5. i 22 kap. 6 § om talerätt,

6. i 22 kap. 9 § om rätt att företräda fastighet,

7. i 22 kap. 12 § om sakkunniga,

8. i 3 kap. 4 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar om undersökning på platsen,

9. i 22 kap. 25 § första stycket 1–3 och 5–11, andra stycket sista meningen och tredje stycket *samt 25 a–25 c, 25 f och 25 g §§* om tillståndsdoms innehåll,

10. i 22 kap. 26 § om särskild dom,

11. i 22 kap. 27 § första stycket, andra stycket andra meningen samt tredje stycket första meningen om uppskjutna frågor och provisoriska föreskrifter,

12. i 22 kap. 28 § första stycket första meningen om verkställighetsförordnande, och

13. i 23 kap. 3 § när det gäller särskild överklagan i frågor om sakkunniga som avses i 22 kap. 12 §.

I paragrafen hänvisas till de processuella regler som ska tillämpas vid länsstyrelsernas och kommunernas prövning av miljöfarlig verksamhet.

Första punkten ändras på så sätt att hänvisningar införs till 22 kap. 1 c § om vad en ansökan om ändringstillstånd ska innehålla och till nya 22 kap. 1 d § om vad en ansökan om tillstånd till en anläggning av sådant slag att en kostnads-nyttoanalys ska utföras ska innehålla.

I nionde punkten görs tillägg genom att hänvisningar införs till 22 kap. 25 f och 25 g §§ om vad en tillståndsdom ska innehålla. Till punkten flyttas det som i gällande lydelse anges i andra stycket. Till följd av detta tas andra stycket bort.

Övervägandena finns i avsnitt 16.7 och 22.

I övrigt görs språkliga ändringar.

22 kap.

1 d § *En ansökan om tillstånd till en anläggning där en kostnads-nyttoanalys ska utföras enligt 3 § lagen (2014:000) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet, ska utöver det som anges i 1 § första stycket innehålla*

1. en redovisning av slutsatserna i en kostnads-nyttoanalys som godkänts enligt den lagen, och

2. beslutet om godkännande av analysen enligt samma lag.

Första stycket gäller även då ansökan avser ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 § första stycket.

I paragrafen, som är ny, regleras vad en tillståndsansökan ska innehålla i ett fall som avses i 3 § i lagen om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet. Enligt *punkten 1* ska slutsatserna i analysen redovisas. Slutsatserna i kostnads-nyttoanalysen kommer därmed att utgöra en del av prövningsmyndighetens beslutsunderlag. Med slutsatser avses en redovisning av resultatet av den utvärdering av kostnader och fördelar som ska utföras enligt 4 § i den nämnda lagen. I 5 § i den aktuella lagen finns ett bemyndigande avseende föreskrifter om hur en kostnads-nyttoanalys ska redovisas.

Prop. 2013/14:174 Enligt paragrafen ska analysen vara godkänd av tillsynsmyndigheten enligt den nämnda lagen. I *punkten 2* finns en bestämmelse om att ansökan också ska innehålla myndighetens beslut om godkännande. Övervägandena finns i avsnitt 16.7.

25 g § *En dom som omfattar tillstånd till en sådan anläggning som avses i 1 d § ska dessutom innehålla en redovisning av slutsatserna i den kostnads-nyttoanalys vars slutsatser ska redovisas i ansökan om tillstånd till anläggningen.*

I paragrafen, som är ny, anges att slutsatserna i en kostnads-nyttoanalys enligt lagen (2014:000) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet ska redovisas i en dom i ett mål där sådana slutsatser ska redovisas i en ansökan om tillstånd enligt 1 d §.

Med slutsatser avses en redovisning av resultatet av den utvärdering av kostnader och fördelar som ska utföras enligt 4 § i den nämnda lagen. I 5 § i den aktuella lagen finns ett bemyndigande avseende föreskrifter om hur en kostnads-nyttoanalys ska redovisas.

Övervägandena finns i avsnitt 16.7.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

2. Äldre föreskrifter gäller för mål och ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

I *första punkten* finns en bestämmelse om ikraftträdande.

I *andra punkten* finns en övergångsbestämmelse som innebär att kraven på att en ansökan respektive en dom i vissa fall ska innehålla en redovisning av slutsatserna i en kostnads-nyttoanalys inte gäller för mål eller ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 23.2.

25.6 Förslaget till lag om ändring i bostadsrättslagen (1991:614)

7 kap.

14 § Varje medlem ska betala en avgift till bostadsrättsföreningen i form av en insats när bostadsrätt upplåts till honom eller henne. Föreningen har dessutom rätt att ta ut en årsavgift för den löpande verksamheten samt, om det anges i stadgarna, upplåtelseavgift, överlåtelseavgift, pantsättningsavgift och avgift för andrahandsupplåtelse.

Om en kostnad som hänför sig till uppvärmning eller nedkylning av medlemmens lägenhet eller dess förseende med varmvatten eller elektrisk ström kan påföras medlemmen efter individuell mätning, ska beräkningen av årsavgiften, till den del avgiften avser ersättning för sådan kostnad, ta sin utgångspunkt i den uppmätta förbrukningen.

En beslutad insats kan ändras enligt 9 kap. 13 och 16 §§. Föreningen får i övrigt inte ta ut särskilda avgifter för åtgärder som föreningen ska vidta med anledning av denna lag eller någon annan författning.

Vid ombildning av hyresrätt till bostadsrätt får bostadsrättsföreningen inte ta ut upplåtelseavgift förrän efter en månad från den dag då föreningen erbjudit hyresgästen att få lägenheten upplåten med bostadsrätt. Intill dess sex månader förflutit räknat från dagen för erbjudandet, får avgiften högst motsvara ränta på insatsen enligt 5 § räntelagen (1975:635).

Avgiften för andrahandsupplåtelse får för en lägenhet årligen motsvara högst tio procent av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. Om en lägenhet upplåts under en del av ett år, beräknas den högsta tillåtna avgiften efter det antal kalendermånader som lägenheten är upplåten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om de avgifter en bostadsrättsförening får ta ut av sina medlemmar. En särskild regel för de fall då det finns möjlighet till individuell mätning av energiförbrukning läggs till.

Av det nya *andra stycket* följer att beräkningen av en medlems årsavgift, till den del avgiften avser ersättning för en kostnad som hänför sig till lägenhetens uppvärmning, nedkylning eller förseende med varmvatten eller elektrisk ström, ska ta sin utgångspunkt i den uppmätta förbrukningen, om kostnaden kan påföras medlemmen efter individuell mätning. De nyttigheter som omfattas är samma som omfattas av 12 kap. 19 § fjärde stycket jordabalken.

En förutsättning för att kravet på att beräkningen av avgiften ska ta sin utgångspunkt i den uppmätta förbrukningen ska gälla är att tekniska möjligheter till mätning föreligger i det enskilda fallet.

Att beräkningen ska ta sin utgångspunkt i uppmätt förbrukning innebär inte att hänsyn inte kan tas till andra faktorer. T.ex. bör sådant som lägenhetens placering i byggnaden och antalet fönster kunna beaktas när ersättningen för värmeförbrukning bestäms. Bestämmelsen förutsätter dock att utgångspunkt tas i den faktiska förbrukningen.

Av 9 kap. 5 § följer att de grunder enligt vilka årsavgiften ska beräknas ska anges i bostadsrättsföreningens stadgar.

Övervägandena finns i avsnitt 13.5.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 2 juli 2014.

2. I fråga om bostadsrättsföreningar som har bildats före ikraftträdandet gäller 7 kap. 14 § i sin äldre lydelse intill utgången av maj 2015.

I första punkten finns en bestämmelse om ikraftträdande.

Av *andra punkten* följer att bostadsrättsföreningar som har bildats före ikraftträdandet kan fortsätta att tillämpa äldre regler om beräkningen av årsavgiften intill utgången av maj 2015. Föreningen ges därmed tid att genomföra de stadgeändringar som kan föranledas av den nya lydelsen

25.7 Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857)

3 kap.

7 a § *En nätkoncessionshavare som är skyldig att ansluta en anläggning enligt 6 eller 7 § ska genomföra anslutningen inom skäligen tid.*

Anslutningsskyldigheten ska fullgöras inom två år från det att nätkoncessionshavaren har tagit emot en begäran om anslutning, om inte en längre tid är nödvändig med hänsyn till anslutningens omfattning och tekniska utformning eller det annars finns särskilda skäl.

I paragrafen, som är ny, finns en bestämmelse som har tillkommit med anledning av punkten b i bilaga XII till energieffektiviseringsdirektivet, där det finns bestämmelser om anslutning av produktionsanläggningar. Enligt direktivet bör anslutningsprocessen inte ta längre än 24 månader med beaktande av vad som är praktiskt möjligt och icke-diskriminerande.

Paragrafen är tillämplig när en nätkoncessionshavare är skyldig att ansluta en anläggning enligt 6 eller 7 §. Anslutningen ska i så fall enligt *första stycket* genomföras inom skäligen tid. Nätkoncessionshavaren är alltså skyldig att säkerställa att anslutningen inte i onödan drar ut på tiden.

Av *andra stycket* framgår att det är en utgångspunkt att anslutningen inte ska ta längre tid att genomföra än två år från det att nätkoncessionshavaren har tagit emot en begäran om anslutning. Detta innebär dock inte att nätkoncessionshavaren alltid har rätt att ta två år i anspråk för att utföra anslutningen. Kravet på anslutning inom skäligen tid innebär att det ofta är rimligt att kräva en betydligt kortare tid, t.ex. när det gäller tekniskt okomplicerade anslutningar i områden där ledningsnätet redan är väl utbyggt. Det finns dock även skäl som kan motivera en längre tid.

En längre tid kan vara nödvändig med hänsyn till anslutningens omfattning och tekniska utformning. Projektet kan ha en sådan storlek att det är praktiskt omöjligt att genomföra anslutningen inom två år, t.ex. med hänsyn till leveranstider för materiel. En längre tid för anslutningen kan vara nödvändig med hänsyn till bl.a. anläggningens karaktär, att det saknas ett befintligt nät i anslutning till anläggningen eller att nätet har för liten kapacitet. Om det är nödvändigt att dra nya ledningar långa sträckor till platser utanför det befintliga nätet kan det i vissa fall vara rimligt med en betydligt längre tid för att genomföra anslutningen. Det kan vidare vara motiverat att tillåta en längre anslutningsprocess, om det är nödvändigt med en omfattande förstärkning av elnätet för att genomföra anslutningen eller om anslutningen på något annat sätt är ovanligt tekniskt komplicerad. Det kan även finnas andra särskilda skäl som motiverar en längre tid för fullgörandet. En sådan omständighet är vid vilken tidpunkt det går att påbörja en fysisk anslutning. En begäran

om anslutning kan exempelvis ha lämnats in till nätkoncessionshavaren innan den aktuella anläggningen har börjat byggas. Även prövningen av frågor om nätkoncession kan medföra att anslutningsprocessen tar mer än två år i anspråk.

Övervägandena finns i avsnitt 17.5.

7 b § *Ett företag som bedriver nätverksamhet ska ha standardiserade rutiner för anslutning av elproduktionsanläggningar. Sådana rutiner ska, så långt det är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa en snabb och enkel anslutning.*

Paragrafen är ny och ska ses mot bakgrund av punkten c i bilaga XII till energieffektiviseringsdirektivet, där det föreskrivs att nätföretag ska tillhandahålla standardiserade och förenklade rutiner för anslutning av producenter av distribuerad högeffektiv kraftvärme och att dessa rutiner ska underlätta nätanslutningen.

I paragrafen föreskrivs att ett företag som bedriver nätverksamhet ska ha standardiserade rutiner för anslutning av produktionsanläggningar. Kravet har således inte begränsats till att avse endast högeffektiv kraftvärme. De standardiserade rutinerna ska säkerställa en snabb och enkel anslutning. Snabbheten och enkelheten begränsas dock till vad som är ändamålsenligt. Hänsyn måste tas till andra krav, såsom driftsäkerheten och vad som är rimligt från ett kostnadsperspektiv.

Övervägandena finns i avsnitt 17.5.

10 a § *Rapportering av mätresultat och beräkningar enligt 10 § ska ske till den systemansvariga myndigheten, till berörda nätkoncessionshavare, elanvändare, elproducenter, balansansvariga och elleverantörer. På begäran ska rapportering ske till ett företag som elanvändaren eller elproducenten har utsett.*

I paragrafen, som är ny, räknas det upp till vem en nätkoncessionshavare är skyldig att rapportera enligt vad som anges i 10 §. De närmare bestämmelserna om när och på vilket sätt som rapportering ska ske finns i förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el samt i föreskrifter. Den enda sakliga ändringen jämfört med vad som har gällt tidigare framgår av den sista meningen, enligt vilken en nätkoncessionshavare på begäran även ska rapportera till ett företag som elanvändaren eller elproducenten har utsett. Bestämmelsen har införts mot bakgrund av kraven i artiklarna 9.2 d och 10.3 a i energieffektiviseringsdirektivet.

De företag som elanvändaren kommer att kunna utse blir i praktiken leverantörer av olika former av energitjänster. Eftersom marknaden är under utveckling och nya typer av tjänster förväntas uppstå anges inte närmare vilken typ av företag som rapporteringen förväntas ske till. Det kan förutses att föreskrifter kommer att meddelas på lägre nivå än lag om exempelvis vilket format som ska användas.

Övervägandena finns i avsnitt 15.4.

16 § Den som har nätkoncession får inte ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla el som är avsedd att täcka nätförluster eller behövs för driften av ledningsnätet med hänvisning endast till kraftslag.

Nätkoncessionshavaren ska anskaffa den el som är avsedd för sådana ändamål som anges i första stycket på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Paragrafen har ändrats mot bakgrund av kraven i artikel 15.6 i energi-effektiviseringsdirektivet. Ändringarna tar främst sikte på möjligheten för elproducenter att tillhandahålla tjänster som säkerställer nätdriften, s.k. drifttjänster.

I första stycket anges nu att den som har nätkoncession inte får ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla el som är avsedd att täcka nätförluster eller behövs för driften av ledningsnätet med hänvisning endast till kraftslag. Bestämmelsen innebär att nätkoncessionshavaren inte får missgynna någon elproducent med hänvisning endast till det sätt på vilket elen producerats. Nätkoncessionshavaren är dock inte förhindrad att ställa upp krav som behövs med hänsyn till driftsäkerheten. Förutsättningarna för olika kraftslag att tillhandahålla drifttjänster kan variera med hänsyn till de tekniska förutsättningarna, t.ex. den tid som behövs för att aktivera anläggningen eller i vilken utsträckning elproduktionen går att planera i förväg.

Andra stycket är nytt och motsvarar delvis den nuvarande bestämmelsen i 16 §. Det som tidigare gällt endast i fråga om anskaffningen av el som är avsedd att täcka nätförluster ska enligt förslaget gälla även i fråga om el som nätföretaget anskaffar för driften av ledningsnätet.

Övervägandena finns i avsnitt 17.6.3.

Efterfrågeflexibilitet

16 a § *Ett företag som bedriver nätverksamhet får inte ställa upp tekniska krav eller andra villkor som försvårar tillhandahållandet av tjänster i form av ändrad elförbrukning, om inte villkoret är motiverat med hänsyn till en säker, tillförlitlig och effektiv drift av ledningsnätet.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka tekniska villkor som får ställas upp av nätföretagen när det gäller sådana tjänster som avses i första stycket.

Paragrafen, som är ny, har tillkommit med anledning av kraven i artikel 15.8 i energieffektiviseringsdirektivet.

I första stycket anges att ett företag som bedriver nätverksamhet inte får ställa upp tekniska krav eller andra villkor som försvårar tillhandahållandet av tjänster i form av ändrad elförbrukning (efterfrågeflexibilitet), om inte villkoret är motiverat med hänsyn till en säker, tillförlitlig och effektiv drift av ledningsnätet. Bestämmelsen har

tillkommit mot bakgrund av det som föreskrivs i artikel 15.8 andra stycket i energieffektiviseringsdirektivet.

Efterfrågeflexibilitet innebär att en slutförbrukare ändrar sin elanvändning till följd av marknadssignaler eller mot särskild ersättning. Marknadssignaler kan utgöras exempelvis av förändringar i elpriset över tiden. En slutförbrukare kan vidare åta sig att minska sin elförbrukning mot ersättning, antingen ensam eller genom en aggregator. Med aggregator avses i energieffektiviseringsdirektivet en tjänsteleverantör på efterfrågesidan som lägger samman kortvariga användarlaster för att sälja eller auktionera ut dem på organiserade energimarknader (artikel 2.45). Paragrafen gäller både när en tjänsteleverantör gör ett åtagande avseende sin egen förbrukning och när leverantören är mellanhand för ett kollektiv av elförbrukare.

I *andra stycket* finns ett bemyndigande till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka tekniska villkor som får ställas upp av nätföretagen när det gäller efterfrågeflexibilitet.

Ett nätföretags upphandling av efterfrågeflexibilitet för egen räkning faller som utgångspunkt inom området för lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF). Bestämmelserna i paragrafen tar dock inte sikte på rena upphandlingssituationer utan på samtliga åtgärder inom ramen för nätdriften med betydelse för möjligheterna att tillhandahålla efterfrågeflexibilitet.

Övervägandena finns i avsnitt 17.7.2.

4 kap.

1 § Nättariffer ska vara objektiva och icke-diskriminerande. De ska utformas på ett sätt som är förenligt med ett effektivt utnyttjande av elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om hur nättarifferna ska utformas för att främja ett effektivt utnyttjande av elnätet eller en effektiv elproduktion och elanvändning.

I 5 kap. finns bestämmelser om fastställande av intäktsram.

I paragrafen finns grundläggande bestämmelser om utformningen av nättariffer. Med nättariff avses i ellagen avgifter och övriga villkor för överföring av el och för anslutning till en ledning eller ett ledningsnät (1 kap. 5 §).

I *första stycket första meningen* anges att nättariffer ska vara objektiva och icke-diskriminerande. Bestämmelsen infördes i ellagen i samband med genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 96/92/EG.

Vad gäller kravet på objektivitet syftar det till en korrekt fördelning av det totala avgiftsbeloppet enligt tariffen mellan berörda kunder och kundkategorier. Avgifterna får vara olika mellan olika kundkategorier men de olika avgiftsnivåerna måste någorlunda reflektera de kostnader som nätföretaget har för respektive kundkategori. Något osakligt gynnande av en kundkategori på bekostnad av en annan kategori får

Prop. 2013/14:174 alltså inte förekomma. Inom varje kundkategori ska sedan den principiella utformningen av nättariffen vara likadan för alla kunder om det inte finns objektiva faktorer som talar för något annat. Att tariffen ska vara icke-diskriminerande innebär att någon hänsyn inte får tas vid tariffsättningen till från vilken leverantör den överförda elen kommer eller från vilket land elen kommer. I detta ligger bl.a. att nätföretaget inte får gynna kunder som köper sin el från ett företag inom nätföretagets koncern. (Se prop. 2004/05:62 s. 268.)

En ny mening har tillkommit i första stycket. Det anges att nättarifferna ska utformas på ett sätt som är förenligt dels med ett effektivt utnyttjande av elnätet, dels med en effektiv elproduktion och elanvändning. Bestämmelsen ska ses mot bakgrund av de krav som ställs på nättarifferna enligt artikel 15 i energieffektiviseringsdirektivet. Av artikel 15.4 första meningen i direktivet framgår att medlemsstaterna ska säkerställa avlägsnandet av sådana incitament i nättarifferna som inverkar menligt på den totala effektiviteten i elproduktionen, överföringen av el och elförsörjningen, liksom incitament som kan hämma deltagande av efterfrågeflexibilitet i samband med balanseringstjänster och upphandlingen av tilläggstjänster. Enligt artikel 15.4 andra meningen ska medlemsstaterna se till bl.a. att tarifferna gör det möjligt för leverantörerna att förbättra användarnas deltagande i systemens effektivitet.

Det bör beaktas att nättarifferna ska vara kostnadsbaserade på det sätt som anges i punkten 1 till bilaga XI till energieffektiviseringsdirektivet. Att nättarifferna ska vara förenliga med ett effektivt utnyttjande av elnätet innebär även att de inte får vara utformade på ett sätt som hindrar tillhandahållandet av sådana systemtjänster för laststyrningsåtgärder, efterfrågestyrning och distribuerad produktion som avses i punkten 2 i bilaga XI.

Enligt *andra stycket*, som är nytt, får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddela föreskrifter om hur nättarifferna ska utformas för att främja ett effektivt utnyttjande av elnätet eller en effektiv elproduktion och elanvändning.

I *tredje stycket*, som överensstämmer med nuvarande andra stycket, erinras om bestämmelserna i 5 kap. om fastställande av intäktsram. Till skillnad från 4 kap. tar bestämmelserna i 5 kap. endast sikte på skäligheten av nätkoncessionshavarens samlade intäkter från nätverksamheten.

Övervägandena finns i avsnitt 17.4.3.

5 kap.

7 a § När intäktsramen bestäms ska hänsyn tas till i vilken utsträckning nätverksamheten bedrivs på ett sätt som är förenligt med eller bidrar till ett effektivt utnyttjande av elnätet. En sådan bedömning kan medföra en ökning eller minskning av vad som anses vara en rimlig avkastning på kapitalbasen.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om vad som avses med ett effektivt utnyttjande av elnätet.

I paragrafen, som är ny, finns nya bestämmelser som syftar till att skapa särskilda incitament för nätföretagen att bedriva verksamheten på ett sätt

som bidrar till ökad energieffektivisering. Bestämmelserna har tillkommit med anledning av artikel 15.1 andra stycket och artikel 15.4 andra meningen i energieffektiviseringsdirektivet.

Av artikel 15.1 andra stycket i energieffektiviseringsdirektivet framgår att medlemsstaterna ska se till att tillsynsmyndigheten inom ramen för tariffregleringen ger nätföretagen incitament att göra systemtjänster tillgängliga för nätanvändare. Sådana systemtjänster ska göra det möjligt för nätanvändarna att genomföra åtgärder för förbättrad energieffektivitet i samband med den fortsatta idriftsättningen av smarta nät. Medlemsstaterna ska vidare enligt artikel 15.4 andra meningen se till att nätföretagen ges incitament att förbättra effektiviteten i fråga om infrastrukturens utformning och drift och att tariffer gör det möjligt för leverantörerna att förbättra användarnas deltagande i systemens effektivitet.

Första stycket har utformats med 7 § första stycket som förebild. I *första meningen* föreskrivs att när intäktsramen bestäms för ett nätföretag ska hänsyn tas till i vilken utsträckning nätverksamheten bedrivs på ett sätt som är förenligt med eller bidrar till ett effektivt utnyttjande av elnätet. Nätmyndigheten ska således beakta såväl om verksamheten bedrivs på ett sätt som motverkar energieffektivisering som om den bedrivs på ett sätt som aktivt bidrar till en sådan effektivisering.

Ett nätföretag kan bidra till ett effektivt utnyttjande av elnätet genom sådana investeringar som anges i artikel 15.1 andra stycket i energieffektiviseringsdirektivet. Genom nya tekniska lösningar kan det bli lättare för nätanvändarna att tillhandahålla tjänster som gör det möjligt att optimera nätdriften, t.ex. efterfrågeflexibilitet. Ett exempel är att nätföretag tillhandahåller s.k. smarta mätsystem. Nätföretaget kan även underlätta för nätkunderna att anlita energitjänsteföretag. Ett sådant företag kan exempelvis få möjlighet att styra förbrukningen med beaktande av spotpriset så att elanvändarens kostnader minimeras.

Bestämmelserna i paragrafen är inte begränsade till en viss kategori av investeringar. Alla åtgärder som bidrar till ett effektivt utnyttjande av elnätet ska kunna beaktas av nätmyndigheten.

För att det ska finnas sådana incitament som avses i energieffektiviseringsdirektivet föreskrivs i *första stycket andra meningen* att bedömningen kan medföra en ökning eller minskning av vad som anses vara en rimlig avkastning på kapitalbasen.

Om nätverksamhet bedrivs på ett sätt som bidrar till ett effektivt utnyttjande av elnätet, kan det medföra en ökning av intäktsramen. Nätmyndigheten bör i det sammanhanget kunna utgå ifrån att nätföretagen lever upp till en viss nivå utan att det krävs särskilda incitament. En ökning av intäktsramen bör därför komma i fråga när ett företag bedriver nätverksamheten på ett sätt som överträffar en sådan nivå.

Att nätverksamheten bedrivs på ett sätt som inte är förenligt med ett effektivt utnyttjande av elnätet kan medföra en sänkning av intäktsramen. Av bestämmelsens ordalydelse följer att justeringen av intäktsramen inte kan bli så stor att den inkräktar på den skäliga kostnadstäckningen (jfr prop. 2008/09:141 s. 103). I det sammanhanget måste nätmyndigheten även ta hänsyn till om intäktsramen ska minskas med tillämpning av 7 §

Prop. 2013/14:174 med hänvisning till kvaliteten i nätkoncessionshavarens sätt att bedriva nätverksamheten.

I *andra stycket* finns ett bemyndigande till regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten att meddela föreskrifter om vad som avses med ett effektivt utnyttjande av elnätet.

Övervägandena finns i avsnitt 17.3.

8 kap.

3 a § *Den systemansvariga myndigheten får inte ställa upp krav som utesluter elproducenter från att tillhandahålla tjänster med anknytning till det övergripande systemansvaret med hänvisning endast till kraftslag. Myndigheten ska anskaffa sådana tjänster från elproducenter på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.*

Paragrafen är ny och har tillkommit med anledning av artikel 15.6 i energieffektiviseringsdirektivet. Bestämmelserna i paragrafen tar främst sikte på elproducenternas möjligheter att sälja el på den s.k. reglerkraftmarknaden.

Enligt 8 kap. 1 § ska regeringen utse en systemansvarig myndighet, som har det övergripande ansvaret för att elektriska anläggningar samverkar driftsäkert så att balans inom hela eller delar av landet kortsiktigt upprätthålls mellan produktion och förbrukning av el. Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) är systemansvarig myndighet. I praktiken är det övergripande systemansvaret en integrerad del i Svenska kraftnäts verksamhet som stamnätsföretag.

Kravet i direktivet syftar till att säkerställa att innehavare av anläggningar för produktion av högeffektiv kraftvärme kan erbjuda balanseringstjänster. Svenska kraftnät, liksom övriga nätföretag, omfattas av bestämmelserna i lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster. Lagen innehåller emellertid undantag som bl.a. gäller kontrakt som avser leveranser av el till nätföretag för driften av nätet (1 kap. 21 § 2 LUF).

Bestämmelsen i paragrafens *första mening* innebär att den systemansvariga myndigheten inte får missgynna någon elproducent med hänvisning endast till det sätt på vilket elen producerats. Detta gäller såväl när myndigheten själv handlar upp el från elproducenter som när den utformar villkor i balansavtal av betydelse för en balansvarigs möjligheter att fullgöra sina åtaganden med någon annans produktionskapacitet. Bestämmelsen tar således inte uteslutande sikte på rena upphandlingssituationer.

Bestämmelsen innebär inte att myndigheten är förhindrad att ställa upp krav som behövs med hänsyn till driftsäkerheten hos elsystemet. Förutsättningarna för olika kraftslag att delta i marknaden kan variera med hänsyn till de tekniska förutsättningarna, t.ex. den tid som behövs för att aktivera anläggningen eller i vilken utsträckning elproduktionen går att planera i förväg. Ett krav på förutsebarhet, som i praktiken kan göra det svårare för exempelvis vindkraftsproducenter att tillhandahålla tjänster, är tillåtet om det är sakligt motiverat.

Bestämmelsen i *andra meningen* ska ses mot bakgrund av artikel 15.6 andra meningen i energieffektiviseringsdirektivet. Balanseringstjänster ska enligt direktivet ingå som en del av en anbudsprocess för tjänster som är transparent, icke-diskriminerande och öppen för granskning.

Kravet på öppenhet betyder att den systemansvariga myndigheten måste vända sig till marknaden för att anskaffa tjänster. Några regler om hur detta ska gå till ges inte, men bestämmelsen innebär att myndigheten inte får träffa avtal under hand med någon elproducent utan att först ha tillkännagivit sin avsikt att anskaffa tjänster på marknaden.

Anskaffandet måste ske på ett icke-diskriminerande sätt, vilket innebär att anbudet måste bedömas på samma sätt och att ingen diskriminerande åtskillnad alltså får ske.

Kravet på att anskaffandet av elen skall ske på ett marknadsorienterat sätt innebär att den systemansvariga myndigheten måste undersöka vilka ekonomiska villkor som kan erhållas på marknaden och sedan träffa avtal utifrån rationella överväganden beträffande pris och övriga villkor.

Övervägandena finns i avsnitt 17.6.2.

11 c § En balansansvarig, som använder någon annans produktionskapacitet särskilt för att fullgöra sina åtaganden enligt balansavtalet, får inte ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla sådan kapacitet med hänvisning endast till kraftslag. Den balansansvarige ska anskaffa kapacitet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Paragrafen är ny och har tillkommit med anledning av artikel 15.6 i energieffektiviseringsdirektivet.

En balansansvarig är vanligtvis elleverantör. Det är dock inte något krav att den balansvarige själv producerar den el som behövs för att fullgöra avtalet med den systemansvariga myndigheten. Bestämmelserna i paragrafen tar sikte på elproducenternas möjligheter att genom avtal med balansansvariga tillhandahålla kapacitet som används särskilt för att fullgöra den balansansvariges åtaganden enligt balansavtalet. Detta gäller även om åtagandet inte är direkt knutet till balansansvaret så som detta definieras i 4 § första stycket. Det avgörande är i stället om det följer av balansavtalet. Som utgångspunkt gäller att de balansansvariga, till skillnad från nätföretagen, inte alltid är sådana upphandlande enheter som omfattas av lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.

Bestämmelsen i *första meningen* innebär att den balansansvarige inte får missgynna någon elproducent med hänvisning endast till det sätt på vilket elen producerats. Den hindrar däremot inte att den balansansvarige ställer upp tekniska krav som är motiverade för att åtagandena enligt balansavtalet ska kunna fullgöras.

Andra meningen ska ses mot bakgrund av artikel 15.6 andra meningen i energieffektiviseringsdirektivet. I denna del kan i huvudsak hänvisas till kommentaren till 3 a §. När det gäller en balansansvarig som ingår i en koncern som bedriver elproduktion innebär kravet på icke-diskriminering bl.a. att ingen diskriminerande åtskillnad får ske till förmån för närstående elproducenter.

Övervägandena finns i avsnitt 17.6.2.

14 § Elleverantörer och nätföretag får inte debitera någon avgift för att tillhandahålla elanvändarna fakturor och faktureringsinformation om energianvändningen.

Av paragrafen, som är ny, följer att elleverantörer och elnätsföretag inte får debitera någon avgift för att tillhandahålla fakturor och underlag om energianvändningen. Både fakturor i elektronisk form och i pappersform omfattas av förbudet mot avgifter. Paragrafen har införts för att genomföra artikel 11.1 i energieffektiviseringsdirektivet. Det är ordinarie fakturor som omfattas av förbudet. Elleverantörer och elnätsföretag får fortfarande debitera avgifter för kravbrev och andra åtgärder för att förmå en gäldenär att betala en skuld, i enlighet med lagen (1981:379) om ersättning för inkassokostnader m.m.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.

15 § En elleverantörs debitering av kunderna ska avse uppmätta mängder.

Om elleverantören inte har fått tillgång till mätvärden, får debiteringen grundas på uppskattad förbrukning.

Paragrafen är ny och har införts mot bakgrund av kraven i artikel 10.1 i energieffektiviseringsdirektivet samt bilaga VII till direktivet. Av bestämmelsen följer att elleverantörer inte får använda sig av system med förskottsbetalning. Debiteringen måste ske i efterhand och grundas på den uppmätta mängden levererad el. Summan ska vara beräknad på hur mycket el som har förbrukats.

I *andra stycket* finns ett undantag från kravet att alltid debitera utifrån uppmätta värden. Det förekommer att elleverantören pga. tekniska problem inte får mätvärden rapporterade av elnätsföretaget. I en sådan situation får elleverantören trots avsaknad av mätvärden debitera kunden. Debiteringen ska då utgå från en uppskattning av hur mycket el just den kunden kan förväntas ha förbrukat under den aktuella debiteringsperioden. Korrigering utifrån uppmätta värden bör då i normalfallet kunna ske i den efterkommande fakturan.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.

16 § En elleverantörs faktura ska vara tydlig. Den ska innehålla information om den uppmätta förbrukningen och de aktuella elpriser som fakturan grundas på.

Om leveransavtalet förutsätter att mängden överförd el mäts per timme, får informationen göras tillgänglig via elleverantörens webbplats. Fakturan ska då hänvisa till att informationen finns.

Fakturerings ska ske åtminstone varje kvartal.

Fakturerings ska erbjudas i elektronisk form.

Paragrafen är ny och har införts mot bakgrund av kravet i artikel 10.3 b i energieffektiviseringsdirektivet och bilaga VII till direktivet.

Av paragrafens *första stycke* följer ett krav för elleverantörerna att se till att fakturan är tydlig och att den åtminstone innehåller information

om den uppmätta förbrukningen och de aktuella elpriserna som fakturan grundas på. Om kunden har ett avtal om fast pris, så är det naturligtvis det avtalade priset som ska anges. Det följer av 15 § att debiteringen måste avse uppmätta mängder.

När elanvändaren har ett leveransavtal som förutsätter att den överförda elen mäts per timme ska kunden fortfarande ha en möjlighet att i efterhand kontrollera priset och elanvändningen, timme för timme. Eftersom det blir mer än 700 timpriser som ska anges på en månadsfaktura, är det då tillräckligt att informationen görs tillgänglig via internet, och att fakturan hänvisar till hur elanvändaren kan få del av informationen. Detta framgår av *andra stycket*.

Av *tredje stycket* framgår att fakturering ska ske åtminstone varje kvartal.

Av *fjärde stycket* följer ett krav att erbjuda kunderna fakturering i elektronisk form.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.

11 kap.

15 § En elleverantör får inte missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt konsumenten har valt.

Om en nätkoncessionshavare tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsumenter, ska detta vara skäligt.

Inga ändringar har gjorts i *första stycket*.

Ändringen i *andra stycket* innebär att bestämmelsen endast gäller en nätkoncessionshavares system med förskottsbetalning för konsumenter. Det skälighetskrav som fanns för elleverantörer har tagits bort, eftersom dessa enligt 8 kap. 15 och 16 §§ inte får debitera kunderna i förskott.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.

18 § Elleverantörer och nätkoncessionshavare som träffar avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om

1. konsumentens rättigheter,
2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål,
3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning, och
4. *oberoende användarrådgivning, där konsumenterna kan få råd om tillgängliga energieffektivitetsåtgärder och jämförelseprofiler.*

På konsumentens begäran ska informationen lämnas på annat sätt.

Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska på eller i samband med fakturor till konsumenter och, *i de fall som anges i första stycket 1–3, i reklam som vänder sig till konsumenter*, antingen lämna den information som följer av första stycket eller hänvisa till att informationen finns på webbplatsen och på begäran tillhandahålls på annat sätt.

Ändringen framgår av *första stycket punkten 4*, enligt vilken information ska lämnas även om möjligheter för en konsument att vända sig till

Prop. 2013/14:174 oberoende användarrådgivning för råd om tillgängliga energi-effektivitetsåtgärder och jämförelseprofiler. I dag lämnas den typen av oberoende rådgivning exempelvis på Statens energimyndighets webbplats och av kommunala energirådgivare.

Av ändringen i *andra stycket* följer att det endast är den information som anges i första stycket 1–3 som företagen behöver hänvisa till i reklam.

Övervägandena finns i avsnitt 15.3.

Installation av nya mätare

21 § Nätkoncessionshavare ska se till att konsumenterna får lämplig information i samband med installation av nya mätare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheterna enligt första stycket.

Av paragrafen, som är ny, följer en informationsskyldighet för nätkoncessionshavarna i samband med installation av nya mätare. Skyldigheten har införts för att tillgodose kravet i artikel 9.2 e i energi-effektiviseringsdirektivet. Den information som det kan handla om är övergripande information om mätarens funktion, särskilt utifrån perspektivet avläsning av energiförbrukningen och möjligheter till att använda andra funktioner som möjliggör en effektiv användning av energi.

Av *andra stycket* framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om informationsskyldigheten. Det kan handla om exempelvis vilken information som konsumenterna ska få och när i förhållande till installationen som informationen ska lämnas.

Övervägandena finns i avsnitt 14.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

2. De nya bestämmelserna i 4 kap. 1 § första stycket andra meningen ska tillämpas vid en metodprövning enligt 4 kap. 1 a § första gången i fråga om nättariffer som gäller från och med det räkenskapsår som börjar den 1 januari 2015 eller närmast därefter.

3. De nya bestämmelserna i 5 kap. 7 a § tillämpas första gången i fråga om en tillsynsperiod som börjar efter utgången av år 2015.

I *första punkten* finns en bestämmelse om ikraftträdande.

I *andra punkten* finns en övergångsbestämmelse som gäller kravet på metodprövning enligt 4 kap. 1 a §. Enligt den paragrafen får ett nätföretag inte ingå avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät förrän de metoder som har använts för att utforma avtalsvillkoren har prövats av nätmyndigheten. De nya bestämmelserna i 4 kap. 1 § medför att det är en förutsättning för godkännande att metoderna kan antas leda till att avtalen utformas på ett sätt som är förenligt med ett effektivt utnyttjande av kapaciteten i elnätet och en effektiv elproduktion och

elanvändning. I denna del ska dock kravet på förhandsprövning tillämpas först i fråga om nättariffer som gäller från och med det räkenskapsår som börjar den 1 januari 2015 eller närmast därefter.

Enligt *tredje punkten* ska 5 kap. 7 a § tillämpas första gången i fråga om en tillsynsperiod som börjar efter utgången av 2015.

Övervägandena i fråga om ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna finns i avsnitt 23.

25.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt

3 kap.

6 § Den kooperativa hyresgästen ska betala den hyra som föreningen bestämmer. I 12 kap. 19 § jordabalken ska endast fjärde stycket tillämpas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hyran. Ändringen medför att den nya fjärde stycket i 12 kap. 19 § jordabalken blir tillämpligt.

Av andra meningens nya lydelse följer att beräkningen av hyran, till den del hyran avser ersättning för en kostnad som hänför sig till lägenhetens uppvärmning, nedkylning eller förseende med varmvatten eller elektrisk ström, ska ta sin utgångspunkt i den uppmätta förbrukningen, om kostnaden kan påföras hyresgästen efter individuell mätning.

En förutsättning för att kravet på att beräkningen av hyran ska ta sin utgångspunkt i den uppmätta förbrukningen ska gälla är att tekniska möjligheter till mätning föreligger i det enskilda fallet.

Att beräkningen ska ta sin utgångspunkt i uppmätt förbrukning innebär inte att hänsyn inte kan tas till andra faktorer. T.ex. bör sådant som lägenhetens placering i byggnaden och antalet fönster kunna beaktas när ersättningen för värmeförbrukning bestäms. Bestämmelsen förutsätter dock att utgångspunkt tas i den uppmätta förbrukningen.

Liksom hittills tillämpas inte övriga delar av 12 kap. 19 § jordabalken.

Av 2 kap. 4 § följer att de grunder som ska gälla för beräkningen av den hyra som kooperativa hyresgäster ska betala ska anges i föreningens stadgar.

Övervägandena finns i avsnitt 13.5.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 2 juli 2014.

2. I fråga om kooperativa hyresrättsföreningar som har bildats före ikraftträdandet gäller 3 kap. 6 § i sin äldre lydelse intill utgången av maj 2015.

I första punkten finns en bestämmelse om ikraftträdande.

Av *andra punkten* följer att en kooperativ hyresrättsförening som har bildats före ikraftträdandet kan fortsätta att tillämpa äldre regler om

Prop. 2013/14:174 beräkningen av hyran intill utgången av maj 2015. Föreningen ges därmed tid att genomföra de stadgeändringar som kan föränledas av den nya lydelsen av 3 kap. 6 §. Inget hindrar en förening att genomföra sådana stadgeändringar före den tidpunkten.

25.9 Förslaget till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)

3 kap.

7 a § Rapporteringen av mätresultat enligt 7 § ska ske till den systembalansansvarige, till berörda andra företag som bedriver överföring, naturgaskunder, balansansvariga och leverantörer av naturgas. På begäran ska rapportering ske till ett företag som gasanvändaren har utsett.

I paragrafen, som är ny, räknas det upp till vem ett företag som bedriver överföring är skyldig att rapportera till enligt vad som anges i 7 §. De närmare bestämmelserna om när och på vilket sätt som rapportering ska ske finns i Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om mätning och rapportering av överförd naturgas samt anmälan om leverans och balansansvar (EIFS 2008:1). Den enda sakliga ändringen jämfört med vad som har gällt tidigare framgår av den sista meningen, enligt vilken ett företag som bedriver överföring på begäran även ska rapportera till ett företag som gasanvändaren har utsett. Bestämmelsen har införts mot bakgrund av kraven i artikel 10.3 a i energieffektiviseringsdirektivet. De företag som gasanvändaren kommer att kunna utse blir i praktiken leverantörer av olika former av energitjänster. Eftersom marknaden är under utveckling och nya typer av tjänster förväntas uppstå, anges inte närmare vilken typ av företag som rapporteringen förväntas ske till. Det kan förutses att föreskrifter kommer att meddelas på lägre nivå än lag exempelvis i frågan om vilket format som ska användas.

Övervägandena finns i avsnitt 15.4.

7 kap.

Fakturering och debitering

13 § En naturgasleverantör får inte debitera någon avgift för att tillhandahålla gasförbrukaren fakturor och faktureringsinformation om energianvändningen.

Av paragrafen, som är ny, följer att naturgasleverantörer inte får debitera någon avgift för att tillhandahålla fakturor och underlag om energianvändningen. Både fakturor i elektronisk form och i pappersform omfattas av förbudet mot avgifter. Paragrafen har införts för att implementera artikel 11.1 i energieffektiviseringsdirektivet. Det är ordinarie fakturor som omfattas av förbudet. Naturgasleverantörer får

fortfarande debitera avgifter för kravbrev och andra åtgärder för att förmå en gäldenär att betala en skuld, i enlighet med lagen (1981:379) om ersättning för inkassokostnader m.m.

Övervägandena finns i avsnitt 15.5.

14 § En naturgasleverantörs debitering av gasförbrukarna ska avse uppmätta mängder, om naturgasleverantören har tillgång till mätvärden.

Om naturgasleverantören inte har fått tillgång till mätvärden får debiteringen avse uppskattad förbrukning.

Paragrafen är ny och har införts mot bakgrund av kraven i artikel 10.1 i energieffektiviseringsdirektivet, samt bilaga VII till direktivet. Av bestämmelsen följer att naturgasleverantörer som huvudregel inte får använda sig av system med forskottsbetalning eller schablondebitering. För vissa kategorier av kunder med mycket liten förbrukning får naturgasleverantörerna inte tillgång till några mätvärden. I dessa fall får debiteringen ske efter schablon. Även om kunden har ett system som kräver självavläsning och rapportering, ska debiteringen som utgångspunkt ske i efterhand och grundas på den rapporterade förbrukningen. Om kunden har underlåtit att rapportera mätvärden i rätt tid får dock debiteringen grundas på en uppskattning av förbrukningen. Samma sak gäller om mätvärden i ett fjärravläst system saknas på grund av tekniska problem. Det ligger i sakens natur att en avstämning då får ske i kommande faktura när korrekta mätvärden inrapporterats.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.

15 § En naturgasleverantörs faktura ska vara tydlig. Den ska innehålla information om den uppmätta förbrukningen och de aktuella gaspriser som fakturan grundas på.

Om leveransavtalet förutsätter att mängden överförd gas mäts per timme, får informationen göras tillgänglig via naturgasleverantörens webbplats. Fakturan ska då hänvisa till att informationen finns.

Fakturering ska ske åtminstone varje kvartal.

Fakturering ska erbjudas i elektronisk form.

Paragrafen är ny och har införts mot bakgrund av kravet i energieffektiviseringsdirektivets artikel 10.3 b) och bilaga VII till direktivet. Av paragrafen följer ett krav för naturgasleverantörerna att se till att fakturan är tydlig och att den åtminstone innehåller information om den uppmätta förbrukningen och de aktuella gaspriser som fakturan grundas på. Om kunden har ett avtal om fast pris, så är det naturligtvis det avtalade priset som ska anges. Det följer av 14 § att debiteringen som huvudregel måste avse uppmätta mängder. Om naturgasleverantören inte har tillgång till mätresultat kan dock förbrukningen inte anges i fakturan.

När gasanvändaren har ett leveransavtal som förutsätter att den överförda gasen mäts per timme ska gasanvändaren fortfarande ha en möjlighet att i efterhand kontrollera priset och gasanvändningen, timme för timme. Eftersom det blir mer än 700 timpriser som ska anges per månad, är det då tillräckligt att informationen görs tillgänglig via

Prop. 2013/14:174 internet, och att fakturan hänvisar till hur användaren kan få del av informationen. Detta framgår av andra stycket.

Av *tredje stycket* framgår att fakturering ska ske åtminstone varje kvartal.

Av *fjärde stycket* följer ett krav att erbjuda kunderna fakturering i elektronisk form.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.

8 kap.

18 § Naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas som tecknar avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om

1. konsumentens rättigheter,
2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål,
3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning, och

4. oberoende användarrådgivning, där konsumenterna kan få råd om tillgängliga energieffektivitetsåtgärder och jämförelseprofiler.

Informationen ska på konsumentens begäran lämnas på annat sätt.

Naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas ska på eller i samband med fakturor till konsumenter antingen lämna den information som följer av första stycket eller hänvisa till att informationen finns på webbplatsen och på begäran tillhandahålls på annat sätt.

Ändringarna framgår dels av *första stycket punkten 4* , enligt vilken information ska lämnas även om möjligheter för en konsument att vända sig till oberoende användarrådgivning för råd om tillgängliga energieffektivitetsåtgärder och jämförelseprofiler. I dag lämnas den typen av oberoende rådgivning exempelvis på Statens energimyndighets webbplats.

Ett nytt tredje stycke har lagts till. Enligt detta ska naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas även på eller i samband med fakturor till konsumenter lämna information eller hänvisa till att informationen finns på webbplatsen och på begäran tillhandahålls på annat sätt.

Övervägandena finns i avsnitt 15.3.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

Övervägandena finns i avsnitt 23.1.

25.10 Förslaget till lag om ändring i fjärrvärmelagen
(2008:263)

Prop. 2013/14:174

6 § Ett avtal om fjärrvärme ska innehålla uppgifter om

- 1. fjärrvärmeföretagets åtagande gentemot fjärrvärmekunden,**
- 2. priset för fjärrvärmerna och hur det bestäms,**
- 3. var fjärrvärmekunden kan finna information om fjärrvärmeföretagets priser för fjärrvärme,**
- 4. den tid som avtalet löper,**
- 5. i fråga om avtal som löper under en viss tid, vad som gäller med avseende på förlängning av avtalet,**
- 6. mätning av mängden levererad värmeenergi och rapportering av mätresultaten till kunden samt debitering av kunden,**
- 7. avtalet tillåter fjärrvärmeföretaget att göra en ensidig ändring av ett avtalsvillkor och om förutsättningarna för att fjärrvärmeföretaget ska få göra en sådan ändring,**
- 8. villkoren för uppsägning av avtalet,**
- 9. fjärrvärmeföretagets ersättningsansvar om det inte uppfyller avtalet,**
- 10. vem som svarar för kostnader för en återställning efter
 - a) en anslutning till fjärrvärmeverksamheten,
 - b) ett underhåll av rörledningarna, eller
 - c) ett borttagande av anslutningen,**
- 11. möjligheten att begära förhandling och att ansöka om medling enligt denna lag, och**
- 12. när det ingås med en konsument, hur fjärrvärmeföretaget på sin webbplats eller på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 6 d §.**

I paragrafen anges vad ett avtal mellan ett fjärrvärmeföretag och en fjärrvärmekund ska innehålla. Av den nya *tolfie punkten* följer att det i avtal som ingås med konsumenter ska anges att det finns viss konsumentrelaterad information tillgänglig på företagets webbplats och på begäran tillhandahålls på annat sätt.

Övervägandena finns i avsnitt 15.3.

6 c § Ett fjärrvärmeföretag får inte debitera någon avgift för att tillhandahålla fjärrvärmekunderna fakturor och faktureringsinformation om energianvändningen.

I paragrafen, som är ny, anges att ett fjärrvärmeföretag inte får debitera någon avgift för att tillhandahålla ordinarie fakturor och underlag om energianvändningen. Paragrafen har införts för att genomföra artikel 11.1 i energieffektiviseringsdirektivet. Det är ordinarie fakturor som omfattas av förbudet. Fjärrvärmeföretaget får fortfarande debitera avgifter för kravbrev och andra åtgärder för att förmå en gäldenär att betala en skuld, i enlighet med lagen (1981:379) om ersättning för inkassokostnader m.m.

Övervägandena finns i avsnitt 15.5.

6 d § Fjärrvärmeföretag som ingår avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om oberoende användarrådgivning där kunderna kan få råd om tillgängliga energi-effektivitetsåtgärder och jämförelseprofiler.

På konsumentens begäran ska informationen lämnas på annat sätt.

Fjärrvärmeföretag ska på eller i samband med fakturor till konsumenter antingen lämna den information som följer av första stycket eller hänvisa till att informationen finns på webbplatsen och på begäran tillhandahålls på annat sätt.

Paragrafen är ny och har införts för att tillgodose kravet i bilaga VII punkten 1.3 i energieffektiviseringsdirektivet.

Av *första stycket* framgår att fjärrvärmeföretag är skyldiga att tillhandahålla konsumenter viss information. Det är tillräckligt att själva informationen finns tillgänglig på företagets webbplats, om företaget har en sådan. På begäran av en enskild konsument ska dock enligt *andra stycket* informationen lämnas på annat sätt.

Den information det är fråga om ska inte vara reklam för företaget eller andra företag, utan hänvisningar till en oberoende användarrådgivning kring energieffektivitetsåtgärder där det även kan finnas användarprofiler att jämföras med. I dag finns t.ex. den typen av rådgivning på Statens energimyndighets webbplats.

I *tredje stycket* stadgas att fjärrvärmeföretag ska lämna den information som anges i första stycket antingen i fakturan eller annars hänvisa till att informationen finns på webbplatsen.

Övervägandena finns i avsnitt 15.3.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

Övervägandena finns i avsnitt 23.1.

25.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (2012:838) om certifiering av vissa installatörer

Lagen har bytt namn till Lag om certifiering av vissa tjänster på energiområdet.

Övervägandena finns i avsnitt 12.

1 § Syftet med denna lag är att införa system för frivillig certifiering av vissa tjänster på energiområdet.

I paragrafen anges syftet med lagen.

2 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka energitjänster som ska omfattas av system för frivillig certifiering och den närmare utformningen av sådana system.

I paragrafen finns bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka energitjänster som ska omfattas av system för frivillig certifiering och den närmare utformningen av sådana system.

Övervägandena finns i avsnitt 12.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

Övervägandena finns i avsnitt 23.1.

I

(Lagstiftningsakter)

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2012/27/EU

av den 25 oktober 2012

om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-
sätt, särskilt artikel 194.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

(1) Unionen står inför helt nya utmaningar på grund av det ökade beroendet av importerad energi och knappa energiresurser, liksom behovet av att begränsa klimatförändringarna och övervinna den ekonomiska krisen. Energieffektivitet är ett värdefullt sätt att hantera dessa utmaningar. Unionens försörjningstrygghet förbättras genom minskad primärenergianvändning och minskad import av energi. Det bidrar till att minska utsläppen av växthusgaser på ett kostnadseffektivt sätt och därigenom till att

mildra klimatförändringarna. En övergång till en mer energieffektiv ekonomi skulle också påskynda spridningen av innovativa tekniska lösningar och öka industrins konkurrenskraft, öka den ekonomiska tillväxten och skapa högkvalitativa jobb inom flera sektorer med anknytning till energieffektivitet.

(2) I Europeiska rådets slutsatser av den 8 och 9 mars 2007 underströks behovet av att öka energieffektiviteten i unionen för att uppnå besparingsmålet på 20 % av unionens primärenergianvändning 2020 jämfört med prognoserna. I Europeiska rådets slutsatser av den 4 februari 2011 underströks att energieffektivitetsmålet på 20 % för 2020, vilket fastställdes vid Europeiska rådets möte i juni 2010, måste uppfyllas, även om man hittills inte har kommit så långt som planerat. Prognoser från 2007 visade en primärenergianvändning 2020 på 1 842 miljoner ton oljeekvivalenter (Mtoe). En minskning med 20 % resulterar i 1 474 Mtoe 2020, dvs. en minskning med 368 Mtoe jämfört med prognoserna.

(3) I Europeiska rådets slutsatser av den 17 juni 2010 fastställdes energieffektivitetsmålet som ett av de övergripande målen i unionens nya strategi för sysselsättning och smart, hållbar tillväxt för alla (Europa 2020-strategin). Inom ramen för denna process och i syfte att genomföra målet på nationell nivå, måste medlemsstaterna ange nationella mål i nära dialog med kommissionen och i sina nationella reformprogram ange hur de avser att uppnå dem.

(4) Kommissionens meddelande av den 10 november 2010 om Energi 2020 sätter energieffektivitet i centrum för unionens energistrategi för 2020, och beskriver behovet av en ny strategi för energieffektivitet som kommer att göra det möjligt för alla medlemsstater att frikoppla energianvändningen från den ekonomiska tillväxten.

⁽¹⁾ EUT C 24, 28.1.2012, s. 134.

⁽²⁾ EUT C 54, 23.2.2012, s. 49.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 11 september 2012 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 4 oktober 2012.

- (5) I sin resolution av den 15 december 2010 om översynen av handlingsplanen för energieffektivitet, uppmanade Europaparlamentet kommissionen att i sin reviderade handlingsplan för energieffektivitet innefatta åtgärder som ska täppa luckorna i genomförandet så att unionens övergripande energieffektivitetsmål kan nås 2020.
- (6) Ett av initiativen i Europa 2020-strategin är huvudinitiativet om ett resurseffektivt Europa som antogs av kommissionen den 26 januari 2011. I detta initiativ identifieras energieffektivitet som ett huvudelement för att säkerställa en hållbar användning av energiresurserna.
- (7) I Europeiska rådets slutsatser av den 4 februari 2011 konstaterades att man hittills inte har kommit så långt som planerat vad gäller unionens energieffektivitetsmål och att det krävs beslutsamma åtgärder om vi ska kunna utnyttja den avsevärda potentialen för större energibesparingar i byggnader, transporter, produkter och processer. I slutsatserna föreskrivs också att genomförandet av unionens energieffektivitetsmål kommer att ses över senast 2013 och att nya åtgärder kommer att övervägas vid behov.
- (8) Den 8 mars 2011 antog kommissionen ett meddelande med titeln Handlingsplanen för energieffektivitet 2011. I meddelandet bekräftades att unionen är på väg att inte uppnå sitt energieffektivitetsmål. Detta är trots de framsteg som gjorts i nationell energieffektivitetspolitik vars huvuddrag anges i de första nationella handlingsplanerna för energieffektivitet som medlemsstaterna lämnat in för att fullgöra kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/32/EG av den 5 april 2006 om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster⁽¹⁾. En inledande bedömning av de andra handlingsplanerna bekräftar att unionen inte är på rätt väg. För att rätta till detta innehåller 2011 års handlingsplan för energieffektivitet en serie energieffektivitetsrelaterade strategier och åtgärder för hela energikedjan, däribland produktion, överföring och distribution av energi, den offentliga sektorns ledande roll inom energieffektivitet, byggnader och apparater, industri och behovet av att göra det möjligt för slutanvändare att hantera sin energianvändning. Energieffektivitet inom transportsektorn behandlades parallellt i vitboken om transport som antogs den 28 mars 2011. I synnerhet efterlyses i initiativ 26 i vitboken lämpliga standarder för koldioxidutsläpp från fordon inom samtliga transportmedel, om nödvändigt kompletterade med krav på energieffektivitet så att alla typer av framdrivningssystem omfattas.
- (9) Den 8 mars 2011 antog kommissionen också en färdplan för ett konkurrenskraftigt utsläppsnålt samhälle 2050, där det konstateras att det behövs mer fokus på energieffektivisering ur det perspektivet.
- (10) I samband med detta är det nödvändigt att uppdatera unionens rättsliga ram för energieffektivitet med ett direktiv som syftar till att uppnå det övergripande energieffektivitetsmålet på en besparing med 20 % av unionens primärenergianvändning 2020, och till att göra ytterligare energieffektivitetsförbättringar efter 2020. För detta ändamål bör det i detta direktiv fastställas en gemensam ram för att främja energieffektivitet inom unionen och införas specifika åtgärder för att genomföra några av förslagen i Handlingsplanen för energieffektivitet 2011 och uppnå den väsentliga outnyttjade energibesparingspotential som identifieras i planen.
- (11) Europaparlamentets och rådets beslut nr 406/2009/EG av den 23 april 2009 om medlemsstaternas insatser för att minska sina växthusgasutsläpp i enlighet med gemenskapens åtaganden om minskning av växthusgasutsläppen till 2020⁽²⁾, kräver att kommissionen senast 2012 ska bedöma och rapportera om unionens och dess medlemsstaters framsteg när det gäller att uppnå målet om att till 2020 minska energianvändningen med 20 %, jämfört med prognoserna. Däri anges också att kommissionen senast den 31 december 2012 ska lägga fram förslag om förstärkta eller nya åtgärder för att påskynda förbättringarna på energieffektivitetsområdet, i syfte att hjälpa medlemsstaterna i deras strävan att fullgöra unionens åtagande att minska växthusgasutsläppen. Detta direktiv är ett svar på det kravet. Det bidrar också till att uppfylla målen i färdplanen för ett konkurrenskraftigt utsläppsnålt samhälle 2050, särskilt genom att minska utsläppen av växthusgaser från energisektorn, och till att uppnå en elproduktion helt utan utsläpp senast 2050.
- (12) En integrerad strategi måste antas för att utnyttja hela den befintliga energibesparingspotentialen, som omfattar besparingar inom energiförsörjning och slutanvändarsektorer. Samtidigt bör bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/8/EG av den 11 februari 2004 om främjande av kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme på den inre marknaden för energi⁽³⁾ och direktiv 2006/32/EG förstärkas.

(1) EUT L 114, 27.4.2006, s. 64.

(2) EUT L 140, 5.6.2009, s. 136.

(3) EUT L 52, 21.2.2004, s. 50.

- (13) Det skulle vara att föredra om energieffektivitetsmålet på 20 % kunde uppnås som ett resultat av ett samlat genomförande av specifika nationella och europeiska åtgärder som främjar energieffektiviteten inom olika områden. Det bör krävas att medlemsstaterna fastställer vägledande nationella mål, planer och program för energieffektivitet. Målen och de enskilda medlemsstaternas insatser, liksom uppgifterna om de framsteg som uppnåtts, bör utvärderas av kommissionen för en bedömning av sannolikheten för att unionens övergripande mål ska kunna uppnås och om de individuella insatserna är tillräckliga för att nå det gemensamma målet. Kommissionen bör därför noga följa upp genomförandet av nationella energieffektivitetsprogram genom den ändrade rättsliga ramen och inom Europa 2020-processen. När de fastställer de vägledande nationella energieffektivitetsmålen, bör medlemsstaterna kunna beakta nationella omständigheter som påverkar primärenergianvändningen, t.ex. återstående potential för kostnadseffektiva energibesparingar, förändringar i importen och exporten av energi, utnyttjande av alla förnybara energikällor, kärnenergi, avskiljning och lagring av koldioxid samt s.k. tidiga åtgärder. Vid modelleringsverksamhet bör kommissionen utan dröjsmål och på ett klart och tydligt sätt samråda med medlemsstaterna om modellantaganden och preliminära modelleringsresultat. Det behövs bättre modellering av den inverkan som energieffektivitetsåtgärder har, av uppsättningen tekniker och av olika teknikens prestationsförmåga.
- (14) I Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor⁽¹⁾, anges att Cypern och Malta, som är geografiskt avlägsna östater, är beroende av flyget som ett transportslag av avgörande betydelse för medborgarna och ekonomin. Cypern och Malta har till följd av detta en oproportionellt stor slutlig energianvändning (brutto) i sin nationella luftfart, dvs. mer än tre gånger genomsnittet i gemenskapen 2005, och är därför oproportionerligt påverkade av befintliga tekniska begränsningar och regleringsbegränsningar.
- (15) De offentliga utgifterna uppgår sammanlagt till 19 % av unionens bruttonationalprodukt. Därför utgör den offentliga sektorn en viktig drivkraft för att stimulera en marknadsomvandling mot mer effektiva produkter, byggnader och tjänster, samt för att utlösa förändringar av medborgarnas och företagets beteende när det gäller energianvändning. Dessutom kan en minskad energianvändning genom åtgärder för förbättrad energieffektivitet frigöra offentliga resurser för andra ändamål. Offentliga organ på nationell, regional och lokal nivå bör föregå med gott exempel när det gäller energieffektivitet.
- (16) Med tanke på rådets slutsatser av den 10 juni 2011 om handlingsplanen för energieffektivitet 2011, där det betonas att byggnader står för 40 % av unionens totala energianvändning, bör medlemsstaterna, för att kunna ta vara på möjligheterna till tillväxt och sysselsättning inom hantverks- och byggsektorn, inom tillverkningen av byggprodukter och inom yrkesverksamhet i arkitekt-, konsult- och ingenjörbranschen, fastställa en långsiktig strategi för tiden efter 2020 för investeringar i renovering av bostadshus och kommersiella byggnader i syfte att förbättra byggnadsbeståndets energiprestanda. Den strategin bör behandla frågan om kostnadseffektiv totalrenovering som leder till en uppgradering som i betydande utsträckning minskar både den levererade energin till och den slutliga energianvändningen i en byggnad jämfört med före renoveringen, så att mycket god energiprestanda uppnås. Sådan totalrenovering skulle också kunna utföras i etapper.
- (17) Takten i byggnadsrenoveringen behöver ökas, eftersom det befintliga byggnadsbeståndet utgör den största enskilda potentiella sektorn för energibesparingar. Dessutom är byggnader avgörande för att uppnå unionens mål att till 2050 minska utsläppen av växthusgaser med 80–95 % jämfört med 1990. Byggnader som ägs av offentliga organ står för en betydande andel av byggnadsbeståndet och hög grad av synlighet i det offentliga livet. Det är därför lämpligt att ange en årlig renoveringstakt för byggnader som ägs och utnyttjas av statliga myndigheter på en medlemsstats territorium för att uppgradera deras energiprestanda. Renoveringstakten ska inte påverka de skyldigheter vad gäller nära-nollenergibyggnader som fastställs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda⁽²⁾. Skyldigheten enligt det här direktivet att renovera byggnader som tillhör statliga myndigheter kompletterar det direktivet, som kräver att medlemsstaterna, när befintliga byggnader genomgår en större renovering, säkerställer att energiprestanda för byggnaden förbättras så att de uppfyller minimikrav avseende energiprestanda. Medlemsstater bör kunna vidta alternativa kostnadseffektiva åtgärder för att uppnå en motsvarande förbättring av energiprestandan i byggnaderna i deras byggnadsbestånd vad gäller statliga myndigheter. Skyldigheten att renovera golyvta i statliga myndighetsbyggnader bör också gälla andra administrativa organ vilkas behörighet sträcker sig över en medlemsstats hela territorium. Om det i en viss medlemsstat med avseende på en viss behörighet inte finns något sådant tillämpligt administrativt organ som omfattar hela territoriet, bör skyldigheten gälla sådana administrativa organ vilkas behörighet tillsammans omfattar hela territoriet.

⁽¹⁾ EUT L 140, 5.6.2009, s. 16.

⁽²⁾ EUT L 153, 18.6.2010, s. 13.

- (18) Ett antal kommuner och andra offentliga organ i medlemsstaterna har redan infört integrerade strategier för energibesparingar och energiförsörjning, bland annat via handlingsplaner för hållbar energi, till exempel sådana som utarbetats inom ramen för initiativet för borgmästarförsamlingar, och integrerade urbana strategier som sträcker sig längre än individuella ingrepp i byggnader eller transportsätt. Medlemsstaterna bör uppmuntra kommuner och andra offentliga organ att anta integrerade och hållbara energieffektivitetsplaner med tydliga mål, att engagera medborgarna i utvecklingen och genomförandet och informera dem på lämpligt sätt om innehållet i och framstegen när det gäller att uppnå målen. Sådana planer kan generera betydande energibesparingar, i synnerhet om de genomförs via energiledningssystem som gör det möjligt för de berörda offentliga organen att hantera sin energianvändning på ett bättre sätt. Utbytet av erfarenheter mellan stora och små städer och andra offentliga organ bör uppmuntras med avseende på mer innovativa erfarenheter.
- (19) När det gäller inköp av vissa produkter och tjänster samt inköp och hyra av byggnader bör statliga myndigheter när de ingår offentliga byggtentrenad-, varu- eller tjänstekontrakt föregå med gott exempel och fatta energieffektiva köpbeslut. Detta bör gälla de administrativa organ vars befogenhet omfattar hela territoriet. Om det i en viss medlemsstat med avseende på en viss behörighet inte finns något sådant tillämpligt administrativt organ som omfattar en medlemsstats hela territorium, bör skyldigheten gälla för sådana administrativa organ vilkas behörighet tillsammans omfattar hela territoriet. Bestämmelserna i unionens direktiv om offentlig upphandling bör dock inte påverkas. I fråga om andra produkter än de som är föremål för de inköpsrelaterade energieffektivitetskraven i detta direktiv, bör medlemsstaterna uppmuntra offentliga organ att ta hänsyn till inköpets energieffektivitet.
- (20) En bedömning av möjligheten att inrätta ett system med "vita certifikat" på unionsnivå har visat att ett sådant system under de rådande omständigheterna skulle skapa stora administrativa kostnader och att det finns risk för att energibesparingarna skulle koncentreras till vissa medlemsstater och inte införas i hela unionen. Syftet med en sådan ordning på unionsnivå skulle, åtminstone på det här stadiet, kunna uppnås bättre genom nationella kvotpliktsystem för energiföretagens energieffektivitet eller andra alternativa policyåtgärder som ger motsvarande energibesparingar. Det är lämpligt att ambitionsnivån för sådana system fastställs inom en gemensam ram på unionsnivå, samtidigt som medlemsstaterna ges betydande flexibilitet att fullt ut ta hänsyn till den nationella organisationen av marknadsaktörer, energisektorns specifika kontext och slutanvändarnas vanor. Den gemensamma ramen bör ge energiföretagen möjlighet att erbjuda energitjänster till alla slutanvändare, inte bara till dem som de säljer energi till. Detta ökar konkurrensen på energimarknaden, eftersom energiföretagen kan differentiera sin produkt genom att tillhandahålla kompletterande energitjänster. Den gemensamma ramen bör göra det möjligt för medlemsstaterna att i sina nationella system införa krav som har ett socialt mål, särskilt för att säkerställa att sårbara kunder får tillgång till fördelarna med en högre energieffektivitet. Medlemsstaterna bör, utifrån objektiva och icke-diskriminerande kriterier, fastställa vilka energidistributörer eller företag som säljer energi i detaljistledet som ska vara skyldiga att uppnå det mål om energibesparingar vid slutanvändning som fastställs i detta direktiv.
- Medlemsstaterna bör i synnerhet tillåtas att inte lägga små energidistributörer och små företag som säljer energi i detaljistledet denna skyldighet i syfte att undvika en oproportionerlig administrativ börda. I kommissionens meddelande av den 25 juni 2008 fastställs principer som varje medlemsstat som beslutar att avstå från att utnyttja möjligheten bör ta hänsyn till. Som ett sätt att stödja nationella initiativ till energieffektivitet skulle förpliktade parter inom ramen för nationella kvotpliktsystem för energieffektivitet kunna fullgöra sina skyldigheter genom att årligen till en nationell energieffektivitetsfond betala ett belopp som motsvarar de investeringar som krävs inom ramen för systemet.
- (21) Med tanke på det övergripande kravet på att återupprätta hållbara offentliga finanser och budgetkonsolidering bör vid genomförandet av de särskilda åtgärder som omfattas av detta direktiv vederbörlig omsorg ägnas kostnadseffektiviteten på medlemsstatsnivå när det gäller genomförandet av energieffektivitetsåtgärder, på grundval av lämplig analys- och utvärderingsnivå.
- (22) Kravet på besparingar när det gäller den årliga energiförsäljningen till slutanvändare i förhållande till vad energiförsäljningen skulle ha varit utgör inte ett tak för försäljning eller energianvändning. Medlemsstaterna bör vid beräkandet av energiförsäljningen till slutanvändare kunna undanta hela försäljningen eller en del av den, räknad i volym, av energi som används vid sådana industriella verksamheter som förtecknas i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen ⁽¹⁾, eftersom det är vedertaget att vissa sektorer och delsektorer som bedriver sådan verksamhet kan vara utsatta för betydande risker för koldioxidläckage. Det är lämpligt att medlemsstaterna är medvetna om åtgärdsprogrammets kostnader för att kunna göra en riktig bedömning av åtgärdernas kostnad.

(1) EUT L 275, 25.10.2003, s. 32.

- (23) För att den administrativa bördan ska minska kan medlemsstaterna utan att det påverkar tillämpningen av artikel 7 samlar alla enskilda politiska åtgärder för genomförande av artikel 7 i ett heltäckande nationellt program för energieffektivitet.
- (24) För att kunna utnyttja den potential för energibesparing som finns inom vissa marknadssegment där energibesiktning i allmänhet inte erbjuds kommersiellt (till exempel små och medelstora företag) bör medlemsstaterna utarbeta program som uppmuntrar små och medelstora företag att låta genomföra energibesiktningar. Energibesiktningar bör vara obligatoriska för och genomföras regelbundet av stora företag, eftersom energibesparingarna kan vara betydande. Vid besiktningarna bör hänsyn tas till relevanta europeiska eller internationella standarder, t.ex. EN ISO 50001 (energiledningssystem) eller EN 16247-1 (energibesiktningar) eller, om en energibesiktning ingår, EN ISO 14000 (miljöledningssystem), så att de således motsvarar bestämmelserna i bilaga VI till detta direktiv i och med att dessa bestämmelser inte går utöver kraven i dessa relevanta standarder. En specifik europeisk standard avseende energibesiktningar är för närvarande under utarbetande.
- (25) När energibesiktningar genomförs av interna experter innebär kravet på oberoende att de inte får vara direkt delaktiga i den verksamhet de besiktigar.
- (26) Vid utformningen av åtgärder för förbättrad energieffektivitet bör effektivitetsvinster och besparingar till följd av en utbredd användning av kostnadseffektiva tekniska innovationer, till exempel smarta mätare, tas med i beräkningen. Om smarta mätare har installerats bör företagen inte använda dem för obefogad retroaktiv fakturering.
- (27) I fråga om el gäller i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el⁽¹⁾ att minst 80 % av användarna senast 2020 ska ha ett system med smarta mätare, om uppsättningen av smarta mätare bedöms vara en framgång. I fråga om gas gäller i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas⁽²⁾ att medlemsstaterna eller ett behörigt organ som de utser ska ta fram en tidsplan för genomförandet av system med smarta mätare om uppsättningen av smarta mätare bedöms vara en framgång.
- (28) När slutanvändarna har möjlighet att styra sin egen individuella uppvärmning, är det fördelaktigt att använda
- individuella mätare eller värmefördelningsmätare för mätning av individuell värmeförbrukning i flerfamiljshus som försörjs med fjärrvärme eller gemensam centralvärme. Därför är det inte meningsfullt att använda dem annat än i byggnader där radiatorerna har radiatorventiler med termostat.
- (29) I vissa flerfamiljshus som försörjs med fjärrvärme eller gemensam centralvärme skulle det vara tekniskt svårt och dyrt att använda exakta individuella värmemätare eftersom det varmvatten som används för uppvärmning leds in i och ut ur lägenheterna på flera olika ställen. Det kan antas att det trots detta är tekniskt möjligt med individuell mätning av värmeförbrukning i flerfamiljshus i de fall där det vore möjligt att installera individuella mätare utan att byta ut de befintliga inomhusledningarna för varmvatten i byggnaden. I sådana byggnader kan därefter mätningar av individuell värmeförbrukning göras med hjälp av individuella värmefördelningsmätare som installerats på de enskilda radiatorerna.
- (30) Enligt direktiv 2006/32/EG ska medlemsstaterna se till att slutanvändarna tillhandahålls individuella mätare som till ett konkurrenskraftigt pris korrekt visar den faktiska energianvändningen och ger information om faktisk användningstid. I de flesta fall omfattas kravet av villkor om att det ska vara tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och proportionerligt i förhållande till möjliga energibesparingar. När inkopplingen görs i en ny byggnad eller större renoveringar görs enligt direktiv 2010/31/EU, bör sådana individuella mätare dock alltid erbjudas. Enligt direktiv 2006/32/EG krävs även att faktureringen ska vara klar, grundas på faktisk energianvändning och göras så ofta att användarna kan styra sin egen energianvändning
- (31) Enligt direktiven 2009/72/EG och 2009/73/EG ska medlemsstaterna se till att system med smarta mätare installeras som hjälper användarna att aktivt medverka på el- och gasmarknaderna. När det gäller el ska minst 80 % av användarna senast 2020 ha ett intelligent mätarsystem, förutsatt att uppsättningen av smarta mätare bedöms vara en framgång. För naturgas fastställs ingen sådan tidsfrist, men en tidsplan ska tas fram. Enligt dessa direktiv ska slutanvändarna även få klar och tydlig information om den faktiska användningen och kostnaden för el/gas tillräckligt ofta, så att de kan reglera sin egen användning.

⁽¹⁾ EUT L 211, 14.8.2009, s. 55.

⁽²⁾ EUT L 211, 14.8.2009, s. 94.

- (32) Bestämmelserna om mätare och fakturering i direktiven 2006/32/EG, 2009/72/EG och 2009/73/EG har gett begränsade resultat. I många delar av unionen har bestämmelserna inte medfört att användarna fått uppdaterad information om sin energianvändning och fakturor som grundas på faktisk förbrukning så ofta som det enligt studier krävs för att användare ska kunna styra sin energianvändning. Inom sektorerna uppvärmning och varmvatten i flerfamiljshus har dessa bestämmelsers bristande klarhet dessutom medfört en rad klagomål från allmänheten.
- (33) För att stärka slutanvändarnas egenmakt när det gäller tillgången till information om mätning och fakturering av deras egen energianvändning är det – med tanke på de möjligheter genomförandet av system med smarta mätare erbjuder och införandet av smarta mätare i medlemsstaterna – viktigt att kraven i unionsrätten på detta område förtydligas. Detta bör bidra till minskade kostnader vid installerandet av system med smarta mätare vars funktion ger ökade energibesparingar och stöder utvecklingen av marknader för energitjänster och efterfrågestyrning. Genomförandet av system med smarta mätare gör det möjligt att fakturera ofta på grundval av faktisk användning. Det är emellertid också nödvändigt att klargöra kraven på tillgång till information och rättvis och exakt fakturering baserad på faktisk användning i fall då smarta mätare inte kommer att vara tillgängliga senast 2020, bland annat när det gäller individuell mätning och fakturering av värme, kyla och varmvatten i flerfamiljshus som levereras som fjärrvärme/fjärrkyla eller ett gemensamt fjärrvärmesystem har installerats i sådana byggnader.
- (34) När medlemsstaterna utformar åtgärder för förbättrad energieffektivitet bör de ta vederbörlig hänsyn till behovet av att säkerställa en korrekt fungerande inre marknad och ett konsekvent genomförande av unionens regelverk, i enlighet med fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.
- (35) Högeffektiv kraftvärme samt fjärrvärme och fjärrkyla har stor potential att spara primärenergi, vilket till stor del är outnyttjat i unionen. Medlemsstaterna bör genomföra en heltäckande bedömning av potentialen för högeffektiv kraftvärme samt fjärrvärme och fjärrkyla. Dessa bedömningar bör på kommissionens begäran uppdateras för att ge investerare information rörande nationella utvecklingsplaner och bidra till en stabil och stödjande investeringsmiljö. Nya anläggningar för elproduktion och biftentliga anläggningar som genomgått omfattande uppradering eller som fått sina tillstånd eller licenser uppdaterade bör, under förutsättning att en kostnads-nyttoanalys visar på ett överskott, utrustas med högeffektiv kraftvärme för att återvinna spillvärme från produktionen av el. Spillvärmen skulle därefter kunna transporteras dit den behövs genom fjärrvärmenät. De händelser som gör att godkännandekriterier måste tillämpas kommer i allmänhet att vara händelser som också ger upphov till tillståndskrav enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp⁽¹⁾ och för tillstånd enligt direktiv 2009/72/EG.
- (36) Det kan vara lämpligt att förlägga kärnkraftsanläggningar eller elproduktionsanläggningar som är avsedda att användas sig av sådan geologisk lagring som tillåts inom ramen för Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/31/EG av den 23 april 2009 om geologisk lagring av koldioxid⁽²⁾ till platser där det inte är kostnadseffektivt med återvinning av spillvärme genom högeffektiv kraftvärme eller genom försörjning till ett nät för fjärrvärme eller fjärrkyla. Medlemsstaterna bör därför kunna undanta de anläggningarna från skyldigheten att genomföra en kostnads-nyttoanalys för att förse anläggningen med utrustning som möjliggör återvinning av spillvärme med hjälp av en högeffektiv kraftvärmeplan. Det bör också vara möjligt att undanta toppbelastnings- och reservanläggningar för elproduktion som planeras vara i drift färre än 1 500 driftstimmar per år som ett rullande medelvärd över en period av fem år från kravet att också producera värme.
- (37) Det är lämpligt att medlemsstaterna uppmuntrar införandet av åtgärder och förfaranden som främjar kraftvärmeinstallationer med total installerad tillförd effekt på mindre än 20 MW för att främja distribuerad energiproduktion.
- (38) Definitionen av högeffektiv kraftvärme bör bygga på de energibesparingar som uppnås genom en kombinerad produktion i stället för separat produktion av värme och el. Definitionen av kraftvärme och högeffektiv kraftvärme i unionslagstiftningen bör inte påverka användningen av andra definitioner i den nationella lagstiftningen för andra syften än de som anges i den berörda unionslagstiftningen. För att maximera energibesparingarna och undvika att energibesparingsmöjligheter går förlorade bör största uppmärksamhet fästas vid kraftvärme-pannornas driftsvillkor.

(1) EUT L 334, 17.12.2010, s. 17.

(2) EUT L 140, 5.6.2009, s. 114.

- (39) För att öka transparensen för slutanvändare när det gäller att kunna välja mellan kraftvärmeproducerad el och el producerad med andra tekniker, bör ursprunget till högeffektiv kraftvärme garanteras på grundval av harmoniserade referensvärden för effektivitet. System för ursprungsgaranti ger inte i sig rätt att komma i åtnjutande av nationella stödmekanismer. Det är viktigt att alla former av el som produceras från högeffektiv kraftvärme kan omfattas av ursprungsgarantier. Ursprungsgarantier bör kunna skiljas från överlåtbara certifikat.
- (40) Den särskilda strukturen för kraftvärme, fjärrvärme respektive fjärrkyla, med många små och medelstora producenter, bör beaktas, särskilt vid en översyn av de administrativa förfarandena för att få tillstånd till uppbyggnad av kraftvärmekapacitet eller tillhörande nät, enligt principen "Tänk småskaligt först".
- (41) De flesta unionsföretag är små och medelstora företag. De representerar en enorm energibesparingspotential för unionen. För att kunna hjälpa dem att anta energieffektivitetsåtgärder bör medlemsstaterna inrätta en lämplig ram i syfte att ge små och medelstora företag tekniskt stöd och riktad information.
- (42) I direktiv 2010/75/EU finns energieffektivitet bland kriterierna för att fastställa bästa tillgängliga teknik som ska fungera som referens för att ange tillståndsvillkoren för anläggningar inom tillämpningsområdet, däribland förbränningsanläggningar med en sammanlagd installerad tillförd effekt på 50 MW eller mer. Det direktivet ger emellertid medlemsstaterna alternativet att inte införa krav på effektiv energianvändning för förbränningsanläggningar eller andra enheter som avger koldioxid på platsen, för de verksamheter som förtecknas i bilaga 1 till direktiv 2003/87/EG. Medlemsstaterna skulle kunna inkludera uppgifter om energieffektivitetsnivåer i sin rapportering inom ramen för direktiv 2010/75/EU.
- (43) På grundval av kriterier som är objektiva, klara och tydliga samt icke-diskriminerande bör medlemsstaterna fastställa regler som styr hur kostnaderna ska bäras och delas för nätanslutning och nätförstärkning samt för teknisk anpassning som krävs för att integrera nya tillverkare av el som produceras från högeffektiv kraftvärme, med beaktande av riktlinjer och koder som utarbetats i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel⁽¹⁾ och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten⁽²⁾. Producenter av el från högeffektiv kraftvärme bör tillåtas använda en anbudsförfrågan rörande anslutningsarbetet. Tillträde till nätsystemet för el producerad från högeffektiv kraftvärme, i synnerhet för småskalig kraftvärme och mikrokraftvärmepannor, bör underlättas. Medlemsstaterna får i enlighet med artikel 3.2 i direktiv 2009/72/EG och artikel 3.2 i direktiv 2009/73/EG ålägga företag som bedriver verksamhet inom el- och gassektorerna att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, inklusive beträffande energieffektivitet.
- (44) Laststyrning är ett viktigt verktyg för att förbättra energieffektiviteten, eftersom den gör att användare eller tredje parter som de utnämnt ges betydligt större möjligheter att göra något åt sin användning och faktureringsinformation och därmed tillhandahåller en mekanism för minskad eller omlagd användning, som leder till energibesparingar såväl för slutanvändaren som vid produktionen, överföringen och distributionen av energi tack vare bättre utnyttjande av nät och produktionsanläggningar.
- (45) Laststyrning kan baseras på slutanvändarnas reaktioner på prissignaler eller på fastighetsautomation. Förutsättningarna för och tillgängligheten till laststyrning bör förbättras, bland annat för små slutkunder. Medlemsstaterna bör, med beaktande av den kontinuerliga utbyggnaden av smarta nät, därför se till att nationella energitillsynsmyndigheter kan säkerställa att nättariffer och nätre reglering ger incitament till att förbättra energieffektiviteten och stöder dynamisk prissättning för laststyrningsåtgärder från slutanvändarnas sida. Marknadsintegrering och lika möjligheter till marknadstillträde för resurser på efterfrågesidan (försörjning och förbrukarlaster) bör eftersträvas parallellt med produktion. Dessutom bör medlemsstaterna se till att de nationella energitillsynsmyndigheterna antar en samlad strategi, som omfattar potentiella besparingar inom sektorerna energiförsörjning och slutanvändare.
- (46) Ett tillräckligt stort antal pålitliga fackpersoner med kompetens på området energieffektivitet bör finnas tillgängliga för att säkerställa att direktivet införs på ett effektivt sätt och utan dröjsmål, till exempel när det gäller efterlevnad av kraven på energibesiktningar och genomförandet av kvotpliktsystem för energieffektivitet. Medlemsstaterna bör därför införa certifieringssystem för leverantörer av energitjänster, energibesiktningar och andra åtgärder för att förbättra energieffektiviteten.

⁽¹⁾ EUT L 211, 14.8.2009, s. 15.

⁽²⁾ EUT L 211, 14.8.2009, s. 36.

- (47) Det är nödvändigt att fortsätta att utveckla marknaden för energitjänster för att säkerställa att energitjänster både bjuds ut och efterfrågas. Öppenhet, till exempel genom listor över leverantörer av energitjänster, kan bidra till detta. Modeller för kontrakt, utbyte av bästa praxis och riktlinjer, i synnerhet för avtal om energiprestanda, kan också hjälpa till att stimulera efterfrågan. Genom ett avtal om energiprestanda, liksom vid andra former av extern finansiering, undviker mottagaren av energitjänster investeringskostnader genom att använda en del av det finansiella värdet av energibesparingarna för att återbetala investeringen som helt eller delvis görs av en tredje part.
- (48) Det finns ett behov av att identifiera och avlägsna rättsliga och andra hinder för användning av avtal om energiprestanda och andra arrangemang med extern finansiering för energibesparingar. Dessa hinder innefattar bland annat redovisningsregler och praxis som förhindrar att kapitalinvesteringar och årliga finansiella besparingar till följd av åtgärder för att förbättra energieffektiviteten speglas korrekt i räkenskaper under investeringens hela livslängd. Hinder för att renovera det befintliga byggnadsbeståndet som beror på att incitamenten delas upp mellan olika berörda aktörer bör också hanteras på nationell nivå.
- (49) Medlemsstaterna och regionerna bör uppmanas att till fullo dra nytta av strukturfonderna och sammanhållningsfonden för att få fram investeringar i åtgärder för att förbättra energieffektiviteten. Investeringar i energieffektivitet har potential att bidra till ekonomisk tillväxt, sysselsättning, innovation och en minskning av hushållens energifattigdom, och bidrar därför positivt till den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen. Potentiella finansieringsområden är energieffektivitetsåtgärder i offentliga byggnader och bostäder, och att tillhandahålla ny kompetens för att främja sysselsättningen inom energieffektivitetssektorn.
- (50) Medlemsstaterna bör uppmanas användningen av finansieringsmekanismer för att främja målen med detta direktiv. Sådana finansieringsmekanismer skulle kunna innefatta ekonomiska bidrag och straffavgifter som härrör från bristande uppfyllelse av vissa bestämmelser i detta direktiv, medel som anslags för energieffektivitet enligt artikel 10.3 i direktiv 2003/87/EG, medel som anslags för energieffektivitet i den fleråriga budgetramen, särskilt sammanhållnings-, struktur- och landsbygdsutvecklingsmedel, och europeiska finansieringsorgan för särskilda ändamål, till exempel Europeiska fonden för energieffektivitet.
- (51) Finansieringsmekanismer skulle i tillämpliga fall kunna baseras på medel som anslags för energieffektivitet från unionens projektobligationer, medel som anslags för energieffektivitet från Europeiska investeringsbanken och andra europeiska finansinstitut, särskilt Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling och Europarådets utvecklingsbank, medel som lånefinansierats vid finansinstitut, nationella medel, bland annat genom inrättande av regelverk och finanspolitiska ramar som uppmanar till genomförande av initiativ och program för energieffektivitet samt intäkter från årliga utsläppstilldelningar enligt beslut nr 406/2009/EG.
- (52) Finansieringsmekanismer skulle särskilt kunna använda dessa bidrag för att möjliggöra och uppmanas privatkapitalinvesteringar, särskilt från institutionella investerare, och därvid tillämpa kriterier för att se till att både miljömålen och de sociala målen för anslagsbeviljandet nås, använda innovativa finansieringsmekanismer (t.ex. lånegarantier för privatkapital, lånegarantier för att främja avtal om energiprestanda, bidrag, subventionerade lån, särskilda kreditutrustelser och system för tredjepartsfinansiering) som minskar riskerna med energieffektivitetsprojekt och möjliggör kostnadseffektiva renoveringar också bland låg- och medelinkomstushåll, kopplas till program eller byråer som kommer att sammanställa och bedöma kvaliteten på projekt för energibesparing, ge tekniskt stöd, främja energitjänstemarknaden och bidra till att skapa efterfrågan på energitjänster bland användarna.
- (53) Finansieringsmekanismer skulle också kunna tillhandahålla lämpliga medel till stöd för utbildning och certifieringsprogram för att förbättra och ackreditera kompetens för energieffektivitet, tillhandahålla medel för forskning om samt demonstration och påskyndat ibruttagande av småskalig teknik och mikroteknik för energiproduktion och för optimal nätanslutning av dessa produkter, kopplas till program med åtgärder för att främja energieffektivitet i alla bostäder, förebygga energifattigdom och sporra hyresvärdar som hyr ut bostäder att göra sin egendom så energieffektiv som möjligt, tillhandahålla lämpliga medel till stöd för dialogen mellan arbetsmarknadens parter och fastställandet av standarder för att förbättra energieffektiviteten och säkerställa goda arbetsförhållanden och en god arbetsmiljö.
- (54) Unionens tillgängliga finansieringsinstrument och innovativa finansieringsmekanismer bör användas för att förverkliga målet med bättre energiprestanda för byggnader som tillhör offentliga organ. I det hänseendet får medlemsstaterna utnyttja sina intäkter från årliga utsläppstilldelningar inom ramen för beslut nr 406/2009/EG vid utarbetandet av sådana mekanismer på frivillig basis och med hänsyn tagen till nationella budgetbestämmelser.

- (55) I samband med genomförandet av energieffektivitetsmålet på 20 % kommer kommissionen att behöva övervaka hur nya åtgärder påverkar direktiv 2003/87/EG om inrättande av unionens utsläppshandssystem, i syfte att bibehålla utsläppshandssystemets incitament som belönar investeringar i koldioxidslut teknik och förbereder de sektorer som ingår i utsläppshandeln för de innovationer som krävs i framtiden. Den kommer att bli tvungen att övervaka hur detta påverkar industrisektorer som löper avsevärd risk för koldioxidläckage i enlighet med kommissionens beslut 2010/2/EU av den 24 december 2009 om fastställande, enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG, av en förteckning över sektorer och delsektorer som anses löpa avsevärd risk för koldioxidläckage⁽¹⁾ för att se till att detta direktiv främjar och inte försvårar dessa sektorer utveckling.
- (56) Enligt direktiv 2006/32/EG måste medlemsstaterna anta och sträva efter att uppnå ett övergripande nationellt vägledande energibesparingsmål på 9 % till 2016, som ska uppfyllas med hjälp av energitjänster och andra åtgärder för att förbättra energieffektiviteten. I det direktivet anges att den andra handlingsplanen för energieffektivitet som antagits av medlemsstaterna i förekommande fall och, om nödvändigt, ska följas av kommissionens förslag till ytterligare åtgärder, inklusive en förlängning av tillämpningsperioden för målen. Om det i en rapport dras slutsatsen att otillräckliga framsteg har gjorts mot att uppnå de nationella vägledande målen som anges i det direktivet, ska dessa förslag behandla nivån och arten på målen. Den konsekvensanalys som åtföljer det här direktivet visar att medlemsstaterna är på väg att uppnå målet på 9 %, vilket är betydligt mindre ambitiöst än det energibesparingsmål på 20 % som senare antogs för 2020, och därför behöver nivån på målen inte behandlas.
- (57) Programmet Intelligent energi – Europa som inrättades genom Europaparlamentets och rådets beslut nr 1639/2006/EG av den 24 oktober 2006 om att upprätta ett ramprogram för konkurrenskraft och innovation (2007–2013)⁽²⁾ har haft stor betydelse när det gäller att skapa förutsättningar för ett korrekt genomförande av unionens politik för hållbar energi genom andanörjande av marknadshinder som otillräcklig medvetenhet och kapacitet hos marknadsaktörer och institutioner, nationella tekniska eller administrativa hinder mot en väl fungerande inre energimarknad eller underutvecklade arbetsmarknader när det gäller att hantera den utmaning som en koldioxidslut ekonomi innebär. Många av dessa hinder är fortfarande relevanta.
- (58) För att kunna dra nytta av den betydande möjligheten att spara energi genom energirelaterade produkter är det lämpligt att påskynda och bredda genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/125/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energirelaterade produkter⁽³⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/30/EU av den 19 maj 2010 om märkning och standardiserad produktinformation som anger energirelaterade produkters användning av energi och andra resurser⁽⁴⁾. Prioritet bör ges till de produkter som har högst energibesparingspotential enligt arbetsplanen för ekodesign och, i lämpliga fall, översyn av befintliga åtgärder.
- (59) För att klargöra de villkor på vilka medlemsstaterna kan fastställa krav avseende energiprestanda enligt direktiv 2010/31/EU och samtidigt respektera direktiv 2009/125/EG och dess genomförandeåtgärder, bör direktiv 2009/125/EG ändras i enlighet med detta.
- (60) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att uppnå unionens energieffektivitetsmål på 20 % till 2020 och bana väg för ytterligare förbättrad energieffektivitet efter 2020, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan ytterligare energieffektivitetsåtgärder, och de därför bättre kan uppnås på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (61) I syfte att tillåta anpassning till tekniska framsteg och förändringar i distributionen av energikällor bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt delegeras till kommissionen med avseende på översynen av de harmoniserade referensvärden för effektivitet som fastställts på grundval av direktiv 2004/8/EG och med avseende på värdena, beräkningsmetoderna, standardkoefficienten för primärenergi och kraven i bilagorna till detta direktiv. Det är av särskild betydelse att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå. När kommissionen förbereder och utarbetar delegerade akter bör den se till att relevanta handlingar översänds samtidigt till Europaparlamentet och rådet och att detta sker så snabbt som möjligt och på lämpligt sätt.
- (62) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av detta direktiv, bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ EUT L 1, 5.1.2010, s. 10.

⁽²⁾ EUT L 310, 9.11.2006, s. 15.

⁽³⁾ EUT L 285, 31.10.2009, s. 10.

⁽⁴⁾ EUT L 153, 18.6.2010, s. 1.

⁽⁵⁾ EUT L 55, 28.2.2011, s. 13.

- (63) Alla väsentliga bestämmelser i direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG bör utgå, med undantag för artikel 4.1–4.4 i, samt bilagorna I, III och IV till, direktiv 2006/32/EG. De sistnämnda bestämmelserna bör fortsätta att gälla fram till utgången av tidsfristen för uppnående av målet på 9 %. Även artikel 9.1 och 9.2 i direktiv 2010/30/EU, enligt vilken medlemsstaterna ska sträva efter att enbart upphandla produkter som tillhör den högsta energieffektivitetsklassen, bör utgå.
- (64) Skyldigheten att införliva detta direktiv i nationell lag bör begränsas till sådana bestämmelser som representerar en väsentlig förändring jämfört med direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG. Skyldigheten att införliva de bestämmelser som inte ändrats följer enligt de direktiven.
- (65) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter när det gäller tidsfristerna för införlivande med nationell lagstiftning och tillämpning av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG.
- (66) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen av den 28 september 2011 från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument har medlemsstaterna åtagit sig att, i de fall detta är berättigat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i ett direktiv och motsvarande delar i nationella instrument för införlivande. Med avseende på detta direktiv anser lagstiftaren att översändandet av sådana dokument är berättigat.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

SYFTE, TILLÄMPNINGSRÅDE, DEFINITIONER OCH ENERGIEFFEKTIVITETSMÅL

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. I detta direktiv fastställs en gemensam ram för åtgärder för främjande av energieffektivitet inom unionen för att säkerställa att unionens överordnade mål om energieffektivitet på 20 % för 2020 uppnås och för att bana väg för ytterligare förbättringar av energieffektiviteten därefter.

Genom direktivet införs bestämmelser som dels är avsedda att avlägsna hinder på energimarknaden och avhjälpa marknadsmisslyckanden som hindrar effektiviteten i försörjningen och användningen av energi, dels lägger grunden för fastställandet av vägledande nationella energieffektivitetsmål för 2020.

2. De krav som fastställs i detta direktiv är minimikrav och ska inte förhindra medlemsstaterna att upprätthålla eller införa

strängare åtgärder. Sådana åtgärder ska vara förenliga med unionsrätten. I de fall där nationell lagstiftning föreskriver strängare åtgärder ska medlemsstaten anmäla denna lagstiftning till kommissionen.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv gäller följande definitioner:

- energi*: alla former av energiprodukter, brännbara bränslen, värme, förnybar energi, el eller varje annan form av energi, enligt definitionen i artikel 2 d i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1099/2008 av den 22 oktober 2008 om energistatistik ⁽¹⁾.
- primärenergianvändning*: den inhemska bruttoanvändningen, exklusive annan användning än energi.
- slutlig energianvändning*: all energi som levereras till industrin, transporter, hushåll, tjänster och jordbruk. Undantag gäller för leveranser till energiomvandlingssektorn och energiindustrierna själva.
- energieffektivitet*: förhållandet mellan produktionen av prestanda, tjänster, varor eller energi och insatsen av energi.
- energibesparing*: en mängd sparad energi som fastställs genom mätning och/eller uppskattning av användningen före och efter genomförandet av en åtgärd för att förbättra energieffektiviteten, med normalisering för yttre förhållanden som påverkar energianvändningen.
- förbättrad energieffektivitet*: en ökning av energieffektiviteten som ett resultat av tekniska, betedemässiga och/eller ekonomiska förändringar.
- energitjänst*: den fysiska vinst, nytta eller fördel som erhålls genom en kombination av energi med energieffektiv teknik eller med åtgärder, som kan inbegripa den drift, det underhåll och den kontroll som krävs för tillhandahållande av tjänsten, som tillhandahålls på grundval av ett avtal och som under normala förhållanden påvisats leda till kontrollerbar och mätbar eller uppskattningsbar förbättring av energieffektivitet eller primärenergibesparingar.
- offentliga organ*: *upphandlande myndigheter* enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggtreprenader, varor och tjänster ⁽²⁾.
- statliga myndigheter*: alla administrativa organ vilkas behörighet sträcker sig över en medlemsstats hela territorium.

⁽¹⁾ EUT L 304, 14.11.2008, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 134, 30.4.2004, s. 114.

10. *total användbar golvyta*: golvytan i en byggnad eller del av en byggnad där energi används för att påverka inomhusklimatet.
11. *energiledningssystem*: en uppsättning sammanhängande eller interagerande element i en plan som anger energieffektivitetsmål och en strategi för att nå det målet.
12. *européisik standard*: en standard som antagits av Europeiska standardiseringskommittén, Europeiska kommittén för elektroteknisk standardisering eller Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder och som gjorts tillgänglig för allmänt bruk.
13. *internationell standard*: en standard som antagits av Internationella standardiseringsorganisationen och gjorts offentligt tillgänglig.
14. *kvotpliktig part*: energidistributör eller företag som säljer energi i detaljistledet som är bunden eller bundet av de nationella kvotpliktsystem för energieffektivitet som avses i artikel 7.
15. *bemyndigad part*: juridisk person till vilken en statlig myndighet eller ett annat offentligt organ har delegerat befogenheten att utarbeta, förvalta eller hantera ett finansieringssystem för en statlig myndighets eller ett offentligt organs räkning.
16. *deltagande part*: företag eller offentligt organ, som inom ramen för ett frivilligt avtal har förbundit sig att uppfylla vissa mål eller som omfattas av ett nationellt, reglerat styrmedel.
17. *genomförande offentlig myndighet*: offentligrättsligt organ med ansvar för att genomföra eller övervaka energi- eller koldioxidbeskattning, finansieringssystem och finansieringsinstrument, skatteincitament, standarder och normer, energimärkningssystem eller utbildning.
18. *policyåtgärd*: reglering, finansieringsinstrument, finanspolitiskt instrument, frivilligt instrument eller informationsinstrument som formellt inrättats och genomförts i en medlemsstat i syfte att skapa ramar, krav eller incitament för marknadsaktörer att tillhandahålla och köpa energitjänster och vidta andra åtgärder för att förbättra energieffektiviteten.
19. *enskild åtgärd*: åtgärd som leder till kontrollerbar och mätbar eller uppskattningsbar förbättring av energieffektiviteten och som vidtas till följd av en policyåtgärd.
20. *energidistributör*: fysisk eller juridisk person, inklusive en systemansvarig för distributionssystem, som ansvarar för transport av energi för leverans till slutanvändare eller till distributionsstationer som säljer energi till slutanvändare.
21. *systemansvarig för distributionssystem*: systemansvarig för distributionssystem enligt definitionen i direktiv 2009/72/EG respektive direktiv 2009/73/EG.
22. *företag som säljer energi i detaljistledet*: fysisk eller juridisk person som säljer energi till slutanvändare.
23. *slutanvändare*: fysisk eller juridisk person som köper energi för egen slutanvändning.
24. *leverantör av energitjänster*: fysisk eller juridisk person som levererar energitjänster eller andra åtgärder för att förbättra energieffektiviteten i en slutanvändares anläggning eller lokaler.
25. *energiebikning*: ett systematiskt förfarande i syfte att få adekvat kunskap om den befintliga energianvändningsprofilen för en byggnad eller en grupp av byggnader, en industriprocess, kommersiell verksamhet, industrianläggning eller kommersiell anläggning eller privata eller offentliga tjänster, fastställa och kvantifiera kostnadseffektiva energibesparingsmöjligheter samt rapportera om resultaten.
26. *små och medelstora företag*: företag enligt definitionen i avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (!); kategorin mikroföretag samt små och medelstora företag (SMF-kategorin) utgörs av företag som sysselsätter färre än 250 personer och vilkas årsomsättning inte överstiger 50 miljoner EUR eller vilkas balansomsättning inte överstiger 43 miljoner EUR per år.
27. *avtal om energiprestanda*: ett avtalsarrangemang mellan motparten och leverantören av en åtgärd för att förbättra energieffektiviteten som verifieras och övervakas under hela avtalsperioden, där verifiseringarna (arbete, leveranser eller tjänster) i åtgärden betalas i förhållande till en avtalad nivå av förbättrad energieffektivitet eller annat avtalat energiprestandakriterium, till exempel finansiella besparingar.
28. *system med smarta mätare*: elektroniskt system som kan mäta energianvändningen, ge mer information än en traditionell mätare och kan överföra uppgifter genom en sorts elektronisk kommunikation.
29. *systemansvarig för överföringssystem*: systemansvarig för överföringssystem enligt definitionen i direktiv 2009/72/EG respektive direktiv 2009/73/EG.
30. *kraftvärme*: samtidig framställning i en och samma process av värmeenergi och elenergi eller mekanisk energi.
31. *ekonomiskt motiverad efterfrågan*: efterfrågan som inte överstiger behovet av värme eller kyla och som annars skulle tillgodoses på marknadsvillkor genom andra energiframställningsprocesser än kraftvärme.

(!) EUT L 124, 20.5.2003, s. 36.

32. *nyttiggjord värme*: värme som producerats genom en kraftvärmeprocess för att tillgodose en ekonomiskt motiverad efterfrågan på värme eller kyla.
33. *kraftvärmeproducerad el*: el som framställts i en process i samband med produktionen av nyttiggjord värme och som beräknats i enlighet med de metoder som anges i bilaga I.
34. *högeffektiv kraftvärme*: kraftvärme som uppfyller de kriterier som anges i bilaga II.
35. *total effektivitet*: den årliga summan av produktionen av el och mekanisk energi och nyttiggjord värme dividerad med den bränslemängd som använts för den värme som producerats genom en kraftvärmeprocess och den totala produktionen av el och mekanisk energi.
36. *el-värmeförhållande*: förhållandet mellan kraftvärmeproducerad el och nyttiggjord värme vid full kraftvärmedrift med användning av operativa data för den specifika pannan.
37. *kraftvärmepanna*: panna som kan användas vid kraftvärmedrift.
38. *småskalig kraftvärmepanna*: kraftvärmepanna med en installerad kapacitet som understiger 1 MW_e.
39. *mikrokraftvärmepanna*: kraftvärmepanna med en maximal kapacitet som understiger 50 kW_e.
40. *exploateringsstal*: förhållandet mellan byggnadsarea och markarea i ett givet territorium.
41. *effektiv system för fjärrvärme och fjärrkyla*: system för fjärrvärme eller fjärrkyla som använder minst 50 % förnybar energi, 50 % spillvärme, 75 % kraftvärmeproducerad värme eller 50 % av en kombination av sådan energi och värme.
42. *effektiv värme och kyla*: en värme- och kylmöjlighet som, jämfört med ett referensscenario som återspeglar ett scenario där man fortsätter som tidigare, mätbart minskar den primärenergisats som behövs för att leverera en enhet levererad energi inom en relevant systemgräns på ett kostnadseffektivt sätt, i enlighet med bedömningen i den kostnads-nyttöanalys som avses i detta direktiv, med hänsyn

tagen till den energi som krävs för utvinning, omvandling, transport och distribution.

43. *effektiv individuell värme och kyla*: en leveransmöjlighet till individuell värme eller kyla som jämförd med effektiv fjärrvärme och fjärrkyla mätbart minskar den icke förnybara primärenergi som krävs för att leverera en enhet levererad energi inom en relevant systemgräns, eller som kräver samma icke förnybara primärenergisats men till en lägre kostnad, med hänsyn tagen till den energi som krävs för utvinning, omvandling, transport och distribution.
44. *omfattande uppgradering*: uppgradering vars kostnad överskrider 50 % av investeringskostnaderna för en ny jämförbar enhet.
45. *aggregator*: en tjänsteleverantör på efterfrågesidan som lägger samman kortvariga användarlaster för att sälja eller utauktionera dem på organiserade energimarknader.

Artikel 3

Energieffektivitetsmål

1. Varje medlemsstat ska ange ett vägledande nationellt energieffektivitetsmål grundat på antingen primär- eller slutlig energianvändning, primär- eller slutlig energibesparing eller energintensitet. Medlemsstaterna ska anmäla dessa mål till kommissionen i enlighet med artikel 24.1 och del 1 i bilaga XIV. När de gör detta ska de också uttrycka dessa mål som en absolut nivå av den primära och den slutliga energianvändningen 2020 och förklara hur och utifrån vilka data den har beräknats.

När medlemsstaterna fastställer målen, ska de ta hänsyn till:

- a) att unionens energianvändning 2020 inte ska vara högre än 1 474 Mtoe primärenergianvändning eller 1 078 Mtoe slutlig energianvändning,
- b) de åtgärder som anges i detta direktiv,
- c) de åtgärder som antagits för att nå de nationella energibesparingsmål som antagits i enlighet med artikel 4.1 i direktiv 2006/32/EG, och
- d) andra åtgärder för att främja energieffektiviteten inom medlemsstaterna och på unionsnivå.

När de fastställer dessa mål, får medlemsstaterna också beakta nationella omständigheter som påverkar primärenergianvändningen, såsom:

- a) återstående potential för kostnadseffektiva energibesparingar,
- b) BNP-utveckling och BNP-prognoser,
- c) förändringar i importen och exporten av energi,
- d) utveckling av alla förnybara energikällor, kärnenergi, avskiljning och lagring av koldioxid, samt
- e) s.k. tidiga åtgärder.

2. Senast den 30 juni 2014 ska kommissionen bedöma vilka framsteg som gjorts och sannolikheten för att unionen 2020 ska kunna uppnå en primärenergianvändning på högst 1 474 Mtoe eller en slutlig energianvändning på högst 1 078 Mtoe.

3. Vid den bedömning som avses i punkt 2 ska kommissionen

- a) summera medlemsstaternas inrapporterade nationella vägledande energieffektivitetsmål,
- b) bedöma om summan av de målen kan anses utgöra en tillförlitlig fingervisning om huruvida unionen som helhet är på rätt väg, med hänsyn tagen till utvärderingen av den första årliga rapporten i enlighet med artikel 24.1 och till utvärderingen av de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet i enlighet med artikel 24.2,
- c) ta hänsyn till en kompletterande analys, på grundval av
 - i) en bedömning av de framsteg som gjorts i fråga om energianvändning och energianvändning i förhållande till ekonomisk verksamhet på unionsnivå, däribland framsteg i fråga om effektiv energiförsörjning i medlemsstater som baserat sina nationella vägledande mål på slutlig energianvändning eller slutliga energibesparingar, bland annat framsteg som beror på att dessa medlemsstater följt kapitel III i detta direktiv,
 - ii) resultat av modelleringsverksamhet avseende framtida energianvändningstendenser på unionsnivå,
- d) jämföra resultaten enligt leden a–c med den energianvändning som skulle behövas för att uppnå en energianvändning 2020 på högst 1 474 Mtoe primärenergianvändning och/eller högst 1 078 Mtoe slutlig energianvändning.

KAPITEL II

EFFEKTIV ENERGIANVÄNDNING

Artikel 4

Byggnadsrenovering

Medlemsstaterna ska fastställa en långsiktig strategi för att få till stånd investeringar i renovering av det nationella beståndet av

bostadshus och kommersiella byggnader, både offentliga och privata. Strategin ska omfatta

- a) en översikt av det nationella byggnadsbeståndet, i lämpliga fall grundad på statistiska stickprov,
- b) identifiering av kostnadseffektiva renoveringsmetoder som är relevanta för byggnadstypen och klimatzonen,
- c) styrmedel och åtgärder som stimulerar kostnadseffektiv totalrenovering av byggnader, inbegripet totalrenovering som utförs etappvis,
- d) ett framtidsinriktat perspektiv som ska vägleda privatpersoner, byggindustrin och finansinstitut i deras investeringsbeslut,
- e) en evidensbaserad skattning av förväntade energibesparingar och fördelar i vidare bemärkelse.

En första version av strategin ska offentliggöras senast den 30 april 2014, därefter uppdateras vart tredje år samt föreläggas kommissionen som ett led i de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet.

Artikel 5

Offentliga sektorns byggnaders roll som förebild

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 7 i direktiv 2010/31/EU ska varje medlemsstat säkerställa att 3 % av den totala golvytan i uppvärmda och/eller kyllda byggnader som ägs och utnyttjas av dess statliga myndigheter från och med den 1 januari 2014 renoveras varje år för att uppfylla minst de minimikrav avseende energiprestanda som den har fastställt med tillämpning av artikel 4 i direktiv 2010/31/EU.

Takten på 3 % ska beräknas utifrån den totala golvytan i byggnader med en total användbar golvyta på mer än 500 m² vilka ägs och utnyttjas av statliga myndigheter i berörda medlemsstater som den 1 januari varje år inte uppfyller de nationella minimikraven avseende energiprestanda som fastställdes vid tillämpning av artikel 4 i direktiv 2010/31/EU. Den tröskeln ska sänkas till 250 m² från och med den 9 juli 2015.

I de fall där en medlemsstat kräver att skyldigheten att varje år renovera 3 % av den totala golvytan också ska gälla golvyta som ägs och utnyttjas av administrativa organ på en annan nivå än statliga myndigheter, ska takten på 3 % beräknas utifrån den totala golvytan i byggnader med en total användbar golvyta på mer än 500 m² samt från och med den 9 juli 2015 mer än 250 m², vilka ägs och utnyttjas av statliga myndigheter och av sådana administrativa organ i den berörda medlemsstaten som den 1 januari varje år inte uppfyller de nationella minimikraven avseende energiprestanda som fastställdes vid tillämpning av artikel 4 i direktiv 2010/31/EU.

Vid genomförande av åtgärder avseende totalrenovering av statliga myndigheters byggnader i enlighet med första stycket får medlemsstaterna välja att se byggnaden som en helhet, inklusive klimatskal, utrustning, drift och underhåll.

Medlemsstaterna ska kräva att de av de statliga myndigheternas byggnader som har sämst energiprestanda prioriteras vid energieffektivitetsåtgärder, om detta är kostnadseffektivt och tekniskt genomförbart.

2. Medlemsstaterna får besluta att inte fastställa eller tillämpa de krav som avses i punkt 1 på följande kategorier av byggnader:

- a) Byggnader med officiellt skydd som del av en utvald miljö eller på grund av deras särskilda arkitektoniska eller historiska värde, i den mån efterkommande av vissa minimikrav avseende energiprestanda skulle medföra oacceptabla förändringar av deras särdrag eller utseende.
- b) Byggnader som ägs av försvarsmakten eller statliga myndigheter och som tjänar nationella försvarssyften, med undantag för inkvarteringsbyggnader för enskilda eller kontorsbyggnader för försvarsmakten och annan personal som är anställd av de nationella försvarsmyndigheterna.
- c) Byggnader som används för andakt och religiös verksamhet.

3. Om en medlemsstat renoverar mer än 3 % av den totala golvytan i statliga myndigheters byggnader ett visst år, får den medräkna överskottet i den årliga renoveringstakten under något av de tre föregående eller efterföljande åren.

4. Medlemsstaterna får i den årliga renoveringstakten för statliga myndigheters byggnader medräkna nybyggda byggnader som utnyttjas och ägs som ersättning för specifika byggnader som var statliga myndigheters och som rivits under något av de två föregående åren eller byggnader som har sålts, rivits eller tagits ur bruk under något av de två föregående åren på grund av intensivare användning av andra byggnader.

5. Med avseende på tillämpningen av punkt 1 ska medlemsstaterna senast den 31 december 2013 upprätta och publicera en förteckning över uppvärmda och/eller kyllda statliga myndigheters byggnader med en total användbar golvyta på mer än 500 m² samt från och med den 9 juli 2015 mer än 250 m², med undantag för byggnader som undantagits på grundval av punkt 2. Förteckningen ska innehålla information om

- a) golvytan i m², och
- b) respektive byggnads energiprestanda eller relevanta energippgifter.

6. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 7 i direktiv 2010/31/EU, får medlemsstaterna välja en alternativ strategi med avseende på punkterna 1–5 i den här artikeln, genom vilken de vidtar andra kostnadseffektiva åtgärder, bland annat

totalrenoveringar och åtgärder för att få till stånd beteendeförändringar hos byggnadsanvändare, i syfte att senast 2020 i byggnader som kommer i fråga och som ägs och utnyttjas av statliga myndigheter åstadkomma energibesparingar vilka som minimum motsvarar vad som krävs enligt punkt 1, rapporterat på årsbasis.

Vid tillämpningen av den alternativa strategin får medlemsstaterna uppskatta den energibesparing som skulle föranledas av punkterna 1–4 genom att använda sig av lämpliga standardvärden för energianvändningen hos statliga myndigheters referensbyggnader före och efter renovering och uppskattningar av deras byggnadsbestånds yta. Kategorierna av statliga myndigheters referensbyggnader ska vara representativa för beståndet av sådana byggnader.

De medlemsstater som väljer den alternativa strategin ska senast den 31 december 2013 anmäla till kommissionen vilka alternativa åtgärder de planerar att vidta och visa hur de kommer att uppnå motsvarande förbättring av energiprestandan i byggnaderna i de statliga myndigheternas byggnadsbestånd.

7. Medlemsstaterna ska uppmuntra offentliga organ, även på regional och lokal nivå, och offentligrättsliga organ för subventionerat boende att, med vederbörlig hänsyn tagen till deras respektive befogenheter och administrativa struktur,

- a) anta en energieffektivitetsplan, fristående eller som en del av en bredare klimat- eller miljöplan, som innehåller specifika mål och åtgärder för energibesparing och energieffektivitet, i syfte att följa den förebild som statliga myndigheters byggnader utgör, i enlighet med punkterna 1, 5 och 6,
- b) införa ett energiledningssystem, inklusive energibesiktningar, som en del av planens genomförande,
- c) om lämpligt använda sig av energitjänsteföretag och avtal om energiprestanda för att finansiera renoveringar och genomföra planer för att bibehålla eller förbättra energieffektiviteten på lång sikt.

Artikel 6

Offentliga sektorns inköp

1. Medlemsstaterna ska se till att statliga myndigheter endast köper produkter, tjänster och byggnader med hög energieffektivitetsprestanda, förutsatt att detta är förenligt med kostnadseffektivitet, ekonomisk genomförbarhet, hållbarhet i vidare bemärkelse, teknisk lämplighet samt tillräcklig konkurrens i enlighet med vad som avses i bilaga III.

Den skyldighet som anges i första stycket ska gälla för avtal för offentliga organs inköp av varor, tjänster och byggnader under förutsättning att dessa avtals värde minst uppgår till de tröskelvärden som anges i artikel 7 i direktiv 2004/18/EG.

2. Den skyldighet som avses i punkt 1 ska endast gälla för försvarsmaktens kontrakt i den utsträckning som dess tillämpning inte kommer i konflikt med försvarsmaktens natur och huvudsakliga syfte. Skyldigheten ska inte tillämpas på avtal om leverans av militär utrustning enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggtreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet⁽¹⁾.

3. Medlemsstaterna ska uppmantra offentliga organ, även på regional och lokal nivå, att med vederbörlig hänsyn tagen till respektive befogenheter och administrativa struktur följa statliga myndigheters goda exempel genom att bara köpa produkter, tjänster och byggnader med hög energieffektivitetsprestanda. Medlemsstaterna ska uppmantra offentliga organ att, när de upphandlar tjänster med ett betydande energiinlag, bedöma möjligheten att ingå långsiktiga avtal om energiprestanda som ger långsiktiga energibesparingar.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 får medlemsstaterna, när det köps ett produktpaket vilket som helhet omfattas av en delegerad akt som antagits enligt direktiv 2010/30/EU, kräva att den samlade energieffektiviteten ska ha företräde framför energieffektiviteten hos enskilda produkter inom paketet, genom att köpa det produktpaket som uppfyller kriteriet att tillhöra den högsta energieffektivitetsklassen.

Artikel 7

Kvotpliktsystem för energieffektivitet

1. Varje medlemsstat ska inrätta ett kvotpliktsystem för energieffektivitet. Detta system ska säkerställa att energidistributörer och/eller företag som säljer energi i detaljistledet, som utses som kvotpliktiga parter enligt punkt 4 och som bedriver verksamhet inom de olika medlemsstaternas territorium, senast den 31 december 2020 uppnår målet med en ackumulerad energibesparing i slutanvändningsledet, utan att detta påverkar tillämpningen av punkt 2.

Det målet ska åtminstone motsvara nya besparingar varje år från den 1 januari 2014 till och med den 31 december 2020 på 1,5 % av den energi som säljs årligen till slutanvändare från alla energidistributörer eller alla företag som säljer energi i detaljistledet, som genomsnitt för den senaste treårsperioden före den 1 januari 2013. Den energi som säljs och som används i transporter får helt eller delvis undantas vid denna beräkning.

Medlemsstaterna ska bestämma hur den beräknade mängden av sådana nya besparingar som avses i andra stycket ska fördelas över perioden.

(1) EUT L 216, 20.8.2009, s. 76.

2. Med förbehåll för punkt 3 får varje medlemsstat

a) använda värdena 1 % för 2014 och 2015, 1,25 % för 2016 och 2017 och 1,5 % för 2018, 2019 och 2020, vid den beräkning som krävs enligt punkt 1 första stycket,

b) vid beräkningen helt eller delvis undanta den energi som säljs och används vid sådana industriella verksamheter som förtecknas i bilaga I till direktiv 2003/87/EG,

c) låta energibesparingar som uppnås i energiomvandlings-, distributions- och överföringssektorerna, inklusive infrastruktur för effektiv fjärrvärme och fjärrkyla, till följd av genomförandet av de krav som anges i artiklarna 14.4, 14.5 led b, 15.1–15.6 och 15.9 räknas som sådana energibesparingar som krävs enligt punkt 1, och

d) räkna energibesparingar till följd av nya enskilda åtgärder som genomförts sedan den 31 december 2008, som fortsätter att ha verkan 2020 och som kan mätas och verifieras, som sådana energibesparingar som avses i punkt 1.

3. Tillämpningen av punkt 2 får inte leda till en minskning på mer än 25 % av den mängd energibesparingar som avses i punkt 1. Medlemsstater som utnyttjar punkt 2 ska senast den 5 juni 2014 meddela kommissionen detta, inklusive de aspekter som förtecknas i punkt 2 som ska tillämpas och en beräkning som visar verkan på den mängd energibesparingar som avses i punkt 1.

4. Utan att det påverkar beräkningen av energibesparingar för målet i enlighet med punkt 1 andra stycket, ska varje medlemsstat, med avseende på tillämpningen av punkt 1 första stycket, på grundval av objektiva och icke-diskriminerande kriterier, utse kvotpliktiga parter bland energidistributörer och/eller företag som säljer energi i detaljistledet vilka bedriver verksamhet inom medlemsstatens territorium, och får inbegripa drivmedelsdistributörer eller drivmedelsåterförsäljare som bedriver verksamhet inom medlemsstatens territorium. Mängden energibesparingar som krävs för att fullgöra skyldigheten ska uppnås av de kvotpliktiga parterna bland slutanvändarna som på lämpligt sätt utsetts av medlemsstaten, oberoende av den beräkning som gjorts enligt punkt 1, eller, om medlemsstaterna så beslutar, med hjälp av certifierade besparingar från andra parter, i enlighet med vad som anges i punkt 7 b.

5. Medlemsstaterna ska uttrycka mängden energibesparingar som krävs av varje kvotpliktig part som antingen slutlig energianvändning eller primärenergianvändning. Den metod som väljs för att uttrycka den mängd energibesparingar som krävs ska även användas för att beräkna de besparingar som de kvotpliktiga parterna uppger. De omvandlingsfaktorer som anges i bilaga IV ska tillämpas.

6. Medlemsstaterna ska se till att de besparingar som följer av punkterna 1, 2 och 9 i denna artikel och artikel 20.6 beräknas i enlighet med punkterna 1 och 2 i bilaga V. De ska införa system för mätning, kontroll och verifiering, inom ramen för vilka minst en statistiskt signifikant andel och ett representativt urval av de åtgärder för förbättrad energieffektivitet som införs av de kvotpliktiga parterna verifieras. Denna mätning, kontroll och verifiering ska göras oberoende av de kvotpliktiga parterna.

7. Inom kvotpliktsystemet för energieffektivitet får medlemsstaterna

- a) inkludera krav med ett socialt mål i de besparingskyldigheter som införs, bland annat genom att kräva att en andel energieffektivitetsåtgärder prioriteras i hushåll som påverkas av energifattigdom eller i subventionerat boende,
- b) tillåta kvotpliktiga parter att räkna med certifierade energibesparingar som uppnåtts av leverantörer av energitjänster eller andra tredje parter, inklusive i de fall där kvotpliktiga parter genom andra statligt godkända organ eller genom offentliga myndigheter, eventuellt i kombination med andra finansieringskällor, främjar åtgärder som eventuellt inbegriper formella partnerskap; om medlemsstaterna medger detta, ska de se till att det finns en godkännandeprocess som är tydlig, transparent och öppen för alla marknadsaktörer och som syftar till att minimera certifieringskostnaderna,
- c) tillåta kvotpliktiga parter att medräkna besparingar som uppnåtts under ett visst år som om de uppnåtts något av de fyra föregående eller tre följande åren.

8. Medlemsstaterna ska en gång om året publicera de energibesparingar som uppnåtts av varje kvotpliktig part eller av varje delkategori av kvotpliktiga parter och sammanlagt inom ramen för kvotpliktsystemet.

Medlemsstaterna ska se till att kvotpliktiga parter på begäran tillhandahåller

- a) aggregerad statistik över slutanvändarna (med angivande av väsentliga förändringar i tidigare tillhandahållen information), och
- b) aktuell information om slutanvändarnas användning, inklusive där så är tillämpligt användningsprofil, användarnas segmentering och geografiska lokalisering, samtidigt som integriteten och konfidentialiteten i privat eller kommersiellt känslig information upprätthålls, i enlighet med gällande unionsrätt.

En sådan begäran ska inte framställas mer än en gång per år.

9. Som ett alternativ till att inrätta ett kvotpliktsystem för energieffektivitet enligt punkt 1 får medlemsstaterna välja att

vidta andra policyåtgärder för att uppnå energibesparingar hos slutanvändarna, förutsatt att sådana policyåtgärder uppfyller de kriterier som anges i punkterna 10 och 11. De årliga nya energibesparingar som uppnås genom sådana åtgärder ska vara likvärdiga med den mängd nya energibesparingar som krävs enligt punkterna 1, 2 och 3. Under förutsättning att likvärdigheten upprätthålls får medlemsstaterna kombinera kvotpliktsystem med alternativa policyåtgärder, inbegripet nationella program för energieffektivitet.

De policyåtgärder som avses i första stycket får omfatta, men är inte begränsade till, följande policyåtgärder eller kombinationer av dessa:

- a) Energi- eller koldioxidskatter som leder till en minskad slutlig energianvändning.
- b) Finansieringssystem och finansieringsinstrument eller skatteincitament som leder till användning av energieffektiv teknik och ger minskad slutlig energianvändning.
- c) Regleringar eller frivilliga avtal som leder till användning av energieffektiv teknik och ger minskad slutlig energianvändning.
- d) Standarder och normer som syftar till att förbättra energieffektiviteten hos produkter och tjänster, inklusive byggnader och fordon, med undantag för sådana som är obligatoriska och tillämpliga i medlemsstaterna enligt unionsrätten.
- e) Energimärkningssystem, med undantag för sådana som är obligatoriska och tillämpliga i medlemsstaterna enligt unionsrätten.
- f) Yrkesutbildning och utbildning, inklusive energirådgivningsprogram, som leder till användning av energieffektiv teknik och ger en minskad slutlig energianvändning.

Medlemsstaterna ska senast den 5 december 2013 till kommissionen anmäla vilka policyåtgärder de planerar att vidta för de ändamål som avses i första stycket och i artikel 20.6, i enlighet med den ram som anges i punkt 4 i bilaga V, och visa hur de skulle uppnå den mängd besparingar som krävs. För de policyåtgärder som avses i andra stycket och i artikel 20.6, ska det i denna anmälan visas hur kriterierna i punkt 10 har uppfyllts. För andra policyåtgärder än de som avses i andra stycket eller i artikel 20.6, ska medlemsstaterna förklara hur en motsvarande nivå med avseende på besparing, övervakning och verifiering uppnås. Kommissionen får föreslå förändringar under tre månader efter anmälan.

10. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 11 ska kriterierna för de policyåtgärder som vidtas i enlighet med punkt 9 andra stycket och artikel 20.6 vara följande:

- a) I policyåtgärderna ska det föreskrivas minst två mellanliggande perioder under tiden fram till och med den 31 december 2020 och åtgärderna ska leda till att den ambitionsnivå som fastställs i punkt 1 uppnås.
- b) Ansvarsuppgifterna för varje kvotpliktig part, deltagande part eller genomförande offentlig myndighet, beroende på vad som är tillämpligt, ska definieras.
- c) De energibesparingar som ska uppnås ska fastställas på ett klart och tydligt sätt.
- d) Den mängd energibesparingar som krävs eller som ska uppnås genom policyåtgärden ska uttryckas som antingen slutlig energianvändning eller primärenergianvändning, med användning av de omvandlingsfaktorer som anges i bilaga IV.
- e) Energibesparingar ska beräknas med användning av de metoder och principer som anges i punkterna 1 och 2 i bilaga V.
- f) Energibesparingar ska beräknas med användning av de metoder och principer som anges i punkt 3 i bilaga V.
- g) En årlig rapport om de energibesparingar som uppnåtts ska, om det är genomförbart, lämnas av deltagande parter och göras tillgänglig för allmänheten.
- h) Övervakning av resultaten ska säkerställas och lämpliga åtgärder ska planeras om framstegen inte är tillfredsställande.
- i) Ett kontrollsystem ska införas som också inbegriper oberoende verifiering av en statistiskt signifikant andel av åtgärderna för att förbättra energieffektiviteten.
- j) Uppgifter om den årliga energibesparingstendensen ska publiceras årligen.

11. Medlemsstaterna ska se till att de skatter som avses i punkt 9 a uppfyller de kriterier som anges i punkt 10 a, b, c, d, f, h och j.

Medlemsstaterna ska se till att de regleringar och frivilliga avtal som avses i punkt 9 c uppfyller de kriterier som räknas upp i punkt 10 a, b, c, d, e, g, h, i och j.

Medlemsstaterna ska se till att övriga policyåtgärder som avses i punkt 9 andra stycket och de nationella energieffektivitetsfonder som avses i artikel 20.6 uppfyller de kriterier som räknas upp i punkt 10 a, b, c, d, e, h, i och j.

12. Medlemsstaterna ska se till att energibesparingar inte räknas dubbelt i de fall där inverkan av policyåtgärder eller enskilda åtgärder överlappar varandra.

Artikel 8

Energibesiktningar och energiledningssystem

1. Medlemsstaterna ska främja alla slutanvändares tillgång till högkvalitativa och kostnadseffektiva energibesiktningar, som

- a) utförs på ett oberoende sätt av kvalificerade och/eller ackrediterade experter i enlighet med kvalificeringskriterier, eller
- b) genomförs och övervakas av oberoende myndigheter enligt nationell lagstiftning.

De energibesiktningar som avses i första stycket får göras av interna experter eller energibesiktningsmän, under förutsättning att den berörda medlemsstaten har infört ett system för kvalitetssäkring och kvalitetskontroll som i lämpliga fall kan inbegripa ett årligt slumpmässigt urval av minst en statistiskt signifikant procentandel av samtliga energibesiktningar som de gör.

I syfte att garantera en hög kvalitet på energibesiktningarna och energiledningssystemen ska medlemsstaterna fastställa transparenta och icke-diskriminerande minimikriterier för energibesiktningar med utgångspunkt i bilaga VI.

Energibesiktningarna ska inte innehålla klausuler som förhindrar att besiktningens resultat överförs till en kvalificerad/ackrediterad leverantör av energitjänster, förutsatt att kunden inte motsätter sig detta.

2. Medlemsstaterna ska utarbeta program som uppmuntrar små och medelstora företag att låta genomföra energibesiktningar och att därefter genomföra rekommendationerna från dessa besiktningar.

Medlemsstaterna får, på grundval av transparenta och icke-diskriminerande kriterier och utan att det påverkar tillämpningen av unionsrätten på området statligt stöd, inrätta stödprogram för små och medelstora företag, även om de har ingått frivilliga avtal, för att täcka kostnaderna för en energibesiktning och för genomförandet av ytterst kostnadseffektiva rekommendationer från energibesiktningarna, förutsatt att de föreslagna åtgärderna genomförs.

Medlemsstaterna ska uppmärksamma små och medelstora företag, bland annat genom deras respektive branschorganisationer, på konkreta exempel på hur energiledningssystem skulle kunna underlätta för deras företag. Kommissionen ska hjälpa medlemsstaterna genom att stödja utbyte av bästa praxis inom detta område.

3. Medlemsstaterna ska också utarbeta program för att höja medvetenheten bland hushåll om fördelarna med sådana besiktningar genom lämpliga rådgivningstjänster.

Medlemsstaterna ska uppmuntra yrkesutbildningsprogram för kvalificering av energibesiktningsmän för att underlätta tillräcklig tillgång på experter.

4. Medlemsstaterna ska se till att företag som inte är små eller medelstora företag blir föremål för en oberoende och kostnadseffektiv energibesiktning som görs av en kvalificerad och/eller ackrediterad expert eller som genomförs och övervakas av oberoende myndigheter enligt nationell lagstiftning senast den 5 december 2015 och minst vart fjärde år efter den föregående energibesiktningen.

5. Energibesiktningar ska anses uppfylla kraven i punkt 4 om de är utförda på ett oberoende sätt, på grundval av minimikriterier som baseras på bilaga VI, och genomförs i enlighet med frivilliga avtal mellan intresseorganisationer och ett organ som utsetts och övervakas av den berörda medlemsstaten, eller av andra organ till vilka de behöriga myndigheterna har delegerat ansvaret i fråga eller av kommissionen.

Tillträde för marknadsaktörer som erbjuder energitjänster ska baseras på transparenta och icke-diskriminerande kriterier.

6. Företag som inte är små eller medelstora företag och som tillämpar ett energiledningssystem eller miljöförvaltningssystem och som certifierats av ett oberoende organ i enlighet med tillämpliga europeiska eller internationella standarder, ska undantas från kraven i punkt 4, förutsatt att medlemsstaterna säkerställer att det berörda förvaltningssystemet inbegriper en energibesiktning på grundval av minimikriterier som baseras på bilaga VI.

7. Energibesiktningar kan vara fristående eller utgöra en del av en bredare miljörevision. Medlemsstaterna får kräva att det i energibesiktningen ska ingå en bedömning av den tekniska och ekonomiska genomförbarheten när det gäller anslutning till ett befintligt eller planerat nät för fjärrvärme eller fjärrkyla.

Utan att det påverkar unionsrätten på området statligt stöd får medlemsstaterna genomföra incitament- och stödprogram för genomförande av rekommendationer från energibesiktningar och liknande åtgärder.

Artikel 9

Mätning

1. Medlemsstaterna ska se till att slutanvändare av el, naturgas, fjärrvärme, fjärrkyla och varmvatten för hushållsbruk, så långt det är tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och proportionerligt i förhållande till möjliga energibesparingar, har individuella mätare som till ett konkurrenskraftigt pris korrekt visar slutanvändarens faktiska energianvändning och ger information om faktisk användningstid.

En sådan individuell mätare till konkurrenskraftigt pris ska alltid tillhandahållas när:

a) en befintlig mätare byts ut, förutsatt att detta är tekniskt möjligt och kostnadseffektivt i förhållande till den beräknade sparpotentialen på lång sikt,

b) när en ny inkoppling görs i en ny byggnad eller större renoveringar genomförs, enligt direktiv 2010/31/EU.

2. När och i den utsträckning som medlemsstaterna genomför system för smarta mätare och inför smarta mätare för naturgas och/eller el i enlighet med direktiven 2009/72/EG och 2009/73/EG

a) ska de se till att systemen av mätare ger slutanvändarna information om den faktiska tidpunkten för användningen och att fullständig hänsyn tas till energieffektivitetsmålen och fördelarna för slutanvändarna när mätarnas minimifunktioner och marknadsaktörernas skyldigheter fastställs,

b) ska de se till att smarta mätare liksom dataöverföringen görs på ett säkert sätt och att slutanvändarnas integritet respekteras, i överensstämmelse med unionens lagstiftning om uppgifts- och integritetsskydd,

c) ska de när det gäller el, och om slutanvändaren så begär, kräva att mätaroperatörerna ser till att mätaren eller mätarna kan redovisa den el som tillförs nätet från slutanvändarens lokaler,

d) ska de, om slutanvändarna så begär, se till att mätuppgifter avseende deras inmatningar och uttag av el görs tillgängliga för dem eller för en tredje part som agerar på slutanvändarens vägnar i ett lättbegripligt format som de kan använda för att jämföra avtal på likartade grunder,

e) ska de kräva att kunderna får lämplig rådgivning och information i samband med installationen av smarta mätare, särskilt om hela den potential som de smarta mätarna rymmer i fråga om mätaravläsning och övervakning av energianvändningen.

3. När en byggnad försörjs med värme och kyla eller varmvatten från ett fjärrvärmenät eller från en central källa som försörjer flera byggnader, ska en värme- eller varmvattenmätare installeras vid värmeväxlaren eller leveranspunkten.

I flerfamiljshus och byggnader med flera användningsområden som har en central värme-/kylkälla, eller som försörjs från ett fjärrvärmenät eller från en central källa som försörjer flera byggnader, ska individuella mätare senast den 31 december 2016 också ha installerats för att mäta användningen av värme eller kyla eller varmvatten i varje enhet, när detta är tekniskt genomförbart och kostnadseffektivt. När användning av individuella mätare inte är tekniskt genomförbart eller kostnadseffektivt för värmemätning, ska individuella värmekostnadsfördelare användas för att mäta användningen i respektive radiator, om inte medlemsstaten i fråga visar att det inte skulle vara kostnadseffektivt att installera sådana värmekostnadsfördelare. I dessa fall får alternativa kostnadseffektiva metoder för mätning av användningen övervägas.

För flerfamiljshus som försörjs med fjärrvärme eller fjärrkyla, eller där gemensamma värme- eller kylsystem för sådana hus dominerar, får medlemsstaterna införa transparenta regler för fördelningen av kostnaden för värme- eller varmvattenanvändningen i sådana byggnader, för att säkerställa öppenhet och insyn samt korrekt redovisning av individuell förbrukning. Sådana regler ska, där det är lämpligt, inkludera riktlinjer för fördelningen av kostnaderna för värme- och/eller varmvattenanvändningen enligt följande:

- a) Varmvatten för hushållsbruk.
- b) Värme från byggnadsinstallationer och för uppvärmning av gemensamma ytor (trappgångar och korridorer med radiatorer).
- c) Uppvärmning av lägenheter.

Artikel 10

Faktureringsinformation

1. När slutanvändarna inte har smarta mätare som avses i direktiven 2009/72/EG och 2009/73/EG ska medlemsstaterna, senast den 31 december 2014, säkerställa korrekt faktureringsinformation baserad på faktisk användning i enlighet med punkt 1.1 i bilaga VII, för alla sektorer som omfattas av detta direktiv, däribland energidistributörer, systemansvariga för distributions-system och företag som säljer energi i detaljistledet, i de fall där det är tekniskt möjligt och ekonomiskt försvarbart.

Denna skyldighet kan fullgöras med hjälp av ett system med regelbunden självavläsning där slutanvändarna meddelar energileverantören avläsningar från sin mätare. Faktureringen ska inte baseras på uppskattad användning eller en schablonavgift, annat än när slutanvändaren inte har uppgett någon mätaravläsning för ett visst faktureringsintervall.

2. Mätare som installerats i enlighet med direktiven 2009/72/EG och 2009/73/EG ska möjliggöra korrekt faktureringsinformation grundad på faktisk användning. Medlemsstaterna ska se till att slutanvändarna på ett enkelt sätt kan få tillgång till kompletterande information om historisk användning som möjliggör detaljerad kontroll.

Kompletterande information om historisk användning ska innefatta följande:

- a) Samlade uppgifter avseende en period som minst omfattar de senaste tre åren eller den period som föregick leveranskontraktets löptid, om denna är kortare. Dessa uppgifter ska motsvara de intervaller för vilka frekvent faktureringsinformation har framställts.
- b) Detaljerade uppgifter om tidpunkt för användningen per dag, vecka, månad och år. Dessa uppgifter ska göras tillgängliga för slutanvändaren via internet eller mätarens gränssnitt för en period som minst omfattar 24 föregående månader eller den period som föregick leveranskontraktets löptid, om denna är kortare.

3. Oberoende av om smarta mätare installerats eller inte
 - a) ska medlemsstaterna kräva att informationen på slutanvändarens energifaktura och historiska användning, i den utsträckning sådan information finns tillgänglig, på slutanvändarens begäran görs tillgänglig för en av denne utsedd leverantör av energitjänster,
 - b) ska medlemsstaterna se till att slutanvändaren kan välja elektronisk faktureringsinformation och e-faktura och att de får en klar och tydlig förklaring på hur fakturan har upprättats, särskilt om fakturorna inte är grundade på faktisk användning,
 - c) ska medlemsstaterna se till att lämplig information görs tillgänglig med fakturan som ger slutanvändarna en heltäckande redovisning av de aktuella energikostnaderna, i enlighet med bilaga VII,
 - d) får medlemsstaterna föreskriva att informationen i dessa fakturor, på slutanvändarens begäran, inte ska anses utgöra en betalningsbegäran; i sådana fall ska medlemsstaterna se till att leverantörer av energikällor erbjuder flexibla förfaranden för faktiska betalningar,
 - e) ska medlemsstaterna kräva att slutanvändaren på begäran snabbt och på ett lättbegripligt sätt ges information som gör att avtal kan jämföras på likvärdig grund.

Artikel 11

Kostnad för tillgång till mätar- och faktureringsinformation

1. Medlemsstaterna ska se till att slutanvändarna får alla sina fakturor och faktureringsinformation om energianvändning utan kostnad och att slutanvändarna kostnadsfritt och på lämpligt sätt även kan få tillgång till uppgifter om sin användning.

2. Trots vad som sägs i punkt 1 ska fördelningen av kostnaderna för faktureringsinformationen om den individuella användningen av värme och kyla i flerfamiljshus och byggnader med flera användningsområden enligt artikel 9.3 göras utan vinstsyfte. Kostnader som härrör från överlåtandet av denna uppgift till en tredje part, till exempel en tjänsteleverantör eller den lokala energileverantören, inklusive mätning, fördelning och redovisning avseende faktisk individuell användning i sådana byggnader, får överföras till slutanvändarna, om dessa kostnader är rimliga.

Artikel 12

Program för användarupplysning och ökad användarmakt

1. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att främja och möjliggöra att små energianvändare, däribland hushållskunder, använder energi på ett effektivt sätt. Dessa åtgärder får ingå i en nationell strategi.

2. Med avseende på tillämpningen av punkt 1 ska dessa åtgärder omfatta en eller flera av de aspekter som anges i led a eller b:

- a) En rad instrument och politiska åtgärder som ska främja ett förändrat beteende, som får omfatta
 - i) skatteincitament,
 - ii) tillgång till finansiering, bidrag eller subventioner,
 - iii) informationsspridning,
 - iv) projektmodeller,
 - v) aktiviteter på arbetsplatsen.
- b) Olika sätt att engagera användare och användarorganisationer vid installationer av smarta mätare genom kommunikation om
 - i) kostnadseffektiva förändringar i fråga om energianvändning som är lätta att genomföra,
 - ii) information om energieffektivitetsåtgärder.

Artikel 13

Sanktioner

Medlemsstaterna ska fastställa bestämmelser om sanktioner som ska tillämpas vid överträdelser av de nationella bestämmelser som antas i enlighet med artiklarna 7–11 och 18.3, och vidta nödvändiga åtgärder för att se till att de tillämpas. De föreskrivna sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna ska anmäla dessa bestämmelser till kommissionen senast den 5 juni 2014 och utan dröjsmål till kommissionen anmäla eventuella senare ändringar som påverkar dem.

KAPITEL III

EFFEKTIV ENERGIFÖRSÖRJNING

Artikel 14

Främjande av effektiv värme och kyla

1. Senast den 31 december 2015 ska medlemsstaterna genomföra och anmäla till kommissionen en heltäckande bedömning av potentialen för tillämpning av högeffektiv kraftvärme samt effektiv fjärrvärme och fjärrkyla, som innehåller de uppgifter som anges i bilaga VIII. Om de redan har genomfört en likvärdig bedömning ska de anmäla detta till kommissionen.

I den heltäckande bedömningen ska fullständig hänsyn tas till den analys av den nationella potentialen för högeffektiv kraftvärme som genomförts enligt direktiv 2004/8/EG.

På kommissionens begäran ska bedömningen uppdateras och anmälas till kommissionen vart femte år. Kommissionen ska framställa en sådan begäran minst ett år före utsatt datum.

2. Medlemsstaterna ska anta strategier som uppmuntrar till att i beräkningen på lokal och regional nivå vederbörligen beakta potentialen för användning av effektiva värme- och kylsystem, i synnerhet sådana som använder sig av högeffektiv kraftvärme. Potentialen för framväxande lokala och regionala värmemarknader ska tas med i beräkningen.

3. Vid den bedömning som avses i punkt 1 ska medlemsstaterna för det egna territoriet utföra en kostnads–nyttoanalys som grundar sig på klimatförhållanden, ekonomisk genomförbarhet och teknisk lämplighet i enlighet med del 1 i bilaga IX. Kostnads–nyttoanalysen ska kunna underlätta kartläggningen och genomförandet av de mest resurs- och kostnadseffektiva lösningarna för att tillgodose behoven av värme och kyla. Kostnads–nyttoanalysen kan ingå i en miljöbedömning enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG av den 27 juni 2001 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan⁽¹⁾.

4. Om det av den bedömning som avses i punkt 1 och den analys som avses i punkt 3 framgår att det finns potential för tillämpning av högeffektiv kraftvärme och/eller effektiv fjärrvärme och fjärrkyla där fördelarna är större än kostnaderna, ska medlemsstaterna vidta adekvata åtgärder för utveckling av en effektiv infrastruktur för fjärrvärme och fjärrkyla och/eller för att hantera utvecklingen av högeffektiv kraftvärme och användningen av värme och kyla från spillvärme och förnybara energikällor i enlighet med punkterna 1, 5 och 7.

Om det av den bedömning som avses i punkt 1 och den analys som avses i punkt 3 inte framgår att det finns en potential vars fördelar är större än kostnaderna, inbegripet de administrativa kostnaderna för utförandet av den kostnads–nyttoanalys som avses i punkt 5, får den berörda medlemsstaten undanta anläggningar från kraven i denna punkt.

5. Medlemsstaterna ska se till att en kostnads–nyttoanalys i enlighet med del 2 i bilaga IX utförs efter den 5 juni 2014 när

- a) en ny termisk elproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 MW planeras, för att utvärdera kostnaderna och fördelarna med att driva anläggningen som en högeffektiv kraftvärmeanläggning,

⁽¹⁾ EGT L 197, 21.7.2001, s. 30.

- b) en befintlig termisk elproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 MW genomgår omfattande uppgradering, för att utvärdera kostnaderna och fördelarna med att omvandla den till en högeffektiv kraftvärmelanläggning,
- c) en industrianläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 MW som genererar spillvärme vid en lämplig temperaturnivå planeras eller genomgår en omfattande uppgradering, för att utvärdera kostnaderna och fördelarna med att utnyttja spillvärme för att tillgodose en ekonomiskt motiverad efterfrågan, inklusive genom kraftvärme, och med att ansluta den anläggningen till ett nät för fjärrvärme och fjärrkyla,
- d) ett nytt nät för fjärrvärme och fjärrkyla planeras eller, inom ett befintligt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla, en ny energiproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 MW planeras, eller en sådan befintlig anläggning ska genomgå en omfattande uppgradering, för att utvärdera kostnaderna och fördelarna med att utnyttja spillvärme från närliggande industrianläggningar.

Installation av utrustning avsedd för avskiljning av koldioxid som produceras av en förbränningsanläggning inför dess geologiska lagring i enlighet med bestämmelserna i direktiv 2009/31/EG, ska inte betraktas som uppgradering med avseende på tillämpningen av leden b, c och d i denna punkt.

Medlemsstaterna får kräva att den kostnads-nyttanalyt som avses i leden c och d ska genomföras i samarbete med de företag som ansvarar för driften av näten för fjärrvärme och fjärrkyla.

6. Medlemsstater får från punkt 5 undanta

- a) de toppbelastnings- och reservanläggningar för elproduktion som planeras vara i drift 1 500 driftstimmar per år som ett rullande medelvärde över en period av fem år, baserat på ett kontrollförfarande som medlemsstaterna fastställt i syfte att se till att detta undantagskriterium uppfylls,
- b) kärnkraftsanläggningar,
- c) anläggningar som behöver vara placerade nära en geologisk lagringsplats som godkänts inom ramen för direktiv 2009/31/EG.

Medlemsstaterna får också fastställa tröskelvärdet, uttryckta som mängden tillgänglig nyttiggjord spillvärme, efterfrågan på värme eller avstånden mellan industrianläggningar och fjärrvärmenäten, i syfte att undanta enskilda anläggningar från bestämmelserna i punkt 5 c och d.

Medlemsstaterna ska anmäla undantag som beslutats enligt denna punkt till kommissionen senast den 31 december 2013, och därefter alla senare ändringar av dem.

7. Medlemsstaterna ska besluta om de tillståndskriterier som avses i artikel 7 i direktiv 2009/72/EG eller motsvarande kriterier i syfte att

- a) beakta resultatet av den heltäckande bedömning som avses i punkt 1,
- b) säkerställa att kraven i punkt 5 uppfylls, och
- c) beakta resultatet av den kostnads-nyttanalys som avses i punkt 5.

8. Medlemsstaterna får undanta enskilda anläggningar från kravet att, i enlighet med de tillståndskriterier och motsvarande kriterier som avses i punkt 7, genomföra alternativ vars fördelar är större än kostnaderna, om det finns tvingande rättsliga, äganderättsliga eller ekonomiska skäl till detta. I dessa fall ska de berörda medlemsstaterna förelägga kommissionen en motiverad anmälan av sitt beslut inom tre månader efter att ha fattat det.

9. Punkterna 5, 6, 7 och 8 i denna artikel ska tillämpas på anläggningar som omfattas av direktiv 2010/75/EU, utan att detta påverkar tillämpningen av kraven i det direktivet.

10. På grundval av de harmoniserade referensvärdena för effektivitet som avses i led f i bilaga II ska medlemsstaterna säkerställa att ursprunget till el som produceras från högeffektiv kraftvärme kan garanteras enligt objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier som fastställs av varje medlemsstat. De ska se till att ursprungsgarantin uppfyller kraven och innehåller åtminstone den information som anges i bilaga X. Medlemsstaterna ska ömsesidigt erkänna varandras ursprungsgarantier, uteslutande som bevis på informationen som avses i denna punkt. Vägran att erkänna en ursprungsgaranti som sådant bevis, i synnerhet av skäl som handlar om förebyggande av bedrägeri, måste baseras på objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier. Medlemsstater ska anmäla sådan vägran till kommissionen och ange skälen. Om en part vägrar att erkänna en ursprungsgaranti får kommissionen anta ett beslut som tvingar den vägrande parten att erkänna den, i synnerhet när det gäller de objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier på vilka ett sådant erkännande baseras.

Kommissionen ska bemyndigas att se över, genom delegerade akter i enlighet med artikel 23 i detta direktiv, de harmoniserade referensvärdena för effektivitet som fastställs i kommissionens genomförandebeslut 2011/877/EU (1) på grundval av direktiv 2004/8/EG senast den 31 december 2014.

(1) EUT L 343, 23.12.2011, s. 91.

11. Medlemsstaterna ska se till att allt tillgängligt stöd för kraftvärme är förenat med villkoret att elproduktionen har sitt ursprung i högeffektiv kraftvärme och att spillvärmen används effektivt för att uppnå primärenergiebesparingar. Offentligt stöd till kraftvärme och fjärrvärmeproduktion och fjärrvärmenät ska omfattas av regler för statligt stöd, om så är tillämpligt.

Artikel 15

Omvandling, överföring och distribution av energi

1. Medlemsstaterna ska se till att nationella energitillsynsmyndigheter fäster tillräcklig uppmärksamhet vid energieffektivitet när de genomför sina tillsynsuppgifter enligt direktiven 2009/72/EG och 2009/73/EG avseende sina beslut om driften av gas- och elinfrastruktur.

Medlemsstaterna ska i synnerhet se till att nationella energitillsynsmyndigheter, genom att utarbeta nättariffer och regleringar, inom ramen för direktiv 2009/72/EG och med beaktande av kostnaderna och fördelarna med varje åtgärd, ger incitament för nätoperatörer att göra systemtjänster tillgängliga för nätanvändare som gör det möjligt för dem att genomföra åtgärder för förbättrad energieffektivitet i samband med den fortsatta idriftsättningen av smarta nät.

Dessa systemtjänster får fastställas av den systemansvarige och får inte påverka systemets säkerhet negativt.

På elområdet ska medlemsstaterna se till att nätregleringen och nättariffer uppfyller kriterierna i bilaga XI, med hänsyn tagen till de riktlinjer och koder som utarbetats enligt förordning (EG) nr 714/2009.

2. Medlemsstaterna ska senast den 30 juni 2015 se till att

- a) energieffektivitetspotentialen för deras infrastruktur för gas och el bedöms, särskilt rörande överföring, distribution, belastningsstyrning och interoperabilitet, samt anslutning till energiproduktionsanläggningar, inbegripet möjligheter för mikrogeneratorer att få tillträde,
- b) konkreta åtgärder och investeringar identifieras för införandet av kostnadseffektiva förbättringar av energieffektiviteten i nätninfrastrukturen, med en tidtabell för införandet.

3. Medlemsstaterna får tillåta komponenter i system och tariffstrukturer med ett socialt syfte för nätbunden energiöverföring och distribution, förutsatt att de störande effekterna på överförings- och distributionssystem hålls på ett nödvändigt minimum och inte är oproportionerliga mot det sociala syftet.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa avlägsnandet av sådana incitament i överförings- och distributionstariffer som inverkar menligt på den totala effektiviteten (inklusive energieffektivitet) i framställningen av, överföringen av, distributionen av och försörjningen med el, eller incitament som kan hämma deltagande av laststyrning i samband med balanseringstjänster och upphandlingen av tilläggstjänster. Medlemsstaterna ska se till att nätoperatörerna ges incitament att förbättra effektiviteten i fråga om infrastrukturens utformning och drift och, inom ramen för direktiv 2009/72/EG, att tariffer gör det möjligt för leverantörerna att förbättra användarnas deltagande i systemens effektivitet, inklusive aktivering av laststyrning beroende på de nationella omständigheterna.

5. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 16.2 i direktiv 2009/28/EG och med beaktande av artikel 15 i direktiv 2009/72/EG och behovet av att säkerställa värmeförsörjningens kontinuitet, ska medlemsstaterna med förbehåll för kraven rörande upprätthållande av nätets tillförlitlighet och säkerhet och på grundval av transparenta och icke-diskriminerande kriterier som fastställs av behöriga nationella myndigheter, se till att systemansvariga för överföringssystem och distributionssystem när de ansvarar för utleveransen av elproduktionsanläggningar inom deras territorium

- a) garanterar överföring och distribution av el från högeffektiv kraftvärme,
- b) tillhandahåller prioriterad eller garanterad tillgång till nätet för el från högeffektiv kraftvärme,
- c) vid utleverans av el prioriterar el från högeffektiv kraftvärme, i den mån en säker drift av det nationella elsystemet medger detta.

Medlemsstaterna ska se till att bestämmelser som avser rangordningen av de olika prioriteringar avseende tillgång och utleverans som görs inom deras elsystem tydligt förklaras i detalj och offentliggörs. När medlemsstaterna ger prioriterad tillgång eller utleverans för högeffektiv kraftvärme får de fastställa rangordningar mellan, och inom olika typer av, förnybar energi och högeffektiv kraftvärme, och de ska under alla omständigheter se till att den prioriterade tillgången eller utleveransen för energi från variabla förnybara energikällor inte hindras.

Utöver de skyldigheter som fastställs i första stycket ska systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem uppfylla kraven i bilaga XII.

Medlemsstaterna får i synnerhet underlätta anslutningen till nät-systemet av el som producerats från högeffektiv kraftvärme från småskalig kraftvärme och mikrokraftvärmepannor. Medlemsstaterna ska när så är lämpligt vidta åtgärder för att uppmuntra nätverksoperatörer att anta en enkel "installations- och informationsprocess" för installationen av mikrokraftvärmepannor för att förenkla och förkorta tillståndsförfarandet för privatpersoner och installatörer.

6. Om inte annat följer av kraven rörande upprätthållande av nätets tillförlitlighet och säkerhet ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att, då detta är tekniskt och ekonomiskt genomförbart med tanke på driftsättet för den högeffektiva kraftvärmeanläggningen, säkerställa att operatörer av högeffektiv kraftvärme kan erbjuda balanseringstjänster och andra driftstjänster till systemansvariga för överföringssystem eller systemansvariga för distributionssystem. Systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem ska se till att sådana tjänster ingår som en del av en anbudsprocess för tjänster som är transparent, icke-diskriminerande och öppen för granskning.

När det är lämpligt får medlemsstaterna kräva att systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem uppmuntrar till placering av högeffektiv kraftvärme nära områden med efterfrågan genom att sänka anslutnings- och systemanvändningsavgifterna.

7. Medlemsstaterna får tillåta att producenter av el från högeffektiv kraftvärme som vill ansluta sig till nätet använder ett anbudsförfarande för anslutningsarbetet.

8. Medlemsstaterna ska se till att nationella energitillsynsmyndigheter uppmuntrar resurser på efterfrågesidan, såsom laststyrning, att delta vid sidan av försörjning på grossist- och detaljmarknader.

Med förbehåll för tekniska begränsningar som är förenade med nätförvaltningen, ska medlemsstaterna se till att systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem, genom att uppfylla kraven för balanserings- och tilläggstjänster, behandlar leverantörer av laststyrning, inbegripet aggregatorer, på ett icke-diskriminerande sätt på grundval av deras tekniska resurser.

Med förbehåll för tekniska begränsningar som är förenade med nätförvaltningen, ska medlemsstaterna främja tillgång till och deltagande av laststyrning på marknader för balanserings- och reservsystem samt andra systemtjänster, bland annat genom att kräva att nationella tillsynsmyndigheter eller, när så krävs enligt deras tillsynssystem, systemansvariga för överföringssystem eller systemansvariga för distributionssystem i nära samarbete med tjänsteleverantörer på efterfrågesidan och användare, för att fastställa tekniska villkor för deltagande på dessa marknader på grundval av de tekniska kraven för dessa marknader och laststyrningsresurserna. Sådana specifikationer ska inkludera deltagande av aggregatorer.

9. I samband med rapporteringen enligt direktiv 2010/75/EU, och utan att det påverkar tillämpningen av arti-

kel 9.2, ska medlemsstaterna överväga att ta med information om energieffektivitetsnivåer för bränsleförbränningsanläggningar med en total installerad tillförd effekt på 50 MW eller mer, mot bakgrund av relevant bästa tillgängliga teknik som utarbetats i överensstämmelse med direktiv 2010/75/EU och Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/1/EG av den 15 januari 2008 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar (¹).

Medlemsstater får uppmuntra operatörer av anläggningar som avses i första stycket att förbättra sin årliga genomsnittliga nettodriftsverkningsgrad.

KAPITEL IV

HORISONTELLA BESTÄMMELSER

Artikel 16

Tillgängliga kvalificerings-, ackrediterings- och certifieringssystem

1. Om en medlemsstat anser att den nationella nivån av teknisk kompetens, objektivitet och tillförlitlighet är otillräcklig ska den se till att det senast den 31 december 2014 finns certifierings- och/eller ackrediteringssystem och/eller motsvarande kvalificeringssystem, inbegripet, när så är nödvändigt, lämpliga utbildningsprogram, som görs eller är tillgängliga för leverantörer av energitjänster, energibesiktningar, energiansvariga och installatörer av energirelaterade byggnadselement enligt definitionen i artikel 2.9 i direktiv 2010/31/EU.

2. Medlemsstaterna ska se till att de system som avses i punkt 1 tillhandahåller transparens för användarna, är pålitliga och bidrar till nationella energieffektivitetsmål.

3. Medlemsstaterna ska göra de certifierings- och/eller ackrediteringssystem eller motsvarande kvalificeringssystem som avses i punkt 1 tillgängliga för allmänheten och samarbeta sams- emellan och med kommissionen när det gäller jämförelser mellan och erkännande av systemen.

Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att göra användarna uppmärksamma på att kvalificerings- och/eller certifieringssystem finns tillgängliga i enlighet med artikel 18.1.

Artikel 17

Information och utbildning

1. Medlemsstaterna ska se till att informationen om tillgängliga energieffektivitetsmekanismer och de finansiella och rättsliga ramarna tydligt redovisas och på bred front sprids till alla berörda marknadsaktörer, som användare, konstruktörer, arkitekter, ingenjörer, miljörevisorer, energibesiktningssmän och installatörer av byggnadselement enligt definitionen i direktiv 2010/31/EU.

Medlemsstaterna ska uppmuntra tillhandahållandet av information till banker och andra finansinstitut om möjligheter att delta, också genom att skapa offentlig-privata partnerskap, i finansieringen av åtgärder för att förbättra energieffektiviteten.

(¹) EUT L 24, 29.1.2008, s. 8.

2. Medlemsstaterna ska skapa lämpliga förutsättningar för marknadsaktörer att tillhandahålla adekvat och riktad information samt rådgivning till energianvändare om energieffektivitet.

3. Kommissionen ska se över effekterna av sina åtgärder för att stödja utvecklingen av plattformar som bland annat omfattar de europeiska arbetsmarknadsparternas organ i främmandet av utbildningsprogram för energieffektivitet, och ska vid behov föreslå ytterligare åtgärder. Kommissionen ska uppmanra de europeiska arbetsmarknadsparterna i deras diskussioner om energieffektivitet.

4. Medlemsstaterna ska, med deltagande av berörda aktörer, däribland lokala och regionala myndigheter, främja lämpliga initiativ för information, ökad medvetenhet och utbildning för att informera medborgarna om fördelarna med och de praktiska detaljerna kring åtgärder för att förbättra energieffektiviteten.

5. Kommissionen ska främja utbyte och allmän spridning av information om de bästa energisparmetoderna i medlemsstaterna.

Artikel 18

Energitjänster

1. Medlemsstaterna ska främja energitjänstemarknaden och små och medelstora företags tillgång till denna marknad genom att

- a) sprida tydlig och lättillgänglig information om
 - i) tillgängliga energitjänsteavtal och klausuler som bör ingå i ett sådant kontrakt för att garantera energibesparingar och slutanvändares rättigheter,
 - ii) finansiella instrument, incitament, bidrag och lån till stöd för projekt inom området energieffektivisering,
- b) uppmanra utvecklingen av kvalitetsmärkningar, bland annat från branschorganisationers sida,
- c) tillgängliggöra för allmänheten och regelbundet uppdatera en förteckning över tillgängliga leverantörer av energitjänster som är kvalificerade och/eller certifierade, och deras kvalifikationer och/eller certifieringar i enlighet med artikel 16, eller tillhandahålla ett gränssnitt där leverantörer av energitjänster kan ge information,
- d) stödja den offentliga sektorn när det gäller att gå igenom erbjudanden om tjänster, särskilt för renovering av byggnader genom att
 - i) tillhandahålla modeller för avtal om energiprestanda som innehåller åtminstone de punkter som räknas upp i bilaga XIII,
 - ii) tillhandahålla information om bästa praxis för avtal om energiprestanda, inbegripet en kostnads-nyttoanalys med ett livscykelräkande, om sådan finns tillgänglig.

e) tillhandahålla en kvalitativ översyn inom ramen för den nationella handlingsplanen för energieffektivitet med avseende på den nuvarande och framtida utvecklingen av energitjänstemarknaden.

2. Medlemsstaterna ska ge stöd så att marknaden för energitjänster fungerar på ett korrekt sätt, om så är lämpligt genom att

- a) fastställa och offentliggöra kontaktpunkter där slutanvändare kan få den information som avses i punkt 1,
- b) vid behov vidta åtgärder för att avlägsna lagstiftningshinder och andra hinder för användning av avtal om energiprestanda och andra modeller för energieffektivitetstjänster för identifiering och/eller genomförande av energibesparingsåtgärder,
- c) överväga att inrätta eller utse en oberoende mekanism, till exempel en ombudsman, för att säkerställa effektiv hantering av klagomål och utomrättsliga uppgörelser av tvister som uppstått till följd av energitjänsteavtal,
- d) ge oberoende mellanhänder på marknaden möjlighet att medverka till att stimulera marknadsutveckling på efterfråge- och tillgångssidan.

3. Medlemsstaterna ska se till att energidistributörer, systemansvariga för distributionssystem och företag som säljer energi i detaljistledet, avhåller sig från aktiviteter som kan hindra efterfrågan på och leveransen av energitjänster eller andra åtgärder för att förbättra energieffektiviteten, eller hindra utvecklingen av marknader för sådana tjänster eller åtgärder, däribland att stänga marknaden för konkurrenter eller missbruka en dominerande ställning.

Artikel 19

Andra åtgärder för att främja energieffektivitet

1. Medlemsstaterna ska utvärdera och, om nödvändigt, vidta lämpliga åtgärder för att undanröja regleringsmässiga och icke-regleringsmässiga hinder för energieffektivisering, utan att det påverkar de grundläggande principerna om medlemsstaternas förmogenhetsrätt och hyreslagstiftning, särskilt när det gäller

- a) uppdelningen av incitament mellan ägaren och hyresgästen till en byggnad eller mellan ägare, i syfte att säkerställa att parterna inte avskräcks från att göra effektivitetshöjande investeringar som de annars skulle ha gjort på grund av att de inte individuellt kommer att erhålla de fullständiga fördelarna, eller på grund av att det saknas regler för uppdelning av kostnader och fördelar mellan dem, inbegripet nationella regler och åtgärder som reglerar beslutsprocesser i andelsägd egendom,

b) föreskrifter i lagar och andra författningar samt administrativ praxis, rörande offentliga inköp samt årsbudgetar och redovisning, i syfte att säkerställa att enskilda offentliga organ inte avskräcks från att göra investeringar som ska förbättra energieffektivitet och minimera förväntade livscykelkostnader och från att långsiktigt använda avtal om energiprestanda och avtal om andra externa finansieringsmekanismer.

Sådana åtgärder för att avlägsna hinder kan innefatta tillhandahållande av incitament, upphävande eller ändring av tillämpliga föreskrifter i lagar och andra författningar, antagande av riktlinjer och tolkningsmeddelanden eller förenkling av administrativa förfaranden. Åtgärderna kan kombineras med tillhandahållande av utbildning samt specifik information om och tekniskt stöd för energieffektivitet.

2. Den utvärdering av hinder och åtgärder som avses i punkt 1 ska anmälas till kommissionen i den första nationella handlingsplanen för energieffektivitet som avses i artikel 24.2. Kommissionen ska uppmuntra spridande av nationell bästa praxis i detta avseende.

Artikel 20

Nationell energieffektivitetsfond, finansiering och tekniskt stöd

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt ska medlemsstaterna underlätta inrättandet av finansieringsmekanismer eller använda befintliga sådana för åtgärder för att förbättra energieffektiviteten i syfte att maximera fördelarna med flerdubbla finansieringsflöden.

2. Kommissionen ska, om så är lämpligt, direkt eller genom de europeiska finansinstituten, bistå medlemsstaterna med att inrätta finansieringsmekanismer och system för tekniskt stöd i syfte att öka energieffektiviteten i olika sektorer.

3. Kommissionen ska underlätta utbyte av bästa praxis mellan de behöriga nationella eller regionala myndigheterna eller organen, till exempel genom årliga möten för tillsynsorganen, offentliga databaser med uppgifter om hur medlemsstaterna genomfört åtgärderna och jämförelse mellan olika länder.

4. Medlemsstaterna får inrätta en nationell energieffektivitetsfond. Syftet med denna fond ska vara att ge stöd till nationella energieffektivitetsinitiativ.

5. Medlemsstaterna får tillåta att skyldigheterna enligt artikel 5.1 uppfylls genom årliga bidrag till den nationella energieffektivitetsfonden till ett belopp som motsvarar de investeringar som krävs för att uppfylla dessa skyldigheter.

6. Medlemsstaterna får föreskriva att kvotpliktiga parter kan fullgöra sina skyldigheter enligt artikel 7.1 genom att årligen till

den nationella energieffektivitetsfonden betala ett belopp som motsvarar de investeringar som krävs för att uppfylla dessa skyldigheter.

7. Medlemsstaterna får utnyttja sina intäkter från årliga utsläppstilldelningar enligt beslut nr 406/2009/EG för utvecklingen av innovativa finansieringsmekanismer som ska förverkliga det mål som anges i artikel 5 om att förbättra energiprestandan i byggnader.

Artikel 21

Omvandlingsfaktorer

Vid jämförelse av energibesparingar och omvandling till en jämförbar enhet ska de omvandlingsfaktorer som anges i bilaga IV gälla, om inte användning av andra omvandlingsfaktorer kan motiveras.

KAPITEL V

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 22

Delegerade akter

1. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 23 för att se över de harmoniserade referensvärdena för effektivitet som avses i artikel 14.10 andra stycket.

2. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 23 för att anpassa värdena, beräkningsmetoderna, standardkoefficienten för primärenergi och kraven i bilagorna I, II, III, IV, V, VII, VIII, IX, X och XII till de tekniska framstegen.

Artikel 23

Utövande av delegering

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.

2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artikel 22 ska ges till kommissionen för en period på fem år från och med den 4 december 2012.

3. Den delegering av befogenheter som avses i artikel 22 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av de delegerade akter som redan trätt i kraft.

4. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.

5. En delegerad akt som antas enligt artikel 22 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period av två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 24

Översyn och övervakning av genomförandet

1. Senast den 30 april varje år från och med 2013 ska medlemsstaterna rapportera om framstegen när det gäller att nå de nationella energieffektivitetsmålen, i enlighet med del I i bilaga XIV. Rapporten får ingå i de nationella reformprogram som avses i rådets rekommendation 2010/410/EU av den 13 juli 2010 om allmänna riktlinjer för medlemsstaternas och unionens ekonomiska politik⁽¹⁾.

2. Senast den 30 april 2014, och vart tredje år därefter, ska medlemsstaterna lämna in nationella handlingsplaner för energieffektivitet. De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska omfatta betydande åtgärder för att förbättra energieffektiviteten och förväntade och/eller uppnådda energibesparingar, inklusive sådana vid leverans, överföring och distribution av energi, och slutanvändning av energi i syfte att uppnå de nationella energieffektivitetsmål som avses i artikel 3.1. De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska kompletteras med uppdaterade uppskattningar av den förväntade totala primärenergianvändningen 2020, samt en uppskattning av nivån på primärenergianvändningen i de sektorer som anges i del I i bilaga XIV.

Kommissionen ska senast den 31 december 2012 tillhandahålla en mall som riktlinje för de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet. Denna mall ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 26.2. De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska åtminstone innefatta den information som anges i bilaga XIV.

3. Kommissionen ska utvärdera årsrapporterna och de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet och bedöma i vilken utsträckning medlemsstaterna gjort framsteg när det gäller att uppnå de nationella energieffektivitetsmålen som krävs enligt artikel 3.1 och för genomförandet av detta direktiv. Kommissionen ska lämna sin bedömning till Europaparlamentet och rådet. På grundval av sin bedömning av rapporterna och de

nationella handlingsplanerna för energieffektivitet får kommissionen utfärda rekommendationer till medlemsstaterna.

4. Kommissionen ska övervaka hur genomförandet av detta direktiv påverkar dels direktiven 2003/87/EG, 2009/28/EG och 2010/31/EU samt beslut nr 406/2009/EG, dels industrisektorerna, särskilt de som löper betydande risk för koldioxidläckage i enlighet med beslut 2010/2/EU.

5. Kommissionen ska se över det fortsatta behovet av möjligheten till undantag enligt artikel 14.6 för första gången vid bedömningen av den första nationella handlingsplanen för energieffektivitet och därefter vart tredje år. I de fall där översynen visar att något av kriterierna för dessa undantag inte längre kan motiveras med hänsyn tagen till tillgången till värmelast och faktiska driftsvillkor för de undantagna anläggningarna ska kommissionen föreslå lämpliga åtgärder.

6. Före den 30 april varje år ska medlemsstaterna till kommissionen lämna statistik över nationell el- och värmeproduktion från hög- och lågeffektiv kraftvärme, i enlighet med den metod som anges i bilaga I, i förhållande till den totala värme- och elproduktionen. De ska också lämna årsstatistik för värme- och elproduktion från kraftvärme samt bränslen för kraftvärme, och för fjärrvärme- och fjärrkylproduktionen och fjärrvärme- och fjärrkylkapaciteten, i förhållande till den totala värme- och elproduktionen och värme- och elkapaciteten. Medlemsstaterna ska lämna statistik om primärenergibesparingar som uppnåtts genom användning av kraftvärme i enlighet med den metod som anges i bilaga II.

7. Senast den 30 juni 2014 ska kommissionen översända den bedömning som avses i artikel 3.2 till Europaparlamentet och rådet, vid behov åtföljt av förslag till ytterligare åtgärder.

8. Kommissionen ska se över effektiviteten av genomförandet av artikel 6 senast den 5 december 2015 med beaktande av kraven i direktiv 2004/18/EG och översända en rapport till Europaparlamentet och rådet. Rapporten ska, om så är lämpligt, åtföljas av förslag till ytterligare åtgärder.

9. Senast den 30 juni 2016 ska kommissionen översända en rapport till Europaparlamentet och rådet om genomförandet av artikel 7. Rapporten ska, om så är lämpligt, åtföljas av ett lagförslag med ett eller flera av följande syften:

- a) Att ändra det slutdatum som fastställs i artikel 7.1.
- b) Att se över de krav som fastställs i artikel 7.1, 7.2 och 7.3.
- c) Att fastställa ytterligare gemensamma krav, i synnerhet när det gäller de frågor som avses i artikel 7.7.

⁽¹⁾ EUT L 191, 23.7.2010, s. 28.

10 Senast den 30 juni 2018 ska kommissionen bedöma medlemsstaternas framsteg när det gäller att avlägsna de rättsliga hinder och andra hinder som avses i artikel 19.1. Bedömningen ska, om så är tillämpligt, åtföljas av förslag till ytterligare åtgärder.

11. Kommissionen ska göra de rapporter som avses i punkterna 1 och 2 tillgängliga för allmänheten.

Artikel 25

Webbplattform

Kommissionen ska inrätta en webbplattform för att främja det praktiska nationella, regionala och lokala genomförandet av detta direktiv. Den plattformen ska stödja utbytet av erfarenhet om praxis, riktmärkning, sammankoppling av nätverk och innovativ praxis.

Artikel 26

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.

2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 4 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

Artikel 27

Ändringar och upphävanden

1. Direktiv 2006/32/EG ska upphöra att gälla den 5 juni 2014, med undantag för artikel 4.1–4.4 och bilagorna I, III och IV, utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter när det gäller tidsfristen för dess införlivande med nationell lagstiftning. Artikel 4.1–4.4 i och bilagorna I, III och IV till direktiv 2006/32/EG ska upphöra att gälla med verkan från och med den 1 januari 2017.

Direktiv 2004/8/EG ska upphöra att gälla den 5 juni 2014, utan att det påverkar medlemsstaternas skyldighet att uppfylla tidsfristerna för införlivande med nationell lagstiftning.

Hänvisningar till direktiven 2006/32/EG och 2004/8/EG ska anses som hänvisningar till det här direktivet och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga XV.

2. Artikel 9.1 och 9.2 i direktiv 2010/30/EU ska utgå från och med den 5 juni 2014.

3. Direktiv 2009/125/EG ska ändras på följande sätt:

1. Följande skäl ska införas i ingressen:

“(35a) Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda (*) ska medlemsstaterna fastställa energiprestandakrav för byggnadselement som ingår i klimatskalet liksom systemkrav avseende total energiprestanda, korrekt installation samt lämplig dimensionering, justering och kontroll för installationssystem som installeras i befintliga byggnader. Det direktivet överensstämmer med detta direktiv såtillvida att det under vissa omständigheter kan begränsa installation av energirelaterade produkter som överensstämmer med detta direktiv och dess genomförandeåtgärder, förutsatt att sådana krav inte utgör ett obefogat marknadshinder.

(*) EUT L 153, 18.6.2010, s. 13.”

2. Följande mening ska läggas till i slutet av artikel 6.1:

”Detta ska inte påverka de energiprestandakrav och systemkrav som fastställs av medlemsstaterna i enlighet med artiklarna 4.1 och 8 i direktiv 2010/31/EU.”

Artikel 28

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den 5 juni 2014 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

Trots vad som sägs i första stycket ska medlemsstaterna sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artiklarna 4, 5.1 första stycket, 5.5, 5.6, 7.9 sista stycket, 14.6, 19.2, 24.1 och 24.2 samt punkt 4 i bilaga V senast de datum som där anges.

De ska till kommissionen genast överlämna texten till dessa bestämmelser.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationella författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 29

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 30

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den 25 oktober 2012.

På Europaparlamentets vägnar
M. SCHULZ
Ordförande

På rådets vägnar
A. D. MAVROYIANNIS
Ordförande

BILAGA I

ALLMÄNNA PRINCIPER FÖR BERÄKNING AV KRAFTVÄRMEPRODUCERAD EL

Del I

Allmänna principer

De värden som används för beräkning av kraftvärmeproducerad el ska fastställas på grundval av den förväntade eller faktiska driften av pannan under normala användningsvillkor. För mikrokraftvärmepannor får beräkningen baseras på certifierade värden.

- a) Kraftvärmeproducerad el ska betraktas som lika med pannans totala årliga elproduktion, uppmätt vid anslutningspunkten till huvudgeneratorerna
- i) i de kraftvärmepannor av typerna b, d, e, f, g och h som avses i del II, med en total årlig effektivitet som av medlemsstaterna fastställs till minst 75 %, och
- ii) i de kraftvärmepannor av typerna a och c som avses i del II, med en total årlig effektivitet som av medlemsstaterna fastställs till minst 80 %.
- b) I kraftvärmepannor med en total årlig effektivitet under det värde som anges i led a i (de kraftvärmepannor av typerna b, d, e, f, g och h som avses i del II) eller med en total årlig effektivitet under det värde som anges i led a ii (de kraftvärmepannor av typerna a och c som avses i del II) ska följande formel användas:

$$E_{\text{CHP}} = H_{\text{CHP}} * C$$

där

E_{CHP} är mängden kraftvärmeproducerad el,

C är el-värmeförhållandet.

H_{CHP} är mängden av nyttiggjord värme från kraftvärmeproduktionen (beräknad för detta ändamål som den totala värmeproduktionen minus den värme som producerats i separata pannor eller genom direkt ångavtappning från ånggeneratoren före turbinen).

Beräkningen av kraftvärmeproducerad el måste grundas på det verkliga el-värmeförhållandet. Om det verkliga el-värmeförhållandet för en kraftvärmepanna är okänt, får följande standardvärden användas, särskilt för statistiska ändamål, för de kraftvärmepannor av typerna a, b, c, d och e som avses i del II, förutsatt att beräknad mängd kraftvärmeproducerad el understiger eller är lika med pannans totala elproduktion:

Typ av panna	Standardvärden för el-värme-förhållandet, C
Kombicykel med värmeåtervinning	0,95
Mottrycksturbin	0,45
Kondensturbin med ångavtappning	0,45
Gasturbin med värmeåtervinning	0,55
Förbränningsmotor	0,75

Om medlemsstaterna fastställer standardvärden för el-värmeförhållanden för de pannor av typerna f, g, h, i, j och k som avses i del II, ska dessa värden offentliggöras och anmälas till kommissionen.

- c) Om en del av energiinnehållet i den bränslemängd som använts för kraftvärmeprocessen återvinns i kemikalier, kan denna del subtraheras från bränslemängden innan den totala effektiviteten i enlighet med leden a och b beräknas.
- d) Medlemsstaterna får fastställa el-värmeförhållandet som förhållandet mellan el och nyttiggjord värme vid en kraftvärmeprocess som används vid dellast med användning av de operativa uppgifterna för den specifika pannan.
- e) Medlemsstaterna får använda andra rapporteringsperioder än ett år för de beräkningar som görs enligt leden a och b.

Del II

Kraftvärmetekniker som omfattas av detta direktiv

- a) Kombicykel med värmeåtervinning
- b) Mottrycksturbin
- c) Kondensturbin med ångavtappning
- d) Gasturbin med värmeåtervinning
- e) Förbränningsmotor
- f) Mikroturbiner
- g) Stirlingmotorer
- h) Bränsleceller
- i) Ångmaskiner
- j) Organiska Rankinecykler
- k) Andra typer av tekniker eller kombinationer av tekniker som omfattas av definitionerna i artikel 2.30.

Vid genomförande och tillämpning av de allmänna principerna för beräkning av kraftvärmeproducerad el ska medlemsstaterna använda de detaljerade riktlinjer som faststälts genom kommissionens beslut 2008/952/EG av den 19 november 2008 om detaljerade riktlinjer för genomförande och tillämpning av bilaga II till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/8/EG ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ EUT L 338, 17.12.2008, s. 55.

BILAGA II

METOD FÖR ATT FASTSTÄLLA KRAFTVÄRMEPROCESSENS EFFEKTIVITET

De värden som används för beräkning av kraftvärmeproduktionens effektivitet och besparingarna av primärenergi ska fastställas på grundval av den förväntade eller faktiska driften av pannan under normala driftförhållanden.

a) Högeffektiv kraftvärme

Vid tillämpningen av detta direktiv ska högeffektiv kraftvärmeproduktion uppfylla följande kriterier:

- Kraftvärmeproduktionen i kraftvärmepannor ska innebära besparingar beräknade enligt led b av primärenergi på minst 10 % jämfört med referensvärdena för separat produktion av värme och el.
- Produktion i småskaliga kraftvärmepannor och mikrokraftvärmepannor, vilken leder till primärenergisparningar, får betecknas som högeffektiv kraftvärme.

b) Beräkning av primärenergisparningar

De primärenergisparningar som görs till följd av kraftvärmeproduktion i enlighet med definitionen i bilaga I ska beräknas enligt följande formel:

$$PES = \left(1 - \frac{1}{\frac{CHP_{Hj}}{Ref_{Hj}} + \frac{CHP_{Ej}}{Ref_{Ej}}} \right) \times 100\%$$

där

PES är primärenergisparningarna,

CHP H_j är kraftvärmeproduktionens värmeeffektivitet definierad som årlig produktion av nyttiggjord värme dividerad med den bränslemängd som använts för att producera summan av nyttiggjord värme och el från kraftvärme,

Ref H_j är referensvärdet för effektivitet för separat värmeproduktion,

CHP E_j är kraftvärmeproduktionens eleffektivitet definierad som årlig elproduktion genom kraftvärme dividerad med den bränslemängd som använts för att producera summan av nyttiggjord värme och el genom kraftvärme. Om en kraftvärmepanna framställer mekanisk energi, kan den årliga elproduktionen genom kraftvärme ökas med ytterligare en faktor som motsvarar en lika stor mängd el som den mekaniska energin. Denna ytterligare faktor ger inte rätt att utfärda ursprungsgarantier i enlighet med artikel 14.10.

Ref E_j är referensvärdet för effektivitet för separat elproduktion.

c) Beräkningar av energibesparingar med alternativ beräkningsmetod

Medlemsstaterna får beräkna primärenergisparningar från produktion av värme och el och mekanisk energi såsom anges nedan utan att tillämpa bilaga I, för att kunna utesluta den icke-kraftvärmeproducerade värmen och elen i processen. Sådan produktion kan betraktas som framställning genom högeffektiv kraftvärme under förutsättning att den uppfyller effektivitetskriterierna i led a i denna bilaga och, för kraftvärmepannor med en kapacitet på över 25 MW, den totala kapaciteten överskrider 70 %. En specifikation av den mängd kraftvärmeproducerad el som framställs genom denna produktion ska för utfärdande av ursprungsgaranti och för statistiska ändamål emellertid fastställas i enlighet med bilaga I.

Om primärenergibesparingarna för en process beräknas enligt vad som anges ovan ska primärenergibesparingarna beräknas enligt formeln i led b i denna bilaga varvid "CHP H_η" ska ersättas med "H_η" och "CHP E_η" ska ersättas med "E_η" där

H_η betecknar processens värmeeffektivitet, definierad som den årliga värmeproduktionen dividerad med den bränslemängd som använts för att producera summan av värmeproduktionen och elproduktionen.

E_η betecknar processens eleffektivitet, definierad som den årliga elproduktionen dividerad med den bränslemängd som använts för att producera summan av värmeproduktionen och elproduktionen. Om en kraftvärmepanna framställer mekanisk energi, kan den årliga elproduktionen genom kraftvärme ökas med ytterligare en faktor som motsvarar en lika stor mängd el som den mekaniska energin. Denna ytterligare faktor ger inte rätt att utfärda ursprungsgarantier i enlighet med artikel 14.10.

- d) Medlemsstaterna får använda andra rapporteringsperioder än ett år för de beräkningar som görs enligt leden b och c i denna bilaga.
- e) För mikrokraftvärmepannor får beräkningen baseras på certifierade uppgifter.
- f) Referensvärden för effektivitet för separat produktion av värme och el

Dessa harmoniserade referensvärden för effektivitet ska bestå av en uppsättning värden som differentieras av relevanta faktorer, bland annat konstruktionsår och bränsletyper, och de måste grundas på en väldokumenterad analys, bland annat med beaktande av uppgifter från operativ användning under realistiska förhållanden, bränslemix och klimatförhållanden samt tillämpad kraftvärmeteknik.

Referensvärdena för effektivitet för separat produktion av värme och el i enlighet med den formel som anges i led b ska fastställa driftseffektiviteten hos den separata värme- och elproduktion som ska ersättas av kraftvärme.

Referensvärdena för effektivitet ska beräknas enligt följande principer:

1. För kraftvärmepannor ska jämförelsen med separat elproduktion utgå från principen att samma bränslekategorier jämförs.
2. Varje kraftvärmepanna ska jämföras med den bästa tillgängliga och ekonomiskt motiverade tekniken för separat produktion av värme och el på marknaden under kraftvärmepannans konstruktionsår.
3. Referensvärdena för effektivitet för kraftvärmepannor som är äldre än tio år ska fastställas som referensvärdet för pannor som är tio år gamla.
4. Referensvärdena för effektivitet för separat produktion av el och värme ska återspegla klimatskillnaderna mellan medlemsstaterna.

BILAGA III

KRAV PÅ ENERGIEFFEKTIVITET FÖR INKÖP AV PRODUKTER, TJÄNSTER OCH BYGGNADER TILL STATLIGA MYNDIGHETER

Om statliga myndigheter köper produkter, tjänster eller byggnader, ska de, förutsatt att det är förenligt med kostnads-effektivitet, ekonomisk genomförbarhet, hållbarhet i vidare bemärkelse, teknisk lämplighet samt tillräcklig konkurrens,

- a) om en produkt omfattas av en delegerad akt som antagits enligt direktiv 2010/30/EU eller ett relaterat kommissionsgenomförandedirektiv, endast köpa de produkter som uppfyller kriterierna för den högsta energieffektivitetsklass som är möjlig med hänsyn till behovet av att säkra tillräcklig konkurrens,
- b) om en produkt som inte omfattas av led a omfattas av en genomförandeåtgärd enligt direktiv 2009/125/EG som antagits efter det att det här direktivet träder i kraft, endast köpa produkter som uppfyller riktvärden för energieffektivitet som anges i den genomförandeåtgärden,
- c) köpa kontorsutrustningsprodukter som omfattas av rådets beslut 2006/1005/EG av den 18 december 2006 om ingående av avtalet mellan Amerikas förenta staters regering och Europeiska gemenskapen om samordning av program för energieffektivitetsmärkning av kontorsutrustning ⁽¹⁾ som uppfyller energieffektivitetskrav som inte är mindre krävande än de som räknas upp i bilaga C till avtalet som är kopplat till det beslutet,
- d) endast köpa däck som uppfyller kriterierna för den högsta klassificeringen för drivmedelseffektivitet, enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1222/2009 av den 25 november 2009 om märkning av däck vad gäller drivmedelseffektivitet och andra väsentliga parametrar ⁽²⁾; detta krav ska inte förhindra offentliga organ att köpa däck med högsta klassificering för väggrepp på vått underlag eller klassificering för externt däck- och vägbanebuller av säkerhetsskäl eller för allmänhälsan,
- e) i sina anbud om tjänsteavtal kräva att tjänsteleverantörer, i syfte att tillhandahålla tjänsterna i fråga, endast använder produkter som uppfyller kraven i leden a–d vid leverans av tjänsterna i fråga; detta krav ska endast gälla nya produkter som köpts in av tjänsteleverantörer helt eller delvis i syfte att tillhandahålla tjänsten i fråga,
- f) endast köpa eller ingå nya hyresavtal avseende byggnader som uppfyller lägst de minimikrav på energiprestanda som anges i artikel 5.1, såvida inte syftet med inköpet är att
 - i) vidta totalrenovering eller rivning av byggnaden,
 - ii) i fråga om offentliga organ, att sälja byggnaden vidare utan att använda den för det offentliga organets eget syfte, eller
 - iii) bevara byggnaden som en byggnad med officiellt skydd som del av en utvald miljö, eller på grund av dess särskilda arkitektoniska eller historiska värde.

Efterlevnad av dessa krav ska verifieras genom energiprestandacertifikat som avses i artikel 11 i direktiv 2010/31/EU.

⁽¹⁾ EUT L 381, 28.12.2006, s. 24.
⁽²⁾ EUT L 342, 22.12.2009, s. 46.

BILAGA IV

ENERGIINNEHÅLL I VISSA UTVALDA BRÄNSLEN FÖR SLUTANVÄNDNING – OMVANDLINGSTABELL ⁽¹⁾

Energiprodukt	kJ (NCV)	kg oljeekv. (NCV)	kWh (NCV)
1 kg koks	28 500	0,676	7,917
1 kg antracit	17 200–30 700	0,411–0,733	4,778–8,528
1 kg brunkolsbriketter	20 000	0,478	5,556
1 kg brunkol med högt förbränningsvärde	10 500–21 000	0,251–0,502	2,917–5,833
1 kg brunkol	5 600–10 500	0,134–0,251	1,556–2,917
1 kg oljeskiffer	8 000–9 000	0,191–0,215	2,222–2,500
1 kg torv	7 800–13 800	0,186–0,330	2,167–3,833
1 kg torvbriketter	16 000–16 800	0,382–0,401	4,444–4,667
1 kg rester av eldningsolja (tung olja)	40 000	0,955	11,111
1 kg lätt eldningsolja	42 300	1,010	11,750
1 kg motorbränsle (bensin)	44 000	1,051	12,222
1 kg paraffin	40 000	0,955	11,111
1 kg gasol	46 000	1,099	12,778
1 kg naturgas ⁽¹⁾	47 200	1,126	13,10
1 kg flytande naturgas	45 190	1,079	12,553
1 kg trä (25 % fuktighet) ⁽²⁾	13 800	0,330	3,833
1 kg pelletar/träbriketter	16 800	0,401	4,667
1 kg avfall	7 400–10 700	0,177–0,256	2,056–2,972
1 MJ utvunnen värme	1 000	0,024	0,278
1 kWh elenergi	3 600	0,086	1 ⁽³⁾

Källa: Eurostat.

⁽¹⁾ 93 % metan.⁽²⁾ Det är tillåtet att använda andra värden beroende på vilken typ av trä som används mest i medlemsstaten.⁽³⁾ Tillämpas när energibesparingarna beräknas i primärenergitermer med hjälp av en bottom-up-strategi som grundar sig på slutlig energianvändning. För besparingar i kWh el får medlemsstaterna använda en standardkoefficient på 2,5. Medlemsstaterna får tillämpa en annan koefficient om de kan motivera detta.⁽¹⁾ Medlemsstaterna får tillämpa andra omvandlingsfaktorer om detta kan motiveras.

BILAGA V

Gemensamma metoder och principer för att beräkna inverkan av kvotpliktsystem för energieffektivitet eller andra policyåtgärder enligt artiklarna 7.1, 7.2, 7.9 och 20.6

1. Metoder för att beräkna energibesparingar enligt artiklarna 7.1, 7.2, 7.9 b, c, d, e och f samt 20.6

Förpliktade, deltagande eller bemyndigade parter eller genomförande offentliga myndigheter får använda en eller flera av följande metoder för att beräkna energibesparingar:

- a) Förmodade besparingar i förhållande till resultatet av tidigare, oberoende kontrollerade energiförbättringar i liknande anläggningar. Den generiska metoden kallas förhandsbedömning (*ex ante*).
 - b) Uppmätta besparingar, där besparingarna från insättandet av en åtgärd, eller av ett åtgärdspaket, fastställs genom registrering av den faktiska minskningen av energianvändning, med beaktande av faktorer som additionalitet, nyttjande, produktionsnivåer och väder vilka kan påverka förbrukningen. Den generiska metoden kallas efterhandsbedömning (*ex post*).
 - c) Skattade besparingar, där tekniska bedömningar av besparingar används. Denna metod får bara användas om det är svårt eller oproportionerligt dyrt att fastställa solida uppmätta data för en särskild anläggning, t.ex. när en kompressor eller elmotor ersätts med en annan kWh-klassificering än den för vilken oberoende information om besparingar har mätts, eller om de baseras på metoder och riktmärken som fastställts i medlemsstaterna och görs av kvalificerade eller ackrediterade experter som är oberoende av de berörda förpliktade, deltagande eller bemyndigade parterna.
 - d) Undersökningsbaserade besparingar, där användarnas respons på råd, informationskampanjer, märknings- eller certifieringssystem eller smarta mätare fastställs. Denna metod får bara användas för besparingar som följer av förändringar i användarbeteendet. Den får inte användas för besparingar som följer av insättandet av fysiska åtgärder.
2. Vid fastställande av energibesparingar för en energieffektivitetsåtgärd enligt artiklarna 7.1, 7.2, 7.9 b, c, d, e och f samt 20.6 ska följande principer gälla:

- a) Hänsyn får tas enbart till besparingar som överstiger följande nivåer:
 - i) Unionens utsläppsnormer för nya personbilar och nya lätta nyttofordon till följd av genomförandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 443/2009 av den 23 april 2009 om utsläppsnormer för nya personbilar som del av gemenskapens samordnade strategi för att minska koldioxidutsläppen från lätta fordon ⁽¹⁾, respektive Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 510/2011 av den 11 maj 2011 om fastställande av utsläppsnormer för nya lätta nyttofordon som ett led i unionens samordnade strategi för att minska koldioxidutsläppen från lätta fordon ⁽²⁾.
 - ii) Unionens krav avseende avlägsnande från marknaden av vissa energirelaterade produkter till följd av genomförandet av genomförandeåtgärder enligt direktiv 2009/125/EG.
- b) För att ta hänsyn till klimatvariationer mellan regioner får medlemsstaterna välja att justera besparingarna till ett standardvärde eller medge olika energibesparingar i enlighet med temperaturvariationerna mellan regionerna.

⁽¹⁾ EUT L 140, 5.6.2009, s. 1.
⁽²⁾ EUT L 145, 31.5.2011, s. 1.

- c) Den förpliktade, deltagande eller bemyndigade partens verksamhet måste bevisligen vara väsentlig för uppnåendet av de besparingar som parterna gör anspråk på.
 - d) Högst en part får göra anspråk på besparingar som följer av en enskild åtgärd.
 - e) Beräkningen av energibesparingar ska ta hänsyn till besparingarnas livslängd. Detta får göras genom att räkna de besparingar som varje enskild åtgärd kommer att uppnå mellan datumet för genomförande och den 31 december 2020. Alternativt får medlemsstaterna anta en annan metod som uppskattas uppnå minst samma totala mängd besparingar. Om andra metoder används ska medlemsstaterna se till att den totala mängd energibesparingar som beräknas med dessa andra metoder inte överstiger den mängd energibesparingar som skulle ha blivit resultatet av beräkningen om man räknar de besparingar som varje enskild åtgärd kommer att uppnå mellan datumet för genomförande och den 31 december 2020. Medlemsstaterna ska i sin första nationella handlingsplan för energieffektivitet i enlighet med bilaga XIV till detta direktiv i detalj beskriva vilka andra metoder de har använt och vilka åtgärder som har vidtagits för att se till att detta bindande beräkningskrav följs.
 - f) Förpliktade, deltagande eller bemyndigade parter åtgärder som, antingen enskilt eller tillsammans, syftar till en bestående omvandling av produkter, utrustning eller marknader för att dessa ska uppnå en högre energieffektivitetsnivå är tillåtna.
 - g) Vid främjande av energieffektivitetsåtgärder ska medlemsstaterna se till att kvalitetsnormerna för produkter, tjänster och insättande av åtgärder bibehålls. Om sådana normer saknas ska medlemsstaterna arbeta tillsammans med förpliktade, deltagande eller bemyndigade parter för att införa sådana.
3. Vid fastställande av energibesparingar som följer av policyåtgärder som tillämpas enligt artikel 7.9 a ska följande principer gälla:
- a) Hänsyn ska enbart tas till energibesparingar som följer av beskattningsåtgärder som överstiger de minimiskattnivåer som är tillämpliga på bränslen enligt kraven i rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet ⁽¹⁾ eller rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt ⁽²⁾.
 - b) Aktuella och representativa officiella uppgifter om priselasticitet ska användas för beräkning av inverkan.
 - c) Energibesparingar som följer av kompletterande skattepolitiska instrument, inbegripet skatteincitament eller inbetalningar till fonder, ska redovisas separat.

4. Anmälan av metod

Medlemsstaterna ska senast den 5 december 2013 till kommissionen anmäla den detaljerade metod som de föreslår för driften av kvotpliktsystem för energieffektivitet och för tillämpningen av artiklarna 7.9 och 20.6. Utom när det gäller skatter ska en sådan anmälan innehålla uppgifter om

- a) förpliktade, deltagande eller bemyndigade parter eller genomförande offentliga myndigheter,
- b) målsektorer,
- c) nivå på energisparmålet eller förväntade besparingar som ska uppnås under hela perioden och mellanliggande perioder,
- d) kvotpliktperiodens och de mellanliggande periodernas längd,

⁽¹⁾ EUT L 283, 31.10.2003, s. 51.

⁽²⁾ EUT L 347, 11.12.2006, s. 1.

- e) lämpliga åtgärds kategorier,
- f) beräkningsmetod, inbegripet hur additionalitet och väsentlighet ska fastställas och vilka metoder och riktmärken som används för tekniska bedömningar,
- g) åtgärdernas varaktighet,
- h) den metod som valts för att ta hänsyn till klimatvariationer inom medlemsstaten,
- i) kvalitetsnormer,
- j) övervaknings- och kontrollprotokoll och hur deras oberoende av förpliktade, deltagande eller bemyndigade parter säkerställs,
- k) besiktningssprotokoll, och
- l) hur hänsyn tas till behovet av att uppfylla kravet i artikel 7.1 andra stycket.

När det gäller skatter ska anmälan innehålla uppgifter om

- a) målsektorer och skattebetalarsegment,
- b) genomförande offentlig myndighet,
- c) förväntade besparingar som ska uppnås,
- d) beskattningsåtgärdens varaktighet och de mellanliggande periodernas längd, och
- e) beräkningsmetod, inbegripet vilken priselasticitet som används.

BILAGA VI

Minimikriterier för energibesiktningar, inbegripet de som utförs som en del av energiledningssystem

De energibesiktningar som avses i artikel 8 ska grundas på följande riktlinjer:

- a) De ska basera sig på aktuella, uppmätta och spårbara operativa data om energianvändning och (för el) användningsprofiler.
- b) De ska omfatta en ingående översyn av energianvändningsprofilen hos byggnader eller grupper av byggnader, industriprocesser eller industrianläggningar, inbegripet transport.
- c) De ska, när så är möjligt, bygga på en analys av livscykelkostnaderna i stället för på enkla återbetalningsperioder i syfte att ta hänsyn till långsiktiga besparingar, restvärden för långsiktiga investeringar och diskonton.
- d) De ska vara proportionella och tillräckligt representativa för att kunna ge en tillförlitlig bild av den totala energiprestandan och göra det möjligt att på ett tillförlitligt sätt identifiera de viktigaste möjligheterna till förbättringar.

Energibesiktningarna ska möjliggöra detaljerade och validerade beräkningar för de föreslagna åtgärderna så att tydlig information fås om potentiella besparingar.

De uppgifter som används vid energibesiktningarna ska kunna lagras för historisk analys och uppföljning av resultat.

BILAGA VII

Minimikrav för fakturering och faktureringsinformation som grundar sig på faktisk användning

1. Minimikrav för fakturering

1.1 Fakturering som grundar sig på faktisk användning

För att göra det möjligt för slutanvändarna att reglera sin egen energianvändning bör fakturering ske på grundval av faktisk användning minst en gång om året, och faktureringsinformation bör göras tillgänglig åtminstone varje kvartal på begäran eller om slutanvändarna har valt att få e-faktura, eller i annat fall två gånger om året. Gas som används enbart för matlagningsändamål får undantas från detta krav.

1.2 Minimiinformation i fakturan

Medlemsstaterna ska säkerställa att följande information där så är lämpligt görs tillgänglig för slutanvändarna i tydliga och begripliga termer i eller tillsammans med deras fakturor, kontrakt, transaktioner och kvitton vid distributionsstationer:

- a) Gällande faktiska priser och faktisk energianvändning.
- b) Jämförelser av slutanvändarens aktuella energianvändning med användningen för samma period föregående år, helst i grafisk form.
- c) Kontaktinformation (inklusive webbadresser) till användarorganisationer, energimyndigheter eller liknande organ varifrån information kan hämtas om tillgängliga åtgärder för att förbättra energieffektiviteten, jämförbara slutanvändarprofiler och objektiva tekniska specifikationer för utrustning som använder energi.

Därutöver ska medlemsstaterna, när så är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa att jämförelser med en genomsnittlig, normaliserad slutanvändare eller en jämförelseslut användare i samma användarkategori görs tillgängliga för slutanvändarna i tydliga och begripliga termer i, tillsammans med eller genom hänvisningar i fakturorna, kontrakten, transaktionerna och kvitton vid distributionsstationer.

1.3 Råd om energieffektivitet som bilaga till fakturor och annan återkoppling till slutanvändare

I sina avtal och avtalsändringar samt i fakturorna till kunderna, eller via webbplatser som riktar sig till enskilda kunder, ska energidistributörer, systemansvariga för distributionssystem och företag som säljer energi i detaljistledet på ett tydligt och begripligt sätt till sina kunder lämna kontaktinformation om oberoende användarrådgivning, energimyndigheter eller liknande institutioner, inklusive webbadress, där kunderna kan få råd om tillgängliga energieffektivitetsåtgärder, jämförelseprofiler för deras energianvändning och tekniska specifikationer för apparater som använder energi som kan hjälpa dem att minska apparaternas energianvändning.

BILAGA VIII

Potential för värme- och kyl effektivitet

1. Den heltäckande bedömningen av den nationella värme- och kylpotential som avses i artikel 14.1 ska innefatta följande:
 - a) En beskrivning av värme- och kylbehovet.
 - b) En prognos över hur efterfrågan kommer att utvecklas under de närmaste tio åren, och i synnerhet med hänsyn till utvecklingen av efterfrågan i byggnader och olika industrisektorer.
 - c) En karta över det nationella territoriet som, samtidigt som den konfidentiella karaktären hos kommersiellt känsliga uppgifter bevaras, identifierar
 - i) efterfrågepunkter för värme och kyla, däribland
 - kommuner och tätorter med ett exploateringsstal på minst 0,3, och
 - industrizoner med en total årsförbrukning av värme och kyla på mer än 20 GWh,
 - ii) befintlig och planerad värme- och kylinfrastruktur,
 - iii) potentiella leveranspunkter för värme och kyla, däribland
 - elproduktionsanläggningar med en total årsproduktion av el på mer än 20 GWh,
 - avfallsförbränningsanläggningar,
 - befintliga och planerade kraftvärmelanläggningar, med användning av teknik som avses i del II i bilaga I, och fjärrvärmeverk.
 - d) Identifiering av värme- och kyl efterfrågan som kan tillgodoses genom högeffektiv kraftvärme, däribland privat mikrokraftvärme, och genom fjärrvärme och fjärrkyla.
 - e) Identifiering av potentialen för ytterligare högeffektiv kraftvärme, bland annat genom uppgradering av befintliga och konstruktion av nya produktions- och industrianläggningar och andra anläggningar som genererar spillvärme.
 - f) Identifiering av energieffektivitetspotentialen för infrastruktur för fjärrvärme och fjärrkyla.
 - g) Strategier, politik och åtgärder som kan antas före 2020 och före 2030 för att realisera potentialen i led d, däribland, när så är lämpligt, förslag om att
 - i) öka andelen kraftvärme i värme- och kylproduktion och elproduktion,
 - ii) utveckla en effektiv fjärrvärme- och fjärrkylinfrastruktur för att hantera utvecklingen av högeffektiv kraftvärme och användningen av värme och kyla från spillvärme och förnybara energikällor,
 - iii) främja att nya termiska anläggningar för elproduktion och industrianläggningar som producerar spillvärme förläggs till sådana platser där en maximal mängd av den tillgängliga spillvärmen kommer att återvinnas för att tillgodose befintlig eller prognostiserad värme- och kyl efterfrågan,

- iv) främja att nya bostadsområden eller nya industrianläggningar som använder värme i sina produktionsprocesser förläggs till platser där den tillgängliga spillvärmen, så som den identifierats i den heltäckande bedömningen, kan bidra till att deras värme- och kylafterfrågan tillgodoses; detta kan omfatta förslag som stöder att flera enskilda anläggningar förläggs till samma plats, i syfte att säkerställa en optimal matching mellan efterfrågan och tillgång på värme och kyla,
 - v) främja att termiska anläggningar för elproduktion, industrianläggningar som producerar spillvärme, avfallsförbränningsanläggningar och andra anläggningar som omvandlar avfall till energi ansluts till det lokala nätet för fjärrvärme och fjärrkyla,
 - vi) främja att bostadsområden och industrianläggningar som använder värme i sina produktionsprocesser ansluts till det lokala nätet för fjärrvärme och fjärrkyla.
- h) Andelen högeffektiv kraftvärme och den potential som fastställts och framsteg som uppnåtts enligt direktiv 2004/8/EG.
- i) En uppskattning av den primärenergi som kan sparas.
- j) En uppskattning av eventuella offentliga stödåtgärder för värme och kyla, med en årsbudget och identifiering av potentiella stödelement. Detta ska inte föregripa en separat ansökan av det offentliga stödsystemet för en bedömning av statligt stöd.
2. I den utsträckning som är tillämplig kan den heltäckande bedömningen bestå av en samling regionala eller lokala planer och strategier.
-

BILAGA IX

KOSTNADS-NYTTOANALYS

Del 1

Allmänna principer för kostnads-nyttoanalysen

Syftet med att utföra kostnads-nyttoanalyser med avseende på åtgärder för att främja effektiv värme och kyla enligt artikel 14.3 är att skapa ett beslutsunderlag för kvalificerad prioritering av begränsade resurser på samhällsnivå.

Kostnads-nyttoanalysen kan omfatta en projektbedömning av antingen en enskild anläggning eller en grupp av projekt för en bredare lokal, regional eller nationell bedömning i syfte att fastställa det mest kostnadseffektiva och gynnsamma värme- eller kylalternativet för ett visst geografiskt område med tanke på värmeplaneringen.

Kostnads-nyttoanalyser enligt artikel 14.3 ska inbegripa en ekonomisk analys som omfattar socioekonomiska faktorer och miljöfaktorer.

Kostnads-nyttoanalyserna ska inbegripa följande steg och överväganden:

- a) Fastställande av en systemgräns och geografisk gräns

De berörda kostnads-nyttoanalysernas räckvidd avgör vilket energisystem som är relevant. Den geografiska gränsen ska omfatta ett lämpligt, väl avgränsat geografiskt område, t.ex. en viss region eller ett visst storstadsområde, för att man inte, projekt för projekt, ska välja lösningar som inte är optimala.

- b) Integrerad strategi för efterfrågan och leveransmöjligheter

Kostnads-nyttoanalysen ska, med hjälp av tillgängliga uppgifter, beakta alla relevanta leveransresurser som finns tillgängliga inom systemgränsen och den geografiska gränsen, inbegripet spillvärme från elproduktionsanläggningar och industrianläggningar och förnybara energikällor, samt särdragen hos och trenderna för värme- och kylefterfrågan.

- c) Upprättande av ett referensscenario

Syftet med referensscenariot är att fungera som en referenspunkt mot vilken de alternativa scenarierna utvärderas.

- d) Identifiering av alternativa scenarier

Alla relevanta alternativ till referensscenariot ska beaktas. Scenarier som inte är genomförbara av tekniska eller finansiella skäl eller av skäl som hänför sig till nationell reglering eller tidsfrister får uteslutas i ett tidigt skede av kostnads-nyttoanalysen om detta är motiverat på grundval av noggranna, uttryckliga och väldokumenterade överväganden.

Enbart leveransmöjligheterna högeffektiv kraftvärme, effektiv fjärrvärme och fjärrkyla eller effektiv individuell värme och kyla bör beaktas i kostnads-nyttoanalysen som alternativa scenarier jämfört med referensscenariot.

- e) Metod för beräkning av kostnads-nyttoöverskott

- i) Värme- eller kylleveransmöjligheternas totala långsiktiga kostnader och fördelar ska bedömas och jämföras.
- ii) Utvärderingskriteriet ska vara kriteriet om nettonuvärde.
- iii) Tidshorisonten ska väljas så att scenariernas alla relevanta kostnader och fördelar ingår. För ett gaskraftverk skulle t.ex. en lämplig tidshorisont kunna vara 25 år, för ett fjärrvärmesystem 30 år, eller för värmeutrustning såsom pannor 20 år.

- f) Beräkning och prognostisering av priser och andra antaganden för den ekonomiska analysen.

- i) Medlemsstaterna ska lägga fram antaganden för kostnads-nyttoanalyserna om priserna på de viktigaste insats- och resultatfaktorerna och om diskontot.

- ii) Det diskonto som används i den ekonomiska analysen för beräkning av nettovärdet ska väljas i enlighet med europeiska eller nationella riktlinjer⁽¹⁾.
- iii) Medlemsstaterna ska använda nationella, europeiska eller internationella prognoser för utvecklingen av energipri-
serna om så är tillämpligt i det nationella och/eller regionala/lokala sammanhanget.
- iv) De priser som används i den ekonomiska analysen ska avspegla de verkliga socioekonomiska kostnaderna och
fördelarna och bör inbegripa externa kostnader, såsom miljö- och hälsoeffekter, i den mån det är möjligt, dvs. då
ett marknadspris existerar eller då det redan ingår i europeisk eller nationell lagstiftning.

g) Ekonomisk analys: Inventering av effekterna

De ekonomiska analyserna ska beakta alla relevanta ekonomiska effekter.

Medlemsstaterna får i beslutsfattandet utvärdera och beakta kostnaderna och energibesparingarna från den ökade
flexibiliteten i energiförsörjningen och från en mer optimal drift av elnäten, inbegripet kostnader som undvikits
och besparingar från minskade infrastrukturinvesteringar, i de analyserade scenarierna.

De kostnader och fördelar som beaktas ska omfatta åtminstone följande:

i) Fördelar

- Produktionsvärdet för användaren (värme och el)
- Externa fördelar såsom fördelar för miljö och hälsa, i den mån det är möjligt

ii) Kostnader

- Kapitalkostnader för anläggningar och utrustning
- Kapitalkostnader för de tillhörande energinäten
- Rörliga och fasta driftskostnader
- Energikostnader
- Kostnaderna för miljö och hälsa, i den mån det är möjligt

h) Känslighetsanalys:

Det ska ingå en känslighetsanalys för att utvärdera kostnaderna och fördelarna med ett projekt eller en grupp av
projekt som bygger på olika energipriser, diskontoner och andra variabla faktorer med en betydande inverkan på
resultatet av beräkningarna.

Medlemsstaterna ska utse de behöriga myndigheter som ska ansvara för genomförandet av kostnads-nytoanalyserna
enligt artikel 14. Medlemsstaterna får kräva att de behöriga lokala, regionala och nationella myndigheterna eller operatörer
av enskilda anläggningar gör en ekonomisk och finansiell analys. De ska lägga fram detaljerade metoder och antaganden i
enlighet med denna bilaga och upprätta och offentliggöra förfarandena för den ekonomiska analysen.

Del 2

Principer för tillämpningen av artikel 14.5 och 14.7

Kostnads-nytoanalyserna ska tillhandahålla information för åtgärderna i artikel 14.5 och 14.7:

Om en anläggning för endast elproduktion eller en anläggning utan värmeåtervinning planeras, ska det göras en jämförelse mellan den planerade anläggningen eller den planerade uppgraderingen och en likvärdig anläggning som producerar samma mängd el eller värme, men som återvinner spillvärme och levererar värme genom högeffektiv kraftvärme och/eller nät för fjärrvärme och fjärrkyla.

Inom en given geografisk gräns ska bedömningen ta hänsyn till den planerade anläggningen och samtliga lämpliga befintliga eller potentiella efterfrågepunkter för värme som kan försörjas från denna, med beaktande av rationella möjligheter (t.ex. teknisk genomförbarhet och avstånd).

⁽¹⁾ Det nationella diskonto som väljs vid ekonomisk analys bör ta hänsyn till uppgifter från Europeiska centralbanken.

Systemgränsen ska omfatta den planerade anläggningen och värmelasten, såsom byggnad(er) och industriprocesser. Inom denna systemgräns ska den totala kostnaden för tillhandahållande av värme och el fastställas för båda fallen och jämföras.

Värmelasten ska inbegripa befintlig värmelast, såsom en industrianläggning eller ett befintligt fjärrvärmesystem, och även, i stadsområden, den värmelast och de kostnader som skulle vara aktuella om en grupp av byggnader eller en del av en stad försågs med och/eller anslöts till ett nytt fjärrvärmesystem.

Kostnads-nyttanalysen ska baseras på en beskrivning av den planerade anläggningen och jämförelseanläggningen (jämförelseanläggningarna), däribland elektrisk och termisk kapacitet, i tillämpliga fall, bränsletyp, planerad användning och antalet planerade driftstimmar per år, plats och efterfrågan på el och värme.

Vid jämförelsen ska efterfrågan på termisk energi och de typer av uppvärmning och kylning som används av närliggande efterfrågepunkter för värme beaktas. Jämförelsen ska omfatta infrastrukturkostnaderna för den planerade anläggningen och jämförelseanläggningen.

Kostnads-nyttanalyser enligt artikel 14.5 ska inbegripa en ekonomisk analys som omfattar en finansiell analys som återspeglar de verkliga kassaflödestransaktioner som följer av investering i och drift av enskilda anläggningar.

Projekt med positivt kostnads-nyttoreultat är de där summan av de diskonterade fördelarna i den ekonomiska och finansiella analysen överskrider summan av de diskonterade kostnaderna (kostnads-nyttöverskott).

Medlemsstaterna ska fastställa riktlinjer för metoden, antagandena och tidshorisonten för den ekonomiska analysen.

Medlemsstaterna får kräva att de företag som ansvarar för driften av anläggningar för termisk elproduktion, industriföretag, nät för fjärrvärme och fjärrkyla eller andra parter som påverkas av den fastställda systemgränsen och den geografiska gränsen, bidrar med uppgifter som ska användas vid bedömningen av en enskild anläggnings kostnader och fördelar.

BILAGA X

Ursprungsgaranti för el producerad från högeffektiv kraftvärme

- a) Medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att säkerställa att
- i) ursprungsgarantin för el producerad från högeffektiv kraftvärme
 - gör det möjligt för producenter att visa att den el de säljer är producerad från högeffektiv kraftvärme och har utställts för det syftet som svar på en begäran från producenten,
 - är korrekt, tillförlitlig och bedrägerisäker,
 - utställs, överförs och annulleras elektroniskt,
 - ii) en och samma energienhet från högeffektiv kraftvärme endast redovisas en gång.
- b) Ursprungsgarantin som avses i artikel 14.10 ska innehålla åtminstone följande information:
- i) Identitet, placering, typ och kapacitet (termisk och elektrisk) i anläggningen där energin producerades.
 - ii) Datum och produktionsställe.
 - iii) Det lägre värmevärdet för bränslekällan från vilken elen producerades.
 - iv) Mängden och användningen av den värme som producerades tillsammans med elen.
 - v) Mängden el från högeffektiv kraftvärme i enlighet med bilaga II som garantin representerar.
 - vi) Primärenergiebesparingarna som beräknades i enlighet med bilaga II baserat på de harmoniserade effektivitetsreferensvärdena i led f i bilaga II.
 - vii) Anläggningens nominella elektriska och termiska effektivitet.
 - viii) Om och i vilken utsträckning anläggningen har fått investeringsstöd.
 - ix) Om och i vilken utsträckning enheten för energi på något annat sätt dragit nytta av nationella stödssystem, och i så fall vilken typ av stödssystem.
 - x) Datum när anläggningen togs i drift.
 - xi) Datum och utfärdandeland samt ett unikt id-nummer.

Ursprungsgarantin ska ha standardstorleken 1 MWh. Den ska avse nettoelproduktionen mätt vid stationsgränsen och exporterad till nätet.

BILAGA XI

Energieffektivitetskriterier för energinätreglering och elnättariffer

1. Nättarifferna ska vara kostnadsbaserade i förhållande till de kostnadsbesparingar i näten som uppnåts genom åtgärder på efterfrågesidan och laststyrning och distribuerad produktion, däribland besparingar från sänkta leveranskostnader eller till följd av nätinvesteringar och en mer optimal nätdrift.
2. Nätreglering och nättariffer ska inte hindra nätoperatörer eller energiåterförsäljare från att ställa till föfogande systemtjänster för laststyrningsåtgärder, efterfrågestyrning och distribuerad produktion på organiserade elmarknader, i synnerhet
 - a) slutanvändarnas överföring av last från högtrafik till lågtrafik, med hänsyn tagen till tillgången på förnybar energi, energi från kraftvärme och distribuerad produktion,
 - b) energibesparingar till följd av laststyrning från distribuerade användare genom energiaggregatorer,
 - c) minskad efterfrågan till följd av energieffektivitetsåtgärder som genomförts av energitjänsteleverantörer, däribland energitjänsteföretag,
 - d) anslutning och utleverans från produktionskällor med låga volttal,
 - e) anslutning av produktionskällor från en plats som ligger närmare användningen,
 - f) lagring av energi.

I samband med denna bestämmelse ska termen "organiserade elmarknader" inkludera OTC-marknader och elbörser för handel av energi, kapacitet, balanseringstjänster och tilläggstjänster inom alla tidsramar, däribland marknader för terminshandel, dagen före handel och handel under leveransdygnet.
3. Nättariffer eller tariffer i detaljstledet får stödja dynamisk prissättning med koppling till efterfrågan från slutanvändare, såsom
 - a) tidsdifferentierade tariffer,
 - b) pris för kritisk högtrafik,
 - c) realtidspris,
 - d) högtrafikrabatter.

BILAGA XII

**ENERGIEFFEKTIVITETSKRAV FÖR SYSTEMANSVARIGA FÖR ÖVERFÖRINGSSYSTEM OCH
SYSTEMANSVARIGA FÖR DISTRIBUTIONSSYSTEM**

Systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem ska

- a) fastställa och offentliggöra sina standardregler för fördelningen av kostnader för tekniska anpassningar, till exempel nätanslutningar och nätförstärkningar, förbättrad nät drift och regler för icke-diskriminerande genomförande av nät-koder, som behövs för att integrera nya producenter som matar in el producerad från högeffektiv kraftvärme i det sammankopplade nätet,
- b) till nya producenter av el producerad från högeffektiv kraftvärme som vill ansluta sig till systemet tillhandahålla heltäckande och nödvändig information, däribland
 - i) en heltäckande och detaljerad uppskattning av kostnaderna för anslutningen,
 - ii) en rimlig och exakt tidtabell för att ta emot och bearbeta begäran om nätanslutning,
 - iii) en rimlig indikativ tidtabell för en föreslagen nätanslutning: anslutningsprocessen bör inte ta längre än 24 månader med beaktande av vad som är praktiskt möjligt och icke-diskriminerande,
- c) tillhandahålla standardiserade och förenklade rutiner för anslutning av producenter av distribuerad högeffektiv kraftvärme som underlättar nätanslutningen.

Standardreglerna som avses i led a ska baseras på objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier, som tar särskild hänsyn till alla de kostnader och fördelar som förknippas med anslutningen av producenterna till nätet. De kan omfatta olika typer av anslutning.

BILAGA XIII

Punkter som minst måste ingå i avtal om energiprestanda med offentliga sektorn eller i de åtföljande anbudsspecifikationerna

- En klar och transparent lista över de effektivitetsåtgärder som ska genomföras eller de effektivitetsresultat som ska uppnås.
- Garanterade besparingar som ska uppnås genom att åtgärderna i avtalet genomförs.
- Avtalsstiden samt milstolpar, villkor och uppsägningstid.
- Klar och transparent lista över avtalsparternas skyldigheter.
- Referensdatum för att fastställa uppnådda besparingar.
- En klar och transparent lista över steg som ska utföras för att genomföra en åtgärd eller ett åtgärds paket och, i tillämpliga fall, tillhörande kostnader.
- Åtagande att genomföra samtliga åtgärder i avtalet och dokumentera alla ändringar under projektet.
- Regler som gäller för införande av likvärdiga krav i utläggande på entreprenad till tredje parter.
- En klar och transparent redogörelse för finansiella effekter av projektet och fördelningen av parternas andelar i de uppnådda ekonomiska besparingarna (dvs. tjänsteleverantörens ersättning).
- Klara och transparenta bestämmelser om mätning och verifiering av de garanterade besparingar som uppnås, kvalitetskontroller och garantier.
- Bestämmelser som klargör rutinerna för hantering av ändrade ramvillkor som påverkar innehållet i och resultatet av avtalet (dvs. ändrade energipriser, användningsfrekvens för en anläggning).
- Detaljerad information om respektive avtalsparts skyldigheter och om sanktioner för överträdelser.

BILAGA XIV

ALLMÅN RAPPORTERINGSRAM

Del 1

Allmän ram för årsrapporter

Årsrapporterna som avses i artikel 24.1 utgör en grund för uppföljningen av framstegen mot de nationella målen för 2020. Medlemsstaterna ska se till att rapporterna innehåller minst följande information:

- a) En uppskattning av följande indikatorer under året före föregående (år X⁽¹⁾-2):
- i) Primärenergianvändning.
 - ii) Total slutlig energianvändning.
 - iii) Slutlig energianvändning, uppdelat per följande sektorer:
 - Industri.
 - Transport (om möjligt uppdelat i passagerar- och fraktransport).
 - Hushåll.
 - Tjänster.
 - iv) Tillagt bruttovärde, per följande sektorer:
 - Industri.
 - Tjänster.
 - v) Hushållens disponibla inkomst.
 - vi) Inhemsk bruttoprodukt.
 - vii) Elproduktion från termisk kraftproduktion.
 - viii) Elproduktion från kraftvärmeverk.
 - ix) Värmeproduktion från termisk kraftproduktion.
 - x) Värmeproduktion från kraftvärmeverk, däribland industrispillvärme.
 - xi) Bränslemängd för termisk kraftproduktion.
 - xii) Om möjligt, passagerarkilometer (pkm).
 - xiii) Om möjligt, tonkilometer (tkm).
 - xiv) Kombinerade transportkilometer (pkm + tkm), om xii) och xiii) inte finns tillgängliga.
 - xv) Befolkning.
- I sektorer där energianvändningen är stabil eller ökar ska medlemsstaterna analysera orsakerna och bifoga bedömningen till beräkningarna.
- Den andra rapporten och rapporterna därefter ska också innefatta leden b–e nedan.
- b) Uppdateringar om viktiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder som genomförts under föregående år som bidrar till de övergripande nationella energieffektivitetsmålen för 2020.
- c) Den totala byggnadsarea med en total användbar golvyta på minst 500 m² och, från och med den 9 juli 2015, 250 m² som ägs och utnyttjas av statliga myndigheter i medlemsstaterna och som den 1 januari det år som rapporten ska lämnas inte uppfyller de energiprestandakrav som avses i artikel 5.1.

(¹) X= innevarande år.

- d) Den totala byggnadsarea i uppvärmda eller kylda byggnader som ägs och utnyttjas av statliga myndigheter i medlemsstaterna och som renoverades under det föregående år som avses i artikel 5.1, eller de energibesparingar i sådana byggnader som avses i artikel 5.6 som kommer i fråga och som ägs och utnyttjas av statliga myndigheter.
- e) Energibesparingar som uppnåts genom det nationella kvotpliktsystemet för energieffektivitet som avses i artikel 7.1 eller de alternativa åtgärder som antagits i enlighet med artikel 7.9.

Den första rapporten ska även inkludera det nationella mål som avses i artikel 3.1.

I de årliga rapporter som avses i artikel 24.1 får medlemsstaterna även ta med ytterligare nationella mål. Dessa kan särskilt gälla de statistiska indikatorer som anges i punkt a i denna bilaga eller kombinationer av dessa, såsom primär eller slutlig energiintensitet eller sektoriella energiintensiteter.

Del 2

Allmän ram för nationella handlingsplaner för energieffektivitet

De nationella handlingsplaner för energieffektivitet som avses i artikel 24.2 ska tillhandahålla en ram för utvecklingen av nationella energieffektivitetsstrategier.

De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska omfatta betydande åtgärder för att förbättra energieffektiviteten och förväntade/uppnådda energibesparingar, däribland inom försörjning, överföring och distribution av energi samt slutanvändning av energi. Medlemsstaterna ska se till att de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet innehåller minst följande information:

1. Mål och strategier

- Det vägledande nationella energieffektivitetsmålet för 2020 enligt artikel 3.1.
- Det nationella indikativa energisparmålet enligt artikel 4.1 i direktiv 2006/32/EG.
- Övriga befintliga energieffektivitetsmål för hela ekonomin eller specifika sektorer.

2. Mått och energibesparingar

De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska innehålla information om åtgärder som antagits eller som kommer att antas i syfte att genomföra huvudelementen i detta direktiv och tillhörande besparingar.

a) Primärenergibesparingar

De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska innehålla en lista över betydande åtgärder och handlingar i syfte att uppnå primärenergibesparingar inom alla sektorer av ekonomin. För varje åtgärd eller åtgärds paket/handlingar ska uppskattningar av förväntade besparingar för 2020 och besparingar uppnådda vid tiden för rapporten lämnas.

I förekommande fall ska information om andra effekter/fördelar med åtgärderna (minskade utsläpp av växthusgas, förbättrad luftkvalitet, nya jobb osv.) och budgeten för genomförandet lämnas.

b) Slutlig energibesparing

Den första och andra nationella handlingsplanen för energieffektivitet ska innefatta resultaten för uppfyllandet av målet för slutlig energibesparing enligt artikel 4.1 och 4.2 i direktiv 2006/32/EG. Om beräkningen/uppskattningen av besparingar per åtgärd inte finns tillgänglig ska energiminskningen på sektornivå anges som en följd av (en kombination av) åtgärder.

Den första och andra nationella handlingsplanen för energieffektivitet ska också innefatta den mät- och/eller beräkningsmetod som användes för att beräkna energibesparingarna. Om den "rekommenderade metoden" ⁽¹⁾ tillämpas ska de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet hänvisa till den.

⁽¹⁾ Rekommendationer om mät- och verifieringsmetoder inom ramen för direktiv 2006/32/EG om effektivitet i slutanvändning av energi och energitjänster.

3. Specifik information som rör detta direktiv

3.1 Offentliga organ (artikel 5)

De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska innefatta en lista över offentliga organ som utarbetat energieffektivitetsplaner i enlighet med artikel 5.7.

3.2 Kvotplikt för energieffektivitet (artikel 7)

De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska innefatta de nationella koefficienter som valts i enlighet med bilaga IV.

Den första nationella handlingsplanen för energieffektivitet ska innefatta en kort beskrivning av det nationella system som avses i artikel 7.1 eller de alternativa åtgärder som antagits i enlighet med artikel 7.9.

3.3 Energbesiktningar och förvaltningssystem (artikel 8)

De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska innefatta

- a) antalet energibesiktningar som genomförts under den föregående perioden,
- b) antalet energibesiktningar som genomförts i stora företag under den föregående perioden,
- c) antalet stora företag i deras territorium, med angivande av det antal för vilka artikel 8.5 är tillämplig.

3.4 Främjande av effektiv värme och kyla (artikel 14)

De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska innefatta en bedömning av de framsteg som nåtts när det gäller genomförandet av den heltäckande bedömning som avses i artikel 14.1.

3.5 Energiöverföring och distribution (artikel 15)

Den första nationella handlingsplanen för energieffektivitet och efterföljande rapporter som ska lämnas vart tionde år därefter ska innefatta den bedömning som gjorts samt de åtgärder och investeringar som fastställts för att utnyttja energieffektivitetspotentialen för den gas- och elinfrastruktur som avses i artikel 15.2.

3.6 Medlemsstaterna ska, som en del av sina nationella handlingsplaner för energieffektivitet, rapportera om de åtgärder som vidtagits för att möjliggöra och utveckla laststyrning enligt artikel 15.

3.7 Tillgång till kvalificerings-, ackrediterings- och certifieringssystem (artikel 16)

De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska innefatta information om tillgängliga nationella kvalificerings-, ackrediterings- och certifieringssystem eller motsvarande kvalificeringssystem för leverantörer av energitjänster, energibesiktningar och åtgärder för förbättring av energieffektiviteten.

3.8 Energitjänster (artikel 18)

De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska innefatta en webblänk till den webbplats där den förteckning över eller det gränssnitt för leverantörer av energitjänster som avses i artikel 18.1 c kan tillgås.

3.9 Andra åtgärder för att främja energieffektivitet (artikel 19)

Den första nationella handlingsplanen för energieffektivitet ska innefatta en lista över de åtgärder som avses i artikel 19.1.

BILAGA XV

Jämförelsetabell

Direktiv 2004/8/EG	Detta direktiv
Artikel 1	Artikel 1.1
Artikel 2	Artikel 1.1
Artikel 3 a	Artikel 2 punkt 30
Artikel 3 b	Artikel 2 punkt 32
Artikel 3 c	Artikel 2 punkt 31
Artikel 3 d	Artikel 2 punkt 33
Artikel 3 e och f	—
Artikel 3 g	Artikel 2 punkt 35
Artikel 3 h	—
Artikel 3 i	Artikel 2 punkt 34
Artikel 3 j	—
Artikel 3 k	Artikel 2 punkt 36
Artikel 3 l	Artikel 2 punkt 37
Artikel 3 m	Artikel 2 punkt 39
Artikel 3 n	Artikel 2 punkt 38
Artikel 3 o	—
—	Artikel 2 punkterna 40, 41, 42, 43 och 44
Artikel 4.1	Bilaga II led f första underpunkten
Artikel 4.2	Artikel 14.10 andra stycket
Artikel 4.3	—
Artikel 5	Artikel 14.10 första stycket och bilaga X
Artikel 6	Artikel 14.1 och 14.3, bilagorna VIII och IX
Artikel 7.1	Artikel 14.11
Artikel 7.2 och 7.3	—
Artikel 8	Artikel 15.5
—	Artikel 15.6, 15.7, 15.8 och 15.9
Artikel 9	—
Artikel 10.1 och 10.2	Artiklarna 14.1 och 24.2, bilaga XIV del 2

Direktiv 2004/8/EG	Detta direktiv
Artikel 10.3	Artikel 24.6
Artikel 11	Artikel 24.3
—	Artikel 24.5
Artikel 12.1 och 12.3	—
Artikel 12.2	Bilaga II led c
Artikel 13	Artikel 22.2
Artikel 14	—
Artikel 15	Artikel 28
Artikel 16	—
Artikel 17	Artikel 29
Artikel 18	Artikel 30
Bilaga I	Bilaga I del II
Bilaga II	Bilaga I delarna I och II sista stycket
Bilaga III	Bilaga II
Bilaga IV	Bilaga VIII
—	Bilaga IX

Direktiv 2006/32/EG	Detta direktiv
Artikel 1	Artikel 1.1
Artikel 2	Artikel 1.1
Artikel 3 a	Artikel 2 punkt 1
Artikel 3 b	Artikel 2 punkt 4
Artikel 3 c	Artikel 2 punkt 6
Artikel 3 d	Artikel 2 punkt 5
—	Artikel 2 punkterna 2 och 3
Artikel 3 e	Artikel 2 punkt 7
Artikel 3 f, g, h och i	—
—	Artikel 2 punkterna 8–19
Artikel 3 j	Artikel 2 punkt 27
—	Artikel 2 punkt 28
Artikel 3 k	—
Artikel 3 l	Artikel 2 punkt 25

Direktiv 2006/32/EG	Detta direktiv
—	Artikel 2 punkt 26
Artikel 3 m	—
Artikel 3 n	Artikel 2 punkt 23
Artikel 3 o	Artikel 2 punkt 20
Artikel 3 p	Artikel 2 punkt 21
Artikel 3 q	Artikel 2 punkt 22
Artikel 3 r och s	—
—	Artikel 2 punkterna 24, 29, 44 och 45
—	Artikel 3
—	Artikel 4
Artikel 4	—
Artikel 5	Artiklarna 5 och 6
Artikel 6.1 a	Artikel 7.8 a och b
Artikel 6.1 b	Artikel 18.3
Artikel 6.2	Artikel 7.1, 7.5, 7.6, 7.7, 7.9, 7.10, 7.11 och 7.12
—	Artikel 7.2 och 7.3
Artikel 6.3	Artikel 18.2 b och c
Artikel 6.5	—
Artikel 7	Artikel 17
Artikel 8	Artikel 16.1
—	Artikel 16.2 och 16.3
Artikel 9.1	Artikel 19
Artikel 9.2	Artikel 18.1 d i
—	Artikel 18.1 a, b, c, d ii och e
Artikel 10.1	Artikel 15.4
Artikel 10.2	Artikel 15.3
—	Artikel 15.7, 15.8 och 15.9
Artikel 11	Artikel 20
Artikel 12.1	Artikel 8.1
Artikel 12.2	—
—	Artikel 8.2, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6 och 8.7

Direktiv 2006/32/EG	Detta direktiv
Artikel 12.3	—
Artikel 13.1	Artikel 9
Artikel 13.2	Artikel 10 och bilaga VII, punkt 1.1
Artikel 13.3	Bilaga VII, punkterna 1.2 och 1.3
—	Artikel 11
—	Artikel 12
—	Artikel 13
—	Artikel 15.1 och 15.2
—	Artikel 18.2 a och d
—	Artikel 21
Artikel 14.1 och 14.2	Artikel 24.1 och 24.2
Artikel 14.3	—
Artikel 14.4 och 14.5	Artikel 24.3
—	Artikel 24.4 och 24.7–11
—	Artikel 22.1
Artikel 15.1	Artikel 22.2
Artikel 15.2, 15.3 och 15.4	—
—	Artikel 23
—	Artikel 25
Artikel 16	Artikel 26
Artikel 17	Artikel 27
Artikel 18	Artikel 28
Artikel 19	Artikel 29
Artikel 20	Artikel 30
Bilaga I	—
Bilaga II	Bilaga IV
Bilaga III	—
Bilaga IV	—
Bilaga V	—

Direktiv 2006/32/EG	Detta direktiv
Bilaga VI	Bilaga III
—	Bilaga V
—	Bilaga VI
—	Bilaga VII
—	Bilaga XI
—	Bilaga XII
—	Bilaga XIII
—	Bilaga XIV
—	Bilaga XV

Promemorians lagförslag

Lagtext

Förslag till lag om energikartläggning i stora företag

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag syftar till att främja energieffektivitet i stora företag.

2 § I denna lag betyder uttrycken

stora företag: sådana företag enligt definitionen i avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag², som sysselsätter fler än 250 personer och som har en årsomsättning som överstiger 50 miljoner EUR eller en balansomslutning som överstiger 43 miljoner EUR per år,

energiekartläggning: ett systematiskt förfarande i syfte att få kunskap om den befintliga energianvändningen för en byggnad eller en grupp av byggnader, en industriprocess, kommersiell verksamhet, en industrianläggning eller en kommersiell anläggning eller privata eller offentliga tjänster, inbegripet transporter.

3 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

Skyldighet att göra energikartläggningar

4 § I stora företag ska en energikartläggning göras senast den 5 december 2015 och därefter minst vart fjärde år.

5 § I stora företag som har ett miljöledningssystem eller ett energiledningssystem behöver inte en energikartläggning enligt 4 § göras om

1. systemet har certifierats enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till denna lag, och

2. det inom systemet krävs att en energikartläggning motsvarande kartläggningen i 7 § och i anslutande föreskrifter ska göras.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

² EUT L 124, 20.5.2003, s. 36 (Celex 32003H0361).

Energikartläggningens genomförande

Prop. 2013/14:174

Bilaga 2

6 § Energikartläggningen enligt 4 § ska göras av en person som uppfyller de krav på kompetens och oberoende som har meddelats i anslutning till denna lag.

7 § En energikartläggning ska omfatta en ingående översyn av energianvändningen i företaget och förslag på kostnadseffektiva åtgärder såväl för att spara energi som för att effektivisera energianvändningen.

Resultatet av energikartläggningen ska redovisas i en rapport.

Skyldighet att spara uppgifter

8 § Företag som omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning ska spara rapporten och övriga uppgifter från kartläggningen i sju år från utgången av det kalenderår som uppgifterna avser.

Skyldighet att lämna uppgifter

9 § Företag som omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning ska lämna de uppgifter som tillsynsmyndigheten begär för uppföljning och utvärdering.

Tillsyn

10 § Företag som omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning ska på tillsynsmyndighetens begäran lämna de upplysningar och de handlingar som myndigheten behöver för tillsynen.

11 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter som omfattas av tillsynen.

Ett föreläggande får förenas med vite.

Bemyndigande

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. certifiering enligt 5 § 1,
2. kompetens och oberoende enligt 6 §,
3. hur energikartläggningen ska göras och vilka uppgifter som ska redovisas i rapporten från kartläggningen,
4. betydelsen av uttrycket kostnadseffektiv enligt 7 §, och
5. vilka uppgifter som ska lämnas enligt 9 §.

Överklagande

13 § Tillsynsmyndighetens beslut om föreläggande som har förenats med vite får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

Förslag till lag om frivillig certifiering för vissa energitjänster

Prop. 2013/14:174
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 § Frivillig certifiering får ske i fråga om följande energitjänster

1. drift och underhåll, och
2. serviceavtal.

2 § Certifiering ska göras av någon som är ackrediterad för uppgiften i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 samt lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll. Certifiering får också göras av den som uppfyller motsvarande krav enligt bestämmelser i ett annat land inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

3 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som avses med drift och underhåll och serviceavtal och vilka krav som ska vara uppfyllda för certifiering.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

Förslag till lag om energimätning i byggnader

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Syfte

1 § Lagens syfte är att genom energimätning i enskilda lägenheter kunna fördela energikostnader efter faktisk energianvändning och därigenom öka incitamenten för att minska energianvändningen i byggnader.

Installationer av el och naturgas vid uppförande av byggnad och ombyggnad

2 § Den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad ska vid en installation av el eller naturgas till en lägenhet se till att den som använder lägenheten kan ingå abonnemang med det elnätsföretag som har koncessionen i området, eller med en naturgasdistributör.

Detsamma gäller vid en installation av el eller naturgas till en lägenhet eller en väsentlig ändring av en befintlig installation i samband med en ombyggnad. Skyldigheten gäller då den som för egen räkning utför eller låter utföra ombyggnaden.

3 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheterna enligt 2 §.

Installationer av värme- och kyla vid uppförande av byggnad och ombyggnad

4 § Den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad ska vid en installation av värme eller kyla till en lägenhet se till att den energi som används för att påverka inomhusklimatet i lägenheten kan mätas.

Detsamma gäller vid en installation av värme eller kyla till en lägenhet eller en väsentlig ändring av en befintlig installation i samband med en ombyggnad. Skyldigheten gäller då den som för egen räkning utför eller låter utföra ombyggnaden.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

Installationer av tappvarmvatten vid uppförande av byggnad och ombyggnad

Prop. 2013/14:174
Bilaga 2

5 § Den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad ska vid en installation av tappvarmvatten till en lägenhet se till att varje lägenhets användning av tappvarmvatten kan mätas.

Detsamma gäller vid en installation av tappvarmvatten till en lägenhet eller en väsentlig ändring av en befintlig installation i samband med en ombyggnad. Skyldigheten gäller då den som för egen räkning utför eller låter utföra ombyggnaden.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheterna enligt 4 och 5 §§.

Mätsystem i vissa fall för värme, kyla och tappvarmvatten i befintlig bebyggelse

7 § Den som äger en byggnad ska även i andra fall än som följer av 4 § se till att den energi som används för en lägenhets inomhusklimat kan mätas, om byggnaden är av sådan typ att installation av system för individuell mätning och debitering är tekniskt genomförbart och kostnadseffektivt.

8 § Den som äger en byggnad ska även i andra fall än som följer av 5 § se till att en lägenhets förbrukning av tappvarmvatten kan mätas, om byggnaden är av sådan typ att installation av system för individuell mätning och debitering är tekniskt genomförbart och kostnadseffektivt.

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om i vilken typ av byggnader kraven på installation av mätare enligt 7 och 8 §§ ska gälla.

Byte av mätare

10 § När en befintlig mätare för fjärrvärme, fjärrkyla, el, gas eller tappvarmvatten byts ut, ska den som äger byggnaden överväga om det är tekniskt möjligt och kostnadseffektivt i förhållande till den beräknade sparpotentialen på lång sikt att installera mätare för varje lägenhet, eller att se till att lägenhetsinnehavarna kan ingå nätabonnemang.

Tredimensionella fastigheter

11 § Om en samfällighetsförening ansvarar för el-, gas-, värme-, kyl- eller tappvarmvattensystemet i ett byggnadskomplex som består av tredimensionella fastigheter, ska det som sägs i denna lag om ägaren till en byggnad i stället tillämpas på föreningen.

Tillsyn och tillsynsuppgifter

12 § Den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom plan- och byggområdet (byggnadsnämnden) har tillsyn över att de skyldigheter som anges i 2, 4, 5, 7 och 8 §§ fullgörs.

Regeringen får meddela föreskrifter om tillsyn enligt första stycket.

13 § Om system för individuell mätning ska införas, ska byggnadsnämnden ge de upplysningar som behövs för att de skyldigheter som anges i 2, 4, 5, 7 och 8 §§ ska fullgöras och bestämma vilka handlingar som ska lämnas till nämnden.

14 § Den som har en skyldighet enligt 2, 4, 5, 7 eller 8 §§ ska lämna byggnadsnämnden de handlingar och uppgifter i övrigt som behövs för nämndens tillsyn enligt 12 §.

15 § Byggnadsnämnden får meddela de förelägganden som behövs för att de skyldigheter som följer av 2, 4, 5, 7, 8 och 14 §§ ska fullgöras. Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

16 § Kommunen får ta ut avgifter för sin tillsyn enligt 12 §.

Kommunen får meddela föreskrifter om avgifternas storlek.

Överklagande

17 § Byggnadsnämndens beslut om föreläggande som har förenats med vite enligt 15 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2016 i fråga om 7 och 8 §§ och i övrigt den 1 juni 2014.

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om att kostnads-nyttanalyser ska utföras i vissa fall för att utreda potentialen för användning av hög-effektiv kraftvärme, fjärrvärme eller fjärrkyla och spillvärme från industrin.

Lagens syfte är att främja en effektiv energiförsörjning.

Definitioner

2 § Med omfattande uppgradering avses i denna lag en sådan uppgradering vars kostnad överskrider 50 procent av investeringskostnaderna för en ny jämförbar anläggning.

Som en omfattande uppgradering avses dock inte installation av utrustning för avskiljning av koldioxid vid en förbränningsanläggning.

Skyldigheten att utföra en kostnads-nyttanalys

3 § En kostnads-nyttanalys enligt denna lag ska utföras vid planeringen av

1. en ny termisk elproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt,
2. en ny industrianläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt som genererar användbar spillvärme,
3. ett nytt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla, eller
4. en ny energiproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt inom ett befintligt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla.

En kostnads-nyttanalys ska även utföras vid planeringen av en omfattande uppgradering av en sådan befintlig anläggning som avses i första stycket 1, 2 och 4.

Kostnads-nyttanalysen ska utföras av den som bedriver eller avser att bedriva verksamheten i den anläggning som omfattas av analysen.

Vad en kostnads-nyttanalys ska innehålla

4 § En kostnads-nyttanalys ska innehålla en utvärdering av de kostnader och fördelar som skulle uppstå genom att i fråga om

1. en termisk elproduktionsanläggning driva anläggningen som en högeffektiv kraftvärmeanläggning,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

2. en industrianläggning driva anläggningen så att spillvärme tillvaratas för elproduktion eller i ett nät för fjärrvärme eller fjärrkyla, eller
3. ett nytt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla eller inom ett sådant nät en energiproduktionsanläggning, utnyttja spillvärme från närliggande industrianläggningar.

Bemyndiganden

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. ytterligare föreskrifter om skyldigheten att utföra en kostnads-nyttanalyt enligt 3 §,
2. föreskrifter om vad som avses med högeffektiv kraftvärmeanläggning,
3. ytterligare föreskrifter om vad en kostnads-nyttanalyt ska innehålla enligt 4 §,
4. föreskrifter om hur en kostnads-nyttanalyt ska utföras,
5. föreskrifter om hur en kostnads-nyttanalyt ska redovisas, och
6. föreskrifter om undantag från skyldigheterna i 3 och 4 §§.

Tillsyn

6 § Den myndighet som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

7 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för tillsynen.

Ett föreläggande får förenas med vite.

Prövning av kostnads-nyttanalyt

8 § Tillsynsmyndigheten ska pröva om en kostnads-nyttanalyt uppfyller kraven i denna lag eller i föreskrifter meddelade med stöd av lagen.

Ett ärende om prövning av kostnads-nyttanalyt ska handläggas skyndsamt.

9 § I ett fall som avses i 3 § får arbetet med att bygga eller uppgradera den planerade anläggningen inte påbörjas innan tillsynsmyndigheten har godkänt en kostnads-nyttanalyt avseende anläggningen.

Avgifter

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för prövning och tillsyn enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Överklagande

Prop. 2013/14:174
Bilaga 2

11 § En tillsynsmyndighet beslut enligt 7 och 8 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

Förslag till lag om ändring i jordabalken

Härigenom föreskrivs¹ att 12 kap. 19 § jordabalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

19 §²

Hyran för bostadslägenheter ska vara till beloppet bestämd i hyresavtalet eller, om avtalet innehåller förhandlingsklausul enligt hyresförhandlingslagen (1978:304), i förhandlingsöverenskommelse.

Detta gäller dock inte ersättning för kostnader som hänför sig till lägenhetens uppvärmning, förseende med varmvatten eller elektrisk ström eller avgifter för vatten och avlopp

1. om hyresavtalet innehåller förhandlingsklausul och beräkningsgrunden för ersättningens storlek har fastställts genom en förhandlingsöverenskommelse eller genom ett beslut enligt 22 eller 25 § hyresförhandlingslagen,

2. om lägenheten är belägen i ett en- eller tvåfamiljshus eller inom en ägarlägenhetsfastighet, *eller*

3. om kostnaden för nyttigheten påförs hyresgästen efter individuell mätning.

I fråga om bostadslägenheter, som hyrs ut i andra hand eller som upplåtaren innehas med bostadsrätt, får trots vad som sägs i första stycket avtalas att hyran ska anknytas till den hyra eller årsavgift som upplåtaren betalar.

Hyran för lokaler ska också vara till beloppet bestämd i avtalet till den del den inte omfattar ersättning som avses i första stycket andra meningen. Trots detta gäller dock förbehåll i avtalet om att hyran ska utgå med ett belopp som står i visst förhållande till hyresgästens rörelseintäkter eller som bestäms enligt en skriftlig överenskommelse mellan å ena sidan hyresvärden eller hyresvärden och en organisation av fastig-

Hyran för bostadslägenheter ska vara till beloppet bestämd i hyresavtalet eller, om avtalet innehåller förhandlingsklausul enligt hyresförhandlingslagen (1978:304), i förhandlingsöverenskommelse.

Detta gäller dock inte ersättning för kostnader som hänför sig till lägenhetens uppvärmning, *nedkylning*, förseende med varmvatten eller elektrisk ström eller avgifter för vatten och avlopp

1. om hyresavtalet innehåller förhandlingsklausul och beräkningsgrunden för ersättningens storlek har fastställts genom en förhandlingsöverenskommelse eller genom ett beslut enligt 22 eller 25 § hyresförhandlingslagen, *eller*

2. om lägenheten är belägen i ett en- eller tvåfamiljshus eller inom en ägarlägenhetsfastighet.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

² Senaste lydelse 2009:180.

hetsägare, i vilken hyresvärden är medlem, och å andra sidan en organisation av hyresgäster. Är avtalet träffat för bestämd tid och är hyrestiden minst tre år, gäller dessutom förbehåll om att hyran ska utgå med belopp som bestäms enligt en annan beräkningsgrund än som nu har angetts.

Ersättning för kostnader som hänför sig till lägenhetens uppvärmning, nedkylning eller förseende med varmvatten eller elektrisk ström ska beräknas utifrån faktisk förbrukning, om kostnaden kan påföras efter individuell mätning.

Har avtal träffats i strid med första eller tredje stycket, ska hyran utgå med ett belopp som är skäligt med hänsyn främst till parternas avsikter och övriga förhållanden när avtalet träffades.

Har avtal träffats i strid med första, tredje eller fjärde stycket, ska hyran utgå med ett belopp som är skäligt med hänsyn främst till parternas avsikter och övriga förhållanden när avtalet träffades.

Om ogiltighet av avtal om hyra för bostadslägenhet i vissa fall när förhandlingsordning gäller finns bestämmelser i hyresförhandlingslagen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

2. Innehåller ett hyresavtal som har ingåtts före ikraftträdandet villkor som strider mot 12 kap. 19 § i dess nya lydelse, gäller villkoret till utgången av år 2016 eller, om avtalet inte kan sägas upp till upphörande vid den tidpunkten, till den senare tidpunkt då avtalet på grund av uppsägning tidigast kan frånträdas av båda parter.

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om miljöbalken
dels att 19 kap. 5 § ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 22 kap. 1 d och
25 g §§ av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap

5 §²

I ärenden som prövas av länsstyrelser eller kommunala nämnder ska styrelsen eller nämnden tillämpa bestämmelserna

1. i 22 kap. 1 § första stycket om ansökans form och innehåll, och 1 d § om ansökans form och innehåll,

2. i 22 kap. 2 § om en ansökans ingivande och brister i den,

3. i 22 kap. 2 a § om prövningar som avses i 24 kap. 3, 5 och 8 §§,

4. i 22 kap. 3 § om kungörelses innehåll,

5. i 22 kap. 6 § om talerätt,

6. i 22 kap. 9 § om rätt att företräda fastighet,

7. i 22 kap. 12 § om sakkunniga,

8. i 3 kap. 4 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar om undersökning på platsen,

9. i 22 kap. 25 § första stycket 1–3 och 5–11 samt andra stycket sista meningen och tredje stycket om tillståndsdoms innehåll,

10. i 22 kap. 26 § om särskild dom,

11. i 22 kap. 27 § första stycket, andra stycket andra meningen samt tredje stycket första meningen om uppskjutna frågor och provisoriska föreskrifter,

12. i 22 kap. 28 § första stycket första meningen om verkställighetsförfordnande, och

13. i 23 kap. 3 § när det gäller särskild överklagan i frågor om sakkunniga som avses i 22 kap. 12 §.

I ärenden som rör lagring, återvinning eller bortskaffande av avfall gäller också de bestämmelser som anges i 22 kap. 25 a–25 c §§ om en tillståndsdoms innehåll.

22 kap.

1 d §

En ansökan om tillstånd till en anläggning av sådant slag att en kostnads-nyttanalys ska utföras enligt 3 § lagen (2014:000) om vissa kostnads-nyttanalyser på

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

² Senaste lydelse 2011:734

energiområdet, ska utöver det som Prop. 2013/14:174 anges i 1 § första stycket innehålla Bilaga 2

1. en redovisning av slutsatserna i en kostnads-nyttanalyt som godkänts enligt den lagen och

2. beslutet om godkännande av analysen enligt samma lag.

Första stycket gäller även då ansökan avser ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 § första stycket.

25 g §

En dom som omfattar tillstånd till en sådan anläggning som avses i 1 d § ska dessutom innehålla en redovisning av slutsatserna i den kostnads-nyttanalyt vars slutsatser ska redovisas i ansökan enligt den paragrafen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.
 2. För mål och ärenden som ännu inte avgjorts vid ikraftträdandet ska äldre föreskrifter gälla.

Förslag till lag om ändring i bostadsrättslagen (1991:614)

Härigenom föreskrivs¹ att 7 kap. 14 § bostadsrättslagen (1991:614) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

14 §

Varje medlem *skall* betala en avgift till bostadsrättsföreningen i form av en insats när bostadsrätt upplåts till honom. Föreningen har dessutom rätt att ta ut en årsavgift för den löpande verksamheten samt, om det anges i stadgarna, upplåtelseavgift, överlåtelseavgift och pantsättningsavgift.

Varje medlem *ska* betala en avgift till bostadsrättsföreningen i form av en insats när bostadsrätt upplåts till honom *eller henne*. Föreningen har dessutom rätt att ta ut en årsavgift för den löpande verksamheten samt, om det anges i stadgarna, upplåtelseavgift, överlåtelseavgift och pantsättningsavgift.

Till den del en medlems årsavgift avser ersättning för kostnader som hänför sig till uppvärmning eller nedkylning av medlemmens lägenhet eller dess förseende med varmvatten eller elektrisk ström, ska avgiften beräknas utifrån faktisk förbrukning. Detta gäller endast om kostnaden kan påföras efter individuell mätning.

En beslutad insats kan ändras i den ordning som sägs i 9 kap. 13 och 16 §§. Föreningen får i övrigt inte ta ut särskilda avgifter för åtgärder som föreningen *skall* vidta med anledning av denna lag eller annan författning.

En beslutad insats kan ändras i den ordning som sägs i 9 kap. 13 och 16 §§. Föreningen får i övrigt inte ta ut särskilda avgifter för åtgärder som föreningen *ska* vidta med anledning av denna lag eller annan författning.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

Vid ombildning av hyresrätt till bostadsrätt får bostadsrättsföreningen inte ta ut upplåtelseavgift förrän efter en månad från den dag då föreningen erbjudit hyresgästen att få lägenheten upplåten med bostadsrätt. Intill dess sex månader förflutit räknat från dagen för erbjudandet, får avgiften högst motsvara ränta på insatsen enligt 5 § räntelagen (1975:635).

Prop. 2013/14:174
Bilaga 2

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om ellagen (1997:857)

dels att 3 kap. 16 §, 4 kap. 1 § och 11 kap. 15 och 18 §§ samt rubriken närmast före 3 kap. 16 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas elva nya paragrafer, 3 kap. 7 a, 7 b, 10 a och 16 a §§, 5 kap. 7 a §, 8 kap. 3 a, 11 c och 14–16 §§ och 11 kap. 21 §, samt närmast före 3 kap. 16 a §, 8 kap. 14 § och 11 kap. 21 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

7 a §

En nätkoncessionshavare som är skyldig att ansluta en anläggning enligt 6 eller 7 § ska genomföra anslutningen skyndsamt.

Anslutningsskyldigheten ska fullgöras inom två år från det att nätkoncessionshavaren har tagit emot en ansökan om anslutning, om inte en längre tid är nödvändig med hänsyn till anslutningens omfattning och tekniska utformning eller det annars finns särskilda skäl.

7 b §

Ett företag som bedriver nätverksamhet ska ha standardiserade rutiner för anslutning av elproduktionsanläggningar. Sådana rutiner ska, så långt det är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa en snabb och enkel anslutning.

10 a §

Rapportering av mätresultat och beräkningar enligt 10 § ska ske till den systemansvariga myndigheten, till berörda nätkoncessionshavare, elanvändare, elproducenter, balansansvariga och elleverantörer. På begäran ska rapportering

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

**Anskaffande av el för att täcka
nätförluster**

**Anskaffande av el som behövs
för nätverksamheten**

16 §²

Den som har nätkoncession *skall anskaffa den el som är avsedd att täcka nätförluster på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.*

Den som har nätkoncession *får inte ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla el som är avsedd att täcka nätförluster eller behövs för driften av ledningsnätet endast med hänvisning till kraftslag.*

Nätkoncessionshavaren ska anskaffa den el som är avsedd för sådana ändamål som anges i första stycket på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Efterfrågeflexibilitet

16 a §

Ett företag som bedriver nätverksamhet får inte ställa upp tekniska krav eller andra villkor som försvårar tillhandahållandet av tjänster i form av ändrad elförbrukning, om inte villkoret är motiverat med hänsyn till en säker, tillförlitlig och effektiv drift av ledningsnätet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka tekniska villkor som får ställas upp av nätföretagen när det gäller sådana tjänster som avses i första stycket.

² Senaste lydelse 2005:404.

Nätтарiffer ska vara objektiva och icke-diskriminerande.

I 5 kap. finns bestämmelser om fastställande av intäktsram.

4 kap.

1 §³

Nätтарiffer ska vara objektiva och icke-diskriminerande. *De ska utformas på ett sätt som är förenligt med ett effektivt utnyttjande av elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning.*

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om hur nätтарifferna ska utformas för att främja ett effektivt utnyttjande av elnätet eller en effektiv elproduktion och elanvändning.

I 5 kap. finns bestämmelser om fastställande av intäktsram.

5 kap.

7 a §

När intäktsramen bestäms ska hänsyn tas till i vilken utsträckning nätverksamheten bedrivs på ett sätt som är förenligt med eller bidrar till ett effektivt utnyttjande av elnätet. En sådan bedömning kan medföra en ökning eller minskning av vad som anses vara en rimlig avkastning på kapitalbasen.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om vad som avses med ett effektivt utnyttjande av elnätet.

8 kap.

3 a §

Den systemansvariga myndigheten får inte ställa upp krav som utesluter elproducenter från att tillhandahålla tjänster med anknytning till det övergripande systemansvaret endast med hänvisning till kraftslag. Myndigheten ska

³ Senaste lydelse 2009:892.

anskaffa sådana tjänster från elproducenter på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Prop. 2013/14:174
Bilaga 2

11 c §

En balansansvarig, som använder någon annans produktionskapacitet för att fullgöra sina åtaganden enligt balansavtalet, får inte ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla sådan kapacitet endast med hänvisning till kraftslag. Den balansansvarige ska anskaffa kapacitet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Fakturering och debitering

14 §

Elleverantörer får inte debitera någon avgift för att tillhandahålla elanvändarna fakturor och faktureringsinformation om energianvändningen.

15 §

En elleverantörs debitering av kunderna ska avse uppmätta mängder.

16 §

En elleverantörs faktura ska vara tydlig. Den ska innehålla information om den uppmätta förbrukningen och de aktuella elpriserna som fakturan grundas på.

Om leveransavtalet förutsätter att mängden överförd el mäts per timme, får informationen göras tillgänglig via webben. Fakturan ska då hänvisa till att informationen finns.

Fakturering ska ske åtminstone varje kvartal.

Fakturering ska erbjudas i elektronisk form.

En elleverantör får inte missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt konsumenten har valt.

Om en elleverantör eller en nätkoncessionshavare tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsumenter, ska detta vara skäligt och grundat på den förväntade förbrukningen.

Om en nätkoncessionshavare tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsumenter, ska detta vara skäligt.

18 §⁵

Elleverantörer och nätkoncessionshavare som träffar avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om

1. konsumentens rättigheter,
2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål, och
3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning.

2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål,
3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning, och

4. kontaktinformation om oberoende användarrådgivning, där konsumenterna kan få råd om tillgängliga energieffektivitetsåtgärder och jämförelseprofiler.

På konsumentens begäran ska informationen lämnas på annat sätt.

Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska på eller i samband med fakturor till konsumenter och i reklam som vänder sig till konsumenter antingen lämna den information som följer av första stycket eller hänvisa till att informationen finns på webbplatsen och på begäran tillhandahålls på annat sätt.

Installation av nya mätare

21 §

Nätkoncessionshavare ska se till att konsumenterna får lämplig information i samband med installation av nya mätare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheterna enligt första stycket.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.
 2. De nya bestämmelserna i 4 kap. 1 § första stycket andra meningen ska tillämpas vid en metodprovning enligt 4 kap. 1 a § första gången i

⁴ Senaste lydelse 2011:712.

⁵ Senaste lydelse 2011:712.

fråga om nättariffer som gäller från och med det räkenskapsår som börjar den 1 januari 2015 eller närmast därefter. Prop. 2013/14:174
Bilaga 2

3. De nya bestämmelserna i 5 kap. 7 a § tillämpas första gången i fråga om en tillsynsperiod som börjar efter utgången av 2015.

Förslag till lag om ändring i lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt

Härigenom föreskrivs¹ att 3 kap. 6 § lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

6 §

Den kooperativa hyresgästen skall betala den hyra som föreningen bestämmer. *Vad* som sägs i 12 kap. 19 § jordabalken *skall* inte tillämpas.

Den kooperativa hyresgästen ska betala den hyra som föreningen bestämmer. *Det* som sägs i 12 kap. 19 § jordabalken *ska* inte tillämpas.

Ersättning för kostnader som hänför sig till lägenhetens uppvärmning, nedkylning eller förseende med varmvatten eller elektrisk ström ska beräknas utifrån faktisk förbrukning, om kostnaden kan påföras hyresgästen efter individuell mätning.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om naturgaslagen (2005:403) dels att 8 kap. 18 § och 10 kap. 1 § ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas fyra nya paragrafer, 3 kap. 7 a §, 7 kap. 13, 14 och 15 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

7 a §

Rapporteringen av mätresultat enligt 7 § ska ske till den systembalansansvarige, till berörda andra företag som bedriver överföring, naturgaskunder, balansansvariga och leverantörer av naturgas. På begäran ska rapportering ske till ett företag som gasanvändaren har utsett.

7 kap.

13 §

En naturgasleverantör får inte debitera någon avgift för att tillhandahålla gasförbrukarens fakturor och faktureringsinformation om energianvändningen.

14 §

En naturgasleverantörs debitering av gasförbrukarna ska avse uppmätta mängder, om leverantören har tillgång till mätvärden. Om en gasförbrukare som själv ska rapportera mätvärden inte har gjort det, får debiteringen avse uppskattad användning.

15 §

En naturgasleverantörs faktura ska vara tydlig. Den ska innehålla information om den uppmätta

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

förbrukningen och de aktuella gaspriserna som fakturan grundas på.

Om leveransavtalet förutsätter att mängden överförd gas mäts per timme, får informationen göras tillgänglig via webben. Fakturan ska då hänvisa till att informationen finns.

Fakturering ska ske åtminstone varje kvartal.

Fakturering ska erbjudas i elektronisk form.

8 kap. 18 §²

Naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas som tecknar avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om

1. konsumentens rättigheter,
2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål, *och*
3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning.

Informationen ska på konsumentens begäran lämnas på annat sätt.

Naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas som tecknar avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om

1. konsumentens rättigheter,
2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål,
3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning, *och*

4. kontaktinformation om oberoende användarrådgivning, där konsumenterna kan få råd om tillgängliga energieffektivitetsåtgärder och jämförelseprofiler.

Informationen ska på konsumentens begäran lämnas på annat sätt.

Naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas ska på eller i samband med fakturor till konsumenter antingen lämna den information som följer av första stycket eller hänvisa till att informationen finns på webbplatsen och på begäran tillhandahålls på annat sätt.

² Senaste lydelse 2011:713.

10 kap.

1 §³

Prop. 2013/14:174

Bilaga 2

1 § Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över att

1. denna lag, föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen och villkor som har meddelats med stöd av lagen följs, och

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005 följs.

Tillsynen omfattar inte bestämmelserna i 7 kap. med undantag för 5 och 6 §§, 8 kap. med undantag för 13–20 §§ och inte heller bestämmelserna i 5 kap.	Tillsynen omfattar inte bestämmelserna i 7 kap. med undantag för 5, 6 och 13–15 §§, 8 kap. med undantag för 13–20 §§ och inte heller bestämmelserna i 5 kap.
---	--

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

³ Senaste lydelse 2012:274.

Förslag till lag om ändring i fjärrvärmelagen (2008:263)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om fjärrvärmelagen (2008:263)
dels att 6 § ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas två nya paragrafer, 6 c och 6 d §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §²

Ett avtal om fjärrvärme ska innehålla uppgifter om

1. fjärrvärmeföretagets åtagande gentemot fjärrvärmekunden,
2. priset för fjärrvärmen och hur det bestäms,
3. var fjärrvärmekunden kan finna information om fjärrvärmeföretagets priser för fjärrvärme,
4. den tid som avtalet löper,
5. i fråga om avtal som löper under en viss tid, vad som gäller med avseende på förlängning av avtalet,
6. mätning av mängden levererad värmeenergi och rapportering av mätresultaten till kunden samt debitering av kunden,
7. avtalet tillåter fjärrvärmeföretaget att göra en ensidig ändring av ett avtalsvillkor och om förutsättningarna för att fjärrvärmeföretaget ska få göra en sådan ändring,
8. villkoren för uppsägning av avtalet,
9. fjärrvärmeföretagets ersättningsansvar om det inte uppfyller avtalet,
10. vem som svarar för kostnader för en återställning efter
 - a) en anslutning till fjärrvärmeverksamheten,
 - b) ett underhåll av rörledningarna, eller
 - c) ett borttagande av anslutningen,
11. möjligheten att begära förhandling och att ansöka om medling enligt denna lag.

11. möjligheten att begära förhandling och att ansöka om medling enligt denna lag, *och*

12. om det ingås med en konsument, hur fjärrvärmeföretaget på sin webbplats samt på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 6 d §.

6 c §

Ett fjärrvärmeföretag får inte debitera någon avgift för att tillhandahålla fjärrvärmekunderna fakturor och faktureringsinformation om energianvändningen.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

² Senaste lydelse 2011:934.

6 d §

*Fjärrvärmeföretag som ingår
avtal med konsumenter ska på sina
webbplatser lämna tydlig
information om oberoende
användarrådgivning där kunderna
kan få råd om tillgängliga energi-
effektivitetsåtgärder och
jämförelseprofiler.*

*På konsumentens begäran ska
informationen lämnas på annat
sätt.*

*Fjärrvärmeföretag ska på eller i
samband med fakturor till konsu-
menter antingen lämna den
information som följer av första
stycket eller hänvisa till att
informationen finns på
webbplatsen och på begäran
tillhandahålls på annat sätt.*

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

Förteckning över remissinstanser

Följande remissinstanser har yttrat sig över promemorian **Förslag till genomförande av energieffektiviseringsdirektivet i Sverige.**

Riksrevisionen, Kammarrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Linköping, Svea Hovrätt MMÖ, Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljööverdomstolen, Hyres- och arrendenämnden i Stockholm, Svenska kraftnät, Boverket, Domstolsverket, Elsäkerhetsverket, Ekonomistyrningsverket, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Fortifikationsverket, Kammarkollegiet, Kommerskollegium, Konjunkturinstitutet, Konkursverket, Konsumentverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Regelrådet, Riksantikvarieämbetet, Skatteverket, Skogsstyrelsen, Statens energimyndighet (Energimyndigheten), Statens fastighetsverk (SFV), Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI), Statistiska centralbyrån, Statskontoret, Styrelsen för teknisk ackreditering och kontroll (Swedac), Tillväxtverket, Trafikverket, Högskolan i Dalarna, Kungliga Tekniska Högskolan (KTH), Lunds universitet, Umeå universitet, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen Hallands län, Landstinget i Kalmar län, Länsstyrelsen Västerbottens läns landsting, Västra Götalandsregionen, Stockholms stad, Göteborgs Stad, Malmö stad, Järfälla kommun, Eskilstuna kommun, Jönköpings kommun, Växjö kommun, Östersunds kommun, Söderköpings kommun, Boxholms kommun, Ängelholms kommun, Östhammars kommun, Värnamo kommun, Fagersta kommun, Borlänge kommun, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Advokatsamfundet, Bostadsrätterna, Byggherrarna Sverige AB, Byggmaterialindustrierna, Energi- och miljötekniska föreningen, Elforsk, Energieffektiviseringsföretagen (EFF), Energigas Sverige, E.ON AB, Fastighetsägarna Sverige, Fortum, Föreningen Sveriges Energirådgivare (Energirådgivarna), Föreningen Sveriges regionala energikontor (Energikontoren Sverige), Göteborg Energi, Hyresgästföreningens Riksförbund, Jernkontoret, Klimatkommunerna, Kyl & Värmepumpföretagen, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Lantmännen, Näringslivets regelnämnd, Branschföreningen Oberoende Elhandlare, Innovations- och kemiindustrierna i Sverige, Riksbyggen, Föreningen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige (SveMin), Svensk Fjärrvärme, Svenska Bioenergiföreningen (Svebio), Svenska Petroleum- och Biodrivmedel Institutet (SPBI), Svenska Trädränsleföreningen, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag AB (Sabo), Sveriges Byggindustrier, Teknikföretagen, Vattenfall AB, VVS-företagen, Svensk Torv, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenska Elförbrukarföreningen, Svensk Ventilation.

Följande remissinstanser har avstått från att yttra sig.

Prop. 2013/14:174

Bilaga 3

Jordbruksverket, Lantmäteriet, Miljöstyrelsen, Vinnova, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Blekinge tekniska högskola, Chalmers tekniska högskola, Handelshögskolan i Stockholm, Linköpings universitet, Luleå tekniska universitet, Uppsala universitet, Västmanlands läns landsting, Örebro läns landsting, Lerums kommun, Eslövs kommun, Heby kommun, Surahammars kommun, Vännäs kommun, Härjedalens kommun, Ovanåker kommun, Torsby kommun, Sollefteå kommun, Övertorneå kommun, Simrishamns kommun, Lidköpings kommun, Hudiksvalls kommun, Kiruna kommun, Byggnadsarbetarförbundet, Diligentia, Elmaterialleverantörernas förening, Företagarna Sverige, Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), Landsorganisationen i Sverige (LO), Samverkansforum för statliga byggherrar, Schneider Electric, Svensk teknik och design, Svenska kommunaltekniska föreningen, Sveriges energiföreningars riksorganisation (SERO), Sveriges konsumenter, Sveriges tekniska forskningsinstitut (SP), Transportgruppen, Vasakronan, Villaägarnas riksförbund, Världsnaturfonden WWF.

Yttranden har också inkommit från

Belysningsbranschen, Svenska leverantörsföreningen för individuell mätning och debitering (LIMD), HSB Göta ekonomisk förening, Tekniska verken i Linköping AB, Svenskt Näringsliv, Swedisol, HSB norr, Veidekke, Isoleringsfirmornas förening, SWETIC, Etik & Energi, Noda Intelligent Systems AB, Svensk Förening för Förbrukningsmätning av Energi (SFFE), Siemens.

Följande remissinstanser har yttrat sig över **Kompletterande promemoria om frivillig certifiering av vissa energitjänster.**

Boverket, Statens energimyndighet, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac), Svensk energi.

Den kompletterande promemorians lagförslag

Lagtext

Förslag till om ändring i lagen (2012:838) om certifiering av vissa installatörer

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2012:838) om certifiering av vissa installatörer

dels att 2 och 3 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubriken till lagen (2012:838) om certifiering av vissa installatörer samt 1 § ska ha följande lydelse.

Lag om certifiering av vissa tjänster på energiområdet

1 § Syftet med denna lag är att införa system för frivillig certifiering av vissa tjänster på energiområdet.

2 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka energitjänster som ska omfattas av system för frivillig certifiering och den närmare utformningen av sådana system.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG (EUT L 140, 5.6.2009, s. 16, Celex 32009L0028) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

Sammanfattning av rapporten Förslag till nationell strategi för energieffektiviserande renovering av byggnader – Gemensamt uppdrag Energimyndigheten och Boverket

Uppdraget

Regeringen har gett Boverket och Energimyndigheten i uppdrag att tillsammans utarbeta ett förslag till nationell strategi för investeringar i renoveringar som ökar energiprestandan i det nationella beståndet. Uppdraget är en följd av kraven i artikel 4 i Energieffektiviseringsdirektivet 2012/27/EU (EED). Förslaget till strategi ska omfatta bostadshus och kommersiella byggnader, både offentligt och privat ägda samt innehålla:

1. En översikt av det nationella byggnadsbeståndet
2. Identifiering av kostnadseffektiva renoveringsmetoder som är relevanta för specifika byggnadstyper och klimatzoner
3. Styrmedel och åtgärder som stimulerar kostnadseffektiv renovering av byggnader där också etappvis renovering omfattas
4. Ett framtidsinriktat perspektiv för att vägleda privatpersoner, byggindustrin och finansinstitut i deras investeringsbeslut
5. En evidensbaserad skattning av förväntade energibesparingar till 2020, 2030, 2040 respektive 2050, samt samhällsekonomiska nyttor och kostnader.

I uppdraget ingår att belysa både fastighetsekonomiska och samhällsekonomiska aspekter. Den nationella strategin för energieffektiviserande renovering av byggnader kommer att behöva följas upp, anpassas och revideras inför rapportering till kommissionen vart tredje år. Uppdraget beskrivs närmare i rapporten och i regeringsbeslut daterat 2012-11-22 (N2012/5875/E).

Energimyndigheten och Boverkets förslag till nationell strategi för energieffektiviserande renovering av byggnader

Energimyndigheten och Boverkets förslag till nationell strategi för energieffektiviserande renovering av byggnader tar sin utgångspunkt i att det finns en påtaglig möjlighet att höja energieffektiviteten i befintligt byggnadsbestånd om man utnyttjar de kommande renoveringstillfällena. Myndigheterna konstaterar att insatser för att effektivisera byggnadsbeståndet som genomförs nu kommer att få stor betydelse under lång tid framöver.

Förslaget till nationell strategi för energieffektiviserande renovering ska leda till att människor och företag som fattar beslut om investeringar i samband med renovering av en byggnad beaktar möjligheterna till energieffektiviseringsåtgärder och energibesparing. All energiomvandling har en negativ påverkan på miljö och klimat som innebär en kostnad för kommande generationer. För att människors och företags beslut ska tas med hänsyn till dessa kostnader måste de inkluderas i energipriserna. Förutom risken för att detta inte sker föreligger hinder som gör att prissignalerna inte alltid når fram. Dessa hinder har

identifierats och är orsakerna bakom de styrmedelsförslag som har tagits fram inom ramen för förslaget till nationell strategi för energieffektiviserande renovering.

Utredningens inriktning har varit att följa två alternativa ansatser till styrning av energieffektivisering.

Den första ansatsen, scenario 1, är att en effektiv energieffektivisering sker genom en väl fungerande marknad. Energiprisernas roll är central för att få marknaden att fungera, men energipriserna kan behöva kompletteras med informativa styrmedel.

Den andra ansatsen, scenario 2, utgår ifrån ett givet energipolitiskt mål om 50 procent energieffektivisering till 2050 och undersöker vilka styrmedel som kan användas för att nå detta mål. Noterbart är att de energieffektiviseringsåtgärder som genomförs sker genom att de aktörer som genomför en renovering också i referensalternativet och scenario 1 här genomför ytterligare effektiviseringsåtgärder.

Förslaget till nationell strategi för energieffektiviserande renovering utgår från de befintliga styrmedel som har identifierats vara väsentliga för en fortsatt styrning mot en effektivare energianvändning. De befintliga styrmedel som bidrar till effektivisering av byggnadsbeståndets energianvändning har bidragit till en minskad genomsnittlig energi-användning med 11 procent mellan åren 1995 och 2011, vilket gör att Sverige i ett europeiskt perspektiv har ett energieffektivt byggnadsbestånd.

Om nuvarande styrmedel bibehålls till år 2050 bedöms energi-användningen per kvadratmeter minska med 22–30 procent till år 2050 jämfört med år 1995. Vissa befintliga styrmedelbehöver förlängas innan år 2050, men är i prognosen upptagna för hela perioden. Andra befintliga styrmedel kan behöva justeras för att få bättre effekt. Inom en nära framtid kommer exempelvis energideklarationerna att förändras, vilket ger förutsättningar för en bättre fungerande marknad för energieffektiviseringar. Energikraven i byggreglerna kommer också att skärpas inom de närmaste åren.

I scenario 1 föreslås styrmedel för att korrigera för att det är både tid- och resurskrävande för marknadens aktörer att hantera alla aspekter på energieffektivisering. Med rätt information underlättas fastighetsägarnas beslut. Myndigheterna föreslår därför en sammanhållen informations-satsning med uppgift att samla och sprida information på ett effektivt sätt. Som ett nav i informations-satsningen föreslås att ett informationscentrum för frågor om energieffektivisering och renovering upprättas. Syftet är att ta ett samordnat grepp om insamling och spridning av utvecklingsfrämjande och kunskaphöjande underlag. Informations-spridningen ska ske i flera olika kanaler till aktörer som utför energieffektiviserande renoveringar och till aktörer som har nära kontakt med dessa utförare. Informationscentrat ska finnas både i fysisk och i digital form.

Utöver inrättandet av ett nationellt informationscentrum föreslås att de regionala energikontoren och energi- och klimatrådgivarna får utökade uppgifter i form av att sprida informationscentrats material. Med anledning av detta föreslås också att de regionala energikontoren och energi- och klimatrådgivarna får utökade resurser. Inom ramen för informations-satsningen föreslås också att information om effekter av

energieffektiviseringsåtgärder ges till banker och finansiella institut. Detta för att underlätta för långivare att bedöma ekonomiska effekter av energieffektiviseringsåtgärder. Prop. 2013/14:174
Bilaga 5

Styrmedelsförslagen i scenario 1 bedöms leda till att energieffektiviseringen ökar med 5–10 procent i jämförelse med referensalternativet och innebär en effektivisering av total inköpt energi per kvadratmeter på 26–40 procent till 2050 jämfört med 1995.

I scenario 2 har myndigheterna försökt att förverkliga de möjligheter som finns att nå längre än i scenario 1. I utredningen slår dock myndigheterna fast att utifrån utredningens förutsättningar får energipolitiska styrmedel i samband med renovering inte någon nämnvärd effekt. För att nå en halvering av energianvändningen i bebyggelsen till år 2050 behöver istället omfattningen av renoveringarna (renoveringstakten) öka och/eller andra åtgärder som omfattar effektivisering av verksamhetsel, hushållsel och fastighetsel också genomföras.

I scenariot antas att renoveringsåtgärder utförs då fastighetsägare behöver byta ut installationer eller åtgärda klimatskal på grund av att livslängden har gått ut. För att omfattningen av renoveringar ska öka behöver fastighetsägare tidigarelägga renoveringar. Om detta sker, d.v.s. att fastighetsägare i större utsträckning genomför renoveringar, bedömer myndigheterna att nuvarande styrmedel i kombination med förslaget i scenario 1 är tillräckligt för att mer energieffektiv renovering ska komma till stånd i jämförelse med referensalternativet. Energimyndigheten och Boverket menar vidare att frågan om utökad omfattning av renovering och statens eventuella roll i detta ligger utanför uppdraget.

Förteckning över remissinstanserna till Energimyndighetens och Boverkets rapport Förslag till nationell strategi för energieffektiviserande renovering av byggnader

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Fortifikationsverket, Lantmäteriet, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Statens fastighetsverk, Verket för innovationssystem (Vinnova), Chalmers tekniska högskola, Handelshögskolan i Stockholm, Göteborgs universitet, Högskolan i Dalarna, Högskolan i Gävle, Kungliga tekniska högskolan, Luleå tekniska universitet, Lunds universitet, Umeå universitet, Uppsala universitet, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Sveriges Kommuner och Landsting, Akademiska hus, Astma- och allergiförbundet, Bostadsrätterna, Byggherrarna Sverige, Byggmaterialindustrierna, Byggnadsarbetarförbundet, Diligentia, Energieffektiviseringsföretagen (EFF), Fastighetsägarna Sverige, Föreningen Sveriges energirådgivare, Energikontoren Sverige, HSB Riksförbund, Hyresgästföreningen Riksförbundet, IVL Svenska miljöinstitutet, Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), Passivhuscentrum i Västra Götaland, Riksbyggen, Svensk fjärrvärme, Svensk ventilation, Svenska bankföreningen, Svenska byggingenjörers riksförbund, Svenska kyrkan, Svenska naturskyddsföreningen, Svenska värmepumpföreningen, Svenskt näringsliv, Sveriges arkitekter, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (SABO), Sveriges byggindustrier, SP Sveriges tekniska forskningsinstitut, Swesiaq, Teknikföretagen, Trä- och möbelföretagen, Vasakronan, Villaägarnas riksförbund, VVS-företagen.

Sammanfattning av rapporten Implementering av artikel 7 i energieffektiviseringsdirektivet – Energimyndighetens beräkningar och förslag

Prop. 2013/14:174
Bilaga 7

Regeringen har uppdragit åt Energimyndigheten att mot bakgrunden av bestämmelserna i Energieffektiviseringsdirektivets (EED) artikel 7 föreslå hur Sverige borde fastställa ett beting för energieffektivisering fram till år 2020. I uppdraget ingår också att uppskatta hur befintliga och eventuella nya styrmedel bidrar till måluppfyllelse.

Uppdraget beskrivs närmare i Energimyndighetens rapport och i regeringsbeslut daterat 2012-06-20 (N2012/3144/E) samt regeringsbeslut daterat 2012-11-29 (N2012/5996/E).

Energimyndighetens förslag

Energimyndigheten lämnar i sammanfattad form nedanstående förslag.

1. Att beräkningen av Sveriges beting för energieffektivisering enligt artikel 7 bör bestämmas utgående från den sålda volymen energi inom sektorerna bebyggelse och industri. Detta innebär att transportsektorn undantas vid fastställandet av betinget. Transportsektorn behandlas i andra EU-sammanhang och tyngdpunkten i EED ligger på åtgärder inom bebyggelse och industri.

2. Att Sverige bör utnyttja möjligheten att ersätta 25 procent av betinget för nya åtgärder genom att tillgodoräkna sig effekten av energieffektiviseringsåtgärder genomförda under perioden 2009–2013.

3. Att det kumulativa betinget för energieffektivisering för perioden 2014–2020 fastställs till 75,6 TWh i enlighet med Energimyndighetens beräkningar. Utöver detta ska de så kallade tidiga åtgärderna som har genomförts under perioden 2009–2013 resultera i effektiviseringar på minst 25,2 TWh.

4. Att effekterna av energi- och koldioxidskatter uppskattas med en icke-kumulativ metod. Detta för att minska risken för dubbelräkning. Energimyndigheten framhåller också en ambition att ”räkna lågt” då alltför optimistiska beräkningar kan leda till kostsamma korrigeringar längre fram. Effekterna av energi- och koldioxidskatter skattas av Energimyndigheten till 24,14 TWh. Andra styrmedels effekter föreslås räknas kumulativt.

5. Att den återstående delen av betinget i första hand uppnås genom att utgå från befintliga styrmedel, då det bedöms vara det mest kostnads-effektiva tillvägagångssättet samtidigt som redan gjorda lärdomar och erfarenheter kan utnyttjas. Befintliga styrmedel utvecklas i grupper om paket riktade för näringsliv, fastighetssektorn och den kommunala sektorn, inklusive landsting till att generera mer energieffektivisering som kan tillgodoräknas enligt energieffektiviseringsdirektivet.

6. Näringslivspaketet bygger på det tidigare Programmet för Energieffektivisering (PFE) och energikartläggningscheckar, men riktar sig till en bredare målgrupp och omfattar fler energibärare. Paketet har tre nivåer för att möta de olika behoven i den bredare målgruppen, där nivå 1 motsvaras av det befintliga energikartläggningsstödet som föreslås kompletteras med tillgång till energieffektiviseringsnätverk och kluster där företag och experter kan utbyta erfarenheter. Nivå 2 fokuserar på

implementering av energiledningssystem och anpassas till företag som har påbörjat ett systematiskt arbete med energieffektivisering. Nivå 3 riktar sig till stora energianvändare och företag som tidigare har deltagit i PFE. Insatserna syftar till att fortsätta stödja företagets energieffektiviseringsarbete och bredda omfattningen till att innefatta fler energibärare.

7. Fastighetspaketet bygger på de befintliga nätverken för fastighetsägare, BELOK (Beställargruppen lokaler) och BeBo (Energimyndighetens beställargrupp för energieffektiva flerbostadshus). Paketet har två nivåer, nivå 1 som består av spridningsinsatser av de av nätverken utvecklade metoderna Rekorderlig renovering och Totalprojektet till ägare för flerbostadshus och lokaler samt nivå 2 som utgörs av en förlängning av de befintliga nätverken BELOK och BeBo.

8. Paketet för den offentliga sektorn innefattar en fortsättning på det befintliga energieffektiviseringsstödet för kommuner och landsting med förbättrad inrapportering av data samt en breddning av tillämpningsområdet till att exempelvis inkludera åtgärder inom park- och gatubelysning och kommunala idrottsanläggningar. I utredningen föreslås vidare att ett krav på att binda sig vid en lägsta målnivå för energieffektivisering inrättas för de som ska erhålla stödet.

9. Att ett nytt styrmedel inrättas i form av frivilliga avtal som riktar sig till energibolagen, vilket kan främja åtgärder i småhus och eventuellt i lägenheter. Avsikten med detta styrmedel är bland annat att räkna in och intensifiera energieffektiviseringsinsatser som redan förekommer i dagsläget.

Vidare menas i utredningen att detaljer kring fortsatt implementering, t.ex. ändringar av förordningar eller hur handläggningen ska utvecklas för respektive styrmedelsförslag, bör utredas ytterligare.

I rapporten lyfter man också fram att Boverket och Energimyndigheten har inlett en utredning om kreditgarantier som bör kopplas till artikel 7. Incitamentsstrukturer kopplat till näringslivet har därför inte utretts närmare inom ramen för detta uppdrag.

Förslagen i rapporten har konsekvensanalyserats utifrån Energieffektiviseringsdirektivets beräkningsförutsättningar. Även för Uthållig kommun, CO₂-differentierad fordonsskatt, information och krav på utbildning om sparsam körning samt effekter av byggreglerna för nybyggnation har effekter beräknats, trots att dessa styrmedel inte ingår i Energimyndighetens förslag till implementering av artikel 7.

Förteckning över remissinstanserna till Energimyndighetens rapport Implementering av artikel 7 i energieffektiviseringsdirektivet – Energimyndighetens beräkningar och förslag

Riksrevisionen, Domstolsverket, Svea hovrätt, Växjö tingsrätt, Affärsverket svenska kraftnät, Boverket, Ekonomistyrningsverket, Elsäkerhetsverket, Energimarknadsinspektionen, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Fortifikationsverket, Jordbruksverket, Kommerskollegium, Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Konsumentverket, Lantmäteriet, Miljöstylningsrådet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Regelrådet, Riksantikvarieämbetet, Skatteverket, Skogsstyrelsen, Statens fastighetsverk, Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI), Statistiska centralbyrån, Statskontoret, Styrelsen för teknisk ackreditering och kontroll (Swedac), Tillväxtverket, Trafikverket, Verket för innovationssystem (Vinnova), Verket för tillväxtanalys, Blekinge tekniska högskola, Chalmers tekniska högskola, Handelshögskolan i Stockholm, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Handelshögskolan vid Örebro universitet, Högskolan i Dalarna, Kungliga tekniska högskolan, Linköpings universitet, Luleå tekniska universitet, Lunds tekniska högskola, Lunds universitet, Uppsala universitet, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Hallands län, Landstinget i Kalmar län, Västerbottens läns landsting, Västmanlands läns landsting, Västra Götalands läns landsting, Örebro läns landsting, Göteborgs kommun, Malmö kommun, Stockholms kommun, Järfälla kommun, Lerums kommun, Eskilstuna kommun, Jönköpings kommun, Växjö kommun, Östersunds kommun, Söderköpings kommun, Eslövs kommun, Boxholms kommun, Heby kommun, Surahammars kommun, Ängelholms kommun, Vännäs kommun, Östhammars kommun, Härjedalens kommun, Värnamo kommun, Fagersta kommun, Ovanåker kommun, Torsby kommun, Sollefteå kommun, Övertorneå kommun, Simrishamns kommun, Lidköpings kommun, Borlänge kommun, Hudiksvalls kommun, Kiruna kommun, Sveriges kommuner och landsting (SKL), Akademiska Hus, Bostadsrätterna, Byggherrarna Sverige AB, Byggmaterialindustrierna, Byggnadsarbetarförbundet, Diligentia, Energi- och miljötekniska föreningen, Elforsk, Elmaterielleverantörernas förening, Energieffektiviseringsföretagen (EFF), Energigas Sverige, E.ON Sverige AB, Fastighetsägarna Sverige, Fortum Power and Heat AB, Föreningen Sveriges energirådgivare, Föreningen Sveriges regionala energikontor, Företagarna Sverige, Greenpeace Sverige, Göteborg Energi AB, HSB Riksförbund, Hyresgästernas riksförbund, Jernkontoret, Klimatkommunerna, Konsumenternas elrådgivningsbyrå, Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), Kyl- och värmepumpföretagen, Lantbrukarnas Riksförbund, Lantmännen, Landsorganisationen (LO),

Prop. 2013/14:174 Bilaga 8 Näringslivets regelnämnd, Oberoende elhandlare, Passivhuscentrum i Västra Götaland, Plast- & kemiföretagen, Riksbyggen, Samverkansforum för statliga byggherrar, Skogsindustrierna, SEK Svensk Elstandard, Svensk energi, Svensk fjärrvärme, Svensk elbrukarförening, Svensk teknik och design, Svensk ventilation, Svenska bioenergiföreningen, Svenska byggingenjörers riksförbund, Svenska kommunaltekniska föreningen, Svenska naturskyddsföreningen, Svenska petroleum- och biodrivmedelinstitutet, Svenska torvproducentföreningen, Svenska trädbränsleföreningen, Svenskt näringsliv, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (SABO), Sveriges byggindustrier, Sveriges energiföreningars riksorganisation (SERO), Sveriges konsumenter, Sveriges tekniska forskningsinstitut (SP), Teknikföretagen, Vasakronan, Vattenfall AB, Villaägarnas riksförbund, VVS-företagen, Världsnaturfonden WWF.

Förslag till lag om ändring i jordabalken

Häri genom föreskrivs¹ att 12 kap. 19 § jordabalken² ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

19 §³

Hyran för bostadslägenheter ska vara till beloppet bestämd i hyresavtalet eller, om avtalet innehåller förhandlingsklausul enligt hyresförhandlingslagen (1978:304), i förhandlingsöverenskommelse.

Detta gäller dock inte ersättning för kostnader som hänför sig till lägenhetens uppvärmning, förseende med varmvatten eller elektrisk ström eller avgifter för vatten och avlopp

1. om hyresavtalet innehåller förhandlingsklausul och beräkningsgrunden för ersättningens storlek har fastställts genom en förhandlingsöverenskommelse eller genom ett beslut enligt 22 eller 25 § hyresförhandlingslagen,

2. om lägenheten är belägen i ett en- eller tvåfamiljshus eller inom en ägarlägenhetsfastighet, eller

3. om *kostnaden för nyttigheten* påförs hyresgästen efter individuell mätning.

I fråga om bostadslägenheter, som hyrs ut i andra hand eller som av upplåtaren *innehas* med bostadsrätt, får trots vad som sägs i första stycket avtalas att hyran ska anknytas till den hyra eller årsavgift som upplåtaren betalar.

Hyran för bostadslägenheter ska vara till beloppet bestämd i hyresavtalet eller, om avtalet innehåller förhandlingsklausul enligt hyresförhandlingslagen (1978:304), i förhandlingsöverenskommelse.

Detta gäller dock inte ersättning för kostnader som hänför sig till lägenhetens uppvärmning, *nedkylning*, förseende med varmvatten eller elektrisk ström eller avgifter för vatten och avlopp

3. *i fråga om avgifter för vatten och avlopp*, om *avgiften* påförs hyresgästen efter individuell mätning.

I fråga om bostadslägenheter, som hyrs ut i andra hand eller som upplåtaren *innehar* med bostadsrätt, får *det* trots första stycket avtalas att hyran ska anknytas till den hyra eller årsavgift som upplåtaren betalar.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

² Jordabalken omtryckt 1971:1209.

³ Senaste lydelse 2009:1080.

Hyran för lokaler ska också vara till beloppet bestämd i avtalet till den del den inte omfattar ersättning som avses i första stycket andra meningen. Trots detta gäller dock förbehåll i avtalet om att hyran ska utgå med ett belopp som står i visst förhållande till hyresgästens rörelseintäkter eller som bestäms enligt en skriftlig överenskommelse mellan å ena sidan hyresvärden eller hyresvärden och en organisation av fastighetsägare, i vilken hyresvärden är medlem, och å andra sidan en organisation av hyresgäster. *Är* avtalet träffat för bestämd tid och *är hyrestiden* minst tre år, gäller dessutom förbehåll om att hyran ska utgå med belopp som bestäms enligt en annan beräkningsgrund än som nu har angetts.

Har avtal träffats i strid med första *eller* tredje stycket, ska hyran utgå med ett belopp som är skäligt med hänsyn främst till parternas avsikter och övriga förhållanden när avtalet träffades.

Om ogiltighet av avtal om hyra för bostadslägenhet i vissa fall när förhandlingsordning gäller finns bestämmelser i hyresförhandlingslagen.

Hyran för lokaler ska också vara till beloppet bestämd i avtalet till den del den inte omfattar ersättning som avses i första stycket andra meningen. Trots detta gäller dock förbehåll i avtalet om att hyran ska utgå med ett belopp som står i visst förhållande till hyresgästens rörelseintäkter eller som bestäms enligt en skriftlig överenskommelse mellan å ena sidan hyresvärden eller hyresvärden och en organisation av fastighetsägare, i vilken hyresvärden är medlem, och å andra sidan en organisation av hyresgäster. *Om* avtalet *är* träffat för bestämd tid och *hyrestiden är* minst tre år, gäller dessutom förbehåll om att hyran ska utgå med belopp som bestäms enligt en annan beräkningsgrund än som nu har angetts.

Om en kostnad som hänför sig till lägenhetens uppvärmning, nedkylning eller förseende med varmvatten eller elektrisk ström kan påföras hyresgästen efter individuell mätning, ska beräkningen av ersättning för kostnaden, trots första och tredje styckena, ta sin utgångspunkt i den uppmätta förbrukningen.

Har avtal träffats i strid med första, tredje *eller fjärde* stycket, ska hyran utgå med ett belopp som är skäligt med hänsyn främst till parternas avsikter och övriga förhållanden när avtalet träffades.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

2. Innehåller ett hyresavtal som har ingåtts före ikraftträdandet villkor som strider mot 12 kap. 19 § i dess nya lydelse, gäller villkoret mot hyresgästen till utgången av år 2016 eller, om avtalet inte kan sägas upp till upphörande vid den tidpunkten, till den senare tidpunkt då avtalet på grund av uppsägning tidigast kan frånträdas av båda parter.

Härigenom föreskrivs¹ att 7 kap. 14 § bostadsrättslagen (1991:614) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

14 §

Varje medlem *skall* betala en avgift till bostadsrättsföreningen i form av en insats när bostadsrätt upplåts till honom. Föreningen har dessutom rätt att ta ut en årsavgift för den löpande verksamheten samt, om det anges i stadgarna, upplåtelseavgift, överlåtelseavgift och pantsättningsavgift.

Varje medlem *ska* betala en avgift till bostadsrättsföreningen i form av en insats när bostadsrätt upplåts till honom *eller henne*. Föreningen har dessutom rätt att ta ut en årsavgift för den löpande verksamheten samt, om det anges i stadgarna, upplåtelseavgift, överlåtelseavgift och pantsättningsavgift.

Om en kostnad som hänförs sig till uppvärmning eller nedkylning av medlemmens lägenhet eller dess förseende med varmvatten eller elektrisk ström kan påföras medlemmen efter individuell mätning, ska beräkningen av årsavgiften, till den del avgiften avser ersättning för sådan kostnad, ta sin utgångspunkt i den uppmätta förbrukningen.

En beslutad insats kan ändras *i den ordning som sägs i 9 kap. 13 och 16 §§*. Föreningen får i övrigt inte ta ut särskilda avgifter för åtgärder som föreningen *skall* vidta med anledning av denna lag eller annan författning.

En beslutad insats kan ändras *enligt 9 kap. 13 och 16 §§*. Föreningen får i övrigt inte ta ut särskilda avgifter för åtgärder som föreningen *ska* vidta med anledning av denna lag eller *någon* annan författning.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

Vid ombildning av hyresrätt till bostadsrätt får bostadsrättsföreningen inte ta ut upplåtelseavgift förrän efter en månad från den dag då föreningen erbjudit hyresgästen att få lägenheten upplåten med bostadsrätt. Intill dess sex månader förflutit räknat från dagen för erbjudandet, får avgiften högst motsvara ränta på insatsen enligt 5 § räntelagen (1975:635).

1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

2. I fråga om bostadsrättsföreningar som har bildats före ikraftträdandet gäller 7 kap. 14 § i sin äldre lydelse intill utgången av maj 2015.

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om ellagen (1997:857)
dels att 3 kap. 16 §, 4 kap. 1 § och 11 kap. 15 och 18 §§ samt rubriken
närmast före 3 kap. 16 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas elva nya paragrafer, 3 kap. 7 a, 7 b, 10 a
och 16 a §§, 5 kap. 7 a §, 8 kap. 3 a, 11 c och 14–16 §§ och 11 kap. 21 §,
samt närmast före 3 kap. 16 a §, 8 kap. 14 § och 11 kap. 21 § nya
rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

7 a §

*En nätkoncessionshavare som är
skyldig att ansluta en anläggning
enligt 6 eller 7 § ska genomföra
anslutningen inom skälig tid.*

*Anslutningsskyldigheten ska
fullgöras inom två år från det att
nätkoncessionshavaren har tagit
emot en begäran om anslutning,
om inte en längre tid är nödvändig
med hänsyn till anslutningens
omfattning och tekniska
utformning eller om det annars
finns särskilda skäl.*

7 b §

*Ett företag som bedriver
nätverksamhet ska ha
standardiserade rutiner för
anslutning av elproduktions-
anläggningar. Sådana rutiner ska,
så långt det är möjligt och
ändamålsenligt, säkerställa en
snabb och enkel anslutning.*

10 a §²

*Rapportering av mätresultat och
beräkningar enligt 10 § ska ske till
den systemansvariga myndigheten,
till berörda nätkoncessionshavare,
elanvändare, elproducenter,
balansansvariga och elleveran-*

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, Celex 32012L0027).

² Tidigare 10 a § upphävd genom 2003:117.

törer. På begäran ska rapportering ske till ett företag som elanvändaren eller elproducenten har utsett.

Anskaffande av el för att täcka nätförluster

Anskaffande av el som behövs för nätverksamheten

Den som har nätkoncession skall anskaffa den el som är avsedd att täcka nätförluster på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

16 §³

Den som har nätkoncession får inte ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla el som är avsedd att täcka nätförluster eller behövs för driften av ledningsnätet med hänvisning endast till kraftslag.

Nätkoncessionshavaren ska anskaffa den el som är avsedd för sådana ändamål som anges i första stycket på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Efterfrågeflexibilitet

16 a §

Ett företag som bedriver nätverksamhet får inte ställa upp tekniska krav eller andra villkor som försvårar tillhandahållandet av tjänster i form av ändrad elförbrukning, om inte villkoret är motiverat med hänsyn till en säker, tillförlitlig och effektiv drift av ledningsnätet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka tekniska villkor som får ställas upp av nätföretagen när det gäller sådana tjänster som avses i första stycket.

³ Senaste lydelse 2005:404.

4 kap.

1 §⁴

Nättariffer ska vara objektiva och icke-diskriminerande.

Nättariffer ska vara objektiva och icke-diskriminerande. *De ska utformas på ett sätt som är förenligt med ett effektivt utnyttjande av elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning.*

I 5 kap. finns bestämmelser om fastställande av intäktsram.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om hur nättarifferna ska utformas för att främja ett effektivt utnyttjande av elnätet eller en effektiv elproduktion och elanvändning.

I 5 kap. finns bestämmelser om fastställande av intäktsram.

5 kap.

7 a §

När intäktsramen bestäms ska hänsyn tas till i vilken utsträckning nätverksamheten bedrivs på ett sätt som är förenligt med eller bidrar till ett effektivt utnyttjande av elnätet. En sådan bedömning kan medföra en ökning eller minskning av vad som anses vara en rimlig avkastning på kapitalbasen.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om vad som avses med ett effektivt utnyttjande av elnätet.

8 kap.

3 a §

Den systemansvariga myndigheten får inte ställa upp krav som utesluter elproducenter från att tillhandahålla tjänster med anknytning till det övergripande systemansvaret med hänvisning endast till kraftslag. Myndigheten

⁴ Senaste lydelse 2009:892.

ska anskaffa sådana tjänster från elproducenter på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

11 c §

En balansansvarig, som använder någon annans produktionskapacitet särskilt för att fullgöra sina åtaganden enligt balansavtalet, får inte ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla sådan kapacitet med hänvisning endast till kraftslag. Den balansansvarige ska anskaffa kapacitet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Fakturering och debitering

14 §

Elleverantörer och nätföretag får inte debitera någon avgift för att tillhandahålla elanvändarna fakturor och faktureringsinformation om energi-användningen.

15 §

En elleverantörs debitering av kunderna ska avse uppmätta mängder.

Om elleverantören inte har fått tillgång till mätvärden, får debiteringen grundas på uppskattad förbrukning.

16 §

En elleverantörs faktura ska vara tydlig. Den ska innehålla information om den uppmätta förbrukningen och de aktuella elpriser som fakturan grundas på.

Om leveransavtalet förutsätter att mängden överförd el mäts per timme, får informationen göras tillgänglig via elleverantörens webbplats. Fakturan ska då hänvisa till att informationen finns.

Fakturering ska ske åtminstone varje kvartal.

Fakturering ska erbjudas i elektronisk form.

11 kap.

15 §⁵

En elleverantör får inte missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt konsumenten har valt.

Om en elleverantör eller en nät-koncessionshavare tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsument, ska detta vara skäligt och grundat på den förväntade förbrukningen. Om en nätkoncessionshavare tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsument, ska detta vara skäligt.

18 §⁶

Elleverantörer och nätkoncessionshavare som träffar avtal med konsument ska på sina webbplatser lämna tydlig information om

1. konsumentens rättigheter,
2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål, och
3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning.
2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål,
3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning, och
4. oberoende användar-rådgivning, där konsumenterna kan få råd om tillgängliga energi-effektivitetsåtgärder och jämförelseprofiler.

På konsumentens begäran ska informationen lämnas på annat sätt.

Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska på eller i samband med fakturor till konsument och i reklam som vänder sig till konsument antingen lämna den information som följer av första stycket eller hänvisa till att informationen finns på webbplatsen och på begäran. Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska på eller i samband med fakturor till konsument och, i de fall som anges i första stycket 1–3, i reklam som vänder sig till konsument antingen lämna den information som följer av första stycket eller hänvisa till att informationen finns

⁵ Senaste lydelse 2011:712.

⁶ Senaste lydelse 2011:712.

Installation av nya mätare

21 §

Nätkoncessionshavare ska se till att konsumenterna får lämplig information i samband med installation av nya mätare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheterna enligt första stycket.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.
 2. De nya bestämmelserna i 4 kap. 1 § första stycket andra meningen ska tillämpas vid en metodprövning enligt 4 kap. 1 a § första gången i fråga om nättariffer som gäller från och med det räkenskapsår som börjar den 1 januari 2015 eller närmast därefter.
 3. De nya bestämmelserna i 5 kap. 7 a § tillämpas första gången i fråga om en tillsynsperiod som börjar efter utgången av år 2015.
-

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2014-02-18

Närvarande: F.d. justitieråden Torgny Håstad och Sten Heckscher samt justitierådet Göran Lambertz.

Genomförande av energieffektiviseringsdirektivet i Sverige

Enligt en lagrådsremiss den 6 februari 2014 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om energikartläggning i stora företag,
2. lag om energimätning i byggnader,
3. lag om vissa kostnadsnyttoanalyser på energiområdet,
4. lag om ändring i jordabalken,
5. lag om ändring i miljöbalken,
6. lag om ändring i bostadsrättslagen (1991:614),
7. lag om ändring i ellagen (1997:857),
8. lag om ändring i lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt,
9. lag om ändring i naturgaslagen (2005:403),
10. lag om ändring i fjärrvärmelagen (2008:263),
11. lag om ändring i lagen (2012:838) om certifiering av vissa installatörer.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Jonas Manole och Johan Lundberg samt kansliråden Christina Nordenbladh och Andreas Lindholm.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Förslagen till lag om energikartläggning i stora företag, lag om energimätning i byggnader och lag om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet

Lagförslagen innehåller bestämmelser varigenom föreskrifter i det s.k. energieffektiviseringsdirektivet om energikartläggning i stora företag, energimätning i byggnader och vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet avses bli införlivade. Bestämmelserna är förhållandevis detaljerade, bl.a. med avseende på vilka som omfattas av föreskrivna skyldigheter, det närmare innehållet i förpliktelseerna samt vilka undantag som gäller.

De föreslagna bestämmelserna avser till största delen skyldigheter för enskilda eller ingrepp i enskildas ekonomiska förhållanden. Några av bestämmelserna avser kommunernas befogenheter och deras åligganden. Alla föreskrifterna är sådana som riksdagen kan bemyndiga regeringen att utfärda (se 8 kap. 2 § första stycket 2 och 3 samt 3 § första stycket första meningen regeringsformen).

Det finns flera fördelar med att utnyttja den delegeringsmöjlighet som ges i 8 kap. 3 § regeringsformen. En sådan fördel är att en av många propositioner arbetstyngd riksdag inte besvärar med bestämmelser som är förhållandevis detaljerade och tekniska. En annan fördel är att det blir

enklare att vid behov genomföra justeringar i bestämmelserna. Denna fördel framstår som särskilt betydelsefull när det rör sig om föreskrifter som har blivit ifrågasatta i sina enskildheter under remissförfarandet, såsom här är fallet med delar av förslaget avseende energimätning i byggnader. Att detaljerade bestämmelser läggs i förordning eller myndighetsföreskrifter underlättar också ofta överblicken över författningsregleringen på området i fråga.

Trots de nämnda fördelarna med att utnyttja delegeringsmöjligheten brukar bestämmelser som innehåller pålagor av någon betydelse för enskilda ofta meddelas i form av lag. Att märka är också att domstolarnas rättskipningsuppgifter ska bestämmas i lag (11 kap. 2 § regeringsformen).

Lagrådet anser att det bör övervägas om det finns tillräckliga skäl att i den utsträckning som föreslås i remissen – vilken inte innehåller några överväganden i detta avseende – meddela bestämmelserna i lag. En möjlighet är att föreskriva endast de grundläggande skyldigheterna i lag, och i övrigt lämna bemyndiganden till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. De föreskrifter som handlar om domstolarnas rättskipningsuppgifter bör också finnas i lag.

En bemyndigandelag kan utformas i huvudsak enligt det utkast som finns i *bilaga 1* till detta yttrande.

Förslaget till lag om ändring i jordabalken

12 kap. 19 §

I ett nytt fjärde stycke föreskrivs att ersättning för kostnader för uppvärmning m.m. ska beräknas ”utifrån faktisk förbrukning”, om kostnaden kan påföras efter individuell mätning. I författningskommentaren sägs på s. 196 f. att detta inte innebär att hänsyn inte kan tas till andra faktorer. Lägenhetens placering i byggnaden och antalet fönster nämns som exempel. Uttalandet i författningskommentaren synes stå i konflikt med lagtexten.

Förslaget till lag om ändring i bostadsrättslagen

7 kap. 14 §

Se ovan beträffande 12 kap. 19 § i förslaget till lag om ändring i jordabalken (författningskommentaren s. 199 f.).

Förslaget till lag om ändring i lagen om kooperativ hyresrätt

3 kap. 6 §

Se ovan beträffande 12 kap. 19 § i förslaget till lag om ändring i jordabalken (författningskommentaren s. 212).

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utkast till

Lag (2014:000) om energieffektiviserande åtgärder

1 § Denna lag syftar till att främja energieffektivisering genom energikartläggning i stora företag, energimätning i byggnader och vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet.

2 § Stora företag ska göra energikartläggningar i enlighet med de föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer angående

- vilka som omfattas av skyldigheten och vad den innebär,
- undantag från skyldigheten,
- vem som ska ansvara för kartläggningen, samt
- tillsyn jämte skyldigheter och befogenheter i anslutning till tillsynen.

3 § Den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad eller genomför en ombyggnad ska se till att det blir möjligt att mäta förbrukningen av el, naturgas, energi och tappvarmvatten i lägenheterna. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter i fråga om

- förutsättningarna för att en skyldighet ska finnas, dess innehåll och undantag från skyldigheten, samt
- tillsyn jämte skyldigheter och befogenheter som har samband med tillsynen.

4 § Den som driver eller avser att driva verksamhet i en ny anläggning för elproduktion eller i en befintlig anläggning, som har genomgått en omfattande uppgradering eller som har fått sina tillstånd eller licenser uppdaterade, ska utföra en kostnads-nyttoanalys i enlighet med de föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer angående

- vilka som omfattas av skyldigheten, när analyser ska göras och vad skyldigheten närmare bestämt innebär,
- vad en nytto-kostnadsanalys ska innehålla,
- hur analysen ska utföras och redovisas,
- undantag från skyldigheten,
- tillsyn jämte skyldigheter och befogenheter i anslutning till tillsynen, samt
- prövning av kostnads-nyttoanalyser och avgifter för sådan prövning.

5 § Beslut av myndighet som meddelas i enlighet med föreskrifter som utfärdas med stöd av denna lag överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2014.

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS REKOMMENDATION

av den 6 maj 2003

om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag

[delgivet med nr K(2003) 1422]

(Text av betydelse för EES)

(2003/361/EG)

EUROPEISKA GEMSKAPERNAS KOMMISSION UTFÄRDAR DENNA
REKOMMENDATION

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 211 andra strecksatsen i detta, och

av följande skäl:

- (1) I en rapport som 1992 lades fram för rådet på begäran av rådet (industri) den 28 maj 1990 föreslog kommissionen en begränsning av antalet definitioner av små och medelstora företag som används på gemenskapsnivå. Kommissionens rekommendation 96/280/EG av den 3 april 1996 om definitionen av små och medelstora företag ⁽¹⁾ byggde på uppfattningen att olika definitioner på gemenskaps- och medlemsstatsnivå skulle kunna leda till brister i överensstämmelsen. Förekomsten av en enda marknad utan inre gränser, ansågs redan i sig som ett skäl till att företagen borde behandlas enligt gemensamma regler. Att arbeta med den målsättningen är särskilt viktigt, eftersom det finns många beröringspunkter mellan medlemsstaternas och gemenskapens stöd till mikroföretagen och de små och medelstora företagen (SMF-kategorin), t.ex. då det gäller strukturfonderna och forskning, och eftersom man måste undvika att gemenskapen inriktar sina åtgärder på en viss typ av företag som ingår i SMF-kategorin och medlemsstaterna på en annan typ. Om kommissionen, medlemsstaterna, Europeiska investeringsbanken (EIB) och Europeiska investeringsfonden (EIF) tillämpar samma definition, blir de åtgärder som riktar sig till SMF-kategorin mer enhetliga och effektiva och riskerna för en snedvriden konkurrens skulle på så sätt begränsas.
- (2) Rekommendation 96/280/EG har fått stor användning i medlemsstaterna och definitionen i dess bilaga återges bland annat i kommissionens förordning (EG) nr 70/2001 av den 12 januari 2001 om tillämpningen av

artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt stöd till små och medelstora företag ⁽²⁾. Utöver de anpassningar som måste göras till den ekonomiska utvecklingen i enlighet med artikel 2 i bilagan till den rekommendationen bör hänsyn tas både till vissa tolkningsvårigheter som visat sig under tillämpningen och till synpunkter från företagen. Med tanke på det antal ändringar som behöver göras i rekommendation 96/280/EG liksom kraven på tydlighet bör den ersättas.

- (3) Det bör också påpekas att i enlighet med artiklarna 48, 81 och 82 i fördraget, såsom de tolkats av EG-domstolen, bör man anse som ett företag varje enhet oberoende av juridisk form som bedriver en ekonomisk verksamhet, däribland sådana enheter som bedriver ett hantverk eller annan verksamhet enskilt eller inom familjen, personsammanslutningar eller föreningar som bedriver en regelbunden ekonomisk verksamhet.
- (4) Ett av de viktigaste kriterierna är fortfarande antalet personer som är sysselsatta i företaget, nedan kallad "personalstyrkan", och det bör ses som huvudkriterium, men ett finansiellt kriterium är ett nödvändigt komplement för att få en bild av ett företags verkliga betydelse, uppträdande och konkurrenssituation. Det är dock inte önskvärt att använda omsättningen som enda finansiella kriterium, i synnerhet som handels- och distributionsföretagens omsättning till sin natur är högre än inom tillverkningssektorn. Kriteriet omsättning bör följaktligen kombineras med kriteriet balansomslutning, som ger en bild av ett företags totala tillgångar. Att överskrida ett av dessa båda kriterier är tillåtet.
- (5) Trösklarna för omsättningen berör företag med mycket olika ekonomisk verksamhet. För att inte otillbörligt begränsa fördelarna med definitionen bör en uppdatering ske som tar hänsyn till både pris- och produktivitet utvecklingen.

⁽¹⁾ EGT L 107, 30.4.1996, s. 4.

⁽²⁾ EGT L 10, 13.1.2001, s. 33.

- (6) Då det gäller trösklarna för balansomslutningen är det rimligt att i brist på nya omständigheter behålla tillvägagångssättet enligt vilket man på trösklarna för omsättningen tillämpar en koefficient som bygger på det statistiska förhållandet mellan dessa båda variabler. Den konstaterade statistiska utvecklingen medför en kraftigare höjning av tröskeln för omsättningen. Eftersom denna utveckling är olika beroende på företagens storlekskategori, bör koefficienten justeras så att den så nära som möjligt återger den ekonomiska utvecklingen och så att mikroföretagen eller de små företagen inte missgynnas jämfört med de medelstora företagen. Koefficienten ligger mycket nära 1 för mikroföretagen och de små företagen. För enkelhetens skull bör därför ett och samma värde antas för dessa kategorier då det gäller tröskeln för omsättningen och tröskeln för balansomslutningen.
- (7) Precis som i rekommendation 96/280/EG är de finansiella trösklarna och trösklarna för personalstyrkan maxivärden och medlemsstaterna, EIB och EIF bör kunna fastställa lägre trösklar än gemenskapens för att kunna rikta in åtgärder på en viss typ av företag som ingår i SMF-kategorin. För att administrationen skall bli enklare bör de även kunna använda bara ett kriterium, nämligen personalstyrkan för att genomföra vissa åtgärder, dock inte på de områden som omfattas av konkurrensrättens regler, där det också krävs att de finansiella kriterierna respekteras.
- (8) Som ett resultat av att den europeiska stadgan för småföretagen godkändes i juni 2000 då Europeiska rådet höll sitt möte i Santa Maria da Feira, bör definitionen av mikroföretag förbättras, eftersom detta är en kategori av små företag som är särskilt viktiga för att skapa företagandra och sysselsättning.
- (9) För att bättre förstå den ekonomiska verkligheten för företag i SMF-kategorin och inte använda den benämningen på sådana grupper av företag vars ekonomiska styrkeförhållanden överstiger ett företag i SMF-kategorin bör man dela upp de olika typerna av företag beroende på om de är fristående, har ett aktieinnehav som inte ger kontroll (partnerföretag) eller är anknutna till andra företag. Den ägarandel som i rekommendation 96/280/EG sätts till 25 %, under vilken ett företag betraktas som fristående, bevaras.
- (10) För att stimulera etableringen av företag liksom finansieringen av mikroföretags och små och medelstora företags eget kapital och för att stimulera lokal och landsbygdsutveckling kan företagen anses vara fristående, även om vissa kategorier av investerare innehar 25 % eller mer av kapitalet, eftersom dessa anses ha en positiv inverkan på finansiering och etablering av detta slag. Man måste emellertid fastställa villkoren för dessa investerare. När det gäller fysiska personer eller grupper av fysiska personer som regelbundet ägnar sig åt riskkapitalinvesteringar (så kallade "business angels"), nämns dessa särskilt eftersom de, i jämförelse med andra riskkapitalinvesterar, erbjuder ett värdefullt stöd genom att bistå de nya företagarna med relevanta råd. Deras investeringar i eget kapital är ett komplement till riskkapitalbolagens verksamhet genom att de bidrar med mindre belopp i tidiga skeden av företagets livscykel.
- (11) När det gäller definitionen av anknutna företag bör man för att förenkla särskilt för medlemsstaterna och företagen överta bestämmelserna i artikel 1 i rådets direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om sammanställd redovisning (⁽¹⁾), senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/65/EG (⁽²⁾), förutsatt att de motsvarar syftet med denna rekommendation. För att stärka incitamenten att investera eget kapital i SMF-kategorin antas det att det inte föreligger något dominerande inflytande över företaget i fråga i enlighet med de kriterier som anges i artikel 5.3 i rådets direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om årsbokslut i vissa typer av bolag (⁽³⁾), senast ändrat genom direktiv 2001/65/EG.
- (12) För att se till att de fördelar som ges SMF-kategorin i lagstiftning och genom andra åtgärder kommer de företag till godo som har ett verkligt behov av dem bör även förbindelserna mellan företagen via fysiska personer beaktas. För att begränsa undersökningen av dessa situationer till det absolut nödvändiga bör hänsyn tas till dessa förbindelser endast då det handlar om bolag som utövar verksamhet på samma eller angränsande marknad, eventuellt med hänvisning till kommissionens definition av den aktuella marknaden i kommissionens tillkännagivande om definitionen av relevant marknad i gemenskapens konkurrenslagstiftning (⁽⁴⁾).
- (13) För att undvika godtyckliga distinktioner mellan en medlemsstats olika offentliga organ och i rättssäkerhetens intresse bör det klargöras att ett företag vars kapital- eller röstandel till minst 25 % kontrolleras av offentliga organ inte tillhör SMF-kategorin.
- (14) För att minska företagets administrativa arbete, underlätta och påskynda behandlingen av de ärenden där det krävs att företag tillhör SMF-kategorin, bör vissa uppgifter om det berörda företaget kunna lämnas på heder och samvete.

(¹) EGT L 193, 18.7.1983, s. 1.

(²) EGT L 283, 27.10.2001, s. 28.

(³) EGT L 222, 14.8.1978, s. 11.

(⁴) EGT C 372, 9.12.1997, s. 5.

- (15) Det är nödvändigt att precisera den sammansättning av personalstyrkan som gäller för definitionen av SMF-kategorin. För att stimulera yrkesutbildning och varvad utbildning är det önskvärt att inte räkna in lärlingar och studerande med yrkesutbildningskontrakt vid beräkningen av personalstyrkan. Inte heller de som har mödraledighet eller föräldraledighet bör räknas in.
- (16) De olika typer av företag som definieras i förhållande till sina förbindelser med andra företag motsvarar objektivt sett olika grad av integrering. Därför bör olika villkor gälla för var och en av dessa typer av företag, då man beräknar de tal som motsvarar deras verksamhet och ekonomiska styrka.

HÄRIGENOM REKOMMENDAS:

Artikel 1

1. Denna rekommendation gäller den definition av mikroföretag samt små och medelstora företag som används i olika gemenskapspolitiska områden inom gemenskapen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.
2. Medlemsstaterna, Europeiska investeringsbanken, nedan kallad "EIB", och Europeiska investeringsfonden, nedan kallad "EIF", rekommenderas att
 - a) rätta sig efter avdelning I i bilagan för samtliga program som riktar sig till medelstora företag, "små företag" och mikroföretag,
 - b) vidta nödvändiga åtgärder för att använda storleksklasserna i artikel 7 i bilagan, framför allt när det gäller att kartlägga användningen av gemenskapens finansiella instrument.

Artikel 2

Trösklarna i artikel 2 i bilagan är maximivärden. Medlemsstaterna, EIB och EIF kan fastställa lägre trösklar. De kan också ta fasta enbart på kriteriet personalstyrka för att genomföra vissa delar av sin politik, dock inte på de områden som omfattas av bestämmelserna för statligt stöd.

Artikel 3

Denna rekommendation ersätter rekommendation 96/280/EG från och med den 1 januari 2005.

Artikel 4

Denna rekommendation riktar sig till medlemsstaterna, EIB och EIF.

Medlemsstaterna, EIB och EIF uppmanas att informera kommissionen senast den 31 december 2004 om de åtgärder som de har vidtagit med anledning av den här rekommendationen och senast den 30 september 2005 om de första resultaten av tillämpningen av den.

Utfärdad i Bryssel den 6 maj 2003.

På kommissionens vägnar
Erkki LIIKANEN
Ledamot av kommissionen

BILAGA

AVDELNING I

DEFINITION AV MIKROFÖRETAG SAMT SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG ANTAGEN AV KOMMISSIONEN

Artikel 1

Företag

Varje enhet, oberoende av juridisk form, som bedriver en ekonomisk verksamhet skall anses som ett företag. Som företag anses således sådana enheter som utövar ett hantverk eller annan verksamhet enskilt eller inom familjen, personsammanslutningar eller föreningar som bedriver en regelbunden ekonomisk verksamhet.

Artikel 2

Personalstyrka och finansiella trösklar som definition av olika företagskategorier

1. Kategorin mikroföretag samt små och medelstora företag (SMF-kategorin) utgörs av företag som sysselsätter färre än 250 personer och vars årsomsättning inte överstiger 50 miljoner euro eller vars balansomslutning inte överstiger 43 miljoner euro per år.
2. Inom SMF-kategorin definieras små företag som företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år.
3. Inom SMF-kategorin definieras mikroföretag som företag som sysselsätter färre än 10 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 2 miljoner euro per år.

Artikel 3

Typer av företag som beaktas vid beräkning av personalstyrkan och de finansiella beloppen

1. "Fristående företag" är de företag som inte betecknas som partnerföretag enligt punkt 2 eller anknutet företag enligt punkt 3.
2. "Partnerföretag" är de företag som inte betecknas som anknutna företag enligt punkt 3 och mellan vilka det finns följande förbindelse: ett företag (företag i tidigare marknadsled) innehar ensamt eller tillsammans med ett eller flera andra anknutna företag enligt punkt 3 minst 25 % av kapitalet eller rösterna i ett annat företag (företag i senare marknadsled).

Ett företag kan dock betecknas som fristående, och alltså inte anses ha ett partnerföretag, även om tröskelvärdet på 25 % har uppnåtts eller överskridits, om det gäller följande kategorier av investerare och dessa enskilt eller tillsammans inte är anknutna i den mening som avses i punkt 3 till det berörda företaget:

- a) Offentliga investeringsbolag, riskkapitalbolag, fysiska personer eller grupper av fysiska personer som regelbundet ägnar sig åt riskkapitalinvesteringar (så kallade "business angels") och som investerar eget kapital i icke börsnoterade företag, förutsatt att dessa "business angels" sammanlagda investering i ett och samma företag inte överstiger 1 250 000 euro.
 - b) Universitet eller forskningscentra utan vinstsyfte.
 - c) Institutionella investerare, inklusive regionala utvecklingsfonder.
 - d) självständiga lokala myndigheter som har en årlig budget som understiger 10 miljoner euro och som har färre än 5 000 invånare.
3. "Anknutna företag" är de företag som mellan sig upprätthåller en av följande förbindelser:
 - a) Ett företag innehar en majoritet av rösterna för aktierna eller andelarna i ett annat företag.
 - b) Ett företag har rätt att utse eller entlediga en majoritet av ledamöterna i ett annat företags styrelse, ledning eller tillsynsorgan.
 - c) Ett företag har rätt att utöva ett bestämmande inflytande över ett annat företag enligt ett avtal som är slutet med detta eller enligt en bestämmelse i det företags stadgar.
 - d) Ett företag som är aktieägare eller delägare i ett annat företag förfogar till följd av en överenskommelse med andra aktieägare eller delägare i företaget ensamt över en majoritet av rösterna för aktierna eller andelarna i det företaget.

Ett bestämmande inflytande anses inte föreligga då de investerare som avses i punkt 2 andra stycket inte direkt eller indirekt deltar i förvaltningen av det berörda företaget, dock utan detta påverkar deras rättigheter som aktieägare eller delägare.

De företag som upprätthåller någon av de förbindelser som avses i första stycket via ett eller flera andra företag eller via de investerare som avses i punkt 2 skall också anses som anknutna företag.

De företag som upprätthåller någon av dessa förbindelser via en fysisk person eller en grupp fysiska personer i samverkan skall också anses som anknutna företag, om dessa företag helt eller delvis bedriver sin verksamhet på samma eller angränsande marknader.

Som angränsande marknad skall betraktas marknaden för en produkt eller en tjänst i ett tidigare eller senare marknadsled.

4. Utom i de fall som avses i punkt 2 andra stycket, kan ett företag inte anses tillhöra SMF-kategorin, om 25 % eller mer av dess kapital eller dess röstandel direkt eller indirekt kontrolleras av ett eller flera offentliga organ, individuellt eller gemensamt.

5. Företagen får avge en försäkring om sin status som fristående företag, partnerföretag eller anknutet företag och om uppgifter rörande trösklarna i artikel 2. Även om kapitalspridningen inte gör det möjligt att exakt veta vem som innehar kapitalet, får företaget avge en sådan försäkring om det kan försäkra att det har rimliga skäl att anta att det inte till 25 % eller mer ägs av ett företag eller gemensamt av anknutna företag eller via fysiska personer eller grupper av fysiska personer. Sådana försäkringar skall avges utan att det påverkar de kontroller eller granskningar som föreskrivs i nationell lagstiftning eller i gemenskapslagstiftningen.

Artikel 4

Uppgifter som behövs för att beräkna personalstyrkan och de finansiella beloppen samt referensperiod

1. Uppgifterna för beräkning av personalstyrkan och de finansiella beloppen skall hämtas från det senast godkända räkenskapsåret och beräknas på årsbasis. De beaktas från och med att räkenskaperna har godkänts. Omsättningen skall beräknas exklusive mervärdesskatt och andra indirekta skatter.
2. Om uppgifterna om ett företag beräknade på årsbasis vid datum för bokslut överstiger eller understiger de trösklar som anges i artikel 2 för personalstyrkan eller för de finansiella beloppen, erhåller eller förlorar företaget sin status av medelstort företag, litet företag eller mikroföretag först om detta inträffar under två på varandra följande år.
3. Om företaget är nyetablerat och bokslutet ännu inte har blivit godkänt, skall uppgifterna i fråga grunda sig på en skäligen uppskattning som görs under räkenskapsåret.

Artikel 5

Personalstyrkan

Personalstyrkan motsvarar antalet årsarbetskrafter, det vill säga antalet personer som på heltid arbetat i företaget eller för företagets räkning under hela referensåret. Det arbete som utförs av personer som inte har arbetat hela året, som har arbetat deltid, oberoende av varaktighet, eller som utfört säsongarbete skall beräknas som delar av årsarbetskrafter. Personalstyrkan utgörs av

- a) löntagarna,
- b) de personer som arbetar för företaget och som har en underordnad ställning i förhållande till detta och som i nationell rätt jämföras med löntagare,
- c) de ägare som driver företaget,
- d) de delägare som utövar en regelbunden verksamhet i företaget och som erhåller ekonomiska förmåner från företaget.

Lärlingar och studerande under yrkesutbildning som omfattas av lärlings- eller yrkesutbildningsavtal skall inte räknas in vid beräkningen av personalstyrkan. Den tid som utgörs av mödraledighet eller föräldraledighet skall inte räknas in.

Artikel 6

Fastställande av uppgifterna om företaget

1. I fråga om ett fristående företag skall fastställandet av uppgifterna, inklusive personalstyrkan, göras enbart på grundval av företagets egna räkenskaper.

2. Uppgifterna, inklusive personalstyrkan, om ett företag som har partnerföretag eller anknutna företag skall beräknas på grundval av räkenskaperna och andra uppgifter om företaget eller – om sådana finns – företagets konsoliderade räkenskaper eller de konsoliderade räkenskaperna där företaget räknats in genom konsolidering.

Till uppgifterna i första stycket skall aggregeras uppgifterna om det berörda företagets eventuella partnerföretag som befinner sig i ett omedelbart tidigare eller senare marknadsled i förhållande till det berörda företaget. Uppgifterna skall aggregeras i proportion till andelen av kapitalet eller rösträtten (den högsta av dessa båda andelar). Vid korsvist ägande skall den högsta andelen tillämpas.

Till uppgifterna i det första och andra stycket skall läggas 100 % av uppgifterna för de eventuella företag som är direkt eller indirekt anknutna till det berörda företaget och som inte redan har tagits med i räkenskaperna genom konsolidering.

3. Vid tillämpningen av punkt 2 skall uppgifterna om det berörda företagets partnerföretag hämtas från räkenskaperna och andra uppgifter, konsoliderade om sådana finns, till vilka skall läggas 100 % av uppgifterna för de företag som är anknutna till dessa partnerföretag, såvida inte uppgifterna om dessa har räknats in genom konsolidering.

Vid tillämpningen av punkt 2 skall uppgifterna om de företag som är anknutna till det berörda företaget hämtas från räkenskaperna och andra uppgifter, konsoliderade om sådana finns. Till dessa skall aggregeras proportionellt uppgifterna om de eventuella partnerföretagen till dessa anknutna företag som befinner sig i ett omedelbart tidigare eller senare marknadsled i förhållande till dessa, om de inte redan har räknats in i de konsoliderade räkenskaperna i en proportion som motsvarar minst den procentsats som anges i punkt 2 andra stycket.

4. När personalstyrkan inte framgår av de konsoliderade räkenskaperna, skall den beräknas genom att proportionellt aggregera uppgifterna om de företag till vilka detta företag är partnerföretag och lägga till uppgifterna om de företag till vilka det är anknutet.

AVDELNING II

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

Artikel 7

Statistik

Kommissionen skall vidta nödvändiga åtgärder för att lägga fram den statistik som den upprättar enligt följande företagsklasser:

- a) 0–1 person.
- b) 2–9 personer.
- c) 10–49 personer.
- d) 50–249 personer.

Artikel 8

Hänvisningar

1. Alla gemenskapsbestämmelser och alla gemenskapsprogram som ändras eller antas och i vilka begreppen "SMF-kategorin", "mikroföretag", "små företag" eller "medelstora företag" eller liknande begrepp nämns bör hänvisa till definitionen i denna rekommendation.

2. Under en övergångsperiod fortsätter nuvarande gemenskapsprogram, där definitionen av SMF-kategorin i rekommendation 96/280/EG används, att gälla till förmån för de företag som ansågs tillhöra SMF-kategorin när dessa program antogs. Rättsligt bindande åtaganden som kommissionen ingått på grundval av dessa program förblir opåverkade.

Utän att det påverkar tillämpningen av första stycket kan ändringar i dessa program av definitionen av SMF-kategorin ske endast på villkor att definitionen enligt denna rekommendation antas i enlighet med punkt 1.

Artikel 9

Översyn

På grundval av en genomgång av tillämpningen av definitionen i denna rekommendation som skall göras senast den 31 mars 2006 och med beaktande av eventuella ändringar av artikel 1 i direktiv 83/349/EEG rörande definitionen av anknutna företag enligt det direktivet, skall kommissionen om så är nödvändigt anpassa definitionen i denna rekommendation, och särskilt trösklarna för omsättning och balansomslutning, för att ta hänsyn till erfarenheter och ekonomisk utveckling i gemenskapen.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 mars 2014.

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Björklund, Bildt, Ask, Erlandsson, Hägglund, Borg, Billström, Adelson, Liljeroth, Björling, Ohlsson, Norman, Attefall, Engström, Kristersson, Elmsäter-Svärd, Ullenhag, Ek, Löf, Svantesson.

Föredragande: statsrådet Löf.

Regeringen beslutar proposition 2013/14:174 Genomförande av energi-effektiviseringsdirektivet

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EU-regler
Lag om energikartläggning i stora företag	11 §	32012L0027
Lag om energimätning i byggnader	4–8, 10 och 14 §§	32012L0027
Lag om vissa kostnadsnyttanalyser på energiområdet	5 och 10 §§	32012L0027
Lag om ändring i jordabalken		32012L0027
Lag om ändring i miljöbalken		32012L0027, 32010L0075
Lag om ändring i bostadsrättslagen (1991:614)		32012L0027
Lag om ändring i ellagen (1997:857)	3 kap. 10 a och 16 a §§, 4 kap. 1 §, 5 kap. 7 a §, samt 11 kap. 21 §	32012L0027
Lag om ändring i lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt		32012L0027
Lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)		32012L0027
Lag om ändring i fjärrvärmelagen (2008:263)		32012L0027
Lag om ändring i lagen (2012:838) om certifiering av vissa installatörer	2 §	32012L0027 23009L0028

